הארץ

שנה נ"ה, יום ו' כ"ה בניסן תשל"ג, 27 באפריל 1973 V. 55 / 16,451 / APRIL 27 1973

...לכדו 5 מחבלים ...ת־הגולן – שפעלו ...יעת הצבא הסורי

...יית פתח נחשפה באיזור חברון

סופר „הארץ" ...

בצע במשך היום חבלה באיזור הס־בוך ביהוד לגבול.

סבורים, כי הגברת פעולות ה־מחבלים הביא לחימום הגבול ה־סורי שהיה שקט בחודשים האחרו־נים. בעבר הגיב צה"ל בחריפות ובפעולות תקיפות על פעולות מ־חבלים שחדרו בחיפוי הצבא הסורי בגיזרות שלאורך גבול רמת־הגולן.

נחשפה הוליית פתח

זרועות הביטחון חשפו בימים ה־אחרונים חוליית פתח בת 10 אנ־שים בן העיר חברון ומהכפר בני־נעים. בעת המעצר נתגלה בצבור ובו מספר כלי־נשק, תחמושת כסו־גים שונים, רימונים וחומרי־חבלה.

לפי בקשת הבית־הלבן:

...מלין ישחרר אסירים ...ים ויעניק היתרי עלייה לאישים יהודיים

...ים היהודיים בארה"ב יתמכו בהצעת ג'קסון

...דיים ובהן היתרי־יציאה לאישים יהודיים, — סבורים מומחים לעני־ני בריה"מ בממשלת ארה"ב.

שכוונות אוכרות, כי הגמישות כתגלה מוטקבה הבא בעיקבות ב־קשות בין הבית־הלבן, המודאג לא־פחות בן הקרמלין, מהפגנות־הבור־נים בהמשך ביקורו של בראז'נייב בארה"ב, ביוני.

נראה, כי לא חלה היסחפות ב־קרב הסינאטורים ההולכים בהצעת־התיקון שהגיש הסינאטור ג'קסון ...

אחר חצות

הנדסים שבתו יום ד'

...

...ב משוכנעת ...צרים קיבלו ...וסים מלוב

...

...ון תמנה ...יר־תושב ...ישראל

...מישראל תבקר ...וב בליברוויל

פרנזיה לסאדאת:

המשבר בלבנון יימשך אם ישלטו המחבלים במחנות הפליטים

„דבר זה פוגע בריבונות המדינה"

מאת סופר „הארץ" לעניינים ערביים

נשיא לבנון, סליכאן פרנג'יה, הבהיר לשליחו המיוחד של הנשיא סאדאת לפני שבועיים, כי „המש־ברים בלבנון לא ייפסקו כל עוד לא תוחזר השליטה על כחנות הפליטים לידי השלטונות", — מסר אתמול השבועון הבירותי „אל־חואדת'".

בביתים, כי פרנג'יה התריע על שליטת המחבלים ב־15 מחנות ה־פליטים ברחבי לבנון, דבר המהווה פגיעה בריבונות המדינה.

כמשלה לבנון החדשה קיימה את־מול את ישיבתה הראשונה בראשות הנשיא. הממשלה העלתה את זכר הנשיא לשעבר. הגנראל פואד שיה־אב, שמת אור ליום אתמול מ־התקף־לב. אח"כ דנה הממשלה ב־הודעה שתובא לפרלמנט בימים הקרובים ואשר על־פיה תבקש את אימון ביה"נ.

סגן נשיא ארה"ב, ספירו אגניו, כינס ללשום בוואשינגטון מסיבת עתונאים ל־תמיכה בנשיא ניכסון וב־אופן טיפולו בפרשת ווטרגייט.

(צילום רדיו אי.פי.)

דובר הבית הלבן:

לא יהיו חילופי גברי בסגל עוזרי ניכסון

ואשינגטון, 26 (אי. פי.). דובר הבית־הלבן הכחיש היום, כי הנשיא ניכסון ביקש מהנהגה לשעבר, ... להצטרף לצוות מטעם הבית הלבן שיפעל ... בסגל עוזרי הנשיא. הדובר הכחיש, כי הנשיא כהכוון לעשות צעד כזה. ...

(יופ"יש). מקורות מדיניים אמרו הערב כי לברות ההכחשות יפרסו ...

פנום־פן כותרה

נהרגו 24 אזרחים בהפגזה קומוניסטית

פנום־פן, 26 (צ"ר). הכוחות ה־קומוניסטיים כיתרו הערב את פנום־פן. כוחות אלה תפסו עמדה מסביב לבירת קמבודיה במרחק של כ־15 ק"מ.

מקורות צבאיים אמרו, כי הקו־מוניסטים עדיין תופסים עמדה ב־מרחק 5 ק"מ מכסלול התעופה ה־יחיד של הבירה.

פגזים נפלו הבוקר בכפה מוקדמת על פרבר מערבי של פנום־פן. 24 אזרחים נהרגו ו־55 נוספים נפצעו, ...

התחבורה ברחבי יפאן שותקה

טוקיו, 26 (צ"ר). התחבורה ב־רחבי יפאן שותקה למעשה, לאחר שפועלי התובלה פתחו היום בשביתה ארצית, שתימשך לפחות יומיים.

המחבלים מוחים על דברי קדאפי

„תנועת ההתנגדות נוקבה על־ידי חניתות ערביות אך היא קיימת"

ביירות, 26 (יופ"יש). אירגוני ה־חבלה דחו היום את דברי מנהיג לוב, הקולונל מועמר קדאפי, אשר טען, כי תנועת המחבלים שוב אינה קיימת.

במכתב גלוי שפורסם היום בכתב העת „פלשתין אל־תאורה" (המהפכה הפלשתינית), הכריזו מנהיגי ה־מחבלים באוזני קדאפי: „אדוני ה־נשיא, תנועת ההתנגדות אינה מתו־סלת, אם כי ייתכן שנוקבה ע"י חניתות ערביות לרוב. אנו מדברים אליך מן המוצבים שלנו. אנו נמצ־אים בכל מקום של אדמתנו הכבו־שה ובמידבריות של הר־חרמון ורמת הגולן..."

הכתב הגלוי פורסם בתשובה על הצהרות שהשמיע זה לא כבר קדא־פי, בהן אמר, כי „תנועת המחבלים אינה קיימת עוד. ישנם שיתורים של המחבלים", אמר, „אך אין מ־חבלים. ההתנגדות חוסלה ע"י ה־ערבים בשיתוף פעולה עם ישראל".

כוחות כוויית שבו לעמדת־הגבול

כווית, 26 (יופ"יש). כוחות צבא כוויית חזרו היום לתחנת־גבול ש־שיכשה עילה לסיכסוך הגבול בן חודש הימים עם עירק.

שר המדינה לענייני הממשלה אמר היום, כי שובם של כוחות כוויית לתחנת־הגבול של אל־סאמ־תה באה כתוצאה ממגעים בין שתי הממשלות.

כוחות עירקיים השתלטו על התח־נת הגבול ב־20 במרס, ורק ב־8 באפריל נסוגו העירקים מן המקום. בינתיים הוקפאו השיחות בין שתי הממשלות על דרישת עירק לגבי שני איים בקצה המפרץ הפרסי.

שר־האוצר האמריקאי באזני מדינות ערב:

על הערבים לדעת שהנפט אינו מקור האנרגיה היחיד בארה"ב

מגיב על „איומי הנפט" מצד מדינות ערב

ג'ורג' שולץ

מאת מיכאל גורדוס, מיוחד ל„הארץ"

„מדינות־ערב המספקות נפט לארצות־הברית צריכות לדעת, כי הנפט אינו המקור היחיד ל־אנרגיה ואנו עומדים למצוא דר־כים להפיק אנרגיה במקורות אח־רים". — הצהרה זו השמיע את־מול שר־האוצר האמריקאי, ג'ורג' שולץ, בראיון לרשת הבידור סי.בי.אס.

כאשר נשאל השר שולץ אם איומי ארצות־ערב, ובראשן סעודיה, ה־דורשות מארה"ב לשנות את מדי־ניותה כלפי ישראל, מטרידים את הממשל בוואשינגטון, ענה: „עלי־נו להתקדם ולהפיק אנרגיה ...".

...

ביירות: מטוסים ישראליים חגו מעל חוף לבנון

ביירות, 26 (יופ"יש). מטוסים יש־ראליים ביצעו היום 3 גיחות בגובה רב בעל להוף הים־התיכון של לבנון — הודיע היום דובר הצבא הלבנוני.

מישאל פור"י — מיוחד ל„הארץ":

רוב מכריע בעד המשך כהונתה של גב' מאיר

74.1% מכלל הציבור רוצים שתוסיף לכהן כראש ממשלה גם לאחר הבחירות

רוב מכריע של 74.1 אחוזים מכלל הציבור רוצה בהמשך כהו־נת גב' גולדה מאיר כראש ממש־לה גם לאחר הבחירות — אלו תוצאות מישאל דעת־הקהל הכל־ארצי של מכון פור"י — מחקרי דעת־קהל לישראל, שנערך לפי הזמנת „הארץ".

במספר הרוצים בהמשך כהונתה של גב' מאיר עולה הפעם אף במקצת על 72.7 האחוזים שרצו בכך במישאל הקודם בחודש שעבר.

גם הפעם נשאל מדגם מייצג של כלל האוכלוסיה היהודית בגיל 18 ומעלה, אם הם בעד או נגד המשך כהונתה של גב' מאיר כראש ממ־שלה ל־4 שנים נוספות לאחר ה־בחירות.

74.1% אמרו כהם בעד המשך כהונתה, 18.3% התנגדו (לעומת 18.5% במישאל הקודם) ו־7.6% הנותרים לא נקטו עמדה (לעומת 8.8% שלא נקטו עמדה במישאל ה־קודם).

הנטייה להתנגדות לגב' מאיר בו־לטת הפעם עוד יותר בקרב הסכ־בות הסוציו־כלכליות הגבוהות יו־תר. בין בעלי השכלה גבוהה נמצאו 29.5% המתנגדים להמשך כהונתה. בין בעלי מקצועות חופשיים ומינ־הליים נמצאו 26.5% כתנגדים. כן נמצאו 24.0% מבין הצעירים, בגי־לים 18—29, ו־25.5% מבין ילידי הארץ, המתנגדים להמשך כהונתה כראש ממשלה.

בין הרוצים בהמשך כהונתה בול־טים המבוגרים מגיל 60 ומעלה ש־בהם תמכו בה 79.6%. כן רבה יותר התמיכה בגב' מאיר בין נשים (76.5%), בעל השכלה יסודית בל־בד (79.33), עובדי כפיים (77.6%), בעלי הכנסה נמוכה מן הממוצע (77.3%), והיקים בארץ (77.9%) ויוצאי ארצות אסיה ואפריקה (75.9%).

פריס: ישראל לא הוכיחה טענתה בדבר המיראז'ים

אבא אבן: מסרנו פרטים מדוייקים; אפשר לגשת למצרים ולראות שם את המיראז'ים

שירות „הארץ"

הכרזת צרפת מאתמול, כי היא מקבלת את גירסת מצרים ולוב לפרשת המיראז'ים הלוביים, תצ־כיר עוד יותר את היחסים המ־תוחים בין צרפת וישראל.

שר־החוץ, אבא אבן, אמר אתמול בירושלים, כי ישראל העבירה לממ־שלת צרפת פרטים מהימנים על העברת מטוסי המיראז' הצרפתיים מלוב למצרים, ומצפה להתגובת ממ־שלת צרפת על סמך מידע זה.

דובר ממשלת צרפת אמר אתמול: ביקשנו אישור לידיעות אלו ממצ־רים ולוב וקיבלנו הכחשה משתי ה־ממשלות. ממשלת ישראל לא הצי־גה הוכחה לאמיתות השמועות — „וממשלת צרפת איננה רואה כל הצדקה לדאגה שהובעה (צ"י יש־ראל).

הדובר סירב לומר לאיזה סוג הו־כחות מצפה צרפת מישראל.

„אפשר לגשת ולראותם"

שר־החוץ, מר אבן, הדגיש באוזני העתונאים בירושלים, כי המידע ש־נמסר לצרפת כולל את מספר המ־טוסים שהועברו למצרים, את תארי־כי העברתם משדות־התעופה שבהם הבריאו בלוב, ואלה שבהם נחתו על אדמת מצרים, וכן מקום הימצאם ב־מצרים. „אפשר לגשת לשם ולראות את המטוסים החונים במצרים כדי להיווכח ואפשר גם לכנות את ה־מיראז'ים הצרפתיים הנמצאים כיום בלוב ולגלות שמספרם קטן בכ־30 מטוסים מ־60 המטוסים שלוב קיב־לה מצרפת", — אמר שר החוץ.

מר אבן הטעים, כי ישראל אינה מקבלת את האבחנה הצרפתית, ש־לפיה עקרונות האמברגו חלים רק על מדינות העימות הישיר בסיכסוך

במזה"ת והדגיש, כי מטוס־קרב ה־נמצא בטריפולי הוא בעל משמעות לגבי הסכסוך, כאילו היה במצרים.

עוד ציין מר אבן, כי המיראז'ים הצרפתיים המועברים מלוב ל־מצרים מערערים את מאזן הכוחות באזור, ולכך יש לא רק השפעה צב־אית אלא גם כדיניות ישראל מצ־פה לתשובת צרפת לגבי שתי הנקו־דות כאחת: העובדתית והמדינית", אמר.

בתשובה לשאלה, הביע מר אבן את דעתו, כי המיראז'ים המצויים במצרים אינם מהווים גורם מכריע

(הסוף בעמוד 2, טור 5)

ישראל דוחה הודעת צרפת בעניין המירז'ים

דעות שונות בירושלים בקשר לתגובה הרצויה

מאת דן מרגלית, סופר „הארץ"

ישראל דוחה את הודעת צרפת כי אילו קיבלה הסברים בשביעי־רצון מלוב בפרשת המיראז'ים ומשמיכה להתחזק לתשובת פאריס על ההוכחות שסיפקה לה בדבר העברת מטוסי המיראז' הלוביים למצרים.

בירושלים מכתיבים לדיווח הצ־רוך אשר בידנו בעניין זה.

הממשלה התרן בהודעה הצרפתית בראשית השבוע הבא והיא רואה את ההסברים הערביים כהסברים שהתקבלו בטריפולי ובקאהיר. כן היא מכוונה להודעה רשמית שהב־עיה השגריר הצרפתי פראנסיס אי־רא בשיחתו עם מר אבן בראשית השבוע.

ישראל נמצאת בסלב זה מכל הת־רפה ההתבטאויות כלפי צרפת — ובירושלים יש דעות שונות בקשר לתגובה הרצויה של ישראל — כפי שכבר פורסם בתחילת השבוע, אי־מה פאריס, כי „היסוד" ישראלי ב־פרשת המיראז'ים יגרור אחריו בי־רידים צרפתיים בקשר לציסקות עם ישראל.

הוקמה ועדת או"ם לדיון בטרור הבינלאומי

מורכבת מ־35 מדינות — בלי ישראל

מרכז או"ם, 26 (צ"ר). כל ה־מעצמות הגדולות, צורפו לוועדה מיוחדת של האו"ם, עליה הוטל לבדוק את בעיית הטרור הבינ־לאומי ולהגיש המלצות למושב העצרת הבא.

בנוסף, המורכב מ־35 מדינות חב־רות — נוסף על בריטניה, צרפת, בריה"מ וארה"ב — כשתתפות גם חמש מדינות ערביות: אלג'יריה, דרום־תימן, סוריה, סוריה והפכוך תימן.

על הרכב הוועדה הודיע סגן שר־החוץ של פולין, סטניסלב טרפצ'י־נסקי, באגרת למזכיר או"ם, בתוקף תפקידו כנשיא המושב האחרון של העצרת, שהחליטה להקים ועדה כזו.

(הסוף בעמוד 2, טור 4)

ואשינגטון:

לא העברנו צילומי אוויר לישראל

ואשינגטון, 26 (שירות „הארץ"). דובר במשרד־החוץ של ארה"ב הכ־חיש היום את הידיעות כאילו הע־בירה ארה"ב לישראל צילומי אוויר הקשורים בהיכבאותם של מטוסי ה־מיראז' הלוביים במצרים.

הדובר אמר, שכל השאלות בפר־שת המטוסים הלוביים והעברתם ל־מצרים יש להפנות לממשלת צרפת.

יארינג מגיע למרכז או"ם

ישתתף בהכנת הדו"ח למועה"ב

מרכז האו"ם, 26 (ע"צ). ד"ר גו־נאר יארינג, שליח האו"ם למזה"ת, עומד להגיע הלילה לניו־יורק.

החל מיום ו' (היום) ישתתף שליח האו"ם בהכנת הדו"ח, שעל מזכיר האו"ם, קורט ואלדהיים, להגיש ל־מועצת־הבטחון עד לסוף מאי.

במרכז האו"ם נמסר, כי ד"ר יא־רינג ישהה בניו־יורק כל עוד במ־שך עבודת מועצת הבטחון בעניין המזה"ת.

החל מהיום בהארץ שני מדורים חדשים

המימשל בפעולה

מאת דן מרגלית ומתי גולן

סופרו המדיני של „הארץ" דן מרגלית וסופרו הפרלמנטרי מתי גולן יכתבו טור קבוע ובו ניתוח ואינפורמציה על פעולות המימשל הישראלי מצדדיו השונים.

* * *

עולם קטן / מאת עיטור גלביץ

המדור ילווה את מעשיהם של אנשים בחדשות ויביא עובדות ואנקדוטות על מעשיהם בתחומי המדיניות והחברה, הכלכלה והעסקים, האמנות והתרבות ובכל נושא בעל עניין ציבורי. המדור יופיע במוסף השבועי וכן בימי ג' מדי שבוע.

התרשמותו של מנהיג לבנוני לאחר שיחות עם סאדאת:

קהיר נחושה בהחלטתה לבצע פעולה צבאית נגד ישראל בעתיד הקרוב

לשכות גיוס מתנדבים „להתנגדות העממית" ייפתחו בכל רובעי מצרים ✶ עתוני קהיר מוסיפים ללבות אווירת המלחמה

מאת סופר „הארץ" לעניינים ערביים

החלטת הנשיא סאדאת נחושה ל־בצע פעולה צבאית נגד ישראל ב־עתיד הקרוב. לדעת סאדאת המצב הפנימי במצרים, עמדת ישראל וה־מצב הבין־לאומי, מחייבים ללכת בדרך המלחמה, — אלה הן התרש־מויותיו של המנהיג הלבנוני כמאל ג'ונבלאט, אשר קיים בשבוע ש־עבר שיחות עם סאדאת בקהיר וחזר השבוע לביירות. על התרשמות זו של ג'ונבלאט מסר אתמול העתון הביירותי „אל־נהאר".

לדעת „אל־נהאר", לא תהיה ה־פעולה הצבאית המצרית נגד ישר־אל מלחמה מוגבלת או חזרה על נוסח מלחמת ההתשה תחת מצום שישראל לא תסכים לכך. כל מטר לה צבאית מצרית תוביל למלחמה רחבת־ממדים שקשה לומר שהיא תיעצר בגבולות ישראל־מצרים. ל־דעת העתון ההיה זו פעולה הה־אבדות מצד מצרים אם לא ישתתפו בה יתר מדינות העימות הערביות.

רדיו קהיר מסר אתמול, כי לש־כות גיוס מתנדבים לכתות „ההת־נגדות העממית" ייפתחו בכל רובעי מצרים. המחזור הראשון של המת־נדבים יחל בחידה הבא וייכבך 3 שבועות.

עתוני קהיר הוסיפו אתמול ל־הדגיש את „ההחלטה הנחושה ל־שיחרור השטחים הכבושים". בעתו־נים אלה מתפרסמים מאמרים וכת־בות על יחידות הצבא המצרי „ה־קולטות נשק, מתאמנות ומתכוננות לקרב המכריע".

ראש ממשלת מלטה יבקר בבריטניה

לונדון, 26 (יופ"יש). ראש ממש־לת מלטה, דום מינטוף, יבקר בברי־טניה ב־5 במאי, לשיחות עם שר־החוץ סיר אלק דאגלס־יום.

✶ מזג האוויר

מעונן חלקית. בשעות הבוקר יתכן טיפטוף מקומי.

הטמפרטורות היום: ירושלים 13 עד 18, ת"א 14 עד 23, חיפה 15 עד 22, באר־שבע 11 עד 25, אילת 16 עד 33, מפרץ שלמה 19 עד 31, רמת־הגולן 11 עד 16 מעלות.

בגליון זה 28 עמודים בצרוף המוסף השבועי בן 64 עמודים

TIME - תוצרת דובק, הסיגריה המובחרת הצועדת בראש, הרחק לפני כל סיגריה אחרת

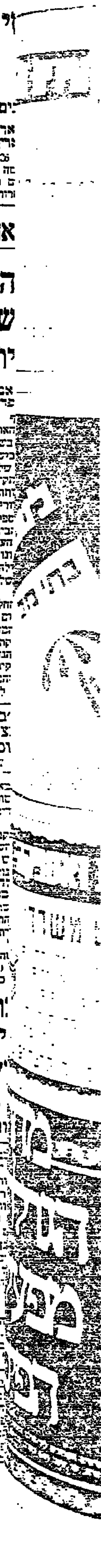

مكتا من الأصل

مكذا من الأمل

נתכנס הוועד המרכזי במוסקבה

שמועות על הדחת שלסט מן הפוליטביורו

מוסקבה, 26 (יופי"ע וע"צ). ה־ועד המרכזי של המפלגה הקומוניס־טית הסובייטית נתכנס היום לישי־בת מליאה כדי לאשר את המדיניות שנועד לגול לאוניד ברז'נייב עם מערב־גרמניה וארה"ב, — אמרו מ־קורות קומוניסטיים כאן.

דיפלומטים מערביים העלו השע־רה, כי מליאת הוועד המרכזי גם כונסה כדי להדיח אחד או שני חברים מן הלשכה הפוליטית בת 15 החברים.

המקורות אמרו, כי ברז'נייב, מז־כיר המפלגה, כינס את המליאה כדי לקבל תמיכה מלאה מצד 396 חב־ריה, לפני צאתו לביקוריו בבון ב־סוף מאי ובוואשינגטון ביוני. המ־ליאה גם תדון בעניינים פנימיים, ל־רבות האירגון מחדש שבוצע זה לא כבר בתעשייה הסובייטית.

משקיפים העלו אפשרות, כי פיו־טר שלסט ומספר חברים אחרים של הפוליטביורו, יודחו. שלסט, בעבר מנהיג המפלגה באוקראינה וכיום אחד מבין 11 סגני ראש הממש־לה, היה נתון לפני מספר ימים ל־ביקורת חריפה בביטאון הרשמי של המפלגה באוקראינה.

(ע"ר). הטלוויזיה של מוסקבה מסרה הערב, כי ברז'נייב הגיש דו"ח על עניינים בין־לאומיים.

שני הנואמים העיקריים האחרים היום היו הנשיא ניקולאי פודגורני וראש הממשלה אלכסיי קוסיגין.

סוכנות „טאס" מסרה, כי הדו"ח שמסר ברז'נייב היה מבוסס על הנ־חיות הקונגרס המפלגתי האחרון ל־גבי תכנית השלום של המפלגה.

ליאוניד ברז'נייב

הסובייטים הזהירו את סאדאת מפני קדאפי

„מינוי לובי כשגריר המדינה המאוחדת במוסקבה, יסכן את יחסיה עם מצרים"

מאת ק. פ. תאלר, כתב יופי"ע

לונדון, 26 (יופי"ע). לרגל ה־איחוד הצפוי בין מצרים ללוב, הזהירו ראשי הקרמלין את קהיר לבל תיכנע להשפעת שליט לוב, מועמר קדאפי, — מסרו היום מקורות דיפלומטיים בלונדון.

לפי מקורות אלה הזהירה מוסק־בה במיוחד את הנשיא סאדאת מפני מינוי דיפלומט לובי כשגריר ה־מדינה המאוחדת לבריה"מ, האויל ומינוי כזה עשוי לסכן את יחסי מצרים־בריה"מ.

לפי הידיעות תבע קדאפי שמשרת השגריר במוסקבה תינתן ללובי ל־אחר האיחוד עם מצרים בסתיו ה־קרוב.

הקרמלין גם ביקש הבהרה מ־קהיר על מהות האיחוד, תוך הד־גשה, שאם יתמנה איש של קדאפי כשגריר לבריה"מ, תהיה מוסקבה נאלצת לבחון מחדש את יחסיה עם מצרים.

תוכנית האיחוד המצרית־לובית כוללת את איחוד הנציגויות הדיפ־לומטיות של שתי המדינות. קדאפי, אמרו המקורות, מעוניין מאוד למנות איש משלו כשגריר במוסקבה כדי למנוע הידוק היחסים עם בריה"מ. קדאפי נחשב כיום למתנגד חריף של הקומוניזם ובמספר הזדמנויות נקט בקו אנטי־קומוניסטי ואנטי־סובייטי חריף.

המקורות אמרו, כי היחסים [illegible] אגים מן האיחוד הצפוי ומהשפעתו על העולם הערבי ועל מעמד בריה"מ במזה"ת. השגריר הסובייטי בקהיר, ולדימיר וינוגרדוב, כבר ביקש הב־הרות בקשר לאיחוד, מסאדאת ומ־יועציו לעניינים בטחוניים, עזיז סיד־קי. בין היתר ביקש לבחון מה מידה ההשפעה הלובית על מדי־ניותה העתידית של מצרים ואיזה משקל יהיה ללוב במדיניות־החוץ של האיחוד.

המקורות מסרו שקדאפי טוען גם למינוי איש משלו כשר־ההגנה של האיחוד. הקרמלין הזהיר את קהיר מפני התפתחויות אלה מחשש שה־הנהגה הלובית תפנה את הצבא ה־משותף נגד שיתוף עם בריה"מ.

הדרגים הגבוהים בצבא המצרי מותחים כבר עתה ביקורת על ה־השפעה הסובייטית במצרים והם שמילאו תפקיד נכבד בהתפתחויות שהביאו להחלטת סאדאת להוציא את היועצים הסובייטים מארץ זו.

בריה"מ השיקה נושאת־מטוסים ראשונה

פאריס, 26 (אי. פי.). הסובייטים השיקו את נושאת המטוסים הראשונה שלהם, „קייב", והיא עוברת עתה ניסויים בים, — מסר היום העתון הצרפתי „לה־מונד".

הטלוויזיה הירדנית תשדר בצבעים

רבת־עמון, 26 (יופי"ע). [illegible]

בתקופה הראשונה תשדר הטלוו־יזיה הירדנית שידורים צבעוניים משך שעתיים ביום.

כידוע, ניתן לקלוט את שידורי הטלוויזיה הירדנית גם בישראל ו־במיוחד בירושלים, בה הקליטה היא טובה. בעלי הטלוויזיה הצבעונית יוכלו לקלוט גם את השידורים ה־צבעוניים בצבעים, ואילו במקלטים הרגילים, בשחור־לבן.

הממשלה תאשר מינוי קדרון כמנכ"ל משרד־החוץ

מאת סופרו המדיני של „הארץ"

הממשלה עומדת לאשר בתחילת השבוע הבא את מינויו של מר אברהם קדרון כמנכ"ל משרד־החוץ. מר אפרים עברון יהיה המישנה למנכ"ל.

במקום מר קדרון, שטיפל בעבר בענייני המינהל של משרד־החוץ, יתמנה מר יואל ארנון, שיתמנה לתפקיד סגן המנכ"ל.

הרב של „המלכה אליזבט" התלונן על נציגים ישראליים

מאת סופר „הארץ"

הרב שמואל יצחק קארף מבוס־טון, האחראי על השירותים הדתיים בהפלגה הנוכחית של אניית־הנוס־עים המלכה אליזבט, התלונן אמש בפני עתונאי חיפה על כי ב"כ השלטונות הישראלים שעלו בשבת האחרונה לאנייה הבריטית עם הגי־עה לאשדוד, ביקשו שיגישו להם כריכים עם בשר חזיר.

הרב אמר, כי היה בכך פגיעה חמורה בכבוד היהודי, בייחוד ב־התחשב במאמצים הגדולים שהיו כרוכים בהשקעות כספיות ניכרות, כדי להכשיר את האנייה ולהכשירה לפסח. כן טען הרב נגד חברת אגד שהסיעה בשבת חלק מנוסעי ה־אנייה לכותל המערבי.

עוד טען, שכאשר נשאלו נציגי כבה במשרדי מבשלה שהותכנו לאנייה להיום לסעודה אם יש להכין עבורם מזון כשר, השיבו שאין זה הכרחי.

דיונים בין בריטניה לאיסלנד בסיכסוך־הדייג

מאת אליהו זהבי סופר „הארץ" בסקנדינביה

קופנהגן, 26 (מיוחד ל„הארץ") בריטניה הסכימה לשלוח נציגים ל־דיון עם איסלנד בתקריות הדייג ביניהן, שהחלו אחר הודעת איס־לנד על הרחבת תחום מימיה הטרי־טוריאליים.

הגנרל א. דה־ה־ואבי (ראשון מ־שמאל) מפקד צבא היבשה של צרפת, המבקר עתה במוסקבה, נפגש שלשום עם שר־ההגנה ה־סובייטי, המרשאל אנדרי גרצ'קו (שני משמאל): ראשון מימין — גנרל איבן פאבלובסקי, מפקד צבא היבשה הסובייטי. שני מי־מין — הגנרל קוליקוב, הרמטכ"ל הסובייטי.

הודעת הממשלה בכנסת על יהודי עירק — ביום א'

אבן: יש אישור לידיעות על מעשי רצח

(ל.צ.מ.). בעקבות הידיעות על החמרה במצב יהודי עירק, ביקשה הממשלה למסור הודעה בכנסת ב־יום א'. יו"ר הכנסת קבע, שההוד־עה תימסר בישיבת הכנסת שתתקיים ביום א' בשעה 14.00. את ההודעה לכנסת ימסור שר־החוץ, מר אבא אבן.

סופרו המדיני של „הארץ" מוסר, כי בשלב זה אין כוונה לדון בכנסת גם בשאלת הכופר ועליית יהודי בריה"מ. הממשלה משתדלת „להר־חיק זמן" ולהימנע מהתערבות בוויכוח הנקוב שבין הממשל לסנאט. מכל מקום, אין כוונה לפנות ישירות לסנאטור ג'קסון שיוותר על הצעתו.

(ע). יש בישראל אישור לידיעות על מעשי רצח והמיפות של יהודים בבגדד, — אמר שר־החוץ, אבא אבן, במסיבת עתונאים אתמול ב־ירושלים.

משלחת של ארגון יוצאי עירק התקבלה אתמול לפי בקשתה לשי־חה עם השר שלמה הלל על מצב יהודי עירק. בפגישה החליפו דב־רים בקשר להתפתחויות המדאיגות שחלו בימים האחרונים במצב יהודי עירק. נציגי יוצאי עירק בארץ הביעו חרדתם לגורל בני משפח־תיהם נוכח הידיעות על הרדיפות והרציחות הברוטליות שנקטו של־טונות בגדד נגד השרידים האחרונים שנותרו מיהודי עירק. השר מסר על מאמצי הממשלה לגיוס דעת־הקהל העולמית ואת עזרת ראשי מדינות ידידותיות והוועדים למען יהודי ערב בארצות רבות במאבק להצלת היהודים וליציאתם המהירה מתנאי הדיכוי בעירק.

מועצת־הבטחון עשויה לקרוא לישראל לבטל המצעד בבירה

מרכז האו"ם, 26 (ע"ר). שגריר ירדן באו"ם, האמיר שראף, הודיע היום לנשיא מועצת־הבטחון, כי ממ־שלתו „מודאגת ביותר" מההחלטה ישראל לקיים מיצעד צבאי בירוש־לים ב־7 במאי. שראף לא ביקש לכנס את המועצה, אך אמר, כי הוא מקווה שהיא תנקוט „פעולה מאוח־דת מסוג כלשהו".

מקורות יודעי דבר העלו את האפשרות כי המועצה תפרסם הצהרה על דעת כל חבריה, שתקרא לישראל לא לקיים את המיצעד לציון יום השנה ה־25 להקמת המדינה.

בתום השיחה עם נשיא המועצה, שגריר פרו חאבייר פארז דה־קואלאר, ..מר שראף, כי לא בי־קש שהמועצה תנקוט פעולה מסוי־מת, אלא „השאיר את העניין להחל־טת הנשיא והמועצה".

2 רופאות מישראל תשתתפנה בהפלגת רפסודה באוקינוס

„נסיון לבחון כיצד מגיבים בני־אדם משני המינים הנמצאים יחד בצפיפות רבה מאוד"

מדריד, 26 (ע"ר). ששה גברים ושבע נשים עומדים להפליג מן האיים הקנאריים ברפסודה קטנה ששטחה 12 מ' על 7 מ', למסע אל יבשת אמריקה — כדי לבחון כיצד מגיבים בני־אדם משני ה־מינים, הנמצאים יחד בצפיפות מרובה כל כך.

חבר בריטי של הצוות, ג'ורג' סנדרס (40), אמר: „איני יודע מה יקרה בלב־ים, אך אני יכול לומר, כי מזג־האוויר לא יהיה בעייתנו העיקרית".

ד"ר סנטיאגו ג'נובס, [illegible] מית בעיר מכסיקו, אשר יזם את המסע, אמר, כי הרפסודה תפליג תוך 10 ימים מן הנמל לאס־פלמאס שבאיים הקנאריים, כדי לחצות את האוקינוס האטלנטי ולהגיע למכסי־קו. הוא הגדיר את המסע כניסוי „כדי לדעת יותר על התנהגות האדם והד־קיום בין אנשים".

רק ארבעה מבין אנשי הצוות ה־מתנדבים הם רווקים, אך כולם יפלי־גו שלא בלווית בני־הזוג שלהם. בצוות שתי רופאות ישראליות: ד"ר אילנה קורן (31) מירושלים (רווקה) ועדנה רונה (32) ילידת ציריך, אם לשני ילדים.

מלבד אילנה הישראלית יש ב־צוות 3 רווקים נוספים: ברנאדו בונגו (28), כומר ישועי מאנגולה, מאריה בירנסטאם (30) האשה ה־שוודית הראשונה בעלת תואר רב־חובל, ראשידה מסאבי (23) ספרנית מאלג'יריה.

הרפסודה, שבה ישנו 13 אנשי הצוות בתא שגובהו 1.40 מ', כשהם צפופים כסרדינים, תהיה מצוידת היטב בשימורי מזון, יין ומי־שתייה.

טרוריסטים קרואטיים איימו לחטוף את יורש העצר השוודי

מאת אליהו זהבי סופר „הארץ" בסקנדינביה

קופנהגן, 26 (מיוחד ל„הארץ"). ארגון טרור קרואטי איים לא מ־כבר לחטוף את הנסיך קארל גוס־טאב (26) יורש העצר השוודי ד־לתבוע שיחרור 129 אסירים פולי־טיים בשוודיה וביוגוסלביה. (לפני יומיים נמסר על מזימה של ספטמ־בר השחור לחטוף את שני בניה של מלכת דנמרק).

הנסיך שהורחק מטעמי ביטחון מן הבירה השוודית, הוחזר לשם אתמול לאחר השלמת סידורי הבי־טחון. ממשלת יוגוסלביה פנתה ה־ערב בדרישה לממשלת שוודיה ב־דרישה תקיפה ללחום בטרור ה־אוסטאשי. משטרת שוודיה פתחה בחיפושים אחרי אוהדי הארגון ה־טרוריסטי הקרואטי.

רדיו פראג הודיע היום, כי ב־מיסגרת החמרת העונשים שהחוק מטיל על עבירות פוליטיות יהיו חוטפי מטוסים צפויים לעונש מוות.

הוועדה לאינפלציה לא הגיעה לסיכום

מאת סופרו הכלכלי של „הארץ"

ועדת המומחים לבלימת האינ־פלציה (ועדת התשעה) המשיכה אמש בדיוניה, אך לא הגיעה ל־סיכום ותתכנס בשבוע הבא שוב. חילוקי־הדעות העיקריים בוועדה הם לגבי האפשרות של הקפאת מ־חירים מבלי שתשולם תוספת־יוקר. בעוד שנציגי התעשיינים בוועדה דבקים להימנע מתשלום תוספת־היוקר, הסבירו נציגי ההסתדרות כי חוש, כי נושא זה אינו נושא לדיון ובגבי וגבמור עם ההסתדרות להבטע תשלום תוספת יוקר.

הוקמה ועדת או"ם

(סוף מעמוד 1)

סין שהצביעה בעד ההחלטה ב־עצרת, לא רצתה כנראה להיות מיו־צגת בוועדה לאור הסתייגותה לגבי פעולה אנטי־טרוריסטית.

סופרו המדיני של „הארץ" מוסיף: ישראל אינה תולה תקוה בוועדה הד־? המורכבת של 35 מדינות ב־? בעניין הטרור ואינה מוד־אגת מאי־צירופה לוועדה זו, אם כי היתה צריכה להיחשב חברה „טבעית" בה. נראה שאפילו לא תמהה על אי־צירופה.

אמנם, בוועדה חברה ארה"ב ש־היא פעילה נגד הטרור, וכמה מדי־נות אירופיות המגלות עניין מסוים בנושא זה — אך יש לצפות שה־מדינות הערביות והקומוניסטיות יטבעו כל החלטה מעשית בנידון.

המפלגה הליברלית

פעולות

ראה עמוד 28

יבבי

אל קבר הכבש... יחיד ב־1 במאי.

קולות המון תהודה להם

בשך מצפון סוחף

אנקת פועלים אנשים ונשים

האפשר תשכח?

אחי הלי המגן

כפרי פרדי הקלגס נגסו

אירופה דמם שתתה

מליונים מליונים

והותם מעודת עפר ואפר

האפשר תשכח?

חולי איש .. שפתם שנאה

נקרו עינים בזוי העבה

משחר בגע המיתו בנים

האפשר תשכח?

והם הקונים בממון מוסר

באמתחתם השורבניזאת מו

והי מבנית חייהם

בעטיפתה ההלה

וזוהי אחי

שר הדף השמי

(ש.מ)

זקוק לאלחוט? התייעץ עם הסמכות!

מוטורולה

רח' קרמונצקי 16, תל-אביב, טל. 38973

דיפלומט רוסי חזר מבון בגלל „טעמים משפחתיים"

שמועות: מעורב בריגול

בון, 26 (ע"ר). השגרירות הסו־בייטית כאן הודיעה היום שאחד מבין הדיפלומטים שלה חזר למוסק־בה „מטעמים משפחתיים". בהודעת השגרירות צוין, כי בתו של המז־כיר השני, ולדימיר סרגייב, חלתה. אך בבירת גרמניה המערבית נפוצו שמועות עקשניות, כי איש זה היה מעורב בפעולות ריגול ועל כן נאלץ לעזוב את המדינה לפי דרישת ממש־לת בון.

דובר משרד־החוץ המערב־גרמני הגיב על השמועות באמרו: „לא ידוע לנו דבר על תקרית ריגול. מר סרגייב לא גורש".

מקורות יודעי דבר ציינו, כי ממשלת בון מתייחסת לפרשה בזהי־רות בלתי־רגילה, מאחר שהיא רוצה להימנע ממתיחות ביחסים בין בון למוסקבה כמה שבועות בלבד לפני שיגיע לגרמניה המערבית ליאוניד ברז'נייב.

ג. מאיר לבני המיעוטים:

מלחמה היא אסון למנצח ולמנוצח

„מלחמה היא אסון למנצח ול־מנוצח והשלום הוא הדבר היחיד המסוגל להביא לשיגשוג העמים," — אמרה אתמול ראש הממשלה, הגב' גולדה מאיר, לאלפי אנשי המיעו־טים משני עברי הקו הירוק, שהיו אורחי סגן ראש הממשלה, יגאל אלון, במיפגש המסורתי השנתי ב־חורשת קיבוץ גינוסר בגליל.

למיפגש הגיעו נכבדים ערבים ו־דרוזים וראשי הכמורה הנוצרית.

רבת־עמון, 26 (יופי"ע וע"צ). חוסיין מלך ירדן יצא היום מביה"ח הצבאי לאחר שהחלים כליל מדלקת של וירוס באף, שפקדה אותו לפני כשבועיים.

דיין: אני אופטימי נוכח העלייה מבריה"מ

נותקו שיחות טלפון מארה"ב ליהודים ברוסיה

לונדון, 26 (ע"ר, י. פ. ר.). שר־הביטחון, משה דיין, אמר אמש, כי אחת הסיבות להיותו אופטימי ביותר לגבי סיכויי יש־ראל בעתיד, על אף האיבה ה־ערבית, היא עליית יהודי בריה"מ.

בתכנית טלוויזיה שהכין צוות מ־פיקים צרפתי בישראל, אמר שר־הביטחון: „עוברים עלינו זמנים ק־שים עתה, אך העובדה שלאחר ש־נים רבות מרשים ליהודים מברית המועצות לעלות, היא תשובה ביד־חר".

בהמשך דבריו הסביר מר דיין, כי ישראל היא מדינה חזקה. „אני מאמין שאין זה צודק בלבד שיש לנו מדינה יהודית, אך עלינו גם להילחם למענה, אם יהיה צורך בכך".

נותקו שיחות טלפון

איחוד המועצות למען יהודי ברית המועצות בארה"ב הודיע היום, כי השילטונות הסובייטים ניתקו שי־חות טלפון של חברי האירגון אל יהודים במוסקבה. דובר המועצה, המארגנת רשת של 60 עד 100 אנ־שים המנסים להתקשר טלפונית עם יהודים בבריה"מ, אמר, כי זה מס־פר ימים אין הם מצליחים להת־קשר עם יהודים רוסיים.

„ניו־יורק טיימס" מסר, כי בקשת הכלכלן היהודי הנודע ולאדימיר כאוס לעלות לישראל, שוב נדחתה.

„אין מכבסה"

כל זמן שלא הוקים דיון ב־[illegible] של חברי ועדה המשיאים ב־ארה"ב, אין מקום לדבר על כביסה השורה, כביכול, בקרב ראשי ה־אירגונים היהודיים בארה"ב בשא־לת דרכי הטיפול בבעיית כופר ה־תעודה בבריה"מ, — אמר אמש [illegible] יהודה הלמן, בתום ביקורו בארץ.

„המנהיגים היהודיים בארה"ב הסבירו לנשיא ניכסון, שחלה עלי־הם אחריות מוסרית כבדה כשמדובר ביהודי בריה"מ. הם הדגישו, כי כופר התעודה המוטל על אקדמאים יהודים המבקשים לצאת את בריה"מ אינו העיקר. העיקר הוא שהגירה חפשית של יהודים מבריה"מ ועל כך יוסיפו יהודי ארה"ב להי־אבק", — אמר מר הלמן.

לא יצטרפו לג'קסון

[illegible]

שיחות בפאריס על הפרות הפסקת־האש בוויטנאם

פאריס, 26 (יופי"ע). נציגי אר־צות הברית וצפון־וייטנאם יתכנסו ביום ו' (היום) בתוילה בפרברי פאריס, כדי לדון בהפרות הפסקת־האש בוויטנאם.

בפגישה ישתתפו עוזר סגן שר־החוץ האמריקאי, ויליאם סאליוואן, וסגן שר־החוץ הצפון־וייטנאמי, נגוין קו־תאך.

מר סאליוואן הגיע היום מוואש־ינגטון לפאריס. נמסר, כי שני הנציגים יכינו בפגישה בפאריס ב־אמצע מאי בין ד"ר הנרי קיסינג'ר ולה דוק תו. קיסינג'ר ותו הם האי־שים שנשאו ונתנו על הסכם השלום שנחתם בסוף ינואר.

זכו בפיס

בסך — 150,000 ל"י זכו המספ־רים: 125196; 728207. בסך — 50,000 ל"י זכה המספר: 405821.

בסך — 12,500 ל"י זכו המספרים: 295883; 748768.

בסך — 6,250 ל"י זכו המספרים: 035224; 089117; 095972; 720302.

בסך — 600 ל"י זכו הכרטי־סים שמספריהם מסתיימים ב־08344: 13031; 24987; 38016; 40801; 53098; 69807; 71980; 77866; 80989.

בסך — 50 ל"י זכו הכרטי־סים שמספריהם מסתיימים ב־01675: 01842; 08439; 13655; 18816; 26482; 39420; 44089; 47901; 48507; 53029; 55035; 61822; 63908; 68731; 69303; 76066; 77493; 77667; 82035; 83051; 89471; 91842; 95793; 97602.

בסך — 100 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־0073: 2602; 3012; 3148; 5162; 5371; 7848.

בסך — 50 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־0512: 0016; 1616; 1290; 1650; 1272; 2256; 2050; 3236; 3822; 3513; 3990; 3305; 3857; 3852; 4896; 4506; 5657; 5093; 6383; 6432; 6848; 6287; 6047; 6087; 6211; 6768; 6320; 7436; 7549; 8097; 8826; 8213; 8538; 9626; 9146; 9769; 9791; 9554.

בסך — 4 ל"י זכו כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 4.

בסך — 1,250 ל"י זכו הכרטיסים הבאים: 011177; 019327; 057192; 067649; 106068; 207521; 238021; 256346; 257992; 300557; 340085; 364490; 438994; 572342; 575711; 643011; 649891; 663388; 690276; 790866; 791525.

פריס: ישראל לא הוכיחה

(סוף מעמוד 1)

בשיקולי כדאיות, אם להחליט על פתיחה באש. שיקולים אלה חייבים להיות יותר מקיפים, אולם יש לז־כור כי לתוספת מטוסים אלה יש השפעה על הלך מחשבותיהם של המצרים.

ישראל יודעת מזמן

העובדה שהמטוסים הועברו מלוב למצרים, ושעמדה היום במרכז דיוני הקבינט הצרפתי, היתה ידועה לממ־שלת ישראל מזה כמה שבועות, אך ישראל העדיפה לשתוק בנושא זה בבירור אותם שבועות, — נמסר ל־סופר „הארץ" בפאריס, במקורות יו־דעי־דבר.

בחוגי השגרירות הישראלית ב־פאריס נמסר לסופר „הארץ", כי השגריר אשר בן־נתן עומד לבקש פגישה עם שר־החוץ הצרפתי, מישל ז'ובר, בשבוע הבא. הבקשה לפ־גישה לא התבססה על פרשת המי־ראז'ים, אך אין זה מן הנמנע שלא יתנו בה דעתם.

[illegible]

נחתם פרטיכל מסחרי בין ישראל לרומניה

(ע). פרטיכל להסכם השנתי ה־מסחרי בין ישראל לרומניה והסכם לשיתוף פעולה תעשייתי וכלכלי נחתם אמש ע"י שר המסחר והתע־שייה, חיים בר־לב, והשר הרומני לסחר חוץ, ניקולאי מ. ניקולאי.

השיחות התנהלו במסגרת הוועדה המעורבת הרומנית־ישראלית הפ־עלה בהתאם להסכם שבין שתי המדינות.

היקף הסחר ההדדי בין רומניה ל־ישראל הגיע ב־1972 לכ־40 מיליון דולר. לעומת 32 מיליון דולר ב־1970 ו־11 מיליון דולר ב־1967. זו שנה הראשונה להסכם בין שתי ה־מדינות. [illegible]

אבן: יש לקוות שקהיר לא תנהג בניגוד להגיון

„למרות קולות המלחמה העולים ממצרים"

שר־החוץ, אבא אבן, אמר ב־מסיבת־עתונאים אתמול בירוש־לים, כי למרות קולות המלחמה העולים ממצרים, יש לקוות שגם בעתיד הקרוב לא ינהגו המצרים בניגוד להיגיון.

השר אמר, כי מלחמתה של יש־ראל בטירור הערבי זכתה להצלחה כללית, אם כי לא מלאה עדיין. ד־ציין בסיפוק את זהות העמדות ב־עניין הטרור, בין ישראל לבין אר־צות הברית, ע"פ התבטאויותיה ב־ארגון האו"ם.

לדעת מר אבן, לא יעמוד נו־שא המזה"ת במרכז שיחות ה־פיסגה בין ראשי ארה"ב ו־בריה"מ הצפויות בשבועות ה־קרובים בוואשינגטון. משום ש־ארה"ב מבינה היטב, כי אין תכלית בשיחות כאלה כל עוד הצדדים המעורבים בסיכסוך לא מגיעים להידברות.

מר אבן אמר, כי בביקורו בישי־ראל, ישמע הקאנצלר בראנדט על שאיפת ישראל לשלום שיושג באמ־צעות מו"מ עם שכנותיה. כן ידונו עמו על יחסי ישראל ובון וביחסי ישראל עם השוק האירופי. בעניין זה הביע מר אבן תקווה, כי מו־עצת שרי השוק תמליץ בשבועות הקרובים על פתיחת השיחות עם ישראל במגמה להגיע להסכם עד סוף שנה זו, כפי שסוכם לפני חד־שים אחדים.

רעיונות האיטלקים

אשר לרעיונות השלום שהעלה שר־החוץ האיטלקי, אמר מר אבן, שניתן להבין, כי רומא מבקשת ל־תרום תמריצים לקירוב השלום. א־שר הראשון בהם הוא יצירת אפש־רות לפתיחת תעלת סואץ. אולם, לא מדובר בתעלה הישנה, ואף לא בהתערבות מעשית חיצונית בסיכ־סוך זאת מתוך הכרה שגם האיטל־קים מחזיקים בדעה, כי במרכז של כל נסיון להשיג את השלום, חייב לעמוד עקרון ההידברות והמו"מ בין הצדדים עצמם.

ננקטו צעדים משמעתיים נגד רס"ל במשטרה שנהג רכב שנלקח ללא ידיעת בעליו

טוען ששימש שליח של חברה חיפנית

מאת אבי ולנבין סופר „הארץ" לענייני משטרה

צעדים משמעתיים ננקטו נגד רס"ל משה כספי, ממשטרת התנועה בחי־פה, בעיקבות תלונה שהוגשה ע"י אברהם טייב. הוא התלונן במשט־רה, כי רס"ל כספי נראה נוהג ב־רכב אחרי שנגנב ממנו. מפקד המ־חוז הצפוני של המשטרה, בפניו הת־בררה הפרשה, לא העניש את רס"ל כספי מאחר שקיבל את גירסתו.

אברהם טייב, מנהל חברת הקי־רות פרטית (איגור), התלונן במשט־רה ב־21 בדצמבר 1972, על גני־בת רכבו רנו 16, אותו קנה בת־נאי שכר־מכר מחברת אוטו חיפה בע"מ. הוא הבחין ברס"ל כספי ב־שעה שנהג ברכבו בת"א לשם הגיע מחיפה. בשעת הגניבה היתה צויידה המכונית בשלטים „במיבחן" במקום מספרי הזיהוי הרגילים.

בתלונה למשטרה שנשלחה ע"י עו"ד יעקב לדר נאמר: „התברר, כי המכונית נפרצה ונלקחה ע"י בעלה הרשום — אוטו חיפה — וכנראה בנוכחות אנשי משטרה, אם כי המ־כונית היתה בחזקת מרשי — רו־כש הרכב, דבר שאף הוא היה כ־נראה ידוע למבקרה ולמרות שלא היה צו של בית־משפט מוסמך או של ראש ההוצאה לפועל. למיטב ידיעתי, אין המשטרה נוהגת לתת הסוהה ל„הורמוכי" רכב ללקיחתם, אלא אם יש צו חוקי של בית משפט מוסמך, לכן מפליא הדבר שבעתיים — על שיתוף הפעולה בין המשטרה ואוטו חיפה".

מתברר, כי טייב לא שילם לחב־רת אוטו חיפה, בשעתו, מספר תש־לומים חודשיים על חשבון שכירת הרכב. הסיבה לכך היתה, כי לאחר תאונה התווה בין אוטו חיפה ל־בין טייב התברר לאחרון, כי על הרכב הוטל שיעבוד ראשון לטובת בנק ערבי ישראלי. במכתב שכתב עו"ד לדר לחברת אוטו חיפה, הוא מציין, כי לו ידע טייב על כוונה זו לא היה רוכש את המכונית.

במכתבו מוסיף עו"ד לדר: „את השיעבוד לטובת הבנק הערבי יש־ראלי בע"מ הוסתם בטוח לאחר שהצדדים חתמו עליו ולאחר שהס־תיימה העסקה ביניכם, מעשה ה־מהווה עוולה כלפי מרשי, הוא גובל בפלילים, מעשה שאינו ראוי ומת־אים לחברה גדולה ומכובדת".

מתברר עוד, ע"פ המכתב לחברת אוטו חיפה, כי „בצילום רשיון הר־כב שניתן לטייב לא צויין כלל וכלל, כי יש שיעבוד על הרכב ורק לאחר מכן, לאחר שהעיסקה הסתיימה, הו־סף השיעבוד".

אתמול לא ניתן היה לקבל תגובה מחברת אוטו חיפה. נאמר לי ממש־רדי החברה, כי האיש המטפל ב־עניין יחזור למשרד רק ביום א'.

משטרת חיפה חקרה במקרה ב־עיקבות התלונה של טייב. מימצאי החקירה הועברו למטה המחוז הצ־פוני ושם ניתנה המלצה להעמיד את רס"ל כספי לבירור משמעתי.

במכתב ששלח סגן מפקד מרחב חיפה למר טייב ב־23 בינואר 1973 נאמר: „תלונתך נחקרה באופן יסודי. צעדים משמעתיים נגד רס"ל כספי [illegible] צריך להגיע לת"א. בשל היחסים הידידותיים השוררים בינו לבין מנ־הל חברת אוטו חיפה (החברה נמ־צאת באותו בניין בו נמצאים משרדי לשכת התנועה), שאלתי אם יש רכב היוצא לת"א. קיבלתי את מכונית הרנו של טייב והתבקשתי להעביר אותה לת"א. הצמידו לי שלטים „ב־מיבחן" על המכונית ונסעתי לת"א. עשיתי זאת בתום לב. אני שימשתי רק שליח של אוטו חיפה. אני לא יודע מי לקח למר טייב את המ־כונית מביתו".

דובר המחוז הצפוני אמר לי ב־תשובה לשאלה, כי במימצאי החקי־רה הוברר, שרס"ל כספי לא קיבל תשלום עבור הנסיעה לת"א במ־כוניתו של טייב.

משפט המחבלים בניקוסיה — ב־14 במאי

מאת אלכוס קונסטנטינידס סופר „הארץ" בקפריסין

ניקוסיה, 26 (מיוחד ל„הארץ"). משפט שבעת המחבלים שהשתתפו בהתקפות על מטוס ארקיע ובית ה־שגריר הישראלי בניקוסיה ב־9 ב־אפריל, ייפתח ב־14 במאי.

ה־7 הופיעו היום בבית־המשפט המחוזי בניקוסיה. משפטם יארך כמה ימים.

בריה"מ העניקה מטוסי מיג לבנגלדש

דאקה, 26 (ע"ר). בר־[illegible] לבנגלה־דש להק מיג 21, — מסר היום [illegible] גלה באף.

העתון מסר, כי עשרה [illegible] רקים הגיעו [illegible] הוא חלק מן הסיוע הצב[אי] הסובייטיים לראש ממש[לת בנגלה]דש, מוג'יבור רחמן, [illegible] במוסקבה אשתקד.

בצער רב אנו מודיעים על פטירת בעלי, אבינו, אח[ינו] היקר

צבי ציגלניצקי ז[״ל]

ההלויה תצא היום, יום שישי כ"ה בניסן תשל"ג בשעה 10.30 לפנה"צ מבית המנוחה, רח' הזהר 31, לבית העלמין הקבוצי.

המשפחה המ[תאבלת]

לשלמה הלפרין

מנהל בנק הפועלים באר־שבע

השתתפותנו באבלך הכבד במות

אמך ז"ל

ערד תעשיות כימיות

הננו מודיעים בצער רב על פטירתו של

יצחק שפירא ז"ל

המתאבלים:

אשתו, בתו, חתנו.

לאסתר כץ ולכל המשפח[ה]

אתכם באבלכם הכבד במות

יוטה ז"ל

עובדי המחלקה לארגון ול[מנהל]

של ההנהלה הציונית

ירושלים—תל-אביב

לחמי וגילי הרבבי

המומים ומזועזעים על מותו הטרגי של

חיים ז"ל

הח[ברים]

הנהלת משרד השיכון וחבר העובדים

משתתפים באבלה הכבד

של עובדת המשרד

חנה אטיאס

במות אמה

על מות

ד"ר מיק מורג ומיכה לוי

אבלים ומשתתפים בצער המשפחות

עובדי האגף לבעלי חיים במשרד החק[לאות]

ההנהלה הציונית

אבלה על מותו של

ליאונרד שטיי[ן]

סופר ציוני דגול

לשעבר יועץ משפטי של ההסתדרות הציונית העולמית

לתורה ודליה מבית נרקיס ומשפחותיהם

וללייב פרקאל

משתתפים באבלכם הכבד במות אמכם, אבינו ואחותך

בני דוחכם יונה ואברהם [illegible] ניו־יורק

הארץ

יום שישי, כ"ה בניסן תשל"ג
27 באפריל 1973

בתל־אביב: המערכת וההנהלה מזא"ה 56, ת. ד. 233, טלפון 623311. מח' המודעות רח' מזא"ה 56, ת. ד. 233, טלפון 611576, 623311. מח'. הפצה ומנויים מזא"ה 75, טל' 623311 ת. ד. 233. מס' מיקוד: 61000.

ים: רח' החבצלת 2 / 224245־6, ת. ד. 273 / : רחוב נורדוי 20 / 661166־8, ת. ד. 5259

: הוצאת עתון הארץ בע"מ. דפוס הארץ מזא"ה 56 ת"א
העורך: גרשום שוקן. האחראי: מיעון שאמט.
המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחזירה כתבי־יד.
HAAREIZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel - P.O.B. 233, Tel. 6

נושא לתהילה

...ישראל, עם פתיק ולמוד מיבהנים, יש גיבורים לרוב, ...שהירפו נפשם מול כוחות עדיפים וגיבורים שקידשו את ...יש שבגלה בתוכנו, תדמה שזו תופעה ישראלית ספציפית, ...רעננית, תכליתי וגמול דראבה פנימית, ומן הראוי שנברך ...בהגלה אצלנו — כי בזכותו אנו חיים.

...ריס אמורים ברב־סרן אילן אגוזי שתהה מול מצלמת ...ה על מה בעצם הוענק לו עיטור העוז? לדבריו הוא עשה ...ב טבעיים המתבקשים כאליהם: בנסותו למנוע פציעת ...כל אהה בידו רימון שעמד להתפוצץ, ובהמתינו בלי להפריע ...שהיו טרודים במלאכתם, עד שיפנוהו, גדוע־יד ופצוע־עין, ...הלוחמים. הטבעיות שבמעשה, כמו היובש בהסבר, הם ...הנבי לביה התהילה לאדם העשוי ללא־חת.

...אהה בצהרים אנשי מדינה וראשי הצבא בישראל, כי ...בכלי ההלכה אלא בלוחם — ונודה כי לא אחת מצלצלת ...כבליצה. עד אשר בא רב־סרן כזה, ומעיד בגופו המעונה ...ואלקטרוניקה אין בכוחם להכניע רוח איתנה של אדם. ...ירוה עדות זו שבהסתמך עליה נוכל להתקיים בארץ זו ...ה.

נקיון - תהליך מתמיד

...זה דבר הבריאות על „מיבצע ארץ ישראל נקיה" מחייבת ...ניקיון הוא תהליך מתמיד, כמוצר של חינוך, ואינו להטוט ...ציבור או מבצע חד־פעמי. אצלנו רגילים „לפתור" בעיות ...בצורת מיבצעים פתאומיים. פותחה אף טכניקה למימוש ...אלה שעיקרה — הקצאת משאבים, הקמת מנגנון, מסעי ...המיבצעים ביככהים עם סיומם ותוצאותיהם קלושות. מי ...וכר כה היו פירות מבצעים שנועדו להגביר את הבטיחות ...או את הנקיון באוטובוסים?

...עה של ארץ ישראל הוא ערך הטוב שאינו יכול להיות ...מסכת הערכים המזינה את התנהגותה של החברה הישראלית. ...מטיכה לבאות את העובדה כאנשיה מגדפים אלה את אלה ...ו, דוחפים בתורים, צועקים איש על רעהו בויכוחים, ספק ...ל להרגילם — בכתי מיבצע אחד — לחדול מלזהם את ...יבים.

...תה של ישראל הוא פונקציה של אהבת הארץ. מי שרוצה ...ת הושבי המדינה לכבד את רשות הרבים שומה עליו להנכם ...עצמי להכרה בזכויות הזולת. מי שמבקש להחזיר את ...לחובותינו, לבתי האוכל ולמקומות הבידור שלנו — חייב ...ה המדינה על תרבותה, על ידי שיעקור את אווירת ההפקרות ...בה.

...יבצע הנקיון של משרד הבריאות יש טעם אם יהיה נקודת ...תהליך עיקבי. עצם הכרזתו מעידה על רגישות ודאגה ...אך אם יישאר המיבצע מאורע חד־פעמי ומנותק מההקשר ...היה חסר תועלת.

עימותים במשבר הנפט

...יחות בין ארגון הארצות המפיקות נפט (אופ"ק) לבין חברות ...פולמיות, הגיעו השבוע למבוי סתום. וכרגיל, נתן אופ"ק ...זטום לחברות, הפעם עד ה־4 במאי, להסכים להעלאה של ...יחיר הנפט הגולמי.

...ענה של המפיקים היא שמחירי הנפט מבוססים על חישובים ...ל פי הדולר ופיחות הדולר מצדיק תוספת מחיר. פרטי המו"מ ...בסוד אך נודעו כהם שני דברים: שהחברות הציעו תוספת ...: שהגורם הדוחף את אופ"ק לעמדה קיצונית הוא לוב.

..., איפוא, מקום לשתי השערות: האחת, שחברות הנפט שוב ...דיהיות המפיקים — הן משום שהפער בין הנדרש והמוצע ...ר רב והן משום שחברות הנפט אינן מפסידות על תוספת ...הגדולים אלא לעתים אף מרוויחות כאשר הן מעבירות את ...ל לצרכן.

...צעדה האחרת, שהכניסה תעודד את אופ"ק לדרישות נוספות, ...זום המחירים אלא למניעת התארגנות נגדית של הארצות ...נפט. לוב רואה את העימות על העלאות מחירים כמבחן־כוח ...יתפרש כהוכחה לחולשת הארצות הצורכות שמשבר האנרגיה ...זסדי ארצות בעלות אוצרות הנפט.

...גה זאת לא בהכרח חייבת להתאמת. ארה"ב, העומדת מאחורי ...ם להביא להקמת איגוד צרכנים שיהווה חזית אחידה מול ...מפיקים, אינה דוגלת בראש וראשונה לשאלת המחירים אלא ...ת יציבות האספקה הגדלתה לפי הצורך ולמניעת שימוש ...סהסטות פוליטיות.

...וד כבשאלת המחירים הולכות ונצואלה ואיראן עם החברות ...ת באופ"ק, הרי בשאלת הגדלת התפוקה וניצול פוליטי של ...ן הולקות עליהן בשל סתירה יסודית בין האינטרסים של ...ל אלה.

...אן שהעיכות על המחירים כמבחן־כוח עלול דווקא לעודד ...אבנים לגבש הזית כל הצרכנים למרות איומי הלובים ...ם שהתארגנות כזאת תגרום כיד לסנקציות נוראות נגד

...ברור שההתארגנות לא תהיה קלה. ראשית, חברות הנפט ...להעדיף את המצב הקיים בו הן בוררים בין הצרכנים ...; ושנית, יש סימנים שיפן מוכנה, גם בנושא זה, להיכנע

...קיצוניות ערבית שוב עבודה להוריע במצב אותו גורמים ...בונה והוסר אחדות מערבית.

חגיגות לקראת 25 שנה למדינה ברחבי צרפת

מאת אליהו מאייסי
...פר „הארץ" בצרפת

פאריס
...ובינוי יהוגו את כלאות 25 ...מדינת ישראל בכורה של ...שיצינו קירבה הדוקה בין ...והה לישראלים. בבקרים ד' ...תהפו באירופים גם אנשי ...אוכים היהודים שונים. בו ...וה הצינוגה עד ארגונים י' ...צרפתים דהיים הילונים, ...אסיפה של יום העצמאות ...בי צרפת.

...יש כבר נערכה ספודה גדר ...זם ארגוני היהודים במרות ...שוהסת עם ישראל.

...ב, ב־4 ובי־9 במאי ייערכו ...היהדי בפאריס, יום אחרי ...טיפות עבקיה. הראשונה ...לתורכה פוליטי...

...ביגם בבאי יערך כנס של ...וא הייב כפאריס.

יום העצמאות.

✶ ב־15 במאי התקיים סעודה גדולה בפאריס בשעם אגודת הידיד דת צרפת—ישראל.

✶ ב־4 בתי תתקיים בהשתתפות כל הארגונים אסיפה המוגית ב„ארמון הספורט".

קהילות יהודיות מקומיות בערים צרפתיות לוגות יערכו שורה של הגיגות. לרוב ישתתפו בהן המלמר ית המקובלים באופן רשמי (הפר־ פקט או באיבה, ראש העיריה, חברי עיריה וכו'). הגיגות אלה יהיו במסגרת „שבוע ישראלי".

13 במאי באורליאן; 14—18 במאי בשטרסבורג; 17 עד 28 במאי באנסי; 14 עד 19 במאי בנולון; 16—19 במאי במונפליאה; 6 עד 18 במאי בארוסי; 15 במאי ב־ דיזון; 30 במאי במולהת; שבוע ראשון של יוני בגרינובל. ליון כבר הגגה באפריל, וכן תהיה ב־28 ב־ אפריל הגיגה ברואן. הגיגות יהיו גם בדואן ובבייב, אך טרם נקבע להם תאריך.

במאי יהיו סדרת הגיגות בפאריס ובליון, בעיקר לילדי בתי־ספר.

בין המארגנים נמצאים כל המוס־ דות המרכזיים, וכן הקהילות, לרוב בהשתתפות נציגים רשמיים של ה־ שגרירות הישראלית. כן מהביב ל־ תפילות ביהדות בבתי הכנסת.

בהודסים האחרונים פירסם מדי שבוע כהבעיה ביחוד מהיותה את הילדות באבק ישראל עד להכרזה ה־ עצמאות. הוציא אותו חבר האקדמיה דויף קסל. והוא נקרא „לא קיבבא לישראל" (מצורבות ישראל).

הסתירה בין העוצמה והמעמד

על ישראל ללמוד כיצד להשתמש בכלים ממלכתיים במישור הבינלאומי

מאת אליהו סלפטר

ישראל הגיעה עתה, במימדיה־ היא, לאותה דילמה שהציבה על מדיניות החוץ האמריקאית במרבית שנות ה־60: אין לה עדיין תשובה לפער בין כוחה הצבאי לבין יכול־ תה לתרגם כוח זה לצרכי מדיניות חוץ שוטפת.

כארה"ב בהיקף עולמי, כן ישר־ אל בזירה המזרח תיכונית — המעצ־ מה החזקה ביותר שבכוחה להכ־ ניע לאלתר כל צרוף של אויביה במקרה עימות טוטאלי. אך לעומ־ מה זאת הרצה מוגבלת בפתרון הבעיות הבסחוניות השוטפות ואין היא משתקפת כלל בהתפתחות מע־ רכת היחסים הבינלאומיים של ה־ מדינה להוציא, כמובן, יחסיה עם ארה"ב.

„פעולה חירורגית"

ככל שגובר כוחה הצבאי של ישראל ויכולתה להכריע בעימות מירבי, כן מצטמצמים מעמדה ו השפעתה בזירה הדיפלומאטית.

הניגוד במועצת הבטחון למבצע תיסול ראשי המחבלים בביירות מ־ סמל הן את הפער בין שני הדב־ רים והן מעבר בין שתי תקופות: האחת, שהחלה עם תום מלחמת ה־ התשה דשבה נהגתה ישראל מבי־ דוד ביחס לבין העמדה העוינית של חלק ניכר מהקהיליה הבינלאומית; והשניה, המתחילה אולי כעת, אשר גם בה לא ישתנו אמנם חוקי ה־ יסוד של העימות אך נאלץ יותר ויותר לחוש את היחס השלילי כל־ פינו גם של מדינות שאינן מעור־ בות במישרין בסיכסוך הישראלי־ ערבי.

יש אולי מן האמת בדברי חוגים ישראליים רשמיים כי הניגוד ב־ מועצת הבטחון היה מהפושרים ב־ יותר שנתקבלו נגדנו אי פעם. אף על פי כן, בנסיבות האמורות, הפ־ כה תוספת זאת של עוינות את הכמות לאיכות.

ראשית, מפני שהפעם התגוללו על ישראל כאשר עשתה בדיוק מה שיעצו לה כאלטרנטיבה למעשים שבגינם גונתה בעבר. הפעם לא בוצעה התקפה מאסיבית על יעד כללי, שבחלקה מיועדת להכריח אחרים לפעול נגד ארגוני הטירור, אלא „פעולה חירורגית" בכוחות מ־ צומצמים ובמישרין נגד היעדים ה־ מדויקים. והנה הובלט בצורה גסה שלא היה כדוגמתה שאין זה משנה איך מתגוננת ישראל נגד הטרור הערבי — הפשע הוא בעצם העוב־ דה שהיא פועלת נגד הערבים.

שנית, וזה חמור יותר, הבליטה הצטרפותה של בריטניה ליוזמי ה־ גינוי החד־צדדי המקורי, עד כמה שבויה כיום אירופה המערבית בידי הערבים. היא תומכת בהם גם כ־ אשר פרוש הדבר תמיכה במה שנוגד אינטרס מערבי כה בסיסי כמלחמה בטירור. מכיוון שבורי־ טניה היתה תלויה בנפט ערבי ב־ עבר לא פחות מאשר היום, מב־ שרת התקרבותה הנוספת אל העמ־ דה הפרו־ערבית גם על סכנות הי־ דוק הקשרים הבריטיים־צרפתיים, אך — ובעיקר — על סכנות הפסיכוזה של בהלת הנפט שאחזה באירופה המערבית כולה.

עלינו להביא בחשבון שבדרך זה הולכת כיום אנגליה עלולות ללכת מחר גם מדינות מערב אירו־ פיות נוספות.

השפעה מצטברת

קיומה של מדינת ישראל — ובט־ חונה הבסיסי — אינם תלויים כיום ב־ אהדתה או הוסר אהדתה של ברי־ טניה וצרפת ואף לא בתוצאות ה־ הצבעות באו"ם. אך אין להסיק מכך שלכלל ולהצבעות אנטי־ישראליות אין חשיבות ושאין הן משפיעות כלל על האינטרסים הבסיסיים של ישראל.

דווקא כאשר ישראל איננה יכו־ לה להפעיל את מלוא עוצמתה, יש השפעה מצטברת — ולא רק מילו־ לית — להתדרדרות במערכת ה־ קשרים הבינלאומיים שלה:

✶ הרצון הטבעי של כל מעצמה שלא להישאר מבודדת בזירה בינ־ לאומית תרם לכך שנציג ארה"ב לא השתמש בוטו במועצת הבט־ חון להכשלת הגינוי נגד ישראל. הוא בוודאי תרם גם להסכמת ארה"ב צות הברית להצעה לבקש ממזכיר האו"ם דו"ח על שליחות יארינג, דבר שבוודאי איננו בהתאם לאינטרסים ה־ רצויים ביותר לישראל או לארה"ב.

✶ יש קשר גומלין בין הצבעות באו"ם לבין העמדה בוואשינגטון; בתקו־ פות שבהן למיניסטריון החוץ יד־ הר משקל בקביעת עמדת ארה"ב באו"ם, ההצבעות האמריקאיות פ־ חות נוחות לישראל; וכאשר, ב־ השפעת הבית הלבן, ארה"ב מת־ ייצבת באו"ם לצד ישראל — אפ־ שר גם בסטייט דיפרטמנט לשמוע פה ושם סניגוריה על עמדות ירו־ שלים.

✶ קשר דומה קיים גם בין מע־ מדה הבינלאומי של ישראל לבין יחסי מדינות „העולם השלישי": ככל שמדינות אירופה המערבית מסתייגות מעמדותיה של ישראל, נעשית קלה יותר גם מלאכת ה־ תעמולה הערבית במדינות אסיה ו־ אפריקה הניאוטרליסטיות והפרו־מע־ רביות. וככל שמצליחה התעמולה הערבית — ומובלט בידודה של ישראל באו"ם — קשה יותר לנציגי ישראל להבטיח תמיכה (או לפחות הימנעות) של שארית ידידותיה ה־ נאמנות באפריקה.

✶ מדינות ערב, שמעולם לא הצטיינו בכשר־שיפוט לגבי סיכויהן הריאליים, התרשמו תמיד מחוזק ההתקפה מילולית על ישר־ אל — מעל ומעבר למשקלן של ההתקפות וחשיבות הזירות שבהן הושמעו. גל חדש של הבעות עוי־ נות לישראל מצד אירופה המערבית עלול שוב ליצור את הרושם שהר־ פתקה צבאית ערבית יכולה להביא להצלחות פוליטיות — גם במקרה של כשלון צבאי.

הסימה בהפרדה

במקביל לפער בין כוחה ה־ צבאי המירבי של ישראל ובין מצב מערכת קשריה הבינלאו־ מיים, מסתמן פער שני: בין הירידה ביכולתם המבצעית של ארגוני הטרור הערביים לבין הצליה ביכולת ההפרדה המע־ שית הפוליטית.

כמה דוגמאות:

✶ יוגוסלביה ביקשה מקבוצה ישראלית להפסיק את השתתפותה בתחרות בינלאומית בנימוק של קשיי אבטחה;

✶ מדינה סקנדינבית הביעה ספק ב„תבונה" שבהשתתפות מדען ישראלי בכנס בינלאומי שנערך שם;

✶ ממשלת בריטניה ניסתה לה־ ביא לביטול הפלגת אוניה פאר ל־ ישראל, מחשש חבלה;

✶ מבקר תיאטרון ישראלי בת־ בקש שלא להשתתף בוועידה בינל־ אומית ביוגוסלביה, אם כי מארחיו חזרו בהם מבקשתם.

✶ שר החינוך גילה, בשיחה עם קבוצת ספורטאים ישראלים, שיש קשיים גוברים בהבטחת המימון של משלחות מישראל לתחרויות בינל־ אומיות.

אפשר לזכור שבטחונה של ישר־ אל לא ייפגע אם כדורגלניה יב־ חלו פחות מפלות בטורנירים בינ־ לאומיים ומעמדה לא ייפגם אם כמה פרופסורים לא יוכלו לנצל את כל ההזדמנויות לנסיעות לחוץ לארץ. אבל להשתתפות בתחרות יש ערך גם אם אין מנצחים בה ובמפגש עם עמיתים יש חשיבות גם אם בי־ ועידה לא עוסקים רק במדע. מלבד זאת אין צורך בהצדקה „לאומית" לרצונם של הישראלים להסתובב בעולם חוף האיומים הערביים.

אמנם רחוקים אנו ממצב של „גי־ רוש" הישראלים באירופה. אך ל־ גבי אותם האנשים שנפגעו, הבעיה היא ממשית ונראה כי מספרם גדל. לא פחות ממשית הפגיעה בתיירות, גם אם סיב השירות בישראל, בצד אחד, והפחדות של גורמים עוי־ נים בחו"ל, מצד שני, תורמים ל־ פגיעה זו יותר מהחשש מפעולות איבה.

ישראל תצטרך, איפוא, בחו־ דשים ואולי בשנים הקרובות לחפש תשובה לשתי סתירות:

האחת, זו שבין עוצמתנו באי־ זור ובמעמדנו בעולם; והשניה, בין חסינותנו בארץ לבין היד־ תנו בלתי רצויים במקומות שו־ נים בחוץ לארץ.

יש, בוודאי, הרבה מה לעשות בשני המיקורים — החל מנסיון שיפור תדמיתנו במדינות ידידותיות ועד לנסיון להפוך את הערבים ל־ אורחים פחות רצויים בחו"ל מה־ ישראלים.

המאבקים בכיוונים אלה דורשים לא רק מחשבה ותיכנון אלא גם זמן, לעתים אפילו זמן רב.

מעל לכל, מחייב הדבר, לימוד מחודש של השימוש בכלים של הכוח במישור הבינלאומי: איך לנצל בול־ דוזר כשרוצים לקטול רק זבובים או למנוע התזת בוץ.

ארה"ב נזקקה לפחות לתריסר ש־ נים לצורך לימוד זה וגם היא נו־ כחה לדעת שיש מקרים שבהם אי אפשר לקטול את הזבובים ואין ברירה אלא למחות את הבוץ ה־ ניתז. שני המפעים מלכלכים אולי את הבולדוזר אך אינם מערערים את עוצמתו.

גולדה תמשיך

המימשל בפעולה

מאת דן מרגלית ומתי גולן

סמוך ליום העצמאות תודיע גולדה מאיר על נכונותה לעמוד בראש רשימת המערך בבחירות הקרובות ולהרכיב את הממשלה הבאה. קומץ של שרים בכירים כבר יודע על כך. בחדרי חדרים דנים עתה בשאלה מה היא הדרך הנאותה להודיע על הס־ כמתה. האם הצמדת ההודעה ליום־ העצמאות איננה בבחינת פגם אס־ תטי. על כן טרם נקבע אם ההודעה הרשמית תתפרסם כמה ימים לפני — או אחרי — החג הלאומי.

רצונה המקורי של ראש הממשלה היה להודיע על החלטתה בסוף מאי 1973. אך פנחס ספיר, אבא אבן, יהושע רבינוביץ, אברהם עופר ו־ אחרים שנודעו על מזימה זו החליטו להפציר בגולדה להקדים במסירת הודעתה ולחסוך מהממשלה ומהמפ־ לגה אנדרלמוסיה מיותרת. הם חיש־ בו ומצאו שראש הממשלה רוצה לה־ ציג להסכמתה כמה תנאים נבנעים ל־ מיים כמו לשמש, צירוף מספר אישים לסיעת המערך בכנסת הבאה שיעניקו לסיעה תדמית הקרובה יותר לדעו־ תיה המדיניות. היענות לתביעות כ־ אלה כבר הובטחה לה על ידי הגוש — ובלבד שתודיע בהקדם שהיא ממשיכה בתפקידה.

העמקת המעורבות

כוונתה הברורה של גולדה מאיר להמשיך בכהונתה משפיעה כבר עתה לא רק על התנהגותם ומחשבתם של קומץ מקורביה היודעים על כך אלא אפילו על ראש הממשלה עצמה. כ־ דרך הטבע — ואין ראשי ממשלה יוצאים מן הכלל — נוטים בעלי תפקידים על סף פרישתם להימנע מטיפול בנושאים שיש להם השלכה לטווח רחוק ומהחלטות אשר מעו־ררות מחלוקת ומביאות לכלל עימות. אין הפורש מתפקידו נוטה להסתכסך עם האישים שבסביבתו, שכן אינו רוצה להיזכר לרע.

בחודשים שחלפו מאז הצהירה ראש הממשלה באוזני עתונאים זרים ב„הן צדק" על החלטתה הנחושה לפרוש — לא היו סימנים לפיחות בפעילותה המדינית והפוליטית. היא העמיקה את מעורבותה בנושאים רבים ובפרטים מגוונים. דוגמה מא־ לפת לכך הן הידיעות שמקורן בגור־ מים מערביים בדבר סידרת פגישות הנמשכות ברציפות עם המלך חוסיין. כבר דובר בין ויליאם רוג'רס לבין יצחק רבין, שאין סיכוי ממשי להסדר ישראלי־ירדני בשנת בחירות. הפגי־ שות הנמשכות, לדברי מקורות מע־ רביים, עם חוסיין מלמדות שמאיר מניחה את היסוד להמשך מגעיה ה־ מדיניים אחרי הבחירות.

מעשה בלתי שגרתי

בעניין לא פחות הוא מכתב למע־ רכת שפורסם השבוע בשבועון ה־ אמריקאי ניוזוויק. הרקע למכתב זה היה מאמר של בעל הטור הנודע סטיוארט אלסופ. בחודש מרץ השנה כתב אלסופ כי בפגישתה עם הנשיא ניכסון הפגינה מאיר את עורפה ה־ קשה להצעות המלך חוסיין מירדן ותאפו אריסטיל המצרי. לפי אלסופ — שאינו משוחרר מהנטיה האמרי־ קאית לעסוק בפסיכואנליזה פוליטא־ רית — לוקה גולדה מאיר ב„תסביך מצדה". רודפים אותה זכרונות של שואה ופוגרום, אשר מכתיבים לה את מדיניותה הנוקשה.

גולדה מאיר זעמה על מסקנתו של אלסופ כי היא חוסמת את הדרך לשלום בראותה עצמה כיורשתו של אלעזר בן־יאיר מנהיג נצורי מצדה.

ואז עשתה את המעשה הבלתי־שיג־ רתי: לא השגרירות בוואשינגטון ו־ אפילו לא דובר משרד החוץ אלא הפקיד הממונה על היחסים עם אר־ צות־הברית במשרד החוץ בירושלים התבקש להתגונן ולשלוח מכתב ל־ מערכת ניוזוויק בחתימתו המלאה. הפקיד הבכיר — מיכאל אליצור — נענה ברצון ל„תרגיל האינטלקטו־ אלי". כל מלה אושרה מראש על ידי גולדה מאיר. וכך יצא מכתב שמט־ רתו כפולה: להכחיש כוונות פשר־ ניות שיוחסו לנציגי ירדן ומצרים, ולבטל כליל את הדעה ש„תסביך מצדה" של גולדה מאיר הוא מחסום לשלום.

תגובה כה בלתי־שיגרתית למאמר שפורסם בחו"ל ודאי אינה אופיינית לראש ממשלה העומדת על סף פרי־ שה מתפקידה.

„יופי"

דוגמה אחרת בתחום האישי מח־ זירה אותנו לפרשת בחירתו של פרופ' אפרים קציר כמועמד העבודה לנשיא המדינה. כאשר הודיעה הגב' מאיר כי לא תתערב בפרשת הבחירה התיישבה ההודעה יפה עם מנטאליות של פרישה. מדוע להיכנס לסוגיה עדינה זו, מה גם שלא היא תצטרך לחיות עם הנשיא החדש.

אולם בשלבים המכריעים של פר־ שת הבחירה הפרה ראש הממשלה את הבטחתה. סימן ראשון לכך ניתן כאשר הודיעו לה על הסכמתו של קציר להיות מועמד. ראש הממשלה פלטה רק מלה אחת: „יופי", ודי היה במלה זו כדי להכריע את עניין המועמדות.

באותו יום, או יום לאחר מכן, טילפן מזכ"ל העבודה ח"כ אהרן יד־ לין לביתו של המועמד המתחרה ח"כ יצחק נבון והודיעו על הסכמתו של קציר. ידלין הוסיף ושאל אם עתה אין נבון מתכוון להסיר את מועמדותו. נבון שאל אם זהו רצונה של ראש הממשלה וידלין אמר כי רצונה של ראש הממשלה אינו ידוע לו, אולם הביע את נכונותו לשאול את פיה אם נבון מבקש זאת. נבון הדגיש כי אינו מבקש דבר, ובכך הסתיימה השיחה.

למחרת שוב טילפן ידלין אל נבון והודיעו כי שאל את פי גולדה וכי ראש הממשלה השיבה כך: „מכיוון שנשאלתי, ורק מכיוון שנשאלתי, אני אומרת כי לדעתי על נבון להסיר את מועמדותו". ההדגשה על כך שדעתה ניתנה בתשובה על שאלה נועדה להסביר כי בכך אין היא מפרה את הבטחתה שלא להתערב. אולם זהו הסבר דחוק מאד. כי אי־ התערבות פירושה אי־נקיטת עמדה בכל מקרה, גם בתשובה על שאלה. באותו שלב היתה שאלה קיום הב־ טחתה שלא להתערב חשובה לגול־ דה פחות מזהותו של האיש אשר יטיל עליה את הרכבת הממשלה הבאה.

ספיר מחדד העימות

משמעותית במיוחד היתה ההת־ פתחות של הימים האחרונים. לקראת חג־הפסח יזם שר האוצר פנחס ספיר את שידור דבריו ברדיו בראיון כדי־ בי מקיף. היעד העיקרי לביקורת היה שר הבטחון משה דיין, וביקורת כמו־ ייבת לא נחסכה גם מהשרים ישראל גלילי ויגאל אלון.

עוד לפני השידור סיפרו ככה כי־ מקורבי ספיר כי „הכל מתרכז עם גולדה". הם ידעו לומר כי שר האוצר נוטל לעצמו חרות מלאה להקוף את יריביו לאחר שבאר הב־ הירה לו, למעשה, כי רק סיכוי בל־ תי צפוי ודרמאטי של „הרגע האח־ רון" עלול לגרום לה לשנות את דעתה, וכפי שהוא רואה את הדברים עכשיו היא ממשיכה „לרוץ".

ללא הבטחה זו, ספק אם היה ספיר בוחר לחדד בשעה זאת את העימות עם שר הבטחון.

ספיר נשאר חייב תשובה

מאת א. שוייצר

על שאלות רבות השיב שר ה־ אוצר בראיון עמו אשר שודר בי־ שביעי של פסח: הוא השיב למר־ אית ברצון, באריכות ובתקיפות ה־ ספירית המוכרת. הפעם לא עסק בכלכלה וגם איסוף כספים בחוץ לארץ הוזכר רק בשולי דבריו. מה שהוצג בפני קהל המאזינים, היה ספיר כאיש מדינה. ועל כך יש לברך.

צריך לברך על כך גם מי שדעו־ תיו נוגדות באופן קוטבי את אלה של שר האוצר. מן הראוי כי מי שחותר לפיסגת השלטון, גם תהיה לו דעה בנושאים אלה, גם ייעשה לה פירסום ברבים. מי שמוסיף לת־ מוך במר ספיר כמועמד לראשות ה־ ממשלה, יצטרך לעשות זאת מעתה מתוך הבאתן בחשבון של השקפ־ תו בענייני מדינה גדולים: גבו־ לות, אופי המדינה ומקומו של המא־ בק הביטחוני בחלוקת המשאבים ה־ לאומיים. הוא התגלה כיונה שלא מסוגם של היה אליאב ואבנרי — כבעל איבה עמוקה לערבים וכ־ חסיד נלהב של המדינה שהקים בן־גוריון ב־1948, בתוספת ירוש־ לים. מר ספיר הוא איש הקו ה־ ירוק — ומי שאינו רוצה בקו ה־ ירוק, לא יוכל לרצות בו כראש ממשלה.

✶

ואולי זו הנקודה שבה צריכה ל־ התעורר השאלה, לא אם פעל מר ספיר בגלוי ובאומץ־לב הראויים ל־ הערכה, אלא אם תוכן דבריו ניסור הם יסייעו לו להגיע לראשות ה־ ממשלה. הדברים אמורים במיוחד על־פי ההנחה הסבירה כי לדעותיו אין רוב בציבור וכי אין בנסיבות הנהוגות עובדה אחת המסייעת לו בתיקונה.

והנה נוצר מצב משונה: ספיר, איש תורה מובהק בכל הנוגע לנוש־ אי כלכלה וחברה, נעשה איש הבנו־ אות והפרוקיפציות בענייני המדינה. ואין זה בטוח שהמעשיות מחוזי ביוח השוהר או החזיות (בסופקות קמ־ צה) של ריבוי אוכלוסין יחסים בישוך חצי יובל יספיקו לשכנע את הקהל שספיר צודק.

לכושר השיכנוע משמעות גלויה ומיידית, אם לא תהליך הגב' מאיר להציג מועמדותה לראשות הממש־ לה. שכן במקרה זה עשויה העבודה (יותר נכון המפלג המפא"י שבתו־ כה) לתבוע מספיר שיתייצב בראש הרשימה; ואז יתגלה שלא די ב־ שליטה במוסדות המפלגה הצייתניים כדי להבטיח תוצאה אלקטוראלית המאפשרת לשלוט במדינה.

אך גם אם יצליחו השידולים הד־ גבי מאיר הסכים לחפות, למשך כנה או כעם יותר, על הכנותה של מר ספיר לקבל לידיו את ירושתה יהיה בכך רק תועלת זמנית. שהרי אפשר לצלצ את המפלגה לא רק בשנת בחירה — ואם לשפוט על פי הלכי הרוח בציבור כפי שמש־ תקפים במשאלי דעת הקהל. עלול ביוליב בעבודה לסרס אותה כבחינה פוליטית. יוצא אפוא שהסופר־יונה ספיר עלול לקבל לידיו עסק הנתון בפשיטת רגל — ולא משנה מה יהיה מועד העברת הבעלות.

צרותו של מר ספיר היא, כי ה־ יחידים היכולים לעזור לו, ערביי ארץ ישראל, יושבים באפס מעשה. הם, והם בלבד, מסוגלים להמאיס על הקהל הישראלי את השיבה ב־ ארץ האבות. אך התקף ההיסטריה סביב הריגתם בידי צה"ל של ראשי מחבלים איננו מעשה משחרר: ישי־ בת צה"ל איתנה ובלתי מופרעת ב־

פנחס ספיר

יהודה, שומרון ועזה והפקת תועלת כלכלית נוכחת מן „השילוב" היא הפירסומת הגרועה ביותר לתורת ספיר. טענת שר האוצר כי אנו חיים בגן־עדן של שוטים, איננה תופסת. כל חייו כאיש ציבור הם הוכחה כי עשייה אופטימית גרועה עדיפה בעי־ ני הקהל על דברי תוכחה ונבואות זעם — ומדוע ישתנה הדבר עכשיו?

✶

ייתכן שמר ספיר יוכיח שוב שבעז־ רת שליטה בקופת המדינה ובאיר־ גון מיפלגת העבודה אפשר לגבור על הרבה מכשולים, כולל אלה ש־ תוארו לעיל. אך שום וירטואוזיות לא תחפה על הליקוי הבסיסי בתו־ רתו. שכן התורה בנויה על המלה „גוורר" — ואם לא תבוא הפרדה מהירה בין ישראל של הקו הירוק ובין יהודה, שומרון ועזה, יימשך המצב שמר ספיר מגדירו כחנק — ואף יוחרע.

אופייני לסטטוס־קוו כי הוא איננו כוח: הוא משתנה בהתמדה — ועם המשך הכיבוש הוא יוסיף להשתנות בניגוד לתורת ספיר.

ואמנם יש לומר לזכותו של מר בן־אהרון, כי הוא היחיד בין ה־ קרוים יונים שלא חסר לו האומץ להיות נאמן לאמונתו. הוא מבין כי מקור הרע הוא הכיבוש — ועל כן הוא מציע את ביטולו גם אם הדבר כרוך בעשייה חד־צדדית. אך בן־אהרון נחשב לאדם בלתי־מעשי, וכבר זה ספיר לפוליטיקאי מעולה. על כן הוא ממשיך גם לנצוק „תנקי־ גם „אף שעל עד לשלום". ביזוק זה עושה את חוסיין ו/או את ערא־ פת לקובעי גורלה של ישראל; וב־ עצם, על פי הגיונו של ספיר, הם חייבים להדיח את משה דיין כראש ממשלה ולהשאיר את היונים נצלים במיץ עצמם.

צדק משה דיין בתובעו תשובה אופרטיבית לשאלות שהנסיבות מצ־ לות. אזהו איש שחיכה ב־1967 ל־ טלפון מחוסיין — וציפה ממנו לת־ שובה על שאלה, מה לעשות בשטחים ובערביהם — מוכרח לשאול כיצד עלינו לנהוג עכשיו, משלא בא ה־ צלצול. על זה אין לספיר תשובה, מלבד אמירה לא לדיין והשלמה בדיעבד, עם עשייה על־פי דעתו של הלה.

מזה לא יציל אותו דבר, גם לא סילוקו של דיין מן הממשלה. שאילו סולק, היו אלון, או פלוני או אלמו־ני, שתוך כדי מלחמה באיש דיין נלחמים עתה בדעותיו, תופסים את מקומו והופעים יצירת עובדות מן הסוג השנוא על ספיר.

שום דבר לא יגאל את ספיר מן הסיוט, מלבד קבלת דעתו של בן־ אהרון; ואם בכך הוא בוחל, נגזר עליו לחיות על־פי דיין גם אם הלה ייעלם מן המפה הפוליטית. המכסי־ מום העשוי להינתן לספיר, הוא ה־ סיכוי לעסוק בהבלות קטנות בתוכ־ נית ישראל הגדולה, מבלי לגעת בהגשמתה ההדרגתית.

✶

האנשים המפוכחים, אלה הגורסים כי אחורי האמת של כל פוליטיקאי יש להוסיף את המילים „בערבון מוגבל" ימשכו כמובן בכתף ויעברו לסדר היום על דבריו של ספיר, כמו שעברו על הודעותיהם של אנ־ שי מדינה אחרים. אולי הצדק עי־ מם: אפשר בהחלט, על פי כללי המשחק הפוליטיים (שאינם מיוח־ דים לישראל) לראות במריבה דיין— ספיר מבוא להסכם ביניהם. על־פי דעה זו אין כאן מחלוקת על עקרו־ נות אלא על העיקר, כלומר על עמ־ דות כוח במפלגה ובמדינה. ואת אלה יש לשפוט לא לפי קריטרי־ נים המקובלים בבית מדרש אלא לפי אלה המקובלים במגרש כדורגל.

אך ככל שסברה זו תהיה מושכת, מוטב שלא לקבלה, או לקבלה רק בהסתייגות רבה. ספיר, כמוהו כ־ משה דיין, ביסודו של דבר ביצו־ עיסט — אך שניהם ביצועיסטים עם ערכים הנעוצים באופי יותר מ־ אשר השקפת עולם. התדמית של נץ עשויה בצלמו של דיין ואילו זו של יונה בדמותו של פנחס ספיר ואין להלביש לזה את המסכה של זה. ורצה גורלו האכזר של ספיר כי שאינה נוחה ליונים, גם לא ליונים עוצמתי השילה דווקא בתקופה שקנו לעצמם שני רמטכ"לים לשע־ עבר כאומרי אמן.

הואיל וכך אין זה פלא שדיין, נמול העוצמה במפלגת העבודה, יכול לתבוע תשובות אופרטיביות ואילו ספיר הכל־יכול אינו מסוגל להיתנן, כי כדי שספיר יוכל להשיב דרוש אחד מן השניים: או ערביי ארץ־ישראליים מרדניים, או עולם ערבי הנכון להשלמה עם ישראל. וכל אחד מאתנו חופשי לנחש את ה־ סיכוי למימושה של אלטרנטיבה זו או זו.

קורא הארץ

מתוך עשרות אתרי הבניה שלנו
ארבעה יתאימו במיוחד עבורך

חולון
במקומות מרכזיים ושקטים בחולון, מקימה פאן־לון בנינים חדישים, על קרקע פרטית, בניה מעולה, מטבחים משוכללים בכל דירה. ברחוב זלמן ארן — דירות בנות 3 ו־3½ חדרים, ברחוב קראוזה — דירות בנות 3 ו־4 חדרים.
דירות בנות 3 חדרים ברחוב ההסתדרות ורחוב פייר קניג.
דירות בנות 3 חדרים ברחוב דב הוז.
בכל דירה מטבח משוכלל, חרסינה צבעונית, גז ומים חמים מרכזיים.

כפר־סבא
בכפר־סבא בונה פאן־לון בנין רב קומות ברחוב גורדון, במקום שקט וקרוב לברכה. בבנין — פנטהאוז ודירות בנות 4 ו־4½ חדרים. לכל דירה — שלושה כיווני אויר. 4 חדרים. הכניסה תוך זמן קצר ביותר. ארבע מרפסות, שרותים כפולים, הסקה מרכזית ואספקה מרכזית של מים חמים. הפרדה מוחלטת בין הדירות (אין דירות משותפים) והגג הפתוח הצמוד לכל דירה, מקנים לדירות אוירה של "וילה פרטית" בבנין רב קומות. ברחוב תל־חי נותרו מספר דירות בנות

בת־ים
ברחוב רוטשילד פינת קדושי קהיר, מקימה פאן לון את "מגדלי רוטשילד". במגדלים בני 11 הקומות — דירות מהודרות בנות 3—4 חדרים.
כל דירה נפרדה להלוטין מדירות אחרות באותה קומה, פינוי אשפה מרכזי, משטח מיוחד למשחקי ילדים, חניה תת־קרקעית, שרותים כפולים בדירות הגדולות. גוף פתוח לכל הכיוונים, מרכז קניות ושרותים.
בנוסף בונה "פאן־לון" דירות בנות 5 חדרים ברחוב היוקרה של בת־ים — רח' דניאל, ודירות בנות 3 ו־4 חדרים ברחוב בניבין. כן מוצעים למכירה במרכז בת־ים חנויות ועסקים.

פתח־תקווה
ליד מוזיאון גוף האדם, באחד האזורים היפים ביותר של פתח־תקווה, בסביבת יד לבנים, בונה פאן־לון בניינים בני חמש קומות. במרכזו של פיתוח סביבתי חדיש. באתר זה נותרו למכירה דירות בנות 3 ו־4 חדרים ודירות פנטהאוז. בכל דירה מטבח משוכלל, טלפון־פנים והכנה לטלפון חוץ, חיבור לאנטנת טלוויזיה מרכזית וחרסינה צבעונית מלאה.

לוד: שד' דוד המלך, פינת שלמה המלך ● בת־ים: רוטשילד 34, טל. 863395 ● חולון: שנקר 47, טל. 845264 ● כפר־סבא: ויצמן 22, טל. 924010 ● רעננה: ראה הרצליה, טל. 937578 וכפר־סבא, טל. 924010 ● אשדוד: רוגוזין 4, טל. 055־25861 ● פתח־תקוה: ראה בני־ברק טל. 786191/2 ● ירושלים: שמאי 6, טל. 02־117935 ● בני־ברק: ז'בוטינסקי 20 (פינת רח' רבי עקיבא), טל. 786191/2 ● רמת־גן: ראה בני־ברק, טל. 786191/2 ● הרצליה: סוקולוב 58, טל. 937578 ● ראשון־לציון: רוטשילד 50, טל. 947043 ● פאן לון בינלאומי: ת"א, פרישמן 10, טל. 240224, 240225.

פאן־לון

סטודיו פאפו
עידן־יועצים לפרסום

صورة من الأصل

هكذا من الأمل

הפאניקה של הבנייה

מאת שמשון ארליך

ניכוי מס־שבח במס־הכנסה על מכירת קרקעות ירסן את נדנדת המגרשים

מחירי הדירות ממשיכים להאמיר. הפאניקה שעורר שר האוצר בהח־לטה לצמצם את התחלות הבנייה ו־דאי תרמה לכך לא במעט.

לכאורה היה הדבר צריך להאט גם את הביקוש למגרשים וליצור נטיה להורדת מחיריהם. ההגיון מח־ייב שאם מספר התחלות הבנייה קטן, דרוש פחות קרקע. אלא שהרזרבה הקרקעית היא מועטת והמחזיקים בה משוכנעים כי בסופו של דבר תש־פיע הצטמקותה של העתודה הקר־קעית על עליית המחירים. תגרונים פסיכולוגיים אינם משכנעים מבחינה זו את בעלי הקרקע, המוסיפים להח־זיק בנכסיהם בתקוה שהפיתוח יעלה עוד יותר את מחיריהם.

עליית המחירים המסחררת הגדילה את התמורה לכל דונם ואת הכנסות המוכרים בשיעור גדול מעליית מ־חירי המוצרים והשירותים. אם בעל קרקע שנזקק לדירה או לכל מוצר או שירות נדרש פעם למכור לשם כך כארבעה דונמים, יכול הוא כיום ל־הסתפק במכירת דונם אחד. במקרים רבים מספיקה מכירת עשירית השטח בהשוואה למצב כפי שהיה לפני כמה שנים. ההיצמדות לקרקעות עומדת ביחס הפוך לעליית המחירים: ככל שהמחיר עולה כן קטן הצורך והר־צון להפרד מהקרקע. זהו מעגל קס־מים שקשה לראות מוצא ממנו ב־מסגרות הקיימות.

יש בכך עוול גדול. אדם שרכש או ירש מגרש, לא נתעשר בגלל מ־עשיו הטובים או חריצותו. עליית ערך הקרקע נובעת מהשקעת הון ציבורי בקליטת עליה, בכבישים, ב־חשמל, בפיתוח שכונות חדשות. ה־פיתוח הציבורי הנובע מהכספים הל־לו הוא המעלה את ערך הקרקע. מיו־תר למנות גם את הרכישות של אד־מות ציבוריות מידי מינהל מקרקעי ישראל בפרוטות, בדרך כלל למט־רות שלא תמיד הן המטרות המוגד־רות שלמענן הוקצו. העברת הקרקע מיד ליד במסגרת מסחר בלתי מקצו־עי, כשבכל שלב מתוספים למחיר אחוזים נכבדים, מזיקה לא פחות כההיצמדות לקרקעות.

אין צורך להרבות בדיבור על הב־עיות החברתיות החמורות שמעורר יוקר הדיור. אולם גם כאשר הממש־לה פותרת את בעיית הדיור של פר־טים וקבוצות הריהי רק מעתיקה ה־נזק מתחום לתחום. מכירת דירות זו־לות יחסית לזוגות צעירים, לעולים ולמפעלי משכנות עתי כוללת סוב־סידיה עקיפה, הממומנת מכספים או מילוות או הדפסת כסף. כל הדרכים הללו כרוכות בנזק שאולי אינו קטן מהמחלה שרופאה. המסים פוגעים ב־רצון לעבוד ומעלים את הוצאות הי־יצור ואת רמת המחירים. מילוות ה־חוץ מייבאים מטבע זר ומגדילים את מלאי הדולרים ללא שימוש שבבנק ישראל אך גם את מספר הלירות האינפלציוניות המודפסות כנגדם. — מילוות פנים מעלים את שער הרי־בית ומגדילים את נטל הריבית ופי־רעון החובות הרובצים על תקציבי הממשלה בעתיד. הסובסידיות לשי־כונים הציבוריים המועברות בסופו של דבר למוכרי הקרקע הן על כן מזיקות לא פחות מהבעיות שהן נו־עדו לפתור.

המיסוי מעודד היצמדות לקרקע

יוקר הקרקע פוגע על כן במשק המדינה ואינו משרת כל מטרה חיו־בית. הוזלתה הוא על כן מטרה מ־כובדת שהמיסוי הממלכתי הנוכחי אינו תורם במידה מספקת.

מס שבח מקרקעין הקיים כיום מחייב תשלום הנע בין 20 ל־40 אחו־זים מההפרש בין מחיר הקניה למ־חיר המכירה. בנוסף לכך מנכים ל־מוכר 6 אחוז מהמס לכל אחת מ־12 השנים שבין שנת ההחזקה השלי־שית ועד לשנה ה־15. כן מנכים לו אחוז מסכום המס לכל שנת־החזקה נוספת. אדם שרכש קרקע לפני שנה ב־100,000 ל״י ומכר אותה עתה ב־300,000 הרויח רווח ברוטו של — 200,000 ל״י או 200 אחוז. (בהעלם מהוצאות שהוא רשאי לנכות) על כך ישלם 20 אחוז, או 40,000 ל״י. בידיו יישארו 160,000 ל״י או 160% בשנה. יש להדגיש כי אין אלה שי־עורי רווח דמיוניים.

שונה החשבון כשהמדובר באדם ש־רכש דונם ב־1,000 ל״י לפני 25 שנה והוא מוכר אותו ב־100,000 ל״י. הרווחים הם בחלקם הגדול אינפלצ־יוניים. האיש חייב במס של 40 אחוז (מעל לריווח של 400 אחוז). בגלל אורך תקופת ההחזקה, פוטרים אותו מ־82 אחוז מהמס שהוא חייב בו. הוא יצטרך על כן לשלם 18 אחוז מהריווח. זהו שיעור הרבה יותר גבוה ממה שחייב לשלם מי שקנה את המגרש לפני שנה. עם זאת זהו שי־עור ריוח הצולה בדרך כלל על כל השקעה אחרת ומעודד המשך החזקת המגרשים.

הפיתרון הנראה לנו הוא שינוי־הכס. במקום מס־שבח הנוכחי יש ל־חייב הכנסה ממכירת מגרש במס הכ־נסה רגיל תוך התחשבות בירידת ערך הכסף בשנות ההחזקה. הדרך ה־אחת היא לנכות מהריווח את עליית המחירים לפי מדד יוקר המחיה; את הריבית נטו המשתלמת על אגרות־חוב צמודות. כמו כן, הצמדת הש־קעתו המקורית של המוכר למדד יו־קר המחיה תפצה אותו על ירידת ערך הכסף. הריבית נטו המקובלת לגבי אגרות חוב צמודות על כל שנות הח־זקת המגרש תבטיח כי הסכום שהש־קיע, ישא אותה הכנסה פטורה ממס כמו אגרות החוב. בכך תובטח לו הכנסה פטורה ממס. השוות להכנסה שהיה מפיק מהשקעה אלטרנטיבית נטולת סיכון באגרות חוב ממשלתיות צמודות־כדוד לאחר ניכוי. הריווח ה־נותר של המוכר יהיה כפוף למס הכ־נסה רגיל בשנת המכירה.

תשובה בצורת מעשים

דרך שניה היא לחלק את ההכנסה לכל שנות החזקת המגרש. אם הח־זיק המוכר את המגרש 10 שנים, תי־זקף עשירית הריווח לכל אחת מעשר שומותיו האחרונות. זוהי כמובן דרך מסובכת הרבה יותר מהבחינה הטכ־נית בגלל הצורך שומות מעודכנות אצל שלטונות מס הכנסה וגבייתן של השומות הישנות.

שתי השיטות יכבידו מכל מקום על החזקת מגרשים ועוד יותר על כדאיות קניית מגרשים. הן יקטינו את מלאי המגרשים המועבר מיד ליד לפני שהוא מגיע לקבלנים ויעודדו הגדלת ההיצע והוזלת מחיריהם.

לא מכבר שאל אותי תעשיין צעיר: מדוע עלינו לשלם מס הכנסה מלא, עד 70 אחוז, על כל פרוטה שאנו מרויחים לאחר שנים של השקעות, הרבה ניסויים, כשלונות, סכסוכים עם עובדים ועם הממשלה, ואילו מי שקנה ומכר מגרש הרויח בשבוע יו־תר משאני מרויח בשנים, פטור כמ־עט ממס? התשובה בצורה מעשית על שאלת אותו תעשיין תהיה בבחינה ריווח נוסף לצד המטרה העיקרית של הוזלת המגרשים והבניה.

שותפות חדשה

קיסינג׳ר: על ארצות אירופה להבין כי יש צורך בפעולה הדדית

מאת ג׳יימס ראסטון
מיוחד ל־הארץ
מניו־יורק טיימס

ניו־יורק

בהודעתו המדינית האחרונה ש־אושרה על־ידי הנשיא ניכסון, שלח הנרי קיסינג׳ר שדר לאירופה שאפ־שר להשוותו בבחינה היסטורית רק לנאום המפורסם של תכנית מרשאל אותו נשא מיניסטר החוץ האמריקאי דאז, ג׳ורג׳ מרשאל, לפני קרוב ל־26 שנה בהארוארד. אמנם, ההבדל גדול מהדמיון, אך בדומה למרשאל הכיר קיסינג׳ר כי ארצות־הברית ו־אירופה הגיעו לנקודה קריטית חדשה ביחסיהן, ובנאומו לפני „אסושייאי־טד פרס" העלה קיסינג׳ר אותן שא־לות פילוסופיות.

כלום אין משהו מעבר לאינטרסים חומריים ולאומיים המחזיק את אמרי־קה, אירופה ויפאן יחד? כלום אין אנו צריכים לנסות ולהבהיר את ה־אינטרסים הפוליטיים ואת האידי־אלים המשותפים לעולם הישן והח־דש, במקום להשאיר את העניינים למומחים לכספים, למסחר ולמכסים? בדומה למרשאל הציע קיסינג׳ר ד־יון משותף בבעיות משותפות בין מדינות מסחריות גדולות, ולא תכ־תיב אמריקאי לפיתרונה של כל ב־עיה. הוא הציע לאירופה וליפאן כמה הצעות, אך הוא לא ניסה לכפות אותן.

אם בוחנים עתה את נאום מרשאל, הוא היה דליל מאוד וכמעט שטחי. אך מרשאל הדגיש אותה נקודה כמו קיסינג׳ר: ארצות הברית מבינה כי כל מדינות המערב נכנסות לצרה ו־רוצה לעזור, אך אין היא יכולה לפתור את העניינים מוואשינגטון.

אותה נימה

ביוני 1947 אמר מרשאל: „כבר ע־תה ברור כי לפני שארצות־הברית תוכל להתקדם הרבה... צריך להיות איזה הסכם בין ארצות אירופה בא־שר לדרישות המצב ובאשר למידת שותפותן בהשפעה של כל פעולה ש־עשויה ממשלת ארצות־הברית לנ־קוט. לא יהיה זה נאה ויעיל אם מ־שלה זו תקבל על עצמה להתוות תוכ־נית בצורה חד־צדדית. תפקידה של ארץ זו צריך להיות להושיט סיוע ידידותי... על התוכנית להיות תוכנית משותפת, מוסכמת על כמה ממדינות אירופה, אם לא על כולן".

קיסינג׳ר דיבר בניו־יורק באותה נימה. הוא טען כי חלפו ימי הגישה של תכנית מרשאל ליחסי אמריקה־אירופה. הצלחות העבר יצרו בימינו בעיות חדשות. אירופה שוב אינה יבשת חלשה הנזקקת לסיוע אמרי־קאי, אלא מתחרה חזקה. ואף שקי־סינג׳ר הכיר בכל הבעיות המסחריות הכרוכות בדבר, הוא דבק בעקרונו

הנרי קיסינג׳ר

של מרשאל כי צריכה להיווצר שו־תפות אטלאנטית חדשה, שאם לא כן יסבול כל העולם.

קיסינג׳ר לא הזכיר את מרשאל בכלל לפני קהל השומעים שלו מ־„אסושייטד פרס". למעשה, כאשר דרש מאירופה להבין כי הגיעה לש־לב היסטורי חדש ביחסיה עם ארצות־הברית, ותבע ממנה להגיש ה־צעות לאמנה או שותפות אטלאנטית חדשה, הוא הדגיש עד כמה יהיה עתה קשה יותר לעשות זאת. לפני דור אחד שיתפו ארצות־הברית ואי־רופה פעולה מתוך פחד; היוכלו עתה להיות שותפות על סמך אידיאלים משותפים? קיסינג׳ר הודה כי יהיה זה קשה הרבה יותר. לפני דור אחד הציעה ארצות־הברית לעזור לאירו־פה ההרוסה אחרי מלחמת־עולם הש־נייה; עתה מציעה היא שיתוף פ־עולה או שותפות עם אירופה מאוש־שת, חזקה ובעלת כושר תחרות.

כן ציין קיסינג׳ר כי על ארצות־הברית לחשוב על אינטרסים עול־מיים, בעוד שאירופה נוטה לחשוב על „אינטרסים איזוריים". הוא אמר: „על המדינות האירופיות למ־צוא פיתרון להסדר הגיוון שלהן, לשילות המטרות המשותפות המוג־דרות ביסוד אחדותן. שוב איננו יכו־לים להרשות לעצמנו להתיר לאינ־טרס עצמי לאומי או איזורי בלי מסגרת מאחדת. לא נוכל להישאר מלוכדים אם כל ארץ או איזור מד־גישים את האוטונומיה שלהם כל פעם שהדבר לטובתם, ומסתמכים על האחדות כדי לצמצם את עצמאות הזולת".

אזהרות דיפלומטיות

מלבד זה היו בנאום קיסינג׳ר כמה אזהרות דיפלומטיות, שאי־אפשר להתעלם מהן. הוא הזכיר ל־בעלות הברית האירופיות כי אחרי וייטנאם נושבת בארצות־הברית רוח של התנתקות, לאוכזבות ופרוטקצי־וניזם; וואשינגטון אמנם לא תינ־טוש את בעלות־בריתה, אך מצפה מהן להטות שכם בנשיאת הנטל של הגנה משותפת.

היה זה „נאום נשיאותי" במיטב מובנו של הביטוי, נאום המגדיר את בעיות השנים הבאות והקורא לאירופה להיענות להצעה של „שו־תפות", התחלקות בנטל ותודעות כל־כלית הוגנת — או להיות צפויה ל־תוצאות של הלאומנות והפרוטקצ־יוניזם האמריקאיים.

מבחינה זו, וכנראה מבחינה זו בלבד, אפשר להשוות את נאום קי־סינג׳ר לנאום מרשאל בהארוארד. הוא אמר לממשלות אירופה כי תוך כמה שבועות יציב לפניהם ניכסון הצ־עות רשמיות לשותפות חדשה של המדינות התעשייתיות הלא־קומוני־סטיות, הצעות שיעמידו אותן ב־פני ברירה קשה מאוד בעניני כסף, מסחר והגנה. עם זאת הבהיר כי לפני ששאלות מעשיות אלה נמס־רות לטכנאים ולפני שאלה יתחילו לריב על דולרים, שיעורי ריבית, מכסים וכל השאר הדברים הגור־מים חילוקי דעות בין המדינות, מו־טב כי כולם יחשבו על השאלות הפוליטיות והפילוסופיות המשותפות לאמריקה, לאירופה וליפאן.

בסוף נאומו עבר קיסינג׳ר על שאלות העקרונות בענין ווטרגייט ו־השפעת הפרשה על בעיות העתיד. הוא התעמק ברובן וביקש לראות את הפרשה מתוך פרספקטיבה ה־יה של העובה: הטעה היא טעה קשה מבית ובחוץ כאחד; אחרי שתוך הסערה צריכה הבעיה להמשיך ב־דרכה. הנסיון ליצור סדר חדש ב־עולם הוא המפסיק את הבלבול וה־בעיה הכרוכות.

נאום קיסינג׳ר הזה באום תגינו, לא כן הסוג הבשה את משתתפי מסיבת העתונאים. אך היוה באר־לם הוצגה כי היתה בו קביעה בי־סיסה של המדיניות האלמותית ב־שעה קשה מבית ובתקופה קריטית ביחסים בין ארצות־הברית, אירו־פה ויפאן.

איך חיים

החשמלאי חי בדוחק

סיפורו של א.ז., העובד בלודזיה: הוא משתכר 890 ל״י בחודש כדי שהבת תוכל ללכת לבלות — חייבים הוא ואשתו להי־בבית. בגדים — לא קונים

מאת יאיר קוטלר

א״ז הוא חשמלאי בלודזיה שאינו יכול לחיות בכבוד ממשכורתו אחרי 23 שנות עבודה במפעל הטכסטיל המכובד, שיחוג בשנה הבאה יובל לקיומו. הוא פועל בעל הכרה, נשוי ואב לשניים (בת 15 וחצי, ובן 13) שהתאכזב ממפלגת העבודה, בן ה־מערך. הוא מעיד על עצמו כעל סוצ־יאליסט, אך ממהר להדגיש כי ה־ממשלה הפועלית של ישראל הוא ממשלה של סוציאליסטים מזויפים. למה כך? תשובתו מצטמצמת ב־שלוש מלים: לא דואגים לפועל.

בעיצומה של מלחמת הקוממיות, בספטמבר 1948, הגיע א״ז לישראל במסגרת מח״ל — מגויסי חו״ל. הוא נולד ב־1922 בגליציה, נמלט ל־בריה״מ ב־1939, נדד במלחמת העו־לם השניה בשדות אוקראינה ובער־בות סיביר. משפחתו נספתה בשואה. רק אחיו שרד. כבר אצל הרוסים עבד כחשמלאי, הסתדר. בסוף המלחמה התנדב לצבא הפולני בגולה, שירת שנה וחצי, חזר לפולין, השתחרר, יצא לאוסטריה ולגרמניה — ועלה לישראל.

הוא צורף לפלמ״ח, שירת בגדודים 7 ו־9, זוכר היטב את „הוקף" (האלוף יצחק שדה), שלא אחת האיל להסיעו בטרמפ. אחר־כך הועבר לחיל ה־אוויר, השתחרר ב־1949, אחרי ש־השלים את ידיעותיו בחשמל ואלק־טרוניקה — באוסטריה ובגרמניה למד א״ז טכנאות רדיו באורט — נקלט בלודזיה ביולי 1950.

עשר שנים התגורר א״ז בבית ערבי נטוש בסלמה (כפר שלם), אליו פלש עם שיחרורו מצה״ל. לפני 11 שנה עבר לשיכון חיסכון בחולון. תמורת 8,300 ל״י קיבל שני חדרים והול מואר, אך גם עול של משכנתא של 4,000 ל״י.

משכורתו של א״ז נחשבת מכובדת — 42 ל״י ברוטו ליום עבודה. ב־ממוצע שנתי יש 25 וחצי ימי עבודה בחודש, וגם החלק ה־12 של מש־כורת 13, בהיות א״ז עובד חודשי שבהנהגה רק מיתרון זה, אך צמוד — כמעט בתעשיה. — ליומיים בתפו־קה ובנוכחות: סך כל המשכורת, כו־לל הכל מכל כל, מסתכם ב־1160 ל״י ברוטו בחודש, או כ־890 ל״י נטו.

צניעות מדבית

א״ז, רעייתו ס., ילידת צ׳כיה ש־עלתה ב־1939, ושני ילדיהם, חיים בצניעות מדבית. כל אגורה מחו־שבת. אין מעשנים, וגם לא מבלים בחוץ. רוב הזמן נמצאים בבית. ה־חיים מתרכזים בהול הכניסה. א״ז הוא בעל מסור, אב מסור, שכיר כאוזנן. הוא רושם את הכנסותיו ו־הוצאותיו בכל חודש בפנקס שחור קטן, המזכיר את פנקסו המפורסם של שר האוצר פנחס ספיר, שאותו הוא אינו מחבב.

בינואר [illegible] משכורתו ברוטו 1090.70 ל״י, לא כולל משכורת 13. [illegible] הניכויים: מס הכנסה: 86.31 ל״י; ביטוח בטוח: 30.67 ל״י; ביטוח לאומי: 43.16 ל״י; פנסיה: 47.03 ל״י; מס אחיד: 44.94 ל״י. סך כל הניכויים יותר מ־252 ל״י. אחרי הפחתת הניכויים מהשכר נותרו בידי א״ז 838 ל״י. נוסיף לסכום זה את החלק ה־12 מ־משכורת 13 והמשכורת תסתכם בכ־890 ל״י בחודש נטו.

ההוצאות החודשיות הקבועות מכ־בידות על משפחת א״ז. ב־1972/73 שילמו לעיריה 19 ל״י בחודש ועוד 22 ל״י הוצאות מיוחדות על פיתוח כביש עוקף, הרחק מן הבית. חשמל עולה 25 ל״י בחודש וגז 10 ל״י. אגרת הטלוויזיה והרדיו — 125 ל״י לשנה, או כ־10 ל״י בחודש. ביטוח למקרר החשמלי עולה 42 ל״י בשנה, או כ־3.5 ל״י בחודש.

הבת לומדת בשישית תיכון. שכר הלימוד, אחרי ההנחה, 108 ל״י ב־חודש, אך א״ז משלם עוד 34 ל״י בחודש בשביל ספרי־לימוד, טיולים ונסיעות. שעורי־עזר במתמטיקה — לפי מחיר מוזל של 18 ל״י לשעה — עולים 400 ל״י בשנה (בעיקר בחוד־שים האחרונים ללימודים), או 33 ל״י בחודש.

במלים אחרות: א״ז נאלץ להוציא בכל חודש מינימום של 265 ל״י על הוצאות־בית קבועות ושכר לימוד בתיכון. ממשכורת נטו של 890 ל״י נותרות בידיו 625 ל״י — והוא עוד טרם הוציא אגורה על בנו, המסיים השנה את הרפורמה, ביגוד, בידור, מזונות.

הטלוויזיה — בידור עיקרי

האשה, ס., היא עקרת־בית למו־פת. כבר מזמן ויתרה על ביגוד אופנתי, תיאטרון וקולנוע. מסתפקים בטלוויזיה. א״ז אינו מוותר על שבו־עון ילדים לבנו, אך נאלץ להסתפק בקריאת עתון צהרים רק שלוש פע־מים בשבוע. אמנם קונים בגדים, אבל כאלה שאפשר להשתמש בהם בכל עונות השנה, וכך גם בהנעלה. מט־ליאים טלאים, מתקנים סוליות ועק־בים. לא מתלבשים כי לא יוצאים.

הבת, העלמה הצברית, כועסת על הוריה המסתגרים בביתם, תובעת מ־הם לצאת, להתאוורר, אך האם מס־הרת להשיבה לה: אם נצא לא יהיה בשבילך. חברותיה מתלבשות יפה, מתגוררות בדירות יותר מסודרות. ה־כסף נשפך כמים. מצבם של השכנים שפיר. לרבים מהם מכוניות פרטיות. משטח החניה הצמוד לשיכון הגדול כבר צר מהכיל את הרכב הנוצץ.

הגב׳ ס. אינה מקנאה בשכנית, אך היא מבקשת להדגיש כי בגבי אבד, בעלי משאיות ומנופאים, הת־חילו בכלום והולך להם. למה לבעלה, חשמלאי ותיק, שכר כה נמוך? קשה לה להבין מדוע חשמלאי חדש במפעל נהנה משכר כמעט זהה ל־בעלה, שלכותו וותק של 23 שנה. תמורת הוותק משלמים עוד שתי ל״י ליום. האם אפשר בשכר יומי של 42 ליום ברוטו להחליף דירה? הבת והבן ישנים בחדר אחד, ההו־רים בחדר האורחים. הגב׳ ס., בראו־תה את סבל בעלה המזמורר הה־כהוסכל, מגיעה למסקנה מהירה: לפועל אין הגנה בישראל.

מה על פרקליט הפועלים יצחק בן־אהרון? הבעל והאשה נלהבים ממנו, אך הוא רק אחד. א. מספר על עצמו כי הוא סוציאליסט שונה לחלוטין מפנחס ספיר. האם פועל י[illegible] בכבוד מ־8 שעות עבודה ב[illegible] כי א. יכול להרוויח גם כ[illegible] מעבודות נוספות, אך הוא [illegible] לעבוד בפרך, או להסתו[illegible] נוספות. בעד כל לירה ית[illegible] מים מס כבד. לא כדאי ל[illegible]

א״ז קם בכל בוקר ב־5:30 [illegible] לעבוד ב־7. ב־4:30 אחה״צ [illegible] לבית רצוץ ועייף מעמידה ליד מכונות האריגה, מן ה[illegible] התזוקה, מעבודה רצופה [illegible] חלסר אחרי 10 שעות [illegible] אבל קבלן פרטי או שכ[illegible] מוטב להשאר בבית במח[illegible] פחה.

דרישותיו של א״ז צנועות [illegible] משתכר עוד 300 ל״י [illegible] כבר היה כמו לורד. א[illegible] להחליף דירה, להוסיף [illegible] להותיר את הסלון לקבל[illegible] להחזיר חובות על חשבו[illegible] שהיה נוטל, לחסוך קמצ[illegible] ביל לימודי התיכון לב[illegible] עתון בכל יום, ליהנות [illegible] וירקות העונה.

היום מסתפקת משפחת [illegible] קניית מצרכים בסיסיים [illegible] כבר לא נכנסו הביתה חו[illegible] לדבר על פירות. למה — [illegible] הבן — גובים ממנו 25 א[illegible] שקית שוקו כאשר המחיר [illegible] האריזה הוא 21 אג׳? [illegible] מה להשיב לצעיר העירני. [illegible] לו: אל תקנה... אל תש[illegible] אינו מוכן לוותר: אב[illegible] שוקו...

א״ז אינו חבר מפלגה. [illegible] שיאפשרו לפועלי ישראל [illegible] כבוד, לגור בתנאים אנו[illegible] שלה סוציאליסטית „לא [illegible] חייבת, על פי מצעו של [illegible] ביזו חינוך חינם גם בח[illegible] ניברסיטה, ביטוח בריא[illegible] תחבורה זולה. א״ז אינו [illegible] שכניו בעלי הפרייבטים [illegible] תפס בהתחבורה ציבורית, [illegible] שתמעל כדבעי כל השנה [illegible] שבת ובחג. האם מיניו [illegible] הוא שואלני — לא מגיע [illegible] בעיני ילדיו — הוא מספ[illegible] כבר לא נראים האב וה[illegible] כבני־תרבות על שום ע[illegible] בבהיהם רוב הזמן מפאר [illegible] אמצעים, אינם רוכשים [illegible] אמנה האחרונים, כמ[illegible] בבקרים בתיאטרון או ב[illegible]

א״ז מבקשני לא לספר [illegible] לגבי צורת הצבעתו בבח[illegible] בות לכנסת. רעיתו הו[illegible] יצביעו בעד אותה מפ[illegible] לה את קולם בבחירות [illegible] א״ז כועס על מפ״ם, שנ[illegible] רך, איבדה את תוס ה[illegible] בגדה בפועלים. הוא אי[illegible] בערך כזה. אבגם בהב[illegible] כזהות — הזהות בצ[illegible] בפ״ם, אבל האם מפלגת [illegible] מאחדת היא אותה כפ[illegible] לפני שנים לא רבות? [illegible] ס. מתלבטים, אינם יוד[illegible] להצביע, אך לא מן הגב[illegible] של דבר יטילו לקלפי [illegible] בקי׳ אן מפלגה אחרת [illegible] שמאלה מן המערך. ס. [illegible] מוך בכל מפלגה שהו[illegible] אך האם יש כזאת?

היהודי הגלותי: מיתוס ומציאות

מאת אמנון רובינשטיין

יחד עם ההכרה בדימוי הצברי האמיתי השתנתה תדמיתו של „היהודי המכוער"

שורשי הצבר יונקים מעליונותו על פני היהודי הגלותי הנחות. אחד מכושרי המשבר מוליך אל ההת־ייחסות ליהודי הגלותי, ממש כשם שעליונותו של הצבר המיתולוגי הי־תה חייבת להיות מלווה בהשפלתו של האנטי־בהופכו, הנער הגלותי.

שלילת הגולה תורגמה במציאות הישראלית — וכמה טבעי ומובן הד־בר — לשלילת היהודי הגלותי. דמו־תו של א״ש הגלות היתה דוחה ול־עתים התקרבה יותר על המידה לדי־מויים אנטישמיים מסורתיים. הדב־רים ידועים מכדי שצריך יהיה להד־גימם.

היחס של הצבר לגולה וליהודי־הגולה הוא דו־ערכי. רוב רובם של ילידי הארץ מקבלים את הרעיון ה־ציוני על פיו ישראל קמה בראש ו־בראשונה למען יהודי התפוצות.

בספרו של פרופ׳ שמעון הרמן „ישראלים ויהודים" (ניו־יורק, 1970), יש הוכחות רבות לאיתנות האידיאולוגיה הזו בקרב צעירים. ספר זה מבוסס על מחקר שנעשה בין תלמידי התיכון בשנים 1936— 1965. רוב התלמידים הנחקרים — כ־55 אחוזים — מצדיק את קיומה של ישראל ב„סבלו של העם היהו־די בגולה כחי ללא מולדת".

שיעור זה ודאי עלה בעקבות מל־חמת ששת הימים, וההתעוררות ה־לאומית המתרחשת בקרב יהודי ברית־המועצות. אך העניין ע[illegible] לצבר ביהדות הגולה נובע מהכר־תו כי יהדות זו היא נחותה בכל הבאיה. בדימויו העצמי רחוק הצ־בר מהיהודי הגלותי. הוא בן לחר־כר־האונים שלו ומבזה את „פוחד־ניות". הוא הם קרוב יותר ל„גוי הבריא" בגופו ובנפשו מאשר ל„יהו־די המתוסבך" בגולה.

עירוק מוסרי

יחס דו־ערכי זה מגיע לשיאו ה־אבסורדי ביחסו של הצבר לשואה. רצח יהדות אירופה משמש בעת וב־עונה אחת הוכחה ניצחת לאידיאו־לוגיה הציונית־ישראלית וכתם־קלון ליהדות אירופה ב„הלכה כצאן לט־בח". בספרם „המיליון הראשון של צברים" (ניו־יורק 1970), כותבים מרגלית בנאי והרברט רסקול בשב־חו של הצבר כי „הוא כועס עליון כלפי הגדיר היהודי כמורלי", וכי יחסו זה מושפע מן העובדה כי אינו יכול להבין „מדוע נתנו שישה מי־ליון יהודים לנאצים לרצוח אותם. אין הצבר יכול להבין מדוע הם לא קמו על רגליהם. זה כיום עבורו. זה כתם על כבודו".

דברים אבסורדיים אלה משקפים נאמנה הלכי רוח מקובלים בקרב ה־צברים — הלכי רוח שכונו בצדק כ„עירוק מוסרי".

כך או כך, יחסו של הצבר אל ה־יהודי הגלותי השפיע על עיצוב דמותו שלו. ד״ר ג. סמרין וד. בר צבי בדקו, בשנת 1963, את הדימוי העצמי כשהוא משוות עם היהודי הגלותי. תוצאות המחקר — שהיה חלוץ בתחום זה — מאלפות. הצב־רים שנתבקשו לתת תווי־היכר ב־דמות הצברית הציבו סטריאוטיפ התואם את המיתוס. על־פי העובדות אלה, הדימוי העצמי של הצבר הוא מלאכותי:

„הצבר: הופעה — גבוה, בעל בלורית, חסון ומוצק, שחום, עיניים בהירות, מגומש, שער צהוב או אפור. לבוש — פשטות מרושלת. סנדלים, מכנסיים, כובע טמבל. אי־שיות — פעיל (עירני, לעתים סו־ער), תוקפני (תקיף, מרדני), מחו־סר נימוס, יהיר, שחצן, לאומי, בעל השפעה, חצוף, מקובל ובעל עמדה, טוב לב, רציני ושקול, פיקח ונבון, חופשי, כן, חלוצי, ציוני (ובעל חוש הומור)*".

ולעומתו, סימניו של היהודי הג־לותי:

„צנום וחיוור, מבטאו זר, הוא חלוש ותולעי, עיניו עצובות, יש לו פאות ו/או זקן, הוא חיוור ואם הוא מבו־גר ניכרים בו סימני זיקנה כמו רעד וקמטים. הוא לבוש בגדים מסור־תיים אירופיים כהים ובלויים, ול־ראשו כובע או כיפה.

באישיותו הוא מגמר זר בכל מקום, אחוז פחד והפחדות, מתבדל דתי־מסורתי, כבד וחסר אקטיביות פעילות, חסר ביטחון ומושפל, שקט הצנוע, שתקן, ביישן ונבוך, מסוחי וציותן, עצוב ואינו משתעשע מכ־לה עקבות מסבר, תלמיד שקדן, עוסק ברוח, רציני ומבוגר ברוחו. היהודיה הגלותית צנומה ורזה או גבוהה ושמנה, שערה שחור, עיניה עצובות, שחורות או בהירות, מב־טאה זר, והיא חיוורת".

דברים אלה עוררו בשעתו הילך־קרי־דעות, אך מי שחי בישראל לא הופתע ביותר על־ידי הממצאים הללו. כותב אהוד בן־עזר: „הצבר בן לפליטים היהודים, שהגיעו ארצה אחר השואה, אלה שאשילו עברית אינם יודעים, שמכנסיהם הקצרים אינם מקופלים, אלא מש־תלשלים עד לברך ושנימוסיהם הם אות לחולשה ולנשיות".

ספרו של שבתאי גולן „מותו של אורי פלד" נותן ביטוי מלא לקבי־עה זו:

גיבור הספר, שמו אורי פלד (לש־עבר: יצחק קופרמן) וכמו המחבר עלה ארצה כנער פליט משואת אי־רופה. כשנפגש עם החברה הצברית הוא דו־ערכי, כשהרצון להיות דומה לחברה החדשה מלווה במרירות בר־כה העיונית לנער הכונה. הספר רווי במפגשים קשים בין החברה ה־ישראלית החזקה והמבוססת לבין הפליט הבא משם, מהגולה. את ה־דברים החריפים ביותר מטיח באורי — יצחק — ידידו מיגן, צבר בן צבר, בן הארץ זה חמישה דורות:

„להכי מלחמת השחרור כתו למענך, כדי שהארץ תו־כל לקלוט אתכם הפליטים ה־מגיעים מסבבים גליות. אנח־נו שפכנו דמנו למען הארץ ה־זאת, ואתם, אומר אני לכם, אל תהפכו אותה לדיר חזירים בעסקי הסחר־מכר והחזירים הגלותיים שלכם".

הקאמופלאז׳ה ההכרחית

דברים מחרידים אלה הם רק בי־טוי אחד של היחס השלילי והזהיר לניצולי הרצח הנאצי מצד החברה הצברית. הדברים מחרידים משום שלמרות קיצוניותם הם מבטאים נאמנה את אחת התכונות המרכזיות במציאות הצברית.

חיזוק נוסף לתזה זו נמצא ב־דמות הצבר והיהודי הגלותי כפי שהם מופיעים בספרי הילדים, שעל־הם גדלו ועליהם גדלים ילדינו.

ספרות זו ממחישה את שני הגי־בורים המיתולוגיים, הצבר העליון והגלותי הנחות, בצורה הברורה ו־המובהקת ביותר. הסכמה בספרי ילדים אלה היא שהנער הגלותי ה־חלוש והחיוור חפץ להיות אדם על־ידי תהליך של היטמעות בתוך החברה הצברית שאת ניגו־ניה הוא רוכש.

[illegible]

כך, למשל, בספרן של ימימה טשרנוביץ ומירה לובה „שני רעים יצאו לדרך" מופיע הנער מהגולה החיוור (אך בעל השכל היהודי) כשנגדו עומד אילן, הצבר הגבורי. אין צורך לומר ששניהם הופכים להיות חברים וכי יעקב דושינסקי מעלין עובר תהליך של הפיכתו ל־צבר תוך זמן קצר.

סכמה מסוג זה חוזרת גם בספרים רבים אחרים — כמו ספרה של רב־קה קרן „רותי — שמוטי". כל הסי־פורים הללו כתובים מתוך כוונה טובה ומתוך רחמים על „הנער ה־פליט", אך הפיתרון היחיד לו מצוי בהפיכתם של הנערים החיוורים ה־מבויישים לצברים בריאים ושזו־פים. רק לעתים רחוקות חש הקורא הצעיר בושה למראה חבורתו הצב־רית כמו בספרו של עמירם אביתר „מלחמת השלוליות".

בסיפור בשם „אבוגנו נעזור לך" מוצג הנער הגלותי הקלאסי: „חי־וור פנים, צהוב שיער מתור בלבד שו, „מגיו עגלגלות כעיני ילדה, חי־וורות וחסרות דם, שערותיו הלב־קניה צהובות סרוקות בקפידה, כפל בבתו הלבן התחלק". בקיצור, ההי־פך הגמור מהחבורה הצברית המק־דמת את פניו בלעג המקובל: „ב־חיי שהוא מצחיק". הנער הגלותי, ה„מתכווץ וכורע בכל גופו" למש־מע אוזניו בשמים, קושר ידידות רק עם ילד אחד, משהילה, „שגם הוא ילד משונה קצת".

ברצונו להדמות לחבורה הצברית, טוען הנער הפליט כי הוא יודע לש־חות, וכדי להוכיח זאת הוא קופץ לתוך בריכה וכמעט טובע בה. מאו־רע זה מביא סוף סוף לזעזוע בק־רב החבורה הצברית: „פתאום כופצים כאשר היינו, הבנו בבת אחת הרבה דברים. הבנו כוחם של דיבורים מלעיגים וסונטים. חשבנו כה הם עלולים לחולל בנפשו של הילד שלועגים לו... והוורשנו".

אך גילויי חרטה מסוג זה נדירים בספרות הילדים הישראלית. הסכ־מה הרגילה היא זו המצויה בספרה של יעל רותמן „המצחיקה עם העגי־לים". נער ישראלי רואה את שם הספר ויודע באורח אינסטינקטיבי כי המצחיקה עם העגילים יכולה להיות רק אחת: הנערה, העולה החדשה, המצחיקה, השונה, הזרה, „התמוהיה". ואכן הספר עוסק ביל־דה בשם מריאנה, שהגיעה ארצה מהגולה, עם עגילים; „הנערה החי־וורה" מתבוננת בילדים הצברים „בעיניה השחורות הגדולות כמזה פגועה".

הילדים הצברים מקבלים אותה בשבבות הרגילה, מדביקים אל [illegible] הנושא את הסיסמה „אני חמור" וכיוצא באלה העלולים חבר־בים. אך הילדה מהגולה מתאקלמת מהר: היא מסירה את העגילים ו־מדברת כמו כל החבריה. לקראת סוף הספר היא מגיעה למעמד צברי על־יון:

„בוקר טוב!" ענתה מריא־נה בחוצפה צברית ממש לא־ביה — „אתה מגלה לי את אמריקה".

וכך, לאחר שהיא השירה מעליה את כל סממני הניכור, היא הופכת להיות מאושרת לעולם ועד.

„גולה זה פולניה"

אך לא הכל יהיו באושר עם ה־דימוי המיתולוגי של היהודי הגלותי הנחות. זה אינו עומד במבחן ה־מציאות ממש כתאומו הצבר. הי־הודי הגלותי של היום שונה לחלו־טין מדימויו הפופולארי. הציונות שהולידה את היהודי הגלותי הקלא־סי נרצחה בשואה. שרידיה בעלמה. היהודים הגלותיים של היום הם לרוב תמירים ובריאים ושונים ב־תכלית מכל סיפורי הילדים והאג־דות למבוגרים. הצבר נפגש עמם ומאבד את עשתונותיו ואת כבצנו. היכונו לא הכין אותו למפגש מסוג זה. תאומו הנחות אינו כבוי עוד שם לכוכה אלא ניצב נגדו במלוא קומתו.

כדי להמחיש במבוכה זו של הצ־בר, שאלתי מספר ילדים בגילים 6 עד 9 שאלה אחת: „מי ספורטאי יותר טוב: הצבר הישראלי או ה־יהודי הגלותי?"

התגובה האינסטינקטיבית לשאלה זו היתה: „הצבר הישראלי, איזו שאלה!" לאחר מכן החלו הפיקפו־קים: „רגע אחד", אמר אחד הילדים, „אבל מארק ספיץ חי בגולה". „ומה עם סל ברוחי?" הוסיף שני. מבוכה גדולה השתררה עקב שאלות אלה עד שהכריז שלישי כי „אמריקה אינה גולה ומארק ספיץ הוא לא גלותי". מה היא, איפוא, גולה, שאלתי. „גולה זה פולניה" ענה נאמנם אחד וביטא במשפט זה את חוסר־האונים ואת פשיטת הרגל לשתי דמויות מיתולוגיות. היהודי הגלותי הקלאסי נעלם עם היעלמה יהדות „פולניה" והיעלמותו השמי־טה את הבסיס עליו הוקם פסלו של הצבר העליון.

שינוי גישה זה, בין ילידי הארץ, ניכר גם במחקר הנוסף שערך ד״ר ג. סמרין בקרב חמישה בתי־ספר תיכוניים. המחקר נערך בשנת 1969 — רק שש שנים לאחר המחקר ה־עיקרי ושנה וחצי לאחר מלחמת ששת הימים. במחקר זה ניכרים שינויים ברורים ורבי־משמעות — המקבלים חיזוק גם בנסיון היום־יומי שלנו — כלפי הדימוי העצמי של הצבר וכלפי היהודי הגלותי.

כלים שלובים

הצבר נהיה יותר מציאותי, קרוב יותר לדמותם של ילידי הארץ; קר־בתו היא ביבונית ותיאורו כחוצפני וארוגנטי נעשה לעתים קרובות על דרך השלילה. הערות שליליות מפו־רשות — המתארות את הצבר כאגו־איסט, עצל ואופורטוניסט מופיעות בחלק מהמדברים. שינוי ביותר הפוך בולט בדימוי של היהודי ה־גלותי. אף הוא מתקרב למציאות. נעלמות התכונות המיתולוגיות ולעי־תים אף מופיעות תכונות חיוביות: לעתים הם שריריים, גבוהים וכחו־לי עיניים. דמות הנערה הגלותית החיוורת מפנה מקומה לנערה נאה, אפילו מגרה.

ושוב מעניינת תופעת „הכלים ה־שלובים" שבין היהודי הגלותי לצ־בר המיתולוגי; השינוי הוא הדדי: שקיעתו של הצבר מלווה בעלייתו של היהודי בגולה. כלים שלובים אלה הם שנתנו למשבר הצבר מי־מד היסטורי־אידיאולוגי. אנו עוס־קים כאן בשינוי ערכים כוללני.

בעמדו נוכח יהדות אמריקה ה־מערב, ובוודאי אחר גם נוכח יה־דות ברית־המועצות, איבד הצבר את אמונתו באקיונות ישנות. גרוע מזה: להדהמתם, נוכחו כמה צב־רים רגישים כי אירע היפוך־יוצ־רות: הם החלו לחוש כיצד התכו־נות שיוחסו ליהודי הגלותי החלו דבקות בהם עצמם. הם קוראים ב־עתונים כי בירושלים הוקם בית ספר מיוחד לשנוררים — „מגבית־נים" בעברית צברית.

בית הספר מוקם על־ידי קרן ה־יסוד המגבית היהודית המיוחדת, במטרה להכשיר ישראלים צעירים להיות שנוררים מקצועיים, כדי שירכשו — בלשון העילגים של בור־סד דוחה זה — „ידע מדעיני מעוד־כן על יהודים עתירי נכסים הוח־" („מעריב" 20.11.72).

הצבר־החושב קורא קטעים מסוג זה ושואל את עצמו מי כאן היהודי הגלותי, מי הגבאי, מי השנורר, מי כאן מייצג את „הכללי"? לאחר שהוא חוזר מסיור בחו״ל הוא מס־תובב ברחובות תל־אביב ולפתע תוקפת להכרתו האמת המרה, כי השטעטל חי וקיים היום בישראל יותר מאשר בגולה.

הוא סוקר את הכלכלה הישראלית, את „הלופט געשעפט" של המשק התעשייה הישראליים — חלקם מנוהלים בידי צברים — ומתחיל לשאול מי ירש את אווירת הגלות. הוא רואה כיצד מחזרים ישראלים אחר גבירים מחו״ל ומתנפים להם, ומטען של זכרונות ברים מתעורר בקרבו. הוא רואה את הליכות המס־חר של עמיתיו בארץ הולדתו עו־ברת בו: אותן תכונות שליליות שיוחסו לסחר היהודי הגלותי בקו־פת־דנא, מתגשמות היום דווקא ב־ישראל, יותר מאשר בקרב יהודי הגולה.

הוא יודע כי גם מבחינת הכושר הגופני והספורטיבי אין הוא וחבריו עולים על יהודי הגולה, וכי בשט־חים רבים הישגי גברים ישראליים נופלים אף במעט על הישגיהן של נשים יהודיות בגולה.

אם אין הוא שואל את עצמו שא־לות אלה בקול רם הרי זה, לעתים, משום שהוא מפחד להשיב עליהן.

([illegible])

משפחת־עולים מבריה״ם בנמל־התעופה לוד (מימין) והארק — עולה מארה״ב (משמאל). קשה למצוא הבדל בינו לבין הצבר. המיפגש עם העליה שינה את יחסו של הצבר אל היהודי הגלותי

* יש דמיון בין תווי־אופי אלה לבין תכונותיו של האדם הישראלי כפי שהוא משתקף בעיניהם של תל־מידי בתי־ספר יהודיים ותיכוניים, במחקרו של קלמן בנימיני, שנערך בשנים 1965—68, „קווים לדמות ה־אדם הישראלי, האמריקאי, הגרמני והערבי בעיני נוער ישראלי", מג־מות, כרך כ״ז, ע׳ 364.

ברכות ואיחולים
לסוכנינו המצטיינים
בביטוח חיים
שהגיעו להישגים
והתקבלו כחברים
ב
מועדון
הפיסגה

צבי ביזן	ירושלים
ברוך בלומנפלד	באר־שבע
יהודה בלכר	ראשון לציון
אמטאנס בדברה	עכו
חיים וייצמן	ראשון לציון
משה זרנצ׳י	פתח־תקוה
חאלד חליל	כפר בנה
שלמה כהן	ירושלים
שלמה לוי	בת־ים
דורון לוטן	תל־אביב
א.ע. לרנר	נתניה
יצחק סמואל	תל־אביב
אפרים פאר	באר־שבע
עבדלה פואר	נצרת
אמנון צמח	חולון
יהושע רוזנטל	תל־אביב
אריה שוורץ	נתניה

מגדל
חברה לבטוח בע״מ

פרשת ווטרגייט: כוח ונאמנות

הם רצו להצליח יותר מדי

צ'ארלס פאניוואסי
,,הארץ" בוואשינגטון

וואשינגטון

…ם סביב לניכסון — ג'ון … האלדימן, מוריס סטאנס, …רידר, ג'ון דין — נהגים … כפני שלא הצליחו, אלא …סו להצליח יותר מדי בתפ־ …אוהב אנשים המעורבים ע־ …רדיה ווטרגייט עזרו לניכ־סון במטרתו להחזיר את המדינה מ־כף התמוטטות העצבים, עזרו לו לזכות בתקופת־כהונה שנייה בנצחון־בחירות עצום חסר תקדים, והרמו תרומה ניכרת להה שמכונת משנה ימינה בארצות־הברית.

כתוצאה משערוריית ווטרגייט, מוטלים עתה ההישג הראשון והשלישי בספק, וחולש המנדט של ניכסון לשלום.

לאישים הנזכרים ולניכסון יש כמה תכונות בסיסיות משותפות. אין הם מן הממסד של מזרח ארצות־הברית. אין הם אוהבים את אמצעי התקשורת — העיתונים ,,ניו־יורק טיימס", ,,וואשינגטון פוסט" רשתות השידור סי.בי.אס. וה.בי.סי., וכתבי־עת כמו ,,ניו־ריפאבליק" — והם מאמינים כי אמצעי התקשורת מנגים באופן שיטתי להבאיש את ריח השמרנים ולהסות את אמריקה שמאלה. בדומה לנשיא כאמינים הם אמונה פילוסופית בסיסית כי ארצות־הברית נסחפת בצורה מסוכנת ע"י עילית ליברלית, מהגירנית, תהורה רוח של הרס עצמי, המנהלת את האוניברסיטאות, את התרבות ואת דעת הקהל וכי יש לעשות משהו כדי להחזיר על כנם את הערכים האמריקאים הישנים והטובים.

בדומה לניכסון אין מוצאם של אישים אלה מאוואנגארד, אף לא מן האוואנגארד של מקצועותיהם. הם לא היו פוליטיקאים או אישים אפופי־זוהר, אלא עורכי־דין, אנשי עסקים, מנהלי משרדים שעבדו קשה. ניכסון היה גיבור בעיניהם מכיוון שלה בן ה,,מתים" הפוליטיים, הביס את האבפורי, עשה היסטוריה בפקינג ובמוסקבה, והביא יציבות, סדר, ותקדמות סבירה.

השד מכרסם

אחרי ארבע השנים הראשונות יכלו אנשים אלה לברך את הממונה עליהם ולהתברך בעצמם על השגת מטרות ועל שיכנוע הרוב בארץ ללכת אחריהם. אך בכל זאת — קינן בהם השד מכרסם כי האויב עדיין עלול לבזוז אותם. על אף כל התחזיות בדבר נצחונו של ניכסון, פחדו הם מפני אסון של הרגע האחרון — איזה תכסיס מזהיר מצד הדמוקרטים — שיקלקל הכל. הם פחדו מפני הדמוקרטים עד כי האמינו שציתות לשיחותיהם הטלפוניות יוכלו להקנות להם ביטחון מוחלט מפני תבוסה. היתה להם הודאה של 90% — אך הם רצו 99%.

לא עלה על דעתם כי הם עלולים להיתפש בשעת מעשה. לא עלה על דעתם כי מה שהם עושים הוא בלתי־חוקי או שלא היה איכפת להם — הם היו סבורים כי בבחירות מוטל הכל על כף המאזניים; שהפרת החוק היתה בעיניהם דבר של מה בכך בהשוואה לתהו־ובוהו שציפו לו למקרה שמקגאוורן יזכה. יתר על כן, הם היו בטוחים שיוכלו לצאת בשלום — לשקר, להישבע לשקר, לשחד נאשמים, לקנות שתיקה, להסתתר מאחורי הפריווילגיה של הרשות המבצעת, לחבל במערכת המשפטית.

ובנקודה זו יהיה שיפוטם של האמריקאים קשה ביותר לגביהם. כי אלה שהיה מוטל עליהם לשמור על החוק היו ציניים עד כדי כך שהאמינו כי יוכלו לצאת בשלום לטשטש את העקבות, לרמות את כולם. קשה יהיה לניכסון לטהר את שמו; בבחירות 1974 ו־1976 שוב יצטרכו הרפובליקאים לנהל מלחמה קשה, להתחיל מחדש. אם לא יקלקלו הדמוקרטים את סיכוייהם, יגיע כנראה תורם למשול.

גיבורי השערוריה: (מימין) בוב האלדימן, ג'ון מיטשל וג'ון ארליכמן

…ילוג מסוכן בסגל ניכסון

כריסטופר ליידון
ביוחד ל,,הארץ"
ו,,ניו־יורק טיימס"

וואשינגטון

…חדש של האשמות בקשר ווטרגייט רואים עתה מוב־ …יני הבית הלבן מתכונת …ל מריבה סיעתית, המס־ …צברת הרוע המבצעת ב־ …יצג בכיר של הנשיא ניכ־ …ביטים אלה: ,,מחנה האל־ …ימן בבית הלבן נתון ב־ …גלויה עם מחנה מיצ'אל־ …מערכה אכזרית".

…ים סבורים כי בקרב ה־ …ניכסון יש התלכדות של …יה מתנגדים לפי שני קווים …של כוח ונאמנות. אנשי …הנשיא אומרים כי מתנה …משל גויים על־ידי התובע …שעבר ג'ון מיצ'אל ונהגה …מנהיגיו של המחנה האחר האלדימן, ראש הסגל של …לבן, וסגנו ג'ון ארליכמן, …הנשיא. אחרי יותר כחבש …חרית חבריה נתונות עתה …בוצות במאבק מר. עד ש־ …ים בבית הלבן אומרים כי …ל להפיל את שתי הסיעות

…רמי־מעלה ופקידים לשע־ …רשימת השגים של שתי …ניכסון, רשימה המבהירה …האשמות והאשמה־הנגד …ם האחרונים. לאחרונה אמר …רוהר, מאנשי האלדימן, כי …ובן חסותו הצעיר ג'ון דין …ד התוכנית המקורית ל־ …ריגול במטה הדמוקרטים …ט בעת מסע הבחירות ל־ …אבוקה. כאגרודר בן זה־ …קליפורניה, איש שיווק ב־ …בזוכה לרביע, אחרים, ב־ …אלדימן, הוא …

…1971 הפיל מיצ'אל על אחד הצעירים, הארי פלמינג, ל־ …צדה לבחירתו בחודש של האלדימן הגיב על כך ב־ …אגרודר לוועדה כדי לסייע …אשית הפעולה. באביב 1972 …ע שמאגרודר הצליח לבטל …פעתו של פלמינג.

…אחר שהסתמנו ידיעות כי …כסבך את מיצ'אל ואת דין …ווטרגייט, הפיצו ידידי דין …זר כי האלדימן עזר בהס־ …מה על הציתות אחרי ש־ …ז תוצאות החקירה שניהל …גן של הבית הלבן, בשביל …כאז 1969, כשעבד בכתו־ …שפטים של מיצ'אל, מכנים …,,הילד בהיר השיער של …דין הוא עתה בן 34.

ציגה דראמטית

…בעורי הנשיא מזכיר את …הדראמטית שציינה את צ־ …דין לסגל הבית הלבן: …בר עמד להודיע על מינויו …רד גארמנט, שותפו לשע־ …רד עורכי־הדין. שהיה אז …הסגל בבית הלבן, ליועץ …דבע האהרון, אומר העו־ …מיצ'אל אל מבור הנשיא …יש את מינויו של דין. …הענינים המשפטיים של ה־ …ז שבר דין על בגע הדוק …אל הצם ביניסטריון הבכי־

האחרונים ההליט דין ש־ …הו ,,שעיר לעזאזל" בשע־ …טרגייט. הוא ניסה בעצבו …נתן לבזכירו להפיצה ב־ …ק כלי התקשורת, לאחר …עיתונות של הבית הלבן, …זיגלר, סירב לפרסמה ב־ …הצינורות הרגילים. די־ …ד בשעתו בשביל האלדימן …פירסומת. נחשב הבכיר ל־ …בן האלדימן בבית הלבן. …אלה אישר כי מיצ'אל, ב־ …האשכנה כאגרודר, כי הד־ …ינים על הציתות לשיחות …ים. אך הוא כפר בהחיל …עם ואשו על הוצגיה כי …ועלו לדבריו על־ידי מאג־ …לידי גורדון לידי, אחד …שהורשעו במשפט על קשר …בבטיבה שהוגאם ב־וג …הוקף כי־צ'אל (ובכה מקר־ …שי את הדברים כהתקפה …דבן): ,,היהי רוצה לדעת …האיש שהעלה הוכניות אלה …זב הזובי". פרקליטו של …נבר ביבים אלה כי מיצ'אל …יה להאשים את האלדימן, …ב אחרים של מיצ'אל דחו …די.

…האוצרים יותר של מוב־ …וון היו קבוצות מיצ'אל ו־ …ביחפות להצלחות הנביא …אותם עתה אומרים חבר־ …ביתנות כי הגיע פרידה ב־ …ביתה. קבוצה נאמניו של …ההלכנת בתקופה האירגון …ג הבחירות ב־1968. שאוהו …מיצ'אל; לאחר מכן התרכזו …נאמניו במיניסטריון הבכי־ …ינברג באורדין. הנובב עתה

בהברית הבנייה של משפחתו, היה ב־1968 מנהל הבחירות מטעם מיצ'אל במערב ארה"ב. אחר כך שימש יועץ במיניסטריון הבריאות, החינוך והסעד ועוזר לתובע הכללי במחלקת הביטחון הפנימי. מארדין הכחיש כי היה מעורב בפרשת ווטרגייט. פרד לארוי, איש מיסיסיפי עציר, עזר למיצ'אל לנהל את מסע הבחירות של 1968 בדרום ארה"ב ואחר כך מילא תפקידים מיוחדים בשביל הבית הלבן. במסע הבחירות עבד הוק מגע הדוק עם מאגרודר, ושכוי הוכר לעיתים קרובות כאיש שהעביר כספים של הרפובליקאים לנאשמי ווטרגייט. הארי פלמינג בן ה־32, איש ווירג'יניה ובנו של ארתור פלמינג, מי שהיה בימי איזנהאואר מיניסטר הבריאות, החינוך והסעד, מגדיר את עצמו כ,,איש מיצ'אל" בשלב הראשון של המסע לבחירתו מחדש של ניכסון, אך לדבריו דוחקתו התוצאה לפני שהמסע התחיל.

אנשי מיצ'אל, אומר אחד מהם, ראו את עצמם כמארגנים וכפוליטיקאים שתפקידם היה לעשות את העבודה הקשה. אנשי האלדימן המיד שאפו לדבריו להתקדם ולקדם את תדמיתם. אנשי קבוצת האלדימן באו מעולם הפירסומת; מוצאם, במישרין או בעקיפין, הוא מקליפורניה. עיסוקו הקודם של מאגרודר היה שיווק תמרוקים וגרביים לנשים. והוא נחשב לאדמיניסטראטור הרב־צדדי ביותר של קבוצת האלדימן. דוויט צ'אפין, שעבד עם האלדימן במרוץ של ניכסון ב־1962 לתפקיד מושל קליפורניה, היה עוזרו האישי של האלדימן בבית הלבן. הוא שצירף לקבוצת האלדימן בבית הלבן את גורדון סטראצ'אן, שפגש למד באוניברסיטה של דרום־קליפורניה. נוסף לכך גייס צ'אפין ידיד אחר מאוניברסיטה זו, דונאלד סאגרטי, לניהול ,,רשת ריגול וחבלה" במסגרת המערכה לבחירתו מחדש של ניכסון לאף אחד מאנשי מיצ'אל לא היה קשר לפעילותו של סאגרטי.

האנגלים עדיין מתלבטים בשאלת עונש המוות

מאת אלף שם
סופר ,,הארץ" באנגליה

לונדון

עדיין יש בנושא עונש המוות כדי לעורר רגשות עזים ולהשפיע על החיים הפוליטיים בבריטניה. נסיונו של חבר פרלמנט ימני שמרן להעלותו לדיון מחדש נדחה ביחס קולות של 1:2 רוב ,,קול" ,,מוצפה". למרות זאת אין לזלזל במשמעות הפוליטית של הפרשה.

אם נתעלם מקולות הליבור (כי הליבור מתנגד כגוף אחד לעונש המוות) ונתחשב רק בשמרנים שהצביעו בשאלה זו לפי מצפונם האישי, הרי 240 מהם היו בעד המשך ביטולו של עונש המוות, לעומת 180 שהצביעו בעד החזרתו של עונש זה. פירוש הדבר עלייה קלה במספר התומכים בהחזרת עונש המוות.

חברי הממשלה היו חלוקים בשאלה. כיוון שראש הממשלה מר הית ושר הפנים מר קאר, הם בעד המשך הביטול, בסוף לפני שנה הרוב של מתנגדי עונש המוות. אך עם התגברות האלימות מצטמק רוב זה בצורה ניכרה. כמה מקרים נוספים של מעשי רצח מזעזעים במיוחד (כגון רצח סדיסטי של ילדים) עשויים לשנות את המאזן.

תגובה מאלפת

מאלפת היתה תגובתו של אנוך פאואל לויכוח. יום קודם לכן הוא פירסם מאמר חתום ב,,דיילי טלגרף" שבו התייחס לענין כאל שאלה פתוחה. הוא עצמו הצביע בשעתו בעד ביטול עונש המוות וגם הפעם הצביע בעד המשך הביטול. אולם, כך כתב, אם דעת הקהל תמשיך להפגנות בבירה ניכרת לטובת החזרתו של העונש, יהיה מחובת הפרלמנט לנהוג בהתאם.

כמה דברים אפשר ללמוד מהצהרה זו של פאואל, המייצג את דעת הרוב הגדול של ציבור הבוחרים בשאלת הגירת הצבעונים ונחשב לאיסטרטג

אנוך פאואל

ולתכסיסן פוליטי בעל יכולת. ראשית, פאואל סבור כי דעת הקהל נוטה לתמוך בהחזרת עונש המוות, אך עדיין לא הגיע לדעתו הזמן להשתמש בו כבנשק פוליטי. שנית, רוצה הוא להשאיר דלת פתוחה לאותם שמרנים שבהזדמנות זו הצביעו בעד המשך הביטול, כך שיוכלו לשנות בפעם הבאה את דרך הצבעתם מבלי לאבד את כבודם. שלישית, מודיע הוא שאם יהיה סבור כי הגיעה השעה מבחינה פוליטית לנהל תעמולה למען החזרת עונש המוות, יעמוד בראש מסע זה. הוא מבהיר בעקיפין, אך בצורה שאינה משאירה מקום לטעות, כי לא יהיה צורך לשכנעו ביעילותו של עונש המוות כגורם מרתיע כדי לתמוך בהחזרתו, אם דעת הקהל תידרוש לחדשו נוכח מעשי הרצח והתמשכות האלימות.

יעשה רצון הציבור

נימוקו הוא, שאף כי חבר פרלמנט חייב לנהוג בענינים עקרוניים לפי מצפונו — ,,היה אשר יהיה רצון הבוחרים במחוז הבחירות שלו — אין עונש המוות שייך לסוג ענינים זה. מובן, ,,לגבי חברי פרלמנט ממפלגים" במיוחד ,,חברי פרלמנט סוציאליסטים, עונש המוות הוא ענין שבעקרון. אך כל חבר פרלמנט מחליט בעצמו מה הוא ענין שבעקרון. ואנוך פאואל הבהיר כי אם ירצה הציבור יעמוד בראש המסע להחזרת עונש המוות — יעשה זאת.

מוסיפה לעמוד בעינה השאלה כיצד אפשר לטפל בבעייה זו, בדומה לבעיית הגירה, כנשק פוליטי בדמוקרטיה פרלמנטרית, להבדיל מדמוקרטיה המיוסדת על משאלי־עם. כיצד יכול אדם להפוך תמיכה ציבורית לתמיכה פרלמנטרית, כשהנהגת הפרלמנט היא נגדו? אין זה מתקבל על הדעת שתוקם מפלגה שמצעה יהיה החזרת עונש המוות והחזרת המהגרים מחבר העמים לארצותיהם. רוב המועמדים השמרניים לבחירות הבאות כבר נקבעו. ועל כן אין סיכוי של ממש לחסידי פאואל להשתמש בבעייה זו כבאמצעי להשפיע על בחירתו של מועמד. כן אין הם יכולים להשתמש בה כבנשק במאבק הבינמפלגתי במסע הבחירות, כיוון שהנהגת המפלגה מתנגדת להם.

אף על פי כן, נוכח מספרם הגדל של חסידי החזרת עונש המוות, קשה להאמין כי בעייה זו לא תפרוץ לבסוף לחיים הפוליטיים בצורה זו או אחרה, אם פוליטיקאי כה כשרוני כמו אנוך פאואל מחליט שכך אומנם יקרה.

הממלכה של אבו שאדי

מאת קלייד פאנסוואורת
ביוחד ל,,הארץ"
וב,,ניו־יורק טיימס"

פאריס

בהתאם להתפתחויות ולתנאים הפוליטיים, ילך כסף־הנפט לכל מקום, ובהכרח יתקע בבנקים של חברות הנפט הגדולות — אומר מוחמד מחמוד אבו שאדי, בנקאי ערבי ראשון במעלה. קבוצתו ,,איחוד הבנקים הערבים והצרפתים" היא אחת הכוחות הכספיים בעלי קצב הגידול המהיר ביותר בעולם באירופה.

לדבריו, ,,אף סבבי הנאי" שהכספים זורמים להון בפעלי נפט. עם זאת מודה הוא שכרוכה בעיה בגבבה סבצית זו: כי אותה הבגה עלולה לגרום התערבויות מסוייטת במדינות הערביות שבהן נמצאים משרדי הפעלים, אם ייחשב בהם היקף ההשקעות הערביות גדול מדי. יתכן ש־20% לא יהיו איכפת להם, ואילו 50% יעוררו בעיות, אם פירוש הדבר יהיה שליטה על חברה כמו אסו או של, אמר אבו שאדי בראיון במשרדים המבריקים של הבנק שלו בפרבר הפריסאי נאייא. משרדים אלה מוכינים בבנין מודרני שבו נמצאות גם חברות גדולות אחרות כגון ,,אינטרנשיונל ביזנס מאשינס קורפוריישן".

אבו שאדי הוא מצרי בן 59 שקיבל את הכשרתו באמריקה — אדם בעל גוף עם עיני ינשוף. הוא היה יושב ראש מועצת המנהלים של הבנק הממלכתי המצרי לפני שיסד בפברואר 1970 את ,,איחוד הבנקים הערבים הצרפתיים". זוהי שותפות של הרבה בנקים ערביים ואירופיים. בן הצד הערבי יש 23 בנקים מ־17 ארצות.

בצרפת, ה,,קרדי ליונא" שבבעלות ממשלתית הוא שותף זוטר באיחוד, ופקדונות האיחוד בצרפת מגיעים ל־700 מיליון דולר. בלונדון יש לו חברה־בת שהתחילה בפעולות רק בינוי אשתקד וכבר יש לה פקדונות 200 מיליון דולר. השותף הזוטר באנגליה הוא בנק מידלנד. כן עושה האיחוד עסקים ברומא, לוכסמבורג ופראנקפורט. שותפיו באיטליה הם באנקו די רומא, בנקו נציונאלה דל לאבורו וחברות התוזקה הממלכתית העצקית א.י.ר.י. ר״א.ג.י. שותפים בערב גרמניים הם קומרצבאנק, בידרישע פארייגסבנק, והסו־היטשע לאנדסבאנק ג'ירוצנטראלה.

יוקרתם וגודלם של הבנקים המשתתפים — שכולם מן המוסדות הראשונים במעלה בארצותיהם — מעידים על ההשפעה הגוברת שמסוגלים הכוחות הכספיים הערביים להפעיל בשוקי ההון הבינ־לאומיים.

כן הוחל במערב אירופה בקונסורציונים בנקאיים ערבים אחרים, חזקים יותר, אך האיחוד עולה עליהם בהרבה בגודלו ובכוחו.

,,עסק הוא עסק"

שעור כסף־הנפט הערבי התחיל עתה להשפיע על העולם הבנקאי, בידהים לפי כל קנה־מידה שהוא. לפי אומדנות בוואשינגטון כנראה עלו ב־1971 הכנסות הנפט הערביות של השעה מיליארד דולר, ויתכן שעד 1980 יעלה הסכום על 50 מיליארד דולר.

מאחורי שולחן עבודתו של אבו שאדי, במשרד עליו עם ציציים, ערוכים הצלומי ראשי הממשלה של 17 הארצות הערביות שבנקאיהם עשו יד אחת להקים את איחוד הבנקים. אבו שאדי אומר שהוא רואה ,,שותפות מצטלבת" כתוצאה מהשפעות ערביות בחברות המערביות הגדולות, ומוסיף שיהיה זה ודאי לטובת התעשייה, מפני שהדבר יגביר את השילוב בין אלה שיש להם המשאבים לבין אלה הזקוקים להם.

הארצות המעוניינות במיוחד ברעיון הם לדבריו הארצות של חצי־האי ערב — סעודיה, כווית, קטר, אבו־דאבי ודובאי. הללו יושבות על כמויות עצומות של נפט, ואין להן צרכים ניכרים של פיתוח פנימי, בגלל מיעוט אוכלוסייתן.

לאחרונה מרבות נסיכויות הנפט הערביות לדבר על פתיחת פעולות משלהן בזיקוק נפט ובשיווקו — למשל, תחנות מילוי שבבעלות ערבית. אך אבו שאדי מצביע על המחיר ועל הסיכון הצפויים לחברת נפט לאומית מן המזרח התיכון שתקים בתי זיקוק או תבנה רשתות שיווק בארצות זרות, תוך תחרות עם החברות המבוססות הגדולות. לפי מעמדו יהיה זה פשוט יותר לקנות חלק בחברות שכבר מפעילות שירותים כאלה. נוסף לכך, אמר, יש במקרה זה פחות סיכון של הפסדים כתוצאה מהלאמה, אם משתפים פעולה עם האינטרסים של הנפט הבינלאומיים, המבוססים והחזקים.

לא הכל מסכימים לדעה זו. למשל, נגיד הבנק הממלכתי של אלג'יריה אמר ש,,אבסורדיות" היא כי ישתמשו בכסף ערבי למימון חברות וממשלות מערביות, ושבמקום זה יש לנצלו לתבניות פיתוח במזרח התיכון. אף על פי כן מיוצגת אלג'יריה במועצת המנהלים של איחוד הבנקים של אבו שאדי. אחת הסיבות לכך היא אולי, כפי שמדגיש אבו שאדי, שהאיחוד פועל כעסק בנקאי ,,נורמלי" המנסה להפיק רווחים. כדבריו: ,,אנו עומדים מחוץ לתחום הפוליטיקה. עסקים הם עסקים".

האינטרס הפוליטי שהכתיב את עמדת הוואתיקן לשואה

מאת חולדה ליברנומה
סופרת ,,הארץ" באיטליה

פירנצה

בראשית החודש הופיעו שני ספרים נוספים המתייחסים למיסמכי הוותיקאן מתקופת מלחמת העולם השניה ויש בהם כדי לזרות אור על מדיניות הכס הקדוש באותו פרק זמן. אין ספק שיש בהם כדי לתת תוקף מיוחד לביקורת שנמתחה על מדיניות הוותיקאן בתקופת מלחמת העולם השניה. עיון בהם מלמד שבראש דאגת פיוס ה־12 ויועציו היתה סכנת ההתפשטות הקומוניסטית וכי במידה לא מעטה ראו בגרמניה הנאצית חוליה חשובה במאמץ לבלום את מה שכינה מזכיר המדינה ההגמון טארדיני ,,סכנת הסובייטיזציה של אירופה".

אחרי כבוש אפריקה הצפונית ושיחרור לנינגרד מהמצור בחורף 1943, גברה בוותיקאן הדאגה לעתיד אירופה, והחשש מהשפעת הקומוניסטים. ובמגעים שקיים לקראת סוף שנת 1943 עם הבריטים הביע טארדיני את הצורך שלא להשפיל את העמים המנוצחים ,,כדי שלא לאלצם להילחם עד לרגע האחרון מטעמי כבוד לאומי". הוא התנגד לתנאי הכניעה ללא תנאי כפי שדרשו מעצמות הברית. ודרש יחס יותר ,,מעשי, יעיל ואנושי" כלומר שבעלות הברית יודיעו לגרמנים, כלשונו, ,,היכנעו ונבגג בכם יפה". הוא הסביר את עמדתו, בין היתר, ברצון לחנך לערכים ותשים את הדור הצעיר בגרמניה והען שכובשים לא יוכלו לשכנע את המנוצחים, וכי רק מנהיגי גרמניה יוכלו לעשות זאת.

טארדיני הביע התנגדות לתכנית לחלוקת גרמניה אחרי הניצחון, מחשש שחלוקתה תחזק את ההשפעה הסובייטית באירופה, ודומה שלא האמין בכוחן של המעצמות האנגלו־סכסיות בעצמן לעמוד בפני התפתחות זו בלעדי גרמניה. ייתכן שסמך יותר מדי על הנסיון ההיסטורי אחרי מלחמת העולם הראשונה כשהבדלנות האמריקאית הרחיקה את השיגבמון ממאורעות אירופה.

בדעותיו של טארדיני ישנו עדוד אנסים להנחתו של היטלר שהאנגלו־סכסים עשויים ברגע מסוים לפנות עורף לבעלי בריתם הסובייטיים. אולם הבריטים לא שעו לוואתיקאן ומתוך המסמכים ברור שלא ראו בנפילת גרמניה הנאצית גורם לסובייטיזציה של יבשת אירופה ורחוז השפעה אנגלו־סכסית קבועה.

אין ספק שבוואתיקאן ידעו היטב על קיומם של מחנות המוות, על הרדיפות ורצח המוני יהודים (המסמכים מביאים דוחות של רונקאלי, השליח האפוסטולי באיסטמבול וכו־עתיד היה להיות האפיפיור יוחנן ה־23, המוכיחים שהמצב היה נהיר לקריית הוואתיקאן). למרות זאת התנגד טארדיני לקיום משפטי פושעי מלחמה מחשש להשפלת יתר של גרמניה.

הפחד מפני התפשטות ההשפעה הסובייטית הינחה את מדיניות הוותיקאן בתקופת המלחמה ובכך יש הסבר לסובלנות הכס הקדוש כלפי גרמניה הנאצית, מדיניות שיש קושרים אותה גם בעמדה פאן־גרמנית אישית של האפיפיור פיוס ה־12 שעשה שנים בגרמניה כשליח האפוסטולי של הוותיקאן.

המסמכים מבהירים שהקו המנחה את הוואתיקאן היה חוסר אמון מסוים במעצמות האנגלו־סכסיות ופחד עמוק מפני מוסקבה ומכאן שאיפה להציל את השפעתה של גרמניה. את יחס הוותיקאן לשואה היהודית יש לראות במסגרת זו ועל רקע אנטישמיות מדורי דורות: האינטרס הפוליטי הכנסייתי הכריע את עמדת הוואתיקאן כלפי השואה היהודית, כה גם שמסמכים דתיים היסטוריים ראו פיוס ה־12 ויועציו את העם היהודי כאשם במות ישו.

המסמכים מעידים על אישיותו הדגולה של אנג'לו רונקאלי שעתיד היה לומר כעבור כעשרים שנה בכהונו כאפיפיור, לשגריר ישראל ברומא מוריס פישר, שאילו היה הדבר תלוי בו בלבד היה הוותיקאן מכיר במדינת ישראל. ההגמון מונטיני, שהוא האפיפיור הנוכחי, היה בתקופה האמורה אחד מעוזריו הראשיים של פיוס ה־12, קיבל את דו"חות רונקאלי, אך אין ספק שהסכים לקו מדיניות הוואתיקאן באותם ימים.

המסמכים שפורסמו נותנים הסבר מקיף לשיקולים הפוליטיים לשתיקת פיוס ה־12 בענין השואה היהודית.

Britain is your BEST holiday-

BEA knows Britain BEST.

חופשה בבריטניה היא חופשה אמיתית, שתמשיך לזכור אותה כל השנה. חופשה בבריטניה, היא שילוב נפלא של טיול — ומנוחה. כי מרגע עלייתך למטוס הטרידנט של .B.E.A, אתה בדרכך לחופשה נטולת־דאגות ומלאת חוויות. ולזאת בעצם אתה מצפה מחופשתך...

לונדון: הססגונית והתוססת, החמימה והמחייכת — היתכן טיול באירופה בלי לונדון?... ה,,תיאטרון־של־לונדון"; חנויות הכל־בו; מרקס את ספנסר, המוזיאונים; מאדאם טוסו; המוסיקה ו... משחקי הכדורגל. האם יש בין ידידך כאלה שיוותרו על ההזדמנות לבוא ללונדון?

אולם בריטניה איננה רק לונדון. .B.E.A תראה לך את סקוטלנד המרשימה והמסורתית, ווילס הענוגה, דיבון וקורנוול, מקומות מרהיבים ושלווים.

B.E.A. תדאג לך באמנות. מעוניין בכרטיסים להצגת תיאטרון? למשחק כדורגל? .B.E.A תרכוש אותם עבורך. מעוניין במכונית לנהיגה עצמית? היא תחכה לך בשדה התעופה או בכל מקום אחר.

נהנת? B.E.A ממשיכה אתך מלונדון לכל מקום באירופה, בתדירות יומית. לכן כדאי לך לתכנן את חופשתך השנה עם .B.E.A
פנה נא אל משרד המכירות של .B.E.A (תל־אביב, רח' בן־יהודה 59, טל. 229251) או לסוכן הנסיעות שלך, ובקש את החוברת ,,טיולי וינדזור" הצבעונית בעברית ובאנגלית ובה מיפרטי הטיולים והאפשרויות. ל־.B.E.A טיסות קבוצתיות במחירים מיוחדים.

.B.E.A טסה 9 פעמים בשבוע ללונדון, ללא־חניית־ביניים, יום יום ב־9.25 בבוקר (שעה נוחה, ואין צורך להשכים קום), ובימי ראשון ושני גם ב־3.25 אחה"צ (ונותר עוד ערב שלם לבילוי בלונדון).

.B.E.A מאחלת לך: חופשה נעימה בבריטניה.

השנה, מציעה לך .B.E.A לתכנן את חופשתך במסגרת מגוון ההצעות של טיולי ,,וינדזור". לדוגמא:

7 ימים בלונדון ב: 15.45 £ בלבד. או 11 יום של טיול ותיור מתעלת לה־מאנש ועד לאגם נס באירוח מלא ועם כל הלב, במחיר מיוחד החל ב־91.60 £. אכן, בריטניה יודעת לפנק את אורחיה.

Windsor
טיולים באנגליה 1973
BEA British Airways

BEA
British Airways

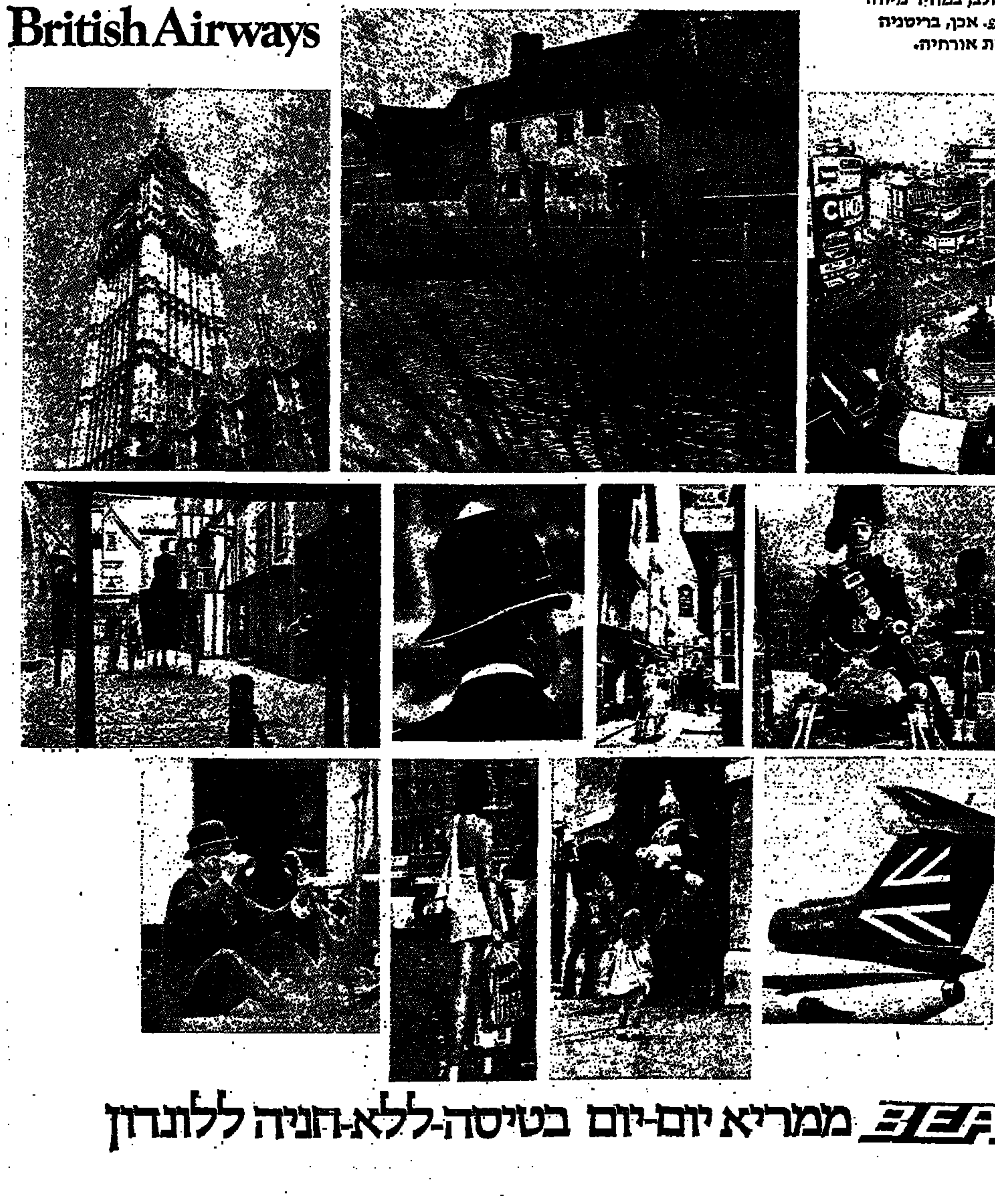

BEA ממריא יום־יום בטיסה־ללא־חניה ללונדון

هكذا من الأصل

هكذا من الأمل

פונדק בכביש הסרגל

מאת נחמן פביאן

עולי בוכארה נקלטים יפה בעפולה על אף בעיות התעסוקה

לבוש גופית כשי צחורה ומכנסי חאקי בבגבע ארגמן פתח לי יוסף אשרוב (43), עולה חדש מטאשקנט, את דלת ביתו שבאחורי תחנת הדלק ברחובה הראשי של עפולה. השעה 11 לפנה״צ.

כשהוא ... על פניו הובילני איש שיחי, נמוך קומה, מגולח למישעי ומסורק בקפידה, לטרקלין דירתו. רצפות הבית, הקירות, השולחנות והמיטות, מכוסים שטיחי צמר ו־קטיפה. „עליתי לפני 5 חודשים מ־טאשקנט. כבעל מקצוע אקדמאי הו־פניתי למרכז הקליטה בגבעת עדה. שם נשאלתי אם רצוני לגור באיזור תל־אביב או בנקודה אחרת במרכז הארץ. השבתי בפשטות כי ברצוני לגור בעפולה. עברתי לכאן לפני כחודש וחצי״, הוא מספר.

עפולה היא עיר פיתוח המושכת אליה עולים מבוכארה. הסיבה העי־קרית היא העובדה כי עולי בוכארה ותיקים שהגיעו לעיר העמק לפני כ־40 שנה התבססו בה מבחינה כל־כלית יותר מעולי בוכארה הוותיקים מהם היושבים בירושלים ובשכונות הדרומיות של תל־אביב.

יוסף אשרוב לא הגיע מטאשקנט בחוסר כל. מקצועו — ביולוג־פי־זיולוג שהתמחה בהנעת בעלי חיים. לאחר סיום לימודיו לפני כ־17 שנה באוניברסיטת טאשקנט עסק בעבו־דות הוראה ומחקר. „מספרם של יהודי בוכארה, יהודי המזרח היוש־בים כיום ברפובליקות הסובייטיות באסיה התיכונה ובעיקר ברפובליקה האוזבקית מגיע כיום ל־80 אלף בק־רוב. הקהילה הגדולה ביותר היא בטאשקנט. קהילות אלה מבוססות ו־עשירות. היהודים הבוכארים פיתחו את הלשון הפרסית בכתב עברי כ־לשון מדוברת חילונית. קמו מתוכם משוררים וסופרים שכתבו עברית ופרסית. „השאיפה לחינוך גבוה היקנתה לנו מוניטין אצל השילטו־נות הסובייטים וצעירים יהודים, כ־בבקרה שלי, לא נתקלו בקשיים כ־שרצו ללמוד מקצועות טכניים ואק־דמאים כמו מדעי הטבע, רפואה והנדסה״, מציין מר אשרוב. לדב־ריו התגוררו היהודים בטאשקנט ב־כמה איזורים לפי השתייכותם החב־רתית הכללית. לא היו לו קשיים ל־השיג היתר יציאה ועברו חודשים מאז הגיש בקשתו עד שזכה להיתר עליה.

אקדמאי־סבל

אשרוב הגיע לעפולה עם אשתו הצעירה ממנו בשנתיים ושני בני־הם: הבכור בן 16, לומד כבר ב־בית־הספר התיכון בעפולה והצעיר, בן 14, נרשם ללמודים בבית־הספר הדתי בגבעת המורה. העולה החדש האקדמאי כועסק כסבל ארגזים ב־מחלבות תנובה בקיבוץ תל־יוסף.

רעייתו עובדת שם אף היא. בחו״ל היתה מנהלת חשבונות בחנות מכ־שלתית ותפקידה כיום: שקילת חבילות גבינה. אשרוב אינו ממור־מר. „שלחתי תעודותי לאישור בירו־שלים וביקשתי מאנשי הקליטה עוד בעודי במרכז קליטה לשלחני לקורס כלשהו להסבה מקצועית, כדי ל־השתלב בעבודה בארץ״, הוא אומר.

מר משה ינובסקי, מנהל סניף משרד הקליטה בעפולה והממונה עליו מר ברוך זבולון, מנהל מחוז הצפון של משרד הקליטה, היו איתי בפגישה עם אשרוב. ינובסקי אישר כי ידוע לו שאשרוב סבל במחלבה. שאלתיו אם ניסה להפנות את אש־רוב לעבודה במקצועו בישובי האי־זור המגדלים בעלי חיים, או להפ־גישו עם אנשי תחנת הנסיונות בנווה־יער הקרובה לעפולה השייכת ל־משרד החקלאות. „לא״, השיב מר ינובסקי קצרות. מר ברוך זבולון אמר כמתנצל כי „אשרוב אינו מת־אים לעפולה״. שאלתיו מדוע איפוא שוכן בעיר. „כיוון שביקש זאת ואנו נענינו, לפי המדיניות שלנו לאפשר לעולה המבקש זאת לחיות בעיר פיתוח״, השיב.

חמימות

יוסף אשרוב אינו מוטרד כנראה מחוסר האמון של אנשי הקליטה. הוא מביע תקוה כי בקרוב יחול שי־נוי בתעסוקתו. „הגעתי לעפולה ב־ידיעה ברורה כי אני עובר מעיר גדולה שלה הייתי רגיל מאז נול־דתי לישוב קטן, אך יחד עם זאת ידעתי, על סמך דברי קרובים, כי בעיר הזו יש גרעין של ותיקים ש־יקבלו אותנו בחמימות, ואכן כך הדבר״.

תחנתם הראשונה של עולי בו־כארה בעפולה היא פונדק בסוף כביש הסרגל, בכניסה לעיר, מול העירייה ומועצת הפועלים. הפונדק שייך למשפחת מאירוב הוותיקה ב־עפולה. סביבו כמה בתי־מסחר ה־שייכים אף הם לעולים ותיקים מ־בוכארה. בפונדק מתאספים העולים בכל שעות היום, מחליפים רשמים ומתייעצים עם הוותיקים על דרכי הפיתרון של בעיות תעסוקה ופרנ־סה. פה ושם מוכרים או מחליפים חפצי בית. המעסיקים הגדולים ב־יותר של עולי בוכארה בעפולה הם האחים שרבט, מגדולי קבלני הבנין והעבודות הציבוריות בצפון הארץ. הם מפעילים את קשריהם עם פר־טים ומוסדות כדי לסדר בעבודה עו־לים שאינם חפצים לעסוק דווקא בבנין.

לעת ערב נפגשים העולים בבתים. כמעט כל ערב מתאספים קרובי משפחה, ידידים בני ערים אחרות, ותיקים וחדשים. במהלך המפגשים האלה, מספר מר אשרוב, מוצאים קרובים וידידים חדשים ובעיקר כותבים בבואתו לטאשקנט. שאלתי אם במכתביו מציין הוא העובדה כי בישראל הפך לסבל ארגזים. „לא, אני כותב שלפת עתה אני לומד עברית ומפתין להשתלבות במק־צועי״. אשרוב מסתכן בסבלנות ש־יתמורו 6 אלפים הרובלים, ששילם בגין כופר תעודה. „נוסף לזה הו־צאתי אלף רובלים נוספים לנפש על „מתנות״ כדי לזרז את הטיפול בעלייתי״.

אשרוב נוהג לבקר עם ילדיו ב־בית־הכנסת בשבתות ובחגים. „שמי־רת המסורת שם לא היתה קלה. ה־אוזבקים לא היו אנטישמיים בגלוי, אולם היה איסור על קיום תנועה ציונית, בתי־ספר עבריים ותנועת נוער. המסורת התרבותית, הדתית הלאומית נשמרה בחוג המשפחה. הרעיון הציוני נישא מדור לדור ב־התלהבות. מסיבה זו ראיתי את ע־לייתי ואת הקשיים הכרוכים בה כדבר טבעי״.

נהיה קבלנים

בבנין שבו מתגורר אשרוב דר גם אמנון אברמוב, גבר צנום, שחר־חר, בן 25, עם אשתו בלה, המצפה לילד הרביעי. ילדם הגדול הוא בן 4 והקטן בן שנה. הם הגיעו ארצה לפני 4 חדשים. כתקרובת מגישים לנו פירות מיובשים שהובאו מטאש־קנט. ביתם מרוהט בסיגנון המזרח כמו דירת אשרוב. „מיום בואי הת־חלתי לעבוד בבית־החולים בעפולה במקצוע הצבעות שאותו למדתי ב־גיל 14. אני משתכר 35 ל״י ביום״, הוא מספר. גם אשתו עובדת למרות ההריון והצורך לטפל בילדים. אב־רמוב ממתין למכוננו. „יש שם בדים ובעיקר כלי עבודה שלי״. הוא מצפה לעלית אחיו הצבעים. „יש לנו תוכנית ברורה: נקנה סנ־דר ונהיה קבלנים. הצבעים כאן וק־נים ותהיה לי עבודה בשפע״. מר ברוך זבולון מתרשם מהתלהבותו של אברמוב. הוא שואל בתמיהה את מר ינובסקי מדוע התקשה ל־הסדיר לאברמוב הלוואה של 150 ל״י או אפילו פחות מזה לקנית דלי וכלים כדי שיוכל „לצבוע כמה די־רות מחוץ לשעות העבודה שלו, לקראת חג הפסח״.

ראש עיריית עפולה, מר שמשון שהורי, רווה נחת מעולי בוכארה. „הם אנשים שקטים, בעלי נימוסים; זו תוספת אוכלוסים נאותה לעפו־לה״. מר שהורי סיפר לי כי בימים אלה הוא מנהל שיחות עם ראשי משרד הקליטה כדי להפוך את עירו למרכז קליטה לעולי בוכארה. 50 ה־משפחות הוותיקות מסוגלות לדעתו להעניק טיפול אישי לעשרות מש־פחות עולים. „בין העולים שמגיעים יש גם בעלי אמצעים ואותם אנו מעודדים לפתוח בתי־מסחר. דנים עמם על פתיחת סופרמרקט שינוהל על־ידי כמה שותפים ויתרום לפי־תוחה של עפולה. העולים האקדמ־אים יוכלו להיקלט בבית־החולים של העמק״. מר שהורי טוען כי המט־שלה אינה מספקת את כל דרישו־תיו לתת דיור לעולים ולבנות בתי מלאכה. העירייה, הוא אומר, זכתה בימים אלה להוספת קרקע לתעשיה על־ידי החלפת 600 דונמים ליד בלפוריה ו„ויתורים לטובת החוק־לאים.

העולים רוצים שהעיר תהיה נקיה ומטופחת יותר. „תארתי לעצמי כי בארץ יש ערים יפות, אך כאן ה־נקיון לקוי. המוסד בעפולה לא השכיל כנראה לחנך את התושבים. אין זו שאלה של כסף כי אם של חינוך״, אומר יוסף אשרוב. כנראה שבעיות התברואה מטרידות אותו יותר מבעיות התעסוקה שלו.

רות דיין בשם בדוי

מאת נתן ריבון
לוס־אנג'לס

„משה דיין אינו מבחין בדברים המעניקים משמעות לחיים. הוא בודד מאוד״

לא מכבר ביקרה בלוס־אנג'לס ה־גב' רות דיין במסגרת מסע פיר־סום בארה״ב לספרה „ואולי...״ ב־היותה בעיר התאכסנה הגב' דיין בבוורלי־הילס הילטון, אחד ממלו־נות הפאר, תחת שם בדוי. אף ש־הגב' רות שוורץ (שמה לפני נשו־איה) כבר אינה רעיתו של שר הבי־טחון משה דיין, צריכה היא לנקוט אמצעי ביטחון אלו מחשש פגיעה של אירגוני המחבלים. אולם הגב' דיין אינה חוששת.

בראיון לעיתונאית מ„לוס־אנג'־לס טיימס״ אמרה כי אינה אוהבת להסתתר תחת שמות בדויים. בעבר דהה באירגון ברית ביי״ש, ארגון הפועל להבנה בין ערבים ליהודים, נמצאת הגב' דיין במגעים שוטפים עם ערבים. „הם מכירים אותי ו־בוטחים בי. חוץ מזה, אם רצונם להתנכל לי, הרי הם יכולים לעשות זאת כל יום בישראל״, אמרה. בהיו־תה כאן קיימה מצוות ביקור חולים אצל הנערה הישראלית סימה שוד־ריקר המתלימה בבית־החולים של אוניברסיטת קליפורניה לאחר ניתוח כליות מסובך. (את סימה פגשה ב־מטוס בדרכה לארה״ב והבטיחה ל־בקרה לאחר הניתוח).

רות דיין

במסגרת הפירסומת לספרה, ה־מספר על חייה עם משה דיין, חיי־בת היא לחשוף לפני עיתונאים כאן את מחשבותיה האישיות והידדייה על גירושיה. וכך גילתה כי כאשר נודע דבר גירושיה בישראל, הוצף ביתה בפרחים. „לא תארתי לי כי גירושי יעוררו הדים כאלה. למראה הפרחים לא ידעתי אם אני נישאת או מתגרשת״.

הגב' דיין גילתה כי קינאה על ה־רומנים של שר הביטחון במשך 15 שנה, מאז שאל אותה עיתונאי אי־טלקי במישרין ובגלוי על „אהבתו האחרונה של דיין״. מדוע המתינה, אם כך, עד דצמבר 1971 ? שאלה המראיינת. „הילדים היו צעירים. יתכן גם כי יום אחד התגברתי ל־פתע (אותו יום שבשאלה מה שנש־אלה על־ידי העיתונאי האיטלקי) ו־הגעתי למסקנה שכל הגברים דומים. אולם משה לא רצה בגירושין. כ־שגדלו הילדים וכל אחד פנה לדרכו הנפרדת — לא היה עוד טעם להמ־שיך כך״.

סלחנות וכבוד עצמי

הגב' דיין אינה מגנה את משה דיין, אך מדברת על בעלה לשעבר בנימה של סלחנות. „אין זו אשמ־תו, הוא פשוט חלש מבחינה זו. אולם העולם יסלח לכל מעשה בלתי מקובל שלו כיוון שהוא אדם כה חשוב״. גב' דיין גילתה כי לגירו־שיה היה גם מניע של כבוד עצמי. „היו שחשבו כי רציתי להמשיך ל־היות נשואה למשה כדי שאוכל ל־היות רעיתו של הגיבור המהולל. אולם כל אימת שהוצגתי כגב' משה דיין, חשתי שזו העמדת פנים. רצי־תי להיות מוצגת כעצמי, כרות דיין״.

כמי שחיתה 36 שנים עם משה דיין סיפרה רות כי לדעתה מחמיץ בעלה לשעבר הרבה מהדרות החיים משום שאינו מתייחס אל אנשים כאל בני־אדם. „הוא אינו מבחין בדברים הקטנים המעניקים לחיים את משמ־עותם. הוא בודד מאוד״. היא סיפ־רה כי התקופה היותר קשה מחייה היתה זמן מה לאחר נשואיה, כאשר נאסר דיין ב־1939 ונדון ל־10 שנות מאסר עם עבודת פרך בגלל פעי־לותו בהגנה.

למרות שגירושיה מגיבור מלחמת ששת הימים זכו לפירסומת בין־ל־אומית, הרי למרבית האירוניה מכ־שירים כאורחת בארה״ב להציג או־תה כ„גברת משה דיין״ והדבר מרג־יז אותה לא מעט...

אולפן גרג (בר־כוכבא)
פותח ב־30.4.73 קורס ל־
קצרנות
עברית ו/או אנגלית
הצלחה מובטחת! פרטים:
ת״א: גורדון 5, טל. 236209
חיפה: בי״ס „במעלה״.

המשטרה פשטה על משרדי הש. ב. האוסטרלי

מאת איתן שני
סופר „הארץ״ באוסטרליה

פרשת פשיטתו של התובע הכללי — בחודש שעבר — על משרדי שירות־הבטחון של אוסטרליה, מטי־לה צל כבד על ממשלתה. ב־16.3.73 פשטה קבוצה בת 27 קצינים במש־טרת־הקומונוולת של אוסטרליה, ב־הנהגתו של התובע הכללי, ליונל קית מרפי, על משרדיו של הארגון לבטחון־מודיעין (להלן: אסי״ו, ראשי־התיבות של „אוסטראליין סק־יוריטי אינטליג'נס ארגנאיזיישן״). מטרת הפשיטה היתה החיפוש אחר ראיות למציאותו באוסטרליה של ארגון־טרור קרואטי.

פשיטה זאת (או בלשון הממשלה, לאחר־מעשה, „ביקורו״ של התובע הכללי במשרדי אסי״ו) קדמה באר־בעה ימים לביקור של „רצון־טוב״ שערך באוסטרליה ראש־ממשלת יוגוסלוויה. כיוון, שאוסטרליה מו־דעת לפעילות מחבלים קרואטים הי־תה הממשלה דרוכה.

עם שחר 16.3 „ביקר״ מרפי במשרדי־אסי״ו בקאנברה והציע בקבוצת־קצינים ממשטרת־אוסטרל־יה באותו בוקר, המריאו מרפי וה־שוטרים למלבורן ו„ביקרו״ במשרדו הראשי של אסי״ו. התובע הכללי בילה שם שלוש שעות, בעיינו במס־מכים שונים. שוטריו העתיקו פר־טים מתיקים וגם צילמו תעודות ו־מסמכים. לאחר זה, נועד מרפי לשי־חה, בת שעתיים, עם הממונה על שרות־הבטחון.

בשנה שעברה, שלחה ממשלת־יוגוסלוויה באמצעות שגרירה בקאנ־ברה, איגרת־מחאה חריפה וארוכה לממשלת־אוסטרליה. היא מיחתה ב־איגרת על יחס־הסובלנות שמגלה היא כלפי מחבלים קרואטים. היא גרסה, כי מתאמנים הם באוסטרליה ולאחר־מעשה חודרים ליוגוסלוויה לפעולות־חתירה, חבלה ורצח. איג־רת־המחאה, נשלחה בעקבות התקרית במערב־בוסניה, ביוני 1972, שבה הרגו כוחות־הבטחון של יוגוסלוויה 19 מתוך 20 המחבלים הללו.

המענה של קאנברה, היה מיוסד על הצהרותיו של התובע הכללי דאז, איוור גרינוד. הוא אמר, כי החקירות, שניהלה משטרת־הקומונ־וולת של אוסטרליה, לא גילו ראיות מהימנות להנחה בדבר קיומו של ארגון־טרור קרואטי ביבשה. לאחר מכן, נאלץ התובע הכללי להו־דות כי לפחות 10 מהמחבלים הללו שהרגו בתקרית, התגוררו בפרקי־זמן שונים באוסטרליה וכי — לפחות — היו בעלי־אזרחותה. אולם, הוא עמד בתוקף על דעתו, כי קיב־לו אימוניהם באירופה ולא באוס־טרליה.

3 ימים לאחר המעשה, חיזק ראש־הממשלה את ידי התובע והצדיק את ה„ביקור״. ויטלם האשים את המב־שלה הקודמת (קואליציה ליברלים — מפלגת־הישוב) בסובלנות כלפי המחתרים הקרואטים באוסטרליה. [illegible] התובע הכללי, [illegible] של אסי״ו להעביר לממשלת־המרכז את המידע שליקטה. [illegible]

אסי״ו הוקם ב־16.3.1949, לפי הכ־רעתו של ראש־הממשלה דאז, יוסף בנדיקט צ'יפלי (מפלגת־העבודה). אסי״ו נוצר לבטחון־פנים בלבד. אין לו שלוחות־חוץ. הוא פועל נגד הרי־גול באוסטרליה, בבטחון־המדינה ו־במניעתה של הפרעות. על אסי״ו גם ליעץ לשרים הנלחמים בנושאי־בט־חון. אין הממונה חייב להכין דינים־וחשבונות במועדים קבועים. אפילו אינו חייב לדווח לראש־הממשלה.

לאסי״ו אין סמכות לאסור חשודים, או לעשות שימוש בכוח. אך יש לו תפקיד־פעולה מלא. לשי״ב יש חסינות רחבה. אינו חייב לגלות כיצד מוצ־אים הכספים שמוקצבים לו וגם לא מהו מספר עובדיו. התקציב שאישר לו פרלמנט־המרכז בשנת 1949—1950 היה 228,000 דולר אוסטרליים. תקציבו ב־1967/68 עלה ל־2.7 מיליונים דולר. בשנת־התקציב הנוכ־חית — 4.74 מיליונים דולר. לפי ההשערה מועסקים בו 100—300 איש.

אין ביכולת הפרלמנט לבקר את פעולות־השי״ב, או להצר צעדיו, או לאחוז באמצעים נגד הממונה עליו. לממונה יש סמכות רחבה. לא ניתן לפטרו כיוון שמינויו לצמיתות, עד שהוא בא לגיל־גמלאות בחוזה־העסקתו. משכורתו — 20,000 דולר אוסטרליים בשנה. משרדו הראשי של אסי״ו — במלבורן. סניפים לו בערי־הבירה של מדינות־אוסטרליה. בראש אסי״ו עומד [illegible] (כיום 48). במלחמת העולם השניה שרת בחיל־הרגלים של אוסטרליה, [illegible]. לאסי״ו הצטרף ב־1951, לאחר השלימו את לימודיו באוניבר־סיטה של מלבורן, [illegible] אסיה. ב־1964 היה אחראי על כוחו־השרות בקאנברה ומשנת 1965 עד 1970 היה סגן־הממונה. [illegible] נשוי ולו שני בנים ושלוש בנות. הוא מתגורר במלבורן. שמו, כתובתו ואפילו תצלומו, אינם סוד.

לא אחת נימתחה באוסטרליה בי־קורת על אסי״ו. היא יצאה בעיקרה ממפלגת־העבודה, שזכתה ב־23 [illegible] בבחירות באוסטרליה. מרגנים, כי אסי״ו היה עסוק בבילוש אחרי סטודנטים, מרצים ופרופסורים שהיו חשודים עליו בנטייה־אוהדה לשמאל. הוא גם עקב אחרי קציני־צבא [illegible] בעתודות, שהעזו לבקר את מעורבות הצבא בוייטנאם. מיניס־טרים שונים בממשלת־המרכז הנוכ־חית (עבודה) היו משוכנעים כי תיקם האישי מצוי בארכיון אסי״ו.

רבים בציבור התמרמרו על, כי מת־נהלת האזנה מתמדת לשיחות־הטל־פון שלהם. לא אחת הושמעו רינו־נים על הרבבותם של סוכני־השרות. בעבר, נזקפו לזכות־אסי״ו שני הש־גים חשובים: עריקת ולאדימיר פט־רוב ולכידת המרגל איבאן סקריפוב. היה זה בתקופת „המלחמה הקרה״, בשנות־החמישים.

מעשהו של התובע הכללי, הכה בתדהמה את מנהיגי האופוזיציה. ה־תובע הכללי לשעבר, איוור גרינוד, גרס בתוקף, כי לא היתה למרפי ה־סמכות לפשוט על משרדי־אסי״ו.

ב־20.3 הסביר מרפי בדין וחשבון לממשלה, כי „ביקורו״ במשרדי־השי״ב נעשה כיוון, שלא היה בטוח בשיתוף־פעולה מלא מצד השרות. הוא קבע עוד כי אישור לחשדו נימצא לו בידיעה, שגילה בתיקים שבארכיון־אסי״ו, שבהם עיין. ב־2.4 גילה התובע הכללי, כי מסמך חסוי, שמצא בארכיון־אסי״ו בקנברה הניעו „לבקר״ גם במשרדו הראשי של השי״ב במלבורן. הוא הביע הת־מרמרות, על כי לא הובא מסמך זה, שנגע למשרדו לידיעתו. הוא סרב לגלות תוכנו של המסמך. בהתברר, כי היה זה דיווח של סוכן־אסי״ו בקנברה, המסמך הזה דן בהחלטה של ועדה בין־משרדית של פקידי־ממשלה בכירים, שלא למסור עוד מידע לממשלת־העבודה על מציאות המחתרים־קרואטים באוסטרליה. פקי־דים אלה יצגו את משרד־החוץ, משרד־התובע הכללי, משרד־העבודה ואסי״ו.

ביום ראשון

בואו למזנון יום ראשון המפורסם של מלון שרתון
תהנו מסעודה כיד המלך במזנון המלא טוב, ומיד לאחר מכן — ובמחיר כולל תבלו במרבד הקסמים, שם יופיעו:
* יגאל בשן
הופעה בלעדית בשרתון
* שלישית אף אוזן וגרון
* תזמורת „שרתון״
בניצוחו של בוקו הדיס
מחיר כולל -.45 ל״י (כולל מיסים)
מלון שרתון-תל אביב
Sheraton-Tel Aviv Hotel
SHERATON HOTELS AND MOTOR INNS, A WORLDWIDE SERVICE OF ITT
כל יום רביעי בשעה 5 אחה״צ תצוגת אופנה מעולה ות... מרבד הקסמים המלאה. כל יום שבת בשעה 5 ותה ... ריקודים והתכנית המלאה של מרבד הקסמים. -.15 ל״י (כולל מיסים)

יובל 40 שנה בישראל
(מקודם ברלין)
בית המסחר המקצועי הראשי
בציג הפירמות המפורסמות ביותר
BECHSTEIN ● STEINWAY & SONS
HAEGELE ● SCHIMMEL ● WELMAR
CRAMER etc.
NEUPERT צ'מבלי
קליינמן פסנתרים
ירושלים, רח' כורש 2, טל. 223796
תל־אביב, רח' זמנהוף 36, טל. 282989
גם ייבוא פטור ממכס

נבית
— אלפי שעות מבוזבזות
— מריטת עצבים ותוסר דייק...
— אלה מנת חלקו של הנוסע ברחוב...
תל־אביב הנסתמה
כך זה לא יכול להמשך!
— אם לא יקבעו מיד נתיבים מיוחדים לתחבורה הציבורי
— אם לא תנתן מיד עדיפות לאוטובוסי
— אם לא יסולק מיד רכב פרטי החונה ברחובות ולי
תחנות האוטובוסי
— לא יוכל „דן״ להמשיך שירותי
כך זה לא יכול להמשך

מלונות גני שולמית
אשקלון ☆ אילת ☆ עין בוקק [בהקמה]
שלב נופש עם טיול
לבחירתך 3 הצעות לבילוי החל מ-1 במאי 1973 [פרט לחגים]

7 ימים באשקלון:
7 ימי חופשה במלון המפואר והמהודר „גני שולמית״. תיהנה במקום מבריכת־שחיה, סאונה, מגרשי טניס ומועדון לילה (דיסקוטק) במשך כל השבוע תעמוד לרשותך מכונית שכורה להנהגה־עצמית. את המכונית תוכל לשכור בירושלים, תל־אביב, חיפה, נתניה, באר־שבע ואפילו אילת.
מחיר לזוג -.1,175 ל״י
המחיר כולל: 6 לילות עם פנסיון חלקי ומכונית שכורה להנהגה־עצמית לקילומטראז' בלתי מוגבל במשך 7 ימים (כולל ביטוח).

7 ימים באשקלון-אילת:
4 ימי חופשה במלון „גני שולמית״, אשקלון ו־3 ימים במלון „גני שולמית״ אילת. תוכל ליהנות מחדרים נוחים ומרווחים מבריכת שחיה ומיתר השירותים. במשך החופשה תוכל לבקר באתרים היסטוריים שבסביבה עם מכונית להנהגה־עצמית שתעמוד לרשותך במשך 7 ימים עם קילו־מטראז' בלתי־מוגבל. תוכל לשכור את מכוניתך בירושלים, תל־אביב, חיפה, נתניה או באר־שבע.
מחיר לזוג -.1,285 ל״י
המחיר כולל: 3 לילות באשקלון, 3 לילות באילת עם פנסיון חלקי, ומכונית שכורה להנהגה־עצמית למשך 7 ימים עם קילומטראז' בלתי־מוגבל (כולל ביטוח).

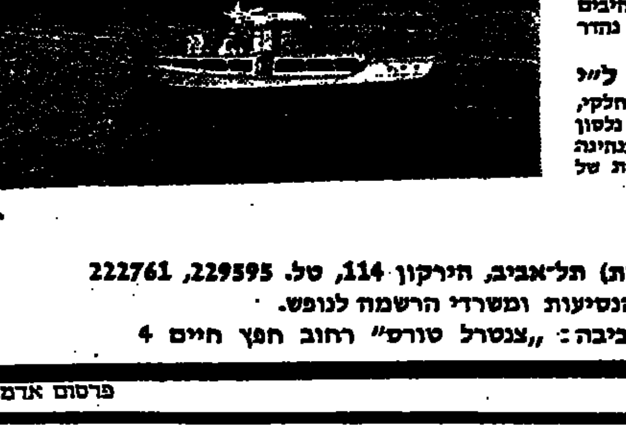

הצעה מיוחדת:
אילת
באויר-בים וביבשה
טוס לאילת מירושלים, חיפה, או תל־אביב, בלה 5 ימי חופשה במלון המקסים „גני שולמית״ אילת ותיהנה מסיור ימי ל„אי האלמוגים״ ולמפרצים, בקר באתרים המרהיבים שבסביבה במכונית שכורה בהנהגה עצמית ובלה ערב נהדר במועדון הלילה שלנו.
מחיר לזוג -.890 ל״י
המחיר כולל: 4 לילות ב„גני שולמית״ עם פנסיון חלקי, סיור אמפיבי (כולל סירת זכוכית), ביקור בכפר נלסון (הסיור מופעל ע״י נאות הכיכר). מכונית שכורה בהנהגה עצמית ליום אחד, כולל 100 ק״מ חינם (או אפשרות של יום סיורים), וכן גם ערב במועדון הלילה.
הזמנות:
מלונות גני שולמית (מכירות) תל־אביב, הירקון 114, טל. 229595, 222761
ובאמצעות כל משרדי הנסיעות ומשרדי הרשמה לנופש.
לתושבי פתח תקוה והסביבה: „צנטרל טורס״ רחוב חפץ חיים 4
פרסום אדמון בע״מ

NEW!
A UNIQUE SOUVENIR!
NEW ARTISTICALLY DESIGNED
ILLUSTRATED COLOUR BOOK
לידידים ולקשרי עסקים ולקרובים בחו״ל
THE KIBBUTZ
הספר המתאים ביותר למשלוח בדואר אויר ליובל 25 שנה למדינה
A Passionate search for a "PERFECT WORLD"
Dr. H. ROSENFELD; M. SEGAL; Y. HANEGBI
Photography by Kibbutz camera-artists
I.L. 25.00
SADAN Publishing House
Sole Distribution — STEIMATZKY'S

מילכוד האנרגיה

ההרגל לאמצעים טכנולוגיים והקושי להשיג את האנרגיה הדרושה להפעלתם

מאת משה ביתן

כותב המאמר הוא מנהל חברת הנפט פז ולשעבר סמנכ"ל משרד החוץ.

בשבוע שעבר מנה הנשיא ניכסון בשדר, עליו עבדו עשרות מומחים חדשים רבים, אל הקונגרס בהצעות רבות, בהן הצעות לחוקים חדשים. בעיית האנרגיה מסובכת ויש לה הרבה בסיס רבים כשהאחד קשור באחר: כלכלה, טכנולוגיה, מדיניות, דאגה לאיכות החיים — כל אלה מתחברים בתהליך של טיפול נאות בפתרון הבעיה המסובכת כשהזמן דוחק.

האדם המודרני נקלע לסבך ממנו קשה לו למצוא מוצא. מצד אחד גרמה הטכנולוגיה להתפתחות מרוצה שמביאה אתה שימוש הולך וגובר, בקצב העולה על כל התחזיות, באנרגיה; מצד אחר, אנשים התחילו לגלות — אמנם באחור מה — התעניינות באיכות סביבתם. הגדיר מישהו את האידיאל שלנו: אנו שואפים לחיות בסוף המאה ה־20 בעיר גדולה ומודרנית בכל הנוגע לנוחות, בעוד שאנו חולמים לחיות בצורה בה חי בעל אחוזה של המאה ה־18.

ברור שקיימת סתירה בין שתי השאיפות: למען המכוניות הגדולות, מיזוג אויר, מעליות בבנייני שחקים, רכבות, מטוסים, מכשירי חשמל, יש צורך בכמות גדולה של אנרגיה. כדי ליצור אותה בקצב הנדרש קיימת סכנה שהייצור יזהם את הסביבה. יתכן שהעולם המתועש המודרני טרם למד לתרגם את הסטטיסטיקה של הגידול החזוי לשפת־מעשה. בדרך כלל קיים איחור ואז פתאום מגלים שאין מספיק אנרגיה או שייצורה מפריע לאיכות הסביבה. למשל, קרה שארצות הברית, הארץ המתועשת והעשירה בעולם, הגיעה בחודשים האחרונים למחסור חמור באנרגיה, עד כדי כך שהחלו לחשוב על קיצוב של דלקים והשתררה היסטריה אשר הראי לא יכולה לבוא כתהליך של תכנון מסודר.

ארצות הברית, בה רק כ־6% מאוכלוסית העולם, צורכת כיום כ־33% מכלל האנרגיה המיוצרת בעולם. עדיין ייצור של כמחצית האנרגיה מבוסס על נפט. שנים רבות היתה ארצות הברית יצואן של נפט, עד כדי כך שעוד לפני כ־12 שנה הגבילו את יבוא הנפט מבחוץ ע"י חוק שקבע שאסור לייבא יותר מ־12% של כמות המופקת בתוך הארץ. כיום, כ־15% מצרכי הנפט מיובאים ומשערים שב־1980 יגיע היבוא עד כדי 50%. כעת יש צורך להשתחרר במהירות מהכבלים של החוק כדי לאפשר יבוא של הנפט החסר.

נוסף לכך הזניחה ארצות הברית את פיתוח מקורות הפחם ונקבעו כללים שמנעו הרחבה של הפקת הגז הטבעי. ההתפתחות בייצור אנרגיה גרעינית היתה אטית למדי. אך יש גם דוגמאות רבות שבגלל דאגה לאיכות הסביבה היו עיכובים נוספים: זה שנים שמתנהלים באמצעים משפטיים מסובכים את הנחת הצנור שצריך להוליך נפט הנמצא במדף היבשת של אלסקה הצפונית והרחוקה אל מרכז ארצות הברית.

כלכלה ומדיניות

נשיא ארצות הברית הציע כעת להכריע בשאלה ע"י חוק. גם אז יעבור עוד זמן רב עד אשר יזרום הנפט. דוגמה בולטת אחרת היא [illegible] נמלי מזרח ארצות הברית אינם מסוגלים לקלוט מיכליות נפט שקיבולן מעל 80,000 טונה. אילת שלנו קולטת כבר היום מיכליות בעלות קבולת של כמעט 200,000 טונה.

שוב קיימים החוקים על פיתוח הרשות לבניית נמל עמוק יותר הוא בידי המדינות ולא בידי הממשל הפדרלי. חסרים גם בתי זיקוק בכל חלקי המדינה ושוב טוענים אלה הדואגים לאיכות הסביבה שגם נמל נפט וגם בית־זיקוק מסוגלים להוות מיטרד לאלה החיים בסביבתם. נשיא ארצות הברית מנסה להסביר בשדר שלו שהארץ עומדת בפני אתגר ואם יעמוד בו בתבונה ובהחלטיות יימנע משבר. אך יש צורך בפעולות רבות, ויש לעשותן מהר.

טבעי הדבר שקושרים את משבר האנרגיה בעולם המערבי עם העובדה שכמחצית מקורות הנפט של העולם הלא־קומוניסטי נמצאת במזרח התיכון ובצפון אפריקה. לעתים קרובות מערבבים שתי בעיות — הכלכלית והמדינית. נפט היה והינו עד היום המקור הזול ביותר של אנרגיה. יתכן שחברות הנפט הגדולות בעולם גרמו בעבר למחיר נמוך, לא מוצדק מבחינה כלכלית, מתוך שיקולים בלתי נכונים. המדינות המייצרות נפט התארגנו בקרטל שלמי הסכונה „אופק" וזה שנים שהחלו באופן שיטתי להעלות את המחירים. ארצות ערב, כהן חלק מהארצות המפיקות נפט, מאיימות מפעם לפעם בהקשר לסכסוך הערבי — ישראלי. אגב, אם יבדקו את הנושא באופן יסודי, יווכחו שלא פעם הרעיון הזה נולד במערב ע"י גורמים שונים והמניעים הם גם כלכליים וגם אידאולוגיים או סתם אי־יכולת לעמוד בפני לחצים.

בין כלכלני הנפט קיים ויכוח הקשור ספק בנושא הכלכלי ספק בנושא המדיני. למשל, טוען הכלכלן ההולנדי אודל, פרופסור באוניברסיטת רוטרדם, שחברות הנפט, מטעמים שונים, לא העריכו נכונה את רזרבות הנפט והגז בים הצפוני. טענתו של אודל היא שהתלות של מערב אירופה בנפט מיובא תלך ותקטן בעוד שהדעה המקובלת־המסורתית היא הפוכה. פרופסור אודלמן מ־מ.אי.טי. שבארצות הברית טוען שחברות הנפט לא עמדו בלחצן של הארצות המייצרות בזמן המו"מ על מחירים, בין היתר גם מתוך אינטרס כלכלי.

מתגבשת עמדה בעולם המערבי, שמוצאת ביטוי בשדר של ניכסון, שנושא האנרגיה, ובתוך זה נושא הנפט, כל כך חשובים עד שהממשלות של הארצות הצורכות — קרי ארצות הברית, מערב אירופה ויפן — חייבות לטפל בו במשותף ותוך תיאום ביניהן. העיקר הוא שהטיפול חייב להעשות במישור ממשלתי ואין להשאיר את הנושא בידי חברות נפט בלבד. גם אסור שיווצר מצב שהארצות המערביות יתחרו, ביחוד בתקופת־הביניים, בינן לבין עצמן בהשגת מקורות אנרגיה.

רזרבות הכסף הנצברות

לבעיית הנפט יש היבט נוסף: הארצות המייצרות רובן ככולן אינן מפותחות ואין להן מספיק יעדי פיתוח הדורשים השקעה שיכולים לספוג את הכספים הנצברים בקופותיהן. מכאן שארצות אלה אוגרות רזרבות עצומות של כספים שנשארים ללא שימוש. קרן המטבע הבין־לאומית חישבה שבתחילת 1973 היו בידי ארצות אלו כ־8 מיליארדים דולר בצורת רזרבות לא מנוצלות. בקצב עליית המחירים של הנפט, הארצות המפיקות עלולות להגיע לרזרבות של כ־50 מיליארד בסוף שנות ה־70. יש אומרים שמשבר הדולר האחרון נגרם לא במעט על־ידי כספים ספקולטיביים שנעו ממקום למקום. ברור שרזרבות מסוג זה מיועדות למטרות לא קונסטרוקטיביות. למשל ניתן להיבהל מהשימושים אליהם עלול להגיע שליט לא כל כך מאוזן כשליט לוב.

היכן נמצאת ישראל בכל הסבך? כצורכני אנרגיה, כשזו כולה מבוססת כיום על נפט, אנו חייבים בראש וראשונה לדאוג לצרכים ההולכים וגדלים של המשק המתפתח במהירות. צריכת הנפט בשנים האחרונות גדלה ב־10% כל שנה. הנפט מסיני פותר חלק של הבעיה אך לא את הבעיה כולה. במובן זה מצבנו דומה לארצות צורכות אחרות ויחסית הוא איננו גרוע מזה של ארצות אירופה. אנו גם קשורים בחלק המדיני של הבעיה. כאן אנו עוקבים בענין רב אחרי הנעשה בוואשינגטון.

אין להניח שנשיא ארצות הברית יפעל בשטח כה חיוני מתוך חולשה. פעולתו המדינית, כפי שהוכחה בעבר הלא־רחוק, מעידה על גישה הפוכה. גם יש לזכור שארצות הברית היא מעצמת־על שלא תסכים להיקלע למצב של תלות בעוד שהמעצמה האחרת, ברית המועצות, פחות או יותר מספקת את צרכיה בייצור אנרגיה ומתכננת אפילו יצוא של גז ליפן ולמערב ארצות הברית.

בעולם המדיני לעתים קרובות תלות נגרמת לא רק ע"י עובדות אובייקטיביות אלא גם ע"י גורמים פסיכולוגיים. בשטח זה יש להניח שניכסון יידע לנצל את עוצמתה של ארצות הברית. שדר האנרגיה מצביע שהממשל ינסה את כוחו ביצירת משאבים אלטרנטיביים שבחלקם אמנם ידרשו זמן. בתקופת־הביניים לארצות הברית עוד מספר לא קטן של קלפים חזקים, גם במזרח התיכון. מרבית הנפט כאן באירן ובסעודיה. איראן איננה ארץ ערבית ולה שאיפות גיאופוליטיות משלה. סעודיה תלויה בארצות הברית ובעוצמתה יותר משוואשינגטון תלויה במקורות הנפט הסעודיים. אם כן, מקורות הנפט של המזרח התיכון אינם אבודים לארצות הברית ומוגבל כוח הסחיטה של ארצות ערב, אם אמנם יפעלו במשותף בנושא זה. וזה איננו ודאי כלל וכלל. סחיטה מצליחה בדרך כלל כשהנסחט משלים עם גורלו. מתברר גם יותר ויותר שבעיית הנפט היתה קיימת גם ללא הסכסוך הערבי — ישראלי.

קשה לנבא התפתחויות בשנים הקרובות. בתקופה הקרובה ודאי יהיה קיים מחסור והמחיר של נפט גלמי ימשיך לעלות. מצד אחר, יש לקוות שארצות הברית, מערב אירופה ויפן, יגיעו למדיניות משותפת ובעקבותיה לפעולה מתואמת ביניהן. ברור דבר אחד: הנושא לא יירד מסדר יומנו.

מי זוכר את השואה

מאת אליעזר ליבנה

מאז השואה לא אירע דבר ביציד על שינוי יחסם של מרבית השלטונות והגורמים המערביים כלפי עם ישראל. מצויים יוצאים מן הכלל, הם ראויים לציון ולגילוי, אך אינם קובעים. לא מן הנמנע כי אם תיארע שוב סכנה, יתהוו השלטונות המוסמכים ודעת־הציבור המשפיעה — נוצרית, ליברלית, סוציאליסטית — על כתבונת 1940—1945, אם לא גרוע מכך.

המחזה של דב צחור „משתפי פעולה"* מחזיר להכרתנו דבר שאסור לו למוש ממנו — השואה. שואת אירופה היא מוקד היחסים בין עם ישראל והעולם הנוצרי־נוכרי, „עובדה מרכזית של ההיסטוריה המערבית" (פרידריך האאר), מבחינתנו ומבחינתם. השואה מכאשת לנו עולם זה ומעידה עליו יותר מכל שאירע בו לרבות המהפכה האנגלית במאה הי"ז, הצרפתית במאה הי"ח והרוסית במאה זו.

*

האמת פשוטה ומוחשת, וניתן לסמלה בשמות ובתאריכים: לולא [illegible] לא היתה השואה [illegible] ב־1945 בלי שיעשה דבר להצלת המושמדים. ההשלמה המערבית עם השמדת היהודים איפשרה את ממדיה; וההשלמה היתה מודעת, שיטתית ומכוונת. ההסדה וההשלמה שתיהן מעוגנות בהיסטוריה המערבית; אינן מיקרה או „תאונה". אחרי התיעוד, המפורט והמחריד, במחקריהם של ארתור מורס והנרי פיינגולד** לא יכול להיות ספק בדבר. אם יסיפו, שמתחת השקול רווי מידה גדושה של סיכלות, אין בכך נחמה: סיכלות זו אף היא מאבני־הפינה של הציוויליזציה המערבית.

„הדכותי" במחזהו של דב צחור מזהירה את הרבי: „תבל ומלואה לא השתנתה... העולם בתהפוכותיו כמנהגו נוהג, הג'ונגל נשאר ג'ונגל... כל הדאלים גבר... הפרוגרס הציוויליזציה רק מכסים את מערומיו". „הדמות" טוענת: קללת השואה רובצת על האנושות ותוצאתה גלובליות; הג'ונגל הסתאב ואינו הג'ונגל לשעבר; ההשלמה עם רצח ביירופה מעורה בהשלמה עם גודל ששת המיליונים, הציוויליזציה אינה מכסה עוד את מערומי הרציחה, אלא משכללת את מלאכת הרציחה ומזרותה. העולם של שנות השבעים אכזר יותר ואדיש הרבה יותר מהעולם של שנות השלושים. הנחוש בלב מוזהר על האפשרויות הצפויות במציאות: זהו הפרוגרס.

השואה מצויה ברקע הרוחני הנפשי של התקופה, בירכתי השובע ובמרי המצוקה, כאחד. רק קיומה של ישראל וכוחה מוצבים בין תשוקת ההשמדה וביצועה: ורק בהעזתה עשויה ישראל לגייס ידידים־מאוהדה ומסייעים־מתבונה. בלעדי הכוח הישראלי מתקרבת השואה בצעדים מאוששים.

אכן, הרוב אינו רוצה לבצע את ההשמדה בידיו ואינו מוכן לשאת באחריות ישירה לה — כמצפון מסוכסך ומנוחות, מחשש הסתבכות ומעצלות. אולם רבים ישמחו אם מלאכתם תיעשה בידי אחרים. מה שעשו הגרמנים־הנאצים בשנות הארבעים מוכנים לעשות הערבים־ה"לאומנים" בשנות השבעים. נכונותם לחסל את המדינה היהודית מסמלת בהחושתם, שהדבר לא יזעזע את שווי־משקלו של העולם המערבי...

האין סולדים רבים מקוממיותה המפתיעה של ישראל? אחרת, כיצד מכתים הרוב בעצרות אוים וקרקסאותיו את המדינה הישראלית. שעה שהממשלות הערביות מכריזות קבל־עולם על אי־הכרתן בקיומה. על סירובן לדבר אתה ועל רצונן להשמידה? האירע כבין־זה כלפי מדינתו של עם אחר? ברור לממשלות ערב שמותר להן לנהוג כמנהגן כיון שאינו פוגע באוהדה נפוצה, גלויה ונסתרת: לא כשאר מדינות מדינת ישראל ולא כשאר עמים עם ישראל.

אימת השואה קיימת. העונש הציגותי על אדולף אייכמן אינו מרתיע מיליוני רוצחים פוטנציאליים, כשם שמאמץ־ההצלה הציגותי של ל"ב צנחנים עטורי־גבורה לא הציל את מיליוני המועמדים לרצח. הפישה הנציגותית לגבי העצשה וגאולה זרה לישראל. במידה והיא נפנה לה, ניתפש הוא להשפעה נצרית.

לא העדר ידיעות על המתרחש באירופה הנאצית גרם לדלות מאבצינו לצמצום השואה. „הדברים היו ידועים בראשית 1943" אומר הרבי (מיכאל דב וייסמנדל) לעודד, כמנהיגי הישוב. ידועים היו לפני כך, אלא קהות מדהימה, ברגש ובהבנה, גרמה שלא נחוש את הצלת אחינו כמצוות עשה ראשונה.

יהודי המערב, שנתבוללו במושגי הגויים ועניניהם, דנו „כדת וכדין הממשלות, ולא כדת ודין תורתנו הקדושה, כדת וכדין ישראל". יהודי הארץ, שחזונם הציוני צומצם, ניסו „להילחם בהיטלר כאילו הספר הלבן אינו קיים, ולהילחם בספר הלבן כאילו היטלר אינו קיים".

הנוסח תלקלק. אך האפשר היה להילחם בספר הלבן, כאילו היטלר אינו קיים? המותר לעשות בעתו של היטלר. תוך התעלמות ממנו? המתמצית הצלת יהודים מידי היטלר במלחמה בו? והוהה מלחמת העמים המערביים בהיטלר (ושכמותו) עם מלחמת ישראל בו ובמרעיו? — לא המלחמה, לא מטרותיה, ולא תוצאותיה! הם ניצחו, אנו הובסנו.

ברוריה, ניצולת השואה וגיבורת, מזועזעת שהמדינה „באה בפיגור באמאלי של שנים אחדות" מבחינותם של יהודי אירופה. אך עלול להתרחש גם פיגור רוחני, כאשר הפיגור הכרונולוגי איננו עוד.

התדורים אנו בוכי השואה למען עצמנו ובהכרת מציאותה ברקענו? והם תנאי מוקדם למניעת התחזרותה ומקור האמצעים להדיפתה. המסיים אנו, שהמתרחש סביבנו אינו „מגחד בין שתי תנועות לאומיות" דומות ניגודים רבים, אלא שלב במזימת ישראל על קיומו — גודלי כשלבים אחרים? המורצים אנו מסיגרתנו הרדודה ומתחומי אתרינו הנוקשים לחלוציות רבת־מידות, לקלוט המוני עולים בעוד זמן?

הנין סבורים בינינו, שככל הגויים ישראל? הלא נראית להם האיוולת התהומית הרווה בחיינו ובמציאותנו עיסוק מהוחכם? כאשר מסתכל איש יהודי במעשה ובמחדל בארצו ובמדינתו, הוא מתחיל להבין — באי־רצון ותוך מעצורי־לב — לזעקתו של ר' וייסמנדל במחזה: „מי שדעתו שפויה, צריך שישתגע ומי שלא השתגע עדיין, סימא אין דעתו שפויה".

*

* דב צחור: „משתפי־פעולה", מחזה מעין־היסטורי מתקופת השואה, הוצאת הספרים „לדורי" תל־אביב, אפריל 1973.

** Arthur L. Morse, While Six Million Died, Secker And Warburg, 1968; Henry L. Feingold, The Politics of Rescue, Rutgers University Press, 1969.

בית לוחמי הגיטאות ע"ש יצחק קצנלסון

הוצאה לאור

בשיתוף עם הוצאת הקיבוץ המאוחד

דפים לחקר השואה והמרד
סידרה שניה, מאסף ב' בעריכת צבי שנר ושלמה דרך.
מחקרים, סקירות, דברי־עדות
284 עמ' — המחיר 17.— ל"י

והעולם שתק (עם ניספח שישה מיליונים) ארתור ד. מורס
ערך הקדים מבוא: שלמה דרך, תרגם: יוסף עוזיאל.
פרשת אדישותו של העולם החפשי אשר עמד מנגד כאשר יהודי אירופה הועלו על גרדום.
323 עמ' — המחיר 17.80 ל"י

מאבקו של הגיטו שרה נשמית
מהדורה שלישית
200 עמ', צילומים, מפות — המחיר 8.30 ל"י

מן הגיטו [1942-1939] יאנוש קורצ'אק
תרגם: צבי ארד; דברי מבוא ובהם תיאור תקופת חייו האחרונה של המחנך הדגול על רקע הגיטו הדועך: יצחק פרליס. הערות: צבי שנר. יומנו של הסופר המחנך הגדול שנרשם בגיטו וארשה ערב הגירוש למחנה ההשמדה.
216 עמ', צילומים — המחיר 13.80 ל"י

כתבים אחרונים ת"ש-תש"ד יצחק קצנלסון
הדברים ביידיש הורגמו בידי ב. ז. ולפובסקי ומשה בסוק, הובא לדפוס בידי יצחק צוקרמן וצביה לובטקין־אבן־שושן, מהדורה חדשה ומורחבת.
390 עמ' כפולי טורים, צילומים.
יצירותיו בשיר ובפרוזה של משורר השואה, שנכתבו בגיטו וארשה ובמחנה ויטל. בסוף הספר: הערות וציונים ביבליוגרפיים.
המחיר 23.— ל"י

מן הדליקה ההיא
אהרן כרמי וחיים פרימר—ג'רנשפן
רשם וערך: אהרן, מאירזביץ', מהדורה שניה.
ספורם של שני חברי הארגון היהודי הלוחם בגיטו וארשה.
240 עמ' — המחיר 11.— ל"י

ספרים אלה וכן יתר פרסומי „בית לוחמי הגיטאות" יימכרו לבאי עצרת־הזכרון בקיבוץ לוחמי הגיטאות (29 באפריל) בהנחה של 30%.

בקרו

בתערוכת הציורים

של

ציונה תג'ר

בגלריה בלסמן

ת"א, רח' הירקון 5

פי' דיזנגוף 39

השבוע

במוזיאון תל־אביב

תערוכות

בבנין החדש (שד' שאול המלך 27)
* טולוז־לוטרק ליתוגראפיות (אולם זקס)
* מאוספי המוזיאון — אולמות מאייר־הוף, יגלום, האפס, ואולם מס. 3

בביתן הלנה רובינשטיין
(רח' תרס"ט 6)
יום ה' 3.5 ב־19.00
פתיחת תערוכה:
לאה ניקל
ציורים: 1973 — 1963
התערוכה־אביגדור אריכא תינקי
במוצ"ש 28.4

★

הספריה ע"ש הלנה רובינשטיין
(בבנין החדש)
פתוחה בימים א—ה: 13—10, 19—16.
יום ו' 13—10

סרטים

במאים של סרטי הגל החדש
יום ב' 30.4 ב־19.00
אשה נשואה (צרפת, 1964)
במאי: ז'אן ליק גודאר
בהשתתפות: מאשה מריל, פיליפ לרוא
יום ב' 30.4 ב־21.30
המלחמה נגמרה (צרפת, 1965)
במאי: אלן רנה
בהשתתפות: איבנריד טולין, איב מונטן
יום ה' 3.5 ב־19.00 וב־21.30
האוהבים (צרפת, 1958)
במאי: לואי מאל
בהשתתפות: ז'אן מורו, ז'אן מרק בורי, אלן קוני

קונצרטים

(אודיטוריום ע"ש ליאון ומטילדה רקנאטי)
יום א' 29.4 ב־20.30
יונה אטלינגר (קלרינט) ורביעיית תל־אביב (חיים טאוב, יפים בויקו, דניאל בנימיני, עוזי ויזל)
היידן (אופ. 20, מס. 4) בריטן (מס. 2, אופ. 36), בראהמס (חמישייה עם קלרינט)

יום ג' 1.5 ב־20.30
ערב רוזה
ג'רום ברי — באריטון, בצלאל אבירם — חליל, שלישיית יובל (יונתן זק, אורי פיאנקה, שמחה חלד)
שלישייה, אלבורדה דל גרציוזו, סונטה לכינור ופסנתר, שירים־מדקסים)
בשיתוף עם המכון הצרפתי בתל־אביב.

הרצאה

(אולם ע"ש מלי קאופמן)
יום ה' 3.5 ב־20.30 (האריך חריש)
איך להאזין [illegible] (9)
[illegible]
שרונה אלוני־ויואלי עם הקרנת הטקסט וההסברים בעברית וגרמנית והאזנה ליצירה בשלמותה.
ההרצאה מאורגנת בשיתוף עם האגודה למען התזמורת הפילהרמונית הישראלית ועיריית תל־אביב.

הקונצרטים מאורגנים בשיתוף עם עיריית תל־אביב, האגף לנוער ולספורט.
כרטיסים לאירועים בקופת המוזיאון. לקונצרטים גם ב„אוניון", דיזנגוף 118.
שעות הביקור: (בשני הבנינים)
ימים א', ב', ד', ה': 13—10, 19—16; יום ג' 13—10, 22—16; יום ו': 14—10, מוצ"ש 22—18
יום ה' 3.5 ב־20.30

מוסד ביאליק • ירושלים

40 ספרי „דורות"

לפי סדר הופעתם

ספריית „דורות" תכליתה לחזק את קשרי בני־דורנו אל ספרותנו ברציפותה ההיסטורית: ספרים חיצונים, דברי הגות, פילוסופיה וקבלה, חסידות ומוסר, היסטוריה והיסטוריוגראפיה, סיפור, שירה ודראמה. כל ספר בסדרת „דורות" מלווה דברי מבוא והערות־הסבר, בלא עומס פרטים מחקריים, נדפס בתבנית של ספר־כיס ועטוף עטיפת־כרטון נאה עד כה יצאו לאור ספרים אלה:

1. **תנובלת החסידות.** ליקט והר־סיף מבוא יוסף דן. 186 עמ'
2. **סל הענבים.** סיפורים ארצישראליים בתקופת העליה הראשונה. ליקטה והוסיפה מבוא גלית ירדני. 184 עמ'
3. **ר' יוסף אלבו: ספר העיקרים.** ההדיר והוסיף מבוא אליעזר שביד. 184 עמ'
4. **משה חיים לוצאטו. מעשה שמשון.** התקין והוסיף מבוא יונה דוד. 72 עמ'
5. **א. מ. דיק: ר' שמעיה מברק המועדות.** תרגם והקדים מבוא דב סדן. 141 עמ'
6. **ספר חזון עזרא.** תרגם, פירש וצירף הערות יעקב ליכט. 103 עמ'
7. **יהודה אריה ממודינא: לקט כתבים.** ההדירה וצירפה מבוא והערות פ. נאו. 286 עמ'
8. **נפולאון ותקופתו.** רשימות וזכרונות עבריות על בני הדור. ליקט, פירש והקדים מבואות ברוך מבורך. 180 עמ'
9. **יהודה ליב לוין (יהל"ל): זכרונות והגיונות.** ההדיר וצירף מבוא והערות י. סלוצקי. 160 עמ'
10. **ישעיהו ברשדסקי: באין מטרה (רומאן).** ההדיר וצירף מבוא י. אבן. 237 עמ'
11. **שמואל רומאנילי: כתבים נבחרים.** (משא בערב; לקט שירים; קטעים מתוך מחזות). ההדיר, הקדים מבוא ופירש חיים שירמן. 221 עמ'
12. **ילקוט שירי תימן.** ליקט וצירף מבואות ופירושים יהודה רצהבי. 184 עמ'
13. **רבנו משה בן מימון: מורה נבוכים.** ליקט, פירש וצירף מבוא יוסף בן שלמה. 219 עמ'
14. **יוסף האפרתי: מלוכת שאול (מחזה).** ההדיר וצירף מבוא והערות גרשון שקד. 154 עמ'
15. **פרץ סמולנסקין: קבורת חמור.** ההדיר והוסיף מבוא דוד ויינפלד. 208 עמ'
16—17. **פרקי זוהר.** מבחר מאמרי הזוהר מתורגמים לעברית בצירוף ביאורים ומבואות מאת ישעיה תשבי. שני כרכים. 286 עמ' + 271 עמ'
18. **השירה העברית בתקופת חיבת־ציון.** ההדירה והקדימה מבוא רות קרטון־בלום. 232 עמ'
19. **סיפור עלילות אלכסנדר מוקדון.** ההדיר, הקדים מבוא ופירש יוסף דן. 165 עמ'
20. **סיפורי מ. ד. גומברג.** ההדיר והקדים מבוא מתי מגד. 219 עמ'
21. **אפרים ב"ר יעקב מבונא: ספר הזכירה,** סליחות וקינות ר' כתבים נבחרים אחרים. ההדיר והוסיף מבוא והערות א. מ. הברמן. 104 עמ'
22—24. **משה לייב ליליינבלום: כתבים אוטוביוגראפיים.** ההדיר והוסיף מבוא והערות ש. ברייטן. שלשה כרכים. 219 עמ' + 201 עמ' + 212 עמ'
25. **אברהם גולדפאדן: שירים ומחזות.** ההדיר וצירף מבוא והערות אברהם גולדברג. 217 עמ'
26. **דרשות בציבור בתקופת התלמוד.** ערך, הקדים מבוא ופירש יוסף היינמן. 103 עמ'
27—28. **יוסף בן אברהם ג'יקטיליה: שערי אורה.** ההדיר וצירף מבוא והערות יוסף בן שלמה. שני כרכים. 213 + 131 עמ'
29. **מיכה יוסף בן־גוריון: רומנים קצרים.** ההדיר והוסיף מבוא עמנואל בן גוריון. 215 עמ'
30. **עזרא גולדין: סיפורים.** ההדיר והוסיף מבוא יוסף אבן. 265 עמ'
31. **ר' עקיבא בן יוסף, חייו ומשנתו.** פרקי הלכה ואגדה מלוקטים ומבוארים בצירוף מבוא מאת שמר אל ספראי. 268 עמ'
32. **אברהם בר־חייא: הגיון הנפש העצובה.** ההדיר וצירף הערות ומבוא ג'פרי ויגודר. 152 עמ'
33. **יצחק קארדוזו: מעלות העברים.** תרגם מספרדית והוסיף מבוא והערות יוסף קפלן. 151 עמ'
34. **משה חיים לוצאטו: מגדל עוז.** התקין על־פי כתב־יד והוסיף מבוא והערות יונה דוד. 168 עמ'
35. **יהושע השל שור: מאמרים.** ההדיר והוסיף מבוא והערות עזרא שפייזהנדלר. 243 עמ'
36. **מסכת אבות.** מבוארת ומפורשת בצירוף מבוא מאת בן־ציון דינור. 148 עמ'
37—38. **אליעזר צבי הכהן צווייפל: שלום על ישראל.** ההדיר, הוסיף מבוא והערות אברהם רובינשטיין. שני כרכים. 212 עמ' + 147 עמ'
39. **כתבי ר' ישראל סלנטר.** ההדיר, הוסיף מבוא והערות מרדכי פכטר. 252 עמ'
40. **ניצני ריאליזם בספרות העברית.** ההדיר, הוסיף מבוא והערות יוסף אבן. כרך ראשון. 185 עמ'

מחיר כל ספר -.6 ל"י

להשיג בבתי־המסחר לספרים ובמדור ההפצה של מוסד ביאליק, ת.ד. 92 ירושלים.

התיאטרון העירוני חיפה

היום, יום שישי, 27 באפריל 1973 בשעה 3.00 אחה"צ

מנחה לבלט

לכל המשפחה

חנות הקסמים

בלט באורך מלא למוסיקה של רוסיני—רספיגי
כוריאוגרפיה: ליה שוברט

קטעים מתוך הבלטים
„סילפידים"
„היפהפיה הנמה"
הדגמות של מחול מודרני וג'ז
הנהלה אמנותית: ליה שוברט, קאי לוטמן

כרטיסים במחיר —.4 ל"י, —.6 ל"י להשיג במשרד המכון לאבות המחול, בית רוטשילד, שד' הנשיא 142 ובקופה „גובה" רחוב נורדוי 15.

אוניברסיטת חיפה

מודיעה על פתיחת ההרשמה

למחנה הספרותי השלישי

אשר יתקיים בסוף החודש יולי 1973 באוניברסיטת חיפה.
המחנה ימשך שבועיים ימים ומטרתו להפגיש יוצרים בתחום השירה, הפרוזה והדרמה תוך דיון, בקבוצות מצומצמות, ביצירות המשתתפים וכן יעסוק בנושאים שונים בתחום הספרות.
בין המנחים: אהרון אפלפלד, יאיר הורביץ, א.ב. יהושע, אהרון מגד, אידה צוריה, דן צלקה, יורם קניוק.
טופסי הרשמה ופרטים נוספים: המחלקה להשתלמות אוניברסיטת חיפה, טל' 254411, קו פנימי 33.

אוניברסיטת תל-אביב

הפקולטה למדעי הרוח

:לספרות — המכון לחקר הספרות ע"ש בנימין כ"ץ — המחלקה להסברה וליחסי ציבור

במסגרת סדרת אירועים
ציון שנת המאה להולדת ביאליק

ה' 3.5.73 בשעה 20.00 באודיטוריום ע"ש פאסטליכט, בנין מכסיקו, קרית האוניברסיטה.

גרשון שקד —
...ור אבוס וארוחת ירק וההומור של ביאליק"

מנחה: נסים קלדרון

...צאת ספרים אחיאסף בע"מ

תל־אביב, רחוב הנשיא 13, ת.ד. 4810

...רים חשובים שיופיעו בקרוב

מילון ספרדי-עברי [הופיע]
מאת א. קוסובי (מחבר המילון עברי—ספרדי)
כ־40,000 מילים ראשיות: 432 עמודים גדולים כפולי טורים
המחיר — 34.— ל"י

מילון שימושי עברי-עברי
מאת עד תל (יופיע בחודש מאי)
מאת מאיר כהן
מהדורה מתוקנת ערוכה וסדורה מחדש.
המילון כולל בפורמט גדול 632 עמודים כפולי טורים.
המחיר — 33.— ל"י

מדריך לתייר מסביב לעולם
(תרגום מדריך — „פולינלופי") (יופיע בסוף מאי)
מדריך תיירותי ועינייני ליותר כ־100 ארצות, מלווה מפות ואיורים.

מילון חדש עברי-צרפתי
(יופיע בחודש יוני)
מאת מרדכי מ. כהן
המילון נדפס בהידור רב ובהשתרע על כ־800 עמודים כפולי טורים

הסיפורת העברית בשנות המדינה-אנטולוגיה
(יופיע ביוני)
מיצירותיהם של 38 מספרים עבריים יובאו בכרך גדול ונאה, המכיל 450 עמודים.
ערך והקדים ד"ר אדיר כהן

הפוליטיקאים
(יופיע בחודש יוני)
מביין באים, את כי ייצגם, סגנון, מקורות גיוס ותרבות פוליטית.
מאת ד"ר שבח וייס

...קרו בביתן חב"ד

ביריד הספרים
הבינלאומי בירושלים

...ארות חב"ד בשפות רבות, חומר רב ומגוון על תורת ישראל, יהדות וחסידות

החברה לחקר המקרא בישראל
ודרופסי יוניברסיטי, פילדלפיה, ארה"ב
הוצאת קרית ספר בע"מ, ירושלים

הופיע—

...זר לגבורות — ספר שזר

...קובץ מחקרים בתנ"ך ובחכמת ישראל

...שתתפים — דוד בן גוריון, פרופ' ב. ז. צייטלין, פרופ' א. י. כ"ץ, פרופ' גרשם שלום, פרופ' נתן רוטנשטרייך, ד"ר ישראל כהלבן ועוד 43 חוקרים מן הארץ ומחו"ל, שהקדישו את מחקריהם לנשיא המדינה ר' זלמן שזר במלאת לו פ"ג שנה לאוי"ש.

...ערך — ב"צ לוריא

מחיר הספר -.60 ל"י

יד יצחק בן-צבי

ירושלים

הופיע ונמצא למכירה

פרקים בתולדות הישוב היהודי בירושלים

...פר: המעה־עשר מחקרים העוסקים בישוב היהודי בירושלים. המאמרים מהווים תרומה חשובה ...ר האוכלוסיה היהודית בירושלים על עדותיה ושכונותיה, חיה החברתיים הדתיים, אופיו וצביונו הישוב הישן בעיר העתיקה וראשית הגהתו והתפתחותו של הישוב החדש מחוץ לחומות.
...כן: פרופ' בנימין מזר — פתח דבר; ד"ר שמואל אביצור — הרובע היהודי בירושלים ...פה; פרופ' מרדכי אליאב — קווים להתפתחותו של הישוב היהודי במאה הי"ט; מר אליהו ...שר — בתי הכנסת ע"ש ריב"ז; פרופ' יהושע בן־אריה — גידול הקהילה היהודית בירושלים במאה הי"ט; מר אברהם ברטורה — לתולדות בתי מכתה; מר יעקב ברנאי — העדה ...ערבית בירושלים במאה הי"ט; גבי שושנה הלוי — הארות ליציאה מן החומות; ד"ר זאב ...נאי — ירושלים — ראשיתה של העיר החדשה (1860—1917); מר מנחם וינשטיין — על חיי ...ח בירושלים במאה הי"ט; ד"ר צבי זהבי — עליית תלמידי החתם סופר; מר יוסף טובי — ...כנות השכונה הראשונה ליהודי תימן; אדריכל דן טנאי — מהרמב"ן ועד ...חורבה", בתי כנסת בשהורים: הרב שאר ישוב כהן — הגר"א ותלמידיו, ...ודי הישוב הישן בארץ ישראל: מר ציון מדמוני — ההיבדלות של יהודי תימן בכפר ...לוה; פרופ' משה מעוז — ירושלים במאה השנים האחרונות לשלטון העותומאני; מר ...הם פרידבן — על מבנה הנהגת הציבור והרבנות בישוב הישן האשכנזי בשלהי השלטון ...העותמאני; מר יהושע קניאל — מהות פעולה בתחום הרבנות והרוח בין הספרדים האשכנזים ...ירושלים במאה הי"ט; פרופ' נתנאל קצבורג — הפולמוס הרוחני בעולם היהודי והישוב במאה ...ט; מר דוד תמר — המקובל רבי אברהם הלוי ותכנו.
[illegible]
...פר כחזיק 344 עמ' לרבות מפות, דיאגרמות ותמונות, נדפס על נייר משובח וכרוך בכריכה הדורה.
[illegible]
...מתתפים באחד מהכנסים, סמינריונים, יד' ציון — של ה„יד" —.18 ל"י בבקום —.22 ל"י.

مكناس الأصل

مكذا من الأمل

יוסף אורן

חיים הזז - יום השלושים לפטירתו

בין „אבן שעות" ל„אבנים רותחות"

כרך סיפוריו האחרון של חיים הזז, „אבן שעות",* קרוב יותר מכמה בחינות לכרך סיפוריו מלפני כשלושים שנה, „אבנים רותחות", כאשר אל כל כרך אחר בכתביו. לא רק תיבת „אבן" מסמיכה את הכרך האחד לרעהו — ואף בכך אין לזלזל — אלא גם כמה סמיכויות אחרות. שני הכרכים מעמידים את עניניה של ארץ־ישראל במרכז. שניהם ערוכים באופן דומה: מיבחר סיפורים, על פליטי אירופה ועל בני עדות המזרח, כרוכים זה בזה, שעה שהדעה נותנת, כי מוטב היה לערוך אותם בשתי חטיבות נפרדות. בשני הכרכים אתה מוצא אותן דמויות ואותן הוויות של חיים. ספק אם ניתן לסמן בברור איזה מן הסיפורים נתפרסם לפני שלושים שנה ואיזה מהם — אך לפני שבועות מספר.

„אבנים רותחות" נעשה מייד עם פרסומו כרך הסיפורים המפורסם ביותר של הזז. שני סיפורים בכרך עשאוהו אבן־פינה בביקורת של הזז: „דבריקין" ו„הדרשה". גיבוריהם של שני סיפורים אלה — דבריקין ויודקה — אף הוצגו על־ידי הביקורת כ־שלוחיו של הזז בעניניה של א״י וכדובריו בחשבון־עולמה של הגאולה. והיתה לכאורה הצדקה כלשהי לצייר כך את פני הדברים. הימים עצמם היו ימים של שפלות־הרוח, ימיו של היישוב שנים מספר לפני ההכרעה הגדולה בארץ, בתש״ח, ב־צילם של הימים האפלים באירופה. דברנותם של דבריקין ושל יודקה — נטייתם הידועה לדרוש — והתעסקותם בעניינים שאינם מצטמצמים בעצמם — הרחבות ההיסטוריוסופית של תוכן דרשתם — אלה הצדיקו, לכאורה, את ראייתם של דבריקין ויודקה כמטיפים לנבוכי הזמן, כנושאי־דברו של הזז.

מאליו מובן, שמעיקרם רחוקים היו שני עלובי־נפש נלעגים אלה מהיות מייצגיו של הזז או עושי שליחותו. אלא שכך, ככל הנראה, הם פני הדברים בביקורת: יחד הלושה שתוקעין אותה בדור אחד, לפעמים היא מכה שורש ומצמיחה אילן גדול ואין יכולים לעקרה עוד. „אבן שעות" בא להאיר את עיניה של הביקורת בעניין שנעלם ממנה לאחר פרסום „אבנים רותחות": בעניין יחסו של הזז אל התמורה הארץ־ישראלית בתולדותיה של האומה.

בפיו של דבריקין ערעור גדול על מעשי הציונות בא״י: „הציונות ויתרה על עיקר היהדות, על עיקר גדול של היהדות, על חזון אחרית הימים". בגולה, טוען דבריקין, „היינו למעלה מן המקום, בעומקו של זמן, בדורי־דורות, בחיי־עולם... סיבת־בנה בעולם עובר וחולף זה, יחודה ומיוחדת, שלא מלמא הדין, שונה מכל האומות הרשעות, מכל־עצמה של אירופה וטומאתה כולה, כשעונה בין התהום — — — ואילו כאן אין אנו אלא כגויים, כאירופה מגולות זו ותרבות רעה שלה — — — כאן אנו במקומו של עולם, בשיכנו של מקום, ושוב אין צורך בחיי־עולם... כאן ציונים בלי ציונות ויהודים בלי יהדות, ערטילאים וריקים, חופשים מתורה ומצוות, מכל ירושת הדורות — — — זו מלכות של גויים ולא מלכות ישראל".

אלא שהיסטוריוסופיה זו נתונה בפיו של זקן „מר מכרור", שפרנסתו אינה מצויה, ויש בלבו על כל העולם. נתמלא אותו דבריקין, שלא סייעו בידו על שום עברו הציוני, „שנאה חריפה, עקשנית ומפעפעת כארס, קשה יותר מן אותה שהיתה

תרבות וספרות

לו בלבו על שונאי ישראל ומן אותה שהיתה לו על הבולשביקים". מתהלך לו דבריקין בארץ באפס מעשה „מקטרג ומשטין ובושך עיסה כבושי". הוא ניזון מן השנאה „ואילולא היא, דומה שוב אין לרגל עמידה ובטל ועובר מן העולם". בהקשר זה צריך לראות את נאומו־דרשתו של דבריקין: „כך נעשה פתאום, שלא ברצונו ושלא בסוכנות, אנטי־ציוני, והיה סודר פקידים וארץ־ישראל, סותר גדר ועיקר, כוחל וכרם ועוקר את הכול". הדבריקין מעמות זה שלוחו של הזז? תמיהני.

עניינו של יודקה דומה מאוד לזה של דבריקין. אף כאן מטעים הזז, כי בעל־הדרשה חולם את תוכך העוצרים של דרשתו. יודקה פרוש מחבורתו. סר חינו בעיני אשתו, והלכה אחרי אחר בקיבוץ. הדומה היה על הכול שהשלים עם כך. שתקנותו ועיסוקו בשמירת לילה העידו על כך. מכאן „התמיהו עליו בני החבורה משמשעו בו נכנס לדרוש בפני הוועדה, ההוועדה, זו שאינה גלויה אלא לצנועים וליחידים המהבנים לה, כל עצמה לא נכנסה לישיבה באותה שעה אלא לשמוע את דבריו". בפני ועדה זו של חברים, הכמפלת בביעותיו האישיות של החבר, שהכול מצפים לשמוע בה מפיו של יודקה איזה דבר ערעור וכעס על העוול האישי שנעשה לו, פותח יודקה ב„אני מתנגד להיסטוריה היהודית". הסיטואציה המגוחכת מדברת, בעד עצמה. ענייניו שלו פטורים לו — הרי הוא פנוי לעסוק בהיסטוריה של העם היהודי: כל נאומו הארוך, המפותל, מרובה הזרות, המגומגם, שהוא פארודיה מושלמת על נאומים של קטגור־אמור בה, עומד, כמובן, בסימן התעתוח המגוחכת ואיפיונו של הדורש את תוכן הדברים.

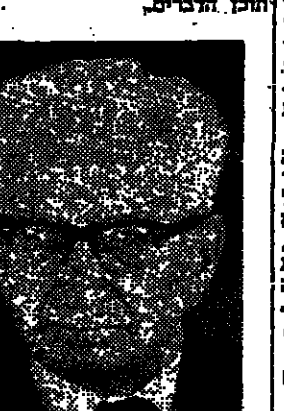

חיים הזז

הן כלל נקוט בידיו של הזז: קטיגוריה על ישראל ועל ארץ־ישראל תמיד היא מושמת בפיהן של דמויות שהפרנץ מרובה בהן על העומד, שהקיטרוג על הכלל מפצה אותם על חיי־פרט שמנעו מהם. דברי הקיטרוג תמיד משמשים בפיו של אדם שהמרירות מתלתלת בו, והרי הוא מזהם החולך, כאילו אצלו הכול מתוקן ורק מסביבו הכול פגום. כך מצייר הזז את דמותו של מנשקה בזמרותו בסיפור „רחמים" שנפגש לו באקראי אותו רחמים הסבל ופותח בו ציגורות סתומים אל קיומו הפגום, בלא אשה, ומשחרר בבת־אחת גם מקיטרוגו.

מיכל קרול מתוך „בעל דין" ב„אבן שעות" דומה בכל למנשקה, לדבריקין וליודקה. כשעה שיצא מן המחנה, עמד מיכל קרול יחד עם ניסל סוק ואמר קדיש על עצמו. מאותה שעה שאין הוא נוטר לגרמנים, שגזלו ביתו ורכושו, שהאבידו את בני־משפחתו ושכלאוהו לייסורים, רק לקונו אינו יכול למחול. את גרמניה הוא מוצא גנוה לו ולהפקר־מעשיו. מה טעם בא ועלה לא״י, אינו יכול להסביר לעצמו. משעת בואו אליה אין גנותה פוסקת מפיו „כל שיכול הירבה מיכל קרול ספקות וספקי־ספקות". השומע טענותיו על הארץ, שומע בהן טענות מפורסמות שכבר אמרם דבריקין ויודקה לפניו: „א״י היתה שם, באר קולומיצה (=עירתו). שם בלבד".

א״י לא באה אלא להשלים מלאכה שהתחילו בה הגרמנים בכבשנים: „מאת ה' היותה גם השריפה הגדולה, הכול מידו. הוא השאיר לנו פה שארית ופליטה להתרפא מא״י, ממשיח, מיהדות". ועוד: „פה, אצלכם בא, ניטל טעם יהודי בן האדם, בטל הצורך להיות יהודי".

לשאלה אחת אין מיכל קרול מוצא תשובה „למה טרח ובא לכאן? אין כאן לאדם כמוהו כלום. אין זה שלו. עולם בלא יהודים שלו, בלא משיח, בלא ארץ־הקודש, בלא זכרונות של אלפים שנה. עולם חומקי". אולם מיכל קרול הוא „בעל דין" להקב״ה, ושעה שהוא עומד ומתרים כלפי שמים, הוא מתעלם והולך מסניגוריה שנעשית לעיניו בבנייו א״י. נוח לו להשאר בלא מענה, ועל־כן הוא מכפיש בעפר את המעשה הגדול שנעשה בא״י. וכדרכו של הזז, אף קטרגו כר כלענה זה ניכר בסימניהם של כל המקטרגים שבסיפוריו. ניצולה פגש מיכל קרול בבית־המלון, נאה וראויה בכל. כאשר צריך הוא לנהוג כאדם־מן־היישוב וליטול את זו שנתאהבה לו, עומד הוא ונימלט על נפשו לגרמניה. עתיד הוא לחזור לכאן רק לאחר שנודע לו כי נתהוגה בינהים לאחר, כדי שיוכל להמשיך לסעון ולרטון — „בעל דין" נצחי לקונו וקטיגור־תמיד לא״י.

כנגד היסטוריוסופיה נלעגת זו של דרשנין, מעמיד הזז באחד מסיפורי הקובץ החדש היסטוריוסופיה אחרת, הנבנית על אורח־חיים, על ערכים נמשכים. הסיפור „דברי הימים" מעיד, כי בין גלות ובין א״י קיימת רציפות. מבחינה זו מבליט הסופר אותה תפישה הגותית שהטעים הזז בסיפור „אדם מישראל", שם הובלטה המשכיות שברציפות בין ערכיו של האב הלומד תורה בבית־מדרשו ובין ערכיהם של הבנים החלוצים בא״י.

„דברי הימים" הוא בתוכנו אנטיתיזה ברורה לסיפור „הדרשה". ניתן ללמוד זאת מעובדה גלויה: יאן זאבולוצקי — „קומוניסט ותיק שנימוק רוב ימיו בפאוויאק" — עורך סדר של פסח. כאשר הוא מגיע ל„עבדים היינו" (ו„הגדה" אין לפניו), הוא נמשך בדברים על גנותו של המישטר הקומוניסטי ועל רשעותו של העם הרוסי: „זה העם הרוסי, עם עבדים מאז ומעולם, עם ללא דברי־הימים, שאין דברי־ימים לעבדים. דברי־הימים של שולטיו הם־הם דברי־ימיו, והולה בדברי־ימיהם של הצארים ולבסוף דברי־ימי המפלגה הקומוניסטית". אותה טענה עצמה טוען יודקה ב„הדרשה" נגד העם היהודי: „אני אתחיל מזה שאין לנו היסטוריה כלל — — — שלא אנחנו עשינו את ההיסטוריה שלנו, כי אם הגוים עשו אותה לנו — — — אין בה לא מעשים ועלילות, לא גיבורים וכובשי־עולם, לא שליטים ובעלי־מעשים ואדוני כל המעשים, רק ציבור של דוויים וסחופים, נאנקים ובוכים ומבקשי רחמים. הסכימו בעצמכם שזה לא מעניין, לכל הפחות, לא מעניין. אני בכלל הייתי אוסר ללמד לילדים שלנו את ההיסטוריה היהודית. לאיזה שד ללמד אותם קלון אבותיהם? אני פשוט הייתי אומר להם: חברה! לנו אין היסטוריה! מיום שגלינו, כארצנו אבדנו עם בלי היסטוריה. אתם פטורים. לכו לשחק בכדורגל".

כאליו מובן שקשה ליישב אותה קביעה, הן ביחס לרוסים והן ביחס לעם ישראל. אותם שעשו את יודקה שלוחו של הזז יתקשו ביותר לתרץ את הקושי. אך אין ספק שיאן זאבולוצקי קרוב יותר לומר את דברו של הזז מיודקה. יאן זאבולוצקי שייך אל משפחה שניה של דמויות בסיפוריו של הזז, שצריך להבדילה לחלוטין כזו שתוארה קודם, מן המקטרגים בנוסח דבריקין־יודקה־מיכל קרול. אב־טיפוס למשפחת הדמויות הזאת היא גיבורו של הסיפור „איש בעדתי" מתוך „אבנים רותחות". סיפור זה פותח כך: „תחילתו של שלמקה היותה בימי הפרעות של פטלורה וכו'" והן שלמקה היה בחיים גם קודם המעשה שאירע לו בימי הפרעות, שעה שניצל מדינו של הדירקן באותת הסימטאות, אלא שכאן באבת תחילתו. במאורע זה היתה לו לידה חדשה ונעשה יהודי „בוער". מרגע זה בוערו בו כוחות שהם גדולים מכוחות גופו, ומצאלה לו גבורה שאינה גבורת איש. הרבה היבה רוחש הזז ליהודיו „הבוערים", שאש גדולה ניצתה בגופם, אש אהבת ישראל, וכשהם ניצתים בה — הם מסורים לה בכל ישותם. אילולא הקדימו אנשי האנקוו״ד נאסרו את יאן זאבולוצקי, למחרת אותו סדר שערך הדברים שאמר שם בגנות המישטר, היה ודאי מוצא את דרכו, כאותו שלמקה, לא״י, ומקבל באהבה את הייסורים הכרוכים בכך.

אולם „דברי הימים" הוא אנטיתיזה ל„הדרשה" בשיעור אחר להלוסין, כי הוא מעיד על הרציפות במקום ש„הדרשה" טוען לניתוק היסטורי. הסיפור מביא שלוש ואריאציות של מעשה אחד. הב״ח ביקש להדפיס את חיבורו „בית חדש" על הטורים, ואף מצא מדפיס למלאכה זו. בחלום לילה נאמר למדפיס, שימשוך ידו מהספר, כי ביום שיראה הב״ח את ספרו בדפוס, „ישלים את מלאכתו שהיה עליו לעשות וישוב מן העולם". חזר בו המדפיס מהסכמה. וכך נהגו גם שאר מדפיסי פראג. חזר הב״ח לפולין והדפיס ספרו אצל מדפיס בקראקוב. ביום שראה הב״ח את ספרו מודפס, בו ביום נגבה לעולמו.

לליבוש המלמד היו שני בנים „הבכור כסוציאליסט־דמוקרט בטל דינו בעבודת־פרך עוד בימי ניקולאי, הצעיר נתחייב בנפשו כבונדאי ונסרד מן העולם ע״י הבולשביקים. בשני שבילים הלכו ושני מעשים עשו ואבדו מן העולם". נותרה לליבוש בת יהודה ומתה בלידתה. נטל לבושי את נכדתה, אסתר, וגידלה עמו עד שהגיעה לפרקה. יום קודם לפטירתו הזמין אליו את אביו של אחד מתלמידיו, שגביר היה, ואמר לו כך: „מותר אם ירצה השם, התונה. השלמתי את מעשי בעולם הזה. עכשיו באה שעתי ליפטר מן העולם". ביקש ליבוש מהגביר שיהא לאסתר נכדתו כאב ביום כלולותיה — ונפטר.

אותה נכדה של ליבוש המלמד נישאה, וילדה בן. באה המלחמה והחריבה את ביתה. בעלה נפטר בתחילת הטיפוס, ובנה נמסר לידי חייל יהודי לקחתו לא״י. לאחר המלחמה הגיעה אסתר אף היא לא״י, וכאן נתברר לה כי הבן אמנם הגיע לכאן, אך נפל עם הלוחמים בירושלים. נתגלגלה היכן שנתגלגלה והקדישה את כל עיתותיה לטיפול בעניניהם של פצועי מלחמה ששכבו ב„הדסה". כאשר הגיע יומה, פנתה אל הרופא שטיפל בה לאחרונה „כאבי־אמה, ר' ליבוש המלמד בשעתו, אמרה גם היא: השלמתי את מעשי בעולם הזה". את אלה חיבב הזז מכולם — את אלה שהשלימו מעשיהם בעולם. רבים כמותם שירטט הזז בסיפורי העדות: יהודים שלמים, המקדשים את א״י בחייהם, בלא קיטרוג ובלא הרהור מת.

*

אי־אפשר לסיים את הביקורת על קובץ בעולה זה של הזז כבלי להזכיר סיפור־מופת שבהוילתו, הסיפור „אותו האיש". סיפור זה יש בו גם כדי לבאר את תעלומת הקשר שבין המספר ובין ברואי־רוחו, דמויות סיפוריו.

בוטאלמאקו, צייר בעל שם, נתחייב בפני האפיפיור בונפציוס לצייר בשבילו „את ישו ואת יהודה איש־קריות יושבים משיחים זה עם זה מתוך החיבה ומתוך הידידות". יום אחד, לאחר ששתה כדבעי בחברת ידידו, נתקל בוטאלמאקו בעובר־אורח, באלסנדרו, שלמראהו „כאילו ענן נגלל ונראה אור של רקיע", הוא מפתה בהדיר מזון ושתייה לשמש לו דיוקן לציור. הלבישו בגד של משי כחול, וצייר את דיוקנו של ישו.

מאחר שהיה בוטאלמאקו „נהנה מן המעשה בקירות ובמות סיש בכוסי ואף מנשים לא הדיר את עצמו, עברו ימים רבים עד שחזר אל הציור שהבטיחו לאפיפיור. יום אחד נתקל באדם וכוס יין לפניו „אדם של מרירות, של רשע הפני". בצייר לו אותו אדם כליסטים, „שנדפל על כתלי־דרך ומלסטם אותם". הביאו לביתו, והחל לצייר את דיוקנו של יהודה איש־קריות. כאשר עמד לשלח את האיש מביתו, הציץ הלה במעשה־ידיו של הצייר, „פתאום כפף וכרע על ברכיו לפני דמות־דיוקנו של ישו: בה זיהה את עצמו, את אלסנדרו, לפני הרבה שנים.

על כוס יין בחבר רעיו היה מתנך בוטאלמאקו את הסתירה שבין פני־התום הארצית של בוטב דיוקנאות לבין סגב־כעלותיהם של הדיוקנאות

(הסוף בעמוד 19, טור 5)

* חיים הזז: „אבן שעות", סיפורים. הוצ' עם עובד, 1973. 236 עמ'.

זרובבל גלעד

ירושלים של הזז

כאשר הסמני גימף בעפר
הר־הזיתים
התרגש סבכי אחד בין השיחים
ותכלת חרדה נשפכה בשמים.
צלהבות־צלהבות נצת הר־הבית
ומרחוק, כהומה של כלה,
הרי־מואב.
וצל־ענן על אוגוסטה־ויקטוריה.
בלבי עלה קולך הקורא אלי
למחרת היום בו הגיעו הצנחנים
אל הכתל:
„השעה גדולה מהשגתנו.
הכתל לא נראה, אבל יש היה כאן
ושאר בעלי־תריסין.
אומרים תהלים לעלוי נשמתך.
שתי ילדות בשמלות צבעוניות
קפצו על חבל לרגלי החומה,
כמוהן כתימניות הקטנות, לפני שנים,
ליד חדרך בבית אמך,
בנחלת־אחים.
עמדת ביניהן וזקנך מתנופף
ובעיניים צוחקות שאלת:
„איך אתן אומרות, בנות, כאשר
אחת נכשלת בחבל?"
„מספספת, אדון, מספספת"
ענו השתיים כאחת.
נתחיכת במלוא־פה ואמרת:
„כך נולדת שפה".
אחר־כך בקשה ויאא, ליד החלון,
מול מהומת יום־חול של רחוב יפו:
„את היודה הרוחנית הזאת
אני אוהב!"
לפני החלון עבר סבל רחב־פרט
והחבל על מתניו.
עבר סיח וכלי מלאכתו בידיו
ונערה כבדת־מחלפות ופניה
שזוב.
אדם אחד קצר־קומה ומרבע
סיגר בפיו, נחצב
וזקנה זו שרוכי נעליים
מילד יחף.
„פעם אחת אמר לי ברל כצנלסון. ספרת
כאשר יכתב רומן אמתי על ירושלים
יהיה זה רומן על קבוץ גלויות.
ולא ידע ברל שבאותה שעה עצמה
כבר היו בידי ספוריו של זכריה
אולי.

פתאם בא והגיע רחמים הסבל,
מתנשם בכבדות ומושך אחריו
משפחה גדולה:
מעשקה בזפרונוי המסמם לעצמו
בין תינוקות מכפר־גלעדי ומרי אלפקעה
ומרי סעיד העוסקים ביניהם בשאלות־חלום.
זקנה קטנה וכפופה נדחקה ביניהם, באה
טורחת ונונחת מתוך „הגלגל",
בת מאה או יותר ועדין כהה אמה
לקים מצוה.
וציון בנו של מרי סעיד וסלאמה אשתו,
של נצריה בידה וכנופית ילדיה בסלאי־סלאים
משרכים אחריה ורומיה הנערה התולמת על קפי
מערות אותם.
ויודקה כמובן גם הוא בין הבאים,
נסער ורגש ולבט:
הנה־הנה יפתח בדרשה.
ואחריו צועדים מנחם הלפרין ואליהו מזרחי,
חבוקים ודבוקים ומלחשים:
„שמע ישראל".
אשר „החצר" הגיעו בבגדיהם הכבדים, ושלמה
כוחלאי צמוק כגרוגרת וזהרה אשתו
הסוחבת אותו על גבה.
מיכל קרול חימל סבביסקר ובלומה אשתו של!
ופיבל איזושטאס, יוצאי המחנות, וביניהם
מקפצת ליזה הפרטיזנית, שנשאה לאדם עשיר מ
וירדה עמו לשם.
ר' בונים המבקש מחילה על חוטאים והולכן
הסנדלר ומרדה אשתו. מלי־ו צדיקים,
הם תומכים בזקנה אחת, אף היא צדקת,
זו אסתר בת־בתו של ר' ליבוש, שבנה יהודה
נפל במלחמת השחרור ולא נשאר לה אדם בעו
וקבעה היה לסעד פצועים ונכי־מלחמה.
סאלימה נשענת על הגברת להמן
ופניה הורות וחורחות כחולמת חלום:
הנה היא נקראת לגן־העדן ומוצאת מחסה
מתערת־יד בעלה המסקר.
ואחרון־אחרון: אותו סטודנט סהרורי, יונתן,
העולה בלהבה השמימה.
צועדים הולכים שורה ארכה
ומקיפים את תל העפר הצעיר
ושכו של מי שנתן להם חיים
על שפתותיהם.

ועדין היה הסבכי מריש עולם
בגן שהעתיק מדפי ספר שקד.

מכב בירן

הרס והתחדשות אצל יונסקו

עם קבלת „פרס ירושלים" תשל"ג

יצירתו הדראמטית של יונסקו כבר זכתה לטיפול מצד הביקורת בהספקים רבים. פחות מוכרת מחשבתו של יונסקו. הכוונה אינה לאותה הגות הקבועה בדראמה שלו, אלא לזו הלקוחה ישירות מן המציאות, המבוטאת באותה פשטות־ביטוי שלו, אשר עושה אותה כה בהירה, ללא יומרה ובלא חשש מן הבאנאלי — וכמובן, ב„סתירות ואנטי־פיוטי" ובראונות שלו — מדבר יונסקו בשפלות־רוח על כי שהוא מהקה אחר סבלו. לא נותר איפוא, אלא לגלות את האחדות העמוקה שבין האיש, המיסט־עולבו, אופן עבודתו השקפתו הביקורתית. הגות בהירה ביותר זו היא הדבר אשר בו נעסוק כאן בקצרה: בעקוב אחר יונסקו בהלך־מחשבתו בהשהבט, בבירית הגא־

אז'ן יונסקו

שר, בבילת עלו עצמו. אם נבלא אחר הכנה שיצק לבקר ה„אובייקטיבי", דהיינו: „להבין את היצירה על־פי לשונה והביולוגיה שלה", יהיה עלינו לעקוב אחר היצירה בדרכה כולה, להתייחס לדרכו של המבקר, להצביע על ההגיון של היצירה, על כוונתה ובכמינותה, אחדותה וסיבבי־הרציפות שלה. יש להניח לה לדבר, ובסל לכול — יש להתבונן בה בעין חדשה.

פריצות יצרה, היצירה, הבריתם

בעיני יונסקו היצירה היא כמאפיסיקה. תפיסתו את האמן מוליכה אותנו אל המאפיסיקה זו. האמן הוא יכול זרה לעולם, בודדה ורוחה־נבוכה; הוא אינו מסוגל להבטיח מצב של פשרה בין הפונקציה שלו („נחוית חומריות") ובין ייעודו („החיפוש אחר הלא־משתנה"): הוא נכנה ל„בעקי" את היומיומי. באבק כדי להשתחרר מהסתבכות, מקובלות, מאוטומאטיזם, מהתברגנות, מדוגמאטיזם, בפליכת הזמנים אל התוכו — ובן הלשון שמוליכה אל כל אלה.

מכוהזה תפיסתו את האמן מתבהר, כי יצירתו הדראמטית של יונסקו מבקשת להציגים אותם נושאים וכי את מצב האמן רואה יונסקו כדבב על צורת חיים. אף־על־פי שהחירות, אשר אליה מוליכה פרישות מבין ה־כפי שמתאר יונסקו, אינה מסוגלת להתמודד עם צורות של חיים אחר־באנים, יומיומיים וקולקטיביים, חירות זו היא הברת לאמן, שכן היא מאפשרת לו הסתכלות חדשה בדברים, רכישת לשון בתולית ובעל לכול היא מאפשרת לו את התמיהה: „בתמיהה זו נעוצים שורשי החיים". לאמן יש, איפוא, גישה אל גילוי הדברים היומיומיים ביותר, דברים שהתבוננה מכבה עליהם ואשר הם בבחינת מציאות לא־צפויה: „עולם צפוי ולא־צפוי גלה לפני עיניו התמהות". בעקבות אריסטו, מוצא יונסקו בתמיהה זו „עמדה פילוסופית יסודית".

הנה כי כן, מגיע האמן ל„שלב שני", הוא נולד מחדש: „כדי להבין, יש צורך להיות חדש". בדרך זו נולדת לשון חדשה, הנכנסה לב־א את הבלתי־ניתן־לביטוי: שאם לא כן „לשם מה הספרות?" זו לשון המציקה לעולם משמעות חדשה: „הסופר ניגש אל המציאות מתוך היבט חדש". זו לשון המספרת את התחדשות העולם, שהיא הערובה לאביונותו: „חידושו של הדבר והאמתיותו לכבותו לאמת". כך, אין פוא, בעשית אפשרית יצירתו של עולם אחר, קבוע ואוניברסלי. ואולם בשעה שמגיע יונסקו אל היצירה הפיוטית עצמה, הוא משתמש באותו מילון עצמו: היצירה היא חדשה, היא התגלות: „היצירה מדברת, היא אומרת משהו חדש, היא מתגליה". היצירה היא משהו יוצא־דופן, אוטונומי וקבוע והיא עומדת בין הזמני והעל־זמני.

בעיניו הרבה יותר הוא המיפגש של נושאים אלה. עם המנותחים שבאמצעותם מגלה יונסקו את מקראות הטקסט, מדובר ב„חילוני מחודש של מצב בראשיתי", שמשמע: בעצמה שאת המצבים, מבקבל בשעתם אל המקורות, „כדי להגיע למשלב שמעבר להיסטוריה שיעניק לה משמעות".

מסתבר כי אותו דבר, שיונסקו מכנה אותו „מהלכו של היוצר" (הקונפליקט בין התפקיד והייעוד — תמיהה חדוש, לידתו של עולם אחר ואטוסומי) הוא את הסכימה הקלאסית של הגיבור המיתי, הפרדה התמולה, מאגיסטסאזיה האלהה, לידה מחדש ומטאמורפוזה, וכן מוצאים שם את הסכימה המקובלת של המנטליות המיתית: מות סבלי חודרה אל המקור, לידה שניה וצבי־צום העולם למינבה לשוני, המעבר בין המצב התילולי אל הסדרה (מירצ'ה אליאד). המהלך היוצר, שעליו מדבר יונסקו, הוא בעיניו גם „מסע מיתי", „מכל־מקום, כדי להציגים מהלך זה הוא חיפש ומצא אינטואיטיבית, במקרה־תוכו, את הסכימות המנטליות הקבועות של הדראמה, את הנושאים הנצחיים, את האב־טיפוסים הנשכחים הלא־משתנים. בדרך זו עצמה עשוי, איפוא, ה„אני" שהוא „אנושי" להגיע אל האוניברסלי. כך בוקעות ה„אובססיות היסטוריות" במקום ה„אובססיות המצויות של ההיסטוריה".

תפיסת־העולם

תפיסת־העולם של יונסקו היא היבט אחר של תפיסתו את האמן ואת היצירה, שכן בעיניו אין האדם מוצא את מקומו ביקום. אבוד, בלי תוס כבוח, שרוי האדם בין ההיסטוריה והמטאפיסיקה. הוא עצמו, יונסקו, שרוי בקונפליקט עם היקום, שהוא „מבשולי". היקום נדמה בעיניו כ„מדבר" או כ„צללים נודדים". בוקים יפים „להפליא הוא מבטא את מבוכתו: „אין לי דימויים אחרים על העולם כמוץ לאלה המבטאים את החולף ואת המזולזל, את המהררבינות, הכעס, האיון או השנאה ההיומה, האוזולות".

יונסקו חש באופן עמוק את אי־היציבה של היקום, את אובדן האדם בזמן, או: „הכול מתפורר". רק יצירת־האמנות מאפשרת לאדם להגיע אל „המציאות הקבועה שבתוך המציאות המשתנות" וכן מאפשרת, על־ידי שאמן יוצר אותה, „השתחררות מן הסגיב, מן הקלישאות, מן הלשון המשותפת, כדי לגלות בהכרח לשון פשוטה ומתוהה, לשון מחדשה, אפשרות לבטא את המציאות [illegible]".

לא יפלא, איפוא, שלעתים קרובות מתייחס יונסקו לתמימות או לאגדה כקראיות. [illegible]

עבור, פחד, אהבה, הזרכת

[illegible]

אז'ן יונסקו

מבקרי ואני

ביום בהיר אחד, לפני שנים אחדות, עלה על דעתי הרעיון לרשום זה אחר זה את המשפטים השיגרתיים ביותר, המורכבים ממלים חסרות־תוכן, מהקלישאות הנבובות ביותר שיכולתי למצוא באוצר־המלים שלי, של ידידי וביותר־צימצום במדריכים ללימוד שפות זרות על־ידי ביתה.

רעיון אומלל: שלל פגרי־המלים הקיפני מכל עבר, המראניות של הבירות סיכבבה אותי והמיטה עלי תפלות, עצבות שאין לה עם, הבדוך עצבני, כחנוק של ממה. ואף־על־פי־כן יכולתי להבריך ולהביא לידי סיום את המלאכה המטורפת שגזרתי על עצמי. במאי צעיר, שהטכסט הזה נפל לידיו, לגמרי באקראי, סבור היה שזוהי יצירה תיאטרלית ועשה ממנה הצגה. קראו לה „הזמרת הקירחת" וההצגה הצחיקה מאוד את הבריות.

הייתי כאיב בהם, אני, שסבור הייתי כי כתבתי „טראגדיה של הלשון"!

כדי למנוע את הבלבול האפשרי, כתבתי מחזה שני, בו ניתן לראות כיצד פרופסור אחד, אכזרי, סאדיסטי, מחליט להרוג את תלמידיו האומללים בזה אחר זה. הקהל מצא אותו עליז מאוד.

דומה היה לי אז שהבנתי את טעותי ושלמעשה הנני מחבר קומדיות בלא־יודעין — לפיכך התחלתי לכתוב פארסות, בין השאר זאת לכה שתי דמויות כמעט בנות מאה כל אחת, מתקנות בבהוה מבוחכת, מארגנות ערב, שאליו מוזמנים אנשים רבים שאינם באים ואשר בגללם מביאים כסאות רבים בלתי־נחוצים. סיטואציה קלאסית של וודאוויל: הצופים יודעים שאיש אינו בא, גיבורי המחזה אינם יודעים זאת ורואים בכסאות יצורים של מכריהם, מתנודים בפניהם באורח קומי־פאתטי על כל מה ש„מונח להם על הלב". הקהל מצא שהעניין היה מאקאברי ביותר.

ובכן, שוב טעיתי. אך טוב האמנתי שמצאתי פתרון שיספק כל בלבול נוסף: לא לכתוב קומדיה, לא דראמה ולא טראגדיה, אלא פשוט מבטא לידי, „משהו מן החיים". עיצבתי את ספקותי, את חרדותי העמוקות לכדי מחזה: עיבדתי מהם דיאלוגים, מצאתי מבבילם התגלמויות. כתבתי מתוך כוונה גדולה, שהופכה את בני־מיני. ביכיתי את המחזה: „קורבנות של חובה". התייחסו אליו כאל ליצן, בדרן קטן.

בסדר: אם כן, אני בדרן, אמרתי לעצמי, העיקר לכבור על עצמי. ניגשתי לעבודה, חיברתי שבעה סקאצים, שהוצגו באחד מאותם תיאטרונים של הגדה השמאלית המכונים בשם המכוכה „אוואנגארדיים".

המבקרים כתבו אז שהנסיון בתיאטרון המופשט שערכתי היה רציני מאוד, העלה בעיות סובבליות — אך כל שהיה מעניין, אין הוא יכול להוביל לכלום. הסבו את תשומת־לבי לכך שהתיאטרון אינו מופשט, כיון שהוא קונקרטי. מצאתי שההסתייגות — שהוצבעה קצת לפני שהצעתי מזהו — היתה צודקת.

ביקשתי לדעת אז, בדיוק, אם עלי להמשיך ולעבוד — כן או לא, ובאיזה כיוון. במי להתייעץ? במבקרי, כמובן. אין איש זולתם שיכול להאירני. על־כן חזרתי וקראתי בעיון מעמיק ביותר ובכבוד הרב ביותר את מה שהם האילו להוסיף על מחזותי. למדתי שאני מוכשר: קצת, הרבה, עד אין־ביטוי, כלל לא; שהנני בעל חוש־הומור, שאני נטול חוש־הומור לחלוטין; שהנני אכן כל הבלתי־רגיל, בעל מזג מיסטי, שלמחזותי יש השלכות מטאפיזיות; וכן שהנני בעומקי — כדברי מבקר אחר — ריאליסט, פסיכולוג, בוחן מובהק של הלב האנושי ולכיוון זה עלי לצעוד בהמשך; שאני רכלן למדי ושכתיבתי היא נקיה ובהירה; ששפתי היא עניה ושפעתי היא עכורה; שאני מבקרה העריך של החברה הבורגנית ושהפגם החמור ביותר של התיאטרון שלי נעוץ בכך שלא קראתי תגר על הסדר החברתי הבלתי־צודק. כמו כן נודע לי שאינני פיוטי כבול־ ופל ו„אין תיאטרון בלי פיוט"; שהנני פיוטי הדיבר בעוכרי, שכן „מה השירה רוצה לומר בי" — שהתיאטרון שלי הוא מבלתני מדי, „מודע" מדי, קר. ולהיפך: פרימיטיבי, פשוט, יסודי. שהנני חסר דמיון, סכימאטי, יבש; שאינני יודע להנחות כראוי את הדמיון הפרוע שלי, הבלתי־משמע ובמקום להיות יבש וחמור כמו שדרוש — אני „משתפך". מה שמעניין במקרהו שלי הוא שהנני אחד מיוצרי הדראמטורגיה של האבסורדים, מישהו אחר גרס: „האבסורדים אינם הטובים בתיאטרון, מה הוא הטכסט" — אך לא, לא, לא — האבסורדים הם השרבים מאוד, הם נושאי הוויזואליזציה, הם־הם ההופכים את המחזות לתיאטרון. כלל־וכלל לא, אבל כן, אבל לא...

נטלתי את ראשי בידי. אמרתי לעצמי שמוטב להאזין לשופט אחד בלבד. קראתי לפי סדר את כל הביקורות של אחד ממבקרי, שבו בחרתי באקראי, אשר טען נגד התיאטרון שלי שהוא קליל מדי, שאין בו רזים. הודעים לאחר מכן האשים אותי בהכברת מלים כבדים ובלתי־ברורים וגרס שאין כלל מה להבין במחזותי.

„נפנה לאחר" — אמרתי לעצמי. המבקר השני ליטף בנעימות את גאוותי: למדתי כי מיגרתי את כל המוסכמות התיאטרליות הישנות. שאני מבקר בהוות הרים בבלא מובן הבלה, בקוריים, גרוזים, הדבבים, מהפכנים, אך — אבוי! — מבקר זה חזר בו והכריח שאני מבחין גושנות והחזר בפעם האלף על מה שנאמר לפני. הוא גם מושפע מאוד בסטרינדברג. זה הכריח אותי לקרוא את המחזאי הסקנדינבי, ואז נוכחתי לדעת שאכן נכון הדבר. לא על־ידי סטרינדברג — גרסו אחרים — יותר על־ידי ז'ארי ושוב הדבר שאני הורס גם תרומה כבלי אך לא, אין כל סוב בזה במקום שאינני תורם כל תרומה כבלי — כי כבר ציכוב, כפיינר, פלובאר, מונרג, ויטראק, קפג־כן, ראימון, רוסאל, פיראנדלו, קונדאלין, אלפרג אלא, קאפקא, לואיס קארול, האליזבתנים, האכספרסיוניסטים — וגם מהצד של סינג, הצד של אדמוב, וזאת בלי להביא בחשבון את צד־לוטראמון, צד־ראמבו, צד־דומא־יון, ריקליק, מאזארן — והרבה צדדים אחרים.

התאמינו לי? אני חש את עצמי חסר־אונים להלפין.

יש בכוונתי לקרוא את האגדה הגרוטה „המהוון, הבן שלו והחמור שלו". אולי ממנה אפיק את המסקנה המבינה. אבוי! גם היא תהיה של מישהו אחר...

1956

(מתוך הספר „רשימות ורשימות־נגד")

תירגם: י.ב.

יהודה רצהבי

גשמי אביב בגנים

שירת הטבע העברית של ימי־הביניים היא אחד מחידושיה של שירת תור הזהב בספרד. כאחותה הערבית, אף היא פרי נסיבות של זמן ומקום. יציאת הערבים מגבולות ארצם ומדבריותיה והתרבותם בעולם [illegible]

גלגולי דימוי בשירתנו הספרדית

[illegible]

המוטיב בשירת ישראל

[illegible]

ציור ירידת הגשם בשירה הערבית

[illegible]

הציור בשירת אבן־גבירול

[illegible]

(הסוף בעמוד 19, טור 5)

העורך: אברהם יבין

בריר

אהרן אבני (1906—1951)

תערוכה רטרוספקטיבית בגלריה צ׳מרינסקי, תל־אביב

אהרן אבני : אשה, 1938

של אהרון אבני, על ער־ ריים הבהירים־כוהנים, חיי־ הן על רקע השאלות שהצ־ אבני הארץ בשנים שבהן ווהה, יצירה זו מהווה פרק ולדות הציור הארצישראלי, — שאין שני לו — רבות ציוריה כערבית מר דבר־של־אמנות, תוך הת־ אכזביות לאומיות ש„מד־ ציור, ושאינן הופפות את הערביות־המודרניות של או, כניסוהו של אבני ב־ נות הארבעים : הבעיה ה־ פנינו בכל חומרתה היא גאמן ככל האפשר לדמות של נוף הארץ, ולשכור על ערכי הציור והצבע. שהעסיקה את אבני, כמו האמנים של שנות השלו־ קוה ביצירת ביטוי שישי־ חברה המהווה בארץ, את יהודי של האמן באיי. הביאה אותם ל„ציור של באמצעות הצבע, האור, כסירה הסביבה — בהגד־ ל אותה התקופה. רים אלה ביקשו להיחלץ מי, פרובינציאלי. הם היו יותר מציירי הדור ה־ ל הלכידי „בצלאל", כאלה אקאדמיזם הלאומי כדי „ל־ צבעי הכוזרה". אבני שנות נתונים היו בבבת בין ה־ עברתי־ישראלי לציורי־אור , בין המקומי לציורי : „בה באמצעי ציוריו הופנו לפה־ ציוריה, הלכו וגדלו ה־ עובדים בפניהם בשטח ה־ כדי כך, שנראו כסתירות ן בהרון" (אבני 1940). לה הם המפתח להבנת רי־ יסוי ציורי אוואנגארדי, כן כהמופסט של קאנדינסקי, יוקריבים, ככל אותם זר־ ו את דמותה של אמנות שרים, ושהשפעתם נבעכת הצית הראשונה של המאה. ם אלה לא היה כדי לצנות אווירה שישקף את „היוצ־ ל חברה חדשה" (הגדרה הכופה בכתביהם של אבנ־ השלושים).

אבני הוא נציג מובהק של ציר היוצר את ההפניה מ־ נות העשרים. הוא מציג, , עם חבורה „בסדר" ב־ ת הקבוצה המצייננות את ל „הקופת כגדל דוד" האגו־ ם עבריה, הקופה הקשורה במיסדי „בצלאל" ; כציג ים מודרנים" ב־1934 וב־ „הנוף הא״י" ב־1938, לאחר בתוצית הראשונה של שלושים, בפאריס. מקום ד־ גדרים כזירה ההשפעה של זיוניים היהודי של פאריס י הארץ. השפעה שנראתה ת של מוצא מן הסבך ה־ חד גיסא, והלאומי כאידך שאליו נקלעו אבני ועמיתיו נשור. כיום, מקובל לראות ם של ציירים יהודים אלה, המקורות החשובים הפר־ התפתחות האמנות הישרא־ יסין, מנקס, קיקוין ועמיתי־ ו בנדרכו האמנותי החשוב ל אותה עת, הם היו „צייר־ , היתה להם שפה משותפת, א משותף, עם אמני הארץ. יסוי לחוסר־הנחה מתוצאות אלה". הכרהיקות את האמן ראלי כביטוי ישיר של סבי־ האור והצבע המיוחדים של ארץ", ניתן לכצוא בדבריו ם שמי משנת 1935 : „לכ־ מצא הצייר בארץ תלוש כל־ ההוי, מן הנוף ומן ההתהווה ם שאף פעם לא היה. הבדים בתערוכה... ההיפרשים אחר המוכירים את צרפה... כל יה על התלישות של הצייר ניאות הטבע שהוא חי ב־

ו של אבני משנות השלו־ ציגם עומדים בסימן האכס־ ום היהודי של פאריס. יחוד־ י באינטימיזם הרגיש והשב־ קיים בהם שילוב של ערכים ו ובגיעות מכחול פוסט־אימ־ פרסיוניסטי. יש בהם אווירה כופ־ נכת, רכה ועיוטית. ציורי הפנים והדמויות — בוורוד־אפור, אוקר זהוב, חום — נשענים על לקחיהם של ויאר (אולי באמצעות מאכס בנד) ורמברנדט. ציורים אלה הם כן המעולים שנוצרו כאן באותן שנים, וזאת על רקע ההתלבטויות בשאלת המעורבות החברתית של האמנות הארצישראלית. רק בשנות הארבעים פונה אבני מן השקיפות המופנמת, אל הציור האכספרסיו־ניסטי, שבו משיכות־המכחול הרחו־בות, הדינאמיות בגוונים כהים של אפור־ירוק־כחול מחליפות את הר־כיקצב האיטי ואת האור הרך של הציור האינטימיסטי, בבוהק לבן על פני רקע מוצל. הצבעוניות נבנית על פני רקע כהה, כהגדרתו של פל־די : „כדי לבכא את האור הבהיר, החריף, ההורס את הגוון, יש לעלות כהוך רקע כהה. כי רק מתוך הכהות אפשר ליצור שפה ציורית ברורה". (קביעה זו, העומדת בניגוד לדעתו של שמי על הציור הכהה, מפגישה אותנו עם נושאי הוויכוח על מהות הציור בשנות השלושים).

ציוריו של אבני משנות הארב־עים, נשענים על לקחיו של קורו, ועל ציורי־„בארביזון" הצרפתיים מן המאה ה־19, כאפשרות של חזרה אל הנוף כמקור השראה, כי הבעיה ה־מעסיקה אותו היא מסירת „האט־מוספרה הנפשית של היצמדות אל קרקע המולדת", כי „הנוף הוא ה־אפשרות היחידה כמעט לביטוי עצ־מי ומקורי של הציור הארצישראלי".

מול חשיבותו של אהרן אבני ב־התפתחות הציור בארץ, עומדת תע־רוכה רטרוספקטיבית זו, בגלריה פר־טית מצומצמת בשטחה, בסימן של מחאה כנגד מוזיאון תל־אביב שהת־חמק מלהציג תערוכה מקיפה של ציוריו, כפי שהוא נמנע מלהציג תע־רוכות העשויות להראות חתך באמ־נות הארצישראלית. מוזיאון זה, ש־אינו עוסק בהיסטוריה של האמנות הישראלית, ואינו מציג זרמים חדש־ניים באמנות בת־זמננו — ראוי ש־יערך בו ניתוח יסודי על־ידי הצי־בור, שנתן לו את התפקיד של מוזי־און ציבורי.

הקיבוץ — גלריה חדשה

גלריה נוספת בתל־אביב : הקי־בוץ, ציור ופיסול. הוא שונה מן הגלריות שבסביבה בכך, שהרקע להקמתה אינו כלכלי אלא חברתי. היא בבעלות ברית התנועה הקיבו־צית הרוצה להוריד את המחז שב־הרגשת הבידוד של אמני הקבוצים. למעשה, להחליף את ההזדקקות לר־צונם של בעלי גלריות, בקביעת „רע־דת אוצרים", המורכבת מאמני קי־בוצים. רק אם רצה זו תעמוד בתר־קף על קביעה אמנותיות טהורות, כול להיבנות תנועת דמוקראטיים, רק אז היא תוכל להיות גורם בנוף האמנות הישראלי. אני מקווה שיוזמי הגלריה אינם מתכוונים לגלות לנו אמנות קיבוצית ייחודית, או להדגיש איזה אספקט של מוצרי אמנות בחב־רה שוויונית, כפרי וכיוצא באלה. (שורות אלה מופנות לעסקנים המו־לישיים־כלכליים של התנועה הקי־בוצית).

התערוכה הפותחת את הגלריה מורכבת מעבודותיהם של אמנים, שכמעט ואינם מוכרים לצרכני האמ־נות שמחוץ לתחום החברתי שבו הם פועלים. זו תערוכה בינונית ושיג־רתית, המזכירה לנו מוצגים אחרים שראינו בשנים האחרונות בתערוכה זו או אחרת.

בולטות כאן עבודותיה של נאיר קרמר בשימוש בצבעי־שמן שקופים על נייר. בטכניקה מעניינת היא מעצבת מבוך של צינורות גבישים בדימוי של קרביים המוארים באור מלאכותי. נורית רפאלי, בהדפסי־משי, המבוצעים בנקיון, מעלה אש־ליה של קביעות על־ידי רצף קווי, שפיזורו מעיד על רגישות בהתייחסות לקו החוצה את לובנו של הנייר. בדפים אחרים, גופים מעגליים בסי־דור תת־סימטרי גולשים לעבר הקי־שוטיות. ציוריו של שאול קנז בשפ־נים על אסתטיקה גראפית, עם השפ־עה בולטת של גרובו ואחרים. פיס־לו של אלכס ארז הוא כחפץ מבודד [illegible]

צות עצמון

גלריה חדשה, תל־אביב

על רקע האכזבות שבתערוכות־בכורה של אמנים צעירים, יש עניין בעבודותיו של צור עצמון, בעמדה שהוא נוקט ובביצוע הטכני המצוין. כידב העבודות בנויות על עיבוד בין גופים ציוריים, תעשייתיים מעבד־תים, לבין אלמנטים אורגאניים, או בעלי דימוי אורגני חריף. כבשר החי, הלכוד בעולם של מיכשור. גישה זו מוכרת, האסתטיקה הספ־רותיות לא היו מעסיקות אותנו, אי־לולא העובדה שהן מהוות רק דחף לעיסוק בבעיות פלסטיות באמצעות ה„הארד־אדג'" או במכחול חפשי. משחק המישורים ופיתולי הצורה ה־קווית — יוצרים כעין מיקרוקוסמוס שקולות בו רגישויות צבעוניות ד־קות בצד משטחים נקיים, חסרי זהות או כתב־יד. באמצעות מערכת גיאו־מטרית, מצליח צור עצמון לבנות חלל עמוק ובו תחושה מטאפיזית. בכך, רבה קירבתו לטוביה בארי.

בעבודות אחרות, שבהן ישנה אש־לית תנועה ובצבעוניות אפקטיבית — ניכרת ההתייחסות לעבודותיו הגדולות של רוזנקוויסט. באחד המעניינים שבציורי־השמן והאקריל שבתערוכה זו, צומח מבנה ציורי מתוך רקע כהה וצולה, בלבן על לבן, לאוור שקוף, ערפלי לבן. הרגישויות הנח־שפות בעבודות המוצגות — מסקר־נות לגבי התפתחות סגנונו האכס־פרסיוניסטי־מכאני של צייר צעיר זה.

אהוד בן עזר / ספרי דורות קודמים

הרעב הגדול ליוהן בויר

יוהן בויר, סופר ומחזאי נורבגי, נולד לפני יותר ממאה שנה, ב־1872, בנורבגיה. בימי בחרותו היה עתונאי ושוטט הרבה בבר־יות אירופה. לאחר הצלחת הרומאן הראשון שלו ב־1896, הקדיש עצמו כולו לספרות. הוא היה שייך, כנראה, לתקופה שבה עתונאי שספרו הצליח, נעשה סופר, ואילו אצלנו רגיל הדבר שסופר, גם אם ספרו מצליח, נעשה לבסוף עתונאי. בויר היה סופר פורה. הוא הושפע מן הסופרים הגדולים של נורבגיה שחיו בתקופתו, איבסן ובירנסון, וכן הושפע מוויקטור הוגו, מזולא וממופאסאן. הוא ידוע בסיפוריו מחיי העם, ובעיקר בתיאור חיי המהגרים הנורבגים בערבות דאקוטה שבאמריקה. ספרו „המהגרים" (1921) תורגם לעברית בידי ד. קמחי והופיע בשנת 1930.

„הרעב הגדול" (1916) תורגם והדפס בעברית ב־1928, וכן הופיע במהדורה חדשה בהוצאת ניומן ב־1949. גיבורו של הסיפור הוא נער אסופי בשם פר הולם. הקשר ל„פר גינט" (1868) בולט מאוד. פר הולם גדל בביתם של זוג זקנים בכפר נידח בנורבגיה. רק פעם אחת הוא רואה את אמו, ונודע לו שאחות־החורגת גדלה אצל הורים־מאמצים בכפר נידח אחר. פעם אחת לאחר מזה באם. בא לבקרו קפיטן נשוא־פנים, אביו. הנוהג למחייתו בהעביר לו קיצבה חודשית קטנה. בהתבגרו הוא מגיע לעיר־הבירה, כריסטיניה, היא אוסלו. ביום בואו נודע לו כי מת אביו, כי הקיצבה שהשאיר לו זעומה היא, וכי אסור לו להודיע על קיומו לבני המשפחה החוקית של האב. פר נעשה פועל בבית־חרושת ליציקת פלדה ולמכונות. במאמצים רבים הוא משלים את השכ־לתו, מתקבל לטכניון, ולאחר מאבק קשה הוא נעשה מהנדס־מכונות, בונה גשרים וסולל מסילות־ברזל. אך עד שהוא מסיים את לימודיו, עוברים עליו שני מאורעות מכריעים. עוד בימי עניו הוא מוצא את אחותו־החורגת, לוביזה, לגור עמו בעיר. הוא דואג לכל מחסורה ומוצא לה עבודה שתקנה לה בקביעות. לוביזה היא האדם הקרוב ביותר אל פר. היא מנגנת בכינור, ישנה שפר חולה ושוכב בבית־החולים הציבורי לכעוס־יבולה. היא מופיעה באולם החולים ומנגנת, כהופיע כמלאך ככוכב אחר. פר אוהב את אחותו אהבת נפש. אך לרוע מזלו, לאחר שהוא חוזר, יום אחד, מעבודה בת שבוע ימים מחוץ לעיר, מתברר לו שאחותו חלתה באסכרה ומתה. דמותה תלווה אותו כל חייו.

המאורע המכריע השני מתרחש בתקופת לימודיו בטכניון. שם הוא מכיר את פרדינגד הולם, אחיו־החורג, ובן חוקי לאביו. פרדינגד מקרב אליו את פר, משום דמיונו של פר לאב המנוח. פרדינגד הוא טיפוס של כורח, הוא מאמין בפלדה, ובאש, ובכוחות ההברתיים, ופר נמשך אחריו, מאמין בו ונשבה לצרוך בו.

„אני מוצא", אומר פרדינגד בימי לימודיהם, „כי האינדיבי־דואליזם בן־זמננו הוא בן כהן — או, הייתי קורא לו, נינו של פרומתי־אוס הצדיק. האם לא עלה על דעתך, שעם כל נצחון שרוח האדם נוחל במלחמתו עם הטבע, הוא מפחית כוחו מכוחם של האלים ? אני מרגיש, כאילו האש והפלדה, הברק והמחשבה, משמשים לנו כלי־נשק בהתקוממותנו נגד עריצותם של השמים. יבוא יום, שבו לא נצטרך עוד להתחנן ולהתפלל. ובוא תבוא השעה, שבה האלים יאולצו להיכנע ולכרוע ברך לפנינו. מה דעתך אתה על זה ? האינדיבידים אינם חביבים ביותר על האלוהים — כזאת היא דעתי." (עמ' פ״ד).

לאחר גמר לימודיו עוזב פר את נורבגיה לשנים רבות והולך, בעקבות פרדינגד (ופר־גינט), למצרים, אך במקום להתבהל בגדולה של אגיפטה ולהיכלא בבית־המשוגעים בקאהיר הוא זוכה להיות מוכתר בתואר קיסר. עוסק פר הולם, כאחיו־החורג, במפעלים כבירים : בניית סכר באסואן, על הנילוס, בניית גש־רים ומסילות־ברזל במצרים ובהודו. וכמו כפר־גינט נבבא פר הולם אחר שנים רבות — בספינה הצוהה דרכה בחזרה לנורבגיה, והוא כבן ארבעים, פניו שהבהבים ובזקני הכבד והמוס כבר זר־קה שיבה. פר הולם חוזר למולדתו, איש עשיר ונודע, כדי למצוא אשה צעירה ולהיות חיי משפחה שלמים בכפר. הוא חדל למצוא טעם במאבקו הנזיפי של המהנדס באיתני הטבע ; אינו מאמין עוד בתועלת שבקידמה." פר גינט חוזר לנורבגיה לסכם את חייו, לפגוש ב„מתיך הכפתורים" ולהיווכח כי מעולם לא הצליח להיות הוא עצמו ; ואילו פר הולם רק עתה מתחיל, ובהצלחה, את חלקם היפה של חייו. הוא פוגש נערה צעירה, מרלה, ומשתדך אליה מתוך אהבה, נכנס למשפחה מכובדת, קונה אחוזה גדולה, חי חיי אושר ושלושה ילדים נולדים לו. הוא מצא את השלוה, ורק לעתים הוא מצטער על שאשתו הצעירה אינה מוצאת מרגוע שלם בחייה עמו, משום שמה שנראה בעיניו כשקט שלאחר הס־ערה, נראה בעיניה כהחמצה של פיתויים כה רבים המזומנים לה אולי בעולם הגדול.

צלו של האח־החורג, פרדינגד, מעורר את פר מתרדמת אושרו. פרדינגד בא עם ידיד־נעוריהם קלאוס לבקר את הזוג המאושר באחוזתם: שני מהנדסים נורבגים עשירים, בודדים, נואפים ושאפתנים, אשר כילו את ימיהם במזרח האגדי, ודומה לעתים כי זה עתה יצאו מבית־המשוגעים של פר־גינט בקאהיר. פרדינגד, בעל עיני הפלדה, אינו יכול להשלים עם עריקתו של פר הולם מייעודו כמהנדס מצליח. משנה סדרי־בראשית : „עול הוא," אומר פרדינגד. „הוא מבזבז את נפשו הנצחית. אין לאדם הזכות להפריד את חייו לחוטים, אם גם של זהב הם. ימי־האושר של האדם נופלים לתוך תהום הנשייה — רק מפעלו קיים. חזיז ורעם ! לכה לבעלה (של מרלה) היות כה באושר ? ההתפתחות העולמית משתמשת בנו בתור אור או בתור דלק. ופר בעלה, גבורה נכבדה — הוא טוב מהיות לדלק." (עמ' קס״ד).

פרדינגד חוזר למזרח ומותיר את זרע אי־השקט בלבו של פר. פר מתפתה לקבל על עצמו בניית סכר גדול על הבסנה, בארץ־מולדתו. בזרוזריו מהדהדים דברי הפרידה של פרדינגד : „לפלדה יש רצון משלה. הפלדה מתחילה מתעוררת בך — היא שרה את שירת העלילה והקידמה. דרך אחרת אין לפניך. רצון העולם הולך בדרכו הוא ; הילווה אליו — או תוטל הצדה ככלי אין חפץ בו." (עמ' קע״ו).

אלא שהפעם פר נכשל. עבודת הסכר נתקלת בקשיים ובאסונות רבים, בעטיים של רשלנות האדם ופגעי־טבע בלתי־צפויים. פר משלים את העבודה באיחור, ומפסיד את כל כספו וכספי חותנו, שחתם לו ערבות. כל הונו של פר היה מושקע בחברה שהקים פרדינגד עם הכדיב במדבר לוביה, במפעל־השקיה גראנדיוזי. והנה הסתבך פרדינגד עם הכדיב, ונעלם, נרצח או נאסר. החברה עברה לבעלותו של הכדיב וכל מניותיו של פר איבדו את ערכן. נותרה לפר תקוה אחרונה : בבית־חרושת למכונות קטן, שקנה מחותנו, הוא שוקד על המצאת מכונת־קצירה חדשה, בעלת שני להבים. את כל כוחו הוא משקיע בשכלול המכונה. בהגיע היום באים נציגי חברות גדולות לבחון את מכונ־תו ומוצאים בה רק עוד פגם קטן, העשב הרטוב מפריע לפעולתה. במאבק נואש שוקד פר על שכלול המצאתו, ונשבר. הוא לוקה בהתכווצות־עצבים קשה ליד הדגם של המכונה. המפלה סופית. אחוזתו נמכרת במכירה פומבית והוא גולה עם אשתו וילדיו לבית כפרי קטן, בחסדי המשפחה שלה, כדי להירגע. עתה הוא נוכח בגודל־רוחה של מרלה, ההולכת אחריו למרות כשלונותיו ושקיעתו. עוד זיק של תקוה מבצבץ להם כאשר מתאושש לפתע פר ומוצא פתרון לפגם המיכני שבהמצאתו. אך הוא איחר את המועד. בתערוכה החקלאית, שם הוצגה לראשונה מכונת־הקצירה שלו, כבר הוצגה מכונה דומה לה, אמריקאית, אשר רעיונה נגנב, כנראה, כפר בידי הסוכן האמריקאי שבא לבחון את הדגם הרא־שון של מכונתו לפני שנה. „בהתחרות העולמית הנוראה עמד פר לנצח בהמצאת מכונת־קצירה הכי טובה, אולם אחר תפס ועלה על עגלתו, וברגע האחרון קפץ לפניו איזה צייר וזכה בפרס. הפלדה השתמשה בפר רק בתור קרש־קפיצה. אולם את הפרס קבעה לאחר." (עמ' רל״ט).

פר משתקע, עם מרלה ושלושת ילדיהם, בבית צנוע בכפר נידח, כבפר אשר ממנו יצא, ילד אסופי, לכבוש את העולם בבחרותו. הוא נעשה נפח כפרי, אותה אומנות שהתפרנס ממנה בימי נעוריו. לא פעם עליו לתקן את מכונות־הקצירה החדשות, מן התוצרת האמריקאית. אשתו וילדיו הולכים אחריו בלב שלם ועוזרים לו בפרנסתו בשדה הקטן של תפוחי־האדמה אשר להם. את שני ילדיהם הבוגרים לוקחת מהם משפחתה של מרלה כדי שיוכלו לחינוך הגון בעיר, ואת ילדתם הקטנה טורף כלב אכזר. אבל פר הולם־גינט מצדיק עליו את הדין וזוכה יחד עם מרלה־סולוויג בשלווה בבקתתם הכפרית הקטנה. והספר מסתיים בתוך רוח פיוט נוצרית של חסד ומחילה, ובהתעוררות הכרה פנימית ודתית עמוקה בנפשו של פר.

יוהן בויר : הרעב הגדול. תירגם י. פיכמן. כפרי פרוזה בעריכת אשר ברש. ספריה „מצפה". הוצאת „מצפה", ירושלים, 1928. רס״ב עמ'.

יריד הספרים הבינלאומי בירושלים

יריד הספרים הבינלאומי, הנערך בחסותה של עיריית ירושלים, הוא יריד הספרים הקטן בעולם מבחינת יוקרתו. לפיכך הוא מושך אליו את מירב המו״לים הבינלאומיים ואת מס־פר המבקרים הגדול ביותר הפוקד יריד כלשהו.

היריד בירושלים, בעשר שנות קיו־מו כאירוע דו־שנתי, התעצם מאוד בהיקף, במספר הספרים שהוא מציג, ובמספר המו״לים המוצגים בו. ה־תקציב בסך 50,000 ל״י ליריד בשנת 1963, גדל בשנת 1973 ל־800,000 ל״י. השנה מוצגים בו 30,000 ספרים. למעלה מ־600 דוכנים מציגים את ספריהם של 1000 מו״לים מ־25 מדי־נות.

גם מבחינה מסחרית וגם כמאורע ספרותי היה יריד הספרים למסורת בישראל ובירושלים. את הצלחתו ה־מסחרית ניתן למדוד לפי העובדה ש־ישראל הולכת ונעשית מרכז חשוב להוצאת ספרים לשוקי חוץ ולהפצ־תם. היריד הראשון, ב־1963, היה בעיקרו חד־סיטרי : חברות ישרא־ליות היו בעיקר הקונות. כיום, גדל שוק היצוא שלנו — של קו־פרודוק־ציות ושל הדפסות — בערך ל־15 מיליון דולאר בשנת הכספים 1973.

„פרס ירושלים"

יריד הספרים קשור עם הענקת „פרס ירושלים" — הפרס הישראלי הבינ־לאומי היחיד לספרות. אזן יונסקו, חתן הפרס השנה, שוהה בירושלים במשך היריד, מטכס הפתיחה, ב־25 באפריל, שבו הוענק לו הפרס, ועד ההצגה החגיגית הפומבית של „הכסא־אות" שיציג תיאטרון „הבימה" בערב הסיום של היריד, ב־30 באפריל.

ערבי ספרות

ערב של ספרות ישראלית, נערך ב־26 באפריל, שבו נפגשו שלושה דורות של סופרים ישראלים דיון בדרכה של הספרות העברית המו־דרנית.

ב־28.4 ייערך ערב לספרות הצר־פתית ולדיון בה.

יום הולדתו המאה של ביאליק, יצויין גם הוא ביריד הספרים, ב־שפתיים של שירים ופזמונים בביצוע מקהלת האוניברסיטה העברית ב־ירושלים, ובהצגת „אגדת שלושה ו־ארבעה", ע״י תיאטרון־הבובות של האוניברסיטה בירושלים, ב־29 ב־אפריל. נוסף לכך מעודדים מארגני היריד סופרים ישראלים, מבקרי־ספ־רות וצורכים להשתתף ביריד באופן אישי, במשך שעות הביקור, במו־עדון המיוחד שהוקם השנה במס־גרת היריד. המועדון, שבכל עת אחרת הוא פתוח רק למו״לים, אור־חים ובני־לוויהם, ישמש כמקום מפ־גש שקט ולא רשמי למו״לים ול־סופרים.

פרס לספר האמנות

הפרס השלישי לספר האמנותי מ־טעם מוזיאון ישראל יוענק השנה לספר „קאפקא ופראג", באלזאד פר־לאג, שטוטגארט, ולמעטרן יארוס־לאב שנידר.

כל 172 הספרים שהוגשו לתח־רות, מוצגים ביריד, והם מהווים, ללא ספק, אוסף הספרים מרהיב העין ביותר שהוצג בעולם מאז יריד הספ־רים האחרון בירושלים, ב־1971.

„הספר הישראלי הנאה"

לחמישה ספרים ישראליים, שיצאו לאחרונה, הוענק הפרס הראשון ב־תחרות על „הספר הישראלי הנאה", ביוזמתו של מרכז הספרים והדפוס במכון היצוא הישראלי. השמונה־עשר ספרים ישראלים אחרים זכו בפרס השני והשלישי וצויינו לשבח.

פרס מיוחד, הוענק ל„אנציקלו־פדיה יודאיקה" בהוצאת „כתר".

השופטים עמדו על הרמה הגבוהה של עיטור הספרים בישראל, וציינו שהספרים שנבחרו מדגימים כהלכה את האיכות הכללית המשופרת של ספרים שמוצגאים כאן.

כל הספרים שזכו בפרס מוצגים ביריד.

סרטי־אמנות תיעודיים

אירוע מיוחד חדש ביריד הספרים השנה הוא פסטיבאל של סרטי אמ־נות תיעודיים, במיוחד על נושאים של ספרות.

בסך הכל מוצגים 53 סרטים מ־תשע מדינות, במשך רוב השעות שהיריד יהיה פתוח לקהל.

תערוכות מיוחדות ביריד הספרים

„אטלאס ירושלים" שאותו מכינים עתה גיאוגראפים מהאוניברסיטה ה־עברית בירושלים, יהיה אחד האט־לסים המקיפים ביותר שנעשו אי־פעם על העיר. המפות יכללו את ירושלים שלפני 1948, את ירושלים המחולקת, ואת ירושלים השלמה וכן מפות על כל נושא שניתן להעלות על הדעת.

סופר סת״ם, המציג את אמנות כתיבת התורה, מההכנה ועד לגמר הסופי.

תערוכת ספרים „משוגעת" : חפצי אמנות, ציורים ופסלים מאת אמנים ישראלים, כל זה בצורת ספרים.

תנ״ך חדש, שהועתק מכתב־היד המקורי של אהרון בן־אשר, שה־רמב״ם כינה אותו הסמכות הסופית והדיקית לטכסטים של התנ״ך. ה־תנ״ך פורסם בהדרכתו של ד״ר אה־רון דותן מאוניברסיטת תל־אביב, אחרי עשר שנות מחקר מקיף, והוא מוצג לראשונה יחד עם העתקים מצולמים של כתב־היד המקורי ה־יחיד הקיים ; הידוע ככתב־יד לנינ־גראד (כתב־היד נמצא כיום במוזי־און לנינגראד).

תצוגה ראשונה בארץ של המגילות הערביה.

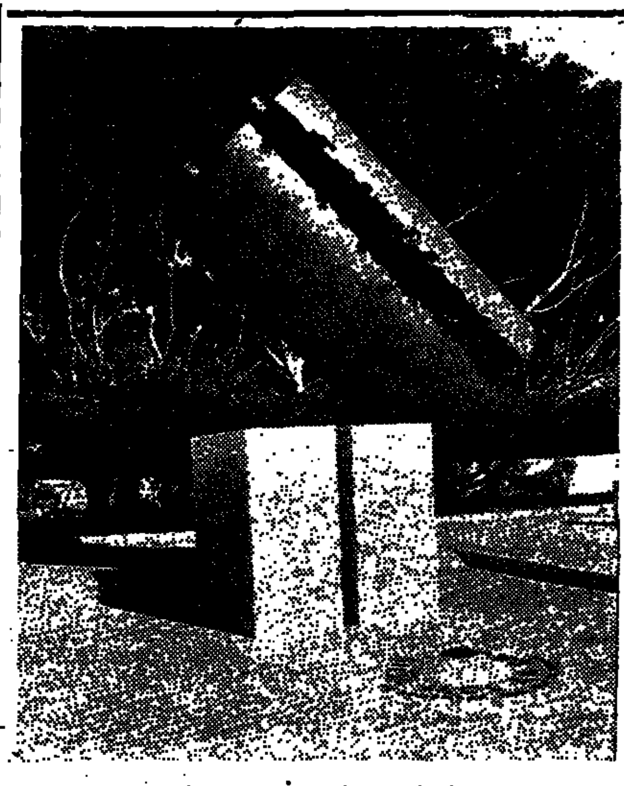

דני קרוון : אנדרטה לקרבנות השואה
כיכר הזכרון ב„יד ויצמן"

בין „אבן שעות"

(סוף מעמוד 18)

שיר, פתוחים. אלה [illegible] לאמנות אלא דמותו של האבן" [illegible] מנצחות את האמת של המציאות. מכאן יכול אותו אדם, כשהוא מגולל „אור של רקיע", לשמש מצב לדיו־קן של ישו, וכשהוא „אדם שכראי לדמותו מן העולם" לשמש מצב לדיוקנו של יהודה איש־קריות. אך משעה שנעשה אלכסנדרו על גבי בד־הציור, נושא דמותו של ישו, אין אלכסנדרו הגופי יכול שלא לכרוע על ברכיו לפני דמותו של ישו.

ומכאן לעניין דמויותיו של הזה. יש מהם שהם צר אותם בכוח דמ־יונו פחותים כיהודה איש־קריות ו־אחרים קדושים כישו. אפשר שאותו האיש עצמו שימש לו מוצב לזה וגם לזה. אך משעה שנבראו כשם שנב־ראו בסיפוריו, הם מהווים אמת ל־עצמם, הפחותים — פחותים, והמ־עולים — מעולים. אלה ואלה, נוש־אים את שלקותו של המספר. אלה במקומותיהם ואלה במעלותיהם, [illegible] בין המגוללים אור של רקיע, בסיפוריו, לבין בני־אדם של מרירות, של רשע ושל זעף. וזה סימנך : הראשונים, נהרה של חיבת ארץ־ישראל בשמהם ובכל מעשיהם, ו־עתידים הם, בבוא יומם, לצאת מן העולם הזה תוך ידיעה שהשלימו את מעשיהם בו ; והאחרונים, קיטרוג מר ועף על הארץ ועל אוכלוסיה ועל מעשים שמתהווים בה מרתיח את דמיהם ואת דמי־זולתם כל ימי חייהם. פזורות היא בהם ללא תק־נה, שנסתמאו עיניהם מראות אורו־תיה של הגאולה. על חיים הזה יאמר : סמוך ליום שבו נקברה אגודת הסופרים העברים בישראל, הלך ל־עולמו סופר עברי שהשלים את מעשיו בעולם הזה.

גשמי אביב בגנים

(סוף מעמוד 18).

אל עבודת הקרבנות במשכן. יד אהרן זורקה בחריצות את הדם על המזבח. זריזותם של הכהנים בעבודתם במקדש ידועה לנו מדברי חז״ל. „כהן גדול זריז הוא" (יומא יג, א) : „הכהנים זריזין הם" (ירו־שלמי שקלים, סוף פרק ד). „רסי־סיה" מרמז גם על דם הקרבן, ש־היזהו על גבי המזבח. ראיה לדבר : ב„רשות" ל„סדר העבודה" של יום הכיפורים, המספרת בעבודה הקר־בנות שבשבתה, מכנה רשב״ג את יין הנסך „עסיס" ואת דם ההזיה — „רסיס". וכך הוא אומר : „רוחק ע־סיסי ודם רסיסי" (ארומכך הזקי והלקי, רשב״ג, שירי קודש, מהדו־רת ביאליק־רבניצקי, עמ' 93, 26). „משבצות" ו„בוק" שבביה השני מזכירים את בגדי הכהנים במקדש. „כתונת השבץ" (שמות כח, ד), ש־בימי־הביניים פירשה כתונה רקו־מה, היא אחד מבגדי כהן גדול. „בוץ" מצביע גם הוא על בגדי ה־בד, ששירת בהם כהן גדול בקודש־הקודשים, לפי שאונקלוס מתרגם ב־מלה „בוץ" כל „בד" שבבגדי הכהן הגדול : כתונת בד, מכנסי בד, אבנט בד ומצנפת בד (ויקרא טז, ד). בחנוכת מקדש שלמה גם הלויים היו מלובשים בוץ (דברי הימים ב' ה, יב). „כרמיל" הוא תולעת־שני, ששימשה גם במשכן וגם במקדש שלמה (דברי הימים ב ב, ו). הקט־רת קטורת גם היא מעשה של כל יום במקדש. „ענף" שנזכר בבית השלישי יש בו רמז לענן הקטורה של יום הכיפורים, שעליו נאמר „וכיסה ענן הקטורת את הכפורת" (ויקרא טז, יג). „לצקת" מרמז על זריקת הדם, שעליה אמור לשון יציקה, „ואת הדם יצק אל יסוד ה־מזבח" (ויקרא ח, טו). בענן ובי־ציקה תוהם אבן גבירול את סמלי פולחן המקדש, והם כנגד „ענן ה־קטורת" שמפיחים הגנים בארץ וה־כטר שממטירים צבעי השמים. ב־עיני המשורר שמים וארץ באביב כביכול כוהנים הם המכהנים במק־דש הבריאה : הארץ מקטרת קטורת והענים יוצקים דם.

דימוי של זריקת דם, ואפילו של קרבן במקדש, אינו עולה עם הלך־רוח של שמחת האדם והטבע באב־יב. יש בה משהו ברוח נכאים של אדם נדכא וחולני. ואכן, קדרות זו, בכל עוזה, עולה בבמורק בח־תימת השיר. גם „כתובת קעקע" לכרות הנוי הצבעוני של רישומי הדיו והכחול, מלווה היא בבצר הקעקוע והצריבה בבשר החי, כיוצא בהם דימוי הגוונים של צמחי ה־אביב ופריחה בירקון ובדלקת מעורר דחייה. ירקון היא מכת תבואה, ו־דלקת — חולי אדם, ושניהם אמו־רים בקללת התוכחה בכתוב אחד. „יככה ה' בשחפת ובקדחת ובדל־קת... ובשדפון ובירקון" (דברים כח, כב). ולא כאן בלבד העלה רשב״ג את „הירקון והדלקת" כמו־טיב בשיר טבע. גם בשיר ציורי על התפוח אומר הוא על חילופי הירקות והאדמימות שבו :

אשר הראה אדומה עת / ועת
אחר ירקרקת. ותתהפך כמו
חולה / בירקון ודלקת
(שירי רשב״ג,
מהדורת ביאליק־רבניצקי,
ח״א סי' קא, 3—6)

צירוף כל הדימויים מביא לכלל ההנחה, שאבן גבירול נתכוון לגלם בהם גם את עולם חייו, חוליו וסב־לו. פרופ' שירמן ליקט משירת אבן גבירול כל אותם בתים וקטעים, שהמשורר מתלונן בהם על מחלתו, והגיע למסקנה, שאבן גבירול סבל ממחלת עור קשה של פריחות מוד־לאות, שהיתה מלווה בהתקפות קד־חת (כנסת, ספר י, תש״ו, עמ' 250־256), השוואת תיאורי המחלה לציורי הטבע בשירנו מראה על צדדים משותפים והדדיים. כשה־כיבים נפתחים ודם ומוגלה זבים מהם כביכול גוף המשורר נתעטף בכתונת „חור וארגמן" (שם, עמ' 254) והרי אלה הם „כרמיל ובוץ" של פרחי האביב. המצעים משחי־תים את צור הגוף ובכיהם ריקוד־כים וסיכנים בלחיים.

יקוד יקחית בשרים / כתבם
על לחייהו לסימן
(שם, עמ' 251)

כנגדם — „כתובת קעקע" של אני־לי המסר, והם הפריחים. הנגעים הפורחים בגבו משולים הם ל„פר־חים אשר כשה זורקם" במצרים ו־הכו שחין אבעבועות באדם ובב־המה (שם, עמ' 253). מקבילה להם כאן זריקת הדם על המזבח בידי אהרן. הדלקה והירקון שבשיר הלא הם : הקדחת שיקדה בגופו בימי חוליו — זכרה עולה בשיריו בכי־נוי „יקוד אש" — והחורון הפנים עקב המחלה. הלשון שאבדו המסו־רר על דמות התפוח „ותתהפך כמו חולה בירקון ודלקת"... יכול להיא־מר, בצורה קולעת לא פחות, על המשורר, המתהפך בחולי על מש־כבו. דמו של המשורר, השותת מ־כיביו כשאש הקדחת יוקדת בקרבו. כפול הוא לדם הקרבן, שהוזה על המזבח היוקד. הדיבור ב„ירקון ודלקת" בשיר, בשתי המשמעויות, מצביע על הניגוד המשותף בין מצ־בו של המשורר לזה של הטבע. ה־טבע שרוי ב„ירקון ודלקת" במש־מעות החיובית, ואילו המשורר — במשמעות השלילית. הזכרת אהרן הכהן וקישור קטורת מעלות מבלי משים את סיפור המקרא על אהרן, שעצר את המגיפה שפרצה בעם, בקטורת שהקטיר (במדבר יז, יא־יג). אף המשורר נושא נפשו ש־קטורת הבושם של הגן תהיה צרי ומרפא לחוליו.

הנותנו, כי דימוי זריקת הדם נו־בע מהלך רוח של עצב ותוגה, מו־צאת לה אישור משיר אחר של אבן גבירול. מקינתו על מיטיבו ואיש חסדו יקותיאל. בתחילת הקינה „ב־יכי יקותיאל אשר נגמרו" מתפלל הוא שמיתתו של יקותיאל תהא כפ־רה על כל ישראל, ודמו שנשפך ייחשב כדם הקרבנות.

יכון ויחשב לאל דמו כדם
עולות עלי יד אהרן הקטור
(שירי רשב״ג, מהדורות
ביאליק — רבניצקי,
ח״א סי' כב, 199 — 200)

הרי שהציור שאוב מהתחום של אבל וקינה.

בהתהוות השיר מפרש המשורר את שרפו עליו בגוף השיר. הוא והגן באביב שני עולמות מנוגדים. למר־אית עין שניהם בכפיפה אחת ; ה־משורר מתהלך בתוך הגן וצופה בפ־ריחתו. אולם למעשה רחוקים הם זה מזה תכלית ריחוק : זה מלבלב ופותח וזה כמש והולך. ואז מת־וודה אבן גבירול באוזני רעיו ואף מפקיד צואתו בידם :

לה, אהבי נפשי, אמתבם החזו
בין צללי כל עץ פרי נואקתו
אם אנוצה, מיתת יגונים, נגדכם,
כסו עצמי בעצי שורקת
(שירמן, השירה העברית בספרד
ח״א, עמ' 218, 10—11)

נפשו נאבקת מגודל מכאוביה ד־נבצר ממנה להתמזג עם הבריאה ולפרוח עמה. משאלתו מרעיו שאם ימות, בחוליו וביגונו, יקברו גוויתו בעצי גפן. אז יזכה להתמזגות מליאה עם הטבע. עצמותיו חמורות הגפן יתלכדו והיו בה ויהיו לגוף אחד. ולא במקרה שבכל האילנות בחר אבן גבירול בעץ הגפן. בגפן יש ירקון ודלקה — ירקות העלים ואדמימות פרי הגפן המלהב את שותהו ומביא שמחה ללבו. והוא צרי ומרפא ל־ירקון ול־דלקת — מקור סבלו של המשורר.

לא כלום

מי שרוצה : כותרת זו עשוי לחשוד בי, שאני חוזר לפרשה הגדושה של „כלום" ו„לא כלום" ועניין השלילה ד־כל מה שקשור בו. ולא היא. כלל וכלל לא. ולמה אני רוצה להזקק הפעם ? לשאלה : מה קורה בכ״ף־מקובל עליי : אין אנו דוברים ב־התאם לכללי דגש ורפה, ולשוננו הדבורה כמעט שכבר פיתחה לה כללי ביצוע חדשים. אלה כללים שהם עניין לחוקר הלשון הדבורה. אבל ויכוחנו בנקודה זו לממשות הדי־בריות אינו פוטר אותנו מלענות על

טור הלשון

השאלה : מי שרוצה לדייק בדיבורו — כגון מרצה, אמן הדיקלום וכד' — מה עליו לעשות ? כיצד ינהג הוא?

מי שמעיין בספר דקדוק ימצא, כי מחברים שאומם כרויה למציאות כת־לבטים בניסוח כללים. בוודאי לא נכון לאמר : בכ״פ רפות גם אחרי תנועה בסוף מלה קודמת. זה כלל של שווא, ומי שאומר כן מטעה את הר־בים. הרי כל הצרה היא, שדקדוקנו הנורמטיבי חי רובו ככולו מתוך אד־פטציה של כללים של נוסח המקרא הטברני המוסכם. אפשר לנסח כלל שיהיה בערך נכון : בטכסט המק־ראי באות בגדכפ״ת שבראש מלה ברפה, אם המלה שלפני כן מסתיי־מת בתנועה ובטעם מחבר או מקף. דזק : אין זה כלל — ויש בעיה של „באים מרחוק" ועוד. אבל זה עיק־רון של הנחיה. אלא כל זה יפה לטכסט מקראי בלבד — ועדיין לא בא אדם להטיל עלינו כללים מתוך מימצאים שבכ״י מיוחסים של לשון חז״ל.

חזרנו לקושיתנו : מה נעשה כש־נרצה לדקדק בלשון ימינו — ואם אין לנו כל אחיזה בנהגים מסור־תיים (כמו בעניין „אתה בתרתגר", שבו דננו לפני כמה שנים). האם יש בידינו הנחיה כוללנית לגבי מקרים כעניין „לא כלום" שבכותרתנו ?

דומה שאפשר לסייע לשואל. אם טעמי מקרא אין לנו, הרי ללמוד אנו רשאים. הכלל העולה מן הסי־סטימה הטברנית הוא, שעניין הדי־גוש תלוי בהקשר הטעמים. מלים המצטרפות ליחידת הטעמה אחת יש בהן השפעה של סוף מלה אחת על תחילת המלה הבאה. בניסוח בלשני יותר : ההפסק שבין המלים נחשב לזעיר כל כך, שהשפעת התנועה שב־סוף מלה אחת כוחה יפה לרפות תחילת המלה הבאה. ואלו, אם יש יש טעם מפסיק, הרי ההפסק גדול יותר, ואין כוח לסיום תנועתי לג־רום לרפיון בראש המלה השנייה. זו הפשטה של המציאות במערכת המקראית — ועל פיה צריך להכריע.

ניקח לנו את רצף המלים „לא כלום". הרי אפשר לתאר שתי סי־טואציות. האחת, ששתי המלים הללו מהוות תשובה על שאלה ממין „מה אתה רוצה". במקרה כזה רשאים אנו לומר, כי „לא כלום" בא באיחוד הטעמתי. לשון אחר : אילו היינו משתמשים בהוי יומיום בטעמי המק־רא היו כאן טעמים מחברים או מקף. הרי שמתחייב מכאן שנאמר „לא כלום" — בכ״ף רפה דווקא. אמרתי : המדובר במי שרוצה להקפיד על לשונו — בין בניקוד שיר, בין ב־קריאה בדיוק, בין בדיקלום בתיאט־רון. ואלו מי שרוצה לחקות בתיאט־רון דיבור של שוק יאמר כאן „לא כלום" בכ״ף דגושה — כדרך שנו־הגים לומר בשוק.

אבל רצף המלים האמור עשוי להי־ות מוטעם אחרת : „לא. כלום" (ולא נשאל כרגע לפירושו של אותו „כלום"). הכל, על סיטואציה שבה של הטעמה, ובהכרח יש לשים דגש בכ״ף ולהגותה דגושה.

אין זו אלא הדגמה. הכלל המתב־קש אינו יכול להיות חתוך וברור לכל המקרים, אבל ראוי לנהוג על פי העיקרון : קשר עניני־תחבירי הדוק ראוי שייחשב כעניין טעם מח־בר במערכת ההטעמה הטברנית, ו־רק במקרה כזה ראוי לרפות הגיי בכ״פ (ורק באלה מדובר כיום למע־שה) בראש מלה.

משה גושן־גוטשטיין

עורך המדור עונה על שאלות קוראים בבעיות לשון שיש בהם ענין לכלל. את השאלות יש להפנות ל־מדור „טור הלשון", מערכת „הא־רץ", ת״ד 233, תל־אביב.

גדול הישראלים של האמנות הקינטית

יעקב אגם

"TRANSFORMATION"

5 הדפסי משי התנים עם הקדשה בקפסה אוריגינלית

כמו כן : פיתוח, מגן דוד, פלקט של התערוכה בפריס

• • •

ליטוגרפיות נוספות : שאגל עם הקדשה וחתימה מלאה, דה קיריקו, פיקסו, ברגנר

רוז גלריה לאמנות

Rooz

סמטת בית השואבה 1
(פינת אלנבי 94)
תל־אביב, טל. 613924

שעות עבודה : 9.30—13.00 ; 16.30—19.00

זה עתה הופיע בהוצאת „לדורי"

„משתפי פעולה"

מחזה מעין היסטורי מתקופת השואה

מאת דב צחור

הקדמה ואחרית־דבר : אליעזר ליבנה

במרכז המחזה ניצב המאמץ להציל יהודים על ידי אלה שחיו עצמם בתוך התופת, ומאידך — חוסר המעש של גורמים (יהודיים ולא־יהודיים) שנמצאו בחוץ, יכלו להושיע — ולא פעלו. השואה ותקומת ישראל ניצבות זו מול זו במחזה, שהוא חדירה עמוקה ומכאיבה אל המעשה והמחדל של התקופה. גלריה עשירה של דמויות — כולל הרב מיכאל דב־וייסמנדל, גיזי פליישמן ואחרים — הופכת את המחזה להיסטוריה חיה ותוססת ובעלת משמעות לעתיד, כדברי אליעזר ליבנה בהקדמתו : „כאשר מסתכל איש יהודי למעשה ולמחדל בארצו ובמדינתו, הוא מתחיל להבין — באי־רצון ומתוך מעצורי־לב — לזעקתו של ר' מיכאל דב ויסמנדל : ,מי שדעתו שפויה, צריך שישתגע; ומי שלא השתגע עדיין, שמא אין דעתו שפויה'. החשים באי־השפיות המשתפכת אצלנו, בלבוש של חלקלקות בוהה, ימצאו במחזהו של דב צחור ,משתפי פעולה' סעד לתחושתם, והתחושה תוליד מעשה".

הופיע

פתחים ב (24)

אברהם יהושע השל זצ״ל
וולף קלמן, טוביה פרידמן

*

חנוך ויהדות
יוסף בנטואיץ

*

הבר־מצוה — סימפוזיון
מאיר איילי, ברוך בן־יהודה, אליעזר דרורי, נתן חפשי, יעקב ניב, שמואל נתן

*

ח״כ שמואל תמיר — על „איש צדיק היה"

*

מאמרים * דיונים * ביקורת ספרים * סקירות

*

להשיג בקיוסקים או ת.ד. 7295, ירושלים

בצלאל צ׳ריקובר — מוציא לאור בע״מ
גומא — ספרי מדע ומחקר

ספרים חדשים בסדרת יסודות הפסיכולוגיה המודרנית

יסודות הראיון הטיפולי

מאת : ד״ר יונה כהן
המחיר : 11.50 ל״י

יצירתיות

מאת : ד״ר אריקה לנדאו
המחיר : 11.50 ל״י

עד עתה הופיעו בסדרה זאת :

☐ אישיות והתנהגות / ר.ס. לאזארוס 9.50 ל״י
☐ ההתפתחות הפסיכולוגית של הילד / פ.ה. מוסן 9.50 ל״י
☐ הנעה ורגשות / א. מורי 9.50 ל״י
☐ למידה / ס.א. מדניק 9.50 ל״י
☐ מבחנים ומדידות / ל. טיילר 9.50 ל״י
☐ מהותה של חקירה פסיכולוגית / ר. היימן 9.50 ל״י
☐ פסיכולוגיה חברתית / ו. לאמבארט א. לאמבארט 9.50 ל״י
☐ פסיכולוגיה חינוכית / ד.ה. גרין 9.50 ל״י
☐ פסיכולוגיה קלינית / י.ב. רוטר 9.50 ל״י
☐ פסיכולוגיה של ארגונים / א.ה. שיין 9.50 ל״י
☐ פסיכולוגיה חושית / ק. בילר 9.50 ל״י
☐ פסיכולוגיה פיזיולוגית / מ. טייטלבאום 11.80 ל״י

העתיד

רבעון גרמני בעברית

עשיר אינפורמציה ובעל ענין רב לקורא הישראלי

עתה למכירה בקיוסקים
מס' 29 במחיר של 1.50 ל״י

מנוי שנתי (4 חוברות) עולה 4.— ל״י (כולל משלוח)

נא למלא תלוש זה (רצוי את השם בלועזית)
ולשלוח לפי המען : „אמלס", ת.ד. 1109, תל־אביב

בזה הנני חותם על 4 עותקים של הרבעון „העתיד"
בצרוף המחאה דאר/צ׳ק ע״ס 4.— ל״י

שם משפחה ______
שם פרטי ______
הגיל : ______ מקצוע ______
רח'/מס' ______
מקום ______

مكتبة الأمل

مكذا من الأمل

חיל הרגלים תוקף

שחמט
מאת משה צ'רניאק

בבשחק הבא מיישם האמן י. רדשקוביץ' את אמרתו המפורסמת של גדול שחמטאי המאה השמונה־עשרה, אנדרה פילידור: „הרגלים הם נשמת הקרב".

בשל התקדמות רגלים מרשימה באגף המלך, הוא מצליח לחלץ תיקו במשחק בו עמד בגרעון של כלי.

לבן: רדשקוביץ'
שחור: בלשן
תחרות האוניברסיטה 1973.

1. ד4 פ—ו6 2. ג4 ג6 3. פ—ג3 ר—ז7 4. ה4 ד6 5. ו3 0—0 6. ר—ה3 ה5 7. ד5 פ—ה8 8. מ—ד2 ו5 9. 0—0—0 ו4 10. ר—ו2 ר—ו6 11. מה—ה2 ז5 12. ...

השחור פותח בפעולות מוקדמות מדי, אך הלבן אינו מדייק. יש לשחק 12. צ—א—ד1.

12. ... פ—ז3!? 13. פ—ה3 ... 14. ...

עדיף 14. ... 15. ... 16. ... עם עמדה לא ברורה. אולם הלבן שואף לסבך את המשחק.

14. ... 15. ... 16. ... 17. ... 18. ... 19. ... 20. ... 21. פ—ה4 מ—ה7. 22. ...

הנכון היה 22. ר—ו1 וגם אחרי נסיגת הפרש השחור יהיה הרגלי ב—ה6 אסור בלקיחה בשל פ—ז5+. עתה זוכה השחור בכלי אולם הלבן מקבל יוזמה ממושכת.

22. ... 23. ... 24. ... 25. ... 26. ... 27. ... 28. ... 29. ...

הלבן פותח בהתקפת רגלים במטרה ליצור רגלים חופשיים.

29. ... 30. ... 31. ... 32. ... 33. ...

הלבן איים 34. ...+

34. ... 35. ... 36. ... 37. ... 38. ...

למרות יתרון השחור ברגלי לא ברור אם יש לו זכיה, ואכן, לאחר הארכה, נסתיים המשחק בתיקו.

שחמט בישראל

תחרות האמנים באוניברסיטה

התחרות נסתיימה בנצחונו המפתיע של לאון לדרמן שצבר 8 נקודות מ־11 משחקים. אחריו לוי (סקוטלנד) כגן 7½ כ״א. מארוביץ (יוגוסלביה) קלדור וכרמל 7, גרוס 6½, רדשקוביץ', עגור, סטפק, מלאכי וכגן 6, בירנבוים, פריץ ובלשן 5½ כ״א ועוד.

בסיבוב האחרון התנהל מאבק מרתק על הבכורה. לדרמן גבר על פריץ לאחר משגה גס של האחרון. לוי שהוביל עד לסיבוב זה נוצח ע״י קלדור, ואילו כגן גבר על מרוביץ' לאחר משחק „פראי", בו היו שני הצדדים ברחוק זמן חמור.

למנצח שעלה רק לפני שנה לארץ, יוענק תואר אמן בנוסף לפרס כספי של 800 דולר. לוי וכגן שהתחלקו במקום השני זכו ב־400 דולר כ״א. המתינו לטובה כרמל וגרוס שתפסו מקומות בצמרת, בעוד לעומתם מרוביץ', רדשקוביץ' ובלשן ניתן היה לצפות ליותר.

על אופיה הבלתי פשרני של התחרות תעיד העובדה שלמעלה מ־75% מן המשחקים נסתיימו בהכרעה.

התחרות נוהלה בהצלחה ע״י האמן י. גלפר.

ידיעות בקצרה

● בחודש יוני תתקיים בנתניה פעילות שחמטית ענפה. בנוסף לתחרות רבי־האמנים תתקיים תחרות בינלאומית משנית בה צפויה השתתפותם של האמנים הבין־לאומיים: ציוקלטיה (רומניה), טאטאי (איטליה), ביאסס (קנדה), מארוביץ' (יוגוסלביה), לוי (סקוטלנד). בתחרות ישתתפו 30 איש, ותתנהל בשיטה השוויצרית (11 סיבובים).

בנוסף לכך תתקיימנה שלש תחרויות מטעם „הפועל". הראשונה תהיה מיועדת לשחמטאים מדרגת מועמד לאמן ומעלה, וכן בעלי דרגה ראשונה שמד־הכושר שלהם עולה על 2050.

התחרות השניה לבעלי דרגה שלישית עד ראשונה, והתחרות השלישית לבעלי דרגות רביעית־חמישית. מנצח תחרות „הפועל" הראשונה יעלה אוטומאטית לבינלאומית המשנית בעוד שנתיים.

● נמשכות תחרויות רבע גמר אליפות הארץ. בראשון־לציון אחרי 8 סיבובים מוביל שלמה כגן עם 5 נק', אחריו וינברגר ואקסלרוד 4½. במרכז הנוער ת״א: אאופמן 8, לזאוב 7½, א. בורשטיין 7.

שחמט בעולם

ידיעות בקצרה

● בלס־פלמס שבספרד בתחרות הבינלאומית בנצחונם המשותף של שטיין ופטרוסיאן 9½ נק' (מ־15) כ״א. אחריהם: הורט, אנדרסון, פאנו וריבלי עם 9 נק' כ״א.

● בבריה״מ עומדת להיפתח התחרות בה ישתתפו 3 קבוצות בסיבוב כפול. כל קבוצה תכלול 10 שחקנים. בקבוצה הראשונה ישחקו בין השאר: טל, ספסקי, קורצ'נוי, פטרוסיאן, קרס וסמיסלוב; בקבוצה השניה: ברונשטיין, טיימנוב, לייז ושמקוביץ'. הקבוצה השלישית תהיה קבוצת הצעירים: קרפוב, טוקמקוב, בלאשוב, גולקו ועוד.

● בתחרות הבינלאומית בלובליאנה לזכר ד״ר וידמר, לאחר 11 סיבובים מוביל פורטיש עם 8½ נק' כשאחריו גליגוריץ' וסמייקל 7½ כ״א.

● בתחרות הבינלאומית השנתית בורנג'קה — באניה מוביל טרינגוב עם 8½ נק' [illegible]

ישראלים בלונדון

יד השבוע: מחלק דרום. אין פגיעים.

צפון
♠ K 7 6 2
♡ A 6 4
◇ K 8
♣ 10 9 5 3

מערב
♠ Q J 10 9
♡ Q J 10 9 3
◇ A Q 6
♣ 4

מזרח
♠ 8 5 3
♡ 2
◇ J 10 9 7 5 4 2
♣ 7 6

דרום
♠ A 4
♡ A 8 7 4
◇ 3
♣ A K Q J 8 2

ברידג'
מאת ג. בשרי

יותר מ־300 משתתפים התמודדו בתחרות הברידג' הבין־לאומית שנערכה בלונדון בחסות העתון „גארדיאן" בסוף־השבוע של חג הפסחא. רוב המתמודדים היו מבריטניה, עיצבה על־ידי הנבחרת כל שחקני הברידג' באנגליה, סקוטלנד, ויילס וצפון־אירלנד. נגדם התייצבו כ־80 שחקני ברידג' כ־12 ארצות שונות. בין „האורחים" הופיעו גם כספר ישראלים לרבות אלופי הארץ בשנה כץ הד״ר ניסן רנד שהוזמנו על־ידי „גארדיאן" לייצג את ישראל בתחרות זו לצד אלופי הברידג' של צרפת, גרמניה, פינלנד, אירלנד ולבנון. בתחרות המהוקה גם כוכב הקלפים המצרי עומר שריף ששיחק בצוותא עם אבזן הברידג' הבריכי (יהודי) בוריס שפירו.

בתחרות הזוגות הברכזית התמודדו 140 זוגות. הוא עמדה על רמה גבוהה כאחד. בתחרות הזוגות הגדסי את הזכה הקבוצית הראשונים הבריפים ובראשם הזוג שארפל־קלאניק. האלופים הישראלים כץ ד״ר רנד היו הראשונים בין הגבירים „הזרים" והמסו את המקום העשירי. למרות שזו צריכה להיחשב לתוצאה יפה ומכובדת, איבזה התוצאה הסופית בבידוקה את אלופי הארץ, שהיו ראשונים בתחרות בתום הסיבוב הראשון (כבין שלושה). ישראלי בכיר נוסף, פרופ' ל. רוזאנו כהיפה, ששיחק בצוותא עם מיודעו האמן הסקוטי לואי שינקין, תפס את המקום ה־29 עם תוצאה באה [illegible]

בתחרות הקבוצות המתמודדו 64 קבוצות בשיטת התנועה השוויצית. הקבוצה „הישראלית" בהרכב של ד״ר רנד־כץ־פרופ' רוזיאנו ולואי שינקין. הסקוטי תפסו את המקום השש, בהשיגם חמישה נצחונות לעומת הפסד אחד. המנצחים בתחרות הקבוצות היו הבין־לאומיים עומר שריף (מצרים), בוריס שפירו (בריטניה), ליאון טינטנר וליאון ילות (צרפת). קבוצה „ישראלית" שניה בהרכב רודולף גוטליב (נהריה), רבקה וסיבור אילן (סביון), שבעזרו על־ידי האוסטרלי ברגר, תפסה את המקום ה־21. גם הם זכו בפרס הודות לכך שקפצו מהמקום ה־53 בתום הסיבוב הראשון למקום ה־21 בסוף התחרות.

האחון הגברות אילן זכו בפרס נוסף בתחרות הזוגות המעורבים, בבה תפסו מקום ראשון בסקציה שלהם. בתחרות הזוגות המעורבים ניצחו הגב' ילון עם עומר שריף.

בן הראוי לציין שהאלופים הישראלים נתקבלו בבחיאות כפיים סוערת כאשר נקראו לבמה לקבל את הפרסים שהוענקו להם.

היד שלפניכו, שהתקבלה בתחרות „גארדיאן" בלונדון מאפיינת את כשהקם התקפני של כץ־ד״ר רנד, שהיכה כיעיל למדי גם בלונדון, בעיקר בתחרות הקבוצות. דרום (ד״ר רנד) פתח את מהלך ההכרזה בקריאה של "1 קלאב" ומערב הכריז „כפל". צפון (כץ) קרא „כפל כפליים" וכזה הכריז "3 דיאמונד". דרום עבר (בראה הזוק) ולאחר שמערב עבר קרא צפון "3 ספייד". דרום קרא "4 דיאמונד" וצפון ענה עם "4 הארט". דרום הכריז "4 בליל" וצפון ענה עם "5 דיאמונד" (A אחד). דרום סיים את מהלך ההכרזה בקריאה של "6 קלאב".

שנשאר בתור החוזה הסופי של המשחק.

מערב התחיל את ההגנה עם A דיאמונד והמשיך עם Q ספייד. הכרוז בחן את המצב שנראה גרוע למדי. בנוסף ללקיחה שהפסיד בדיאמונד, נראה כי הכרוז צריך להפסיד לקיחה שניה בהארט ולהיכשל בביצוע המשחק. אולם לכרוז היה ידוע כי מערב התעכב במהלך ההכרזה בקריאת „כפל" וכי מזרח צריך להחזיק מספר רב של קלפי דיאמונד לפי מהלך ההכרזה.

לפיכך חישב הכרוז כי אם מערב מחזיק בלפחות ארבעה קלפי ספייד בשילוב עם לפחות ארבעה קלפי הארט ניתן לבצע את החוזה באמצעות טכניקה של הפעלת לחץ. בהתאם להשערה זו המשיך הכרוז לתאם את צעדיו בבהירות האופייניית של משחקו. הכרוז זכה בלקיחה השניה עם A ספייד בידו והמשיך שתי לקיחות גבוהות בקלאב, לפני שעבר לדומם באמצעות K ספייד. כעת משך הכרוז את K דיאמונד והשליך בידו הארט נמוך. הוא המשיך עם ספייד שלישי מהדומם וחתך בידו, בהבחינו כי מזרח משליך את 8 ספייד בפעם השלישית. הכרוז משך שתי לקיחות נוספות בקלאב בידו, ובשלב זה, לאחר תשע לקיחות, נראו הידיים כדלהלן:

דומם
♠ 7
♡ A 6 4
◇ —
♣ —

מערב
♠ 10
♡ Q J 10
◇ —
♣ —

מזרח
♠ —
♡ 2
◇ 10 9 7
♣ —

כרוז
♠ —
♡ K 8 7
◇ —
♣ 8

הכרוז משך את הקלאב האחרון בידו והפעיל את נשק הלחיצה נגד מערב. זה שמר בהכרח על 10 ספייד כנגד האיום של 7 ספייד בדומם, ולפיכך נאלץ להשליך הארט. הכרוז יכול היה לשחק את A הארט והמשיך עם K הארט, שמשכו את קלפי ההארט הגבוהים של מערב. ההארט השלישי ביד הכרוז הובגה, אפוא, ללקיחה ה־12, שהשלימה את ביצועו המבריק של החוזה [illegible]

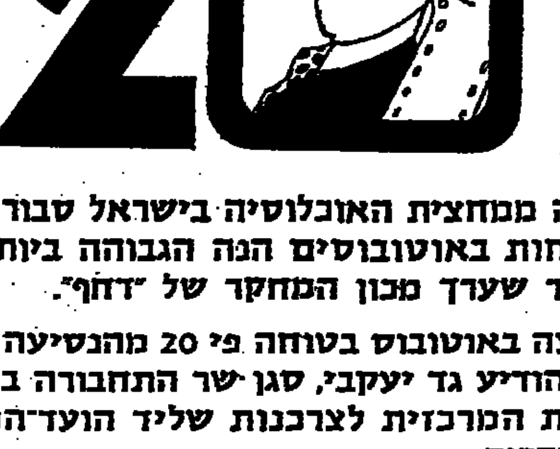

20 פי
בטוח

*למעלה ממחצית האוכלוסיה בישראל סבורה שרמת הבטיחות באוטובוסים הנה הגבוהה ביותר. נאמר במחקר שערך מכון המחקר של "דחף".

הנסיעה באוטובוס בטוחה פי 20 מהנסיעה בכל רכב אחר, הודיע גד יעקבי, סגן שר התחבורה בפני חברי הרשות המרכזית לצרכנות שליד הועד־הפועל של ההסתדרות.

המחלקה ליחסי ציבור

(33) **פענח את הצופן**

להלן פעולת חילוק רגילה, אלא שבמקום ספרות רשומות בה אותיות, שכל אחת מהן מייצגת סיפרה מסוימת. נסה לפענח, על דרך ההגיון, איזו סיפרה מייצגת כל אות. אחר־כך, רשום אותיות מתאימות במקום הספרות בשורה למטה. הן תצטרפנה לאימרה של סוקרטס.

השוויונים

למי	רכושר
יקר	עלל
	רצער
	רריר
	שיר
	רקרר
	כיך

האימרה: ה177 1ב60 ב8854
8323618 את 8ב316 8ב37פ9
8את832

הפתרון בשבוע הבא

פיתרון פענח את הצופן (32)

„מוחו של הטפש מעכל פילוסופיה לאיוולת, מדע לאמונה טפלה, אמנות לקפדנות, וזהו החנוך האוניברסיטאי"
(ברנרד שאו)

כשלון ההתקפה

לבן: יגושביץ'.
שחור: גיאורגיו
תחרות אולימפיאדה 1973.
1. ד4 פ—ו6 2. ג4 ג5 3. ד5 ה6 4. פ—ג3 ה:ד5 5. ג:ד5 ד6 6. ה4 ז6 7. ו4 ר—ז7 8. ר—ב5+ פ—ד7 9. א4 0—0 ...

גוסח זה זכה בשנים האחרונות לפופולריות גדולה, בשל אפשרויות התקפה הטמונות בו.

... 10. פ—ו3 פ—ב6 11. 0—0 ...

כנראה שעדיף 11. ... ר—ד7 (פישר — לרסן, פלמה, — הבינזונית 1970).

12. ... אפשרות אחרת 12. ...

12. ... ... אם 12. ... 13. ... 14. ... 15. ... 16. ... וללבן יוזמה תמורת הכיף.

13. ... 14. ... 15. ...

עדיף על 14. ... 15. ... 16. ... ובעקבותיו 16. ... והיוזמה עוברת לשחור.

14. ...

בעבר נוסה 14. ... המסע בדקסט וזאת לפי המלצת מומחים הונגרים.

15. ... 16. ...

הדרך הנכונה היתה כנראה 16. ... 17. ... 18. ... 19. ... 20. ... עם המשך ההתקפה.

אך 17. ... 18. ... 19. ...

16. ... 17. ...

17. ... והיוזמה עברה לשחור.

17. ... 18. ... 19. ... והלבן נכנע.

בולי או״ם למען פירוק הנשק

בולים
מאת שמואל שליט

העצרת הכללית של ארגון האומות המאוחדות החליטה בשנת 1969 להכריז על שנות ה־70 כעשור לפירוק הנשק. לכבוד מאורע זה הנפיק בול ארגון. הבול משקף את החלטת הארגון להגביר את מאמציו כדי להביא להפסקת יצור כלי נשק גרעיניים תוך פיקוח בינלאומי. את הבול צייר קורט מלאמיין [illegible]

ארה״ב שוכה בפרסים רבים על יצירותיו בתחום הכולאות.

בברכו הבולים החדשים, בתבנית בלבנית־אופקית בערכים של 6 סנט, ענף עלה זית — סמל השלום, על רקע חרב מכותבת ובפינה השמאלית התחתונה כלל האומות המאוחדות והכתובת פירוק נשק. הבול הודפס בדפוס־שטח אופסט אגאנבנ סורק בשורקיה וגודלו 26X36 מ״מ.

בולי אירופה של יוגוסלויה יופיעו ב־3.4 בשני ערכים: 2.00 ו־5.50 דינר, בתבנית מלבנית אופקית ובגודל 36X26 מ״מ. צויירו, ככל היתר, בידי האמן הגרפיקאי ליים פרימן אניטול ונדפסו במפעלי קורוזיה שבשוויץ, 9 בולים בשיטת דפוס שקע (פוטו־גרביורה): 2 דינר בכחול ירוק וסגול — במהדורה בת 900,000 עותקים, 5.50 דינר בורוד ארגמן וצהוב במהדורה בת 700,000 עותקים.

חותמת זכרון לירית הספרים הבין־לאומי

ביום רביעי 25.4.73 נפתח בבניני האומה בירושלים כניק דואר מיוחד לרגל פתיחת יריד הספרים הבין־לאומי.

לבניק הדואר הביתור חותמת זכרון שהוקדשה לאירוע. הבא, עם ציור ביתחר. הדואר ישאר פתוח לשרות הקהל כל יום בשעות 12.00—18.00 ויעסוק במכירת בולים למכתבים רשומים.

שיטת המיקוד הופעלה גם בפולין

בתחילת שנת 1973 עבר הדואר הפולני לחלוקת צרורות המכתבים לפי שיטת המיקוד הנהוגה מכבר במערב.

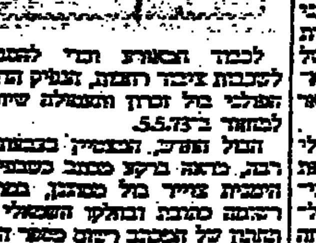

לכבוד המאורע הוכי להסביר לציבור את השיטה, הנפיק הדואר הפולני בול זכרון והמנעלה שיוכנס למחזור ב־5.5.73.

הבול המרובע, הצבעוני בבבעונים רבים, מראה ברקע מבנה כשבבסיסה המבנית צייר בול מספר, בברכות רשומה כתובת ובחלקו השמאלי הנחתון של המכבנה רשום המספר המיקוד ולכלפי מופצים ככל עברי הדיציים צבעוניים.

הבול בתבנית מלבנית־אופקית צויר בידי ה. הליבסקי ונדפס אצל הדפסים המבשלתי במחאשה בשיטת דפוס שקע (פוטו־גרביורה) בערך נקוב 1.50 זלוטים ובמהדורה בת 20 מיליון עותקים.

הבול נדפס על נייר גיר לבן במידות 31X39.5 מ״מ, בגליונות בני 50 עותקים כל אחד.

בולי חוקרים בריטיים מפורסמים

ליוינגסטון וסטנלי החוקרים המפורסמים של אפריקה מופיעים שוב בבולים שהונפקו ב־18.4.73. שני הבולים הם בערך נקוב של 3 פני. הודפסו זה על יד זה כחלק מהדורת בולים הנושאים את דיוקנים של חוקרים בריטיים מפורסמים. הראשון בבולים אלה הופיע בפברואר 1972.

דיוויד ליווינגסטון ו הנרי סטנלי מופיעים כבים על רקע של כפת אפריקה. ד״ר ליווינגסטון הסקוטי גילה את מפלי ויקטוריה ומפלי הוליקי שהיה עתונאי גילה את עמק של קונגו. הבולים צוירו על־פי צילומים שמסרה להדפסה חברת רויאל גיאוגרפיקל. צבעי הבולים הם סורקין ורוד וכן שחור וזהב.

ביתר הבולים מופיעים דיוקניהם של פרנסיס דרק (ערך נקוב 5 פני), סר וולטר ראלי (ערך נקוב 7.5 פני) וצ'ארלס סטיוארט (ערך נקוב 9 פני). הדיוקנים מופיעים על רקע של מפות וחלקי הגלובוס. הבולים נדפסו בתבנית מלבנית־אופקית ובפינה הימנית העליונה צללית דיוקנה של אליזבת השניה מלכת בריטניה.

מאה שנה לאוניברסיטת דרום אפריקה

במלאות מאה שנה לאוניברסיטה של דרום אפריקה (יוניסא) הנפיק הדואר של דרום אפריקה בולים המבטאים את בנין האוניברסיטה, הקמפוס הנוכחי ואת סמל־המוסד. אוניברסיטה זו היא הראשונה בממלכה דרום אפריקה.

בולי אירופה המערבית גם ביוגוסלויה

יוגוסלויה היא הנציג היחידה כן הגוש הבנית אירופי המנפיקה בשנים האחרונות בולים עם ציור זהה לבולי הארצית החברות באיגוד הדואר המערב־אירופי.

כשאתה קונה מכונת כביסה

הזהר!*

אל תכניס הביתה אוטו־ או טרקטור

*להרבה מכונות כביסה מתחשק „לטייל" בזמן הכביסה ולהרעיש כמו טרקטור בזמן הסחיטה.

אבל...

Constructa
קונסטרוקטה

מצוידת בבולם זעזועים וחזק ביותר, עובדה, הודות למכונה יציבות ופעולה שקטה אפילו בזמן הסחיטה.
קונסטרוקטה — תוצרת גרמניה.
קונסטרוקטה — כולדת את־הלך מעש.
ביטוח־שרות נאמן־מלאי חלקים אורגינליים.

להשיג אצל:
תל־אביב — אור־קור, אלנבי 118.
קרית מוצקין — מפרון שיווק הקריות, שד' השופטים
חיפה — סלון בצי, הרצל 57.
רמת־גן — כל־אלקטריק, ז'בוטינסקי 93
פתח־תקוה — כל־אלקטריק, ההגנה 12
הרצליה — כל־אלקטריק, העבודה 15.

מבצע גלגלים של לקונה

Constructa מכונת כביסה יקרה־קניה משתלבת Constructa

תחרות „התפריט הישראלי" תשל״ג

מצעד מטעמי ישראל מודיע על המשך ההרשמה לתחרות התפריט הישראלי תשל״ג. התחרות מיועדת למטבחים מקצועיים בלבד, כבתי מלון, כסעדות, בתי הבראה, מטבחים תעשייתיים, צה״ל, בתי־חולים וכו'.

שלב א' של התחרות יערך בבית הספר הברכזי למלונאות „תדמור" ע״ש אריה אבישר ותחרות הגמר תיערך, בסוף חודש יוני ש.ז. בירושלים במסגרת הקונגרס הבינלאומי לגסטרונומיה ובשיפוט צוות שופטים מהארץ ומחו״ל. לזוכה בתואר „אשף המטבח" נסיעת לימוד לחו״ל.

שאלוני הרשמה ופרטים ניתן להשיג בלשכת „מצעד מטעמי ישראל", ת.ד. 2160, טל' 528191/2 — ירושלים, או ביה״ס הברכזי למלונאות „תדמור" הרצליה, או בחטיבת המטבחים בועד הפועל של ההסתדרות, רח' ארלוזורוב 93 תל־אביב שלח עוד היום את התפריט הנבחר שלך!

המועד האחרון להרשמה ולהגשת התפריטים
4.5.1973

קיץ של אושר בקייטנת „הוד הכרמל"

קייטנה לילדים בהר־הכרמל

400 מ' מעל פני הים.
בהנהלת דבורה ושלמה אלון
באיוש ובעזרת בשדרי הגוער הציונית ההילכה
לילדים בגיל 6 — 14

שלושה מחזורים ביולי — אוגוסט במרומי יער הכרמל.
רחצה בבריכת הקייטנה — למוד לחיה — רכיבה על סוסים — „לונה פארק" עם מכוניות חשמל וגלגל ענק — התעמלות — משחקים ההדרויות — ספורט — טניס בדשיבגון — קליעה למטרה — בנית טיסנים — מחנאות וימי מחנה — ימי „קומזיץ" — מלאכת יד — ציור — ריקודי עם — חוג דרמטי — קולנוע — טיולים ועוד.
פרטים והרשמה לקייטנה היומית ולפנימיה:
חיפה: קייטנה „הוד הכרמל" רח' דניה 25, טל. 253901.
[illegible] לקבל הוריהם וילדים בקייטנה ולשלוח עלון מפורט לכל מעוניין.

בדוק מהירות קריאתך והבנתך - חינם

לאחר מכן תוכל להצטרף לקורס

קריאה מהירה של מיל״ה

בה תוכל להפיק בהשתתפותך בקורס: אתה תכפיל את מהירות קריאתך (שהיא כיום כ־150 מלה בדקה), פי־שניים, לפחות, אולם אתה מסוגל לקרוא פי־שלושה, פי ארבעה ופי־חמישה יותר מהר. אם הנך כשרוני במקצת, אתה מסוגל לקרוא מעל 1000 מלים בדקה (כשלושה חצי עמודים) וכל זאת תוך קליטה והבנה של חומר הקריאה.

המבחן יערך בבית ציוני אמריקה, רח' אבן גבירול 26, תל־אביב ביום שני 30.4.73 בשעה 6.00 בערב — ההרשמה במקום.

קורס לקריאה מהירה בביתך — פרטים: ת. ד. 470, פתח־תקוה.

זילזול בתיירים

טיפול מרושל במלונות ✶ שירות גרוע

מאת חביב כנען

ים המהבים את ישראל ירנים. אבל אין בתופעה ה כל נחמה שבמקביל קורה קטלנית על רמת הבידורית ועל ההלול. כוכב איפוא שכל גור־ ובידור משרד התיירות הר מאחרי הטענות כמו אדם, להבי הנועת ההי־ נבירון. עליהם להיהלך שוקה לרווחים קלים ו־ ידי ניצול התייר תוך ההוצאות העכשויות לצ־ צנה.

ה שכר התיירות יתריע זכיה, נגד הסכנה הסמו־ יע 'ההייר': על משרד ההההים ולא להסתפק אקטיבית להלונה מצד ידוע שרק תיירים כע־ זהדיש את שהייתם הקצ־ ניות כדי להגיש תלונה. ההההר וכו'. אחרי זוכים את הנימוק שה־ יני הוא בעובדי הנרעה זה. על משרד התיירות זקיפות כול המתבלים ירודה בהתנהגות שאינה רותים בלתי־מספיקים.

כפעם בפעם עם חברים ובנים לישראל על־ידי זה ואל על כדי להיווכח בהנהלים אצלנו כרגיל ובטחונית ואיומי שכניני נים על החיים. האורחים ות פנים יפות. נהגים מאירוח נדיב, רואים את היפה וה־ בנוין שבישראל מתגוררים. בבתי־מלון טובים, מודרכים על־ידי מורי הדרך מצולים. המטרה מושגת והכת־בות מתארות את ישראל כארץ שטו־פה אורות. אין בכתבות זכר ללכלוך, להופיים מוזנחים, לבתי קולנוע קר־ועים ומוזהמים, לרחובות מכוסים פסולת, לגסות הנהגים, לכרטיסני האוטובוסים שאינם לבושים כראוי ו־כו', אולם טועים המארחים המתמר־גנים כן הכתבות המעודדות; רבים מעיתונאים אלה נתברכו בעין חדה ולמרות היחס המיוחד, לא נעלמים מהם הפגמים.

שירותים ומחירים

לרבים נראה הטיפול בתייר מרושל ומזיק. בארוחות ערב קולטת אוזנם קול שבירת צלחות והשמטות מידי המלצר; שפיכת קצת מרק או מש־קה על בגדיו של האורח עדיין נראית בעיני מלצרים בישראל כדבר של מה בכך; היין מוגש חם על אף ההוראה המודבקת לבקבוק כי יש לצננו לפני ההגשה; בקיץ יש זבו־בים במסעדות בינתיים; המלצר המהלך בין השולחנות אדיש לבקשת האורח לזכותו בכוס מים קרים, אולם הוא ממהר להביא משקה אלכוהולי; הבעת הפנים המאובנת של המלצר או של פקיד הקבלה במלון יוצרים רושם כי עבודתם נכפתה עליהם על־ידי גורל חיים כבד; מזגני אויר בקיץ, אינם פועלים כראוי; מורי־הדרך המראים את הארץ הם — בדרך כלל — נחמדים ועליזים, מלמ־דים את האורחים לפזם שירי ציון ולחני הפלמ"ח, אולם מבליטים את השקפותיהם הפוליטיות; מחירי משקים אלכוהוליים, ביחוד בבתי־קפה קטנים, גבוהים באופן בלתי סביר; הרחובות בערים מלוכלכים.

התנהגות מורי־הדרך

התיירים אומרים שישראל יקרה מכל ארץ אחרת במזרח הקרוב. מר־רת רוח מובעת מרמת השרות הטל־פוני בבתי־מלון ישראלים. האורח מוסרד על ידי הטלפונאית המבלבלת מספרי חדרים, ושמות האורחים. החדרניות מנהלות שיחות קולניות במסדרונות ומפריעות את מנוחת אחר־הצהריים.

תיירים נרגזים בכל האטיות בהע־ברת מברק מן המלון ובשל השיבו־שים המגופחים של שיחות טלפוניות. הנסיעה בתחבורה ציבורית לא נעי־מה לאיש שבא מארץ מסודרת. התח־נה המרכזית בתל־אביב היא חרפה לעיר, בתי־שימוש במקומות הפומ־ביים, מזעזע את התייר. ב־80 אחוז מבתי האוכל בתל אביב חס־רים בתי־שימוש או שרמתם בשפל המדרגה, אך גורמי התיירות אינם עושים דבר.

מורי־דרך מושכים את התיירים לחנויות ולבתי־חרושת לביקור שמו־משך מעבר לזמן סביר, על חשבון הסיור. רוב מועדוני לילה מפוק־פקים ברמתם. החשבונות מסתכמים לפעמים במאות לירות. תיירים מרו־בים להתלונן על מחירים לא קבו־עים, על אריזה מרושלת ולקויה.

(מאמר רביעי)

סידרה התיירות לישראל — אגדה ומציאות.

האם תל אביב מתפוצצת

מאת יהודית וינקלר

האם מתחוללת התפוצצות אוכ־לוסיה באזור המטרופוליטני של תל־אביב, ומה עתידו של האזור ה־משתרע מהרצליה בצפון ועד רחו־בות בדרום, מתל־אביב במערב ל־עבר פתח תקוה, כפר־סבא, לוד ו־רמלה במזרח? — על שאלות אלה ועל ההשלכות התיכנוניות, החברת־יות, הכלכליות והדמוגרפיות שלה, דנו השבוע מדענים, מתכנני ערים, חוקרים וסוציולוגים בסימפוזיון ש־נערך בבית המהנדס בתל־אביב. ב־כחו גם ראש עיריית רמת־גן ד"ר ישראל פלד ומועמד גח"ל לראשות עיריית תל־אביב, מר שלמה להט.

בעשור האחרון גדלה אוכלוסית האזור ב־32% מ־1.1 מיליון ב־1961 ל־1.5 מיליון ב־1972. באזור תל־אביב גדלה הצפיפות מ־4,113.5 תו־שבים לקילומטר ב־1961 ל־5,324.2 ב־1972. אולם בתקופה זו המספר האבסולוטי של התושבים בתל־אביב עצמה היה בירידה מתמדת, ובעוד שבכל יישובי האזור נרשם גידול ניכר, עד כדי 214% בבת ים ו־100% בחולון, אוכלוסית תל־אביב קטנה ב־6%.

ירידת האוכלוסיה בעיר תל־אביב עצמה מהווה בעיה מקומית גרידא, אולם המומחים התכנסו להעלות מח־שבות ורעיונות ביחס לדרכים ה־אפשריות להנהיג, ליעל ולהדק את השיתוף במינהלת המרחב כולו. ב־אזור האמור נוצר פרדוקס — בעוד המבנה הפוליטי של הישובים ה־מרכיבים את המרחב המטרופוליטני לא השתנה ומבוסס על פיצול ו־שמירת אחוזות מפלגתיות, נוצר צו־רך להקים מינהלה ציבורית־פולי־טית התואמת את המציאות: אין עוד להעלות על הדעת פתרון מקו־מי לבעיות התחבורה, תכנון פיזי, סילוק שפכים האשפה, חינוך ותר־בות, שריון שטחים פתוחים לנופש ובילוי, יצירת מרכזי מלאכה, תע־שיה, מסחר וכלכלה.

לדעת פרופ' אריה שחר אין עדיין סימנים להתפוצצות אוכלוסין, ש־כן לדעתו משקלו של האזור בכלל אוכלוסית המדינה אינו משתנה. יתירה מזאת — קיימים בעולם מר־חבים מטרופוליטניים גדולים מזה שבאזור התל־אביבי, בהם איכות החיים גבוהה יותר. לדעתו הבעיות של המטרופולין התל־אביבי נובעות בעיקרן מהפיצול בתפעול ובתיכנון ומהעדר פיתוח מתואם של שימושי הקרקע, התחבורה והאקולוגיה, למ־רות האפשרויות המרובות להכוונה מתואמת.

למעט ארצות סוציאליסטיות, קיי־מת בארץ שליטה ממשלתית־ציבו־רית חסרת תקדים על קרקעות, בנייה ציבורית, השקעות ותוכניות פיתוח. למרבה הצער, נתונים אלה לא נוצ־לו בהכוונת מדיניות העיור של ה־מרחב המטרופוליטני, והזדמנויות רבות הוחמצו.

יערות בטון

לדעת פרופ' שחר, כאשר אוכ־לוסיית המדינה תמנה בעוד 20 שנה 5 מיליון תושבים, יתוספו לאזור המטרופוליטני כ־600־700 אלף נפש, ומספר תושביו יגיע לכ־2.2 מיליון. זאת, על יסוד ההנחה כי 35% מה־עולים ישתקעו באזור המרכז. תה־ליך הנדידה מהעיר תל־אביב ל־ישובי המטרופולין הסובבים אותה, מלווה בגידול תריף של פערים ב־תוכני העיר עצמה, כאשר מצד אחד קיימת יציאה בולטת מאזורים מסו־יימים, ובאחרים מסתמנת צמיחה, ו־השוני ברמה, בתיכנון ובאוכלוסין יוצר פערים חדשים וחריפים.

אשר לתעסוקה — עד 1968 נרשם גידול במקומות התעסוקה ובמס־פר המועסקים, ומאז 1971 קיימת יציבות ואף מסתמנת דצנטרליזציה תעסוקתית, כאשר מרכזי תעשיה יו־צאים מהגלעין המטרופוליטני ומת־מקדים קרוב יותר לריכוזי המגורים החדשים. ההחלטות התיכנוניות חיי־בות אפוא להביא בחשבון שינויים אלה.

במצב הנוכחי, בו הבניה למגורים גואה, וכל חלקה טובה ברדיוס של עשרות קילומטרים, נאכלת לבניית קוביות המגורים והופכות תוך זמן קצר לשכונות רצופות חניונים ומר־כזים המיועדים לשירותים ומסחר, קיים חשש לתהליך הניכור בין ה־אדם לסביבתו, להתגברות תחושת האלמוניות ההוליכה לאיבוד ביע־רות הבטון.

האמנם מבחינה חברתית תהליך זה נותן כבר את אותותיו ומשמש אזהרה מפני הצפוי בעתיד? — ל־דעת ד"ר דן סואן המצב אינו גרוע כפי שסוברים. הוא התייחס בהרצאתו בעיקר להיבט הכולל על המרחב המטרופוליטני, מבלי להפחית מ־חומרת בעיית הפשיעה במרכזי תל־אביב ובתת־רובעיה. בדבריו הצביע על העובדה כי בשנת 1971, 3.2% מכלל האוכלוסיה בארץ נזקקה ל־עזרה כלכלית קבועה משירותי ה־סעד בעוד שיעור זה במחוז תל־אביב היה 2.9%. הוא ציין כי שי־עור העבירות המכונות בעגת המש־טרה „עבירות נגד גוף" גבוה ב־מחוז תל־אביב, בעוד המצב יוצא דופן לטובה ברמת־גן ובבת־ים. ד"ר סואן מייחס את המצב הטוב יח־סית במחוז תל־אביב. בכל הנוגע לפשיעת כבוגרים ונוער, בהשוואה למקובל בערים גדולות בעולם, ל־מציאות העירונית הישראלית המיו־חדת.

הניתוח הסטטיסטי המעיד על מצב טוב שאנו חשים בו בחיי היום יום, אינו יכול להקל על החרדה והדא־גה המלוים את תושבי מחוז תל־אביב לנוכח גילויי האלימות מה־סוג שאינו בא לידי ביטוי במספר תיקי המשטרה ושאינו יכול להימדד בנתונים של משרד הסעד. מועקת „האלימות העירונית", המלווה את חיי התושב העירוני יום יום, המתח ה־הולך וגובר בגבולות העיר הצפו־פה, הקושי לצאת ממנה או להגיע בתחומה משטחים פתוחים למנוחה ונופש — הנם ללא ספק חלק מ־סבך הבעיות החברתיות שהם מנת חלקו של העירוני, בכרך שהחיים בו הופכים לסיוט.

אופטימיות

משב רוח רענן ומידת אופטימיות הביא לסימפוזיון פרופ' עזרא זוהר, בהציעו עקרונות תיכנון ערים, ה־מבוססים על בניית גרעין עירוני מר־כזי וקביעת ריכוזי מגורים בסדר גודל של 100 אלף תושבים במרחק של 10־12 ק"מ זה מזה, תוך איסור מוחלט של בנייה בשטחי הביניים והפרדה פיזית בין מגורים למסחר ותעשייה.

פרופ' זוהר חזר והזכיר כי גם התושב העירוני זקוק וזכאי לאוו־רים פתוחים, לקשר עם הטבע, ל־מרחב ולאוויר צח. כדי לגמד את המרחקים ולאפשר קשר מהיר ו־נוח בין מוקדי המגורים למרכז ה־עירוני הגדול והראשי, הציע תיכ־נון רכבות הנוסעות במהירויות גבו־הות של 200 ו־250 קמ"ש לשעה, כך שהמרחק ימדד בזמן ולא בקילומט־רים.

על פי הצעתו, יגרום התהליך ה־עיור לפתיחת אפשרויות רבות ל־אכלס אנשים במגורים בעלי אופי עירוני על פני כל הארץ, מבלי ל־נתקם מהמרכז הגדול, ובבלי לאלצם להתרחק הלכה למעשה ממוקדי התר־בות, בידור, כלכלה ומסחר. די ל־העיף מבט לנעשה בשטחים החק־לאיים הבוריקים ברדיוס של עש־רות קילומטרים מתל־אביב, כדי לת־מוך בהצעת פרופ' זוהר לאסור בכוח חוק שימוש באדמות הקלאיות לבנייה מעבר לתיכנון ארצי כולל שיבטיח ריאות ירוקות בין ריכוזי מגורים.

דברי פרופ' זוהר נתקבלו על־ידי רבים ממשתתפי הסימפוזיון בחיוך סלחני. ללמדך כי רבים מבין אלה המופקדים על התיכנון של ערינו ורובעיהן, איבדו תקוותם כי עוד ניתן לשנות במדינה זאת ציוותי עיור. כדי להבטיח לא רק קורת גג כי אם גם נווה עירית ונפשית לאזרחיה.

הצעה דומה במהותה העלה גם האדריכלט חנן מיוחס ממשרד ה־שיכון בדברו על הצורך להעדיף עתה פיתוח רכב מסילתי ועל־ידי כך להרחיב את המרחב המטרופו־ליטני עד גבולות מזרח פתח תקוה, רמלה, לוד ואשדוד. לדעתו, דרושה מדיניות פיתוח שכמשמעותה בלימה מסויימת בעיור המרכז הקיים לטו־בת יצירת אלטרנטיבות שימשכו ער־לים חוגות צעירים להתיישב. רחוק יותר מבלי ליטול מהם אפשרויות קשר נוח ומהיר עם הכרך הגדול.

מצב עגום

על משמעותם וחשיבותם של ה־שטחים הפתוחים בתכנון הארצי והעירוני עמדה הארכ' רות אניס: „הציבור הישראלי מסתגר ודואג לד' אמותיו בעוד המתרחש מחוצה לו הוא הפקר. המצב ברוב ערי הארץ עגום ובעל השלכות על איכות ה־סביבה והחיים" — אמרה. לדעתה, שניים הם המחולים התיכנוניים ה־עיקריים:

✶ אי־הכללת שטחים פתוחים ב־תיכנון עירוני כולל.

✶ חוסר תיאום בין הביקוש ל־שטחים פתוחים לבין ניצולו של ה־היצע הקיים. בתל־אביב הקושי הנו לא רק בחוסר התיכנון כי אם ב־מחסור פיזי בשטחים פתוחים. לדב־ריה מתכננים ופרנסים הסבורים כי בהעדר שטחי נופש ומרגוע בגבו־לות העיר ניתן לפצות את התושב על־ידי הקצאת שטחים כאלה מחוץ לעיר שוגים. העירוניים מבלים 70% מעתות הפנאי שלהם בקרבת מגו־ריהם. כדוגמה לתיכנון משולב נאות של מגורים ושטחים פתוחים הביאה הגב' אניס את הולנד (125 ממ"ר שטח פתוח לנפש) ואת מרחב העיר ציריך, בה משתפים סוציולוגים ו־פסיכולוגים בתיכנון הפיזי של מע־רכת עירונית המשלבת מגורים, נו־פש, ספורט ופעילויות עירוניות אח־רות.

השאלה היא אפוא כיצד ליישם ב־ישראל ידע ונסיון בתיכנון עירוני המופקד ככלות הכל בידי עסקני מפלגות? כיצד להבטיח איזון נכון בין משקל ההכרעה של מומחים ל־זה של נבחרי ציבור? האמנם כ־דעת ד"ר שבח ויס, האידאולוגיה של תנועת העבודה התייחסה לעיר כאל התגלמות תכונות שליליות ו־עד היום, בתנאי המציאות הדינמית, המנהיגות המוניציפלית של המערך נתונה בתסביך זה, ומתקשה להד־ביק את קצב ההשתנות בעריה ה־וותיקות של הארץ ובתיכנונן של עיירות הפיתוח?

אף כי הדברים נשמעים באוזני מי שאינו מצוי ברזי התיכנון כתאור־טיים ומופשטים, אין ספק כי התי־פוש אחר נוהלי תיכנון חדשים ו־טובים יותר, ההשגות על אופי ה־תיכנון ורעיונותיו של פרופ' זוהר, מעידים על אי־שקט בקרב המומ־חים ובקרב אלה האחראים לעיצוב עירנו ובתינו. אולי אי־שקט זה יניב גם פירות ויפקח עיני עסקנים ו־מומחים כאחד, שהרי מי אם לא הם אחראיים ליש ולחסר.

פקק־תנועה, האופייני כל־כך לתנועה ברחובות ת״א הסתתמים כל בוקר

קריה טובלת בירק

קריית ביאליק: דוגמה לשילטון מקומי הדואג לתושבים

מאת אריה נשר

בצורתה ובאורחות החיים בה מפ־ריכה קריית־ביאליק את הטענה ש־הורי חיינו הוא המיד תערובת של שטטיל מזרח־אירופית וקסבה צפון־אפריקאית, בלי סדר, בלי נקיון, בלי גוי ובלי שמירה על רכוש הציבור.

את הקריה, המשתרעת כיום על פני 5500 דונם יסדו ב־1934 150 משפ־חות יוצאי גרמניה שהתיישבו על 400 דונם מחולות המפרץ. כיום, מ־קץ כ־40 שנה, מהחיים יוצאי גרמ־ניה לא יותר מחמישה אחוזים מה־תושבים, שמספרם 19,000 נפש. כ־30% מתושבי קריית־ביאליק הם יוצאי צפון־אפריקה ועיראק. עוד 30% הם ילידי מזרח־אירופה, שמספרם גדל והולך עם העליה מרוסיה. 35% הם ילידי הארץ, ביניהם רבים מקריית־חיים ומשכונות אחרות בסביבה שה־עדיפו לגור כאן. אולם אותם המשת האחוזים שהניחו את היסודות הצ־ליחו לגבש דפוסי חיים ולהטביע חותמם על המקום בדרך כה נמר־צת שהיה בה כדי להשפיע ולתקן את העולים החדשים התושבים האח־רים. לא ה„ייקים" התבוללו בקרב ה־תושבים החדשים אלא האחרונים הס־תגלו לרכת המקום ואימצו את הער־כים הטובים של יוצאי־מרכז־אירו־פה.

התוצאה: קריה טובלת בירק, נקיה ומטופחת, עם תאורה טובה. כבישים ושבילים סלולים כהלכה. הנקיון אינו רק בחוצות אלא גם בחצרות. הגדרות צבועות. שולחים פקח להזכיר לבעל הבית לטייח את חזית ביתו וקיקימים קרן לשיפוץ בתים. סדר, אירגון וטעם שולטים בכיפה. כאן לא מנעו במכוון מס־חר פרטי כמו בקריית־חיים. נהפוך הוא: המועצה היא שיזמה הקמת מרכזים מסחריים שמהם אף יש לה הכנסה.

קדימות עולים

חלק ניכר מזמנו מקדיש ראש המועצה המקומית, מר צבי קרלי־נר (67) לקליטת עליה. הדבר מתבטא לא רק בתיאום בין הגורמים הרבים המטפלים בעולה, אלא בבי־קורים יום יומיים בשיכוני העולים ובאזורי הבינוי החדשים. הוא מש־תדל לפתור בעיות עוד בטרם נוצרו. כך הוא מגלה שחב' שיכון ופיתוח מקימה שכונות בלי חנויות ומרכזים מסחריים. ופועל לתיקון המצב. עתה הוא מייחד את זמנו לעולי גרוזיה. הוא אינו מטיף מוסר, אלא מסביר אילו מצוות מעשיות נדרשות מה־תושבים: קצת הקפדה על נקיון, קצת סדר, מניעת רעש, קצת שכנות טו־בה. בקריה אלפי זוגות אופניים. ליד בית הספר המקיף אורט דאג קרלינר להקמת כוסך ענק לאופניים ופנ־סיונר מופקד על הסדר הטוב.

ההפקדה על הצורה התיירותית אי־נה גולשה לפעולות ראווה. סולם ה־עדיפויות של פעולות המועצה כונ־נה על־ידי שיקולים רציניים. לחינוך ולדאגה לנוער יש מקום ראשון בסדר העדיפויות. לשיקולי הסכון ויעילות מקום חשוב מיבני הציבור בקריית־ביאליק הם מועדונים לנוער וגם מרכזי חברה. חצרות בתי־ספר משמשות מגרשי משחקים בשעות אחר־הצהריים. ארבעת אולמי ה־התעמלות המשמשים תלמידים בש־עות לפני־הצהריים עומדים לרשות אירגוני ספורט וכבוגרים בשעות א־חר־הצהרים והערב.

בית־הספר המקיף

בבית־הספר המקיף של אורט ב־קריית־ביאליק לומדים לא פחות מ־1,600 תלמידים. הוא עונה על צרכי התיכון העל־יסודי של תושבי המ־קום וקרלינר מדבר כבר על הקמת מוסד שני מסוגו. במוסד זה יש מג־מה עיונית המכינה לבחינות בגרות, בצד מגמה מקצועית ברמות שונות, בהתאם לכישוריו של כל נער, עד למתן הכשרה של הנדסאי (י"ג ש־נים). לידו ישנה חטיבת ביניים ב־מסגרת הרפורמה בגלל ההרכב ה־יחוד של התושבים בקריית־ביאליק — שני שלישים ותיקים מבוססים וש־ליש משכבות סוציאליות אחרות — האינטגרציה החברתית כאן קלה יותר מאשר במקומות ניסוי אחרים של הרפורמה. בנוסף נעשות פעולות רבות למען תלמידים טעוני טיפוח, לרבות מתן שיעורי עזר על־ידי מו־רי המוסד בשעות אחר־הצהרים. יש מורים הנוסעים במיוחד לשכונה ה־מרוחקת צור שלום כדי לתת את ה־שיעורים שם. אופיו הכולל של ה־מוסד מאפשר העברת תלמיד ממג־מה אחת לשניה מבלי שהדבר ישבש את חייו מבחינה חברתית (כמו ב־מקרים של מעבר לבית־ספר אחר בעיר). בית־הספר הוא מוקד לפעי־לות חברתית ענפה בשעות אחר־ה־צהרים והערב.

הצלחת האינטגרציה בבית־הספר המקיף משקפת במידה מסויימת את הצלחת הגיבוש החברתי של קריית־ביאליק. ראש־המועצה אומר כי ב־קריה נתגבשו חיי חברה תוססים, כמעט כל אחד מוצא לעצמו מסגרת מתאימה ואין חשים בדידות כמו ב־עיר. כל השנים היו פעולות המוע־צה מכוונות לגיבוש חברתי כזה. ל־צעירים צורו בכיוון זה מגרשי ה־ספורט. יש קונצרטים קמריים עם 300 מנויים קבועים. לקשישים יש לא פחות מחמישה מועדונים. (לשם השוואה — בכל איזור הכרמל טרם הצליחה עיריית חיפה להקים אפילו מועדון אחד לקשישים).

מרכז קהילתי

שוקק חיים בכל שעות היום וה־ערב הוא בית כן. בית־תרבות או „מרכז קהילתי" לפי המינוח החדש בניגוד לשיממון האופף את המרכז הקהילתי הסמוך — בית נגלר ב־קריית־חיים. בבית כן יש חוגים לפ־ני הצהרים ובערב לשפות, תיאט־רון סרטים ועוד. נערכים בו סימ־פוזיונים שונים. בלילות שבת נעשה המקום מוקד פעילות של סטודנטים וצעירים אחרים, ביניהם עולים חד־שים.

קרלינר אינו תומך נלהב במימסד הדתי, אולם כאשר מתעוררת בעיה של סיפוק צרכי דת שהוא משוכנע בנחיצותם הוא ממלאם ביסודיות הטבועה באפיו. לפני בניית מיקוה סייר בכל חלקי הארץ. המועצה מח־זיקה בית־עלמין מסודר למופת ו־שירות החברה־קדישא שלה אין דוגמתו בארץ. תמורת כס קטן מספקים את כל שירותי הקבורה ל־רבות אוטובוס, חזן ורשיון למצבה.

קריית־ביאליק יכולה לשמש דוגמה לשילטון מקומי נאור. אולם בצמרת השילטון המקומי אין צבי קרלינר אי־שיות רצינית. הטעם פשוט: אין הוא נושא דגל מפלגה. כל השנים הוא מופיע בבחירות בראש רשימת „ל־מען קריית ביאליק" וכמעט בלי תע־מולה נבחר מחדש. הצלחה זאת בו־לטת במיוחד על רקע הקנאות ה־מפלגתית באיזור מפרץ חיפה, שכל העמדות הפוליטיות בו נכבשו זה מכבר על־ידי הסניף החזק והמאורגן של העבודה במחוז חיפה. כל המא־מצים להדיח את קרלינר עלו בתהו. קרלינר, הנעזר כל השנים ברעו ועו־זרו שמואל הרשכון, טוען שהתאו־רה אינה צריכה להיות פעלית, ה־מדרכות אינן צריכות להיות דתיות והביוב אינו צריך להיות ליברלי. כ־רוזים אינו מפרסם. הדעות לא ש־לת כ־מיני. להצטלם הוא מסרב באו־רח עקרוני. אף על פי כן מעשיו מדברים בעדו.

היריד הראשון למלאכת מחשבת בעכו

מאת יהודה אריאל

לפני כחודשיים נולד הרעיון לע־רוך יריד בעכו בימי הפסח, כדי למשוך מטיילים ותיירים. קרוב ל־70 אמנים הציגו את פרי עמלם בחאן־אל־עומדן הציורי. בשעה היעודה ב־יום הראשון של חול המועד פתח שר התיירות מר משה קול את ה־יריד, כשאלפי אנשים צבאו על ה־דוכנים ומילאו את חדרי התצוגה ו־המכירה בקומה השניה של החאן.

עיריית עכו והחברה לפיתוח עכו העתיקה קיבלו על עצמם לכסות מח־צית ההוצאות של היריד, הנאמדות בכ־130 אלף ל"י. חברת כיוון ה־מארגנת את האירוע, קיבלה על עצ־מה כיסוי המחצית האחרת. היו חש־שות כבדים שמא יצטרכו המארגנים לכסות גרעונות כבדים. אולם כבר ביום השני לפתיחה נתבדו החששות. ביום הראשון ביקרו במקום קרוב ל־עשרת אלפים איש והנהירה ליריד נמשכה גם למחרת וביתר ימי הפסח. נקבעו דמי כניסה של לירה לאדם שוודאי יכסו חלק ניכר של ההוצאות, נוסף לדמי שכירת הדוכנים והחדרים שנקבעו ל־600 ל"י לכל חדר. ניתנו הנחות, במיוחד לאמני הקיבוצים ולאמנים הדרוזים והערבים.

הצלחות ותלונות

בבוקרו של היום השני של היריד אמרו לי מציגים: הופתענו לטובה. מר אלי שהם סוכן ויצואן של „קדם אומנות" מתל־אביב הסביר: היום הראשון של היריד אף שהחל רק אחה"צ היה טוב מאד וכיסה כמעט את כל ההוצאות שלי לעשרת ימי היריד. לא חשבתי שתהיה נהירה כה רבה למקום, ולא יכולתי לחלום ש־תהיה מכירה כה טובה. הסחורה ש־הבאתי ומלאתי בה חדר גדול, אינה מספיקה לכל ימי היריד ואצטרך להביא מוצרים נוספים כדי שלא אשאר ללא מוצגים. דברים דומים שמעתי מפי מציגים אחרים.

רק לעמוס מורחי מגבעת עדה היו טענות חמורות. מורחי מייצר תכשי־טים בסוגים שונים, בעיקר מפליז־בראן. תוצרת מפעלו מיועדת ב־מיוחד לתיירים. אלא שהתיירים כמעט לא נראו. ביום הראשון של היריד ביקרו באולם התצוגה שלו למעלה מאלף איש. ביניהם תיירים מעטים. המכירה היתה בכ־700 ל"י לפרוט. ביריד אפשר להשיג את המוצרים בהנחה של 30 עד 40 אחוז. אמר עמוס מורחי: מדריכי התיי־רים אינם מאפשרים לקבוצות לבוא ליריד. הלכתי למרכז עכו העתיקה ושוחחתי עם כמנין מדריכים. כולם אמרו שהיריד אינו בתוכנית הסיו־רים שלהם ואין להם זמן.

מר פירסטנברג מחברת מיגון ההלובן בבסורד התיירות באתר ש־קיים חשש שהמדריכים אינם מאפש־רים לקבוצות לבקר מפני שאינם יכולים לגבות את דמי העמלה. בהם הם זוכים בכל חנות אחרת בעכו.

דוחק וגניבות

במרבית המציגים שמעתי תלונות על גניבות. לרוב דברים פעוטים. אבל היו מציגים שאצלם נגנבו דברי אמנות בעשרות ל"י. ביום השני ליריד נאלצו להעסיק יותר אנשים כדי למנוע גניבות.

תלונה אחרת היתה בדבר מקום התצוגה. אמנם חאן־אל־עומדן הוא מקום מרהיב ביופיו. אלא שחדרי התצוגה הוכנו בחפזון, הטיח נפל מהתקרה, הרצפה מתפרקת. ברוח המזרחית החזקה שנשבה אי־אפשר היה לפתוח את הדלתות של חלק מחדרי התצוגה. הכניסה לחדרים היא לרוב צרה וקשה לזרם כה גדול של מבקרים להיכנס ולצאת דרכה.

כל אדם יכול לרכוש ביריד מדברי האמנות. אף אלה שתקציבם קטן. כי המציגים התחשבו בכך. מצויים כאן עבודות באטיק וקרמיקה, גילוף עץ ודיוקנאות, הדפסת משי ואריגת כלי בית שימושיים ולנוי.

היריד ישאר פתוח עד מוצאי־שבת הקרובה, ורק אחר־כך אפשר יהיה לערוך את מאזן ההכנסות. אולם בעקבות ההצלחה שהביאה רבבות מבקרים בימים הראשונים ברור כבר עתה לעורכי היריד, שחייב להיות המשך לכך בשנה הבאה. כל עכו נהנתה מזרם גדול של מבקרים. שגם סעדו בעיר. ביקרו בעיר הצלבנית, התת־קרקעית ובמוזיאון ורכשו מז־כרות ודברי־מתיקה בחנויות הרבות שבעיר.

אוטובוס לעמידה

שלמה גרבר

ארבעה נהגי־ניסוי ב־דן עורכים בימים אלה ; באוטובוס המיפרקי ה־ בני קרונה, שהובא ל־ ; משרד התחבורה. נסוי־ ; נערכות כבעס בכל קווי ים הבין־עירוניים כדי האוטובוס מתאים למצי־צה ברחובות תל־אביב ו־ זלב בעומס התנועה תוך יה לנוסעים, באשר הוא ב־ יותר נוסעים.

שהוא כתוצרת הולנד ה־ נ־ הדס. הוא פותל מאת בירה אחת כחברות ה־ שוודיה, וכבר עשה יותר ק"מ. יחד עמו הגיעו ב־ ג ובהנדס החברה, כדי ת ההגים את הצוות ה־ דן בכל הקשור במיפרקי והתקנו. אחרי מספר נסי־ אבר אחד מנהגי־הניסוי יצחק סגל: „בימים ה־ דיתה אבלנו קצת התרג־ לאחר כרכבנו את ה־ רוחב האוטובוס ובמיו־חד של אורכו, אין עוד בעיות נהי־גה.

שמה מת

עם זאת חייבת להיות עירנות גדולה מאשר בעת נהיגת אוטובוס רגיל, בגלל אורכו והבעיות המיו־חדות הנובעות מכך. בסיכום — זה די נחמד". מסתבר כי נהיגת או־טובוס כה ארוך — 18 מטר לעומת 11 מטר אורכו של אוטובוס רגיל

אוטובוס המפרק

— מחייבת את הנהג להקפיד על כמה כללי נהיגה חדשים. מסביר מר סגל: בנהיגה רגילה בכביש ישר, אין כל הבדל בינו לבין אוטובוס רגיל, אך בפניות, הדבר קצת מסו־בך. מסתבר כי בעת פניה ימינה, הופך החלק השמאלי האחורי של האוטובוס לשטח מת בשביל הנהג, ועליו לערוך חישובים מיוחדים כדי שהחלק זה של האוטובוס לא יפגע במכוניות החונות או בעצמים לשמא־לו. מבחינת כושר הסיבוב או כושר ההיגוי, אין כל בעיות.

בעיה מיוחדת שנתעוררה בעת הני־סויים היו הכניסה והיציאה של ה־רכב לתחנות. שטחי התחנות מתוכ־ננים לאוטובוס רגיל. לכן כניסה לתחנה באוטובוס המיפרקי, במיוחד כאשר חונות בקרבתה מכוניות, מ־חייבת חישובים מיוחדים לחניה ב־מרחק של 60־80 ס"מ מן המדרכה.

הבעיה החמורה ביותר היא המע־בר בצמתים. מסתבר כי לעתים אין האוטובוס מצליח לעבור את הצו־מת, בגלל עיכובים בתנועה לפניו, ואז הוא חוסם את הצומת למעבר כלי הרכב ברחובות הצולבים. בע־יה זו חריפה במיוחד בצמתים מרו־מזרים. כאשר הרכב ברחובות ה־צולבים אינו יכול לנוע למרות הת־חלפת האורות ברמזורים.

בארצות שבהן משתמשים באו־טובוס המיפרקי, הוא מופעל בדרך כלל בקווים פרבריים או בשירותי הסעה מנמלי התעופה למרכזי ה־עיר. אצלנו המגמה היא להפעילו גם בקווים העירוניים. נהג הניסוי סיפר כי ביום הראשון לבוא האו־טובוס ערכו בו שורה של ניסויי נהיגה בחניון החברה, בהדרכת ה־נהג והמהנדס השוודים. ברחבת ה־חניון הותקנו מכשולים ופניות ב־צורת אוטובוסים. הניסויים כללו נסיעה במסלולים צרים, פניות ח־דות, חניה בתחנה, נסיעה לאחור ועוד. למחרת ערכו ניסויי נהיגה בחניון הענקי שליד גני התערוכה, כולל ניסויי בלימה, תאוצה, פניות, כח המנוע ופליטת עשן, והתוצאות היו חיוביות. ביום השלישי יצא ה־אוטובוס לנסיעות בקווי החברה ה־שונים — 1, 18, 25, 40, 61, 68 — באיזור התחנה המרכזית והאיזורים אחרים. „גם בקו הקשה ביותר, 66, שמהלכו החדש עבר בשכונות פתח תקוה על רחובותיהן הצרים, היו ה־תוצאות מצויינות, אף כי לא האמנו כי האוטובוס מסוגל לעבור בו", מדגיש מר סגל.

הוויה נעימה

כן נערכו נסיונות נהיגה בקו ה־עמוס 51, תוך קליטת נוסעים ב־דרך ולהפתעתם הרבה של הממת־נים בתור שבתחילה היססו לעלות. בשעות אחה"צ נערך נסיון נהיגה מבני־ברק לירושלים (קו 400) עם 68 נוסעים. בדרך התחמם המנוע במקצת בגלל מבנה הקירור המות־אם לשוודיה, אולם לפי הוראות ה־מהנדס לא הופסקה הנסיעה, שארכה כמו באוטובוס רגיל, 95 דקות. „שום משאית או אוטובוס לא עקפו אות־נו, אף כי אוטובוס אחד של אגד ניסה לעשות זאת, אך ויתר", מציין מר סגל. בדרך חזרה, ושוב עם או־טובוס מלא נוסעים, כולל ארבעה בעמידה, עברה הנסיעה ללא תקלות מיוחדות, פרט לתקלה אחת, הנובעת מכך שהאוטובוס אינו מותאם למזג האוויר הישראלי. היה זה יום חום מאד; את החלונות לא ניתן לפתוח מאחר שהם קבועים; ה־איוורור המאולץ, בעל 4 דרגות, לא הספיק, וחום כבד העיק על הנוסעים לאורך כל הדרך. אך הנוסעים, ש־הנסיעה היתה להם הוויה נעימה, לא התלוננו. הנסיעה חזרה לתל־אביב ארכה קצת יותר משעה, ו־חצי. משום שחלקה היה בלילה.

כושר הפניה והתמרון של האוטו־בוס הארוך נובע ממבנהו המיוחד, כשהחיבור בין שני הקרונות נעשה באמצעות שתי דיסקיות המחוברות זו על גבי זו. לאוטובוס שלושה צירים במקום השניים המקובלים, והאחורי שבהם מחובר למערכת ה־היגוי. כאשר מסובבים את ההגה ימינה, פונה הציר האחורי בכיוון הנגדי ומסייע לסובב את האוטובוס כאילו היה זה רכב רגיל.

באוטובוס המפרקי 74 מקומות ישיבה וכן אפשרות להסיע עוד 60 איש בעמידה. בנוחיות סבירה. אולם ניתן להתאימו לתנועה עירונית ולקליטת 170 נוסעים, רובם בעמי־דה. אורכו כאמור 18 מטר, אך ניתן גם לבנותו באורך של 16.5 מטר בלבד.

הקפיצים בו הם קפיצי עלים ר־גילים אך כאשר העומס מגיע ל־משקל מסויים נכנסים לפעולה קפי־צי האויר. הרכב מסוגל לפתח מהי־רות של 100 קמ"ש בשעה, אך התאמתו לתנועה עירונית כרוכה בהת־קנת ציר מיוחד שיקטין את המהי־רות ל־85 קמ"ש. המנוע הוא בן 260 כוחות סוס, קצת יותר חזק מ־אשר באוטובוס הרגיל, אך, כאמור, מסוגל הרכב להסיע מספר כפול של אנשים ואורכו קטן מזה של שני אוטובוסים רגילים.

מערכות בקרה

לצרכי בטיחות, אין להתניע את האוטובוס כשהוא במהלך. הנהג יושב בתוך תא סגור. כאשר מנסה הנהג לצאת מתאו מבלי להפעיל את בלמי היד, נשמע זמזום התר־אה. בעת שנפתחות דלתות האוטו־בוס לקליטת הנוסעים או להורדתם, מופעלים הבלמים אוטומטית, כך שלא ניתן להתחיל בנסיעה כאשר הדלתות פתוחות. הדלתות מופעלות על ידי עין אלקטרונית, וגם באופן מיכני על ידי מתג. קיימת גם מע־רכת אבטחה מפני הפניות חדות ו־מסוכנות בעת נסיעה אחורנית; ב־מקרה כזה מופעלים בלמי הקרון אוטומטית ואין אפשרות להמשיך בנסיעה בלי ללחוץ על מתג מיוחד לשחרור הבלמים. המחייב נסיעה קדימה בלבד. שילוט מספר הקו ו־יעדי הנסיעה מבוצע בשיטה יעילה וטובה, באמצעות סרט נע עליו מ־פורטים כל הקווים ויעדי הנסיעה. „על ההנהלה לאמץ שיטה זו כדבר ראשון בכל האוטובוסים של דן, ב־מקום השיטה הקיימת של לוחות הקרטון הנקרעים או חסרים", מציין נהג הניסוי.

השבוע הותקן באוטובוס תא כר־טיסן ומיום ד' הופעל האוטובוס ב־קו 5 ובקווים עמוסים אחרים. הני־סויים ימשכו שלושה שבועות, ש־בסיומם יערכו צוות נהגי הניסוי ומומחי דן המלצות אותם. לקביעת אם אמנם האוטובוס מתאים לתנאי התנועה ברחובות תל־אביב. יש לז־כור כי מחיר האוטובוס המפרקי הוא כ־310,000 ל"י לעומת כ־150,000 — 200,000 ל"י לאוטובוס רגיל.

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

הלוח הכפול | הארץ | ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: שדרות רוטשילד 76, תל־אביב
טלפונים: מחלקת מודעות 614808, 614955, 612495
המחיר: יום חול: 1.00 ל״י לשורה / יום ו׳: 1.20 לשורה

לחברה מסחרית גדולה
דרושים

1) במספר משרה 100/1
מהנדס כימאי
אשר התמחה בצבעים ופיגמנטים לתעשיית הטקס־טיל, אופי המשרה שווק וייעוץ. רצוי נסיון קודם בייצור ובשווק.

2) במספר המשרה 100/2
אקולוג
הכישורים הדרושים: מהנדס תעשייתי או כימאי אשר התמחה בבעיות זהום הסביבה. אופי המשרה שווק וייעוץ.

3) במספר משרה 100/3
מהנדס אלקטרוניקה
הכישורים הדרושים: התמחות בערכויות בקר וכלי טיס אופי המשרה מסחרי. נסיון קודם בתכנון ופקוח על מערכות דומות.

נא לפנות בכתב עם פרטים מלאים וציון מספר המשרה אל ת.ד. 36888, ת״א

האוניברסיטה העברית בירושלים

מודיעה על משרה פנויה של:
עוזר למבקר האוניברסיטה
מכרז מס׳ 2/73
תיאור התפקיד — ניהול ורכוז לשכת מבקר האוניברסיטה ואחריות על עובדיה; בדיקת נתונים וריכוזם לצורך דיון והחלטה; עזרה למבקר האוניברסיטה בתפקידיו השונים וביצוע תפקידים שיטיל עליו המבקר במסגרת סמכויותיו בתקנון.
דרישות התפקיד — השכלה אקדמית גבוהה (רצוי במשפטים או כלכלה או מינהל ציבורי) ידיעת הד־שפות עברית ואנגלית על בוריין, ותק ונסיון בנושאי מינהל — לפחות 5 שנים, נסיון בבקורת.
הדרגה — א—א+ בדירוג מח״ר.
על המעוניינים לפנות בכתב בצרוף תולדות חייב עד התאריך 8.5.73 אל: — מחלקת כח אדם, קרית האוניברסיטה העברית, ירושלים ולציין על המעטפה „מועמד למשרה במספר 2/73״.

למלון
בפר המכביה
דרושים
* סגן מנהל קבלה עם תעודה
ידע בשפות והמלצות, רצוי.
* טבחים
* אנשי אחזקה ומשק
סוג א׳ ד־ב׳

נא לפנות להנהלה טל. 749711

קלי — יועץ לבטוח פנסיוני
שדרות רוטשילד 72 תל־אביב, טל. 624413
דרושה
מזכירה־כתבנית
בעלת נסיון, הרוצה ומסורה.
רצוי נסיון קודם.
לפנות טלפונית.
סודיות מובטחת.

לחברתנו דרוש
איש מכירות
לרכיבים וציוד אלקטרוני
הכישורים הדרושים:
השכלה — מהנדס או הנדסאי אלקטרוניקה
שפות — אנגלית ועברית (שליטה "מלאה)
על המעוניינים לפנות לקביעת ראיון אל:
מר י. רייס

MMI LTD.

רח׳ הלסינקי 23 ת״א, טלפונים 250484, 254985

NCR
דרוש לאגף הטכני
מחסנאי טכני
הכישורים הדרושים:
— נסיון בסיסי במקצוע
— ידיעה מספקת בקריאה ובכתיבה של מונחים טכניים באנגלית.
* עבודה יציבה * תנאים טובים
נא לפנות בכתב יד בציון קורות חיים לי. א. מיטווך ובניו בע״מ ת.ד. 1089 תל־אביב 61000 במספר הבקרה 6—46
— סודיות מובטחת —

דרושה
כתבנית
עברית—אנגלית
בעלת נסיון בהדפסה בשתי שפות, רצוי תושבת חולון
נא לפנות:
תקליטי סי בי אס בע״מ
רח׳ טהון 50, איזור התעשיה חולון, טל. 840191

מוסד כלכלי גדול בתל־אביב
מחפש
* פקיד חשבונות
* פקיד מחסנאי
* פקידה כתבנית עברית
* פקיד רשוי
נא להתקשר בטלפון 39955
קו פנימי 357

קופת חולים מכבי
דרוש/ה
פיזיותרפיסט/ית מוסמך/ת
בסניפינו בפתח־תקוה ובנתניה.
ימי עבודה ושעות עבודה:
א׳, ג׳, ה׳ 15.30—18.00
ב׳ ד׳, ו׳ 08.00—13.00
מועמדים יפנו בכתב יד עם ציון קורות חיים ונסיון עבודה קודם לת.ד. 4026 תל־אביב, עבור מחלקת המבנים.

לחברת יבוא
דרושה פקידה
לעבודות משרד והדפסה
ידיעת אנגלית הכרחית
שעות עבודה רצופות מ־8.00 — 4.00
לפנות לת.ד. 21095 ת״א עבור „פקידה״

NCR
דרושה למשרדנו בתל אביב
כתבנית אנגלית
הכישורים הדרושים:
— נסיון בכתבנות אנגלית
— רצוי ידע בכתבנות עברית
* תנאים טובים * עבודה יציבה
נא לפנות בכתב יד בציון קורות חיים לי. א. מיטווך ובניו בע״מ ת.ד. 1089 ת״א 61000 (בכ׳ משרה 44—9)
— סודיות מובטחת —

לחברה בת״א
דרושה
עוזרת למנהל החשבונות
2—3 שנות נסיון לפחות
לעבודה מלאה.
לפנות ת.ד. 21095 ת״א
עבור מנהל החשבונות.

למשרד אדריכל בת״א
דרושים
1. ארכיטקט(ית)
בעל נסיון
2. שרטטת פקידה
עבודה מגוונת
תנאים טובים
שעות: 7.30—14.00
טל. 70 13 28

לחברה גדולה בתל־אביב
דרושות
1. מזכירה למנכ״ל
השולטת היטב בעברית ואנגלית
2. פקידה כתבנית
2 שנות נסיון לפחות
3. נערה
עם ידע בעבודות משרדיות
נא לפנות למחלקת כח אדם טל. 824186 ת״א.

בענף הדפוס
מתפנה אצב צעיר היר־
צאי עם ידע, נסיון ר־
נהול בתה מסחרי.
הצעות רציניות ת.ד.
3063 ראשון לציון.

דרושים
מפעילים מקצועיים
למיקרפ׳ 850—955 קיי
ומנהל עבודה לעבודות
עפר ופיתוח
לפנות אברהם ב. דינור
בית בע״מ, רח׳ אהרונ־
סון 2, פתח־תקוה טל.
913388

דרושות תופרות
מנוסות לאוברלוק
תנאים טובים בביתה.
אופנה „אמינוסי״
רח׳ קרליבך 12
(ליד מלרובין)
תל־אביב.

דרוש
שליח עם וספה
(רצוי מסביבות פ״ת)
בתנאים טובים
לפנות: אבנים מאוח־
דים בע״מ, רח׳ אלנבי
111, ת״א (מכבי קלינס
תמר).

דרושים
אמנים מאהוהים
דרוש הותך
לפנות בכתב: רחוב
נסכר ביה אריה, פתח
תקוה (ליד עדהוית)
או לטלפון 919459 לפני
כמה צהרי.

דרוש/ה
למשרד עורכי־דין
יצחק מוריץ — ה. מרגוליס
מנהל/ת חשבונות
בעל/ת נסיון
שעות העבודה כל יום מ־08.00 עד 13.30
נא לפנות בכתב תוך ציון הנסיון והמלצות לפי ת. ד. 29308 תל־אביב 61290

לקבלן בנין
דרושים
מהנדס,
הנדסאי או
טכנאי בנין
[illegible]
נערה
לשליחויות + הדפסה.
צריכים בטלפון 446193.

דרוש באופן דחוף
מתכנן ומתאם שרותי רווחה
במשרה מלאה בעיירת פתוח באזור הצפון
מועמדים בעלי השכלה אקדמאית במדעי החברה, רצוי בעבודה סוציאלית ובעלי נסיון בעבודה קהילתית.
יפנו בכתב למנהל הסגה, המרכז לסביבת עבריינות רח׳ העמק 18, ירושלים או טלפון: 02—224651, לציין על המעטפה „תאום שרותי רווחה״.
האגף מבטיח לבעומד המתאים!

דרושים
עובדי אינסטלציה בבנין
מכל הסוגים
לקבלנות פנימה
לטלפון 250370 ת״א
בין השעות
18.00—8.00

למוסד מחקר ופיתוח באיזור חיפה
דרושים

* מהנדס למחקר מערכות

תאור התפקיד: מחקר בעיבה של מערכות משולבות בשלבי התכנון והפיתוח, הכוללים חקר בצועים והכרעה, חקר שיטה ומערכות והאופטימיזציה של תוצאות הבסויים.
הכישורים הדרושים: תואר אקדמאי (רצוי MSc) באחד התחומים הבאים:
— הנדסת התעשייה וניהול
— הנדסת בקרה או אוירונוטיקה
— פיסיקה
— מתמטיקה + סטטיסטיקה
— הנדסת מכונות / אלקטרוניקה, עם רקע או נסיון בסטטיסטיקה או מחקר בצועים
יועדפו מועמדים בעלי רקע בנושאי חקר בצועים ומחקר מערכות.

* מהנדס אלקטרוניקה / אוירונוטיקה

תאור התפקיד: תכנון, ביצוע ופענוח נסויים של מערכות מתוחכמות.
הכישורים הדרושים: נסיון של שנה לפחות בעבודה הנדסית דומה.

* עוזר לתכנון ומעקב

תאור התפקיד: איסוף המידע הנתונים הדרושים לתכנון הפיתוח והייצור. מעקב אחר התקדמות ביצוע הכניות העבודה בשיטת ה־PERT ובשיטות אחרות. טיפול בדוחיות טכניים הנוגעים להתקדמות בביצוע המשימות.
הכישורים הדרושים: טכנאי ייצור, מכונות, אלקטרוניקה או מיכון, בעל נסיון של מספר שנים בעבודה דומה.
● המעוניינים יפנו לת. ד. 9757, חיפה (עבור 13) ויצרפו קורות חיים, השכלה, רקע מקצועי ומספר טלפון להתקשרות.
— סודיות מובטחת —

החברה לניקוב בתל־אביב
דרושות
נקבניות י.ב.מ.
בעלות נסיון
בתנאי שכר מצוינים
מוזמנות לעבודה גם נקבניות מחוץ לאזור ת״א. י.ב.א. חברה לניקוב ואוטומציה בע״מ 623743, פרץ 4, ת״א.

דרושה פקידה כללית
בעלת נסיון
בעבודה משרדית
ופקידה בכתבה
*
מתעמדות עם בגרות וד לאחר שרות צבאי מת־בקשות לפנות בכתב בצירוף פרטים מלאים ולציין טלפון לתשובה ל: ת.ד. 29259 ת״א

המשרד הראשי (see masthead)

דרושות
מזכירות־כתבניות
שפת־אם אנגלית
והדפסה על מכונת כתיבה.
ידיעת השפה העברית רצויה.
תנאים טובים.
נא לפנות אל מנהל כח־אדם:
תל־אביב, נחלת בנימין 52 טל.: 53115

לחברת יבוא לחלקי חלוף בתל־אביב
דרושים:
* מנהל חשבונות עצמאי
צעיר דינמי עם אפשרות להתקדמות מהירה.
* פקידה להנהלת חשבונות
בעלת נסיון
בהצעות נא לכתוב לת. ד. 866, תל אביב עבור מס. 784.

דרושים
מרכיבים
לעבודות אלומיניום
רק בעלי מקצוע יפנו לתריסול בע״מ חיפה
רח׳ נורדוי 14 טל. 527381/2

לקרתא
חב׳ לפיתוח מרכז ירושלים בע״מ
דרושים
1. מזכירה־כתבנית
ליום עבודה מלא
2. חניך/כה
לבצוע עבודת משרד והליהורית
ליום עבודה מלא
לפנות טל. 223030, 222474 ירושלים

לבנין רב קומות בת״א
דרוש [illegible]
מנהל עבודה
בעל נסיון של 5 שנים לפחות
מועמדים מתאימים יטלפנו 623301, ת״א, או יפנו לרחוב נחמני 14, קומה א׳, תל־אביב.

לסוכנות מכוניות
באזור פתח־תקוה
דרושה
מזכירה
עברית־אנגלית
נא לטלפן: 51511 ת״א, בשעות 9.00 — 15.00

לסברינה
בעלי מקצועיל בקיים
דרושים
גזרנים
רצוי נסיון של מספר שנים בגזירת לבני נשים.
תנאים טובים למועמדים מתאימים.
נא לפנות למנהל כח־אדם ב־בית, דרך הנשיא 9 בני־ברק, כל יום בין השעות 800—1700.
(אוטובוסים: 51, 54, 64, 68, 69, 70), או להתקשר לטל׳: 03—791133 / 03—781265.
סודיות מובטחת!
sabrina

„אגרידב״
חברה לפיתוח חקלאי אזורי זהן בע״מ
לעבודה באפריקה —
בארץ דוברת צרפתית
דרושים
* מהנדס אזרחי
עם נסיון בעבודות עפר ובטונים
* מהנדס מכונות
עם נסיון בציוד מכני כבד
* מכונאי לציוד מכני כבד
רוק או בכוי ללא ילדים
נא לפנות לת.ד. 20021, תל־אביב

כתבנית מנוסה
דרושה ל„אגד״ ירושלים
בפרטים נא לפנות למחלקת כח־אדם, משרדי אגד, רח׳ יפו 224 ירושלים.

דרוש בירושלים
מורה לפיסיקה
בעל רשיון הוראה קבוע לכתות ט׳—י״ב
ובעל נסיון בריכוז מעבדה.
על המועמד לפנות בכתב בצירוף צילומי תעודות והמלצות להנהלת בי״ס תיכון עירוני כ״ח ע״ש רנה קסין, רחוב יעקב נסר — רמת אשכול, ירושלים

דרושה מרכזנית
לעבודה במשמרות
למשרה חלקית
נא לפנות בשעות העבודה למר בן־פנחס לשכת העתונות הממשלתית, רח׳ איתמר בן אבי 9 תל־אביב.
(מאחורי בית־סוקולוב).

תהנו לעבוד במלונות שרון
דרושים לנו
● מלצרים — אפשרות לינה במקום.
● טלפוניסטיות — ידיעת השפה האנגלית והעברית על בורין הכרחית.
בקשר לפרטים נא לפנות למנהל המנגנון טל. 938777 מלונות השרון הרצליה — חוף־ים.

לבית ספר תיכון
בפקוח משרד החנוך
בסביבת תל־אביב
דרוש
סגן מנהל
בעל תואר M.A. או B.A. וכן נסיון של 5 שנים לפחות בהוראה ובחנוך
מועמדים מתאימים יפנו בכתב בצרוף נסיונם והמלצות לת.ד. 1334 ת״א או לטל׳ 9809058

בית הספר לרפוי בעסוק
הר הצופים, ירושלים, טלפון 87530
דרושים
מדריכים קליניים
לעבודה בבית הספר
אפשרות גם עבודה במשרה חלקית
הכשורים הדרושים: מרפא/ה בעסוק מוסמך/ת עם ותק של 5 שנים לפחות, נסיון בהדרכה ורצוי נסיון במפעל קבוצתי. העבודה כרוכה בנסיעות בכל הארץ.
המעונינים יפנו בכתב בצרוף קורות חיים להנהלת בית הספר לרפוי בעסוק, הר הצופים, ירושלים, עד 30 למאי 1973.

למפעל תעשייתי בענף המשקאות הקלים בבת־ים
דרושים
1. חשמלאי תעשייתי
בעל ידע ונסיון באוטומטיקה תעשייתית
2. מסגר אחזקה
עם נסיון של 3 שנים לפחות
3. אחראי לאחזקת רכב
עם נסיון של 3 שנים לפחות
*
לפנות לטלפון 864111, ת״א

למוסד ציבורי גדול בתל־אביב
דרוש
קבלן
לנהול מסעדה
נא לפנות בכתב בציון נסיון והמלצות לת.ד. 866 תל־אביב כס. 783.

לחברה תעשיתית ומסח[רית] גדולה בת״א
דרוש
מנהל חשבונ[ות] ראשי
המועמדים יפנו בכתב בצרוף קורו[ת] ונסיון קודם לת.ד. 7172 ת״א מיקוד

לחברה גדולה דרוש מ[...]
מהנדס כימ[אי]
רצוי עם נסיון בשטח הטיפול במים הכרחית שליטה מלאה בעברית וידיע[ת] האנגלית.
פרטים נא לפנות לת.ד. 2306 תל־אב[יב] מס׳ 13/73.
סודיות מובטחת

לחברת נפט
דרושות
1. פקידת חשבונות
הכישורים הדרושים
א. ידיעת אנגלית על בוריה.
ב. ידע בהנהלת חשבונות.
ג. הדפסה באנגלית ובעברית.
2. פקידה למחלקת מט[...]
הכישורים הדרושים
א. ידיעת אנגלית על בוריה.
ב. הדפסה באנגלית.
ג. נסיון קודם בחברה מסחרית
שעות העבודה מ־8.00 עד 15.00
לפנות בכתב לת.ד. 7187 תל־אביב

דרושים
1) מחסנאי טכני
2) עוזר למחסנאי טכני
לפנות במקום
ל: מעליות ישראל
רח׳ הקישון 31, אזור התעשיה, בנ[י ברק]

למפעל מזון באיזור תל־א[ביב]
דרושים
* מנהלי עבודה
(העבודה ב־2 משמרות)
בעלי נסיון בניהול צוות ע[...] בתעשיה.
* חשמלאי אחזק[ה]
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכ[תב] יד עם פירוט קורות חיים, נסיון קודם לת.ד. 2438 תל־אביב, בציון המשרה המבו[קשת] על גבי המעטפה.
סודיות מובטחת

למחלבת נהריה שטראוס ב[ע״מ]
דרוש
רואה חשבון א[ו]
מנהל חשבונות מדופ[לם]
בעל נסיון של לפחות 3 שנים בתע[שיה]
המועמד מיועד לתפקיד מנהל חשבונות ו[...] ובתקופת נסיון יועסק בשבצעים מיוחדים ארגון מערכת חשבונות לבריבה ובשיפור, הע[...] ניהול חשבונות למבצע עצמאי ובו — כל־ מתקבל ללימוד הבעיות המיוחדות.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב הוך פירוט קורות חיים, נסיון בעבודה ומשכר מבוקשת, לת.ד. 5 נהריה.

שרד רואה חשבון

דרוש/ה

בד/ת ביקורת

בעל שנות לימודים באוניברסיטה

לטלפון: 57946 ת״א לקביעת ראיון

המשרד אדריכלים גדול

דרושים

אדריכל בנין

אדריכל נוף

ת טל. 264161, בשעות 8.30—13.30

לחברה לייבוא וייצוא במרכז תל-אביב

דרוש

מנהל חשבונות

צעיר

שורים הדרושים:

ן קודם של שנתיים בעבודה מעשית
צות טובות בשפה העברית ושליטה
פה האנגלית.

מצאות בהתאמה חשבונות.

מעונינים יפנו בכתב יד בציון קורות
ם ונסיון קודם לת.ד. 1514 תל־אביב
ור „מנהל חשבונות".

מטבחי רגבה

דרושים

פקיד למחלקת ביצוע לאחר שירות צבאי המסוגל לקרוא שרטוט ולטפל בלקוחות.

נגרים להרכבת מטבחים בעלי נסיון, רכב וכלי עבודה.

פקידה עם ידע בהנה״ח

נא לפנות לטלפון 252478/9 בין השעות 9.00—13.00

עו״ד — בעל נסיון בשטח האזרחי

מחפש

תעסוקה כעו״ד שכיר או כשותף

במשרד עו״ד מבוסס באשקלון—אשדוד

הצעות לת. ד. 29322 ת״א, עבור עו״ד

דרוש בצפת

פקיד אחראי

לבדיקת חוזים והעברת הזמנות

דרגה: ח׳ — 24 נקודות

על המעונינים לפנות בכתב יד לת. ד. 1142 צפת

דרושות

צעירות

בכל הארץ

באם את בגיל 16—25
באם אין לך מקצוע והשכלה
תוכלי להרויח —.800 ל״י
לחודש ויותר

לאחר שתרכשי מקצוע חדיש ומתקדם תוך שלושה חודשי הכשרה בזמנך הפנוי.

לקבלת פרטים גזרי ושלחי לת.ד. 28125 מס. 20 2

שם: ____________

כתובת: ____________

עיר: ____________ גיל: ______

אוניברסיטת חיפה

דרושים

1. **אחראי על מדור אישורים.**
תאור התפקיד: הכנת אישורים לסטודנטים באוניברסיטה.
הכישורים הדרושים:
1. השכלה תיכונית לפחות, רצויה השכלה גבוהה.
2. נסיון של 3 שנים בעבודות מזכירות.
3. שליטה ...
הרצאה בשתי השפות.
4. כשר לקיים מגע עם קהל.
5. כשר ארגון ופיקוח על צוות עובדים.
6. כשר ניסוח בכתב ובע״פ בעברית ואנגלית.
הדרגה — בהתאם לכישורי המועמד.

2. **טכנאי בנין.**
תאור התפקיד:
1. עוזר לראש מדור בנין.
2. ניהול מו״מ עם קבלנים לבצוע עבודות אחזקה.
3. אחריות על צוותי אחזקת מבנים באוניברסיטה.
4. פקוח על עבודה פתוח ובניה, בדיקת חשבונות של קבלנים וחישובי כמויות.
5. ניהול ארכיון תוכניות.
הכישורים הדרושים:
1. בוגר ביה״ס לטכנאים במגמת בנין.
2. נסיון של שלוש שנים לפחות בעבודות בניה.
3. כושר ארגון ופקוח על צוות טכני.
4. שליטה בשפה העברית.
הדרגה — בהתאם לכישורי המועמד.

המעונינים יפנו בכתב למחלקה לכח־אדם באוניברסיטת חיפה בציון שם המשרה.

דרושים

* **מרכזנית**
עם ידיעה באנגלית
שעות העבודה 8.00—16.00
נא לכתוב לת. ד. 26031 תל־אביב

* **נער שליח**
לטלפן 52428 תל־אביב

לצה״ל דרושים

העובדים הבאים:
לעבודה באיזור
ראשון-לציון — רמלה:

א. כרסם
ב. נגר (בניין ורהוט)
ג. מסגרים ורתכים
ד. פחחים
ה. פקיד - מחסנאי

בירור פרטים נוספים נא לפנות לד.צ. 3036

בית בריל

דרוש

מנהל חשבונות עצמאי

רצוי בעל השכלה בראיית חשבון
למועמד המתאים תנאים טובים

נא לפנות לטל: 925426
לשם קביעת ראיון

עו״ד — בעל נסיון משפטי ומינהלי
השולט היטב בעברית, אנגלית וערבית

מחפש

תעסוקה מתאימה

באשקלון—אשדוד או הסביבה

בהצעות נא לפנות לת. ד. 29322 ת״א
עבור עו״ד.

למפעל מתפתח
בענף חומרי חיטוי וניקוי

דרוש-באשדוד

מהנדס כימאי

לתפקיד: ניהול הייצור, בקרת איכות, פקוח על מלאי ופיתוח מוצרים חדשים.
הדרישות: נסיון בענף, ידיעת השפה הצרפתית הכרחית, גיל מעל 35.

אפשרויות קידום ותנאים טובים לאדם המתאים

לטלפן 03—58006, או לכתוב
לת. ד. 29079, תל־אביב

למפעל מזון גדול בסביבות ת״א

דרוש

טכנולוג מזון

בעל נסיון מעשי של 3—5 שנים רצוי בענף ההדרים, ידיעת עברית ואנגלית הכרחית, רצויה גם ידיעה בגרמנית.

בהצעות נא לפנות לת.ד. 33157 ת״א
עבור מס׳ 691.

דרושים

מועמדים

בכל הארץ

אם סיימת חמישית או שישית תיכון.
אם אין לך מקצוע.
אם אתה מעוניין להחליף מקצוע
תוכל להרויח כ־1000 לירות לחודש
בשטח האלקטרוניקה ולהגיע למעמד
מקצועי גבוה.

לקבלת פרטים גזור ושלח לת. ד. 28125 ת״א
למס׳ 7

שם: ____________

כתובת: ____________

השכלה: ____________

גיל: ____________

קצין בטחון

מנוסה

משתחרר מתפקידו ומחפש תעסוקה
במפעל או מוסד
באשקלון—אשדוד והסביבה

בהצעות רציניות לת. ד. 29322 תל־אביב
עבור קב״ט

למפעל מתפתח

דרושות

עובדות ייצור

באלקטרוניקה

לעבודות חיוט

הרכב והלחמה

● המעונינות מתבקשות לפנות לת.ד. 25099 ת״א, ולציין קורות חיים, כתובת ומס. טלפון.

סודיות מובטחת

למפעל מתכת בת״א

דרושים:

1. **חרט**
2. **עובדי־מתכת לא־מקצועיים**

נא לפנות אישית,
בין השעות: 8.00 — 16.00, אל:

רפאל
אבזרי צנרת - בניין ותעשייה
תל־אביב רחוב הכרמל 12, טל. 51953—4—5

למפעל תעשייתי בדרום דרושים:

מכשירנים

— בוגרי ביה״ס מקצועי במגמת מכשירנות טכנית ו/או ביה״ס מכני של חיל האויר במגמת זמים.

— דרוש נסיון מקצועי מתקופת השירות הצבאי, לפחות.

שרטטי חשמל ואלקטרוניקה

— בוגרי ביה״ס מקצועי במגמת שרטוט.
— דרוש נסיון מקצועי של שנתיים לפחות כשרטט חשמל.

למועמדים המתאימים יוצעו:
— אפשרויות נרחבות לקידום מקצועי.
— עזרה בדיור לבאים מחוץ לאזור.
— שכר בהתאם לכישורים והאישיים.

המעונינים יפנו תוך פירוט השכלה הנסיון מקצועי לת.ד. 6125 תל־אביב, ויוזמנו לראיון אישי.

— סודיות מובטחת —

מידה
מיכשור מוטס בע״מ

דרוש

מהנדס ייצור

עם נסיון בארגון וניהול קו ייצור למיכשור אלקטרוני תעופתי

תנאים טובים למועמד המתאים

נא לפנות טלפונית או בכתב: רח׳ צבי 5, רמת־גן,
טלפון 720268, 722820

— סודיות מובטחת —

דרוש

מחסנאי טכנאי

למחסן חלקים אלקטרוניים

לעבודה במפעל בטחוני.

●

● המעונינים מתבקשים לפנות לת. ד. 25034 עבור י. ר. בצירוף קורות חיים, כתובת ומספר טלפון.

סודיות מובטחת

למפעל תעשייתי בסביבות ת״א

דרושות

עובדות

בלתי מקצועיות

לעבודות יד ובקורת
עבודה מענינת ומגוונת

לקביעת ראיון נא לפנות בין השעות
8:00 — 16.00 טל. 781161

למכשירי תנועה בע״מ

בית קרייזלר סימקה

דרושים:

1. **מחסנאים -**
למחלקת חלקי חלוף לרכב בסניף המרכזי בתל-אביב ובסניף חיפה
כישורים:
השכלה תיכונית או טכנית מקבילה.
שליטה בעברית וידיעה בסיסית באנגלית.
גיל עד 25.
לבעלי נסיון קודם — עדיפות.

2. **חניכים/מכונאים מתחילים -**
למוסך שרות מלגזות הרמה.
כישורים: השכלה יסודית.
עדיפות לבעלי השכלה טכנית.

3. **כתבנית אנגלית -**
למשרה חלקית במשרד הראשי.
כישורים: נסיון של מספר שנים.
אנגלית — שפת אם — עדיפות.

4. **נער שליח -**
למחסן החלפים המרכזי בת״א.

5. **חניכה -**
למשרד הראשי בת״א לעבודות משרדיות שונות.

למועמדים המתאימים תנאי עבודה הולמים ואפשרויות התקדמות.

נא לפנות בכתב יד בציון קורות חיים לת.ד. 20205, תל־אביב.

סודיות מובטחת

למפעל בדרום דרושים:

מכונאי אחזקה/מסגרים:

— בוגרי ביה״ס מקצועי תלת שנתי לפחות במגמת מכונאות או מסגרות מכנית.

— דרוש נסיון מקצועי של שנתיים לפחות, רצוי נסיון באחזקת מתקנים תעשייתיים.

עובד מערכת מזוג אויר/קירור

— בוגרי ביה״ס מקצועי במגמת מזוג אויר/קירור.
— רצוי נסיון מקצועי בהפעלת מערכות קירור ו/או מזוג אויר.

המועמדים שיבחרו יקבלו:
— עזרה בדיור. (למועמדים מחוץ לאזור).
— שכר בהתאם לכישורים.
— אפשרויות נרחבות לקידום מקצועי.

המעונינים יפנו תוך פירוט השכלה הנסיון מקצועי לת.ד. 6535 תל־אביב ויוזמנו לראיון אישי.

באם הנך בגיל 25-55,

בעל/ת השכלה תיכונית או מקצועית מתאימה.

בעל/ת מרץ וכשרון מכירה

נהיה מוכנים להכשיר אותך
כסוכן ביטוח

*

מועמדים מתאימים יפנו בכתב אל ת. ד. 805, תל־אביב. תוך ציון נתוניהם האישיים, בשביל „סוכן ביטוח"

משרד התקשורת | נציבות שירות המדינה

לשירותי ההנדסה של משרד התקשורת

דרושות

פקידות ומזכירות

לעבודה במשרה מלאה

על המועמדות להיות בעלות השכלה תיכונית, נסיון קודם וידיעת כתבנות — יתרון.

למתקבלות לעבודה מובטח תפקיד מעניין ואפשרויות קידום.

המעונינות תפנינה בכתב לת.ד. 29107 תל־אביב מיקוד 61290, ולציין על המעטפה „עבור מדור כוח אדם, פקידות ומזכירות".

סודיות מובטחת.

אחראית

חדר

ניקוב

למפעל מיהוד בצפון הארץ דרושה אחראית חדר ניקוב בעלת כושר ניהול מעולה ונסיון מקצועי. רק מועמדות מעולות מתבקשות לפנות בכתב יד (בלוית קורות חיים) למנהל החברה, ת. ד. 2073 חיפה

שכר גבוה, עזרה בדיור. הנאים נילוים מצויינים, עבודה מענינת ורבת אתגרים

אם אתה מהנדס אלקטרוניקה

בעל ניסיון מעשי של 3 שנים לפחות, בתכנון ופיקוח של מערכות אלקטרוניות —

והנך מעונין בעבודה מענינת ובעלת ספוק רב, במפעל מתפתח.

נא פנה לת.ד. 25034 ת״א 61250 בפרוט הילדות חיים, כתובת ומס׳ טלפון.

* עדיפות לקציני צה״ל משוחררים.

סודיות מובטחת

מידה
מיכשור מוטס בע״מ

דרוש

מהנדס אמינות

עם נסיון במיכשור אלקטרוני תעופתי

תנאים טובים למועמד המתאים

נא להתקשר טלפונית או בכתב: רח׳ צבי 5, רמת־גן,
טלפון 720268, 722820

— סודיות מובטחת —

ערד תעשיות כימיות בע״מ

דרושים

לעבודה באחזקה

* **מנהל עבודה**
— בוגר בי״ס מקצועי במגמת מסגרות או מכונאות כללית.
— נסיון של 5 שנים לפחות כמנהל עבודה באחזקה, רצוי בתעשיה הכימית.
— כושר אירגון וניהול צוות עובדים.

* **מכונאי**
בוגר בי״ס מקצועי, בעל נסיון באחזקה של מתקנים תעשיתיים.

* **רתך**
בעל נסיון בריתוך צנרת בלחץ גבוה.

* **חשמלאי**
בעל רשיון חשמלאי מוסמך ונסיון באחזקה של מתקנים תעשיתיים.

תנאי שכר טובים בהתאם לכישורים האישיים

תנתן עזרה לדיור בערד

המועמדים יפנו בכתב עם פרוט קורות חיים ונסיון, לפי הכתובת:

ערד תעשיות כימיות בע״מ
מחלקת כח אדם
מישור רותם ד.נ. ערבה

مكان الأصل

هكذا من الأصل

המשרד הראשי: שדרות רוטשילד 76, תל-אביב
טלפונים: מחלקת מודעות 614808, 614955, 612495
המחיר: יום חול: 1.00 ל"י לשורה / יום ו': 1.20 לשורה

ר. רייפר אדריכל
דרוש/ה שרטט/ת
לתוכניות עבודה לביצוע
נסיון מוקדם הכרחי
טל: 244001, ת"א.

להב
יצרני הלבשה בע"מ
דרושים
1. מדפיסה למכונת אוליבטי להנהלת חשבונות
2. עוזר/ת למנהל חשבונות

לפנות טל. 827102 תל-אביב

למפעל מתכת בשרון
דרושים
* מחסנאי טכני
3 שנות נסיון לפחות
* מבקר טיב
3 שנות נסיון לפחות
* מרכז אינפורמציה
* שרטט טכני

לפנות בכתב לת.ד. 1101 ת"א

אוניברסיטת תל-אביב
דרושים/ות
1. **הנדסאי/טכנאי מכונות**
למחלקת המשק/ענף חשמל ומתקנים לתיאום וריכוז אחזקת מתקנים אלקטרו-מכניים.
הכישורים הדרושים: בוגר בי"ס טכנאים/הנדסאים; רצוי נסיון של שנה לפחות במתקנים אלקטרו-מכניים.
הדרגה: בהתאם לכישורים.
2. **פקיד/ת בקורת - למרכז למירשם**
לבדיקת דו"חות מחשב (רצוי בוגר/ת קורס הכנה)

המעוניינים/ות, יפנו בכתב בצירוף קורות חיים, פרטים על נסיון בעבודה ומספר מודעה, אל ענף כח-אדם/מחלקת המנגנון, אוניברסיטת תל-אביב, רמת-אביב, עד ליום 4.5.73
מועמדים שיימצאו ראויים, יוזמנו לראיון אישי.

דרוש
מנהל מפעל
למפעל מתכת המעסיק כ-100 עובדים
כישורים: מהנדס יצור או מהנדס תעשייתי עם נסיון של 5 שנים.
נא לפנות לת.ד. 33157 ת"א עבור מס' 692
סודיות מובטחת

"אתא" חברה לטכסטיל בע"מ
דרושים
חשמלאי תעשייתי
בעל רשיון ממשלתי לעבודה בעבודה באחזקת זרם ישר וחילופין ומערכת פיקוד.
מסגר מכני
עם נסיון של שלש שנים במפעל תעשייתי.
מכשירן
עם נסיון במפעל תעשייתי.
המעוניינים יפנו אישית או טלפונית למחלקת כח-אדם לפי הכתובת: ביה"ח "אתא" רח' העצמאות 10, קרית-אתא — 28000 טלפון 721321—04.

דרושים
סוכנים
בעלי משאיות לחלוקת
סוכר סוגת
בכל חלקי הארץ
לפנות: אריזות סוגת בע"מ קרית-גת
טל: 91661—051

דרושים
למפעל מתכת במפרץ חיפה
1. טכנאי יצור
2. מסגר מכני

לפנות ת.ד. 4496 חיפה למס. 23216
טלפון 721258—04.

"אתא" חברה לטכסטיל בע"מ
דרושה
כתבנית מעולה
בשפה הגרמנית והאנגלית
במשרה מלאה
הכישורים: נסיון של שלש שנים לפחות, ידיעת השפות על בורין.
המעוניינת תפנה אישית למחלקת כח-אדם לפי הכתובת: ביה"ח "אתא", רח' העצמאות 10, קרית-אתא, מיקוד 28000, טלפון 721321—04.

משהב תעש-עץ בע"מ
דרושים מרכיבים
להרכבת נגרות בנין
בהקף גדול, לאיזור המרכז
תנאים טובים למתאימים
לפנות טל. 58144 תל אביב

למשרד נסיעות
דרושה מרכזנית
עם ידיעה בהדפסת עברית
ליום עבודה מפוצל
לפנות טל: 52412 ת"א בין השעות 8.00 — 13.00 15.00 — 18.00.

המרכז לטכנולוגיה חינוכית
שדרות יעקב 8 הרצליה
טלפון: 938619 938813
דרושה
מורה!
לפאוו-וכתיבת חומר לימודי
העובדה תשתלב בצוות כותבי ההוראה היהודית (אינדיבידואלית) בכתות היסוד
הכשורים הדרושים:
* נסיון רב בהוראה בכתות היסוד (פעלתניות)
* נסיון בכתיבת חומר לימוד בעברית
* בקיאות בהוראת הלשון
* נסיון בהדרכה — יתרון.

ידיעת אנגלית כדי קריאת חומר מקצועי.
נא לפנות בכתב ולצרף קורות חיים ודוגמאות של חומר כתוב.
— סודיות מובטחת —

למפעל מזון בסביבות חיפה
דרוש
עוזר למחסנאי
הצעות נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת. ד. 4353 חיפה עבור מספר 423 (מיקוד 31040).

משרד החקלאות
המרכז לשיתוף חקלאי בינלאומי
משרד החוץ
המחלקה לשיתוף בינלאומי
לפעילות הסיוע החקלאי בארצות מתפתחות
דרושים מועמדים
לתקופת שרות בחו"ל, לפחות שנתיים עם אפשרות הארכה
בידיעה הדוקה השפה אנגלית
משימה מס. 1/73 — מומחה לגידול דגים
תאור המשימה:
אתור שטחים מתאימים לבריכות דגים, תכנון ופקוח על חפירת בריכות דגים, גידול דגים מסחרי.
בעל השכלה תיכונית חקלאית עם נסיון של 7 שנים בניהול ענף מדגה. ידע בסיסי בהידרו-ביולוגיה ויכולת לנהל מעקב כלכלי על הפרויקט.
ידיעת השפה האנגלית כדי כתיבת דו"חות מקצועיים.
בעל רשיון נהיגה.
הערות:
1. שאלונים אישיים ופרטים נוספים בקשר לשכר, השכלה, נסיון וכו' ניתן להשיג במזכירות המרכז לפי הכתובת: רח' הרצל (ליד פסי הרכבת) טל. 984—950(03) רחובות.
2. המועמדים יוזמנו בפני ועדות מקצועיות ולועדת המלצה אשר מתפקידן להמליץ בפני הרשויות המוסמכות על המועמדים לשימות. על המועמדים ע"י הועדות האמורות לעבור השתלמויות והכשרה מקצועית בכל הקשור לפעילות לרבות בענפי החקלאות המתאימים ובנושאים אחרים.
הרשויות המוסמכות יבחרו את המועמדים לשימות לפי המלצות ועדת המלצה, תוצאות ההשתלמויות וההכשרה שהמועמדים יעברו ונתונים נוספים.
עם המועמדים שיבחרו — יערכו חוזים.
3. המועד האחרון להגשת הבקשות 13.5.73.

דרושה כתבנית
בשפה העברית
עדיף עם נסיון בהדפסת מאזנים
נא לפנות לת. ד. 452 תל-אביב.

למכרות נחושת
תמנע בע"מ
דרושים
מנהלי חשבונות סוג 2
בעלי נסיון של שנתיים לפחות
מועמדים מתאימים יפנו בכתב למח' כח-אדם, דאר אילות ויציינו נסיונם המקצועי, השכלתם, גילם ומצבם המשפחתי.
המועמדים שייבחרו יידרשו להתיישב באילת ועזרה בהשגת דיור תנתן

למוסד העוסק בשטח החנוך
דרושה:
מזכירה בכירה
הכשורים הדרושים:
1. בוגרת תיכון לפחות
2. נסיון של חמש שנים בנהול משרד.
3. הדפסה טובה בעברית ואנגלית.

*

עבודה רבת ענין — תנאים טובים ואפשרות קדום למועמדת המתאימה.
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 28065 תל-אביב עבור 5.
— סודיות מובטחת —

דרושה
עוזרת
הפקה לטלויזיה
לתקופה של כשנתיים
נתונים דרושים: 1. גיל 20—30; 2. רווקה; 3. דוברת עברית; 4. נסיון קודם בתיאטרון / סרטים / טלויזיה — רצוי; 5. השכלה תיכונית לפחות.
נא לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים וכל חומר מתאים אל ת.ד. 16540 מיקוד 61160, ת"א עבור מס' 50,000

מחפשים זוג
לעבודה בבית פרטי
בסביבות חדרה
ידיעת הבישול הכרחית. אפשרי שהבעל יעבוד מחוץ למסגרת באותה סביבה. השפה הצרפתית או האנגלית הכרחית. הצרפתית עדיפה. סדור מגורים במקום, משכורת טובה לזוג המתאים.
נא לפנות בהצעות לת.ד. 29831 ת"א עבור זוג לעבודה.

נדרש
מנהל כללי
לניהול חברה ליבוא
ציוד בנין רגיל וכבד
ולמתן שרותים לענף הבניה
בעלי נסיון מתאים, השולטים באנגלית, מתבקשים לפנות בכתב ולפרט תולדות חיים וכישורים לת.ד. 2705 רמת-גן, עבור מספר 111.
סודיות מובטחת

לבית חולים ליכטנשטטר
תל-אביב — יד אליהו
דרושים מיד
* אחיות מעשיות
* כוחות עזר

המעונינים יפנו לאח הראשי בביה"ח שד' החיל 4, ת"א — יד אליהו או יתקשרו טלפונית 32482 או 38264, ת"א.

דרושה פקידה
לטיפול בדואר ובתיקיות
ידיעת השפות עברית ואנגלית הכרחית.
רצוי ידע בהדפסה בעברית.
על המעוניינות לשלוח נתונים על נסיון בצירוף קורות חיים ל-ניסן פרמינגר בע"מ, ת.ד. 29001, ת"א.

למפעל מתפתח בחולון
דרושה
מזכירה
למנהל המפעל
כשורים: ידיעת השפה העברית והגרמנית על בוריה כולל הדפסה בשתי השפות. ידיעת השפה האנגלית יתרון.
תנאים טובים למועמדת המתאימה.
מועמדות תפנינה עם פירוט כישוריהן ונסיונן לת.ד. 2644 רמת-גן מיקוד 52100
סודיות מובטחת

אוניברסיטת תל-אביב
מכרז מס' 15/73
שם המשרה: אחראי לרישום אינונטר
היחידה: מחלקת ההספקה
תאור התפקיד: ניהול כרטסת אינונטר מרכזית באמצעות מחשב, ביצוע, עבודה, הערכה, הגשת דיווחים בנושאי אינונטר, בקרת פיזית של הציוד ביחידות האוניברסיטה.
הדרגה: "דירוג אחיד"
הכישורים הדרושים: השכלה תיכונית, רצויה תכונה מקבילה; שליטה מלאה בשפה העברית וידיעת השפה האנגלית, לצורך קריאת חומר בקבצי הרישום (לא הכתובה עצמאית); רצוי נסיון של מספר שנים בעבודה מינהלית בהיקף רחב, וכן נסיון בעבודה דומה.
— פניות בכתב בצירוף קורות חיים, פרטים על נסיון בעבודה, ומספר המכרז, יש להגיש לענף כח-אדם — מחלקת המנגנון, אוניברסיטת תל-אביב, רמת-אביב, עד ליום 4.5.73
מועמדים שיימצאו ראויים, יוזמנו לראיון אישי.

Pilot
דרוש לנו
מנהל כספים ואדמיניסטרציה
הכישורים הדרושים:
* נסיון של כ-10 שנים בעבודה פרקטית בניהול כספים בחברה יצרנית, מסחרית וכן תמחיר יבוא ויצוא.
* ידיעה יסודית ומעמיקה בהנהלת חשבונות, נתוח מאזנים וחוקי מס הכנסה.
* ניהול מו"מ בדרג בכיר.
* ידיעת השפה העברית ואנגלית על בורין.
* נסיון בניהול חבר עובדים.

נא לפנות בהצעות מפורטות בכתב יד, תוך ציון קורות חיים ומקומות עבודה ל: פילוט רדיו (ישראל) בע"מ רח' הצפירה 19, ת"א.
סודיות מובטחת!

פז
פז חברת נפט בע"מ
דרושים

רואה חשבון
לעבודה למקרות הכספית באגף הכספים של החברה בחיפה
כישורים נדרשים:
השכלה — הסמכה לראיית חשבון / או בוגרי הקורס לראיית חשבון.
נסיון — לפחות שנתיים נסיון בעבודת בקורת או בתפקידי עבודה חשבונאיים.
גיל — עד 35

מנהל חשבונות
באגף הכספים של החברה בחיפה
כישורים נדרשים:
בוגרי קורס להנהלת חשבונות בדרג גבוה לפחות סוג ד' בהנהלת חשבונות, או כדומה. נסיון — לפחות שנתיים נסיון בהנהלת חשבונות.
גיל — עד 35

המשכורת תקבע בהתאם לכישורי המועמד
מועמדים יפנו בכתב לאגף כח-אדם, פז חברת נפט בע"מ, ת.ד. 434 חיפה. 31000.

דרושה
כתבנית-עברית
מעולה
בעלת נסיון קודם.
שעות העבודה 8.00—16.00
נא להתקשר טלפונית 3—252302, ת"א.

מכון ויצמן למדע
דרושים
1. **מזכירה כתבנית מעולה**
בשפות אנגלית—עברית (למשרה מלאה)
בעלת נסיון בעבודות משרד והדפסה בשפות הנ"ל.
שפת אם אנגלית — רצויה
משרה מס' 202
2. **מכונאי**
בעל רכב לאחזקת מכשירים אלקטרוניים במקומות שונים בצפון הארץ — למשרה מלאה. רצוי בעל טלפון.
משרה מס. 208

על המעוניינים/ות לפנות בכתב, בציון קורות חיים ונסיון קודם, למח' המנגנון, ת.ד. 26, רחובות — בציון מס' המשרה.

לחברת משמר
לסניף חיפה
דרושים
שומרים
לשמירה בטחונית מעניינת
* יוצאי צבא
* גיל 21—45
* יודעי עברית על בוריה
* תנאים טובים

לפנות אישית לסניף חיפה, רחוב נורדאו 30

מנהל
בעל נסיון רב באדמיניסטרציה, מכירות ויחסי ציבור. שליטה בשפות עברית, אנגלית, צרפתית
מעוניין בהצעות
ת.ד. 23000 ת"א עבור מנהל

דרוש/ה
1. אדריכל פנים.
2. שרטט/ת.

בעלי 3 שנות נסיון למשרה מלאה
לפנות בכתב לת. ד. [illegible] דרישות שכר.

דרוש
מנהל חשבונות
בעל סוג ג'
יוצא צבא ובעל ידיעה מוכחת בעברית
נא לפנות לת.ד. 33157 ת"א, עבור מס. 687

Burroughs תמבין
דרושה נקבנית
בעלת נסיון
למועמדת המתאימה מובטחים תנאים טובים
לפנות בכתב לת. ד. 11014 עבור "לשכת השרות".

דרושים
* **מהנדס מכונות**
לעבודה בייצור מערכות אלקטרוניות.
נדרש נסיון של שנה לפחות בעבודה הנדסית דומה.
* **מהנדס אלקטרוניקה**
לעבודה בפיתוח מערכות מתוחכמות.
נדרש נסיון של שלוש שנים לפחות בעבודת תכנון.
* **מהנדס אלקטרוניקה**
בעל התמחות בשטח האנטנות והמיקרוגלים.
* **טכנאי אלקטרוניקה**
לעבודה בפיתוח מערכות מתוחכמות.
נדרש נסיון קודם של חמש שנים לפחות בעבודה דומה.

מקום העבודה: איזור חיפה.
המעוניינים יכתבו לת.ד. 9757, חיפה (עבור 34) ויציינו קורות חיים, השכלה, נסיון מקצועי ומס' טלפון להתקשרות.

לבנק משכנתאות במגדל שלום
תל-אביב
דרושים
1. עובדים בעלי נסיון לעבודה עם קהל
צעירים/ות, נמרצים, רצוי בעלי השכלה תיכונית. המעוניינים בעבודה קבועה ובסיכויי התקדמות בהירה.
2. מזכירה — כתבנית
לאחר שרות צבאי, השולטת בעברית ויודעת לפחות שפה נוספת אחת.

תנאי שכר טובים
המעוניינים מתבקשים לכתוב לת.ד. 1163 ת"א או להתקשר טלפונית 57222/3
סודיות מובטחת

לצה"ל
דרושים העובדים הבאים
לעבודה באיזור ראשל"צ — רמ...
א. כרסם
ב. נגר (בניין ודהו...)
ג. מסגרים ורתכין
ד. פחחים
ה. פקיד - מחסנא...

— • —

בדבר פרטים נוספים נא לפנות לד. צ...

אוניברסיטת בר-אילן
מודיעה על משרות פנויות של...
1. מכרז מס' 22/72
עוזר למרכז ועדת מ...
הדרישות: תואר אקדמאי (רצוי בכלכלה, מינהל עסקים); ידיעה בהנהלת חשבונות; שליטה בשפות עברית ואנגלית; נסיון של שנתיים בעבודה מינהלית.
התפקיד: ריכוז אדמיניסטרטיבי של פעולות ועדת וקשרי חוץ
הדרגה תיקבע בהתאם לכישורים.
2. מכרז מס' 23/73
מנהל חשבונות עצ...
הדרישות: ידיעה באנגלית; שליטה מלאה בעברית; ידיעה בהנהלת חשבונות ממוכנת במחשב מבוזה.
3. מכרז מס' 24/73
מזכירה (עברית: ...
הדרישות: השכלה תיכונית לפחות; שליטה מלאה ב...; הדפסה מעולה בעברית; ידיעה טובה ב...; נסיון בעבודה משרדית.
4. מכרז מס' 25/73
מזכירה (אנגלית...
הדרישות: שליטה מלאה באנגלית; הדפסה מעולה ב...; נסיון בעבודת מזכירות.

נא לפנות בכתב אל מחלקת המנגנון, אוני' בר אילן, רמת-גן.

המשרד הראשי: שדרות רוטשילד 76, תל־אביב. טלפונים: מחלקת מודעות 614808, 614955, 612495
המחיר: יום חול: 1.00 ל״י למלה / יום ו׳: 1.20 למלה

דרוש
לבימ״ס סיטוני
[מ]נהל חשבונות
עצמאי
לכתוב לת.ד. 296 תל־אביב
עם פרוט תולדות חיים

[ח]ברה מסחרית בחיפה
דרושה
...בנית מנוסה
...ים נא לפנות לת.ד. 4353 חיפה מספר 422 (מיקוד 31040)

מפעלי טקסטיל בע״מ
גיבור
מפעל הסריגה בכפר-סבא
דרושים
...תלמים למכונאות [סר]יגה
...לי הכשרה טכנית (ביה״ס מקצועי ...א או חלקי).
...עילי מכונות סריגה
...ים עד גיל 40
...תלמות היא בזמן העבודה והשכר ...א.
...כפר־סבא וסביבתה יפנו למחלקת כח־ ...ר מפעל הסריגה אזור התעשיה ב־ כפר־סבא בשעות 7 — 15.

חברה ציבורית גדולה
דרושה
[פק]ידת ארכיב
המשרה:
...רית על בוריה
...י נסיון קודם.
...יה ידיעת שפה לועזית.
...ת מתאימות יפנו בכתב בפירוט נסיון ...ם אל מס׳ 221 ת.ד. 2160 ירושלים.

דרושה
[פ]קידת מכירות
[ל]בית מסחר בהדר הכרמל
שעות העבודה מפוצלות
ידיעת שפות רצויה.
לפנות להמקרר בע״מ
...הרצל 20 חיפה, בין השעות 12—10.

...בית מלאכה מכני
באזור תל־אביב
[דר]ושים לעבודות מדויקות
פרזריסט מעולה
חרט מעולה
...אדם המתאים תנאים טובים
...שר טלפוניה 829245 בשעות העבודה

...שרותי חשבונאות ומנהל בע״מ
דרושים בחיפה
[מ]נהל חשבונות עצמאי
...הכר פיקוח על צוות עובדים.
[ע]וזר/ת למנהל חשבונות
[פ]קידה
...לפנות לת. ד. 3091 חיפה או לטלפון 04—534985.

למכרות נחושת תמנע בע״מ
דרושים
[מח]סנאים טכניים
בוגרי בתי ספר מקצועיים.

למפעלנו דרושים:
1. גרפיקאי מנוסה
2. מזכירה בשפה האנגלית
עם ידיעת השפה העברית.
(אפשרות למשרה חלקית).
3. סוכן מכירות עם רכב
*
המועמדים המתאימים יפנו ל„מפעלים גרפיים״ ב.מ. בע״מ ערבי נחל 18 נחלת יצחק ת״א, טל: 253311/2

האוניברסיטה העברית בירושלים
מודיעה על משרה פנויה של:
עובד מחקר סוציולוגי במחלקה לחינוך רפואי בביה״ס לרפואה
(בהצי משרה עד משרה מלאה)
מכרז מס׳ 129/73
דרישות התפקיד — בעל תואר מוסמך או תלמיד מ.א. מתקדם בסוציולוגיה, אנתרופולוגיה, פסיכולוגיה או חינוך; ידיעת השפות עברית ואנגלית; נסיון במחקר הסוציולוגי.
הדרגה — בהתאם לכישורי המועמד (בדירוג מח״ר)
הערה — העובד יועסק עפ״י חוזה מיוחד;
מקום העבודה — תל־אביב. (רצוי בעל רכב).
על המעונינים לפנות בכתב בצירוף תולדות חיים ונסיון בעבודה ושמות ממליצים אל המחלקה ל־חינוך רפואי, ביה״ס לרפואה ת.ד. 1172, ירושלים ולציין על המעטפה „מועמד למשרה מס׳ 129/73״.

למפעל תעשיתי בנמל התעופה לוד
דרושה
פקידה
נדרשה שליטה בעברית, הדפסה במכונת כתיבה עברית ואנגלית, נסיון בעבודות משרד.
תנאים טובים למועמדת המתאימה.
נא לפנות בציון פרטים על הנסיון לת.ד. 57 נמל התעופה לוד, עבור „פקידה״, או להתקשר טלפון 971266 מ־8 עד 1.00.

לדפוס אופסט טל
דרושות
בחורות
עוזרות למדפיס אופסט
פרטים: טל׳ 39293 בשעות העבודה, או במפעל ברח׳ שונצינו 1 ת״א (פינת רח׳ המסגר).

מאקטרוניקס בע״מ
מערכות בטחון
דרושה
פקידה
כתבנית
למשרה מלאה
יכולת לעבוד באופן עצמאי, ידיעה טובה בשפה האנגלית, הופעה נאה.
תנאים טובים מובטחים למועמדת המתאימה.
נא להתקשר טל׳ 03—284816, בין השעות 9.30—14.00 ולבקש את רותי.

דרושים
עובדים
בין הגילים 40 — 30
למחלקת אחזקה
בעלי נסיון בהיגה על קטנוע
לביצוע עבודות שימון ואחזקה מונעת למעליות.
שכר עבודה + פרמיה
לפנות בתאריך 29—30.4.73, בין השעות 08.00 עד 10.00 בבוקר,
ל: ישראליפט
רח׳ הקיבוץ 31, אזור התעשיה בני ברק.

לצה״ל דרוש
כתב עורך
לכתיבה הבניות הדרכה אור־קוליות בנושאים טכניים ועריכתן.
1. בעל רקע מדעי או טכני־תעשתי.
2. רצוי בעל נסיון בכתיבת תרשימי הדרכה או הבניות אור־קוליות.
3. ידיעת עברית על בוריה וידיעה טובה ב־אנגלית.
העבודה קשורה בנסיעות והיכנסויות בשטח. השכר בהתאם לכישורי המועמד.
• על המעונינים לפנות לת״ד. 2784/ש עבור „כתב עורך״.

אדמיניסטרטור
המתפנה בקרוב
מחפש
מקום עבודה מתאים
בעל נסיון אדמיניסטרטיבי רב, שולט ב־עברית, אנגלית, צרפתית, נהל לספים, עריכת תקציבים, פקוח על הנהלה, כח אדם, נהול מו״מ ברמה בכירה, יצוא ויבוא, כספות.
בהצעות רציניות נא לפנות אל ת.ד. 14090 תל־אביב, עבור מס׳ 16

לבי״ס תיכון מקצועי לפקידות בחולון
דרושים מורים
במקצועות הכלליים
ובמקצועות הפקידות
נא לכתוב בצרוף פרטים על הסכלה, נסיון, גיל ומצב משפחתי — לת. ד. 4395, ת״א

למוסד חנוכי דתי
דרוש
מנהל חשבונות מנוסה
בעל כישורי אדמיניסטרטיבי למלא תפקידים אחראיים.
אפשרות של דיור במקום.
נא לפנות ליו״ר המרכז, ת.ד. 7216, ירושלים 91070.

לחברה מסחרית גדולה בחיפה
דרוש/ה
פקיד/ת מכירות
שעות עבודה מפוצלות 4 ימים בשבוע.
לפנות בכתב לת.ד. 44516 חיפה (מיקוד 31040)
— סודיות מובטחת —

למשרד להנדסת חשמל וסוכנויות
דרושים
1) מהנדס במכירות לציוד מתח נמוך ומכשירי [illegible]
2) טכנאי מכירות בשטח הנ״ל.
3) [illegible]
4) אדמיניסטרטור למפעל ביבוא ונהול חשבונות ועבודות כלליות.
5) פקיד טכני בשטח ההשכלה, היכול לנהל גם מחסן.
ידיעת השפה האנגלית רצויה
לפנות בכתב יד בצרוף תולדות חיים לת. ד. 33300 תל־אביב או טלפונית 260223.

למפעל בירושלים
דרוש
מהנדס(ת) אחזקה
או
טכנאי(ת) אחזקה
בעל נסיון בשטח טכני וחשמל.
דרגה ג׳ מהנדסים או ג׳ טכנאים.
נא לפנות בציון קורות חיים לת.ד. 3779 ירושלים.

מנורה חברה לאחריות ולביטוח משנה בע״מ
דרושה
כתבנית פוליסות
בעברית לאגף לביטוח חיים
תנאים טובים למתאימה
לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לת. ד. 927 תל־אביב, עבור „כתבנית״

יודעי גרוזינית ובוכרית -
היודעים גם עברית
אם אתם מוכנים להתנדב פעם בשבוע לפחות לעזרה בקליטת עולים חדשים דוברי שפות אלה —
פנו בכתב תוך ציון שם, כתובת, טלפון וידיעת שפות
אל:
המרכז לשרותי התנדבות,
ת.ד. 7083, תל־אביב

דרוש
קבלן
להפעלת מזנון
למפעל מבוסס בן 400 עובדים בת״א העובר לבנין חדש.
המזנון המוצע הוא גדול ומרווח עם מטבח מודרני.
המפעל משתתף בהוצאות לארוחות של העובדים ופרנסת הקבלן מובטחת.
פקדון לציוד דרוש בגובה 100,000 ל״י.
בהצעות רציניות בלבד נא לפנות לטלפון 623311 בשעות 15—8 למר יבנה.

בית חרושת למוצרי פלסטיק במפרץ חיפה
מחפש הנדסאי
להפקיד מכני בתהליכי יצור.
פניות בצירוף קורות חיים לת.ד. 10200
סניף הדואר מפרץ חיפה.

כלל
עבור חברה מסונפת
דרוש
מנהל מפעל
באילת
תיאור התפקיד: ניהול יחידה להיקותי אניות ועבודות מתכת יבשתיות, קידום מסחרי, ניהול צוות עובדים, משא ומתן עם גורמי חוץ, אחריות טכנית לביצוע עבודות.
דרישות התפקיד: מהנדס מכונות בעל נסיון של 5 שנים בשטח המכונאות ו/או עבודות מתכת, צנרת, קיטור ומסגרות תעשייתית.
מקום המגורים אילת.
למועמד המתאים מובטחים שכר ותנאים נלווים נאותים.
המעונינים מתבקשים לפ־נות אל כוח אדם „כלל״ יהודה הלוי 62 ת״א.
סודיות מובטחת
כלל בע״מ

למפעל גדול באיזור כפר־סבא
דרוש
טכנאי חשמל
עם ידע באלקטרוניקה
לתפקיד ניהול מחלקת החשמל במפעל.
נא לפנות בכתב לת.ד. 496 פתח־תקוה למחלקת כח אדם, עם ציון נסיון קודם.
סודיות מובטחת

אוניברסיטת תל-אביב
מכרז מס׳ 2/73
עוזר לראש מדור משכורת
במחלקת המנגנון
פקוח ושיגוע בהכנת כרטיסי משכורות ורישום שכר עבודה ופרטים אחרים הקשורים בחישוב משכורות; קיום מגע בכתב ובע״פ עם קהל תשלומים שונים בגליונות מיוחדים וכד׳; עריכת תיקונים ורישומים שונים בגליונות שכר העבודה ובכרטיסיות המתאי־מות; קיום מגע ועריכת תיאומים עם יחידת המיכון בקשר להפקת המשכורות; קיום מגע בכתב ובע״פ עם קהל העובדים; הכנת אישורים לעובדים על גובה המשכורות לעניני הביטוח הלאומי וכד׳.
הדרגה: י״ב—י״ד בדירוג האחיד.
הכישורים הדרושים: מנהל חשבונות סוג ג׳ לפחות; השכלה תיכונית; נסיון של שלוש שנים לפחות בהכנת משכורות; נסיון בניהול צוות הכנת משכורות; ידיעת השפה העברית והאנגלית.

מכרז מס׳ 10/73
עוזר לראש מדור בקורת
במחלקת המנגנון
דיווח למחשב (בעניני תקציב) ובקורת דו״חות; ריכוז וחישוב זכאות הסגל לקרן השתלמות ול־שבתון; התאמות חשבונות עם מח׳ הגזברות; בטוח לאומי וכד׳.
הדרגה: י״ב—י״ד בדירוג האחיד.
הכישורים הדרושים: סוג ג׳—ד׳ בהנה״ח; נסיון של מספר שנים, רצוי בנושאי דווח למחשב; ביקורת התאמה של חשבונות בנקים ודווחים.

מכרז מס׳ 12/73
מרכז משק, ציוד והפקות
בפקולטה לאמנויות ולתקשורת
ממונה על חמרים, ציוד ועזרי הוראה של הפקולטה לאמנויות ולתקשורת, ובכלל זה ציוד תיאטרון, ציוד קולנוע וטלויזיה, ציוד מוסיקאלי וציוד אור־קולי מסוגים שונים; ריכוז הזמנות הציוד מן היחידות השונות בפקולטה, וקשר עם גורמי פנים וחוץ לצורך קבלת הציוד, דאגה לקבלתו, אחזקתו, איחסונו, שמירתו במצב תקין ושמיש, לסידורי רישומו והשאלתו למורים ולתלמידים לצרכי ההוראה והעבודה המעשית, מעקב הזמנות פנים וחוץ, סיוע בביצוע הפקות קולנוע ותיאטרון, טיפול בהזמנות חמרים וציוד להפקות אלה, האח־ריות לחשבתם והכנתם של אביזרי במה, בהתאם להנחיות הבמאים והפקידים.
הדרגה: י״ד—ט״ז בדירוג האחיד.
הכישורים הדרושים: נסיון בארגון ובטיפול ב־ציוד רב־גוני, ובכלל זה הכרת מערכות ציוד אור־קוליות; נסיון בניהול ורישום ציוד ומלאי; רצוי נסיון בעבודת הפקות וניהול במה בתיאטרון ובקולנוע; רצוי נסיון והכשרה בעבודה אפסנאית וטכנית.
פניות בכתב, בצירוף קורות חיים ופרטים על נסיון בעבודה ומספר המכרז, יש להגיש לענף כח־אדם, מחלקת המנגנון, אוניברסיטת תל־אביב, רמת אביב, עד יום 4.5.73
מועמדים שימצאו ראויים, יוזמנו לראיון אישי.

דרוש
שליח
בעל רשיון לוספה
לפנות טל. 39992/3

דרוש כרסם
סוג א׳-א׳
לבריג׳פורט
תנאים טובים
לאדם המתאים
טל. 824237

מקט בע״מ
אופנת עור תל אביב
מחפשת
מזכירה
אנגלית עברית
בעלת נסיון
בעבודות משרד.
שעות העבודה
8.00 — 14.00
תנאים טובים למועמדת המתאימה.
נא להתקשר טלפונית 283049, 282797 לקביעת ראיון.

לבית-חרושת
לייצור חולצות
נשים
דרושים:
• מתפרות
• מנהל/ת עבודה
בתנאים טובים
לפנות טלפון 53954.

דרוש
פקיד צעיר
יוצא צבא
בעל השכלה תיכונית.
עדיפות לקצין, או בעל תחבורה.
מקום העבודה — הרצליה
לפנות יונייטד טורס רח׳ הירקון 51, טלפון 56166, תל־אביב

דרושות בחיפה
1. נקבניות I.B.M. בעלות נסיון.
2. כתבניות אנגלית
לפנות רח׳ הרצל 18, חדר 229 טלפון 641435

דרוש
עובד
לחנות מכונות [illegible]
״העשיה״ יהודה הלוי 79 תל אביב טל׳ 621721.

תדיראן
לתדיראן דרושים:
1. מתכנת בכיר.
לעבוד נתונים בנושאים מגוונים על מחשב י.ב.מ. 370/135.
דרוש נסיון של 3 שנים בעבודה במחשבי י.ב.מ.
2. מזכירה בכירה.
ידיעת השפות עברית ואנגלית, כולל כתבנות.
3. מחסנאי / אפסנאי.
למחסן תוצרת גמורה.
4. פקידת מעקב ותיוק.
תיוק שוטף של תעודות וריכוז בהזמנות ובכר־טיסיות.
נסיון של שנתיים בפקידות טכנית.
ידיעת השפות עברית ואנגלית.
5. כתבנית עברית ואנגלית מעולה.
מועמדים/ות מתאימים/ות יפנו בכתב יד לת. ד. 648 ת״א 61000 בציון פרטים אישיים ונסיון מקצועי.
סודיות מובטחת.
תדיראן תדיראן

EXCHANGE
NATIONAL BANK OF CHICAGO
Requires
TELLER
Please call Mr. Raz, Tel. 03-56287, ext. 26

דרושים
מרכזי ומדריכי קייטנות ופנימיות
לאגף הנוער במחוז הדרום דרושים מרכזים מדריכים לקייטנות פנימיות ומחנות הקיץ במחוז (מאשדוד — אילת) [illegible] מנוסים יפנו בכתב בצירוף תעודות והמלצות למשרד החינוך והתרבות אגף הנוער באר־שבע.

לנהול כספי וארגוני של משרדנו
דרושה
מזכירה בכירה
עצמאית ובעלת נסיון ממושך בנהול וארגון משרד, נהול כתבנות, נסיון בטפול בעניני כספים.
*
נא לפנות בכתב בציון פרטים אישיים, סוג ומשך הנסיון.
*
תכנון ויעוץ כלכלי בע״מ
רח׳ הירשנברג 21 ת״א.

לחברה א״י לאוטומובילים בע״מ
מפיצי Ford בישראל
לסניפנו בחיפה דרוש
איש מכירות
רצוי נסיון מכירות בענף המכוניות, ידיעת שפות עברית ואנגלית [illegible], רצוי רקע טכני.
המעונינים מתבקשים לפנות אישית לסניפנו בחיפה למודיעין ברח׳ יפו 145 בשעות העבודה.

לבנק ישראל
בתל־אביב
דרושים עובדים
לתפקידי שמירה ואבטחה
בעלי כושר בריאות גבוה, לאחר שרות בצה״ל ועד גיל 45.
הערות:
1. עדיפות תינתן לבוגרי קורס מכ״ים ולבעלי נסיון בתפקידי שמירה ואבטחה.
2. העבודה כרוכה במשמרות.
המעונינים יפנו עד ה־13 במאי 1973 למדור כח־אדם בבנק ישראל תל־אביב, רח׳ נחלת בנימין 69 (טל. 611531) או בכתב לת.ד. 1604 מיקוד 61000, תל־אביב.

דרוש אורג
לנולי קרומפטון
W-3
בעל ותק באריגת צמר
המעוניינים יפנו לטלפון 780902 בין השעות 8.00—10.00 תל־אביב.

פדקו
לפדקו ישראל בע״מ
למפעל בהרצליה
דרושים
* מבנאי מטוסים
* פחחי מטוסים
בעלי 3—2 שנות נסיון
עדיפות ליוצאי חיל האויר
תנאי שכר ועבודה מעולים
סודיות מובטחת
לפנות: „פדקו״, הרצליה ב׳, רח׳ משכית, או ת.ד. 416 הרצליה

למפעל בחיפה
דרוש
עוזר אישי
למנהל הכללי
לתפקידי ארגון ופקוח
בלשכת המנכ״ל וביצוע
משימות מעניינות
ולא-שגרתיות אחרות
דרישות:
1. נסיון רחב בניהול לשכה, חליפת מכתבים ועבודות משרדיות מגוונות.
2. ידיעת השפות עברית וגרמנית על בוריין; ידיעת אנגלית — רצויה.
3. השכלה אקדמאית במדעי החברה או במדעי הרוח, רצויה.
תנאים מבטיחים לבעל כישורים מתאימים
סודיות מובטחת
נא לפנות לת.ד. 4997 חיפה עבור „עוזר אישי״ בצירוף קורות חיים ופרטים מלאים על נסיון מקצועי.

مكان الأصل

הלוח הככול · הארץ · ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: שדרות רוטשילד 36, תל־אביב
טלפונים: מחלקת מודעות 614808, 614955, 612495
המחיר: יום חול: 1.60 ל״י למלה / יום ו׳: 1.20 למלה

תדיראן

למפעל הסוללות ברחובות

דרוש:

מסגר — מסגרות כללית

לבנית מתקנים ומכשירי עזר לייצור, אחזקה שוטפת של מכונות ופתוח הדגמים.

נסיון של שנתיים בעבודת מסגרות. רצוי מקום מגורים בסביבת רחובות. מעונינים מתאימים יפנו ישירות למפעל בבקור רהוכות,

או טלפונית 950051 — 950795

לחברה א״י לאוטומובילים בע״מ

מפיצי Ford בישראל

דרוש

פקיד טכני

הכישורים: ידע טכני במכונאות, רצוי גם בחשמלאות, התמצאות בקטלוגים של חלקי חילוף לרכב, ידיעת השפות עברית ואנגלית.
המעונינים יפנו אישית למשרדנו בת״א רח׳ המסגר 43 לאגף כח אדם.

למפעל תעשיתי באשקלון

דרושים:

1. **מהנדס מכונות בכיר** (אחזקה).
2. **מהנדס מכונות צעיר** (אחזקה), בוגר טכניון או מקביל.

תנאים טובים למועמדים מתאימים עם אפשרות עזרה בדיור.

נא לפנות לת. ד. 1378 תל־אביב.

„לסמוך"

אזור התעשיה ראשון לציון

טלפון 948173

דרושים

1. **עובדים**

לאחר שרות צבאי, רצוי בוגרי בי״ס מקצועי.

2. **מכונאים**

לאחר שרות צבאי, לשפוץ מנועי בנזין.

למוסד גדול בתל־אביב דרושים:

נקבניות

מתחילות ובעלות נסיון
אפשרות לעבודה במשרה חלקית
אפשרות לקידום
עבודה בתנאים נוחים.

עובד/ת בקורת

בדיקת מסמכים הכנתם לכתוב
בקורת מסמכים
אפשרות לקידום בנושא המחשבים

מפעיל/ה מתחיל/ה

רצוי בוגר קורס הכנות

המעונינים יתקשרו כל יום בין השעות 08.00 עד 15.00 לטלפון 262765 ת״א, ע״מ לתאם פגישה לראיון.

CONTROL DATA
ISRAEL LTD.

דרושות

1) מזכירה עברית אנגלית
עם נסיון של 3 שנים לפחות

2) כתבנית עברית אנגלית מעולה

3) פקידה למחלקת חשבונות סוג ג׳

ידיעת השפה האנגלית הכרחית.

שעות העבודה 8.30—16.00

נא לפנות בצירוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 39023 תל־אביב.

סודיות מובטחת.

דרוש בצפת

פקיד אחראי

לבדיקת חוזים והעברת הזמנות

בדרגה: יהד (24 נקודות)

על המעונינים לפנות בכתב יד
לת.ד. 1142, צפת.

מוזיאון ישראל, ירושלים

דרושים שומרים

למשמר המוזיאון,

יוצאי צה״ל, משטרה, או משמר הגבול, או בעלי נסיון בתפקידי אבטחה ושמירה.

תוספת מיוחדת תנתן עבור עבודה במשמרות
מועמדות יש להגיש בכתב בצירוף קורות חיים, למחלקת המינהל, מוזיאון ישראל, ירושלים, או טלפונית למספר 36231 (239)

לעבודת תאום ופקוח בצפון הארץ

דרושים:

1. מהנדס בנין/אזרחי
2. מהנדס חקלאי (בנין ומים)
3. הנדסאי / טכנאי בנין
4. פקיד טכני

בוגר בי״ס מקצועי — מקום מגורים צפת או הסביבה.

התנאים בהתאם לכישורי המועמד.

לפנות בכתב יד עם פרוט השכלה ונסיון — לת.ד. 22108 ת״א 61220.

האגודה למען הקשיש באר־שבע
באר־שבע, רח׳ דוד המלך ת.ד. 4178 — טל. 2757
בית־אבות

דרושה

אחות מוסמכת

בדבר פרטים נא לפנות במקום, או לטלפון (057-2757) לפני הצהרים.
בעלות כשורים מתאימים המעוניינות במשרה הנ״ל תגשנה את מועמדותן בכתב עד יום ג׳ י״ב באייר תשל״ג (15.5.73) לפי הכתובת, ת.ד. 4141 באר־שבע.
ד״ר א. לחמן, יו״ר האגודה

לחברה קבלנית גדולה לבנין

דרושים

1. **פקידה לגזברות**
הידיעה בהנהלת חשבונות ותדפסה במכונת כתיבה עברית ואנגלית.
אפשרי משרה חלקית.

2. **פקיד טכני**
למעקב היותה בנושאי ציוד רצוי נסיון בענף הבנין ו/או כבישים.
אפשרי משרה חלקית.

3. **פקידה מתחילה**
למחלקת הנהלת חשבונות

לפנות ת.ד. 20204 ת״א

למחלקת המשאיות של חברה מסחרית ידועה

דרוש

איש מכירות
SALESMAN

ידע טכני הכרחי.

תנאים טובים לאיש המתאים.

לפנות בכתב: לת.ד. 20193 ת״א,
עבור „איש מכירות".

למשרד עורכי דין בחיפה

דרושה

מזכירה-כתבנית עברית-אנגלית

(אפשרית משרה חלקית)

בדבר פרטים נא לפנות לת.ד. 4746 חיפה (בציון מספר טלפון) או לטלפון מספר 664517/18.

דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות עצמאי/ת

בדבר פרטים נא לפנות:
טל. 224491, תל־אביב

חברה ארצית בנכסי דלא ניידי

מחפשת

מנהל מחלקה מסחרית

הכישורים הנדרשים:
- שליטה בשפה העברית והאנגלית
- נסיון קודם בעסקי נכסי דלא ניידי ו/או תיווך.
- נסיון בניהול צוות
- בעל רכב

סודיות מחלטת מובטחת

בהצעות בכתב נא לפנות אל ת.ד. 32 ר״ג, עבור „מנהל מחלקה מסחרית".

לחברת ליאו גולדברג בע״מ
דרך פתח־תקוה 65, ת״א

דרוש

ספק

למחלקת חלפים

עם ידע בחלקי חילוף ורשיון נהיגה.

לפנות בשעות העבודה למנהל מחלקת חלפים.

לרשות הגנים הלאומיים

דרוש מנהל חשבונות

עצמאי — סוג ד׳

בעל נסיון, תושב תל־אביב או סביבתה

נא לפנות בכתב עד 3.5.73 אל רשות הגנים הלאומיים, ת.ד. 7028, הקריה, תל־אביב 61 070 ולפרט תולדות חיים, גיל, מצב משפחתי, נסיון קודם ומקומות עבודה

אפנת ניבה

יצרני ויצואני אפנה

דרך יפו־ת״א 25, טל. 59555

דרושה

מתפרה

לתפירת חולצות נשים

לפנות למר ברגמן בניבה.

עירית אשקלון

דרוש

רכז תרבות

במחלקה לחינוך ולתרבות

הכישורים הדרושים:
א. השכלה תיכונית/אקדמאית רצויה.
ב. נסיון בארגון פעולות חברה, חוגים ומופעי אמנות למבוגרים.
ג. כושר להפעיל צוות עובדים.
ד. יכולת לנהל משא ומתן ולשתף פעולה עם מוסדות וציבור.

המשכורת תקבע בהתאם להשכלה ולוותק.

יכולים להגיש מועמדותם גם עובדי חינוך אשר יתפנו לקראת שנת הלימודים תשל״ד למשרה מלאה ונכונים בינתיים לעבוד במשרה חלקית.

הצעות נא להגיש בכתב לפי הכתובת: מנכ״ל העיר אשקלון ת.ד. 9801 עד ליום 15.5.1973

דרוש

מהנדס בנין מנוסה

בעבודות ניהול,
ביצוע לפרויקט גדול
בצפון הארץ.

לפנות טל: 235608 ת״א
או בכתב אודרין-ניר בע״מ
רח׳ מצדה 8 ת״א.

באם הינך מנהל עבודה

מנוסה בעבודות בנין גדולות,
עם נסיון של 5 שנים לפחות

נא לפנות אלינו בקשר לעבודה מעניינת במצרה

אודרין-ניר בע״מ
טלפון 235608, תל־אביב

לחברה להנדסת חשמל

דרושה

כתבנית-מלפאאית

לפנות טלפון 822228
או לת.ד. 8299 תל־אביב—יפו

למשרד רואי חשבון

דרושה

כתבנית עברית טובה

שעות העבודה מ־8.00 עד 4.00 בחורף
ומ־8.00 עד 3.00 בקיץ

בדבר פרטים נא לפנות לת.ד. 888,
או טלפון 50216, תל־אביב.

לחברה גדולה במרכז תל־אביב

דרושות

פקידות צעירות

למחלקת החשבונות

ידע בהנהלת חשבונות רצוי אך לא הכרחי.
נא לפנות לת.ד. 628 תל־אביב.

לחברה הנדסית

דרושים

1. **מהנדס אזרחי**
עם נסיון בתאום ופקוח

2. **הנדסאי בנין**
רצוי עם נסיון בחשוב כמויות.

תנאים טובים לאדם המתאים.

לפנות לת.ד. 7011 חיפה.
— סודיות מובטחת —

אנו מחפשים:

למשרדנו בתל־אביב

שרטטים / שרטטות

לעבודה בנושאי הנדסה אזרחית, כבישים, דרכים ממחלפים, עבודות עפר ועוד.
מעוניינים בעלי נסיון יפנו בכתב בצרוף כישוריהם ונסיונם המקצועי לת.ד. 33380 תל־אביב

פרופי הנדסה בישראל בע״מ

עץ לבוד בע״מ
ETZ-LAVUD LTD

דרושים

מפעילים ללוחות בקרה

אחרי שרות צבאי — 10 שנות לימוד מינימום
ההכשרה תינתן ע״י המפעל — העבודה במשמרות.

המעונינים מתבקשים לפנות בכתב או לטלפון, לשם קביעת ראיון, למחלקת כח אדם, ת. ד. 38 פתח־תקוה, טל. 914931.

הגדל הכנסתך

באם אתה שואף להגדיל הכנסתך תוך עבודה מעניינת ועצמאית

אנחנו נעזור לך לרכוש במנך המנגי מקצוע בשטח המכירה והיעוץ.

באם הינך אקדמאי או בוגר תיכון, פנה אלינו בצרוף תולדות חיים ת. ד. 1996, תל־אביב.

סודיות מובטחת.

לבית חרושת גדול בענף המזון בתל־אביב

דרושים

מסיקים לדודי קיטור

בעלי רשיון.
העבודה ב־3 משמרות.
תנאים טובים ומשכורת מצויינת לאדם המתאים.
סודיות מובטחת.
לפנות לת.ד. 2471 ת״א, עבור „מסיק".

למפעל טקסטיל בתל־אביב

דרושה בחורה

לעבודה מענינת בתנאים מצוינים.

לפנות לטלפון 828793.

בית החולים שערי צדק

דרוש אדם מוכשר ובעל מרץ לרכוז פעולות התרמה ויחסי ציבור בישראל

התכונות הדרושות:
- שליטה מלאה בשפה העברית.
- כושר מעולה בהבעה בכתב ובעל־פה.
- כושר ארגון.
- ידיעת שפות נוספות כגון: אנגלית ויידיש יתרון.
- השכלה יהודית וכללית רחבה, רצוי אקדמאי.

רק בעלי נסיון יפנו בכתב עם פרטים מלאים בצירוף תצלום אל: אלחנן פלס, המחלקה ליחסי ציבור, ת״ד 293 ירושלים 91000, לציין מספר ל׳ 734.

(סודיות מובטחת).

למשרד אדריכלים גדול

דרוש

שרטט או הנדסאי בנין

להתקשר טלפון 264161
בין השעות 8.30—13.30

בית הנוער העברי —
מרכז קהילתי

רח׳ הרב הרצוג 105, טל. 66141
ירושלים

מכרז

דרושים:-

1) **קבלן אחזקה**
הדרישות: תפעול בריכת שחיה; נקיון; אחזקת המתקנים.
נסיון של 5 שנים לפחות.
אין המוסד מתחייב לקבל ההצעה הזולה ביותר.

2) **רכז משק וקניות** —
משרה מלאה.
הכישורים: יכולת לטפל בכל שטחי האחזקה: מים, חשמל ומכונות.
נסיון של 5 שנים לפחות.
הדירוג: 28—30 נקודות עפ״י הדירוג האחיד.

3) מנהל חשבונות בהכנה ... משרה מלאה.
הדירוג: 28—30 נקודות עפ״י הדירוג האחיד.

הצעות בכתב יש להגיש במעטפות סגורות אל מנהל בית הנוער עד ליום 10.5.73.

סודיות מובטחת

לאמנוני אפסמ
דרושה שרטטת
(המעוניינת לעבוד במשמרות)
לפנות:
מרדכי אנילביץ 60
ליד גוסקס, טל׳ 35456

הכפר הירוק
ע״ש לוי אשכול
דרוש
מסגר (בעל ידע באינסטלציה)
לפנות טלפונית:
772231

דרושים:
1) חרטים
2) רתכים CO2
לאחר צבא
לפנות טלפונים:
910172, 912626

למפעל באשדוד
דרוש
מסגר עצמאי
לעבודה קבועה ובתנאים טובים
נא לפנות
טל׳ 055-25391

דרושים/ות
- **מוכרים/ות**
- **מגוהים/ות**
בענף הלבשה גברים
- **חייטים לתיקונים**

יום עבודה מפוצל
לפנות לאהרון
בית האופנה שנידמן
דיזנגוף 128 ת״א

הודעות לצבור

חוק ההגבלים העסקיים תשי״ט—1959

הודעה על רשום הסדר כובל

בהתאם לסעיף 23 לחוק ההגבלים העסקיים תשי״ט—1959 (1), אני מודיע שבר שם הסדר כובל בענין שני מכסות רכישת המים למכינה. הצדדים להסדר הם: 1. „ברידב" מפעלי תעשיה והשקעות בע״מ, דרך בן־צבי 24 יפו—ת״א (ת.ד. 8151). 2. מתנות ישראליות בע״מ, רח׳ רבנו חננאל 20, תל־אביב. 3. מתנת קמח צוקרמן ושות׳ בע״מ, נחלת יצחק, תל־אביב. 4. מתנת קמח כצי דין בע״מ, רח׳ בן שפן 11 נחלת יצחק, תל־אביב. 5. מתנת קמח „עינהר" בע״מ, כפר־סבא. 6. מתנת קמח ד׳ תניה בע״מ, אזור התעשיה (ת.ד. 171) נתניה. 7. מתנת קמח „שלום" בע״מ, רח׳ שטספר 39 (ת.ד 130), פתח־תקוה. 8. מתנת קמח השרון בע״מ, רח׳ שטספר ... פתח־תקוה. 9 מתנת קמח רמת־גן 1072 בע״מ, רח׳ שלמה 25, תל־אביב, יפו. 10. מתנת קמח אשדוד, ת.ד. 6000, אשדוד. 11. המתנות הגדולות של א״י בע״מ ... ר 76), חיפה. 12. מתנות ע׳ „כפרוד" בע״מ, כפר־ה ... (ת.ד. 1530) חיפה. 13. „בן" מתנת קמח, ת.ד. 698, חיפה. 14. מתנת קמח עמק חפר העמקים בע״מ. מתנת יד רעאל עפולה, ת.ד. 32, עפו־לה. 16. מתנת קמח „העמק" בע״מ, ת.ד. 20, עפולה. 17. מתנת קמח לבנון, ת.ד. 60, טבריה. 18. מתנת קמח ירד שלים בע״מ, יהושע ברבשמין 9, קרית משה, ירושלים. 19 מתנות קמח ישראבאר־שבע בע״מ ת. ד. 25, באר־שבע. 20. מתנות הקמח המזרחיות בע״מ, דרך העצמאות 31 (ת.ד. 305), חיפה. 21. מתנת קמח נווה־שאנן, תל־אביב.
מהות הכבילה:
שני מכסות רכישת המים למחינה של הצדדים להסדר.
ההסדר האמור פתוח לעיון הציבור במשרד המסחר והתעשיה רח׳ אגרון 30, בנין פלס, ירושלים חדר מס׳ 42.
כ״ב ניסן — תשל״ג
24 באפריל — 1973
(1) ס״ה 286 תשי״ט עמ׳ 152.

מ. הורוביץ, עו״ד
הממונה על
ההגבלים עסקיים

משרד הבריאות

שרותי אספקה
ת.ד. 7094, תל־אביב
מכרז מס׳ 55/704/73

נתנת בזה הודעה לצבור כי שרותי אספקה מבקשים הצעות ל:
הפירה והרכבת 5,000 מטר רץ וילונות למוסדות משרד הבריאות.
פרטים אפשר להשיג ב־מזכירות שרותי האספקה, רח׳ נחלת יצחק 15, תל־אביב, טלפון 262262 בשעות הרגילות.
את ההצעות יש להגיש ב־3 העתקים במעטפה שאפשר להשיג בשרותי האספקה, מי עד אחרון להגשת ההצעות הוא 6.5.73 בשעה 12.00 לפי הכתובת: ועדת הרכישות ה־מרכזית, משרד הבריאות ירושלים רח׳ דוד המלך, ת.ד. 1176.
על המציע לצרף ערבות בנקאית של 10% מערך ההצעה לקיום הנאי ההצעה באם תתקבל.
אין שרותי האספקה מתחייבים לקבל את ההצעה הזולה ביותר או איזו הצעה שהיא או להזמין את כל הכמות ממציע אחד.

פ. ראיגרודסקי
מנהל שרותי אספקה

משרד ההקלאה

מכרז מס׳ 17/73
המחלקה לנכסים בינוי ובשק

מוזמנות בזה הצעות מחיר ... אבקת היפיכליה.

פרטים ומופס ההתחייבות ב־מכרז אפשר לקבל במחלקה לנכסים בינוי ומשק, משרד החקלאות, הקריה, תל־אביב רח׳ ד׳ בית מס׳ 10ב׳ חדר מספר 8, בכל יום בשעות העבודה.
את ההצעות יש להגיש ב־מעטפה סגורה אשר עליה יש לרשום: „מכרז 17/73" ו־הכניסה לתיבת ההצעות ה־נמצאת במשרד החקלאות, ה־מחלקה לנכסים בינוי ומשק, הקריה תל־אביב, רח׳ ד׳ בית מס׳ 10ב׳ קומה ב׳.
להצעה יש לצרף ערבות בנקאית בגובה של 10% מ־ערך ההצעה.
מועד אחרון להגשת ההצעות הוא 10.5.73 שעה 11.00.
אין משרד החקלאות מתחייב לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

משרד הבטחון
הממונה על המ...

מכרז מספר 5/...
ניתנת בזה הודעה על מכירה: קרפ ריד 70/80%, ... (מולטיקס), גליצר גליקול אבטס, סולפט הנחושת, אבקת כביסה ... אוקסלט הקלציום, אקולין לבן ... רופילן פרופקס, ניילון קומפונד, סטירופיל...

שרות בתי ...
מכרז מס׳ 74
אספקת מכונות
...

למשרד רואי
בתל־אבי...
דרוש
בוחן־מ...
לפנות טלפון ...
ת.ד. 6163 ת...

מבקשי
פקיד כללי
...

1000 ל״י
לצעירה
בחורות
ונשים
נוכלו להורות
הכשרה במקצוע
במקצוע חדש וג
גיל והשכלה
קובעים
ת. ד. 6288 תל
עבור מספר

עבור חברת-בת

דרוש

מנכ״ל

הגדרת התפקיד: ניהול החברה, הנהגת צוות עובדים, קידום מכירות והרחבת שווקים, מו״מ עם גורמים מוסדיים.

דרישות התפקיד: נסיון בניהול מערכת שיווק, הבנה טובה בטכנות יחסי־העבודה.

רצויה השכלה בכלכלה ו/או מנהל עסקים. הכרחי נסיון קודם של מספר שנים בניהול יחידה עצמאית.

מתבקשים לפנות רק מועמדים העונים לדרישות הנ״ל.

למועמד המתאים יובטח שכר ותנאים כלליים ההולמים את התפקיד.

מעונינים מתבקשים לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים אל: כח־אדם כלל, יהודה הלוי 62, תל־אביב.

סודיות מובטחת.

כלל בעמ

המשרד הראשי: שדרות רוטשילד 76, תל־אביב
טלפונים: מחלקת מודעות 614808, 614955, 612495
המחיר: יום חול: 1.00 ל״י למלה / יום ו׳: 1.20 למלה

לקיבוץ נצר-סירני
[...]וש גנן מקצועי
[...]ם אצל מרכז המשק, טלפון 965235

למלון נופש באילת
דרוש
[...]גן מנהל
[...]ם הדרושים:
ארגוני וניהול צוות עובדים
הבעה כושר עברית ואנגלית לפהות ביחסי־ציבור ואירוח
תנאים טובים למועמד המתאים
לפנות בכתב לת.ד. 6393 תל־אביב
— סודיות מובטחת —

קואופרטיב הנמל החדש בע״מ
חיפה
דרושים
[...]שמלאי רכב משא
[...]כונאי רכב משא
[...]אי צבא
[...]ת: למוסך כביש מצה-זו מפרץ
[...], להבר גרכון או טלפונית 667771.

[...]בים מפעלי מתכת בע״מ
פתח־תקוה, קרית־אריה
דרושים
[...]מסגרים - רתכים
[...]פחחים
[...]עונינים לפנות לת.ד. 825 תל־אביב טלפונית 913044, למנהל כח־אדם.

[...]„עמק״ מפעלי סריגה בע״מ
דרושה
[...]זכירה בכירה
לתפקיד מנהלת משרד
[...]שורים:
ידיעה טובה של אנגלית ועברית — הדפסה.
נסיון ביצוע והכנת מכבורות למחשב — יתרון.
תנאים מצויינים למתאימה.
נא לפנות טלפונית ל־5—729181 רמת־גן

[...]ספר תיכון מקצועי באיזור המרכז
דרוש מנהל
[...]ים: השכלה אקדמאית, רצוי בטכנו־ [...] רשיון הוראה קבוע. נסיון בניהול [...]וכי.
[...]ות בכתב־יד לת״ד 303 תל־אביב ולפרט [...]חיים. על המעטפה יש לציין עבור [...]
הצעות תתקבלנה עד 10.5.73

כל
עבור חטיבת הבניה
דרושים
תמחירן בנין עם ידע בתיכוב כמויות לבנין ולעבודות עפר.
עוזר למנהל חשבונות סוג ג׳ — בעל נסיון עבודה של שנתיים.
רואה חשבון נסיון לפחות 3 שנים
פקיד: ריכוז והכנת דו״ח רווח והפסד [illegible]
[illegible]
סודיות מובטחת
[...]ל בעת[...]

לחברת עלית
בסניף הרצליה
דרושה פקידה
בעלת נסיון
על המעונינות לפנות בכתב למחלקת מכירות ת.ד. 19, רמת־גן, עבור „סניף״.

מנהל
משק-רכב
מתפנה בקרוב
בעל נסיון רב בניהול הובלה ואחזקת משק רכב בצה״ל ובשוק האזרחי, עם ותק וקשרים בענף התחבורה.
נסיון בנהול כספים, כח־אדם, אדמיני־סטרציה ומשא ומתן עם מוסדות.
מעונין בהצעות עבודה או שותפות פעילה
(עם השקעה כספית)
נא לפנות לת.ד. 16284 עבור „מנהל משק רכב״.
— סודיות מובטחת —

הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל
המחלקה למכניקה
מודיעה על משרות פנויות לשנה הלימודים השלישית
לאסיסטנטים ולמדריכים
עם אפשרות השתלמות לתואר גבוה
שטחי ההתמחות המוצעים
1. מכניקת הרצף, אלסטיות, ויסקואלסטיות, מכניקת מבנים מחומרים מרוכבים, תרמואלס־טיות, יציבות.
2. מכניקת חומרים, חוזק, ראולוגיה, פולימרים, חומרים מרוכבים, מכניקת השבר, חומרי בניה, חומרים זכוכיתיים.
3. דינמיקה, תנודות, גלי מאמץ, העמסות אקראיות, מבנים פיאזואלקטריים, יציבות דינמית.
4. ביו־מכניקה, ביו־ראולוגיה.

ההרשמה פתוחה לבעלי תואר ראשון או שני בהנדסה או מדעים.
טפסים ניתן להשיג במזכירות בית־הספר ללמודי מוסמכים, קרית־הטכניון, בית־הסנט חדר מס׳ 405. פרטים נוספים אפשר לקבל במזכירות המחלקה למכניקה, קרית־הטכניון, נוה־שאנן, חיפה. טלפון 225111 שלוחה 304, או קו ישיר 221516.

לחברת ביטוח גדולה
סניף נתניה
דרושה
מזכירה
עצמאית
לניהול משרד
הכישורים הדרושים:
- לאחר שירות צבאי.
- השכלה תיכונית.
- נסיון של שנתיים לפחות בעבודה משרדית.
- הדפסה במכונה עברית.

עדיפות תינתן לבעלת נסיון במשק הביטוח.
4 ימים בשבוע, שעות העבודה מפוצלות.
נא לפנות בכתב יד בציון קורות חיים לת.ד. 7095 ת״א, עבור מס׳ 83.
סודיות מובטחת.

אלקו
ELCO
חרושת אלקטרוטכנית ישראלית בע״מ רמת־גן

* **פקיד מוכשר ומנוסה**
בעיקר למנהל מחלקת אספקה והשבונות לקוחות.
הכישורים הדרושים:
השכלה תיכונית,
נסיון בעבודות משרד ובקבלת קהל,
ידיעה בהנהלת חשבונות.
* **פקידה כתבנית מנוסה בעברית**
(אנגלית רצויה)
הכישורים הדרושים:
השכלה תיכונית,
נסיון 3—2 שנים בכתבנות עברית,
נסיון בעבודות משרד כלליות.

לקביעת ראיון נא לפנות בין השעות: 16.00—18.00, לטל. 727131 קו 47.

* **פועלות ייצור**
* **עובדות**
בעלות נסיון בהלחמת מעגלים מודפסים.
* **עובדים**
בעלי נסיון בעבודות הרכבה באלקטרוניקה.
* **מבלטן מנוסה.**
* **מסגרים**
קוראי שרטוט בעלי נסיון באחזקה או במסגרות כבנית.
* **נער שליח.**

המעונינים יפנו ישירות לבית החרושת, דרך ז׳בוטינסקי 23 ר״ג, או טלפונית 727131.

„סיטרואן״
למוסך מרכזי
באזור פתח־תקוה
דרושים:
בוחן רכב מוסמך
מכונאי רכב
סיכאים
רוחצי מכוניות
נא לכתוב לת.ד. 1191 ת״א.

לבית־חרושת גדול
באיזור ת״א
דרושה
מרכזנית
בעלת נסיון בעבודה במרכזיה.
שעות העבודה — 7.30—16.00.
תנאים טובים למתאימה
לפנות לת.ד. 3471 ת״א עבור „מרכזניה״.

דרוש טכנאי/הנדסאי
אלקטרוניקה
לניהול קווי ייצור במפעל המיצר מכשירי מדידה. לפיתוח מכשירים בגיל בשיתוף עם המכניק.
למועמדים מתאימים עד גיל 30, רווקים ובעלי משפחות עם ילדים עד גיל 6 מובטח דיור טיפול בילדים והעיקר חברה צעירה ושותפות בהקמת מפעל צעיר ועתיד מדע.
בפניות: אל-חמה תעשיית מכשירים
ד.נ. רמת הגולן.

דרוש מנהל
מחלקת סקרים
הכשורים הדרושים:
* השכלה אקדמאית בנושאי החברה (רצוי סוציולוגיה או סטטיסטיקה).
* נסיון קודם בעבודת סקרים ונסיון בנהול צוות, רצוי נסיון בעבודה עם מחשבים.

תנאים מוצעים:
* [illegible]
* [illegible]
* אפשרויות לימוד לתואר גבוה.

נא לפנות ביד לטלפון (03)790152 בין השעות 9.00—13.00, או לשלוח פניות בצרוף קורות־חיים לת.ד. 20153 תל־אביב.

מהנדס בימאי
צעיר
עם סיום למודיך תמצא ענין בעבודה בעלת אתגרים במתקנים רב-תכליתיים
העבודה במשמרות
מגורים בבאר־שבע
נא לפנות למח. כח אדם, ת.ד. 180, באר־שבע

לחברה מסחרית גדולה בחיפה דרוש
מנהל חשבונות עצמאי
בעל נסיון של מספר שנים.
לפנות לת.ד. 429 חיפה עם ציון קורות חיים.

„פלד״, קבלנים ומהנדסים בע״מ
דרוש
מנהל חשבונות מנוסה
למפעל בנכות קבלני, המסוגל גם לנהל צוות ומשרד, השכלה מקצועית הכרחית
לפנות טלפון 04—721059 או בכתב יד לת.ד. 10084, מפרץ חיפה

ש. גמר (צרכי צילום) בע״מ
Agfa GEVAERT
דרוש
מנהל יבוא
התפקיד כולל תיכנון היבוא, תיכנון שיחרורים, תמחיר
הכרחיים ידע בנהלי יבוא ומכס לפיקוח על ביצוע הפעולות, נסיון במינהל ובניהול צוות, ידיעת השפה הגרמנית רצויה. מתבקשים לפנות רק מועמדים המחזיקים בכישורים אלה והמסוגלים לשאת באחריות של ניהול עצמי.
אפשרויות התקדמות מעניינות לאיש המתאים.
נא לפנות בכתב, בציון נסיון קודם, גיל, מצב משפחתי הדרישות לת.ד. 16301 תל־אביב.
— סודיות מובטחת —

דרושות
כתבניות מעולות
אחראיות בעלות נסיון בהדפסת חומר מסובך — עברית.
תכנון ויעוץ כלכלי בע״מ, טל. 228016 ת״א.

לחברה פרטית
דרושה
מזכירה-כתבנית
למחלקת מכירות
שליטה מלאה בעברית כולל הדפסה במכונת כתיבה. שליטה טובה באנגלית ונסיון בעבודה משרדית
מועמדות מתאימות תפנינה בכתב, בצרוף פרוט נסיון עבודה קודם ומס׳ טלפון לת. ד. 826, גבעתיים 53108

מ.ר.ב. הנדסה בע״מ
דרוש
מהנדס בנין מנוסה
לעבודה האופ ופקוח על פרויקט גדול במרכז הארץ
לפנות טלפון 04־86845 ובכתב לת.ד. 44550 חיפה.

לקבלן לעבודות אינסטלציה
דרושים
א. אינסטלטורים מעולים
ב. נערים ללמוד מקצוע
פרטים בטלפון 625679 17.00—19.00

דרוש
עורך־דין
למחלקה המשפטית של מוסד ציבורי גדול
יועדפו מועמדים המחזיקים בשנתיים ברשיון עו״ד ובעלי נסיון קודם בניסוח חוזים והופעות בבתי־משפט.
נא לפנות לת.ד. 9142, תל־אביב, מח׳ המנגנון.

FIAT
למוסך המרכזי תל־אביב
רח׳ גיבורי ישראל 109
דרושים
מכונאים
מקצועיים בעלי נסיון רב בענף
מכונאים
מתחילים יוצאי צבא, בוגרי בי״ס מקצועי
פקידה כללית
למהנדס הלפים לרישום כרטסת מלאי
פקידת קבלה
עם ידיעת שפות נוספות — יתרון
נא לפנות אישית למנהל המוסך

למספנות ישראל בע״מ חיפה
ת.ד. 1282 טלפון 724401
דרושים
מהנדס אחזקה (מהנדס מכונות).
בעל נסיון של 5 שנים לפחות באחזקה לכוננות עבוד שבבי, מנופים, צנרת.
ידיעת השפה האנגלית הכרחית.
עובד לתפקיד בכיר במחלקת אספקה
בעל נסיון קודם בתעשיה, בהכנת ציוד מהו״ל ושליטה מוחלטת באנגלית. רצוי מהנדס.
מהנדס ייצור
בעל נסיון של 5 שנים לפחות ב־ PLANING
כתבנית
שפות עברית ואנגלית
לעבודת יום מלא.
רואה חשבון
לתפקיד תקציבן ראשי
רצוי נסיון קודם בתעשיה.
נא לפנות בכתב ולפרט קורות חיים והנסיון בעבודה

דרוש בירושלים לסוכנות סטימצקי
נהג עם מכונית
רצוי „סטיישן״
להחזקת עתונים וספרים
נא לפנות לסטימצקי רח׳ יעבץ 5 ירושלים בין 8.00 בבוקר עד 14.00 אחה״צ בכל יום.

לחברת יבוא רכב בתל־אביב
דרושים
1. **פקידים ופקידות כלליים**
לעבודה משרדית במשרה מלאה, ידע בשפות (אנגלית, צרפתית או ערבית) — יתרון.
2. **מרכזנית**
לעבודה בשעות 14.00 עד 18.00 במרכזיה של 3 קווים.

נא לפנות בכתב יד לת.ד. 115 תל־אביב, עבור מר קרימר ולפרט קורות חיים ונסיון קודם.
סודיות מובטחת

לחברה ציבורית
דרושה כתבנית
ליום עבודה רצוף
נסיון קודם לא הכרחי
טל. 264264 מח׳ מינהל.

לביח״ר לאריגה ישראל רוזן
דרושה פקידה
רצויה ידיעת הדפסה, עברית ואנגלית.
לכתוב בכתב יד בצרוף תולדות חיים לת.ד. 1677 ת״א. 61000.

דרוש
עוזר, בוגר תיכון אח־רי צבא לעבודה במכירת האחריות, באיזור נהריה—עכו.
טל. בערב 04־988507

דרושה גהצנית
מתלמדת
בתנאים טובים מאוד
לפריגני ארצי ת״א, רח׳ אילת 22

למשרד
רואה חשבון
בתל־אביב
דרושים
• **בוחן ראשי**
• **בוחן מרכז**
נא לפנות בכתב־יד עם פרוט קורות חיים ונסיון אל ת.ד. 4631, תל־אביב.

דרושות:
פקידה מתחילה
ופקידה
בעלת נסיון
לעבודה במחלקת הנהלת־חשבונות במפעל
להתקשר לטל׳ 528281 ירושלים לפני הצהרים.

למשרד השקעות
בתל־אביב
דרושה
פקידה מתחילה
לעבודה משרדית רגילה
לפנות:
טל׳ 249184, ת״א.

לחברת בנין בחיפה דרושים:
1. מהנדס ביצוע או הנדסאי
2. מנהלי עבודה
3. מפקחים יהודיים
4. בני משקים או מו־שבים — עם לינה במקום

העבודה באיזור חיפה — נצרת
למתאימים מובטחת עבודה קבועה ושכר גבוה.
לפנות טלפון 04־86632 אל שמואל

למנהל כללי
דרושה
מזכירה
הכישורים הדרושים:
* שליטה מלאה בעברית ואנגלית (גרמנית רצויה)
* הדפסה בעברית ואנגלית
* נסיון של 5 שנים ומעלה כמזכירה עצמאית

למועמדת המתאימה מובטחים תנאים טובים
—*—
נא לפנות בכתב יד בצירוף תולדות חיים ונסיון קודם לת. ד. 3156 רמת־גן, עבור „מזכירה״
— סודיות מובטחת —

לחברה קבלנית בחיפה
דרושים
1. מנהל עבודה לעבודות עפר
2. איש אחזקה לציוד כבד
3) מפעיל מנוסה לד 9

נא לפנות בכתב לת.ד. 55 חיפה

לתה״ל מהנדסים יועצים בע״מ
דרושים
הנדסאים / שרטטים
1. בהנדסה בנאית — בעלי נסיון של שנתיים לפחות בעבודות תכנון.
2. בהנדסת מכונות — בעלי נסיון של שנתיים לפחות בעבודות תכנון צנרת תעשייתית.

דרגות ותנאים יקבעו בהתאם לכישורים.
המועמדים יפנו בכתב לתה״ל מהנדסים יועצים בע״מ רח׳ אבן גבירול 54 ת״א מיקוד 64362 בצרוף תולדות חיים השכלה ונסיון, או לטלפון 03־263263 קו פנימי 322. סודיות מובטחת

לעבודה בבנק גדול
דרושות
נקבניות I.B.M.
בעלות נסיון
העבודה במשמרות
המעונינות מתבקשות לפנות טלפונית תל־אביב 55288 ולבקש את מר צור

מנורה
חברה לאחריות ולביטוח משנה בע״מ
דרוש בחור מוכשר
לאחר שרות צבאי
לעבודה משרדית
אפשרות לקידום בעבודה
הכישורים:
- בוגר תיכון
- ידיעה בהנהלת חשבונות — יתרון

לפנות בכתב בציון מס׳ טלפון, קורות חיים, מקומות עבודה קודמים ומשכורת מצופה לת.ד. 927 ת״א עבור „פקיד״.

לחברת מימון דרושים:
1. **פקיד/ה עצמאיים**
בעלי נסיון רב בעבודות משרד ידע בהנהלת חשבונות
2. **פקיד/ה עצמאיים**
לשעות אחה״צ בין 15.30—19.00 פרט ליום ששי נסיון בקבלת קהל.
הדפסה בעברית על בוריה

עדיפות תנתן לעובדי בנקים או לעובדי חברות מימון השקעה.
לפנות בכתב יד ת.ד. 14052 ת״א.
— סודיות מובטחת —

MARKETING ADMINISTRATOR

For the qualified, experienced administrator, The responsibilities of this new position include coordination and supply of a multinational network of sales and service facilities.

Delivery dates, credit, shipping, contracts, budgets are some of the topics describing his activities.

Sci-Tex is a rapidly growing, high-technology firm producing proprietary computer systems for the textile industry.

SCI-TEX

Send complete curriculum-vitae to Gerald Dogon:
Sci-Tex, P.O.B. 330.
Herzliya B.

مكتبة الأمل

مكذا من الأمل

הימים הללו

הסדרן...

מכתבים למערכת הארץ

אופוזיציה או אלטרנטיבה

בקשר לויכוח הציבורי המתנהל בענין חוק עופר־בדר, להפריד בין שני מישורים: עצם החוק ואידקהו וההליכה המשותפת של המערך עם גח"ל.

המישור הראשון הוסבר ע"י מומחים ואין מה להוסיף עוד. באשר להליכה המשותפת של שתי הסיעות הגדולות, אומרים בציבור כי „גח"ל אינו עוד אופוזיציה; האופוזיציונרים האמיתיים הם ש. תמיר וא. אבנרי". לתצפולה זו כתלונה הסבר כי גח"ל מעולם לא ניהל מאבק אופוזיציוני כה חריף כמו שניים אלה בנושאים הרבה יותר חשובים.

טענה זו איננה רלוואנטית. אני רואה בגח"ל לא אופוזיציה פרפסנטית קיצונית, אלא אלטרנטיבה לשלטון הנוכחי, כלומר גורם שהציבור יהיה מוכן לתת בו אמון ולאפשר לו לנהל כמשלה. יש לשאול את כל המתרשמים כאופוזיציה של תמיר ואבנרי: האם הייתי מוכנים לבטוח להם גם את ניהול המדינה?

לדעתי, בגח"ל כמו ושוכר על דעות כל אלטרנטיבה הוא יכול להרשות לעצמו לגבי נושאים צודקים לא להיות אופוזיציה.

רפאל הצבי

גבעתיים

*

מכיון שסרם שונהה שיטת הבחירות ובכך יש להאשים בעיקר את גח"ל שאינו משתף פעולה עם המערך בענין זה — אין ברירה אלא ללכת בדרכים אחרות כדי לצמצם את מספר המפלגות.

לדעתי יש להעלות את אחוז החסימה בכנסת. אבל גם שינוי השיטה של חישוב העודפים (חוק בדר־עופר) מועיל לצימצום מספר המפלגות.

נמיר שקד

תל־אביב

*

בחירות יחסיות כשמן כן הן. אין הן יכולות לשקף צדק מוחלט אלא צדק יחסי בלבד, אולם גם במקרה זה הכרחי שהיחס יהיה קרוב לאמת ככל האפשר. התיקון שהתקבל הכבר את להוק חלוקת עודפי הקולות מקרב אותנו ליצוג יחסי נכון יותר של רצון הבוחרים כפי שהוא בא לידי ביטוי בבחירות.

יפה עשו המפלגות הגדולות שלא נסוגו מעמדתן הצודקת לנוכח ההתקפות של המפלגות הקטנות, הצעתנים והמתימטיקאים.

משה זימלו

רמלה

תרגום ערבי בטלוויזיה

אני רוצה למחות על החלטת רשות השידור לבטל את התרגום הערבי לסרטי הבידור והמתח הזרים. לפי סקרי דעת הקהל אלה הן התוכניות הפופולריות ביותר בציבור, לרבות הציבור הערבי.

ברצוני להפנות את תשומת לב רשות השידור לעובדה שאנו, ערביי ישראל, משלמים אגרת טלוויזיה כמו יתר אזרחי המדינה, ומגיע גם לנו לצפות בסרטי בידור ולהבין אותם בשפתנו, שהיא שפה רשמית במדינת ישראל.

אחסאן מחמוד אבו־גוש

אבו־גוש

ראיתי שמעתי

מצדה של ספרד

מצדה, שמלאות 1,900 שנה להתאבדות הקולקטיבית של מגיניה העמידה אותה עתה במרכז ההתעניינות, אינה מקרה בודד בהיסטוריה. גם לספרד יש „מצדה" או כמעט־מצדה, בדמות נומאנטיה העתיקה הנחשבת בה למתנוסס לאומי.

עיר זו, על רמה מבודדת קטנה באמצע עמק בקאסטיליה, מילאה את התפקיד העיקרי במלחמות שניהלו במאה ה־2 לפנה"ס הקלטים־איברים הילידים נגד הרומאים הכובשים. המצור הסופי עליה, ב־134—133 לפנה"ס (206 שנים לפני מצדה), נמשך 15 חודש, עד שהרעב בעיר עזר למצביא הרומאי המפורסם סקיפיו אמיליאנוס להכריע את 6,000—8,000 מגיני נומאנטיה. כדברי החוקר הצרפתי פייר גרימאל בן הסורבון בספרו על היסטוריה עולמית, בהוצאת פישר: „סקיפיו התחיל לאט לאט בכיתור העיר והגבירו עד להסגר מוחלט. את נומאנטיה הכריעו רעב ומגפות. רוב המנהיגים הרגו את אנשיהם ואחרי כן שלחו יד בנפשם. אלה שנותרו בחיים, ולא עמד להם האומץ לעשות כדוגמת חבריהם, נמכרו לעבדים, והעיר נהרסה".

ברור שקומץ מנהיגים לא יכול היה להרוג את המון הלוחמים בלי הסכמתם — כפי שהיה הדבר גם במצדה. הקבלות נוספות הן המצב הטופוגראפי של העיר הנצורה, העדיפות המספרית המכרעת של הצבא הצר (במקרה נומאנטיה 60,000 רומאים נגד 6,000—8,000 ספרדים). בחפירות ארכיאולוגיות שבוצעו בנומאנטיה ב־1905—10 נחשפו מפעלי המצור הרומיים, מחנות הצרים ותוכנית המעגל הבצור.

ההקבלה בין נומאנטיה למצדה משמשת גם גורם מפריך נוסף להשערת ד"ר וייס־רוסמרין כי יוסף בן־מתתיהו בדה את סיפור ההתאבדות במצדה כדי להקל על מצפונו. ד"ר רוסמרין טוענת כי „בהעלותו על נס את ההתאבדות ההמונית של מגיני מצדה, ביקש יוסף לטהר עצמו ממעשהו ביודפת ולרמוז כי בפתותו את 39 חבריו להתאבד, העניק להם תהילת־נצח" („המיתוס המטריד", „הארץ" 20.4). מקור עיקרי לפרשת נומאנטיה הוא ההיסטוריון הרומי אפיאנוס, הוא חי קרוב ל־300 שנה לאחר המעשה ולא היה לו צורך „לטהר את מצפונו", כפי שאפשר אולי לחשוד במקרה יוסף. אין, איפוא, צורך להסביר התאבדות המונית של נצורים בימים קדם כפרי דמיון של היסטוריון שמצפונו מעיק עליו.

דרכו של גריי

רפאל רוטשטיין כותב לי מניו־יורק:

תודות למשחקו המזהיר בסרט „קברט", שם הוא ממלא תפקיד של כנחה במועדון לילה דיקאדנטי בברלין של ערב עלות הנאצים לשלטון, נעשה השחקן היהודי יואל גריי דמות מוכרת למיליוני צופי סרטים. אך הקריירה שלו בעסקי הבידור התחילה זמן רב קודם לכן.

יואל גריי

יואל, יליד 1932, נהג לנסוע הלוך ושוב בין לוס אנג'לס לקליבלנד עם אביו, קומיקאי יידישאי, ועם מנצח הלהקה מיקי כץ שנתפרסם כזמר פארודיות של להיטים ביידיש. יואל זוכר שבגיל 16 שיחק ביידיש, אך לדבריו הוא לא הבין את השפה בכלל. למרות כשרונו הוא עלה בדרך הקשה, תחילה במועדוני לילה, ואחר כך בהופעות בטלוויזיה. אחת ההזדמנויות הראשונות שלו ניתנה לו על־ידי אדי קנטור המנוח ששיתף אותו בתכנית קומית בטלוויזיה.

יואל גריי אומר כי „היו דרושות הרבה שנים ושעות של פסיכואנליזה" כדי להסדיר את יחסיו המורכבים, יחסי תחרות, עם אביו; „אולם עתה", אומר הוא על עצמו, „אני בן אדם". על ילדיו שלו, ג'ניפר וג'יימס ריקו, אומר הוא: „אני רוצה מילדי שיהיו רק מה שהם — בלי שום דעות מוקדמות". אשתו היא שחקנית לשעבר.

יואל גריי כבר הספיק לתפוס עמדה מבוססת בברודוויי כאשר נתבקש לגלם את תפקידו בסרט „קברט". הלהיט המוסיקלי הגדול הראשון שלו היה „ג'ורג' מ".

רדיק

מלחמה נגד מוות בחופים

איננו היחידי שהזדעזע ממותו של המנצח אישטוואן קרטס. נראה לי שהדבר לא נבע רק מאשמתו הוא, אלא בעיקר מחוסר סידורי הצלה מתאימים בחופי הארץ, מחוץ לעונת הקיץ.

ארץ המתפארת להיות ארץ תיירות ורוצה למשוך קהל רב בכל עונות השנה בגלל השמש והים, צריכה לדאוג לסידורים אשר יבטיחו את חיי קהל הנופשים, הן הזר והן המקומי.

לפי דעתי צריכה אחריות זו להתחלק בין משרד התיירות, העושה תעמולה בכל ארצות תבל, לבין הרשויות המקומיות. אני מציע כי בדומה למלחמה נגד המוות בכבישים, נצא למלחמה נגד המוות בחופים.

פרופ' צ. לרון

בית־חולים בילינסון

*

בעקבות האסון שקרה למנצח קרטס בחופי אכזיב יחידה לי להזכיר מאורע שקרה בים, באיזור חוף נתניה, בשנת 1950.

בשעות הבוקר המוקדמות התהפכה סירה עם ילדים שהשתתפו בתורות קיט מחיפה לתל־אביב. הוזעקו אמבולנסים והמשטרה. כל נוכחי המקום, אז כמפקד משטרת נפת פתח תקווה וכיום נציב בתי הסוהר, יחד עם המציל ועוד אנשים; כולם שחו למרות הסערה לכיוון הסירה, שסביבה נראו מרחוק ראשי הילדים. הילדים הוצאו, בחלקם בלי רוח חיים ובחלקם במצב קשה, וניתנה להם עזרה על החוף. המשטרה עשתה כמיטב יכולתה — עבודה טובה ויפה.

הצעה לי למלון אכזיב: לרכוש מספר אביזרים כגון „אמבו" לנשימה מלאכותית, בלוני חמצן וכו', להכשיר כתה מעובדי המלון לעזרה מיידית חיונית מבלי לחכות עד שיגיעו השירותים הסדירים בארץ. זה יביא תועלת לנפגע, ספק לפרסום, וגם טוב למלון.

ד"ר י. ליבמן

נתניה

היכן ניצודה הצביה

בתאריך 25.3.73 נתקבל ברשות שמורות הטבע מכתב בלי חתימה מאת ציידים אלמונים שהרגו בשגגה צביה. וזה נוסח המכתב:

לכבוד

אלוף (מיל.) אברהם יפה מנהל רשות שמורות הטבע

א.נ.,

ברצוני לבקש את סליחתך; כשצדנו חזיר בר, פגענו במקרה באיילה הרגנוה. הננו מחזירים בזה את התג של האיילה, ומצרפים 200 ל"י כפיצוי. אתך הסליחה, אדוני.

אני פונה מעל דפי העתון אל הציידים האלמונים ומבקש להודיע לנו היכן בדיוק ניצודה הצביה. התג שנמצא עליה מעיד שהיא הועברה „לגולן לשמורת יער יהודיה בתאריך 10.3.71 וחשוב לנו מאוד לדעת להיכן מצאה את דרכה. נודה לכם מאוד אם נקבל מידע זה שיעזור לנו בעבודתנו.

אברהם יפה

מנהל רשות שמורות הטבע

אנדרטת זיכרון מוזנחת

לפני כמה ימים טיילתי עם בני משפחתי בגדה, בעוברנו על פני עמק דותן, בסביבות הכפר קבטיה. בדרכנו ליד האנדרטה שהוקמה במקום לזכרם של חללים שנפלו בקרבות במקום. להפתעתנו ולצערנו הרב נוכחנו לדעת כי המקום מוזנח ופרוץ. עשבי בר בגובה של יותר ממטר צמחו לכל אורך המצבה. הכתובת שבחזית המצבה כלל לא נראתה. תיירים עוברים במקום ותמהים אם הם לראות העזובה במקום.

דבר זה מעליב פי כמה אם נביא בחשבון שאנו עומדים זמן קצר לפני יום העצמאות, שבו מעלים הכל על נס גבורתם של החללים במלחמות ישראל.

נראה לי כי זהו כתם על הגורמים המטפלים בהנצחת החייל.

אהרון קרונגרד

ירושלים

שירות יעיל בדואר

צלצלתי ב־19 באפריל בשעה 9 בבוקר, אל כט' 16 (תיקונים), כדי שיתקנו לי את התקלה של טלפון בן 17 שנים, שהפסיקה לפעול. שעתיים אחרי כן, בשעה 11 הופיע כבר איש מהדואר והחליף לי את כבל הטלפון בחדש.

אני מרגיש כי מחובתי לפרסם זאת ברבים לאור התלונות המרובות נגד מחזור תיקוני הטלפונים.

נפתלי רוזן

רמת־גן

אנו מציעים!

ח.ב.ב חברה לבנין ופתוח בניה

רח' בן יהודה 178 ת"א

טל. 227419, 228456

ב־חדרה רחוב ביאליק

באיזור היוקרה

דירות פאר

105.000.- ל"י!

- קרקע פרטית.
- 3 קומות על קומת עמודים מפולשת.
- 3 חדרים, פינת אוכל, חדר ארונות.
- מטבחי פאר.
- גז מרכזי.
- אנטנה T.V + F.M מרכזית.
- חניה פרטית לכל דירה.
- טלפון חוץ (הכנה) ופנים.
- גינון ופיתוח.

- תכנון מודרני
- ביצוע וגמר בסטנדרט גבוה
- כניסה תוך 12 חודשים.
- אפשרות למשכנתא.

משרדנו בחדרה: פ. רפיח רח' הלל יפה 36 א' טלפון: 063—22108.

יד יצחק בן־צבי

ירושלים

קתדרה

לחוקרים בתולדות ארץ ישראל ויישובה

ביום שלישי, כ"ט ניסן תשל"ג, 1.5.73, בשעה 20.00, יתקיים מפגש חוקרים לדיון בנושא:

הקנאים בסוף ימי בית שני בבעיה היסטוריוגרפית

המרצה: ד"ר ישראל לוין

פותחי הדיון:

ד"ר אוריאל רפופורט, פרופ' מנחם שטרן

יושב ראש: פרופ' שמואל ספראי

בדבר הזמנות נא לפנות ל„יד יצחק בן־צבי"

ת. ד. 7660, רחביה, י־ם, בציון תחום ההתמחות

פרויד ובנו

בונים בע"מ

טל. 229508, 268627

הדירה לכל החיים

דירות פאר בכל הגדלים

הגיהה ומשרדים ברהבי תל־אביב

דירות בנות 3 חד' ברחוב בהלל 12 ובדיזנגוף 239	דירת פאר בת 5½ חדרים בזוהר 22	דירות פאר בנות 3 ו־5 חדרים ברחוב לסל 20

המשרד ביהל בהלל 24 ת"א, בין 4—6 אחה"צ

פרסום אמיר טל. 269760

לחברה קבלנית בחיפה

דרוש

מבנה משרדים

בשטח 300—500 מ"ר

בשכירות חודשית לתקופה ארוכה או לרכישה

באזור העיר התחתית

נא לפנות בשעות הערב לטלפון 04—241325

חברת שיווק צעירה ודינמית

בעלת משרדים ומחסן במרכז ת"א 2 קוי טלפון —

מעוניינת לקבל

סוכנות בלעדית

למוצרים מקומיים או מיובאים

בהצעות רציניות בלבד לפנות: אדקו, דיזנגוף 82 ת"א

(עבור 250)

[illegible]

תושבי ת"א־יפו

נותרו עוד 2 ימים

לזכות בהנחה של 7½% עבור תשלום מסים מראש!

50 אלף איש שילמו אשתקד את מסיהם מראש באפריל.- כי התשלום מראש הוא:

- חסכוני
- נח
- מונע טרדות במשך כל השנה.

הצטרף גם אתה לאלה המשלמים מסיהם מראש לכל השנה באפריל ותווכח כי כדאי הדבר.

אנא מסור תוכן מודעה זו למכריך וגם הם יזכו בהנחה של 7½%

זכור. הנחה זו בתוקף בחודש אפריל בלבד.

תשלומים מתקבלים בכל הבנקים ובבית העיריה בכל סלפי ישראל. לנוחות הקהל תהיינה הקופות בבית העיריה פתוחות עד שעה 6.00 בערב ללא הפסקה בכל ימי השבוע. בימי ששי וערב חג עד שעה 2.00.

אם מסיבה כלשהי, לא הגיעה לביתך ההודעה לתשלום מס ל־1973/74, פנה למשרדי העיריה ותוכל לשלם את המס במקום ולזכות בהנחה של 7½%.

עירית תל־אביב־יפו

המפלגה הליברלית

תכנית שבועית

ההנהלה

היום, יום ששי — 27.4 בשעה 8.30 בבוקר, ישיבת ההנהלה, באולם „מירנבורג", בבית המפלגה.

במסגרת שבוע המפלגה בירושלים — 30.4.73—5.5.73 — ארועים במועדון המפלגה — ההבצלת 9:

יום שני — 30.4 בשעה 7.30 בערב, ישיבת מועצה הגיגה, בהשתתפ' ד"ר א. ריבלס — יו"ר המפלגה.

יום שלישי — 1.5 בשעה 7.30 בערב, מפגש סטודנטים, בהשתתפ' חה"כ מ. נסים וא. כץ.

יום רביעי — 2.5 בשעה 7.30 בערב, מפגש עם נוער עובד בהשתתפ' מ. רביזאן וה. זייגרמן.

שבת — 5.5 בשעה 11.00 לפנה"צ, במת יום העצמאות בהשתתפ' אלוף (מיל.) שלמה להט וחה"כ א. כץ.

במסגרת ארועי השבוע הנ"ל, ייקבע דוכן ברחבת המשביר לצרכן ובו יחולק חומר הסברה על המפלגה ופעולותיה.

חוג דוברי אנגלית

ביום ראשון — 29.4 בשעה 5.00 אחה"צ, יערך מפגש של חוג דוברי אנגלית, בהשתתפ' ח"כ גדעון פת ועו"ד יצחק ברמן.

עולי בריה"מ — חדרה

ביום ראשון — 29.4 בשעה 7.00 בערב, אסיפת פעילים במועדון המפלגה, הרברט סמואל 87, בהשתתפ' דב בר־זילי — ראש העיריה ומרדכי דיין — יו"ר מחלקת העולים הארצית.

נתניה

ביום שני — 30.4 בשעה 8.30 בערב יתכנס חוג בית, בבית דב אבידן, רח' סמילנסקי 42, נתניה, בהשתתפ' ח"כ גדעון פת וד"ר א. ישורון.

קרית ים וקרית טבעון

ביום שני — 30.4 בשעה 2.00 בצהרים, פגישה עם מזכירי הסניפים קרית ים וקרית טבעון בחיפה.

מרחב תל־אביב—יפו

ביום שני — 30.4 בשעה 7.30 בערב, ישיבת מזכירות המרחב בבית המפלגה בת"א, קרמה ר. תכנית פעולה — עו"ד י. ברבן — יו"ר המזכירות.

יוצאי מרכז אירופה מרחב ת"א—י"ו

ביום שני — 30.4 בשעה ... בערב התקיים אספת ... המרצה: ד"ר יוסף לו... תה: ש. וינטראוב. תתקיים בבית המפלגה ... ד' באולם „מירנבורג".

עולי בריה"מ — ...

ביום שני — 30.4 בשעה ... בערב, חוג בית בבית ... רח' הקבלנים 4/13, ... ב. וינשטיין וח. ברקי ... המוכיר הארצי של ה...

ארגון יוצאי דרום אמריקה

ביום שלישי — 1.5 בשעה 6.00 בערב, ישיבת הארצית של הארגון היו"ר א. גוטנטאג ... ד. קרישקאובקי הצה"כ בארגנטינה.

כפר כנא

ביום שלישי — 1.5 בשעה 5.00 אחה"צ התקיים ... פעילים בבבריה, „זליג", בהשתתפ' נציג...

חוג דוברי אנגלית מרחב ת"א—י"ו

ביום רביעי — 2.5 בשעה 8.00 בערב. אספת בהשתתפ' ח"כ גדעון ... פותח: י. לובקין, הב... גידון — מרכז החוג, המפלגה קובה ד' „בירנבורג".

גוש חלב

ביום רביעי — 2.5 בשעה 4.00 אחה"צ, פגישת ... בגוש חלב, בהשתתפ' ...

מרחב תל־אביב

ביום רביעי — 2.5 בשעה ... אחה"צ, יערך סיור ... פעילים בגוש־דנה וברג ... חייל בהשתתפ' בר שלמה כ. הורביץ, י. כספי וה. לה.

קרית גת

ביום חמישי — 3.5 בשעה 4.00 אחה"צ, התקיים ... הנהלת הסניף, במועדון ... לגה בקרית גת, בהשתתפ' המרכז.

נתניה

ביום שלישי — 1.5 בשעה 8.00 בערב, ישיבת ... הסניף, במועדון המפלגה נתניה, הרב קוק, בהש' ה"כ ג. פת.

מחלקת קליטה

מבקרי המחלקה פתוחים קהל הרחב בעניני קליטה ייערך כל יום בשעה 8— לפנה"צ וביום שלישי ב־5 אחה"צ. המעוניינים כה ... לפנות לבית המפלגה ליברלית בת"א, רח' גבירול 68 קומה ד' חדר ... למר אריה בליק, מזכיר המחלקה. כמו כן אפשר לפנות ליו"ר המחלקה עו"ד רובר אהרון במשרדו בת"א, ... כלצ'ט 1.

NEW!

A UNIQUE SOUVENIR!
NEW ARTISTICALLY DESIGNED
ILLUSTRATED COLOUR BOOK

לידידים ולקשרי עסקים ולקרובים בחו"ל

JERUSALEM THE HOLY

הספר המתאים ביותר למשלוח בדואר אויר ליובל 25 שנה למדינה

A Vision of the city, never seen before
Prof. AVI-YONA.
Photography — W. BRAUN
I.L. 25.00.
SADAN Publishing House
Sole Distribution — STEIMATZKY'S

AUDI 100
מכונית למופת

חירתך
רת דגמי האיכות:

AUDI 100
AUDI 100 LS
AUDI 100 LS אוטומטית
AUDI 100 GL
AUDI 100 GL אוטומטית
AUDI 100 COUPE'S
AUDI 100 COUPE'S ...ית

AUDI NSU
עדיפות באמצעות הטכניקה

סיעת העוה"ז: נבקוט צעדים נגד בן־אהרון

מאת סופר „הארץ"

על איום בנקיטת צעדים נגד מזכיר ההסתדרות מר יצחק בן־אהרון הודיעה סיעת העולם הזה־כח חדש, „כדי להביא לכך שהוה בן־אהרון יכבד את חוקת ההסתדרות ואת תקנות הנוהל לישיבות הועד הפועל".

במכתב ששלח נציג הסיעה, מר אלכס מסיס, ליו"ר ועדת הביקורת המרכזית מר ברוך אזניה נאמר כי עיקר התלונות: אופן ניהול ישיבות הועד הפועל ושלילת זכות הסיעה לנמק הצעותיה מהצבעות; אי מתן תשובות על שאילתות ושלילה האפשרות לשאלה נוספת להבהרה בע"פ, ואיומי היו"ר בהפעלת כח פיזי (על־ידי סדרנים) נגד חברי הועד הפועל.

מר מסיס מציין במכתבו, כי עד כה לא זכו תלונותיו באישור ובטיפול כלשהו. הוא מבהיר כי רצוי לברר את התלונות במוסדות ההסתדרות, אך אם הוא לא יעשה, תאלץ הסיעה להביאן בפני מוסדות משפטיים חיצוניים.

רבין: ארה"ב נגד התערבות המעצמות במלחמה באזורנו

(ע). „אם תחודש האש מצד מצרים, תתייחס ארה"ב לכך כאל ענין ישראלי, מתוך הנוהה שיש להשאיר את גורל המלחמה השלום בידי הצדדים, תוך התערבות פחותה מצד המעצמות" — אמר אתמול מר יצחק רבין, שגריר ישראל בארה"ב לשעבר, בסעודה שנערכה מטעם לשכה המסחר ישראל—אמריקה בבית אמריקה בתל־אביב.

מר רבין ציין, כי הערכתו ביחס לעמדה האמריקאית, נוכח איומי מצרים לחידוש האש, זהה לזו של א. דה־בורגרייב, מעורכי „ניוזוויק". לפי הערכה זו אין ארה"ב מזולזלת באיומים, אולם אינה יודעת מה היא יכולה לעשות במקרה של חידוש האש, והיא סבורה, שישראל תוכל לספל בכל מיתקפה מצרית תוך שעות ספורות. בכך רומזה ארה"ב למצרים, שבאיומי מלחמה לא השיג דברים, שאינם ניתנים להשגה ליד שולחן הדיונים.

להלן אמר, כי הצהרתו של סגן שר־החוץ האמריקאי קנת ראש, שארה"ב לא תכבע לסחטנות של הערבים ביחס להפסקת הזרמת הנפט ולא תחזור בה מתמיכתה בישראל, מעידה כי אין מקום לחששות הרווחים בישראל ביחס לאפשרות של שינוי במדיניות ארה"ב.

בהגיבו על דבריו של ד"ר נחום גולדמן, שאמר כי מצב של לא־שלום ולא־מלחמה מסוכן לישראל, אמר מר רבין, כי בתנאים הנוכחיים מצב של לא־מלחמה הוא הישג גדול. „שדחוף לשלום יותר מהרבה נאומים על שלום", בעיקר כשאנו צומדים בקווי הפסקת האש ומחוזקים על־ידי סיוע אמריקאי. כיום אין לנו פארטנר לשלום, ומדינות ערב הבהירו לארה"ב, ששלום מבחין פירושו פתרון בעיית הפלשתינים, לפי משגיהן.

המהנדס בוריס קרפובסקי:

דינו של שקולניק – סנונית שונה לשיטת דיכוי העליה

...ת אדר קיסרי,
...ופר „הארץ"

...כל חברי יצחק שקול־ ...עקבות בקשתו לעלות, ...די בית משפט סובייטי ...ב בטון ריגול לטובת ... מהווה סנונית ראשו־ ...דיין כבדים נוספים ד־ ...שיטה החדשה של טרור ...למנוע העליה" — אמר ... המהנדס בוריס קר־ ...32, לשעבר תושב וי־ ...אוקראינה והברו של

...פובסקי, שעלה באחרונה ...וסיף: „ממשלת ישראל ...נה כי פסק־דינו של ש־ ...זר את כל האשליות הנ־ ...ה הבטחות הרוסים להס־ ...זכופר. כאן ימי סטאלין. ...הראשונה בו מאשימים ...במקרה כזה זה — ברי־ ...ת מדינה זרה. בעקבות ... עלול עתה כל יהודי חף ...גיש בקשה לעלות להידון ...ת מאסר".

...מעצרו של שקולניק" — ...פובסקי — „נקראתי פע־ ...כז הק.ג.ב. ונחקרתי שם ...ברי. הבינותי לאן מובילים

פני הדברים. כששקולניק נידון לעשר שנים, כבר הייתי בארץ. אני סבור כי ממשלת ישראל, על אף חומרתו חסרת התקדים של המקרה — התושף את כותנתם האמיתית של הסובייטים — לא פעלה פעולה של ממש ולא העזיקה לפעולה באורח גלוי ורשמי את הממשלות הידידותיות. נערך דיון קצר בכנסת והובע צער על המקרה. זה הכל. בריטניה, שמלכתחילה האשימו את סקולניק בריגול לטובתה, הכחישה את הדבר פומבית. אז שינו הרוסים את כתב־האישום וטענו כי שקולניק ריגל לטובת ישראל. הממשלה שלנו לא מצאה לנכון להכחיש בצורה מפורשת את העלילה ובכך לסייע לשקולניק ולחשוף בפני העולם את מזימת הרוסים".

עוד סיפר, כי בשיחה מוקלטת עם רעייתו של שקולניק בויניצה — לפני מתן פסק־הדין — ביקשה כי ישראל תעניק לבעלה, באופן דיחוף, תעודת אזרחות ישראלית. קרפובסקי הגיש את הבקשה ב־28 במארס 1973. ב־5 באפריל השיב לו משרד הפנים: „הננו מאשרים קבלת בקשתך למתן אזרחות ליצחק שקולניק". ב־11 באפריל הוצא פסק־דינו של שקולניק. אולם עד היום לא קיבל קרפובסקי הודעה, כי לשקולניק הוענקה אזרחות ישראלית.

סרן עמיהוד אילון, מהקומנדו הימי, בקבלו אתמול את עיטור הגבורה — בנוכחות הנשיא זלמן שזר, רה"מ גב' גולדה מאיר, שר־הבטחון מר משה דיין והרמטכ"ל ר/א דוד אלעזר. (צילום: צ. קרן)

דיין חילק עיטור הגבורה

שזר: ל"ב מקבלי העיטור — מסמלים לב חדש

(ע). שר־הבטחון, מר משה דיין, העניק אתמול את עיטור הגבורה — אות ההצטיינות הגבוה ביותר של צה"ל — ל־32 לוחמים על מעשי גבורה שהוללו, תוך חירוף נפשם למות, ובמעשיהם הצילו חיי רבים, שינו את גורל הקרב והביאו לנצחון במערכות ישראל למן מלחמת הקוממיות.

(ראה מאמר ראשי בעמוד 13)

בין מקבלי העיטור היו 12 „גיבורי־ישראל" ממלחמת העצמאות.

למחצית ממקבלי עיטור הגבורה הוענק אות ההצטיינות לאחר מותם, ונמסר לבני משפחותיהם.

טכס הענקת העיטור נערך במשכן נשיאי ישראל בבירה, בנוכחות הנשיא זלמן שזר, ראש הממשלה גב' גולדה מאיר, הרמטכ"ל רב־אלוף דוד אלעזר, יו"ר הכנסת ישראל ישעיהו, הרבנים הראשיים, מבקר המדינה, ראש עיריית ירושלים, הרמטכ"לים לשעבר, אלופי צה"ל, מפקדי החילות והפיקודים, ובני משפחותיהם של בעלי העיטור.

נשיא המדינה נשא את דברו אל בעלי העיטור וציין כי במניינם ל"ב, הם מסמלים לב חדש אשר לא היה עמנו בשנות הגולה. „לב אמיץ, לב שלא נסוג בקרב, שומר אמונים לחבר ומקריב כל אשר לו לעם ולשלום".

מר שזר הטעים כי לא לשם עלילות גבורה באנו, אלא לחיי שלום וגאולה ולשם קדושת הארץ.

י. גביש:

גידול של 68% ברווחי חטיבת המתכת של כור

גידול של 68% ברווחי כור־מתכת, חטיבת המתכת של כור, חל בשנת 1972. החטיבה, המונה 12 מפעלים, סיימה אותה שנה ברווח של 5.7 מיליון ל"י.

מנהל החטיבה מר י. גביש, שמסר על כך אתמול במסיבת עתונאים בת"א, ציין כי עד שנת 1970, השנה שבה התארגנה החטיבה, „סיתימו הפעולה בהפסדים.

היקף המכירות בשנת 1972 הסתכם ב־144 מיליון ל"י. השנה צפוי לפי התחזיות היקף מכירות של 250 מיליון ל"י, כולל המכירות של שני מפעלים אנגלורד ויובל־גד שהצטרפו השנה לחטיבה. תוך חמש שנים — הביע מר גביש את תקוותו, תגיע החטיבה למכירות של חצי מיליארד ל"י.

מנהל אגף הפרוייקטים של החטיבה, מר ב. לפידות, מסר כי האגף זכה במכרז לבניית כסוף המפענים החדש בלוד. עבודה זו בהיקף של 10 מיליון ל"י, תסתיים בראשית 1974. העבודה, כולל התכנון, תבוצע בזמן קצר מאד — תוך שנה אחת בלבד. פרוייקט אחר, בנין של 18 קומות, עשוי שלד פלדה, ייבנה על־ידי האגף תוך 18 חודש. עתה מתכוננים לבנות בניינים נוספים בשיטת בנייה מהירה זו.

מנהל מפעל הארמטורות של החטיבה, מר ט. קליין, מסר על גידול הייצוא לארצות אירופה, כשקודם לכן היה כל הייצוא מכוון לארה"ב בלבד.

ספיר: נפרסם דו"ח על הקרן

(ע). הטענה כאילו קיימת קרן סודית בשם קרן ספיר הוכחשה אתמול על־ידי שר האוצר מר פנחס ספיר, בעת סיור שערך באשקלון — לרגל קבלת אזרחות כבוד של העיר.

„זהוי בדותה של המבקשים לגנח אותי" — אמר השר בתשובה על שאלות. קיימת קרן שבראשה עומד חבר־נאמנים של אנשי־ציבור ידועים. קרן זו עוסקת בקבלת תרומות מנדבנים, המיועדים את התרומות למטרות מסויימות.

השר סיפר להלן, כי בחודש הבא תפרסם הקרן דו"ח על פעולותיה.

(ע). המדור לעובדת השכירה בהסתדרות פנה לשר העבודה, בתביעה להאריך את תופשת הלידה בתשלום ולהעניק פיצוי לנשים המפסיקות את עבודתן בשל מחלות הריון או שמירת הריון.

ידלין: עדיין לא הוקם מטה הבחירות של המערך

לשכת מפלגת העבודה איננה עומדת לדון בענין הקמת מטה הבחירות של המערך, כיוון שטרם גובשה הצעה להרכב המטה, הודיע אתמול מזכ"ל המפלגה ח"כ אהרון ידלין.

מר ידלין הכחיש ידיעות שהתפרסמו ב„הארץ" בענין זה. הוא אמר כי עדיין לא הסתיימו התייעצויותיו עם שני סגניו ובלי התייעצות כזאת לא יביא את ההצעה להרכב המטה לאישור לשכת המפלגה. משום כך אין זה נכון שהלשכה תדון בנושא זה בשבוע הבא.

כן הודיע כי אין זה נכון שקיימת אי בהירות כביכול לגבי חברותו במטה של מר דב צמיר.

סופר „הארץ" מעיר: חל שיבוש־דפוס באחד המשפטים של הידיעה, אשר שינה את תוכנו. בכתב־היד המקורי לא נאמר (כפי שהודפס בטעות) כי „קיימת עדיין אי־בהירות לגבי מעמדותו של מר דב צמיר", אלא כי „קיימת עדיין אי־בהירות לגבי מעמדותו של מר יוסי שריד, המיועד לראשות מטה ההסברה יחד עם ראש מחלקת ההסברה במרכז המפלגה, מר דב צמיר". בהמשך הידיעה נאמר ש„לגבי שריד הוצעה גם ראשות מטה ההסברה במחוז תל־אביב של המפלגה, אך יתכן שיכהן בשני התפקידים" — דבר המתקשר עם המשפט המקורי ולא המשובש.

אשר לעיקר הידיעה, מובנת הרגישות שמגלים לגבי הנושא במוכו מפלגת העבודה, לאור המתיחות הקיימת בין הסיבות מפא"י ורפ"י, ולאור העובדה שמזכ"ל המפלגה עדיין לא התייעץ לגבי רשימת המיועדים למטה עם מזכירי משנה, ה"ה אברהם גיבלבר ומרדכי סורקיס. עם זאת אישר אתמול המיועד לראש מטה הבחירות ח"כ אברהם עופר, כי הכוונה היא להפעיל את המטה מיד אחרי יום העצמאות — דבר המחייב אישור הרכבו כבר בימים הקרובים.

ע. אלון: הישגים במבצע ישראל נקיה

מעגן מיכאל, 26 (ע). הישגי מבצע ישראל נקיה לשנת הכ"ה סוכמו על־ידי עוזיה אלון, מזכיר החברה להגנת הטבע בכנס פעילים שנערך ביום ד' במעגן מיכאל.

בעמדו על ניקוי הכרמל, אמר מר אלון, כי את עיקר העבודה בכרמל עשו 1000 חברי השומר הצעיר. נוסף להם, פעלו בכרמל עוד 25 כיתות בבתי ספר שונים שהודרכו על־ידי אנשי בית ספר שדה כרמל, של החברה להגנת הטבע.

(ראה מאמר ראשי בעמוד 13)

בוקר גם הר מירון ויער ברעם, על־ידי חברי תנועת בני עקיבא וכמה עשרות כיתות שטיילו עם בי"ס שדה הר מירון. עשרות קבוצות נוספות שטיילו עם בתי ספר שדה של החברה להגנת הטבע המפוזרים בכל רחבי הארץ ניקו עשרות מסלולים ואתרי טבע ונוף. ביניהם קלעת נמרוד, אזור נחל התנינים, ועוד.

המפכ"ל רוזוליו: תקופת ערב־הבחירות – פרובלמטית

„צפויים מאבקים — כל הנוף בארץ מישתנה"

מאת יהודה אריאל, סופר „הארץ"

„ערב הבחירות ישנן בעיות יחודיות, באשר משתנה כל הנוף בארץ. יש לצפות להחרפת התגרבה העצנית והיחוס ואני מצפה לפרובלימאטיקה בענין זה בתקופה הקרובה" — אמר אתמול מפכ"ל המשטרה רב ניצב שאול רוזוליו, בהרצאתו בפני עתונאי־עיר השדה באסיפתם הדו־שנתית שנערכה בבית סוקולוב בתל־אביב.

לדעת מר רוזוליו יש להביא בחשבון לא רק בעיה של עליה, עולים ועניני דיור אלא גם את המאבק על תמורות השכר, דברים שיתבטאו באסיפות, בהפגנות ואולי גם בשביתות. מבחינת המשטרה — אמר — זו סיטואציה אכזרית. כי תמיד יבוא אחד הצדדים בטענות נגד המשטרה. בעוד שהציבור ישכח מהר מאוד את הבעיות, אנו אנשי המשטרה כואבים עוד זמן רב מאוד את הכאב, כי לכל הסתבכות ותלונה ישנם המשכים בחקירות ובמשפטים".

בהשיבו על שאלות מסר המפכ"ל, שהמשטרה מצדדת במתן פיצוי לאדם הזוכה אחרי עינוי־דין ממושך. כן אמר שאחרי עיבוד כל התקנות הדרושות ייגנתו גם עיטורים לאזרחים בעבור מעשי מופת או גבורה.

אשר לגיוס מומחים לשורות המשטרה ובעיקר עורכי־דין, אמר שאמנם גוייסו לפני 15 שנה ששה עו"ד שבמשך השנים בשרו, אולם אין דבר זה צריך להרתיע מלנסות את השיטה הזו מחדש — „ובתנאים שונים מבעבר".

מאסר לתיירת שפגעה בכנסיית הקבר

(ע). שופט בית משפט השלום בירושלים, מ. גולדברג גזר ביום ד' ארבעה חודשי מאסר בפועל ו־4 חודשי מאסר על תנאי על מרי קלר, התיירת שהפילה אבן בכנסיית הקבר בשבת.

מרי קלר הובאה למשפט באשמת חילול מקום קדוש.

8 נפצעו קל בהתפוצצות גז

(ע). שמונה אנשים נפצעו קל אתמול בהתפוצץ מיכל־גז בבית קפה אספרסו ריץ־פמט ברחוב פינסקר 2 בת"א.

חקירה העלתה, כי סיבת ההתפוצצות היתה בדליפת גז וכי לא היה זה פיגוע בטחוני.

סמוך לשעה 1.20 בצהרים, הבחינו אורחים בקפה בריח חריף של גז. הם העירו על כך למלצרית שהודיעה לאחד הבעלים, מר ראובן ברטפלד.

השניים נכנסו למטבח, הציתו גפרור, אך מאומה לא אירע. כאשר הצית מר ברטפלד גפרור נוסף, מתחת לכיריים, נשמע קול נפץ עז, שהחריד את הסביבה. הוא נפגע בפניו וגם המלצרית נפגעה קל.

שמשות בחלונות ראווה בחנויות הסמוכות לקפה התנפצו כן ההדף, ומשבריהן נפצעו קל עוד ששה אנשים שישבו ליד שולחנות בית־הקפה.

כל הנפגעים הוחשו לבי"ח הדסה שם קיבלו טיפול ונשלחו לבתיהם — פרט למר ברטפלד, שנשאר שם.

עובדי הרדיו והטלוויזיה מחריפים הסנקציות

עובדי הרדיו עומדים להחריף את הסנקציות ולהשבית היום בצהרים את שידורי הפרסומת ל־48 שעות. עובדי הטלוויזיה מתכוננים גם הם להשבית היום את צלומי החוץ — כתגובה על אי נכונותה של הנהלת רשות השידור לשלם מקדמות לעובדים בדירוג העתונאי, על בסיס התשלום שניתן באחרונה לעתונאים בעתונות המודפסת.

שגריר בריטניה: לארצי ולישראל מטרות משותפות

(ע). שגריר בריטניה בישראל, מר ברנרד לדוויג', אמר אתמול כאין בריטניה מעוניינת ביחסה אירופית במזרח התיכון וכי מדיניותה של בריטניה אינה נבדלת למעשה כזו של ישראל, השואפת לשלום ולגבולות מוכרים.

השגריר, שדיבר בארוחת הצהרים השבועית של מועדון רוטרי בתל־אביב, פירש את מדיניות החוץ של בריטניה, בהרצאה שבאה בעקבות הביקורת שנמתחה בארץ כלפי העמדה שנקט נציג בריטניה במועצת הבטחון.

מר לדוויג' הטעים שהשגריר הבריטי באו"ם ניסה לבטא עמדה מאוזנת, אך בעוד שהדברים שאמר כביקורת על ישראל זכו בפרסום רב, לא היה הד לדברים שהטמיע בגנות הטירור בכללותו.

להלן עמד על קשרי הסחר ההדדיים שבין ישראל לבין בריטניה, והבטיח שכאשר ייפתח בקרוב הדיון בין ישראל לבין מדינות השוק האירופי תעמוד בריטניה לצידה של ישראל במאמציה להשיג הסדר.

שגריר גרמניה בישראל, מר יסקו פון פוסקאמר, אשר הציג את שגריר בריטניה, בעת הארוחה מצא את עצמו במצב משונה במקצת. היה עליו לקרוא את תולדות חייו של עמיתו, מתוך גליון שבו צויין כי השגריר הבריטי שירת במלחמת העולם כקצין בחיל התותחנים. השגריר הגרמני היה באותה תקופה קצין בחיל הפרשים של ארצו — כלומר — אויבים לשעבר.

השגריר הגרמני פתר את הבעיה בצורה דיפלומטית: „כקצין פרשים גרמני לשעבר, אני רק יכול לקוות שהיותך איש חיל התותחנים, היית גם אתה רכוב על סוס..."

עצורי ההפגנה במשפט רשת הריגול הובאו לבית המשפט

(ע). 16 הצעירים שהפגינו ביום ד' ליד בית המשפט המחוזי בחיפה בעת בירור משפטם של עצורי רשת הריגול הערבית־יהודית, הובאו אתמול לבית משפט השלום בחיפה. שופטת השלום הראשית, גב' מ. ולינסקי, הסכימה לשחררם בערבות של 500 לירות, אולם עד שעת הנעילה של משרדי בית המשפט לא הופקדה הערבות ואיש מן העצורים לא שוחרר.

סוכנות הבטוח הגדולה בישראל

סוכנויות בטוח בע"מ

מומחים לבטוחי תעשיות
בטוח ימי ותעופתי
בטוחים בלתי שגרתיים
וכל ענפי הבטוח

סוכנים כלליים של:
GUARDIAN EASTERN
חברה לבטוח בע"מ לונדון

מורשי ללוידס LLOYD'S

סוכנים כלליים של:
חברה לבטוח בע"מ

משרד ראשי: תל־אביב, רח' אחוזת בית 6, טל. 03-51381. סניפים: ירושלים, רח' יפו 33, טל. 02-227351-2-3
חיפה, רח' יפו 53, טל. 04-529851, 04-535201. נתניה, רח' שער הגיא 8, טל. 053-23889.

קיטנת
„כליל
החורש"
בכפר הילדים
מאיר שפיה
(ליד זכרון יעקב)

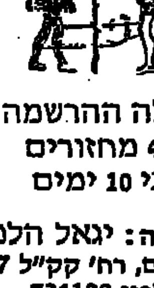

החלה ההרשמה
ל־4 מחזורים
בני 10 ימים

ההרשמה: יגאל הלמן
גבעתיים, רח' קק"ל 17
טלפון 724108
בשעות 8—4 אחה"צ

הטכניון מכון טכנולוגי לישראל

הפקולטה לפיסיקה

ביום ב', 30.4.73, כ"ח ניסן תשל"ג, בשעה 16.00
יתקיים בבנין הפקולטה לפיסיקה חדר 323

קולקויום לזכרו של
פרופ' ע. אסתרמן ז"ל

המרצה:
פרופ' י. פ. וינגר
חתן פרס נובל
אוניברסיטת פרינסטון ארה"ב.

הנושא:
התקופה לפני תורת הקוונטים ולאחריה

מוקירי זכרו מוזמנים

مكذا من الأصل

נציב המים: יש להנהיג משטר נוקשה בניצול המקורות

מאת סופר „הארץ" לענייני פיתוח

„נוכח יבולי הגשמים השנה, שהיו פחות ממחצית הממוצע הרב שנתי, לא תהיה ברירה אלא להנהיג מיד משטר אכזרי ונוקשה בניצול מקורות המים במדינה. כי אם נהיה רכים בשנה השחונה הראשונה, נהיה במצב הרבה יותר קשה בשנה השניה" — אמר נציב המים, מר מנחם קנטור ביום עיון על נושא בעיות המים בישראל, שנערך אתמול על ידי הסתדרות המהנדסים בבית המלון בתל־אביב.

גם שאר הנואמים ביום העיון, לרבות אינג' דוד יוגב ממשרד החקלאות, ואינג' אלישע קלי מתה"ל, אמרו כי לא יהיה מנוס מקיצוץ מכסות המים לחקלאות והפנייתם לצריכה עירונית ותעשייתית. מר יוגב ציין שהיתה בעבר חריגה בחקלאות בכמות של 150 מליון מ"ק בשנה, ויש למנעה בעתיד.

(ע). דחיה נוספת בהענקת אזרחויות כבוד לראש הממשלה, גב' גולדה מאיר חלה אתמול. הטכס שנועד ברמת־גן למחצית חודש מאי, נדחה למועד שלא נקבע.

הירידות נבלמו בסיום

בשוקי ההון והכספים
מאת אליעזר לוין

שבוע המסחר המקוצר (שלושה ימים בלבד, בשל הפסח) התבהל ברובו באוירה פסימית בבורסה לניירות ערך. ירידות קלות במניות ביום ג' החריפו למחרת, ביום ה'. נמשכו הירידות בשלב הפתיחה, אולם במשתנים הורגשה התאוששות כמעט־כללית.

בלימת הירידות בסיום, לאחר כמה ימים רצופים של ירידה בשערים, צורה אופטימיות מסויגת בין המשקיעים והברוקרים. אולם עדיין אין לדעת אם המדובר בראשיתה של התייצבות ועלית שערים מחודשת, או — כפי שהיה כבר בשבועות קודמים — בשיפור טכני בשערים, ותו לא.

כל הטוען שהחולשה הנוכחית במניות — המחזור אתמול היה כ־2.4 מליון ל"י בלבד, ובימים הקודמים אף פחות — נובע מהעדר אמצעים נזילים, חייב להפנות מבטו לאולם הסמוך, שבו נערך המסחר באגרות חוב. מדי יום נעשות שם עיסקות בכ־4 מליון ל"י בממוצע, וביום ד' הגיע המסחר אף ליותר מ־5 מליון ל"י. לוא הופנו חלק מכספים אלה למניות, כפי שהיה עד לפני שלושה חודשים, היה הדבר יוצר בסיס לגאות. אלא שבקרב המשקיעים מורגשת כיום סקפטיות מהולה בחששות מהשקעה במניות. מסיבות שונות, שאת חלקן אפשר למצוא במישור הפסיכולוגי ולא הפיננסי־כלכלי. הפירסומים החוזרים על עלית המדד — השוטפת וזו הצפויה בעתיד — יוצרים אצל רבים את ההרגשה ש„הבטוח ביותר" הוא להשקיע בצמודי־מדד; מכאן הנהירה לניירות אלו.

אולם אין בטחון שהשקעה בצמודי־מדד תבטיח את ערך כספו של המשקיע והחוסך. מדד המחירים לצרכן מפגר בהרבה אחרי עלית ערכי נכסים, כדירות ומגרשים; ערכם של אלה מיוצג בצורה ריאלית יותר על־ידי המניות המדאימות בבורסה. מי שחוסך כדי לקנות דירה, ספק אם הבטיח את כספו כיאות אם קנה צמודי־מדד. הוא הדין לגבי החוסכים לרכישת מוצרי צריכה בני־קיימא, כמכוניות ומכשירי חשמל. לחברי הבורסה לא נותר אלא לקוות, שמשקיעים חדשים „יגלו" שוב את שוק המניות, ושזרימת הכספים הצפויה למשק בקרוב (התשלומים רטרואקטיביים על חשבון שכר, הקלות מס הכנסה והוצאות ממשלתיות מוגדלות לקראת הבחירות) תשפר את המצב בשוק.

מזרחי־השקעות רכשה 26% בצידון

החברה להשקעות של בנק המזרחי הודיעה אתמול לבורסה כי רכשה שלושים 26% ממניות החברה הקבלנית לבנין צידון, תמורת 1.04 מליון ל"י. המניות בחברה נרכשו לפי שער של 400 נקודות.

עליה ברווחי שלמון

עליה ניכרת היתה ב־1972/73 ברווחי אוצר השלטון המקומי — מוסד מאזן החברה שפורסם אתמול בבורסה, הרווח לפני מס היה 2.8 מליון ל"י, לעומת 2.16 מליון ל"י ב־1971/72. ההכנסות גדלו מ־24.3 ל־32.2 מליון ל"י, יתרת ההלואות לרשויות מקומיות ולמוסדות מוניציפליים עלתה מ־219 ל־289 מליון ל"י.

זיידל: אין לתפור הליכי דמוקרטיה לצרכי המערך

„הנסיון לדחות את הבחירות למוסדות הסתדרות העובדים נבע מחישובים פנים־מפלגתיים של המערך ואין להשלים בשום פנים עם מגמה נפסדת זו לתפור את הליכי הדמוקרטיה השונים בדייקנות מירבית לפי גופו של המערך, האינטרסים האנוכיים שלו והתרוצצות היצרים שבו — אמר מר הלל זיידל, יו"ר סיעת ל"ע בהסתדרות, בישיבת הוועדה המרכזית של תנועת העבודה הליברלית, שנערכה אתמול בתל־אביב.

מר זיידל הדגיש כי מן הראוי להזכיר למערך, שההסתדרות מתנהלת על פי חוקה שלה, אשר מחייבת עריכת בחירות בתום ארבע שנים לבחירות הקודמות שנערכו לועידת ההסתדרות.

„הסתדרות העובדים, שבה מאורגנים יותר ממליון חברים בעלי דעות והשקפות עולם שונות, אינה כפופה לגוש מפלגתי זה ואינה יכולה לשמש כעין מעמד של סניף המערך, על אף העובדה שלמערך רוב במוסדות ההסתדרותיים" — אמר.

„לפי החוקה, המועד לקביעת הבחירות להסתדרות הוא איפוא בחודש ספטמבר 1973, ועל כן יש להחליט בהקדם על קיום הבחירות לועידת ההסתדרות, למועצות הפועלים, להסתדרות החקלאית ולועידת הפועלות" — סיכם מר זיידל.

תכנית הרדיו משפט ציבורי

הערב ב־9 בבית־העתונאים ע"ש נ. סוקולוב (רח' קפלן 4 ת"א), הקלטה פומבית של תכנית הרדיו משפט ציבורי, על הנושא: היש להקפיא את הבנייה למגורים בגוש דן? אב ביתהדין: ד"ר אמנון גולדנברג; התובע: ד"ר עמוס עפירא, עדי התביעה: פרופ' עזרא זוהר ממנהלי מכון הלר וד"ר דן סואן מנכ"ל המכון לחקר הבנייה והתעשייה. הסניגור: ד"ר גבריאל קלינג, עדי הסניגוריה: מר קובה פריימן ראש עיריית גבעתיים וד"ר דוד פינס ראש המרכז לליבודים אורבניים ואזוריים באוניברסיטת תל־אביב. עורך — נתן שילה. אירגון — יצחק לבני. כרטיסים להשיג בבית־סוקולוב.

שערי ניירות ערך בבורסה התל־אביבית

26.4.1973

מניות			
בנקים מסחריים וחברות לאחזקות בנקאיות			
א' ה' ה' (מ)	348	−1	
אי.די.בי. בכ'	270	−2	270
אי.די.בי. ר"ג (ש)	263.5	−1.5	266
אי.די.בי. ב' (ש)	350		
אגוד (ש)	348.5		348.5
איי בריט' ר"מ (מ)	327		
איי .בריט'. (מ)	324		
דיסקונט א' (ש)	550	−25	
מזרחי (מ)	165		168.5
פועלים ר"מ (מ)	366		
פועלים (מ)	344		
בל"ל (ש)	319		319
בנקים למשכנתאות			
אפותיקאי (מ)	252	−2	
כרמל (מ)	150	−5.5	
משכנת' בנין	263		
פת' משכנת' (מ)	232.5	−11.5	
שכון בכ'	184	−5.5	182
טפחות מב'	241	−6	242
טפחות ר"ג	235	−5	238
זכויות פיהוה משכנ'	25		
מוסדות מימון ענפיים			
שלמון	129	−3	
אוצר לתעשיה	252	−2	257
חקלאות	87		
פה' תעשיה מב'	75		
ביטוח			
הסנה	261.5	−1	
סהר	237	−4	
צור	158		
מסחר ושרותים			
בית הרכב	79		79
דלק (ש)	228	−2	229.5
דלק (מ)	243	−12	240
קרור 1	436		
קרור 10	407	+6	410
חשמל	57	−1	
ספנות	216	−1	221
צים	399	−1	
מקרקעין, בינוי, פתוח			
הדרים			
אזורים	234		
אפריקה 1	345	−3	350
אפריקה 10	292		291
הכשר' הישוב ש'	215	−4	216
הכשר' הישוב מ'	215.5	−0.5	217.5
כלל בונה כ'	125		
מבנים	263		261
ישרס	183	−1	184
מהדרין	175		
מטעי הדר	104	−1	
משקיעים	127.5		127
נאות אביב	83.5	+1	
פרי אור	166.5	−7.5	
ריאלקו	אין באור		
רסקו מב'	112	−0.5	112
רסקו רג'	90	−1.5	
ישפרו	112.5		113
תעשיה			
אליאנס	532	+1	
אלקו 1	117.5	+1	
אלקו 2.5	110		
אלקטרה 1	306		
אלקטרה 5	304	−1	
ארגמן מב'	355	−5	
ארגמן (מ)	335	−3	
אתא ב'	152.5	−1	
אתא ג'	150.5	−1.5	
דובק	449	+2	449
כבלים	198	−4	200
מבע (מ)	993	−1	
כימיקלים	55		
ל' אפשטיין	85		88.5
מולר	226	−4	
פניציה (מ)	122	−4	125
פניציה 10	118	−3.5	
ניר הודה	350	−1	352
עסיס	265	−4.5	
● בורשטן	480	−25	450
ערד	125		
שמן	125	−1	
תעל	295	+1	
חב' להשקעות			
אלגר (מ)	103.5	−2.5	
אלרן (מ)	244	−14	
מרכזית	530		
פועלים השקי'	294		
פז	106.5	+0.5	
חלפסון 1	184.5	−0.5	
חלפסון 10 (מ)	122	−2	124
אמפא	133	−7	
דיסקונט השקעות (מ)	258.5		260.5
מזרחי השק.	113	−1	115
בל"ל השק.	231	−1.5	231.5
פריון	125.5	−1.5	125
חסותה	111.5		
יצוא השק.	80.5	−1.5	82
כיר	178	−2	
כלל השק.	210	−1	216
כלל תעשיות	213		217
עת	189.5		
פמ"ה	64.5	+1	
נפט			
נפטא	58		
לפידות (ש)	118.5		
לפידות (מ)	153		
אגרות חוב להמרה			
שטרי הון בל"ל	161.5	−1	
שטרי הון בל"ל	124	−1	
פתי משכנות	119	−1	
הכשי הישוב	103	−0.5	
אלקטרה	207		
אתא	103.5	−1.5	
דיסקונט השק.	131.5	−1	
מזרחי השק	103	−0.5	
אי.די.בי.	103	−1	
ישפרו	103		
בל"ל השקעות	101		
חברות הנסחרות במטבע חוץ			
אמיקו א' (מ)	80	+1	
8% אמיקו (מ)	100	+2	
7% פ' התעשיה (ש)	205		
6% פ' התעשיה ב' (ש)	170		
6% פ' העשיה גג (ש)	106	+1.5	
6% פ' תעשיה גג 1 (ש)	102	−0.5	
גוית (ש)	79		

אגרות חוב	סגירה	שינוי
צמודות לדולר		
5% זוטא ים המלח (ש)	199.6	
5% אג"ח ים המלח (מ)	114.5	−0.5
6% חשמל חטיבה ב' (ש)	133.5	
חלפסון קלוד באיר 6.5% אג"ח (ש)	82	
הלליס 5	134	
הלליס 6	136.6	
הלליס 7	136	
הלליס 8	98.5	−0.2
הלליס 9	99	−0.5
הלליס 10	102.1	−0.3
הלליס 11	100.3	
הלליס 13	100.9	−0.4
הלליס 14	101.1	−0.1
הלליס 15	98.2	−0.5
הלליס 16	99.2	+0.3
הלליס 17	101.8	
הלליס 18	99.9	−0.1
הלליס 19	104.9	
צמודות למדד קרן ודיבית		
מלוה במוצן 1968		
סדרה א'	174.9	+0.5
סדרה ה'	173.2	+0.4
סדרה י"א	170.8	−0.5
מלוה במוצן 1969		
סדרה א'	166.5	+0.3
סדרה ס'	160.5	+0.5
סדרה י"א	161.5	+1
מלוה קליטה 1962		
אינדקס 132.6	172.5	+1
מלוה קליטה 1963		
אינדקס 132.6	252.7	
מלוה קליטה 1964		
אינדקס 138.5	230.2	+5
מלוה קליטה 1965		
אינדקס 110.1	210.2	+1.5
מלוה קליטה 1966		
אינדקס 118.7	171.6	
מלוה קליטה 1967		
אינדקס 118.9	161.9	−0.9

מדד שערי המניות בבורסה התל־אביבית
100 — 31.3.67

	26.4.73	25.4.73
מדד כללי	294.08	295.98
כספים וביטוח	250.15	251.76
מזה:		
בנקים מסחריים	279.84	280.77
בנקים למשכנת.	238.55	241.11
מוסדות מימון צנפיים	243.57	244.33
חברות להשקעה	246.06	247.12
תעשייה	441.30	446.61
מסחר ושירותים	428.30	426.55
מקרקעין בינוי ופיתוח (פרט להדרים)	254.69	255.12

תיגדל עמלת האורזים של קמח ואורז

מאת סופר „הארץ" לענייני כלכלה

[illegible] הרווחים האורזים והמשווקים של קמח, סוכר ואורז, עשויה להוציא בשבוע הבא התלסות־בינים, שלפיה תגדל עמלת האורזים. הדבר יעשה לאחר שהתברר, כי הועדה לא תספיק לסיים את עבודתה עד למועד שנקבע מראש (30 באפריל), והאורזים והמשווקים לוחצים להעלות את מתח השיווק.

האורזים משלמים כיום 53 אג' לקילו קמח לבן, והוצאותיהם 14 אג'. הם חייבים למכרו ב־63 אגורות, כלומר מחיר הפסד. אורז הם קונים מהסתכנות ב־1.60 ל"י לקילו ומוכרים ב־1.74 ל"י, כלומר ללא רווח. נראה כי הועדה תמליץ להוזיל ב־2—3 אגורות לקילו את מחיר הקמח מטעמי הממשלה לאורזים, דבר שפירושו הגדלת הסובסידיה. בשבוע שעבר כבר הודיע משרד המסחר והתעשיה על הוזלת מחיר הסוכר לאורזים מ־95 ל־83 אגורות. האורזים אומרים כי הוזלה זו לא פתרה את בעיתם, כי הם חייבים למכור את הסוכר ב־1.045 ל"י, ועדיין מפסידים 3—4 אגורות לקילו.

הועדה קיבלה תחשיבים מאת ה־אורזים וסיירה בבית הורשת ארזן. בשבועים הקרובים תסייר הועדה במפעלי ארזילוי, דגן, טחנת קמח עירון, וכן תפגש עם נציגי המשווקים.

100.— ל"י פרס
למודיע הראשון על מקום הימצאה של מכונית
קורטינה
מס' 310349 צבע ירוק שנת 1972
טלפון 267528, 264141 ת"א

שערי מטבע חוץ בין בנקאים (Interbank)

אתמול (26.4.73) באירופה

סגירה מיידית (Spot)

ל"י £ שטרלינג / ל"י $ ארה"ב	$ ארה"ב	2.4869/2.4872
	מרקים גרמניים	2.8308/2.8317
	פלורינים הולנדיים	2.9555/2.9575
	פרנקים שוויצריים	3.2395/3.2405
	פרנקים בלגיים	40.24/40.27
	פרנקים צרפתיים	4.5575/4.5595
	לירות איטלקיות	590.50/592.00
	יינים יפניים	265.30/265.60

סגירה באחרת (Forward)

	£/$	פר"ש/$	מר"ג/$
חודש:	2.4830/2.4837	3.2240/3.2260	2.8168/2.8197
חודשיים:	2.4797/2.4803	3.2090/3.2110	2.8063/2.8092
3 חודשים:	2.4755/2.4761	3.1990/3.2010	2.7968/2.7997
6 חודשים:	2.4617/2.4626	3.1685/3.1725	2.7658/2.7697

הנתונים נמסרו על־ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ

בנק דיסקונט לישראל בע"מ

	מחיר היחידה	מחיר פדיון
ארלון	126.61	123.51
דקל	469.6	446.7
ברוש	203.3	193.4

המנהל: חברה להשקעות של בנק דיסקונט בע"מ

החברה לניהול קרנות בנאמנות בע"מ

	מחיר יחידה	מחיר פידיון	מחיר שוק
צבר	288.5	274.7	281.6
ארז	139.9	133.2	136.6
[illegible]	121.10	—	118.15

הנאמן: בנק הפועלים בע"מ

יד־ושם / רשות הזכרון לשואה ולגבורה — עיריית ירושלים / המח' לחינוך, אגפי הנוער הספורט וההסברה

עצרת הזיכרון לשואה ולגבורה המיועדת לתלמידי בתי הספר התיכוניים ולנוער

תיערך במוצ"ש, כ"ו בניסן, 28.4.73 בשעה 20.30, בהר הזיכרון, יד־ושם, ירושלים

דברים:
מר שמחה גינדלמן, נציג ארגוני הלוחמים והפרטיזנים
פתיחה — מר יואל שיפמן, מנהל המח' לחינוך, של עיריית ירושלים.

בתכנית:
מסכת אור קולית „מרירות בגיטאות ובמחנות", בהנחיית מר מרדכי פרימן.
משתתפים: התזמורת של משטרת ישראל בניצוחו של רב פקד אריה זמאנק.
מקהלת הנוער בהדרכתו של צבי בן פורת
קריאה — אילנה צוקרמן — בצלאל לוי
ראיון עם גב' עדה ליכטמן (סוביבור) ומר מרדכי יונריש (גיטו ביאליסטוק)
משמר כבוד של צה"ל
מצעד לפידים

יד־ושם, רשות הזיכרון לשואה ולגבורה

ביום הזיכרון לשואה ולגבורה, כ"ז בניסן, יעמדו

משמרות כבוד

של ארגוני הלוחמים, הפרטיזנים אסירי המחנות לשעבר, ליד עמוד הגבורה בהר הזיכרון, משעה 0800 עד שעה 1300

תלמידי בתי ספר יסודיים יעלו לרגל בשעות אלה, ויניחו פרחים ליד העמוד.

בשעה 10.30 ייערך טכס הנחת זרי פרחים ע"י משלחות של רשויות מקומיות, מוסדות ציבור וחינוך.

יד־ושם / רשות הזיכרון לשואה ולגבורה — מרכז ההסברה

עצרות זכרון

במוצאי שבת 28 באפריל בשעה 20.30 בערב בקרית ארבע בהשתתפות מר שמואל שמוטוני

ביום ראשון 29 באפריל בשעה 8.00 בבוקר בבית ספר תיכון דתי ע"ש הימלפרב
בית וגן ירושלים
בהשתתפות הגב' אנרוקה פרינץ

יד ושם / רשות הזיכרון לשואה ולגבורה — עיריית תל־אביב־יפו — מועצת הפועלים תל־אביב־יפו

במוצ"ש, אור לכ"ו בניסן, 28.4.73, ייערכו

עצרות זכרון בהיכל התרבות, תל־אביב

א. עצרת ביידיש — בשעה 19.30
דברים:
א. בויאר — סגן ראש העירייה
ד"ר א. ברמן — נציג ארגוני הפרטיזנים ואסירי המחנאות לשעבר
ד"ר מ. דבורז'צקי — יד־ושם
הירש אושרוביץ — אגודת סופרי ועיתונאי יידיש
ברל פריימר — מועצת פועלי תל־אביב—יפו
משתתפים:
קריאה — ישראל בקר
פרקי חזנות — משה קראוס
מקהלה בית העבודה ע"ש סאמאראו, בניצוח קלרה־קובבסקי הורמבום

ב. עצרת הפתיחה של יום הזכרון לשואה ולגבורה
דברים:
י. הלד — חבר מועצת העירייה
הרב י. ידידיה פרנקל — יד־ושם
משה מילים — נציג ארגוני הפרטיזנים ואסירי המחנאות לשעבר
אירי אלפרט — מועצת פועלי תל־אביב—יפו
רבקה אלכסנדרוביץ — עולה מברית המועצות
ת. הלן — המזכיר הכללי של האגוד הבינלאומי של תנועת חברי המגורשים.
משתתפים:
קריאה — ישראל בקר
פרקי חזנות — בנימין אונגר
מקהלה חילגא בניצוחה של אוה פיטלין.

עיריית חיפה — מרכז ההסברה — מועצת פועלי חיפה

עצרת זכרון לשואה ולגבורה לציון 30 שנה למרד הגיטאות

תיערך במוצאי שבת, כ"ו ניסן תשל"ג, 28.4.73 בתיאטרון העירוני בחיפה בשעה 20.00
בהשתתפות: רב־אלוף (מיל') חיים לסקוב
חבר הנהלת עיריית חיפה — מר ישראל לבנון
חבר מזכירות מפ"ח — מר דב גורפונק
מקהלה מועצת הפועלים בניצוחו של עמוס מלר — פרקי קריאה: גלילה פני זאבי
הציבור מוזמן

יד ושם רשות הזיכרון לשואה ולגבורה — מרכז ההסברה — עיריית חדרה

עצרת זכרון לשואה ולגבורה

תערך בהיכל החייל בחדרה, במוצאי שבת, כ"ו ניסן תשל"ג, 28.4.73 בשעה 20.00
בתכנית: הדלקת נר זכרון ופרקי נגינה — ישאו דברים: ראש העיריה מר דב ברזילי
הרצאה עו"ד אריה בן־טוב — ראש לשכת התרבות הרב דוד ורנר
הציבור מוזמן

עכו	כפר הנוער מאיר שפיה	מגדל העמק	ראש פינה
קולנוע יהלום		בית גיל	בבית העם
שעה 20.00	שעה 20.00	שעה 20.00	שעה 20.30
מר אליעזר אופנהיימר	מר אברהם אנסי	מר אריה דהר	מר פנחס ליכטנשטיין
ראש העיריה מר ישראל דורון		ראש המועצה מר צבי אלדורפי	ראש המועצה מר ת. הרשקוביץ

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של

פרופסור פנחס וייל

ההלויה תצא היום, יום ו', כ"ה בניסן תשל"ג (27 לאפריל 1973) בשעה 11.00 לפנה"צ מבית החולים האוניברסיטאי „הדסה" עין כרם להר המנוחות

המשפחה האבלה

בא להמנע מביקורי תנחומים.

הסתדרות נשים ציוניות הדסה באמריקה — הסתדרות מדיצינית הדסה מועצת הדסה בישראל

מבכות את מותו של אחד מחלוצי הרפואה בארץ

פרופ' פנחס וייל ז"ל

לשעבר מנהל ביה"ח הדסה בצפת ובזכרון יעקב ומנהל המחלקה למחלות הריאה בביה"ח האוניברסיטאי של הדסה בירושלים

ומשתתפים בצער המשפחה.

ההנהלה והעובדים של „מעש" יפו ב[...]

אבלים

על פטירתה של הכנהלת

גרטה יעקבי

ומשתתפים באבל המשפחה

בית הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית בירושלים

מודיע בצער רב על פטירתו של

פרופ' פ. וייל

ההלויה תצא היום, יום שישי כ"ה ניסן תשל"ג, 27.4.1973, מבית החולים הדסה עין כרם בשעה 11.00 להר המנוחות

שר המשפטים
הנהלת משרד המשפטים
פרקליטות המדינה והעובדים

משתתפים בצערה של

גב' אסתר ברזל
פרקליטת מחוז ירושלים

על פטירת אביה

ברוך ברזל ע"ה

הלויה תצא היום, יום שישי, כ"ה בניסן תשל"ג, 27.4.73, בשעה 10.00 מבית הלויות בסנהדריה ירושלים

מוסד ויצמן לפרסומים במדעי הטבע ובטכנולוגיה

מתאבל על מותו של חבר הדירקטוריון

ד"ר מיכאל מורג ז"ל

תנחומים כנים למשפחה השכולה ולאוניברסיטת הנגב

מכון ויצמן למדע

אזכרה

לפרופסור ארנסט סימון ז"ל

במלאת שלושים לפטירתו

תתקיים ביום שני, כ"ח בניסן תשל"ג (30.4.73) בשעה 3.00 אחה"צ, באולם וולפסון, מכון ויצמן למדע, רחובות

הרצאה:
פרופסור ארנולד דן

דברי הספד:
פרופסור ויליאם טאוב

לאחר האזכרה יעלו מוקירי זכרו אל הקבר בבית העלמין הישן ברחובות
(אוטובוס יעמוד לרשות המשתתפים)

למשפחת מורג
ולמכון לחקר הנגב

אתכם באבלכם על מותו הטרגי של

ד"ר מיכאל מורג

המועצה הלאומית למחקר ולפי[...]
ההנהלה והעובדים

המומים ודואבים על חברנו

מיכאל (מייק) מורו[...]

כי איננו

מרים ויעקב ברנד — באר שבע
שושנה ושמאל קניאל — ירוש[...]
חיה ורמי מיכאלי — ירושלים

במלאת חמש שנים לפטירתה של בתנו ואחותנו האהובה והבלתי נשכחת

ניוהלה אבנון ז"ל

נעלה לקברה להתיחד עם זכרה בבית העלמין בקרית שאול ביום חמישי א' אייר תשל"ג (3.5.73) בשעה 4.30 אחה"צ. מתאספים ליד שער בית העלמין.

המשפחה

במלאת שלושים לפטירתו של יקירנו

יצחק גינסברג ז"ל

תערך אזכרה וגילוי מצבה

ביום ראשון כ"ז בניסן תשל"ג 29.4.1973 בשעה 15.00 בבית העלמין שבנוה שלום.
אוטובוס יעמוד לרשות מוקירי זכרו ליד בית המשפחה בשדרות ויצמן 34 קרית ביאליק בשעה 14.30.
תודתנו לכל כמוקירינו בכתב ובעל פה.

המשפחות: גינסברג—מרקוס

לאריה שמיש

השתתפותנו הכנה באבלך הכבד על מותה הטרגית של

האם ז"ל

חבריך לעבודה בתעשיה הצבאי[...]

להזי

השתתפותנו באבלך הכבד במות עליך אביך

חיים שלח ז"ל

אקלימט
החברה הישראלית לאקלום בע"מ

ליחזקאל שלח ומשפחתו

משתתפים בצערכם הכבד במות אביכם היקר

חיים ז"ל

נשר מתכת (שחק מהנדס) בע"מ
ההנהלה והעובדים

ויל־חימוש

מקצועות נלמדים:
★ חשמלאות רכב
(ההרשמה מסתיימת ב־15 ביולי 73)
★ מכונאות רכב

- נתקבלים נערים בני 16—17½ בוגרי ט' כיתות ומעלה
- פרטים והרשמה בכל לשכות הגיוס האיזוריות.
- פרטים בכתב אפשר לקבל בדואר צבאי 2375/ש.
- נערים המעונינים לבקר בפנימיה יפנו בכתב לדואר צבאי 2375/ש.

צבא הגנה לישראל

האוניברסיטה העברית בירושלים

מודיעה על

הרצאת אורח באנגלית של

פרופ' היו טרבור-רופר

הפרופסור המלכותי להיסטוריה חדשה
באוניברסיטת אוכספורד

על הנושא:

„כיצד אומות מתהוות"

ביום שני, כ"ח בניסן תשל"ג (30.4.73) בשעה 18.00
באולם הסינט בבנין המנהלה, קרית האוניברסיטה,
גבעת רם

אוניברסיטת חיפה

מודיעה על פתיחת

קורס קדם אקדמי

הקורס מיועד למסיימי בתי־ספר תיכוניים שפעת ההוראה בהם עברית ואשר בהשגתם אין התלמיד נבחן לבחינות הבגרות (כגון מוסדות חנוכיים של התנועה הקבוצית, בתי־ספר מקצועיים, חקלאיים וכד').
המסיימים בהצלחה את הקורס יהיו זכאים להגיש מועמדותם ללימודים סדירים באוניברסיטה וידרשו לעמוד בתנאי הקבלה הרגילים לאוניברסיטה כגון, בחינת מיון כלל־אוניברסיטאית, בחינות קבלה לחוגים וכו'.
משך הקורס: 1.7.73—30.5.74
הלימודים יתקיימו: ארבע פעמים בשבוע, בשעות אחה"צ וערב.
מפסי הרשמה ופרטים נוספים ניתן לקבל ע"י פניה בכתב למזכירות ההרשמה וכן בשעות הקבלה כדלקמן:
ימים א'—ה' בשעות 11.00—13.00
וביומים ב' ו־ה' בשעות 17.00—19.00
ההרשמה לקורס הקדם־אקדמי תסתיים ביום שישי ט"ו באייר תשל"ג (18.5.73).

האוניברסיטה העברית בירושלים

המחלקה למינהל תלמידים
המשרד לקבלת תלמידים

שום מועמדים לשנת הלימודים תשל"ד ללימודי „מוסמך" ותעודה

שמת מועמדים לשנת הלימודים תשל"ד ללימודים לקראת התואר „מוסמך" וללימודי תעודה תסתיים ביום ג' באלול תשל"ג 31.8.73

קבלות בקשות לפקולטות/בתי"ס:

פקולטה למדעי הרוח	בית"ס לספרנות
פקולטה למדעי החברה	המרכז להכשרת מנהלים
פקולטה למתימטיקה ולמדעי הטבע	לארגון קהילתי
בית"ס למדע שימושי וטכנולוגיה	הפקולטה לרפואה
המרכז להוראת המדעים	מדעי הרפואה הבסיסיים
	נירוביולוגיה
פקולטה לחקלאות	בריאות הציבור
פקולטה למשפטים	תעודה באופתלמולוגיה
המכון לקרימינולוגיה	בית"ס לרוקחות

ישום לחוג לפסיכולוגיה יסתיים ביום ב', כ"ח בניסן תשל"ג, 30.4.73;
יסתים לבית"ס לעבודה סוציאלית יסתיים ביום ה', כ"ט באייר תשל"ג, 31.5.73;
מעונינים יירשמו — במשרד לקבלת תלמידים: לטפסי הרשמה ולמדריך — לאגמור ההרשמה ... תמורת — 4 ל"י (ע"י פניה אישית או בכתב) ב„אקדמון", גבעת רם, ירושלים 91999, ת.ד. 41.
לא צריך המבואה של הסך הנ"ל לא יישלחו הטפסים והמדריך; חיילים בשירות חובה יקבלו הטפסים והמדריך חינם. אישית או לכתובתם הצבאית.
בוגרי מוסדות להשכלה גבוהה בחו"ל יירשמו במשרד לתלמידי חו"ל, הר הצופים, ירושלים. בוגרי האוניברסיטה העברית בירושלים המבקשים להמשיך לימודיהם באותה הפקולטה, ירשמו במזכירות הפקולטה.
המועמדים מתבקשים לפנות לייעוץ מוקדם במזכירויות הפקולטות/בתי"ס.

משרד החינוך והתרבות
המחלקה להכשרת עובדי הוראה

בית המדרש מ"מ"ד למורים ולגננות כפר הנוער הדתי

כפר חסידים

נמשכת ההרשמה
לשנה"ל תשל"ד
למסלולים הבאים:

...ת — משך הלימוד שנתיים.
...ים/מורות — לבי"ס יסודי (כיתות ג'—ו') משך הלימוד — שנתיים.
...ים לחטיבת הביניים — משך הלימוד 3 שנים.
...ול הגננות מתקבלות מסיימות כיתה י"ב, הנגשות לבחינות ... או לבחינות גמר ממשלתיות.
...ל מורים מתקבלים בוגרי י"ב כיתות הנגשים לבחינות בגרות. ... בצה"ל העומדים לסיים כרתם תנאי קבלה מיוחדים. ...מוסד קיימת פנימיה.
...דים, שקבלתם האושר, יענק משרד החינוך והתרבות הלוואות ...ה.
...ים נזקקים יקבלו גם עזרה כספית מטעם המוסד.
...ים והרשמה במזכירות המוסד, כפר הנוער הדתי, דאר כפר חסידים. טלפון: 04-952022 בשעות 8.30—13.00.

...ת הספר לרפוי בעסוק

הר הצופים, ירושלים, טלפון 87530

נמשכת ההרשמה
לשנת הלמודים תשל"ד

עד ה־30 במאי 1973

...מדים בעלי תעודת בגרות (רצוי לאחר שרות צבאי)
...יפנו אל: מזכירות בית הספר לרפוי בעסוק
הר הצופים, ירושלים — טלפון 82254, 87530

אוניברסיטת חיפה

מודיעה

על פתיחת הרשמה לחוג ללימודי ארץ־ישראל

מטרת החוג להעמיק את ידע ארץ ישראל ולהכלים ... לימודי השומר מפני עקבה.
בשלב זה יתנהלו הלימודים במתכונת דו־חוגית, ויקנו התואר ראשון (ב"א).
פרטים נוספים ניתן לקבל במזכירות ההרשמה.
ההרשמה לחוג זה תסתיים ב־30.4.1973.
החוברות המסברת וטפסי הרשמה ניתן להשיג בנקודות המכירה הבאות:
1. מפעל השיכפול של אגודת הסטודנטים באוניברסיטת חיפה, בימים א'—ה' בשעות 09.30—17.30.
2. חיפה — זוהר, רחוב החלוץ 23.
3. קרית מוצקין — פינת הנוער — ויצמן 10.
4. צפת — גרינבאום זאב, בנין מלון מאיר, רחוב ירושלים 59.
סטודנטים המעוניינים לרכוש את החוברות בדואר, מתבקשים לצרף המחאת דואר ע"ס 3.25 ל"י לפקודת אגודת הסטודנטים באוניברסיטת חיפה והחוברת תשלח לביתם. חיילי צה"ל המשרתים באמצעות הדואר הצבאי, יקבלו חוברות ללא תשלום.

הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל

הפקולטה להנדסת תעשיה וניהול

הרשמה ללמודי מוסמכים

בסטטיסטיקה
בחקר ביצועים
במדעי ההתנהגות והניהול

לסמסטר א' תשל"ד 4.3.1973—29.6.1973

לסמסטר ב' תשל"ד 1.10.1973—28.12.1973

מתקבלים מועמדים לתואר שני ושלישי בזמן מלא או חלקי. קיים מספר מצומצם של משרות לאסיסטנטים ומדריכים משתלמים בהוראה ומחקר.
פרטים והרשמה בבית־הספר ללמודי מוסמכים, בית הסנט, חדר 403, קרית־הטכניון, חיפה. פרטים נוספים ניתן לקבל במזכירות למודי מוסמכים בפקולטה להנדסת תעשיה וניהול, טל. 254211.

ב הארץ

משרד החינוך והתרבות
המחלקה להכשרת עובדי הוראה

בית המדרש למורים העברי הממלכתי
ע"ש דוד ילין

בית־הכרם, ירושלים

מגמות הלימוד:
1) מורות לגיל הרך
2) גננות
3) מחנכים לביה"ס היסודי
4) מחנכים לחטיבת הביניים
5) מורים לאומנויות טכניות (מלאכה)

התמחויות לבחירה:
— מתמטיקה
— מדעי הטבע
— ספרות ילדים וניהול ספריה
— מקצועות הומניסטיים
— חינוך מיוחד
— חינוך מבוגרים

קורסים:
1. מכון להינוך ריפוי לילדים המוגבלים בשכלם ולילדים עם ליקויים בתפקודי המוח (לבעלי תעודת הוראה או בעלי תואר אקדמי בחינוך או בפסיכולוגיה)
2. הכנה להוראה בביה"ס היסודי לבעלי תואר אקדמי.
3. מכינה לתלמידים עולים.
4. מורים לתפוצות.

ליד המוסד קיימת פנימיה

לקבלת פרטים נא לפנות למזכירות בית המדרש בבית הכרם ירושלים ת.ד. 3578 בשעות 8—12 לפנה"צ טלפון 523151/2.

ההרשמה תסתיים ב־18.5.73

משרד העבודה — משרד החנוך והתרבות
המכון הממשלתי להכשרה טכנית

אוניברסיטת הנגב

בית הספר להנדסאים באר־שבע

מודיע על

המשך ההרשמה לשנת הלימודים תשל"ד בלימודי יום וערב

במגמות

הנדסאות		טכנאות	
מכונות	אלקטרוניקה	מכונות	אלקטרוניקה
חשמל	בנין	כימיה	חשמל
כימיה	חומרים (מטלורגיה)	תעשיה ומנהל	מכשור ובקרה

קדם הנדסאות — יום וערב
מדריכים מוסמכים — יום וערב
מורים טכניים — ערב בלבד
מורים הנדסאים — ערב בלבד

★ תנאי קבלה
הנדסאים וטכנאים
א. למגמות אלקטרוניקה, כימיה, מתקבלים בוגרי/ות י"ב תיכון לרבות בעלי תעודת בגרות אקסטרנית או בוגרי/ות בתי־ספר תיכוניים מקצועיים 4 שנתיים (רמה 4 שנתית) בעלי תעודת גמר ממשלתית.
ב. למגמות מכונות חומרים מתקבלים בוגרי/ות בתי־ספר מקצועיים 4 שנתיים (רמה 4 שנתית). בוגרי תיכון יקבלו הכשרה מעשית תוך כדי הלמודים.
הכנה להנדסאות וטכנאות
מתקבלים בוגרי/ות י"א כתות או בוגרי/ות תלת שנתי מקצועי בעלי תעודת גמר ממשלתית.
מדריכים מוסמכים
בוגרי/ות תלת שנתי מקצועי בעלי ותק של 3 שנים בתעשיה. בוגרי/ות 4 שנתי מקצועי בעלי ותק של שנתיים בתעשייה.
מורים טכניים — מדריכים מוסמכים בוגרי 12 שנות לימוד או טכנאים מוסמכים.
מורים הנדסאים — הנדסאים בלבד.
★ משך הלימודים — הנדסאות — למודי יום — שנתיים, למודי ערב — 4 שנים;
טכנאות — למודי יום — 13 חודש. למודי ערב — שנתיים וחצי;
הכנה להנדסאות — קורס חד שנתי;
מדריכים מוסמכים — למודי יום — שנה אחת, למודי ערב — שנתיים;
מורים טכניים — למודי ערב — שנה אחת;
מורים הנדסאים — למודי ערב — שנה אחת.
★ הלוואות — בלמודי יום יינתנו הלוואות כמקובל במכון הממשלתי להכשרה טכנית.
★ פרטים והרשמה
ביה"ס להנדסאים, רח' בזל 71, באר־שבע, טלפון 3290, ת.ד. 45, בימים א'—ה', בין השעות 8.00—13.00 ובין השעות 16.00—17.00. ביום ו' אין קבלת קהל.

בית ספר תעשייתי קמ"ג

החלה ההרשמה
לשנת הלימודים תשל"ד (1973-74)

מתקבלים: מסיימי כתה ט' או בוגרי כתה י' מקצועיה, המעונינים להתקלב בתעשיה עתירת מדע כבעלי מקצוע מעולים.

משך הלימודים: שלוש שנים בנושאים עיוניים ובנושאים מעשיים.
אין פנימיה בביה"ס.

מקצועות הלימוד: מסגרות מכניות, ריתוך אוטוגני, חשמלי (כולל בגז מגן), אחזקת מתקנים מיכניים.

לבוגרים, שיעמדו בהצלחה במבחנים הממשלתיים, זכות כניסה לבי"ס לטכנאים/הנדסאים. התלמידים מקבלים שכר בהתאם לותק ולהישגים.

הרשמה ו/או מידע:
- במשרד העבודה בבאר־שבע (חדר 53)
- בבתי הספר אצל היועצים החינוכיים
- בבי"ס תעשייתי קמ"ג, ת"ד 9001 באר־שבע או טלפון 057/5211 קו פנימי 276.

קריה למחקר גרעיני - נגב

משרד העבודה - האגף להכשרה ולהשתלמות מקצועית
מחוז באר־שבע והנגב.

אוניברסיטה בר־אילן

מודיעה בזה על פתיחת ההרשמה לשנה"ל תשל"ד
למגמות החדשות הבאות:

א. המגמה ללימודים ביבליוגרפיים וספרנות
לקראת תואר אקדמי ראשון, וכן ללימודי תעודה לתלמידים בעלי תואר אקדמי ראשון. למסיימי המגמה תוענק תעודת הסמכה לספרנות.

ב. המגמה ללימודי ארץ־ישראל
לקראת תואר אקדמי ראשון.

מספר המקומות מוגבל

טפסים ופרטי הרשמה ישלחו לכל דורש לפי פניה בכתב למשרד לקבלת תלמידים. אוניברסיטה בר־אילן, רמת־גן.
ההרשמה תסתיים ביום שלישי, י"ג באייר תשל"ג (15.5.73).

אולפן עקיבא נתניה
מרכז ללימוד השפה העברית, תרבות ישראל וידע הארץ

משרד החינוך והתרבות
היחידה לחינוך מבוגרים

קורסים לשיפור הלשון באולפן עקיבא
4 שבועות

20.5.73 פתיחה

ירחון לימודים להשתלמות
★ לותיקים ולבוגרי אולפנים
★ שיפור ההבעה בכתב ובעל־פה
★ עיון בפרקי ספרות עברית ותנ"ך

כתיב נכון
★ לוודאי עברית המתקשים בכתיב
★ מקצוע ראשי — כתיב
★ מקצועות משניים — דקדוק, ניסוח

הקורס מתקיים בתנאי פנימיה במלון הדר. תושבי נתניה והסביבה מתקבלים גם כתלמידים אקסטרניים.

פרטים והרשמה: - אולפן עקיבא, נתניה, הבצלת השרון, טלפון 24506—053.

המכללה של הדסה
ירושלים

משרד העבודה | משרד החינוך והתרבות
המכון הממשלתי להכשרה מכנית

מודיעה על הרשמה
לשנת הלימודים תשל"ד — 1973/74

ללימודים דו־שנתיים במגמות:
הנדסאי מחשב
הנדסאי אלקטרוניקה
טכנאי צילום מדעי
ובשתוף פעולה עם משרד הבריאות

למגמות:
עובדי מעבדה רפואית ומדעית
רשמים רפואיים
מזכירות רפואית ומדעית

ליד המכללה קיים בית ספר ערב דו שנתי למגמה לעובדי מעבדה רפואית ומדעית.

מתקבלים תלמידים בעלי תעודת בגרות
אחרי ראיון אישי

תלמידי שנה ב' המצטיינים בלימודיהם יוכלו ליהנות ממילגות.

תלמידי המגמות ללימודי המחשב, אלקטרוניקה וצילום מדעי זכאים להלואה מטעם המכון הממשלתי להכשרה טכנית.

פרטים והרשמה:
בכל יום בין השעות 10.00—13.00 במשרד המכללה, רח' הנביאים 37, ירושלים, טלפון 222291.

בעת ההרשמה יש להמציא תעודת בגרות, תעודת זהות, תעודת יוצא צבא, סך —.50 ל"י דמי הרשמה ו־2 תמונות.

مكان الأصل

مكذا من الأمل

ספורט

בעריכת יחיאל ארזי

במחזור לפני האחרון של הליגה

הפועל ת"א — הכח בצל מאבק ההצלה בתחתית

שמשון לקרב גורלי בנתניה ✶ בית"ר ירושלים מצפה לכפ"ס ✶ הפועל פ"ת ביפו נגד מכבי ת"א

ליגה לאומית

מאת סופר „ספורט הארץ"

מאבק הענקים בין הכח רמת־גן, האלוף הלאומי החדש, להפועל תל־אביב הטוען לסגנות, שוב לא ימקד אליו את כל תשומת הלב כפי שהיה צפוי — באשר המחזור ה־29 נועד יותר לפתור את תעלומת היורדת השניה מהליגה. וכך יושם מאבק המובילים בצל מאבק ההצלה בתחתית — בו מצויות עתה תיאורטית, ואולי גם מעשית, ארבע קבוצות לכל היותר.

ביתרון של 5 נקודות רשאי האלוף החדש מרמת־גן לוותר על הצבת הרכבו החזק ביותר ולמנוע הופעת שחקניו הפצועים (בעיקר צבי פרקס המתכונן למסע הנבחרת לסיאול). נכון העבר השני יוותר גם הטוען לסגנות על כמה משחקניו הבולטים הסובלים מפציעות (חזום, פרימו, רחבינוביץ ואולי גם קאסטרו). עם זאת, מאחר שלא יהיה זה יותר קרב אמיתי על תואר כמשי, עשוי להתפתח מאבק מרתק בו ינסו שני הגדולים להפגין את מיטב יכולתם. מיפגש זה יחל ב־4.30 באיצטדיון בלומפילד ביפו.

שמשון מצפה לנס בנתניה

מאחר שהמירוץ לכתר הוכרע יתמקד המאבק במחזור שלפני האחרון במאבק ההצלה, בעיקר העמדה ה־התמודדות בה יארח מכבי נתניה (25 נקודות) את שמשון המדורג 15 עם 21 נקודות. הפרש השערים העדיף ויתרון 4 הנקודות מבטיחים לנתניה אפשרות הצלה, כי חסרה להם לכך רק עוד נקודה אחת מ־4. אבל אין ספק ששמשון עדיין לא נואש לחלוטין, חרף סיכוייו הקלושים. הוא ינסה להשאיר לעצמו פתח של סיכוי, אולי דווקא במאבק עם האלוף כ־לפני שנתיים בנתניה ששמשון היה סיני.

בבירס יבקיע בבירה, ינסה גם בית"ר ירושלים (מדורג 14, 23 נק׳) להבטיח את עורו סופית בהישג ממשי כנגד הפועל כפר־סבא, המצוי בחלקה העליון של הטבלה — אך איבד כמעט כל עניין ממשי בהכשר המאבק, אלא הוא בקווה לסיים במיקום מכובד בצמרת הדירוג.

הפועל פתח־תקוה, שהצליח בשבועות האחרונים למלט עצמו משלב הירידה, יאלץ להציג כבר במאבק החוץ שלו בבלומפילד (3.30) נגד אלוף אשתקד מכבי תל־אביב, הרבה יותר מאמץ שיגרתי, בנגמה להינצל כבר השבת. וודאי לא ירצה להשאיר את ההכרעה לשבת הבעלה. אלא שמכבי תל־אביב עשיפם

טבלת הליגה הלאומית

.1	הכח ר"ג	28	17־38	40
.2	הפועל ת"א	28	31־43	35
.3	מכבי ת"א	28	21־31	32
.4	הפועל י־ם	28	18־26	32
.5	הפועל כפ"ס	28	26־31	30
.6	מכבי יפו	28	24־31	29
.7	בית"ר ת"א	28	23־24	29
.8	מכבי פ"ת	28	38־37	29
.9	מכבי חיפה	28	29־27	29
.10	הפועל ב"ש	28	32־34	28
.11	הפועל חיפה	28	28־29	27
.12	מכבי נתניה	28	36־27	25
.13	הפועל פ"ת	28	26־21	24
.14	בית"ר י־ם	28	32־19	23
.15	שמשון ת"א	28	42־29	21
.16	הפועל מרמורק	28	45־21	15

באחרונה עד לשלב השלישי בדירוג וודאי לא יסכים לוותר דווקא במאבק עם יריב נחות, כאשר תיאורטית עדיין יש לו סיכוי לתפוס בסיום העונה את המקום השני בדירוג הלאומי.

סקרנות בלבד

רק סקרנות נותרה לגבי מה שיתרחש בארבעת המשחקים הנותרים, בהם יעשו היריבים מאמצים מוגברים לשפר את מיקומם בדירוג, כשההשתחררות מסכנות התחתית תוסר בפיסגה עשויים להבטיח מאבקים מעניינים, אולי גם מרתקים.

מכבי פתח־תקוה, שבמרבית שלבי העונה דורג בצמרת אך נסוג באחרונה עד לשלב ה־8, ינסה להפתיע בביתו את הפועל ירושלים המדורג רביעי, אך שואף ליותר מזה.

מכבי יפו, שבפתיחת העונה ספג שבועות ארוכים לבכורה, ינסה גם הוא לתקן את מיקומו על חשבון סוגר הטבלה ממרמורק, שבוודאי ישתדל בהופעתו הביתית לפני האחרונה להוכיח לאוהדיו, כי היה ראוי ליותר ממה שהשיג.

בית"ר תל־אביב, המצוי באחרונה בתנופה ועלה עד לשלב ה־7, יעשה בקרית־חיים מאמץ לשפר את מיקומו על חשבון מארחו הפועל חיפה שרק באחרונה השתחרר מאימת הירידה, ואילו השכנים הפועל באר־שבע (10) ומכבי חיפה (9) ינהלו ביניהם מאבק פרטי, באיצטדיון הבאר־שבעי, על קידומם בטבלה.

תחילת המשחקים בשעה 3.30 אחה"צ.

שיוט בחוף שרתון

אליפות אזורית בשיוט, תהיה מחר משעה 9 בבוקר מול חוף שרתון.

אתר נופש באלפים עם מיטב מסלולי הסקי לכל סוגי הספורט

Klosters

KAISER'S HOTEL GARNI

מבנה חדש בסביבה שקטה ומרכזית. כל החדרים עם אמבטיה, מרפסות, רדיו וטלפון. מסעדה. מרפסת־שמש. מעלית. פתוח באמצע יוני עד סוף ספטמבר.

LEO KAISER, CH-7250 Klosters / Schweiz

גביע המיני לבני־יהודה

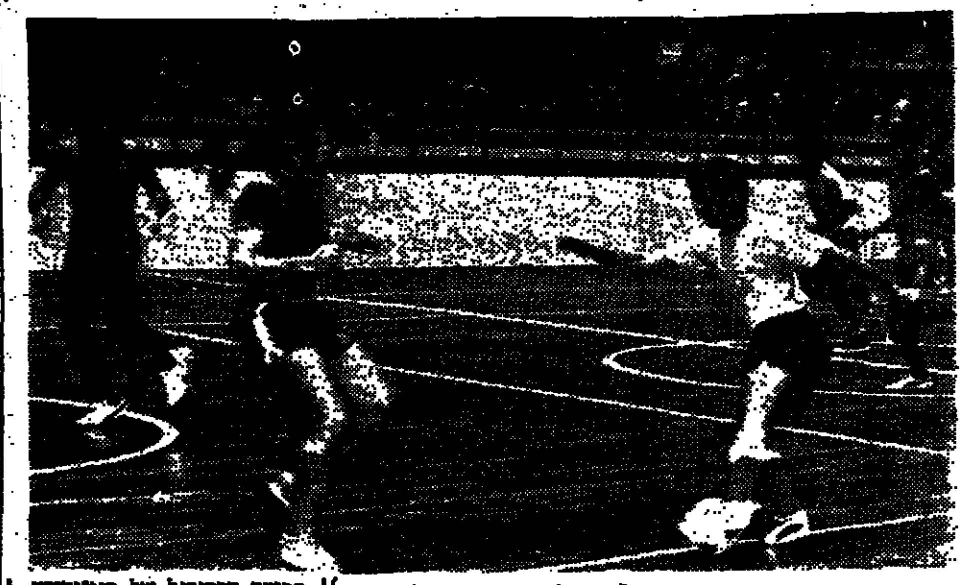

קבוצת הכדורגל של בני־יהודה, שחזרה לליגה הלאומית לאחר עונה אחת בליגה א׳, צברה שלשוב בלילה פרס נוסף בפידרת הישגיה, כאשר תפסה את המקום הראשון בטורניר מיני־כדורגל שהיה בהיכל הספורט בתל־אביב. בתצלום נראה יגאל עיני מבני־יהודה מוביל את הכדור (מימין) כאשר רפי פרל (במרכז) וראובן נמני מבית"ר ת"א, שנכנע 1:0, מנסים לחסום את דרכו. יותר מ־4000 צופים חזו בטורניר, בו כהנהיל המשחקים על פי כללים מיוחדים, שנערך כהכנה לטורניר בין־לאומי בהשתתפות קבוצות מאנגליה בעוד כמה שבועות.

(צילום: אבי דיין)

מאבקי החוץ של חדרה ועכו עשויים לדחות ההכרעה לסיום

ליגה א׳

מאת סופר „ספורט הארץ"

משחקי החוץ הצפויים במחזור ה־29 של ליגה א׳ לשני מוליכי הטבלה הצפונית — הפועל חדרה נגד הפועל בהרצליה והפועל עכו נגד הפועל בקרית־שמונה — עשויים לדחות את הכתרת האלוף הצפוני לשבת הנעילה של הליגה.

החודרתים ודאי ישאפו להכניע מחר את מארחיהם מהרצליה (מדורגים 7) בתקווה שעכו תמעד בקרית־שמונה (8) וכך תבטיח חדרה כבר במחזור ה־29 את שובה לליגה הלאומית כעבור עונה אחת, אולם שאיפות מנוגדות של העכואים, שהיו כה קרובים לכרטיס הלאומי, עשויות לדחות את ההכרעה למחזור ה־30.

צמרת ליגה א׳ — צפון

.1	הפועל חדרה	28	17—56	43
.2	הפועל עכו	28	23—40	41
.3	מכבי הרצליה	28	25—35	32

יתר משחקי מחוז הדרום: הפועל נהריה — הפועל מחנה־יהודה, הפועל מגדל־העמק — הפועל רמת־גן, הפועל צפת — בית"ר נתניה, הפועל סבריה — הפועל בית־נצרת, הפועל טירת־הכרמל — הפועל גבעת־חיים, הפועל נחליאל — מכבי הרצליה.

טכס הכתרה לבני־יהודה

בשעה שבני־יהודה יערכו מחר את טכס ההכתרה במשחקם הביתי האחרון העונה בבבעתיים, נגד הפועל ראשון־לציון, שמילט עצמו מירידה בפיניש מסחרר, יגבר בתחתית הטבלה הדרומית נסיונו הנואש של הפועל אילת להינצל מירידה ברגע האחרון. הסיכויים לכך קלושים, לא רק משום שאילת, המדורגת 15 בפיגור 3 נקודות, תתארח אצל מכבי רמת־עמידר, אלא גם משום שהפועל לוד ינסה להבטיח עצמו מחר ספית אצל שכנו בית"ר רמלה שוודאי לא יסכים להיכנע בנקל.

תחתית ליגה א׳ — דרום

.13	הפועל בת־ים	28	41—33	24
.14	הפועל לוד	28	45—38	23
.15	הפועל אילת	28	40—28	20
.16	קרית־אונו	28	49—21	13

יתר משחקי מחוז הדרום: הפועל יהוד — הפועל חולון, הפועל אשדוד — הפועל בית־שמש, הפועל דימונה — הפועל קרית־אונו, מכבי שעריים — הפועל באר־יעקב, הפועל בת־ים — הפועל רמלה.

ליגה אנגלית

לפני בואה לישראל תתמודד ווסטהאם מחר נגד ארסנל

במחזור האחרון של הליגה

לונדון, 26 (צ׳ר). המחזור האחרון בליגה האנגלית יהיה בשבת (מחר), אך הפעם, המצב קצת שונה.

האלופות בליגות הראשונה, השניה והשלישית, כבר ידועות. היורדות מן הליגות הראשונה והשניה גם כן נקבעו, ורק המיקום הסופי עדיין לא נחרץ, והוא קובע רק בצמרת הליגה הראשונה, אשר שלוש או ארבע הראשונות בה ייצגו את אנגליה בגביע אופ"א.

המחזור האחרון, עדיין לא ינעל את הליגה מאחר שעד להשלמת 42 המחזורים חסרים עדיין כמה משחקים. השריקה הסופית תינתן ב־9 במאי, במפגש לידס־ארסנל, ארבעה ימים לאחר שלידס תופיע בגמר הגביע האנגלי.

הדרבי הלונדוני, בין ווסטהאם (6), שתתמודד בשבוע הבא עם נבחרת ישראל ביפו, לארסנל (2) יהיה המסקרן ביותר השבת.

ליברפול תתקבל כנראה בהתלהבות ע"י אלפי אוהדים, כשתארח את לסטר. השבוע עשתה היסטוריה. ביום ב׳ הבטיחה את זכייתה באליפות הליגה וביום ד׳ עלתה לראשונה לגמר גביע אופ"א.

יתר המשחקים: בירמינגהאם — ווסט־ברומיץ׳, צ׳לסי — מנצ׳סטר יונייטד, דרבי־קאונטי־אברטון, איפסוויץ׳ — שפילד־יונייטד, מנצ׳סטר־סיטי — קריסטאל־פאלאס, סאות׳המפטון — לידס, סטוק־נוריץ׳, טוטנהאם — ניוקאסל, וולבס — קובנטרי.

ברומיץ׳ נוצחה וירדה

קבוצת הכדורגל הותיקה ווסט־ברומיץ׳, הצטרפה לקריסטאל־פאלאס בירידה לליגה השניה, לאחר שנוצחה בביתה ע"י מנצ׳סטר־סיטי 2:1.

אמנם לברומיץ׳ ולקריסטאל נותר משחק אחד, אך אין באפשרותן להינצל מירידה, היות ולנוריץ׳, הניצבת מעליהן, ארבע נקודות יתרון (32).

אתלטיקה

כוכבים מחו"ל בתחרות לזכר עמיצור שפירא

מחר במכביה

מאת סופר „ספורט הארץ"

19 אתלטים ידועי־שם מחו"ל ישתתפו באליפות הפתוחה של הפועל ע"ש עמיצור שפירא ז"ל, שתהיה מחר באיצטדיון המכביה בתל־אביב.

מרבית האתלטים מחו"ל יהיו ממערב־גרמניה, ויבלטו בהם היידי רוזנדהאל האלופה האולימפית בקפיצה למרחק. במשלחת הגרמנית 6 ספורטאיות נוספות וספורטאי אחד. משוודיה יבואו 2 אתלטים ומשוויץ תבוא אצנית למרחקים קצרים. מארה"ב יבואו 3 אתלטים ו־2 אתלטיות. יבואו גם 3 אתלטים מאתיופיה.

מבין הישראלים יבלטו אסתר שחמורוב, יובל וישניצר, אביבה בלס, אורית אברמוביץ׳.

אליפות בהאבקות

אליפות ישראל בהיאבקות, בסגנון יווני־רומי, תהיה מחר משעה 10 לפני הצהריים בבית התרבות ע"ש ברנר בקרית־שלום.

משקולות למתחילים

תחרות למתחילים בהרמת משקולות, בשם „צעד ראשון על הבמה" תהיה מחר משעה 10.30 לפני־הצהריים בנהורה.

מבחן באופניים

תחרות מבחן באופניים לבוגרים ונוער, במסלול רמלה—אשקלון, תהיה מחר משעה 7 בבוקר.

דינה (לבית ברבהאי) **וניר־עם בן־אלישר**

מודיעים בשמחה על הולדת בתם

יפעת

נכדה ונינה

למשפחות ברבהאי, בן אלישר ודודל

ברכותינו הלבביות

ליו"ר אגודתנו

מר מרדכי בן דרור ורעיתו

לנשואי הנכדה

עירית עבל צבי

לחבר ההנהלה

מר יואל סימקין ורעיתו

להולדת הנכדה

קופת מלוה חקלאית בע"מ פתח־תקוה

ההנהלה, המועצה וועדת הביקורת

לידידנו **אלי לוי**

מ„סלון סבוי" חולון

מיטב הברכות

להולדת הבן

בית אלקטרה

עירית רמת־גן

מברכת את

רס"ן (מיל.) **רפאל שמואל**

מנהל המחלקה לשרותי חרום

לקבלת עיטור מופת

ד"ר ישראל פלד, ראש העיריה וחברי המועצה

הודעה

הננו להודיע בזה כי החל מ־1.4.73

מר מקסימיליאן (מקס) שמוף

אינו עובד במפעלינו כסוכן שלנו ואינו מייצג את מפעלינו

כימפול אינטרנשונל בע"מ

פ"ת, ת. ד. 165, טל. 918804, 911994

התאחדות ענף הקולנוע

מודיעה

במוצ"ש 28.4.73 ערב יום הזכרון לשואה ולגבורה

יהיו בתי הקולנוע סגורים

למחרת יום ראשון 29.4.73 מתקיימות ההצגות בבתי הקולנוע כרגיל.

מדינת ישראל

משרד הפיתוח

המינהל לפיתוח מרס"ל

הודעה לציבור המטיילים באיזור - סנטה קטרינה

1. לרגל חג הפסחא יהיה מנזר סנטה קטרינה סגור למטיילים מ־22.4.73 עד 2.5.73
2. למטיילי „ארקיע" יהיה המנזר סגור בין התאריכים 26.4.73 — עד 30.4.73
3. למטיילי אגד יהיה המנזר סגור בין התאריכים 25.4.73 עד 30.4.73

המינהל לפיתוח — מרחב שלמה

למכירה מלון בנתניה

30 חדר + אולמות עם שרותים צמודים והפקה מרכזית על שטח של 1200 במ"ר. המלון נושא רווחים וקיימת אפשרות של הרחבה.

הצעות בכתב להפנות אל ת. ד. 16540 ת"א עבור מס׳ 7.

משרד השיכון / האגף לבניה כפרית

הודעה על הארכת מועד הגשת ההצעות למכרזים:

1. מכרז א.ב.כ. 15/73 — 454 יחידות במושבים במחוז המרכז
2. מכרז א.ב.כ. 16/73 — 148 יחידות במושבים במחוז הנגב
3. מכרז א.ב.כ. 17/73 — 36 יחידות במושבים במחוז הגליל

את ההצעות יש להגיש בהתאם לתנאי המכרזים בקריה, ת"א, רח׳ ד׳, חדר 153 עד ליום ו׳ 4.5.73 שעה 9.00 בבקר.

ש. אבני — סמנכ"ל משרד הראשי

א. גלויברמן — מנהל האגף לבניה כפרית

המכללה למינהל

מיסודה של הסתדרות הפקידים — שלוחת ירושלים

המכללה

נמשכת ההרשמה

למכללה למינהל לשנת הלמודים תשל"ד

בחוגים:

✶ מינהל ציבורי
✶ מינהל עסקים
✶ ראיית חשבון

ולכתות מכינות למכללה במקצועות:

מתימטיקה, אנגלית — לחוגים מינהל צבורי ומינהל עסקים

הנהלת חשבונות לחוג ראיית חשבון

המכינות תפתחנה ביוני 1973

פרטים והרשמה:

בית הפקיד ע"ש משה שרת, רחוב בסריק 10, מושבה גרמנית, טל. 68383, 66380

שעות הקבלה:

10.00 — 12.00, 17.00 — 19.00

סוף שבוע מהנה

במחיר פנטסטי

100.— ל"י לזוג (כולל כל המיסים)

במלון **המלך שאול** באשקלון

בריכת שחיה מוקפת דשאים
חדר משחקים
טרקלין לטלוויזיה

החנות: כניסה למועדון הלילה של המלון, סאונה, התעמלות מכשירים ומסג׳ים

הזמן מיד טלפונית 4124—051 או 3141—051

הלוח הכפול | הארץ | ידיעות אחרונות

דרושה בחורה לעזרה ושליחויות

למשרד מוכנים בת"א הדפסה בעברית וידיעה באנגלית הכרחיים

שעות 8.00—15.00

להתקשר 622871

דרושים חרט מעולה ונער אחרי בי"ס מקצועי

לפנות: אחים מירקין ז׳בוטינסקי 137 רמת־גן.

דרושה עוזרת למנהל חשבונות

לפנות טל׳ 39992/3

למשרד אדריכלים טימור

דרושים בירושלים:

✶ אדריכל(ית)
פנים
✶ טכנאי(ית)
פנים
✶ שרטט(ת)
מנוסה

נא להתקשר לטלפון 534358(02) לקביעת ראיון.

(סודיות מובטחת).

לעבודה מעניינת עם חברה נחמדים ובאווירה טובה

דרושים מיד

סדר־יד/מכונה

דפס מולטיליט

לפנות: צפון אשקלון

טל. 0512564, ת.ד. 120

דרוש

טכנאי אלקטרוניקה

עם נסיון של 5 שנים, בשטח יצור מערכות של הטאי־מוליכים.

להתקשר „דרידיפון", הירקון 55 בני־ברק, טלפון 787112

לחברת ביטוח גדולה

דרושות כתבניות פוליסות

עברית, או עברית אנגלית

אפשרי גם משרה חלקית.

בא לפנות לת.ד. 927 עבור כתבנית.

דרושים

מדפיסים מנוסים

למכונות פלקסוגרפיות בעבודת משמרות

לטלפן 944343/4 בין השעות 7—15

הפניקס הישראלי

חברה לבטוח בע"מ

דרושים

1. עובד בעל נסיון למחלקת ביטוח משנה נסיון לפחות של 3 שנים, ידיעת השפה מספיקה בענף ביטוח אש.
2. עובד למחלקת גביה בעל נסיון בהנהלת חשבונות
3. כתבניות פוליסות עברית
4. נערים/ות לעבודות בתיקיה

לפנות לטלפון 623362 לפנות למר שוחט.

דרושים לעבודה בסיני

● מלצרים
● טבחים
● קונדיטור

בא לפנות: רח׳ ההשמונאים 90 תל־אביב קומה א׳ חדר מס׳ 96

בין השעות 10.00—13.00

החברה הישראלית לטרקטורים וציוד בע"מ

מפיצי CATERPILLAR בישראל

למוסכינו בחולון ובחיפה

דרושים מכונאים

מכל הסוגים

על המעוניינים לפנות:

חולון, איזור תעשיה חדש, רח׳ המגור 8, טל׳ 856125

חיפה, מפרץ, ...

לבית חרושת „יצהר"

דרושה מרכזנית

בעלת נסיון,

בגיל 30—45

ידיעת אנגלית רצויה.

שעות העבודה: 7.30—16.00.

לפנות לטלפון 252444 ת"א

לחברת בטוח בתל־אביב

דרושה

כתבנית נשיון

למכונת 32—33

עם נסיון של שנתיים לפחות

החל משעה 2.00 אחה"צ

תנאים טובים ונוחים למועמדת המתאימה

להתקשר טלפונית 52102 ת"א

למחלקת תביעות בחברת ...

דרושים

1. פקיד/ה
2. אחראי למיכ... והזנת מחשב...

המעונינים מתבקשים לפנות לת.ד. 1639 ת"א, עבור י׳/22

לחברת השקעות גדו...

דרוש מנהל חשבון ראשי

(רצוי רואה חשבון)

ידיעת אנגלית הכרחית

נא לפנות לת.ד. 29494 ת"א עבור „מנהל חשבונות ראשי"

סודיות מובטחת.

דרושה פקיד בת"א

נא לפנות בכתב יד עם פרטי קורות ... ובו לציין אם יודעת לכתוב במכונת ... עברית, או אנגלית לת.ד. 2986 תל ...

לפרסום שפי חיפה

רח׳ הרצליה 26

דרושה מרכזני...

בעלת נסיון

רק מועמדות מתאימות יפנו אישית למ...

אקרשטיין צבי בע"מ

למשרדנו בת"א

דרוש פקיד כלל

צעיר לאחר צבא

ידיעת הדפסה בעברית הכרחית

● שעות העבודה מ־8.00 עד 4.00 אחה"צ.

לפנות: למשרדנו, אדוארד ברנשטיין 26 רח׳ פינת ארלוזורוב 10, החל מיום א׳ 29.4 אחה"צ מ־4.30 עד 7.00 בערב.

לחברת שרות ארצי...

דרוש

מבקר חשבונות

רצוי מנהל חשבונות (ג.ד.)

לביצוע מעקב וביקורת אחר ניהול חשבונות וגבית כספים, תוך יכולת לעבוד במגע עם צוות עובדים.

מועמדים רציניים תושבי תל־אביב וסביבה מתבקשים לפנות בכתב־יד בלבד תוך ציון קורות חיים ונסיון קודם, וכן תנאי שכר מבוקשים, לת.ד. 4104 ירושלים עבור „מבקר חשבונות".

סודיות מובטחת

למכון להשתלמות מקצועית משולבת — במחוז ירושלים

דרושה מזכירה

במחוז ירושלים

הכישורים: השכלה תיכונית מלאה, ידיעה מתמטית ...

בדבר פרטים נא לפנות: המכון להשתלמות מקצועית משולבת, רח׳ יפו 68, ירושלים. טלפון 226455 ירושלים

הלוח הכפול הארץ ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: שדרות רוטשילד 76, תל־אביב
טלפונים: מחלקת מודעות 614808, 614953, 612495
המחיר: יום חול: 1.00 ל״י לשורה / יום ו׳: 1.20 לשורה

פרקי היום בתנ״ך

• שיר השירים, ה—ח.

המשנה היומית

• סנהדרין א׳ (א—ד).

דף יומי

• סוטה ג—ד.

הלכה יומית

• דברים הנוהגים בסעודה.

הדלקת הנרות

• ע״ש: ירושלים 6.38; תל־אביב 6.55; חיפה 6.50.

תורנות רופאים לפי המקומות

תורנות בתי חולים

• תל־אביב: איכילוב.

תורנות בתי מרקחת

דירות

וילות ובתים

קבלנים מציעים

דירות למכירה 3 חדרים ויותר

2-2½ חדרים

1-1½ חדרים

חדרים מרוהטים

דירות מרוהטות

דירות בשכר חודשי

מכזו من الأمل

הלוח הכפול הארץ ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: שדרות רוטשילד 76, תל־אביב
טלפונים: מחלקת מודעות 614408, 614955, 612495
המחיר: יום חול: 1.00 ל"י לשורה / יום ו': 1.20 לשורה

● בבתים דירת 2 חדרים — מרוהטים + טלפון לתיירים! 871605

● להשכרה מיידית בשכ"ח דירת חדר קומפלט מרוהטת יפה בסביבת ת"א, 16—17 230598

● בשכ"ח 2 חדרים בדירת פאר בנוה־אביבים. טלפון: 298551

● 3 חדרים מרוהטים לשכ' חיים טל. 740680 מ־15 — ר"א באדר 4 ר"ג אורן.

● בפתח־תקוה 4 חדרים מרוהטת מלא בשכ"ח חסקה, מים חמים ותוספות — 906097 חכינובסקי.

● ברמת־גן בשכ"ח שני חדרים מרוהטים טל. 737189.

דירות בדמי מפתח

● בבבליבות הכיפה דירת 3 חדרים ע"ע לחיות 244051

● חדר גדול + מטבח ושרותים שכונת־מונטיפיורי בית הלל 19. לוי.

● ביפו 2½ חדרים גדולים + מחסן ענק חצר ועציה, 876437 פרט לשבת.

● בדמ"פ 1½ פרטר בגבעתיים טלפון 259017 שעות מ־1.30

● בדמ"פ 3 חדרים יפים, אזור קיר, מיזוג אויר, מרומפלדור 20ב', נרובר, מ־16.00, ויבבת כל היום.

● במרכז פתח־תקוה דירת חדר מקובללת עם טלפון. לפנות: 906036

● נהדרת 2 חדרים 2 מרפסות, כיווני אויר, גוף 194. אפל.

● בהזדמנות בדמי מפתח 2 חדרים + הול וגינה. 9 יעל לפנות זיים.

● במרכז תל־אביב, בדמ"פ, דירת חדר + גג 825756 — 764647

● בדמ"פ דירה 2 ריהוט חדש שכונת הדכבת 04 —

● דירה 2 חדרים פריטמן, קרקע, 30.000 דירת לוק סום 3 חדרים והול קומה ג', ריפין, 55.000 משרד קייזר ת"א בן־יהודה 65 10—12, 6—4 טלפון 223759 (סלד"ן).

● במרכז העיר 3 חדרים ברפסת סגורה קומה ג', טל 615604

● בהזדמנות בחולון בדמ"פ 2 חדרים + מרפסת סגורה 877260

[illegible]

ביקוש דירות

[illegible]

משרדים

[illegible]

● למשרד! 3 חדרים ברחוב רבו פרסר טלפון 440911

● להשכיר חדר + טלפון למשרד ברחוב בן־יהודה 12 ל"ב טלפון 56123

● בשכ"ח משרד מרוהט + טלפון במרכז (אלנבי־יהודה הלוי) 723166

● בשכ"ח 2 חדרים גדולים, מזוג אויר, שקט, ריהוט משרדי חדיש ומהודר ברחוב יהודה הלוי 930104 205561

[illegible]

בתי מלאכה

[illegible]

מחסנים

[illegible]

אולמות

[illegible]

חנויות

[illegible]

● בראשל"צ למכירה חנות 12 ממ"ר רוטשילד 28 כ־70.000, לפנות להררי ויצמן 4 חולון.

● בחולון: חנויות ומשרדים בשכ"ח ברחוב הנקין סמוך לאיזור מגורים אקסלוסיבי. לפנות טלפון 365294

● למכירה בדמ"ס חנות קטנה בצפון + טלפון בהז־דמנות 244064

● חנות ברמ"פ + גלריה מתאימה לכל מטרה, טלפון 283638

[illegible]

מגרשים

[illegible]

● למכירה בהזדמנות 5 דונמים צמונית להררה על כביש ראשי גובלים בתחנת דלק. לפנות ת.ד. 154 רעננה.

● 12 דונם אדמה פרטית, אזור רחובות — 86.000 ל"י, טל. 851153

● בת"ח דרוש מגרש לבניה מיידית טלפון 914248

[illegible]

עסקים

● למכירה בית ספר לנהיגה ותיק ומבוסס בחולון טלפון 820682

● למכירה מכבסת קיטור עם מעגילה פרנסה ל־3 משפחות טלפון 948081 בערב ובשבת 949843

[illegible]

● למכירה זכות לחלוקת עוגות טל. 772985 בין 16—20

● מעוניין לסגור מקום עד 30 מ"ר בשכונת מונטיפיורי או בסביבה 755522

● דרוש משקיע 50,000 ל"י שקט או פעיל! לעבודה נרחה מעניינת וקלה + משכורת + בטחונות ת.ד. 11328 ת"א סודיות מוחלטת.

● דרוש משקיע 25,000 ל"י שקט או פעיל! לעבודה נרחה מעניינת וקלה + משכורת + בטחונות ת.ד. 11328 תל־אביב סודיות מוחלטת.

● מחפשים אולם ק"ק 200 ממ"ר. בדמ"פ + כח טלפון 840688

[illegible]

● בהזדמנות!! למכירה 300 שמלות, כלה במצב טוב 40 ל"י לשמלה. פרטים החל מיום א' טל. 236044

[illegible]

עבודה

● דרושה פקידה מתחילה למשרד להנהלת חשבונות טל. 623665

הכשרה לעבודה

● קורסים: פקידות י.ב.מ. כתבנות — הנהח"ש תעודה ועזרה בעבודה — "שרוטל" תל־אביב: אלנבי 140, ...

● קורסים: פקידות הנהח"ש כתבנות י.ב.מ. תעודה ועזרה בעבודה — "שרוטל" מרדכי בן הלל 10 ירושלים.

[illegible]

● גנן מקבל עבודות גינון באיזור גבעתיים, רמת־גן, רמתיים. לפנות בכתב למר סימרטוב, הלבנון 88, רמת השרון, תל־אביב.

● סוחר מנוסה (עורות) בעל מחסן מקצועי באזור תל־אביב. ...

● נגרי רהיטים: מבצעים עבודות רהיטים ארונות ...

● בעל מוסיקאית ...

[illegible]

ביקוש עבודה

● מנהל השבונות עצמאי מקבל ניהול חשבונות ... טלפון 623606

[illegible]

הצעות עבודה

[illegible]

● למשרד רואה חשבון דרוש/ה מנהל/ת חשבונות ועוזר/ת למנהל חשבונות לי משרה מלאה ומפעילה למכונת אדריאסים לשעות אחה"צ טלפון 280358—68

● דרוש נער עליה להבילה לב בית רוסנו, ת"א, חנות 12, טלפון 56727

[illegible]

● דרושה אשה למשק בית בבכביבות בתים כל יום, רצוי עם לינה, 829895, בשעה ה' עבודה.

● דרוש צורף בעיקר למסר דים לטבעים, תנאים טובים, 058-28575

● דרוש פועל לבית דפוס ל' תוית, יכול להיות לא מק' צועי, להתקשר אך ורק בין השעות 1—5 טל' 828026

[illegible]

● דרושים מוכרות ומוכרים מנוסים לחנות בגדים, טל 245443

● למפעל אלומיניום לבניין דרושים: מרכיב, תריסים לחלונות ראוה (רצוי עם רכב) נער מלפתה לפנות טלפון 798848

● דרושה כפרית מעולה לסלון "אסתר", הירדן 94 — רמת־גן, טלפון 703422

[illegible]

הלוח הכפול הארץ ידיעות אחרונות

● לביה"ר לכביים עוברות ...-3 מהטים לעבודה יד ...יקי סוסים לכנדה 34 תל-אביב.

● בהולה דרושה עוזרת משק בית, ויבויום עם אפשרות לינה טל. 642214

● עוזרת בית דרושה + השכנה לשעות 7—5 טלפון 442941.

● דרושה סגרית מתקדמת היודעת מניקור בתל-אביב. טלפון 284031.

● יהלומים!!! דרושים בר-לנדירן למעלה לאבנים טובות. טלפון 732562.

● יהלומים!!! מולחו להשכרה לקבוצת גננים + עבודה מלאה. מ. בונים הוגל 17 דשתינן ק"ד 731312.

● דרושים עובדים לייתוך וניקוי מחים, לבעלי מקצוע תנאים טובים. ט.ה. בע"מ, שנייצלר 26, ת"א. 825554

● מכור מבוגאי לעבודות אחזקה, טל. 828281 "דרושי לים".

● למכירה פיאט 600 1964 ק"מ במצב טוב טל. 92.000

● חילים קוסמוס 1963 — שמורה להפליא 4 צילינדר אחרי שיפוץ כללי 972687 בערב.

● "מ.ב.ל.ם." מרכז למכוניות משומשות, בק"מ מציעה לציבור רוכשי המכוניות, מר סיתוה חדשות ומוסיפות לאחר שיפוץ כללי.

מכוניות למכירה

● פרינץ מודל 1967, מצב טוב מאד. טלפת 738254, הרמון.

● פורד טרנזיט 12 במצב מצוין בהזדמנות טלפון 825689.

● אודי 80 — 5.500 ק"מ — + רדיו + אזעקה + כיסויים — טל. 947970.

● כרמל דוכס 1969 מסט ל-שנה + רדיו במצב טוב טל. 268167 בשעות העבודה.

هكذا من الأصل

הלוח הכפול הארץ ידיעות אחרונות

ביקוש רכב

שרותי רכב

אופנועים וקטנועים

רוצים לקנות

טלויזיה

מקררים

תריסים

• מחירים ביהודים תריס הזזה מצופה 58 מוצרי אל גל. 747205.

ריקודים

ביטוח

הלוואות

תערוכות

טיולים

קורסים

סירות

בלי נגינה

מי מצא?

חיות בית

שידוכים

RAIMUNDA MATEU FONT
Pedro Iv. 102—4.00, 1a
BARCELONA — 5
(ESPANA)

הלוח הכפול ירושלים

2-2½

קבלנים

תרופות רופאים לפי המקומות

תורניות בתי חולים

תורנות בתי מרקחת

רהיטים

בתי כנסת

דירות

וילות ובתים

דירות למכירה 3 חדרים ויותר

בתי"ס לנהיגה

דודי שמש וחשמל

שרותים

בתי-ספר ושיעורים

מכונות כתיבה

מכונות כביסה

מכונות גילוח

חקלאות

בולים ומטבעות

חוגים

שטיחים

אירועים ובידור

צילומים

ציוד בנין

טפסים

שונות

מציעים למכירה

השכרת רכב

הלוח הכפול חיפה והצפון

קליטת מודעות אחרונות: הנביאים 28, טל. 667931
הארץ: גורדון 20, טל. 661166

[illegible]

● בוילה ברוממה-אשכול דירה 2 חדרים + הסקה + טלפון [illegible]

● בשכ"ה 4 חדרים, [illegible]

ביקוש דירות

[illegible]

חנויות

[illegible]

משרדים

[illegible]

מחסנים

● להשכרה מחסנים בני 40 מ"ר בקלאריה 32190 בערב.

● [illegible] 22,000 ל"י. טלפון 67917 226820

עסקים

● להשכיר או למכור נגריה עם ציוד חדש 66283 אחרי 20.

● קונה ומוכר כפרי תורה ועתיקות ת.ד. 7645 ירושלים.

● למכירה מבנה 170 מ"ר [illegible] ת.ד. 7645 ירושלים.

● בהזדמנות קיוסק בפינת צביה, בדמ"ם, טל' 524645

● 17—20% דיבית תכלל ב' ערבויות בנקאיות ומוכרות. "אוצר להשקעות" 86855

● בעל הנות, מתכה, רכב, מעוניין בשותפות בלעדית ל' איזור ירושלים והסביבה. ת.ד. 6206

● למסירה הנות נעליים ותיקה במרכז העיר, בעלת מר' ניפון רב ותנוב לקוחות רחב. טלפון 523411 בשעות 19.00—20.00

● 2 דירות בשטח 170 מ"ר קומה ראשונה מתאים למשרדים, לאיחסון ולמפעל ב' גבעת שאול. טלפון 521632

הצעות עבודה

● דרושה עובדת למשק בית 6-8 שעות ביום טלפון בבוקר 227455 לוי או אחה"צ

● דרושה אישה 4—6 שעות ביום לכל עבודות משק בית [illegible] בין 6—8 בערב

● דרושים/ות מזכירה/ת [illegible]

● עוזרת מנוסה בשכר הוגן לפי 4½ שעה כל יום — טל' 518418 (חוץ משבת)

● דרושה מטפלת משק בית [illegible]

● דרושה מטפלת לעבודות בית עם לינה, טלפון 531928

● לחברת צעצועים דרוש צעיר לעבודה. תנאים טובים לאדם המתאים. לפנות חברת "מצעצע", רח' רוניאס 6, טל' 282876

● לרוטופלב בע"מ — איזור תעשיה תלפיות בירושלים דרושים: 1) אחראי משמרת לעבודה במשמרות, רצוי עם ריקע מכני; 2) עובד לעבודות נשה, הכשרה תינתן ב' מפעל. תנאים טובים מובטחים למתאימים. לקביעת ראיון נא לפנות טלפונית — 64461

● מטפלת + בית על 6½ שעות, טלפון 527701 לא בשבת.

● דרושות עובדות נקיון ל' משרדים משעה 4 אחה"צ ועבודה חלקית, בחודשית או לפי שעות. לפנות ל"הס' רות", רהיטים כהן, רחוב הלל 11, קומה ב', בשעות 12—14.

● דרושה עוזרת למשק בית בירושלים להתחלה מיידית בתנאים טובים. נא לפנות טלפונית 32013 בשעות ה' צהרים.

● דרושה במכבית מעולה, ל' שעות אחה"צ, טל' 234096

● דרושה עוזרת למשק בית [illegible] שלוש פעמים בשבוע [illegible] 20.00—18.00, 32504

● דרושה אשה לעבודות בית 6 שעות ביום. טלפון 528341

● דרושה מטפלה + עבודות בית. [illegible]

● דרושה מטפלת לתינוקת [illegible]

● דרושה מזכירה 16—19, [illegible] טל' 53782 לפנות הבוקר.

● למשרד עו"ד דרושה [illegible], טל' 233221

● דרושה עוזרת בית שלוש פעמים בשבוע, טל' 35495

● דרושה עוזרת בית, 4 פעמים בשבוע, טל' 238221

● דרושה עוזרת ל-3 פעמים בשבוע, לטלפן 69253 לרחל, בשעות 9—13.00, 17.00—21.00, פרט לשבת.

● [illegible]

● דרושה מטפלת לתינוק בן 8 חודשים עם עבודות בית קלות רצוי דוברת אנגלית נא לצלצל רק אחרי 17.00 טל. 61864

● בתלפיות, דרושה עובדת עצמאית למשק בית ולטיפול בילד, 3 פעמים בשבוע — 261148 13.00—7.30

● דרושה אשה עם נסיון ב' טיפול בתינוק, ועבודות משק בית לשעות הבוקר 37142

● דרושה עוזרת 4 שעות כל יום טלפון 39462

● דרושה עוזרת לגננת [illegible] 36840 להתקשר אחה"צ.

● לילד בן 1½, דרושה מטפלת. תנאים מעולים. להתקשר בבוקר מוקדם או בערב 39659

● דרושה עוזרת ל-3 שעות כל יום. טלפון — 35642

● דרושה מטפלת + משק בית, עם המלצות. טלפון — 83198

● דרושה מטפלת עם/בלי משק בית. בתלפיות, מ-8.15 — 2.15 — המלצות — טלפון — בערב — 262398

● דרושה אשה לטיפול בתינוקת ועבודות בית. [illegible]

● דרושה מטפלה בין השעות 12—15.30 טלפון 88469 — בערב.

● דרושה עובדת לטיפול ב' ילדים ומשק בית, [illegible] — 262074

● דרוש מכנאי שרות לעבודות קירור חשמל ואינסטלציה — טלפון 521760

● דרושה אשה אחראית ל' עבודות בית, 3 שעות לפנה"צ — חמישה ימים. 38087

● דרושה עובדת במשק בית ומטפלת בתינוק, 4 שעות כל בוקר. [illegible] טל. 532721

● למשפחה מסורתית דרושה: נערה למשק בית ליום שלם [illegible] טלפון 31511

● למשרד עורכי דין דרושה פקידה-מזכירה לשעות מלאות טלפון 282861

● לעבודה מענינת במשרד [illegible] דרושה פקידה/חניכה להתקשר 225577

● דרוש קונדיטור בעל נסיון לפנות טלפון 62622

● דרושה אישה אחראית ל' טיפול לשני ילדים ומשק בית בשעות הצהריים טלפון — 62905

מכוניות

● פיאט 600 64 במצב טוב מכס לשנה 0668519

● פיאט 850 1968 טלפון — 521190

● פרינץ 1000 1966 32,000 כל' 30983 אחה"צ ובשבת.

● סימקה 1963 אחרי שיפוץ 535067 טלפון 64306

● אופל מסחרי 1965 במצב טוב טלפון בעבודה 222937, 39151 בבית

● פרינץ 4 1966 60,000 ק"מ מצויינת טלפון 69465

● בהזדמנות דופין 1957/8 כשומש טלפון 526712 בערב.

● חיפושית 1970 1300 מצויינת + רדיו וגנון — טלפון 35648

● חיפושית 1968 1600 + רדיו [illegible] 521098 16,000 ל"י 135,000

● חיפושית 1965 צמיגים חדשים מכס לשנה רדיו — מנוע 47,000 ק"מ במצב מצויין 528112

● אופל רקורד מסחרי 1966 במצב טוב טלפון 525900

● פליימוס פיורי 66 מנוע חדש [illegible]

● פולקסוואגן מסחרית 1600 יד ראשונה 72,000 במצב [illegible] 52645

● פולקסוואגן קבינה כפולה מודל 1970 במצב טוב טל. 35945

● סאאב מסחרית 1968 במצב מצויין טלפון 226026

● בהזדמנות חיפושית 1970 אוטומטית במצב מצויין — טלפון 52560

● פיאט פרימולה 1968 מכס רדיו 9,200 טלפון 60622

● פיאט פרימולה 1969 + רדיו ומכס טלפון [illegible]

● פרינץ 4 66 אחרי אוברול טלפון 23120 6,400

● פולקסוואגן מסחרית 1300 מנוע חדש, יד ראשונה, טל' 524651

● פולקסוואגן 1600, 1966, טלפון 227294 לא בשבת.

● פולקסוואגן 1600, [illegible] 1968, יד ראשונה, 62204

● פולקסוואגן 1600 1960, 63,000 ק"מ, בעבודה 524098 בבית 534109

● בהזדמנות! חיפושית 60, מכס לשנה. בבית — 61206 בבוקר 16.00

● פיג'ו 204 1973 בלי מכס לדירות, טל' 223564

● חיפושית 1962 1200 מנוע 70 + רדיו מקורי, במצב טוב, להתקשר 30259

● למכירה פורד אסקורט 1100 1971 85,000 ק"מ + מכס + רדיו, במצב מצוין, בעבודה 67938

● פיאט דגל קבינה 1971 יד ראשונה, טלפון 532562

● ג.ס.או. 1000 מודל 1967 לפנות 535680, כשעה 14.00

● פרינץ 4, 1970 לרגל נסיעה 46,000 ק"מ, טל' 527248 גם בשבת.

● אופל רקורד 1973 + רדיו טלפון בבית 524763 ב' עבודה 85201 שלום.

● פיאט 850 מודל 1966 טל. 69421 בעבודה טל. 226043 בבית.

● פג'ו 404 1969 סטיישן לפנות 38644 בערב.

● קרמן בע"מ — טלפון — 226491 — הצעות הבוקר: פיאט מודל 67, פיאט 404 סטיישן 70

● רנו 4, מודל 69 100,000 ק"מ במצב טוב, 12,500 ל"י להתקשר 523816, פרט לשבת.

● פיאט 124, 1972, [illegible] 224906 טל. 1968, 1300 עבודה.

● בהזדמנות סימקה 1000 [illegible] 63540 בעבודה 283020

● פורד אסקורט 70 למכירה בהזדמנות + רדיו טלפון — 69092

● לרגל נסיעה רנו 4 68 אחרי מכס טלפון 525982

● מאונט 17 סטיישן 1964 לאחר אוברול צביעה, צמיגים חדשים, בעבודה טלפון 225530

● לימוזין פולקסוואגן מודל 64 בצוינות בשעות אחה"צ 523381

● בהזדמנות פורד קונסול 62 מכס לשנה + רדיו טל. 536078

● פג'ו סטיישן 1969 טל. 524217 ביום א', פרט לשבת.

● פורד קורטינה 15 מודל 67 טלפון 582714

● החברה למכוניות ואביזרים בע"מ מוכרת סימקה דודג' קרייזלר מציעה: סימקה 1970 1000 [illegible] 1118 28,000 ק"מ + מכס, סימקה 1200 1966 [illegible] מכס + רדיו 6 חודשים, קורטינה 1970 + מכס ורדיו טל. 222660

● פג'ו 404 1967 מכס, [illegible] בהזדמנות 521781

● פיאט 500, 62, במצב טוב, יד ראשונה, 86848

● פולקסוואגן חיפושית 1963 מכס בינואר + רדיו, 10300 ל"י. 533747

● פיאט 850, 1966, — מכס שמונה חודשים, במצב מצוין — 224565

● טאונוס 1300, 1972, 21,000 ק"מ, פרט לשבת 60956

● פיג'ו 404 אוטומט 1970 + רדיו — 41,000 ק"מ טלפון 63888, אחה"צ.

● אופל רקורד מסחרי, 1965 למכירה בהזדמנות טלפון 223946

● טאונוס סטיישן 1970 מכס לחצי שנה להתקשר — 35588 אחה"צ.

● נ.ס.או. 1200, 1970, במצב מצויין. טלפון — 525458 או 33081 גם בשבת.

● מכונית אודי 100 [illegible] אוטומטית מודל 1972 + רדיו + מכס טלפון 522840

● פיאט 1100 אחרי אוברול במצב מצוין. טלפון 228000 — 581408

● בהזדמנות טויוטה סטיישן 1961 [illegible] 228606 בעבודה, 35800 בערב ובשבת.

● פולקסוואגן דגל קבינה לרגל נסיעה 1972 טלפון — 228762

● פיאט 1100, 1964, במצב תקין להתקשר 80060

● לארק 1963 במצב טוב למכירה טלפון 525207

● פולקסוואגן דגל קבינה, 1969, שמורה היטב טלפון 527574

● טרנזיט מסחרית, 70 + מכס לשנה, [illegible]

● [illegible] 1966 + מכס לשנה 5,200 לירות טלפון 36890 — יחיאל.

● אלפארומיאו, 1970, 80,000 ק"מ, + מכס לשנה 221044 טלפון + רדיו — בשבת.

● מק — סינגל אוסטין — 600 להתקשר 528616 1971 הבוקר.

אופנועים וקטנועים

● הונדה 350 1970 + אביזרים 229121 שלוחה 82 אריה.

● מילון 1968 במצב מצויין טלפון 02-221927 בשעות ה' עבודה.

● וספה 150, במחיר 350 לירות, טל' 30407 ס"ה.

● הונדה 125, במצב מצויין 1971 לרגל גיוס 532471

● בהזדמנות קטנוע 1963, ב' מצב מצויין טל. 36772

● למכירה פילון 73 כמעט חדש, בהזדמנות! טלפון — 522856

שרותי רכב

● ביטוח הזכות העובדים כל הסיכונים לקבלנים, אש, גניבה, ופריצה, [illegible] 233963

מציעים למכירה

● מקרר פרידמן 11 טוב ומזגן אוויר אמקור, הכל כמו חדש — טל' 222816

● [illegible]

● חיסול מלאי, למכירה בזול רהיטים, כסאות, מטבחים; [illegible] 534006

רוצים לקנות

● מעוניין לקנות ספה ואוויר במצב טוב טלפון 61979

נופש

● חדרים ודירות לנופשים בירושלים [illegible] 521606

חיות בית

● אבד כלב בוקסר המוצא יבוא על שכרו [illegible]

שידוכים

● [illegible] שני בחורים נאים 27/170 מעוניינים בנאות — [illegible] ת.ד 6724 ירושלים

מקררים

● [illegible] 30037

תורנות רופאים לפי המקומות

חיפה

● רופא תורן במד"א. טל. 101

תורנויות בתי חולים

● היום: רמב"ם (כירורגיה, האוזנה, פנימית, ילדים, נוירוכירורגיה), רוטשילד (נשים).

● שבת: רמב"ם.

תורנות בתי מרקחת

● ליל שבת: הפיות, הרצל 52, טל. 663211

● שבת: כרמל, הנשיא 132, טל. 81713

דירות

● [illegible] 515216

● בקרית שפרינצק, דירה למכירה טלפון 533505 בערב מ-16.00

● באם הנך מחפש 3 חדרים [illegible] 667317 29

● [illegible] 667317 29

● בהזדמנות למכירה דירה [illegible] 234739

וילות ובתים

● בהזדמנות קוטג' 4½ חדרים בכרמליה גינה פרטית, נוף, [illegible] 262479

● בכרמל למכירה במקום מרכזי וילה בת 8 חדרים על מגרש גדול, רק רציניים. [illegible] טל. 88540

קבלנים

● ה.ה.ב. חברה להנדסה ולבנין בע"מ בונה דירות [illegible] הנביאים 20 [illegible] 04-726423

● [illegible] 667890

דירות למכירה 3 חדרים ויותר

● בכרמל 120 מ"ר [illegible]

● בקרית אתא 3 חדרים [illegible] 720577

● בכרמל 3 + ש"א 83 מ"ר מסודרת + נוף למכירה ב' יוני 74 88232

● [illegible] 02-325635

● בכרמל 4 (107 מ"ר) נוף [illegible] 667317 29

● ברחוב הגליל דירה 4½ חדרים בבית משותף טלפון 668662 או 234277

● בקרית שמריהו דירת 3 חדרים [illegible] 715645

● [illegible] 3 הדרים משופצת טלפון — 224050

● ברמות רמז 3 חדרים [illegible] 221636

● ברמז דירה מסודרת בת 3 חדרים טלפון 224548

● בנוה שאנן 3 חדרים ש"א נוף, [illegible] 235007

● דירת פאר מסודרת 121 מ"ר 4½ חדרים ארונות קיר, מטבח [illegible], 155,000 ל"י טלפון 04-536729 בלי מתווכים.

● בכרמל בהר' אילנות, 3 חדרים 110 מ"ר אפשרי עם ריהוט [illegible] טל. 30519

● 3 חדרים [illegible] מרכז הכרמל נוף נהדר 83534

● בקרית ביאליק בדרך עכו דירה חדשה ומסודרת 3 חדרים + ש"א (קומה ב') — 13,000 + 80,000 משכנתא טל. 531717

● ברמת שאול דירה מסודרת 3 חדרים מסירה בעוד שנה 506309

● בקרית חיים מקבילית 3 חדרים + ארונות קיר טל. 724965

● דירה 3 חדרים [illegible] 067-312578

● בקרית אליעזר 3 חדרים עם שיפורים בהזדמנות טל. 535761

● בחיפה, על הכרמל, דירות יוקרה 3½, 4 ו-5 חדרים [illegible] 668161 [illegible] 710191

● בקרית ביאליק, בבניה, דירות רווחה 3 ו-4 חדרים עם פינת אוכל [illegible] "רסקו" חיפה, הרצל 3, טל. 668161; או "דירותים" קרית מוצקין, השופטים 2, טל. 710191

● בקרית ים, ברחוב אלי כהן, דירות רווחה 3 ו-4 חדרים [illegible] 668161 [illegible] 710191

● 4 חדרים משופצת, כניסה וגינה נפרדת, הסקה 170,000 [illegible] 222612

● במורד הכרמל דירת 3 חדרים + נוחיות, קומה א' טל. 941247

● דירה בת 4 חדרים [illegible] ברח' אלכסנדר ינאי 25 טל. 89134

● בכרמליה בהזדמנות במרכז, 3 חדרים + שיפורים הגליל 1/5 טל. 04-988010

● במוצקין 3 חדרים קומה ר', 55,000 טלפון 716434

● כרמז רח' שניאור 3 + ש"א שמורה, טלפון 238702

● למכירה מיידית, 3, [illegible] 43000 + משכנתא, 04-714535

● בקרית [illegible] דירת 3 חדרים + ש"א + ארונות [illegible] טלפון 932208

● רוממה, הפרחים, 3 חדרים למסירה מיידית או לעוד שנה טל. 245794

● דירה [illegible] 3 חדרים + ארונות [illegible] 90,000 [illegible] 338739

● בקרית-חיים 3 חדרים [illegible] כניסה מיידית טלפון 228488

● ברמות רמז 3 חדרים מסודרת להפליא + ארונות קיר + חימום — 284838

● בכרמיאל, 3, [illegible] + משכנתא [illegible] טלפון 988650

● בקרית אתא דירה 3 חדרים מסודרת בהזדמנות [illegible] 728206

בתי-ספר ושיעורים

● לכל המעוניינים לעבור קורס גזירה ותפירה, בבית פרטי. לפנות 221844

● קורסים לגזירה ותפירה [illegible] 30208 ירושלים.

מכונות כביסה

● מכונת כביסה [illegible] במחיר הזדמנותי — בערב. 524598

● מכונת כביסה מצב מצויין [illegible] חצי אוטומט למכירה בזול טל. 535538

רהיטים

● למכירה שולחן, [illegible] + 4 כיסאות 150 ל"י בערב פרט לשבת.

מי מצא?

● [illegible] נא לטלפן 224281 39081 ירושלים.

כלי נגינה

● [illegible] אחרי 17.00 —

● למכירה סקספון [illegible] 02—82606

ריקודים

● למד לרקוד ב-6 שיעורים [illegible] 23535 אחה"צ.

שונות

● אורטופדיה "מולגר" נפתחה ברח' דוד ילין 9, ביצוע עבודות אורטופדיות [illegible] ולפי הוראות הרופא

טיולים

● מתארגנת קבוצת סטודנטים וצעירים לטיול [illegible] באירופה [illegible] 02/522823 — 02/523452

● קבוצה לסטודנטים צעירים מתארגנת לטיול נפלא באירופה [illegible] 534404

● [illegible] ת"ד 14394 — ירושלים.

● 2½ במרכז זיו + ארונות מיקום מצויין טל. 253573

● קרית ים ב' ש.צ.ע. דירה 2 חדרים [illegible] 713011

● בקרית חיים 2½ במקום מרכזי שבטי ישראל 26 [illegible] 725376

● בקריה ביאליק 2 חדרים, חצר + גינה ומרפסת סגורה, 720792

● בקרית אליעזר, דירה 2 חדרים, קומה ד'. טלפון: 598119

● בשפרינצק 2½ + ש"א בהזדמנות 47,000 טלפון: — 525515 או בערב 531598

● למכירה בנוה-שאנן 2 + הול כניסה מיידית טלפון 224482

● 2 חדרים ברחוב 806 בלוק 44/7 בכניסה א' קרית שפרינצק. טל' 522307

1-1½ חדרים

● דירת חדר + מרפסת [illegible] + ארון קיר, רח' הלאביב 10 524597 בשעות 18—8

דירות מרוהטות

● דירה 2 וחצי חדר מרוהטת בשכ"ה בארלוזורוב 12. טל. 640663, רק בערב.

● להשכיר לשנה 3 חדרים מרווחים ומרוהטים + טלפון לטלפן 51920

● להשכרה דירת 2½ מרוהטת בבתנלים טל. 662461

● בכרמל מיידית 4 חדרים [illegible] טלפון — להתקשר 83929 מ-21—18

● להשכרה לשנתיים ברוממה [illegible] 3—4 חדרים + [illegible] טלפון 253154

● בשכ"ה בהדר דירת חדר — 2 חדרים לפנות למכברה ברח' מיכאל 21

● בכרמל [illegible] דירת 1½ חדרים [illegible] טל. 243828 אחר הצהריים.

● דרוש שותף לדירה מרוהטת במרכז מוצקין שכ"ד — 165 בעבודה 04-726051 יוסי.

● בבת גלים למסירה דירה מרוהטת בת 2 חדרים [illegible] + טלפון. טל. 55030 4—6 אחה"צ.

חדרים מרוהטים

● חדר מרוהט בכרמל לבודד [illegible] 57710

דירות בדמי מפתח

● 4 חדרים בהזנב 39 אפשר לראות בערב + בשבת — 517.

● בכרמל בבניה: [illegible] תווך שטרנברג — הנשיא 120 88808 הרצל 29 667817

● 3 חדרים, מסודרת, [illegible] מרפסות וארונות, ב' כרמז מוצקין, 712733

דירות בשכר חודשי

● דירת חדר להשכרה בקריה ביאליק רחוב הנרייטה סולד 14, 727839 728167

● 4 חדרים חדשה כניסה מיידית טלפון 537268

● דירה מרוהטת 2 חדרים להשכיר + טלפון לפנות — 233741

● להשכרה מיידית לשנה שנתיים דירה [illegible] 3 חדרים [illegible] 370 ל"י טלפון 664284

● דירה בת 3 + פינת אוכל רהוט + טלפון. ליד הטכניון והאוניברסיטה לזוג. 244514

● להשכיר דירת שני חדרים או דירת חדר אחד במוצקין להתקשר 718078

● בהזדמנות 3½ חדרים [illegible] מרכז נוה שאנן. 84121

● 2½ חדרים ברחוב [illegible] 22 לפנות בשעות הערב טל. 04-533504

● 2½ חדרים ק"א למשרד ברחוב ירושלים טלפון — 82176

● דירה מרווחת 3 חדרים ב' כרמל טל. 522918 245080

● 4 חדרים ופינת עבודה [illegible] 125 ממ"ר [illegible] 08-749645

● דירה להשכרה בקריות בת 3 חדרים 350 ל"י לחודש 710795

● דירה חדשה [illegible] 4 חדרים כל הנוחיות טלפון — 710872

● חדר בדירת סטודנטים ב' מרכז הכרמל נאוה 83884 — (שעות הבוקר).

● דירה חדשה 3 חדרים להשכרה מיידית [illegible] טלפון 663602

● בשכר חודשי דירת 2 חדרים ברחוב נהליל טלפון — 668662 או 284277

● 3 בשכ"ה בנוה שאנן — [illegible] במשרד שטרנברג הרצל 29 667317

● דירת 3 חדרים ריקה ב' שכ"ה [illegible] להתקשר: טלפון 282713

● להשכיר 3 חדרים עם ארונות קיר, [illegible] 722563

● בשכ"ה 3 חדרים חדשה לגמרי, ריהוט חלקי, נוף [illegible] טלפון — 244614

● ברוממה [illegible] 3½ חדרים + טלפון. פרטים בטלפון — 067-30360

● [illegible] דירת 3 חדרים רהוט חלקי להשכרה או להחלפה בסביבות ת"א.

● דירה 3 חדרים כניסה מיידית — [illegible] 16—18 שבת 16—14.

● בקרית-שפרינצק 2 חדרים + הול ונוחיות + פריג'ידר גז כניסה מיידית טלפון — 582682

● 2 חדרים והול, נוה שאנן טלפון 228749

● בשכ"ה חדשה 3 חדרים ב' רמות רמז טלפון 643981

ביקוש דירות

● מעוניין לרכוש דירה בת 2½ חדר בתנלים מרכז כרמל אך ללא מתווכים טלפון 582566 בערב.

● דרושות לקניה ובדמ"פ מ' 1—2½ בהדר משרד שטרנברג, הרצל 29 667817

● מחפשים דירת 4 חדרים באזור הכרמל מ-150,000 — 180,000 ל"י פנה טלפון — 57373

מגרשים

● מגרש בנאות הכרמל (15 דקות מאחוזה) [illegible] נוף מרהיב, [illegible] 8,000 ל"י, ארלוזורוב 15, טל' 662836 "מכמהוב".

● מעוניינים לקנות מגרשים באזורי התעשיה במפרץ חיפה "קיסמל" בע"מ שדרות הנשיא 99 30236

● מגרש בטבעון בגבעת [illegible] 12,000 ל"י, [illegible] ארלוזורוב 15, טל' 662836

● [illegible] מגרשים מובחרים בגבעת [illegible] 13000 ל"י. [illegible] ארלוזורוב 15. טלפון 662838

● דרושים ומוצעים מגרשים מכל הסוגים. תווך "שמאי" 04-53232

● למכירה מגרש בדניה 950 מ"ר, 32% בניה מתאים [illegible] בסוף רח' שוודיה — [illegible] המחיר 170,000. לפנות ת.ד 16540 תל אביב למספר 7.

● למכירה מגרש בדניה היפה 950 מ"ר 32% בניה. [illegible] 170,000. לפנות ת.ד. 16540 תל-אביב מס' 7.

● דרוש מגרש לבניה [illegible] בחיפה וצפונה — "מיסי" תווך כללי עצמאות 47.

משרדים

● להשכרה משרד 4 חדרים ברח' הנביאים. לפנות חברת [illegible] בישראל בע"מ טלפון 641728

● למסירה משרדים בעיר — "מיסי" תווך כללי — עצמאות 47 — 04-663413

עסקים

● [illegible] 04-910652 מ-20-00.

● דרושים כספים בערבות בנקאות או בערבות מוסדות בתנאים מצויינים. "כספת" חברה להשקעות ופיננסים בע"מ. חיפה: רח' הנביאים 19 טלפונים: 522468, 529406. תל-אביב: ככר מלכי ישראל 19 טל.: 230640, 246211/2

● במרכז הדר מול [illegible] אולם עד 100 איש + [illegible] למכירה — טל. 660284

● למסירה בהזדמנות בסכום 50,000 ל"י [illegible] טלפון 981282 — 93179

● דרושים בעלי יוזמה [illegible] + השקעה [illegible] הרצל 60א' טלפון 642873

● חנות ירקות או לכל סוג אחר למכירה 666349

● מעוניינים לקבל הצעות של עסקים מבוססים ת.ד. 6106 חיפה.

● [illegible] חנות לרהיטים למכירה בכרכו חיפה להתעניין טל. 663489

● למסירה עסק להפצת [illegible] ת.ד. 4852 חיפה.

מחסנים

● להשכיר מחסן/חנות 20 מ"ר הנמצא אחוזה [illegible] 37 חיפה (מתאים במיוחד לחשמלאי אינסטלטור וכו') [illegible] 03-915267 פרט לשבת.

● בהדר 100 מ"ר, [illegible] תיווך שטרנברג, הרצל 29, מ' 9.00—13.00

● [illegible] 534998 645764

אולמות

● למכירה בית מלאכה [illegible] 120 ממ"ר [illegible] פרטים בטל' 534723 בערב, לא בשבת.

חנויות

● להשכיר מחסן/חנות 20 מ"ר, [illegible] 37 חיפה [illegible] 03-915267 פרט לשבת.

● למסירה [illegible] חנות ריקה, ברחוב מסדה, לפנות 522817

● למסירה חנות מוכנה למסעדה או מזנון [illegible] 28 ממ"ר, במרכז חנויות ברמות רמז, במחיר הזדמנותי, 40,000 ל"י, פרטים טלפון — 238447

● מעוניינים לשכור ולקנות בהדר ובעיר — ת.ד. 6106 חיפה.

● למכירה חנות מכולת ב' [illegible] קרית ביאליק בהזדמנות עקב מחלה. טלפון 716525 בשעות 7—4.

ביקוש עבודה

● מעוניינת לקבל הדפסות בעברית, בבית טלפון 285462

● נהג בעל נסיון מחפש עבודות נהיגה בלילה [illegible] ת.ד. 4496 חיפה למספר 38650

● [illegible] תווך שטרנברג, הרצל 29, טל' 667817

● [illegible] מחפשת עבודה מעניינת. לפנות טל' 722101

● פנסיונר מנה"ח ואדמיניסטרטור, בקיא באנגלית עברית וערבית מחפש עבודה חלקית/מלאה. טלפון 04—242963

● מקבלת עבודות הדפסה בעברית טלפון 523917 אחרי שעה 7.00 בערב.

● שני חשמלאים עם [illegible] מעוניינים בכל עבודה. [illegible] טל. 235864

● סטודנטית מחפשת עבודה אחה"צ פקידות וכו' 234439

● מזכירה מנוסה עברית אנגלית, מחפשת עבודה חלקית טלפון 87695 בערב.

הצעות עבודה

● [illegible] לאחר שרות צבאי ליום מלא. [illegible] רחוב [illegible] מולר 6.

● [illegible] דרושה מרכזנית, לאחר שירות צבאי [illegible] לפנות טלפונית — 526205/6, לקביעת ראיון.

● דרושים לעבודה בחודשים יולי—אוגוסט [illegible] בכרמל [illegible] קייטנה לילדים [illegible] 25, חיפה.

● דרושים מנה"ח [illegible] ת.ד. 5008 חיפה.

● דרושה מטפלת לתינוק, 8 שעות, [illegible] טל' בעבודה 539261 שולה.

● דרושות עובדות ניקיון באזור הקריות לעבודה, [illegible] 13.00 — 664331, 661443

● דרושים גברים לשמירה בלילה מאזור עכו וחיפה — 664331, 661443

● דרושים גברים לשמירה בגיל 35—50 עם ידיעה עברית 664331, 661443

● דרושה חניכה לעבודה משרדית, לפנות טלפונית — 660084, 643490, בין השעות 2.00—5.30

● דרוש חשמלאי לתעשייה, ולבנין (רצוי עם רשיון נהיגה), טלפון 640441 [illegible] 910002

● דרושה בחורה לעבודות בית על הר הכרמל [illegible] טלפון: 81920, בין השעות 12.00—15.00

● דרוש מטפל [illegible] לפנות טלפון — 223632

● דרושה אשה לעזרה בבית. פעם בשבוע מ-12.00—16.00 טל' 252267

● דרושה מטפלת לתינוק [illegible] ברמות רמז — טל' 282379

● דרושה בחיפה אשה מבוגרת ואחראית לניהול משק בית. [illegible] טל' 664859, בין 9.00—12.00

● תיווך "זהר", הרצל 23 [illegible] — 666065

● דרושה חניכה בפקידות למשרד ביטוח — ת.ד. 4092 חיפה.

● ברוממה דרושה מטפלת, בשעות 6.45—14.30, רצוי עם עבודות בית, טל' 252254

● לבית טוב, דרושה עוזרת, 8 שעות ביום, [illegible] לפנות עם המלצות, לטלפון 245387

● דרושה מטפלת לתינוק, [illegible] לפנות טל' — 644784

● דרושה מטפלת 4 פעמים בשבוע, 4 שעות (המלצות), טל' 82567 בערב.

● דרוש צעיר בעל רכב [illegible] לעבודה מיידית. 08-243291

● דרושה עזרה [illegible] משעה 8.00 עד 14.00 לצלצל 81840

● דרוש/ה מחלק/ת עתונים לשעות הבוקר המוקדמות [illegible]

● דרושים עובדים בעלי(ות) מקצוע — "מיסי" עצמאות 47 — 04-663412

● משפחה בעלת 2 נשמות מחפשת עוזרת עם לינה. נא לפנות טלפונית 04-82922 — בשעות אחה"צ.

● [illegible] גורדון 6, טלפון 04-668775

● מזכירה עברית אנגלית למשרד מהנדסים בעיר [illegible] 663680

● מטפלת לתינוקת [illegible] 241523

● דרושים! מנה"ח ראשי, מזכירה עצמאית, עברית ואנגלית, [illegible] "פרסום לכל", 669071 הרצל 16

● בחורה/אשה למשק בית באחוזה 5—4 שעות ליום, אפשרות עם לינה. 244830 גם בשבת.

● מטפלת מנוסה בלבד + עבודות בית קלות [illegible] לתינוקות תאומים 7.45 — 18.45 טלפון 87909

● [illegible] טל. 669909 חיפה.

● למפעל במפרץ חיפה דרושה פקידה כתבנית [illegible] טל. 729635

● דרושה ספרית, — מספרה מרים, ק. מוצקין, [illegible] טל. 715849

● דרושה מטפלת [illegible] לצלצל בשעות הערב לטלפון: 718515

● [illegible] להתקשר טלפון 584231 לפני הצהרים.

● דרושה מטפלת לילד בן 1½ 4 ימים בשבוע, [illegible] 245444

● [illegible] דרושים פועלים. [illegible] טל. 04-721468

● [illegible] 29.4.73 [illegible] 417181 לשם קביעת ראיון.

● דרושים סוכנים וסוכנות [illegible] לאיזור חיפה, קריות, עכו ונהריה. — לפנות: הבנקים 16, טלפון: 521678 [illegible] 718011

● למוסד חינוכי בחיפה דרושות: (1) פקידה-מזכירה. [illegible] בהצעות נא לפנות בכתב לת.ד. 4920.

● דרושה בחורה לניהול בית וטיפול בילדים, עם לינה. [illegible] טל. 241716

● דרושה מלצרית מנוסה (מקצועית) בתנאים טובים. טל. 523829

● דרושה מטפלת לשני ילדים [illegible] 126 ל-8 שעות, טלפון 80779

● למעון לנוער בסביבות חיפה דרושים [illegible] להתקשר טל. 04—931176

● [illegible] 4/12

● מטפלת 4 ימים בשבוע, 4 שעות נוה שאנן, 232289

● דרושה מטפלת לתינוקת ל-3 ימים בשבוע טלפון: 241341

● דרושה כתבנית עברית — זריזה ודייקנית — לפנות אישית [illegible] רחוב ביאליק 17, חיפה.

ביקוש רכב

● מעוניין בפרינץ 4 1969 [illegible]

מכוניות

● [illegible] 04—720170

● [illegible] 88861

● [illegible] 232004

● [illegible] 722068

● חיפושית 1300 1971 יד ראשונה 48,000 ק"מ — 722661

● [illegible]

אופנועים וקטנועים

● [illegible] 535614

● [illegible]

[illegible]

תערוכות

● נהריה [illegible] 21.00 —

● [illegible]

שונות

● [illegible] 711234

חיות בית

● [illegible]

טיולים

● [illegible] 04—85607

אשדוד

דירות למכירה

● [illegible] 140,000 [illegible]

● באשדוד, [illegible]

مكان الأصل

مكذا من الأمل

יובל ה־25 למדינת ישראל

אם ממשלת ישראל ומנהיגי היהודים בארה"ב רוצים בעליה המונית מבריה"מ - חובתם לתמוך ללא סייג בסנטור ג'קסון.

תיקון חוק ג'קסון הוא אמצעי יחיד לעליה חופשית המונית.

אחינו ברוסיה הכריזו במפורש כי תיקון זה הינו לגביהם קרש הצלה יחיד לעליה חופשית. אם יכשל מאבקו של ג'קסון, קיים סיכון רב כי המשטר הרוסי ייקום ביהודי בריה"מ.

המנהיגים היהודים בארה"ב ועמיתיהם וכן ראש ממשלת ישראל ושריה חייבים לצאת בקריאה גלויה לתמיכה מוחלטת בסנטור ג'קסון.

ההיסטוריה תדון אותם בהתאם למעשיהם.

פנה היום לראש הממשלה שתצא בקריאה לתמיכה בתקון חוק המסחר ע"י הסנטור ג'קסון.

ועדת הפעולה של עולי בריה"מ
ת. ד. 248, גבעתיים

27 באפריל 1973

— גזור פניה זו ושלח לת. ד. שלנו ואנו נפנה אותה לראש הממשלה —

אני מסכים לתוכן הפניה

שם ______ כתובת ______ טל. ______

מתריעים על פער תיווך של מאות אחוזים

סיטונאים קונים עגבניות ב־80 אג' לקילו; המחיר בשוק לצרכנים 2 – 3 ל"י לקילו

מאת סופר "הארץ" לענייני כלכלה

ביקורת חריפה על פער התיווך בענף הירקות נמתחה ביום ד' בישיבת מועצת הירקות בתל־אביב. חברי המועצה סיפרו כי באותו בוקר קנו סיטונאים בשוק הסיטוני בתל־אביב ארגז עגבניות (18 ק"ג בכל ארגז) ב־15־17 ל"י, כלומר כ־80 אגורות לקילו. אך המחיר לצרכן בשוק הכרמל בתל־אביב נע בין 2 ל־2.5 ל"י לק"ג, ואילו בחנויות לשירות עצמי הגיע אף ל־3 ל"י לקילו. (ביום ה' הוזל עוד יותר המחיר הסיטונאי, והוא היה בין 13־14 ל"י לארגז).

מלפפונים נמכרו ביום ד' לקמעו־נאים בשוק הסיטוני ב־5—6 ל"י לארגז של 18 קילו, כלומר כ־30 אגורות לק"ג. אולם בשוק הכרמל היה המחיר לצרכן כלירה לקילו. ובחנויות השירות העצמי עד 1.50 ל"י לקילו. דוגמאות נוספות הובאו לגבי ירקות אחרים.

חברי המועצה אמרו, כי אין להש־לים עם מצב זה, שבו מגיע פער התיווך למאות אחוזים. הם הציעו לפנות אל משרד החקלאות ולדרוש ממנו שיתערב בשווקים כדי לצמצם את פער התיווך. הצעה אחרת שהו־עלתה בישיבה היתה שמשרד החקל־אות או המועצה — ואולי ארגוני הצרכנים — יפרסמו מודעות בעתו־נים ובהן יודיעו לציבור על המחירים הסיטונאיים של ירקות העונה.

אירגון האחיות: שביתה — מיום ה' בשבוע הבא

בכנס חירום של מרכז הסתדרות האחיות והאחים בישראל שנערך אתמול בבית הועד הפועל של ה־הסתדרות הוחלט שאם לא תהיה הענות לתביעות העיקריות של ה־אחיות לחידוש הסכם העבודה תפרוץ שביתה ארצית כללית וממושכת של כל האחיות והאחים בישראל מיום ה' בשבוע הבא.

אלמוגי: הגדלה ניכרת בכל מערכת הקיצבאות

על הגדלה ניכרת בכל מערכת הקיצבאות של המוסד לביטוח לאומי, במטרה לעדכנה לשי־נויים האחרונים בשכר ובמחי־רים, מסר שר העבודה, מר יוסף אלמוגי, בישיבת המועצה הצי־בורית של הביטוח הלאומי ש־התכנסה אתמול בבית סוקולוב בתל־אביב.

השר מסר כי תוספת הקיצבאות תסתכם בכ־150 מיליון ל"י.

כן מסר כי מה־1 באפריל השנה תהיה קיצבת המשפחה בעד ילד שלישי 41 ל"י לעומת 22.5 ל"י אשתקד. הקיצבה לילד רביעי תגיע ל־79 ל"י (37.5 ל"י), לילד חמי־שי — כ־83 ל"י (40 ל"י), ולילד ששי כ־80 ל"י (40 ל"י).

אשר לזקנים ושאירים, מסר השר, כי הקיצבאות יוגדלו ב־40% עד 80% בהתאם למספר התלויים בהם. לפי השיעורים החדשים יקבל זקן או אלמנה ללא תלויים קיצבה של 154 ל"י לחודש לעומת 111 ל"י לפני שנה, הגדלה של 40%. זקן או אלמנה עם תלוי יקבלו 232 ל"י בחודש לעומת 166.5 ל"י אשתקד.

אלמנה עם שלושה ילדים תקבל קיצבה של 535 ל"י בחודש, עם ארבעה ילדים — 690 ל"י, עם חמי־שה ילדים — 832.5 ל"י, ואלמנה עם 7 ילדים 1,116.50 ל"י בחודש. סכומים אלה כוללים קיצבה מש־פחתית והטבה סוציאלית.

נסתיימה שביתת העובדים הסוציאליים

(ע). שביתת העובדים הסוציא־ליים נסתיימה, לאחר שמרכז איגוד העובדים הסוציאליים הח־ליט אתמול אחה"צ לאשר את זכרון הדברים שנתקבל אור ליום ה' בפגישה עם נציגי המעסיקים, בהשתתפות יו"ר המחלקה לאי־גוד מקצועי.

בהחלטה נאמר, כי זכרון הדב־רים מהווה בסיס למו"מ על הנהגת לוח תיפקוד, נושא שגרם לפרוץ סכסוך העבודה. עם אישור זכרון ה־דברים הסתיימה שביתת האזהרה, שהוכרזה על־ידי האיגוד.

נציגי המרכז יכנסו בימים הקרו־בים את העובדים במחוזות ויסבירו את ההחלטות המרכז. כל העובדים חוזרים לעבודתם ביום ו' בבוקר.

צימצום תפוקה בנמל אשדוד בגלל הסנקציות

מאת עמוס הדר, סופר "הארץ"

נמל אשדוד פועל עתה ב־80 אחוז מתפוקתו בגלל הסנקציות, שהוטלו על־ידי עובדי בתי־המ־לאכה.

דובר הנמל אמר אתמול, שאם יימשכו הסנקציות תרד התפוקה ב־נמל אשדוד עוד יותר והדבר יפגע ביצוא ההדרים. עונת ההדרים בנמל תסתיים בעוד כחודש. 65 מלגזות מכלל 150 המלגזות בנמל טעונות תיקון. כן היו בטלים מעבודה שמו־נה צוותי הנמל.

הנהלת הנמל הורתה למחלקת ה־כספים לנכות מעובדי בתי־המלאכה את הפרמיות משכרם, ולא לטפל ב־שום בעיה אישית.

ארדט
חברה לבעות בע"מ
המשרד הראשי: בית ארדט
רחוב יבנה 32, תל־אביב טלפון 614431
סניף ירושלים, רחוב בן־יהודה 5, טלפון 11—232810
סניף חיפה, רחוב הבנקים 5, טל. 521439, 530977

סמל 30 שנה למרד הגטאות

סמל מיוחד ליום הזיכרון הלאומי לשואה ולגבורה המצויין השנה ב־סימן 30 שנה למרד הגטאות, עוצב על־ידי לוחמי הגטאות למורשת ה־שואה והמרד.

הסמל שעוצב על־ידי סטודיו גרא־פיקה של משרד אניס, מבוסס על קומפוזיציה של האות "ל", לציון ל' שנים למרד הגטאות, ולהבת נב־רה עם אגל דמעה, כאשר בבסיסו מ־צויינת הכתובת: "30 שנה למרד הגטאות".

הסמל יופיע על כל פרסומי בית לוחמי הגיטאות בכל שנת אירועי 30 השנה למרד.

דיון מיוחד בכנסת

סופרו הפרלמנטרי של "הארץ" מוסר:

הכנסת תקיים ישיבה מיוחדת ל־ציון מלאת 30 שנה למרד הגיטאות, ביום א' — הוא יום השואה והגבו־רה. הדיון יחל בשעה 12.30 בצה־רים, בנוכחות נשיא המדינה, מר זל־מן שזר.

מחזה על השואה מוצג ביוזמת מתנדבים

לרגל יום השואה יוצג מחר בערב באולם הקטן של "הבימה" המחזה כר סליק מאת ליליאן אטלן. ה־מחזה, שתורגם בידי חיים גורי ד־ביים בידי דוד ברגמן, יוצג ביוזמת קבוצת מתנדבים הפועלת לקירוב העדות ולקליטת עולים.

להצגה המיוחדת הוזמנו אנשים שבקירבם פועלת הקבוצה. חברות המתנדבים פעילה זה כשלוש שנים ללא פירסום ציבורי. העלאת המחזה בחר נועדה לקרב את עניין השואה לאנשים שנושא זה אינו מוכר להם.

עצרות הזכרון לשואה ולגבורה

עצרות הזכרון לשואה ולגבו־רה ייערכו מחר בערב ברחבי ה־ארץ.

אחת העצרות המרכזיות תיערך ב־8 בערב באולם דגון באשדוד, בהשתתפותו של שר המשטרה, מר שלמה הילל.

טכס קריאת רחוב ע"ש קדושי השואה ייערך בגני־תקוה

ביוזמת אירגון שארית הפליטה בר־גן־בלזן בישראל ואגודת אהבת־ר־עים, יונצח זכר השואה והגבורה על ידי קריאת רחוב בגני תקוה ב־יום א' — בהשתתפות הרב הראשי לצה"ל תא"ל הרב מרדכי פירון, ראש המועצה מר פ. סבן, הרב ד"ר עוזיה הציגי האירגון מר ר. אר־לבסקי וה. זלמנוביץ.

כ"כ יתקיים טקס קריאת תורשה בסביון ע"ש קדושי השואה והכנסת ספר התורה מתנה "ברגן בלזן" ל־בית הכנסת בסביון.

עליה לקברות חללי אצ"ל

(ע). חברי מפקדת האצ"ל לשע־בר, וביניהם חברי הכנסת מנחם בגין וחיים לנדאו, מר יעקב מרידור ומר איתן ליבני ועשרות לוחמים אחרים — עלו אתמול לקברותיהם של חללי האצ"ל שנהרגו בקרב על שחרור יפו לפני 25 שנים. בעמידת־דום לפני הקברים שרו חברי ה־אצ"ל את הימנון ביתר והאזר־כך הניחו זרים. קודם לכן, בשעות אחה"צ, נערך טכס קצר ליד לוח הזכרון בבית השעון ביפו. גם שם הונח זר מטעם מפקדת אצ"ל.

צו־על־תנאי בעניין מוניות שרות

צו־על־תנאי נגד שר־התחבורה, סגנו והנהלת המשרד, שיבואו וינמ־קו מדוע לא יאשרו תחנות למוניות השירות בקו 4 ו־5 בתל־אביב להע־לאת נוסעים ההדרדים בתחנה המר־כזית בתל־אביב. בבקשה לצו טענו נציגי הארגון, כי עם הנהגת שינו־יים בסדרי התנועה באיזור התחנה המרכזית, נאסרה על מוניות השי־רות כניסה לשטח התחנה, ולדבר־הם יש בכך הפליה לרעה לעומת האוטובוסים של דן, אם כי גם ה־מוניות הן שירות תחבורה ציבורי.

ניתן צו על תנאי בעניין אנדרטת השואה של תומרקין

(ע). בית־המשפט הגבוה לצדק בירושלים הוציא אתמול צו־על־תנאי, המורה לעירית ת"א לנמק תוך 20 יום, מדוע לא תבטל את תוצאות המכרז להקמת אנדרטה לשואה בככר מלכי ישראל, וא־כר לפיהן נבחרה הצעתו של ה־אמן יגאל תומרקין.

בית המשפט הוציא גם צו ביניים האוסר על העיריה להמשיך בעבו־דות הקמת האנדרטה (הפירמידה ה־הפוכה), עד לבירור סופי של הפר־שה בבג"צ.

העותרים מ. לנדאוי, צ. ברנשט־ות, כהן שהוליכו על הוצאת הצ־וים טענו כי הם עותרים זאת רק מהכנם שבחבר השופטים שישב ב־מכרז ניתן קול כפול לשופטים ש־נקראו מקצועיים.

לפני הצווים הוצאו לפי בקשתו של הרב ד"ר צבי עוזיה הלפטם כ־סביה, שהוא כניצולי השואה, ול־בקשת יו"ר האגודה להנצחת השו־אה בקיבוץ נצר סירני, משה ברג־כניין, צייר השואה והניצולה, ד־צייר אהרן כאפו כהל אביב. העו־תרים טוענים, כי האנדרטה אינה נו־הגת ביטוי נאות לרעיון השואה.

כלוסת העותרים טוענים, כי הע־דה השיפוט במכרז להקמת האנ־דרטה, שכללה ארכיטקטים ואנשי ציבור, בחרה בהצעת הפירמידה ה־הפוכה של תומרקין, רק הודות ל־זכות הקול הכפול שניתנה לשלושה שופטים מקצועיים בועדה (הארכי־טקט יסקי, הארכיטקט שרון, והצייר זוסמן) לעומת מתן קול רגיל לשאר כמונה השופטים, שהיו אנשי צי־בור.

העותרים מציינים, כי למעשה קיבלו חברי ועדת השיפוט שלוש החלטות נפרדות:

א. שלושה אנשי ציבור מבין חב־רי הועדה החליטו כי שום הצעה שהוגשה למכרז לא נמצאה מתאי־מה;

ב. ארבעה אנשי ציבור אחרים החליטו לבחור בהצעה אחרת (לא של תומרקין);

ג. שלושה שופטים מקצועיים ו־איש ציבור אחד בחרו בפירמידה ההפוכה של תומרקין. כיון שלשופ־טים המקצועיים היה קול כפול, קי־בלה הצעה זו שבעה קולות ונבחרה.

בעתירה נאמר כי צורת בחירה זו, שנעשתה בהתאם לתקנון אגודת האינג'ינרים, נובעת משיקוליו של גוף זר ולא של עירית תל אביב וכן מהרכב פסול של ועדת השיפוט.

נהרג בתאונת דרכים

(ע). חיים חרובי בן 44 מרחוב שיבת ציון 3 בחיפה נהרג ביום ד' בערב בתאונת דרכים בכביש רופין בחיפה. התאונה אירעה בעת שמכו־נית בה נהג המנוח סטתה מדרכה והתנגשה בעמוד חשמל המוצב ב־איי־תנועה במרכז הכביש הדו־מסלו־לי.

כלל ופרט

שר החוץ, מר אבא אבן, קיבל של־ום את ד"ר דוד ארואו, חבר ביה"נ הבריטי. כן קיבל את חברי הפרלמנט הבריטי פיטר ד. שור וג'ון א. סילקין.

יצאו מישראל

סמנכ"ל צים, מר משה קשתי — לאר־צות־הברית, לביקור של שבוע ימים בענייני עסקים של חברתו (ב"אל־על").

יו"ר מועצת המנהלים של מפעלי כלור, מר משה גירדון, — לארה"ב (ב"אל־על").

✝ בורה לבאורם מר ולמר פרנקל, מנהל קיימת "הרסים" ימכור פרסים לילדים בתל־אביב בבית רחל החדש, אבן גבירול 68, מחר יום שבת 28/4/73 בשעות 10.30—13.00.

למכירה
ב־בבלי תל־אביב
חנות
בשטח של כ־50 מ"ר, לכניסה מיידית
אולם
בשטח של כ־80 מ"ר, לכניסה מיידית
פנטהאוז
בקומה ה־11, בבניה
פרטים בטלפון 440812 בשעות 19 — 16.

אל קוראי "הארץ" בארה"ב ובקנדה
לנוחיותכם קיים משרד של העתון בניו־יורק לקבלת מינויים חדשים, לחידוש מינויים קיימים ולקבלת מודעות מכל הסוגים ל"הארץ" ול"הארץ שלנו":
Israel Communications Inc.
110 East 59th Street
New York, N.Y. 10022
Tel. 421-5547.
נציגים בלעדיים של "הארץ" בארה"ב ובקנדה.

לחובבי שייט בתי ספר וקייטנו
חב' "עגן" בע"
מודיעה לכל המעוניינים
שמיום 1 במאי 1973 תפלגנה סירות החברה בנמל חיפה והמפרץ אך ורק ממקום מ... החדש הנמצא באיזור הקישון ליד הדייגים
לפרטים נוספים נא לפנות טלפון 664385
בכתב: "עגן" בע"מ, חיפה, ת. ד. 67

חטיבת האסיסטנטים והמדריכ בטכניון
מודיעה על
שביתת אזהר
שתתקיים ביום ב', 30.4.73, משעה 10 בב
אסיפה כללית תיערך באותו יום משעה 12 הסטודנט

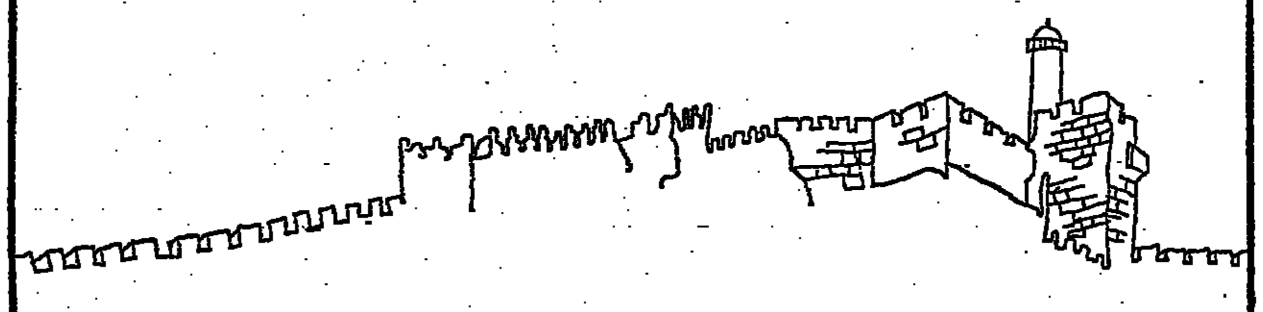

צהרי שבת־ במלון המלך דוד
מזנון חגיגי, עשיר ומגוון במלון של הסטוריה ומסורת. מול נופה המקסים של ירושלים העתיקה, באוירה מלכותית של פאר המלוכות, מוגשת לך ארוחת יוקרה של שבת.
מזנון עשיר ומרהיב עין המפנה את עיניו ולשונו של כל אנין טעם. אכול מעדני מלכים כיד המלך ללא הגבלה ובמחיר אחיד של 25.20 ל"י + מסים.
כדי להנות מחוויה אמיתית של שבת בוא לסעוד במזנון של — מלון המלך דוד. ירושלים, טל. 02/221111
מלון המלך דוד

חרסינה וקרמיקה אמבטיות
אספקה מהמלאי:
ומוצרים סניטריים
לבני זכוכית דקורטיביים
המבחר הגדול ביותר בארץ
יבוא בלעדי ושיווק ע"י
חב' קנמיד בע"מ
חדרי תצוגה:
רח' החשמונאים 105, ת"א
טל. 264359, 266667
פתוח מ־8.30 עד 17.30 ללא הפסקה
סוכנים בכל ערי הארץ

יד יצחק בן־צבי
ירושלים

יום השנה העשירי לפטירתו של

יצחק בן־צבי

הנשיא השני של מדינת ישראל

יום שני, כ"ח בניסן תשל"ג, 30.4.73

08.00 — תפילת שחרית ביד יצחק בן־צבי "הצריף", רח' אברבנאל, רחביה, ירוש

16.00 — עליה לקבר הנשיא המנוח בהר־המנו בגבעת־שאול ירושלים.

טכס האזכרה ינוהל ע"י הרב הראשי לצה"ל תת אלוף מ. פירון

אוטובוסים יצאו מכבר מועדון "מנורה", רח' בצלאל, בשעה 30 ויחזירו מהר־המנוחות עד לסיום טכס האזכרה

למכירה
בתל־אביב במרכז תיירות מובהק
חנות
44 מ"ר + גלריה 40 מ"ר + מרתף
הבנין מכיל 340 מ"ר, המרתף מתחבר להנות
לפנות בשעות 8—7 בבוקר או 8—7 בערב טל. 419070 תל־אביב או בכל שעות היום 23113—053

רשמו לפניכם את מספרי הטלפון הבאים:
451151
452937
מסעדה "קפריצ'יו"
רח' הירקון 288 תל־אביב

PENTHOUSE
THE INTERNATIONAL MAGAZINE FOR MEN
March 1973
הפצה בלעדית
סוכנות סטימצקי
ירושלים - תל־אביב - חיפה
נמל תעופה לוד
להשיג בכל מקום

Woman
March 3
WOMAN'S OWN
March 3rd 1973
הפצה בלעדית
סוכנות סטימצקי
ירושלים - תל־אביב - חיפה
נמל תעופה לוד
להשיג בכל מקום

Just Arrived
MICHELIN-France
The Famous Guide
הפצה בלעדית
סוכנות סטימצקי
ירושלים - תל־אביב - חיפה
נמל תעופה לוד
להשיג בכל מקום

שרות חיתולים הבייתה
למנגות לבתי־חולים
אסותא "אליעש"
תל־אביב 245215 חיפה 87414

ידעפון
שרות ידיעות טלפוני
חינם לציבור
24 שעות ביממה
252425
תל־אביב

THE PEOPLE YOU MEET IN JERUSALEM–

–and the places you ought to see are all in The Jerusalem Guide, 176 pages, 147 pictures, reflecting the charm and diversity of a unique city.
THE JERUSALEM GUIDE
ON SALE EVERYWHERE

"מייטאג"
מכונת הכביסה הטובה בעולם!
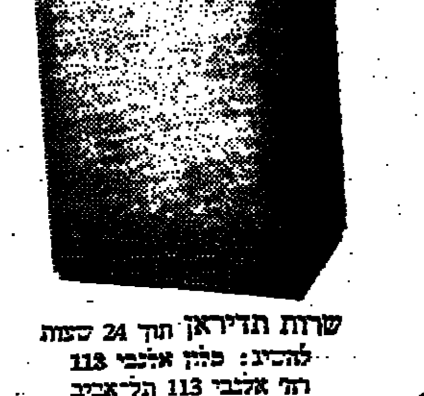
שרות תדיראן תוך 24 שעות
להשיג: פלון אלנבי 113
רח' אלנבי 113 תל־אביב

דגלים
ליום העצמאות
אילמקס בע"מ
הרצל 20 תל־אביב

במלאות שלושים לפטירתה של

הלנה דוידוביץ - לאוטמן ז"ל

ייערך טכס גילוי מצבה ביום א', כ"ז ניסן תשל"ג (29.4.73) בשעה 3 אחה"צ.

כל מוקירי זכרה יכבדוה בעליה לקברה
נפגשים ליד שער בית העלמין הירקון

בעלה: ד"ר דוידוביץ פנחס
בנותיה: דליה בר־דוד
דרורה ברזילי
חתניה נכדיה ונכדותיה

לד"ר מ. זלצר
מנהל ביה"ח הגריאטרי והשיקומי פרדס־כץ

ברכות עם קבלת פרס
ע"ש ד"ר פליסקין ז"ל

מאחלים:
הדסה, צבי, מיקי, עודד ודן
ת"א — לונדון

ביום הזכרון הלאומי לשואה ולגבורה יום א' כ"ז בניסן תשל"ג 29.4.73

יהיו משרדינו סגורים

אניט

הלוח הכפול
עמודים: 6, 7, 8, 9, 10, 11, 22, 23, 24, 25, 26, 27
הכל בכל בלוח בלוח הכפול

הארץ
יום שישי, כ"ה בניסן תשל"ג
27 באפריל 1973
בתל־אביב: המערכת וההנהלה מזא"ה 56, ת. ד. 233, טלפון 623311. מח' המודעות רח' מזא"ה 56, ת. ד. 233, טלפון 623311, 611576. מח' הפצה ומנויים מזא"ה 75, טל' 623311 ת. ד. 233, מס' מיקוד: 61000.
הוצאת עתון הארץ בע"מ. דפוס הארץ מזא"ה 56 ת"א
העורך: גרשום שוקן. האחראי: גדעון סאמט.
[א]ין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחזירה כתב־יד.
HAAREIZ Daily Newspaper, Tel-Aviv, Israel - P.O.B. 233, Tel

נושא לתהילה

ישראל. עם עתיק ללמוד מיבתנים, יש גיבורים לרוב, ויפי נפשם כזה כהוק עדיפים וגיבורים שקידשו את הגבורה בתוכנו, וגדולה כזו תופעה ישראלית ספציפית, עניינית, הכללית ונבהל דראבה פניכית, וכן הראוי שנברך תהלה אצלנו — כי בזכותו אנו חיים.

ב אכוריס ברב־סרן איתן אגמי שהתה כול מצלמת על בה בכבצ הופגע לו עיטור העוז? לדבריו הוא עשה בבציע המתבקשים באליהם: בנסותו לבנוע פציעת אחה בידו רימון שעבד להתפוצץ, ובהמתינו בלי להפריע ירי נחורים בהלאכתם, עד שיפנוהו, גדודי"ד ופצוע־עין, להתבים, הכבציות שבמצעה, ככו הודבש בהסבר, הם ביפיד התהילה לאדם הפצוע ללא־תת.

ת בצהריים אנשי מדינה וראשי הצבא בישראל, כי ובחי המלחמה אלא בלהם — ונודה כי לא אחת מצלצלת בליצה. עד אשר בא רב־סרן כזה, וכמעיד בגופו המפוצה אלקטרוניקה אין בכוחם להכניע רוח איתנה של אדם. עדות זו שבהתכבך עליה נוכל להתקיים בארץ זו

נקיון – תהליך מתמיד

ר הבריאות על „מיבצע ארץ ישראל נקיה" כהייבת נקיון הוא תהליך מתמיד, מוצר של חינוך, ואינו להסוט יבור או כבצע חד־פעמי. אצלנו רגילים „לפתור" בעיות ירה מיבצעים פתאומיים. פוהזה אף טכניקה למימוש זה שעיקרה — הקצאה מיכאבים, הקמת מנגנון, מסעי מיבצעים במכהיב עם סיומם ותוצאותיהם קלוקות. מי ת בה היו פירות מבצעים שנועדו להגביר את הבטיחות את הנקיון באוטובוסים?

על ארץ ישראל הוא ערך חיוב שאינו יכול לחיות ת הערכים המוזנה את התנהגותה של החברה הישראלית. ביכה לבאת את העובדה שאנשים מגדפים אלה את אלה דוחפים בתורים, בועקים איש על רעהו בויכוחים, ספק להרגיל — במהי מיבצע אחד — להדול מלוהם את ה.

על ישראל הוא פונקציה של אהבת הארץ. מי שרוצה הורבי המדינה לכבד את רכות הרבים שומה עליו לחנכם ני להכרה בזכויות הזולת. כי מבקש להחזיר את זוגותינו, לבתי האוכל ולמקומות הבידור שלנו — חייב והמדינה על תרבה, על ידי שיעקור את אווירת ההפקרות ה.

נע הנקיון של מיבצע הבריאות יש טעם אם יהיה נקודת הליך עיקבי. עצם הכרזתו מעידה על רגישות ודאגה ק אם ייבאר המיבצע מאורע חד־פעמי ומנותק מההקשר ה הסר תועלה.

עימותים במשבר הנפט

ת בין ארגון הארצות המפיקות נפט (אופ"ק) לבין חברות מיות, הגיעו השבוע לשבר סתום. וכרגיל, נתן אופ"ק ם להברות, הפעם עד ה־4 במאי, להסכים להעלאה של ר הנפט הגולמי.

ת של המפיקים היא שמחירי הנפט מבוססים על חישובים על הדולר ופיחות הדולר מצדיק תוספת מחיר. פרטי המו"מ סה אך נודעו כהם שני דברים: שהחברות הציעו תוספת שהגורם הדוחף את אופ"ק לעמדה קיצונית הוא לוב.

ויפא, מקום לשתי השערות: האחת, שחברות הנפט שוב יתנה המפיקים — הן משום שהפער בין הגדרש המוצע יב הן משום שחברות הנפט אינן מפסידות על תוספת מכר אלא לעתים אף מרוויחות כאשר הן מעבירות את לצרכן.

זה האחרה, שהכניעה העדד את אופ"ק לדרישות נוספות, המחירים אלא למניעת התארגנות נגדית של הארצות ה. לוב רואה את העימות על הפלאות מחירים כמבחן־כוח פרט כהוכחה לחולשת הארצות הצורכות שמשבר האנרגיה יד ארצות בעלות אוצרות הנפט.

זאת לא בהכרה חייבת להתאמת. ארה"ב, העומדת מאחורי להביא להקמת איגוד צרכנים שיהווה חזית אחידה מול יקים, אינה דואגת בראש וראשונה לשאלת המחירים אלא יציבות האספקה והגדלתה לפי הצורך ולמניעת שימוש־ טנות פוליטית.

שבשאלת המחירים הולכות וונצואלה ואיראן עם החברות אופ"ק, הרי בשאלת הגדלת התפוקה וניצול פוליטי של הולקות עליהן בכל סתירה יסודית בין האינטרסים של אלה.

שהעימות על המחירים כמבחן־כוח עשוי דווקא לעודד צים לגבש חזית של הצרכנים למרות איומי הלובים שהתארגנות כזאת תגרום מיד לסנקציות נוראות נגד

דור שההתארגנות לא תהיה קלה. ראשית, חברות הנפט העדיף את המצב הקיים בו הן בוררים בין היצרנים ושנית, יש סימנים שיפן מוכנה, גם בנושא זה, להיכנע

יצנויות ערבית שוב עלולה להוביל במצב אותו גורמים נה הוסר אהדה מערבית.

חגיגות לקראת 25 שנה למדינה ברחבי צרפת

אליהו מאיירי
„הארץ" בצרפת

פאריס
יוני יחוגג את מלאות 25 נה לישראל בכורה של יציינו קירבה הדוקה בין ה לישראלים. במקרים ר־ ופו באירועים גם אנשי־ יהודי השגרירות הישרא־ ניים יהודים שונים, מן הציונית עד ארגונים ל־ טחיים דתיים והילולים, זיפוח של יום העצמאות צרפת.

כבר נערכה סעודה גדו־ ארגוני ההיהיים ממורח צינה אותה העובדה חב־ ם של ההתבוללה קונטינ־ קונטיננטים, הוק סוליד־ דפת עם ישראל.

ב־8 וב־9 במאי ייערכו ... בפאריס, יום אהר־ ... צבעוניות. הראשונה ... פוליטי, השניה ה־ ... פולקלור, והשלישית יד־ על ישראל. מארגני אסי־ הם תנועות הנוער הציו־ ונית.

10 במאי תהיה אסיפה ה־ בוד יום העצמאות באולם ... בפאריס, לכבוד יום

13 במאי ייערך כנס של ביבר קיום להארגון, בנוד קים בפאריס.

ב־7 במאי יהיו קבלות בית של השגרירות לרגל יום העצמאות.

✱ ב־15 במאי תתקיים סעודה גדולה בפאריס מטעם אגודת הידי־דות צרפת—ישראל.

✱ ב־4 ביוני תתקיים בהשתת־פות כל הארגונים אסיפה המונית ב„ארמון הספורט".

קהילות יהודיות מקומיות בערים צרפתיות שונות יערכו שורה של חגיגות. לרוב ישתתפו בהן השלטו־נות המקומיים באופן רשמי (הפר־פקט או בא־כוחו, ראש העיריה, חברי עיריה וכו'). חגיגות אלה יהיו במסגרת „שבוע ישראלי".

13 במאי באורליאן; 14—18 ב־מאי בשטרסבורג; 17 עד 28 במאי בנאנסי; 14 עד 19 במאי בטולון; 16—19 במאי במונפליה; 6 עד 18 במאי בבארסי; 15 במאי ב־דיז'ון; 30 במאי במילהוז; שבוע ראשון של יוני בגרינובל. ליון כבר חגגה באפריל, וכן תהיה ב־28 ב־אפריל חגיגה ברואן. חגיגות יהיו גם ברואן ובבריב, אך טרם נקבע להם תאריך.

במאי יהיו שורות חגיגות בפאריס ובליון, בעיקר לילדי בתי־ספר.

בין המארגנים נמצאים כל המוס־דות הבוכרים, וכן הקהילות. לרוב בהשתתפות נציגים רשמיים של ה־שגרירות הישראלית. כן מתכים ל־תפילות מיוחדות בבתי הכנסת.

בחודשים האחרונים פורסם מדי שבוע כתב־עת מיוחד שהתוה את תולדות מאבק ישראל עד להכרזת ה־עצמאות. הוציא אותו חבר האקדמיה ז'וזף קסל, והוא נקרא „לא קומבא דישראל" (מערכות ישראל).

הסתירה בין העוצמה והמעמד

על ישראל ללמוד כיצד להשתמש בכלים ממלכתיים במישור הבינלאומי

מאת אליהו סלפטר

ישראל הגיעה עתה, במימדיה היא, לאותה דילמה שהעיבה על מדיניות החוץ האמריקאית במרבית שנות ה־60: אין לה עדיין תשובה לפער בין כוחה הצבאי לבין יכולתה לתרגם כוח זה לצרכי מדיניות חוץ שוטפת.

כארה"ב בהיקף עולמי, כן ישראל בזירה המזרח תיכונית — העוצמה החזקה ביותר שבכוחה להביס לאלתר כל צירוף של אויביה במקרה עימות טוטאלי. אך לעוצמה זאת תועלת מוגבלת בפתרון הבעיות הבטחוניות השוטפות ואין היא משתקפת כלל בהתפתחות מערכת היחסים הבינלאומיים של המדינה להוציא, כמובן, יחסיה עם ארה"ב.

„פעולה כירורגית"

ככל שגובר כוחה הצבאי של ישראל ויכולתה להכריע בעימות מירבי, כן מצטמצמים כוחה והשפעתה בזירה הדיפלומאטית.

הגינוי במועצת הבטחון למבצע חיסול ראשי המחבלים בביירות מסמל הן את הפער בין שני ההבדרים והן מעבר בין שתי תקופות: האחת שהחלה עם תום מלחמת ההתשה ובה נהנתה ישראל מבדי־דוד בינה לבין הצמרה הפוליטית של חלק ניכר מהקהיליה הבינלאומית; השניה, המתחילה אולי כעת, אשר גם בה לא ישתנו אמנם הנוף היסודי של ההיבטות אך באלוף יותר ויותר לחוש את היחס השלילי כלפיו גם של מדינות שאינן מעורבות בסכסוך הישראלי־ערבי.

יש אולי בן האמת בדברי חוגים ישראליים רשמיים כי הגינוי במועצת הבטחון היה כהמשך גם ביותר שנתקבלו נגדנו אי פעם. אף על פי כן, בנסיבות האמורות, הפכה תוספת זאת של עיינות את הכוכות לאיכות.

ראשית, כפני שהפעם התגוללו על ישראל כאשר עשתה בדיוק מה שיעצו לה כאלטרנטיבה למבצעים שבגינם גונתה בעבר. הפעם לא בוצעה התקפה כאקטיבית על יעד כללי, שבחלקה מיועדת להכרית אחרים לפעול נגד ארגוני הטירור, אלא „פעולה כירורגית" בכוחות כומנדו ובמימרין נגד היעדים המדוייקים. והנה הובלע בצורה גסה שלא היה כדוגמתה שאין זה משנה איך מתגוננת ישראל נגד הטרור הערבי — הפשע הוא בעצם העובדה שהיא פועלת נגד הערבים.

שנית, זה המר יותר, הבליטה הצטרפותה של בריטניה לחוזי הגינוי החד־צדדי המקורי, עד כמה שבויה כיום אירופה המערבית בידי הערבים. היא הוכיחה בהם גם כי אשר פרוש הדבר תמיכה במה שנוגד אינטרס מערבי כה בסיסי כמלחמה בטירור. מכיוון שבריטניה היתה הלויה בנפט ערבי בעבר לא פחות כאשר היום, מבשרת התקרבותה הנוספת אל העמדה הפרו־ערבית גם על סכנה הידוק הקשרים הבריטים־צרפתיים, אך — ובעיקר — על סכנות הפסיכוזה של בהלת הנפט שאחזה באירופה המערבית כולה.

עלינו להביא בחשבון כבדרך בה הולכת כיום אנגליה עלולה ללכת מחר גם מדינות מערב אירופיות נוספות.

השפעה מצטברת

קיומה של מדינת ישראל — ובטחונה הבסיסי — אינם תלויים כיום באהדתה או חוסר אהדתה של בריטניה, צרפת ואף לא בתוצאות ההצבעות באו"ם. אך אין להסיק מכך שלכלל ההצבעות אנטי־ישראליות אין חשיבות. השאיון הן משקפות כולן על האינטרסים הבסיסיים של ישראל.

דווקא כאשר ישראל איננה יכולה להפעיל את כולא עצמתה, יש השפעה מצטברת — לא רק פלולה — להתרחשויות בערכה הקטרים הבינלאומיים שלה:

✱ הרצון הכבפי של כל מעצמה שלא להיראות מבודדת בזירה הבינלאומית הוא לכך שגביע ארה"ב לא הצביע בוטו במועצת הבטחון להכשלת הגינוי נגד ישראל. היא בוודאי תרם גם להסכמת ארה"ב הברית להצבה לבקש במזכיר האו"ם דו"ח על פעילות יארינג. דבר שבוודאי אינו בהעדיפויות הרצויים ביותר לישראל או לארה"ב.

✱ יש קשר גומלין בין ההצבעות באו"ם לבין העמדה בוואשינגטון: בתקופות שבהן לפינטסרים החוץ יד על העליון בקביעת עמדת ארה"ב באו"ם, ההצבעה האמריקאית פוחות נוחה לישראל; וכאשר, בהשפעה הבית הלבן, ארה"ב מתייצבת באו"ם לצד ישראל — אפשר גם בטחיים דיפלומטים לשמור פה ושם סנגוריה על עמדות ירושלים.

✱ שכר דומה קיים גם בין מעמדה הבינלאומי של ישראל לבין יחסי בזירות „העולם השלישי": בכל סדרות אירופה המערבית משתיגית בעמדותיה של ישראל, נצפית קלה יותר גם בלאבת התמיכה הערבית בזירות אסיה ואפריקה הניאוקולוניאליסטית והפרו־ערבית, והכל שמצליחה התמיכה הערבית — ומובטח בירותה של ישראל באו"ם — קשה יותר לנציגי ישראל להבטיח הבינה (או לפחות הימנעות) של מארית ידידותיה הנאמנות באפריקה.

✱ מדינות ערב, שמעולם לא הצטיינו בכושר־שיפוט לגבי סיכויהן הריאליים, התרשמו תמיד בחוזון הקפה בילולית על ישראל — כעל ומצבר לבינלקו על ההתקפות ותשיבות הזירות שבהן הוכבעו. גל חדש של הבנות שיוגות לישראל בצד אירופה המערבית עלול שוב ליצור את הרושם שהרפתקה צבאית ערבית יכולה להביא להצלחות פוליטיות — גם במקרה של כשלון צבאי.

הפגנה בהפרדה

במקביל לפער בין כוחה הצבאי של ישראל ובין מצב בערכת קהילת הבינלאומיים, מסתמן פער שני: בין הירידה ביכולתם המבצעית של ארגוני הטירור הערבים לבין העליה ביכולת [illegible] הפוליטית.

כמה דוגמאות:

✱ יוגוסלביה ביקשה מקבוצה ישראלית להפסיק את השתתפותה בתחרות בינלאומית [illegible];

✱ מדינה סקנדינבית הביעה ספק ב„הגנתה" כבהשתתפות מדען ישראלי בכנס בינלאומי שנערך שם;

✱ ממשלת בריטניה ניסתה להביא לביטול הפלגת אוניית פאר לישראל, מחשש חבלה;

✱ מבקר תיאטרון ישראלי נתבקש שלא להשתתף בועידה בינלאומית ביוגוסלביה, אם כי מארחיו חזרו בהם מבקשתם.

✱ שר החינוך גילה, בשיחה עם קבוצת ספורטאים ישראלים, שיש קשיים גוברים בהבטחת הזמנתן של משלחות מישראל לתחרויות בינלאומיות.

אפשר לומר שבמחוגה של יעדי ישראל לא ייפגע אם כדורגלנים ישחקו פחות בפלות בטורנירים בינלאומיים ומשבודה לא ייפגם אם כמה פרופסורים לא יוכלו לנצל את כל ההזמנויות לנסיעה לחוץ לארץ. אבל להשתתפות בהחזה יש ערך גם אם אין מנצחים בה ובמפגש עם עמיתים יש חשיבות גם אם בועידה לא עוסקים רק במדע. מלבד זאת אין צורך בהצדקה „לאומית" לרצונם של הישראלים להתקבל במעגל חוץ האיומים הערביים.

אמנם התוקים אני כתבב של „גירוש" הישראלים באירופה. אך לגבי אותם האנשים שנפגעו, הבעיה היא ממשית הראה כי בספרם גדל. לא פחות ממשית הפגיעה בתיירות, גם אם טיב משיכה לישראל. מצד אחד, התפתחות של גורמים עויינים בחו"ל, מצד שני, תורמים לפגיעה זו יותר מהחשש מפעילות איבה.

ישראל הצעירה, איפוא, בתודים ואולי בשבים הקרובים לחפש תשובה לשתי סתירות:

האחת, זו שבין עוצמתנו באזור ומעמדנו בעולם; והשניה, בין חסינותנו בארץ לבין היותנו בלתי רצויים במקומות שונים בחוץ לארץ.

יש, בוודאי, הרבה מה לעשות בשני המישורים — ואל מבחין שיפור הסברתנו במדינות ידידותיות ועד לנסיון להפוך את הערבים לאורחים פחות רצויים בחו"ל מהישראלים.

המאמצים בכיוונים אלה דורשים לא רק מחשבה ותיכנון אלא גם זמן, לעתים אפילו זמן רב.

מעל לכל, כחייב הוכר. לימוד מחודש של השימוש בכלים של הכוח במישור הבינלאומי: איך לנצל בזוודוקא כשרוצים לקטול רק זבובים או לבניע התות ברק.

ארה"ב נזקקה לפחות לתריסר שנים לצורך לימוד זה וגם היא נוכחה לדעת שיש מקרים שבהם אי אפשר לקטול את הזבובים ואין ברירה אלא למחות את הבוץ היניתז. לפני הפגעים מלכלכים אולי את הבולדחר אך אינם מערערים את עצמתו.

גולדה תמשיך

הנימשל בפעולה

מאת דן מרגלית ומתי גולן

סמוך ליום העצמאות תודיע גולדה מאיר על נכונותה לעמוד בראש רשימת המערך בבחירות הקרובות ולהרכיב את הממשלה הבאה. קומץ של שרים בכירים כבר יודע על כך. בחודי חודרים דנים עתה בשאלה כה היא הדרך הנאותה להודיע על הסכמתה, ואם הצמדת ההודעה ליום העצמאות אינה בחינת פגם אסתטי. על כן טרם נקבע אם ההודעה הרשמית תתפרסם כמה ימים לפני — או אחרי — החג הלאומי.

רצונה המקורי של ראש הממשלה היה להודיע על החלטתה בסוף מאי 1973. אך פנחס ספיר, אבא אבן, יהושע רבינוביץ, אברהם עופר ר אחרים שהפצרו על בדוכה זו החליטו להפציר בגולדה להקדים במסירת הודעתה ולחסוך מהממשלה ומהמפלגה אבדרלומסיה מיותרת. הם חישבו ומצאו שראש הממשלה רוצה להציג להסכמתה כמה תנאים צנעים למדי כמו למשל, צירוף כספר איקים לסיעת המערך בכנסת הבאה שיבניקו לסיעה תדמית הקרובה יותר לדעותיה המדיניות. היעצות להביענות כאלה כבר הובטח לה על ידי הנוגע — ובלבד שתודיע בהקדם שהיא ממשיכה בתפקידה.

העסקה המעורבות

טוגתה הבחירה של גולדה מאיר להמשיך בכהונתה משפיעה כבר עתה לא רק על התנהגותם ומחשבתם של קומץ כהורביה היודעים על כך אלא דרך הטבע — ואין ראשי ממשלה אפילו על ראש הממשלה עצמה. ביוצאים מן הכלל — נוטים בעלי תפקידים על סף פרישתם להימנע מטיפול בנושאים שיש להם השלכה לטווח רחוק ומהחלטות אשר מעוררות מחלוקת ומביאות לכלל עימות. אין הפורש מתפקידו נוטה להסתכסך עם האישים שבסביבתו, שכן אינו רוצה להיזכר לרע.

בחודשים שחלפו מאז הצהירה ראש הממשלה באזני עתונאים זרים ב„הן צדק" על החלטתה הנחושה לפרוש — לא היו סימנים לפיחות בפעילותה המדינית הפוליטית. היא העמיקה את מעורבותה בנושאים רבים ובפרטים מגוונים. דוגמה מאלפה לכך הן הידיעות שמקורן בגורמים מערבים בדבר סידרת פגישות הנמשכות ברציפות עם המלך חוסיין. כבר דובר בין וילאם רוג'רס לבין יצחק רבין, שאין סיכוי ממשי להסדר ישראלי־ירדני בשנת בחירות. הפגישות הנמשכות, לדברי מקורות מערביים, עם חוסיין מלמדות שמאיר מניחה את היסוד להמשך מגעיה המדיניים אחרי הבחירות.

מעשה בלתי שגרתי

מעניין לא פחות הוא מכתב למערכת שפורסם השבוע בשבועון האמריקאי ניוזוויק. הרקע למכתב זה היה כאמור של בעל הטור הנודע סטיוארט אלסופ כי בפגישתה עם הנשיא ניכסון היפנתה מאיר את עורפה הקשה להצעות המלך חוסיין מירדן והאפז איסמעיל המצרי. לפי אלסופ — שאינו משוחרר מהנטיה האמריקאית לפסוק בפסיכואנליזה פופולארית — לוקה גולדה מאיר ב„תסביך מצדה". רודפים אותה זכרונות של שואה ופוגרום, אשר מכתיבים לה את מדיניותה הנוקשה.

גולדה מאיר ועגה על מסקנתו של אלסופ כי היא חוסמת את הדרך לשלום בראותה עצמה כיורשתו של אלעזר בן־יאיר מנהיג נצורי מצדה.

תגובה כה בלתי־שיגרתית למאמר

ואז עשתה את המעשה הבלתי־שיגרתי: לא השגרירות בוואשינגטון ואפילו לא דובר משרד החוץ אלא הפקיד הממונה על היחסים עם ארצות־הברית במשרד החוץ בירושלים התבקש להתנדב ולשלוח מכתב למערכת ניוזוויק בחתימתו הכלאה. הפקיד הבכיר — מיכאל אליצור — נענה ברצון ל„תרגיל האינטלקטואלי". כל מלה אושרה כראש על ידי גולדה מאיר. וכך יצא מכתב שמטרתו כפולה: להכחיש כוונות פשרניות שיוחסו לנציגי ירדן ומצרים, ולבטל כליל את הדעה ש„תסביך מצדה" של גולדה מאיר הוא כחסום לשלום.

שפורסם בחו"ל ודאי איננו אופייני לראש ממשלה העומדת על סף פרישה מתפקידה.

„יפה"

דוגמה אחרת בתחום האישי מתייחת איתנו לפרשה כפירוש של פרופ' אפרים קציר כמועמד העבודה לנשיא המדינה. כאשר הידיעה הגי־מאיר כי לא התערב בפרשת הבחירה התיישבה ההודעה יפה עם בגבאלוית כל פרישה. מדוע להיכנס לסוגיה עדינה זו, כה גם שלא היא העצרך לחיות עם הנביא החדש.

אולם בשלבים המכריעים של פרסת הבחירה הפרה ראש הממשלה את הבטחתה. סימן ראשון לכך ניתן כאשר הודיעו לה על הסכמתו של קציר להיות מועמד, ראש הממשלה פלטה רק מלה אחת: „יפה", וזו היה בכלה זו כדי להכריע את ענין המועמדות.

באותו יום, או יום לאחר מכן, טילפן מזכיר העבודה ח"כ אהרן ידלין לביתו של המועמד המתחרה ח"כ יצחק נבון והודיעו על הסכמתו של קציר. ידלין הוסיף ושאל אם עתה אין נבון מתכוון להציג את מועמדותו. נבון שאל אם זהו רצונה של ראש הממשלה וידלין אמר כי רצונה של ראש הממשלה איננו ידוע לו, אולם הביע את נכונותו לשאול את פיה אם נבון מבקש זאת. נבון הגיש כי איננו מבקש דבר, ובכך הסתיימה השיחה.

למחרת שב טילפן ידלין אל נבון והודיעו כי שאל את פי גולדה וכי ראש הממשלה השיבה כך: „בכיוון שנשאלתי, ורק בכיוון שנשאלתי. אני אומרת כי לדעתי על נבון להסיר את מועמדותו". ההנגבות של כך בדעתה ניתנה בתשובה על שאלה גיבורה להסביר כי בכך אין היא מפרה את הבטחתה שלא להתערב. אילם זהו הסבר רחוק באמת. כי אי־התערבות פירושה אי־קביעת עמדה בכל צורה, גם בתשובה על שאלה. באורך שלא היתה שאלה קיום הכרכחה שלא להתערב הכובה לגולדה פתוח. מהותה של האיש אשר יטיל עליה את הרכבת הממשלה הבאה.

ספיר מחוץ לעניין

בשבועותיה במיוחד היתה ההתפתחות של הדיים האחרונים. לקראת חג־הפסח יזם שר האוצר פנחס ספיר את שידור דבריו ברדיו בראיון בדי־כי בקיק. היעד העיקרי לביקורת היה שר הבטחון משה דיין, וביקורת כשר יצ"ה לא נחסכה גם מהבהדים ישראל גלילי ויגאל אלון.

עוד לפני השידור סיפרו כמה ממקורבי ספיר כי „הכל מכוכב עם גולדה". הם ידעו לומר כי שר האוצר נוטל לעצמו חרות כלאה להקיף את דיבריו לאחר שמאיר הבהירה לו, למעשה, כי רק שינוי בלי־הי צפור הדינאמי של „הרבע האחרון" עלול לגרום לה לשנות את דעתה, וכפי שהיא רואה את הדברים עכשיו היא ממשיכה „להיות".

ללא הבטחה זו, ספק אם היה ספיר בוחר לחדד בשעה זאת את העימות עם שר הבטחון.

ספיר בשאר חייב תשובה

מאת א. שוייצר

על שאלות רבות השיב שר האוצר בראיון עמו אשר שודר בשביעי של פסח: הוא השיב למדאיין ברצון, באריכות ובתקיפות הספירית המוכרת. הפעם לא עסק בכלכלה וגם איסוף כספים בחוץ לארץ הוזכר רק בשולי דבריו. מה שהוצג בפני קהל המאזינים היה ספיר כאיש מדינה. ועל כך יש לברך.

צריך לברך על כך גם מי שדעותיו נוגדות באופן קוטבי את אלה של שר האוצר. מן הראוי כי מי שחותר לפיסגת השלטון, גם תהיה לו דעה בנושאים אלה, גם ייעשה לה פירסום ברבים. מי שמוסיף לתמוך במר ספיר כמועמד לראשות הממשלה, יצטרך לעשות זאת מעתה מתוך הבאתן בחשבון של השקפותיו בענייני מדינה גדולים: גבולות, אופי המדינה ומקומו של המאמץ הביטחוני בחלוקת המשאבים הלאומיים. הנה התגלה כיונה שלא מסוגם של היה אליאב ואבנרי — כבעל איבה עמוקה לערבים וכחסיד נלהב של המדינה שהקים בן־גוריון ב־1948. בתוספת ירושלים. מר ספיר הוא איש הקו הירוק — ומי שאינו רוצה בקו הירוק, לא יכול לרצות בו כראש ממשלה.

✱

ואולי זו הנקודה שבה צריכה להתעורר השאלה, לא אם פעל מר ספיר בגלוי ובאומץ־לב הראויים להערכה, אלא אם תוכן דבריו וניסוחם יסייעו לו להגיע לראשות הממשלה. והדברים אמורים במיוחד על־פי הנחה המסבירה כי לדעותיו אין רוב בציבור וכי אין בנסיבות הנתונות עובדה אחת המסייעת לו בסיעונו.

הנה נוצר מצב משונה: ספיר, איש הווה מובהק בכל הנוגע לנושאי כלכלה וחברה, נעשה איש הגבראות והפרויקציות בענייני המדינה. ואין זה בטוח שהמעשיות מהווי ביה הסוהר או תחזיות (מסופקות קמעה) של ריבויי אוכלוסין יחסיים בהמשך חצי יובל יספיקו לשכנע את הקהל שספיר צודק.

לכושר השיכנוע משמעות גלויה ומיידית. אם לא תסכים הגב' מאיר להציג מועמדותה לראשות הממשלה. שכן במקרה זה עשויה העבודה (ויותר נכון הפלג המפא"י שבתוכה) לתבוע מספיר שיתייצב בראש הרשימה; ואז יתגלה שלא די בשליטה במוסדות המפלגה הציונתיים כדי להבטיח תוצאות אלקטוראליות המאפשרות לשלוט במדינה.

אך גם אם יצליחו השידולים הגבי מאיר תסכים לחפות, למשך שנה או מעט יותר, על הכוונותיו של מר ספיר לקבל לידיו את ירושתה יהיה בכך רק תועלת זמנית. שהרי אפשר לפלג את המפלגה לא רק בשבת בחירות — ואם לשפוט על פי הלכי הרוח כציבור כפי שמשתקפים במשאלי דעת הקהל, עלול פילוג בעבודה לכרס אותה מבחינה פוליטית. יוצא אפוא שהטפרו־יונה ספיר עלול לקבל לידיו עסק־הנהון בפשיטת רגל — ולא משנה מה יהיה מועד העברת הבעלות.

צרתו של מר ספיר היא, כי היהודים היכולים לעזור לו, ערביי ארץ ישראל, יושבים באפס מעשה. הם, והם בלבד, מסוגלים להכאיס על הקהל הישראלי את הישיבה בארץ האבות. אך התקף ההיסטריה סביב הריגתם בידי צה"ל של ראשי מחבלים איננו מעשה משחרר: ישיבת צה"ל איתנה ובלתי מופרעת ב

פנחס ספיר

יהודה, שומרון ועזה והפקת תועלת כלכלית נוכחת מן השילוב, היא הפירסומת הגרועה ביותר לתורת ספיר. טענת שר האוצר כי אנו חיים בגן־עדן של שוטים, איננה תופסת. כל חייו כאיש ציבור הם הוכחה כי עשייה אופטימית גרועה עדיפה בעיני הקהל על דברי תוכחה ונבואות זעם — ומדוע ישתנה הדבר עכשיו?

✱

יתכן שמר ספיר יוכיח שוב שבעזרת שליטה בקופת המדינה ובאירגון מפלגת העבודה אפשר לגבור על הרבה בכשולים, כולל אלה שתוארו לעיל. אך שום וירטואוזיות לא תחפה על הליקוי הבסיסי בתורתו. שכן התורה בנויה על הכלה „גזורי" — ואם לא תבוא הפרדה מהידה בין ישראל של הקו הירוק ובין יהודה, שומרון ועזה, יימשך המצב שמר ספיר מגדירו כחנק — ואף יורע.

אופייני לסטטוס־קוו כי הוא איננו כזה: הוא משתנה בהתמדה — ועם המשך הכיבוש הוא יוסיף להשתנות בניגוד לתורת ספיר.

ואמנם יש לומר לזכותו של מר בן־אהרון, כי הוא היחיד בין הקודיים יונים שלא חסר לו האומץ להיות נאמן לאמונתו. הוא מבין כי מקור הרע הוא הכיבוש — ועל כן הוא מציע את ביטולו גם אם הדבר כרוך בעשייה חד־צדדית. אך בן־אהרון נחשב לאדם בלתי־מעשי, וכנגד זה ספיר לפוליטיקאי ממולח. על כן הוא ממשיך גם לזעוק „הנקי" וגם „אני שלב עד לשלום". צירוף זה עושה את חוסיין ו/או את ערפאת לקובעי גורלה של ישראל; ובעצם, על פי הגיונו של ספיר, הם חייבים להעדיף את משה דיין כראש ממשלה ולהשאיר את היונים בצלים במיץ עצמם.

צדק משה דיין בתובעו תשובה אופרטיבית לשאלות שהנסיבות מצלות. אותו איש שחיכה ב־1967 לטלפון מחוסיין — וציפה ממנו לתשובה על שאלות, מה לעשות בשטחים ובערבייהם — מוכרח לשאול כיצד עלינו לנהוג עכשיו, משלא בא הצלצול: על זה אין לספיר תשובה, מלבד אמירה לא לדיין השלמה, בדיעבד, עם עשייה על־פי דעתו של הלה.

מזה לא יציל אותו דבר, גם לא סילוקו של דיין מן הממשלה. שאילו סולק, היו אלון, או פלוני או אלמוני, שותף כדי מלחמה באיש דיין נלחמים עתה בדעותיו, תופסים את מקומו ותובעים יצירת עובדות מן הסוג השנוא על ספיר.

שום דבר לא יגאל את ספיר מן הסיוט, מלבד קבלת דעתו של בן־אהרון; ואם בכך הוא בוחל, נגזר עליו לחיות על־פי דיין גם אם הלה ייעלם מן המפה הפוליטית. המכסימום העשוי להינתן לספיר, הוא הסיכוי לעסוק בחבלות קטנות בתוכנית ישראל הגדולה, מבלי לגעת בהגשמתה ההדרגתית.

✱

האנשים המפוכחים, אלה הגורסים כי אחרי האמת של כל פוליטיקאי יש להוסיף את המילים „בערבון מוגבל" ימשכו כמובן בכתף ויעברו לסדר היום על דבריו של ספיר, כמו שעברו על הודעותיהם של אנשי מדינה אחרים. אולי הצדק עימם: אפשר בהחלט, על פי כללי המשחק הפוליטיים (שאינם כיהודים לישראל) לראות במריבה דיין־ספיר מבוא להסכם ביניהם. על־פי דעה זו אין כאן מחלוקת על עקרונות אלא על העיקר, כלומר על עמדות כוח במפלגה ובמדינה. ואת אלה יש לשפוט לא לפי קריטריונים המקובלים בבית מדרש אלא לפי אלה המקובלים במגרש כדורגל.

אך בכל שסברה זו היתה מושכת, מוטב שלא לקבלה, או לקבלה רק בהסתייגות רבה. ספיר, כמוהו כמשה דיין, ביסודו של דבר ביצועיסט — אך שניהם ביצועיסטים עם ערכים הבוצצים באופי יותר מאשר השקפת עולם. התדמית של נץ עשויה בצלמו של דיין ואילו זו של יונה בדמותו של פנחס ספיר ואין להלביש לזה את המסכה של זה. ורצה גורלו האכזר של ספיר כי שאינה נוחה ליונים, גם לא ליונים עצמתו הבשילה דווקא בתקופה שקנו לעצמם שני ומסכלים לשעבר כאומרי אמן.

הואיל וכך אין זה פלא שדיין, נטול העוצמה במפלגת העבודה, יכול לתבוע תשובות אופרטיביות ואילו ספיר הכל־יכול אינו מסוגל לתיתן. כי כדי שספיר יוכל להשיב דרוש אחד מן השניים: או ערבים ארצישראליים מורדיים, או עולם ערבי הנכון להשלמה עם ישראל. וכל אחד מאתנו חופשי לנחש את הסיכוי למימושה של אלטרנטיבה זו או זו.

קורא הארץ
מתוך עשרות אתרי הבניה שלנו
ארבעה יתאימו במיוחד עבורך

חולון
במקומות מרכזיים ושקטים בחולון, מקימה פאן־לון בניינים חדישים, על קרקע פרטית, בניה מעולה, מטבחים משוכללים בכל דירה. ברחוב זלמן ארן — דירות בנות 3 ו־3½ חדרים, ברחוב קראוזה — דירות בנות 3 ו־4 חדרים. דירות בנות 3 חדרים ברחוב ההסתדרות ורחוב פייר קניג. דירות בנות 3 חדרים ברחוב דב הוז. בכל דירה מטבח משוכלל, חרסינה צבעונית, גז ומים חמים מרכזיים.

כפר־סבא
בכפר־סבא בונה פאן־לון בנין רב קומות ברחוב גורדון, במקום שקט וקרוב למרכז. בבנין — פנטהאוז ודירות בנות 4 ו־4½ חדרים. לכל דירה — שלושה כיווני אויר, 4 חדרים. הכניסה תוך זמן קצר ביותר. ארבע מרפסות, שרותים כפולים, הסקה מרכזית ואספקה מרכזית של מים חמים. ההפרדה מוחלטת בין הדירות (אין קירות משותפים) והנוף הנגלה הנשקף מכל דירה, מקנים לדירות אוירה של „וילה פרטית" בבנין רב קומות. ברחוב תל־חי נותרו מספר דירות בנות

בת־ים
ברחוב רוטשילד פינת קדושי קהיר, מקימה פאן לון את „מגדלי רוטשילד". במגדלים בני 11 הקומות — דירות מדרגיות בנות 3—4 חדרים. כל דירה נפרדת לחלוטין מדירות אחרות באותה קומה, פינוי אשפה מרכזי, משטח מיוחד למשחקי ילדים, חניה תת־קרקעית, שרותים כפולים בדירות הגדולות. נוף פתוח לכל הכיוונים, מרכז קניה ושרותים. בנוסף בונה „פאן־לון" דירות בנות 5 חדרים ברחוב היוקרה של בת־ים — רח' דניאל, ודירות בנות 3 ו־4 חדרים ברחוב בנימין. כן מוצעים למכירה במרכז בת־ים חנויות ועסקים.

פתח־תקווה
ליד מוזיאון גוף האדם, באזור האזורים היפה ביותר של פתח־תקווה, בסביבת יד לבנים, בונה פאן־לון בניינים בני חמש קומות, במרכזו של פיתוח סביבתי חדיש. באזור זה נותרו למכירה דירות בנות 3 ו־4 חדרים ודירות פנטהאוז. בכל דירה מטבח משוכלל, טלפון־פנים הכנה לטלפון חוץ. חיבור לאנטנת טלוויזיה מרכזית וחרסינה צבעונית מלאה.

לוד: שדי דוד המלך, פינת שלמה המלך ● בת־ים: רוטשילד 34, טל. 863395 ● חולון: שנקר 47, טל. 845264 ● כפר־סבא: ויצמן 72, טל. 924010 ● רעננה: ראה הרצליה, טל. 937578 ● הכפר־סבא, טל. 924010 ● אשדוד: רוגוזין 4, טל. 055־25861 ● פתח־תקוה: ראה בני־ברק טל. 786191/2 ● ירושלים: שמאי 6, טל. 02־117935 ● בני־ברק: ז'בוטינסקי 20 (פינת רח' רבי עקיבא), טל. 786191/2 ● רמת־גן: ראה בני־ברק, טל. 786191/2 ● הרצליה: סוקולוב 58, טל. 937578 ● ראשון־לציון: רוטשילד 50, טל. 947043 ● פאן לון בינלאומי: ת"א, פרישמן 10, טל. 240224, 240225.

פאן-לון

סטודיו פאפו
עידן־יועצים לפרסום

مكان الأصل

هكذا من الأصل

הפאניקה של הבנייה

מאת שמשון ארליך

ניכוי מס־שבח במס־הכנסה על מכירת קרקעות ירסן את נדנדת המגרשים

מחירי הדירות ממשיכים להאמיר. הפאניקה שעורר שר האוצר בהח־לטה לצמצם את התחלות הבנייה ד־דאי תרמה לכך לא במעט.

לכאורה היה הדבר צריך להאט גם את הביקוש למגרשים וליצור נטיה להורדת מחיריהם. ההגיון מח־ייב שאם מספר התחלות הבנייה קטן, דרוש פחות קרקע. אלא שהדרובה הקרקעית היא מועטת והמחזיקים בה משוכנעים כי בסופו של דבר תש־פיע הצטמקותה של העתודה הקר־קעית על עליית המחירים. תמרונים פסיכולוגיים אינם משכנעים מבחינה זו את בעלי הקרקע, המוסיפים להח־זיק בנכסיהם בתקווה שהפיתוח יעלה עוד יותר את מחיריהם.

עליית המחירים המסחררת הגדילה את התמורה לכל דונם ואת הכנסות המוכרים בשיעור גדול מעליית מ־חירי המוצרים והשירותים. אם בעל קרקע שנזקק לדירה או לכל מוצר או שירות נדרש פעם למכור לשם כך כארבעה דונמים, יכול הוא כיום ל־הסתפק במכירת דונם אחד. במקרים רבים מספיקה מכירת עשירית השטח בהשוואה למצב כפי שהיה לפני כמה שנים. ההיצמדות לקרקעות עומדת ביחס הפוך לעליית המחירים: ככל שהמחיר עולה כן קטן הצורך הר־צון להפרד מהקרקע. זהו מעגל קס־מים שקשה לראות מוצא ממנו ב־מסגרות הקיימות.

יש בכך עוול גדול. אדם שרכש או ירש מגרש, לא נתעשר בגלל מ־עשיו הטובים או תרומתו. עליית ערך הקרקע נובעת מהשקעת הון ציבורי בקליטת עליה, בכבישים, ב־חשמל, בפיתוח שכונות חדשות. ה־פיתוח הציבורי הנובע מהכספים הל־לו הוא המעלה את ערך הקרקע. כיו־תר למנות גם את הרכישות של אד־מות ציבוריות מידי מינהל מקרקעי ישראל בפרוטות, בדרך כלל למט־רות שלא תמיד הן המטרות המוגד־רות שלמענן הוקצו. העברת הקרקע מיד ליד במסגרת מסחר בלתי מקצו־עי, כשבכל שלב מתוספים למחיר אחוזים נכבדים, מזיקה לא פחות מההיצמדות לקרקעות.

אין צורך להרבות בדיבור על הב־עיות החברתיות החמורות שמעורר יוקר הדיור. אולם גם כאשר הממש־לה פותרת את בעיית הדיור של פר־טים וקבוצות הריהי רק מעתיקה הנ־זק מתחום לתחום. מכירת דירות זו־לות יחסית לזוגות צעירים, לעולים ולמפוני משכנות עוני כוללת סוב־סידיה ענקית, המסומנת במסים או מילוות או הדפסת כסף. כל הדרכים הללו כרוכות בנזק שאולי אינו קטן מהמחלה שרופאה. המסים פוגעים ב־רצון לעבוד ומעלים את הוצאות ה־יצור ואת רמת המחירים. מילוות ה־חוץ מייבאים מטבע זר ומגדילים את מלאי הדולרים ללא שימוש שבבנק ישראל. אך גם את מספר הלירות האינפלציוניות המודפסות כנגדם. — מילוות פנים מעלים את שער הרי־בית ומגדילים את נטל הריבית ופ־רעון החובות הרובצים על תקציב הממשלה בעתיד. הסובסידיות לשי־כונים הציבוריים המוצברות בסופו של דבר למוכרי הקרקע הן על כן מזיקות לא פחות מהבעיות שהן נו־עדו לפתור.

המיסוי מעודד היצמדות לקרקע

יוקר הקרקע פוגע על כן במשק המדינה ואינו משרת כל מטרה חיו־בית. הוזלתה היא על כן מטרה מ־כובדת שהמיסוי הממלכתי הנוכחי אינו תורם במידה מספקת.

מס שבח מקרקעין הקיים כיום מחייב תשלום הנע בין 20 ל־40 אחו־זים מההפרש בין מחיר הקניה למ־חיר המכירה. בנוסף לכך מנכים ל־מוכר 6 אחוז מהמס לכל אחת מ־12 השנים שבין שנת ההחזקה השלי־שית ועד לשנה ה־15. כן מנכים לו אחוז מסכום המס לכל שנת החזקה נוספת. אדם שרכש קרקע לפני שנה ב־100,000 ל״י ומכר אותה עתה ב־300.000 הרוויח רווח ברוטו של — 200,000 ל״י או 200 אחוז. (נתעלם מההוצאות שהוא רשאי לנכות)· על כך ישלם 20 אחוז, או 40,000 ל״י. בידיו יישארו 160,000 ל״י או 160% בשנה. יש להדגיש כי אין אלה שי־עורי רווח דמיוניים.

שונה החשבון כשהמדובר באדם ש־רכש דונם ב־1,000 ל״י לפני 25 שנה והוא מוכר אותו ב־100,000 ל״י. הרווחים הם בחלקם הגדול אינפלצ־יוניים. האיש חייב במס של 40 אחוז (מעל לריווח של 400 אחוז). בגלל אורך תקופת ההחזקה פוטרים אותו מ־82 אחוז מהמס שהוא חייב בו. הוא יצטרך על כן לשלם 18 אחוז מהריווח. זהו שיעור הרבה יותר גבוה ממה שחייב לשלם מי שקנה את המגרש לפני שנה. עם זאת זהו שי־עור ריוח העולה בדרך כלל על כל השקעה אחרת ומעודד המשך החזקת המגרשים.

הפיתרון הנראה לנו הוא שינוי־המס. במקום מס־שבח הנוכחי יש ל־חייב הכנסה ממכירת מגרש במס הכנ־סה רגיל תוך התחשבות בירידת ערך הכסף בשנות ההחזקה. הדרך ה־אחת היא לנכות מהריווח את עליית המחירים לפי מדד יוקר המחיה; את הריבית נטו המשתלמת על אגרות־חוב צמודות. כמו כן, הצמדת הש־קעתו המקורית של המוכר למדד יו־קר המחיה תפצה אותו על ירידת ערך הכסף. הריבית נטו המקובלת לגבי אגרות חוב צמודות על כל שנות הח־זקת המגרש תבטיח כי הסכום שהוש־קע, ייצא אותה הכנסה פטורה ממס כמו אגרות החוב. בכך תבטח לו הכנסה פטורה ממס, השווה להכנסה שהיה מפיק מהשקעה אלטרנטיבית נטולת סיכון באגרות חוב ממשלתיות צמודות־מדד לאחר ניכוי. הריווח ה־נותר של המוכר יהיה כפוף למס הכ־נסה רגיל בשנת המכירה.

תשובה בצורת מעשים

דרך שניה היא לחלק את ההכנסה לכל שנות החזקת המגרש. אם הח־זיק המוכר את המגרש 10 שנים, תי־זקף עשירית הריווח לכל אחת מעשר שומותיו האחרונות. זוהי כמובן דרך מסובכת הרבה יותר מהבחינה הטכ־נית בגלל היעדר שומות מעודכנות אצל שלטונות מס הכנסה וגניזתן של השומות הישנות.

שתי השיטות יכבידו מכל מקום על החזקת מגרשים ועוד יותר על כדאיות קניית מגרשים. הן יקטינו את מלאי המגרשים המועבר מיד ליד לפני שהוא מגיע לקבלנים ויעודדו הגדלת ההיצע והוזלת מחיריהם.

לא מכבר שאל אותי תעשיין צעיר: מדוע עלינו לשלם מס הכנסה מלא, עד 70 אחוז, על כל פרוטה שאנו מרויחים לאחר שנים של השקעות, הרבה ניסויים, כשלונות, סכסוכים עם עובדים ועם הממשלה, ואילו מי שקנה ומכר מגרש והרויח בשבוע יו־תר משאני מרויח בשנים, פטור כמ־עט ממס? תשובה בצורה מעשית על שאלת אותו תעשיין תהיה בהכנית ריווח נוסף לצד המטרה העיקרית של הוזלת המגרשים והבניה.

שותפות חדשה

קיסינג'ר: על ארצות אירופה להבין כי יש צורך בפעולה הדדית

מאת ג'יימס ראסטון
שותף ל־הארץ
בניו־יורק טיימס

ניו־יורק

בהודעתו המדינית האחרונה ש־אושרה על־ידי הנשיא ניכסון, שלח הנרי קיסינג'ר שדר לאירופה שאפ־שר להשוותו מבחינה היסטורית רק לנאום המפורסם על תכנית מרשאל אותו נשא מיניסטר החוץ האמריקאי דאז, ג'ורג' מרשאל, לפני קרוב ל־26 שנה בהארווארד. אמנם, ההבדל גדול מהדמיון, אך בדומה למרשאל הכיר קיסינג'ר כי ארצות־הברית ו־אירופה הגיעו לנקודה קריטית חדשה ביחסיהן, ובנאומו לפני „אסושיאי־טד פרס" העלה קיסינג'ר אותן שא־לות פילוסופיות.

כלום אין משהו מעבר לאינטרסים חומריים ולאומיים המחזיק את אמרי־קה, אירופה ויפאן יחד? כלום אין אנו צריכים לנסות ולהבהיר את ה־אינטרסים הפוליטיים ואת האידי־אלים המשותפים לעולם הישן והח־דש, במקום להשאיר את העניינים למומחים לכספים, למסחר ולמכסים? בדומה למרשאל הציע קיסינג'ר ד־יון משותף בבעיות משותפות בין מדינות מסחריות גדולות, ולא תכ־תיב אמריקאי לפיתרונה של כל ב־עיה. הוא הציע לאירופה וליפאן כמה הצעות, אך הוא לא ניסה לכפות אותן.

אם בוחנים עתה את נאום מרשאל, הוא היה דליל מאוד וכמעט שטחי. אך מרשאל הדגיש אותה נקודה כמו קיסינג'ר: ארצות הברית מבינה כי כל מדינות המערב נכנסות לצרה ו־רוצה לעזור, אך אין היא יכולה לפתור את העניינים מוואשינגטון.

אותה נימה

ביוני 1947 אמר מרשאל: „כבר ע־תה ברור כי לפני שארצות־הברית תוכל להתקדם הרבה... צריך להיות איזה הסכם בין ארצות אירופה בא־שר לדרישות המצב ובאשר למידת שותפותן בהשפעה על כל פעולה ש־עשויה ממשלת ארצות־הברית לנ־קוט. לא יהיה זה נאה ויעיל אם ממ־שלה זו תקבל על עצמה להתוות תוכ־נית באורח חד־צדדי. תפקידה של ארץ זו צריך להיות להגשים סיוע ידידותי... על התוכנית להיות תוכנית משותפת, מוסכמת על כמה מדינות אירופה, אם לא על כולן."

קיסינג'ר דיבר בניו־יורק באותה נימה. הוא טען כי חלפו ימי הגישה של תכנית מרשאל ליחסי אמריקה־אירופה. הצלחות העבר יצרו בימינו בעיות חדשות. אירופה שוב אינה יבשת חלשה הנהנית מסיוע אמרי־קאי, אלא מתחרה חזקה. ואף שקי־סינג'ר הכיר בכל הבעיות המסחריות הכרוכות בדבר, הוא דבק בעקרונו

הנרי קיסינג'ר

של מרשאל כי צריכה להיווצר שו־תפות אטלאנטית חדשה, שאם לא כן יסבול כל העולם.

קיסינג'ר לא הזכיר את מרשאל בכלל לפני קהל השומעים שלו מ־„אסושייטד פרס". למעשה, כאשר דרש מאירופה להבין כי הגיעה לש־לב היסטורי חדש ביחסיה עם ארצות־הברית, ותבע ממנה להגיש ה־צעות לאמנה או שותפות אטלאנטית חדשה, הוא הדגיש עד כמה יהיה עתה קשה יותר לעשות זאת. לפני דור אחד שיתפו ארצות־הברית ואי־רופה פעולה מתוך פחד; היוכלו עתה להיות שותפות על סמך אידיאלים משותפים? קיסינג'ר הודה כי יהיה זה קשה הרבה יותר. לפני דור אחד הציעה ארצות־הברית לעזור לאירו־פה ההרוסה אחרי מלחמת עולם הש־ניה; עתה מציעה היא שיתוף פ־עולה או שותפות עם אירופה מאוש־שת, חזקה ובעלת כושר התחרות.

כן ציין קיסינג'ר כי על ארצות־הברית לחשוב על אינטרסים עול־מיים, בעוד שאירופה נוטה לחשוב על „אינטרסים אזוריים". הוא אמר: „על המדינות האירופיות למ־צוא פיתרון להסדיר הגיוון שלהן לשידות המטרות המשותפות המת־וות ביסוד אחדותן. שוב אינגו יכו־לים להרשות לעצמנו לחתור לאינ־טרס עצמי לאומי או איזורי בלי מסגרת מאוחדת. לא נוכל להישאר מלוכדים אם כל ארץ או איזור מד־גישים את האוטונומיה שלהם כל פעם שהדבר לטובתם, ומסתמכים על האחדות כדי לצמצם את עצמאות הזולת".

אזהרות דיפלומטיות

מלבד זה היו בנאום קיסינג'ר כמה אזהרות דיפלומטיות, שאי־אפשר להתעלם מהן. הוא הזכיר ל־בעלות הברית האירופיות כי אחרי וייטנאם נושבת בארצות־הברית רוח של התחפרות, לאומנות ופרוטקציו־ניזם; וואשינגטון אמנם לא תינ־טוש את בעלות בריתה, אך מצפה מהן להטות שכם בנשיאה בנטל של הגנה משותפת.

היה זה „נאום נשיאותי" במיטב מובנו של הביטוי, נאום המגדיר את בעיות השנים הבאות והקורא לאירופה להיענות להצעה של „שו־תפות", התחלקות בנטל ותחרות כל־כלית הוגנת — או להיות צפויה ל־תוצאות של הלאומנות והפרוטקצ־יוניזם האמריקאיות.

מבחינה זו, וכנראה מבחינה זו בלבד, אפשר להשוות את נאום קי־סינג'ר לנאום מרשאל בהארווארד. הוא אמר לממשלות אירופה כי תוך כמה שבועות יציג לפניהם ניכסון הצ־עות רשמיות לשותפות חדשה של המדינות התעשייתיות הלא־קומוני־סטיות, הצעות שיעמידו אותן ב־פני ברירה קשה מאוד בעניני כסף, מסחר והגנה. עם זאת הבהיר כי לפני שאלות מעשיות אלה נכנס־רה לסבכאים ולפני שאלה יתחילו לריב על דולרים, שיעורי ריבית, מכסים וכל השאר הדברים הנוג־עים חילוקי דעות בין המדינות, מו־טב כי מישהו יחשוב על השאלות הפוליטיות והפילוסופיות המשותפות לאמריקה, לאירופה וליפאן.

בסוף נאומו עבר קיסינג'ר על שאלות הכרוכות בבנין והטרגיים ד השפעת הפרשה על מדיניות החוץ. הוא התעמק כרבבן, וביקש לראות את הפרשה בתוך פרספקטיבה ד יחס של תודעה: הפרשה היא שנה קשה מבית ומחוץ כאחד; אחרי כוך הסערה צריכה הבדיקה להמשיך ב־דרכה. הנסיון ליצור סדר חדש ב־עולם הוא העסוק את המשקל ד הוא הבעיה המרכזית.

נאום קיסינג'ר היה נאום הגיגי, לא מן הסוג המשכה את משתתפי מסיבות העיתונאים. אך היתה באו־לם ההרגשה כי היתה בו קביעה ב־סיסית של המדיניות הלאומית ב־שנה קשה מבית ובתקופה קריטית ביחסים בין ארצות־הברית, אירו־פה ויפאן.

היתה זו הרצאה גדולה. קיסינ־ג'ר ידע כי כל אחד בקהל השומ־עים שלו חשב על ווטרגייט — אך עלה בידו להעמיד בהרבה את השאלות הגדולות של המדינות, ול־הגיע מה יכול אדם רציני לעשות כשהוא חושב ומבטט בספקבי את שאלות היסוד.

איך חיים

החשמלאי חי בדוחק

סיפורו של א.ז., העובד בלודזיה: הוא משתכר 890 ל״י בחודש כדי שהבת תוכל ללכת לבלות — חייבים הוא ואשתו להי בבית. בגדים — לא קונים

מאת יאיר קוטלר

אין הוא החשמלאי בלודזיה שאינו יכול לחיות בכבוד ממשכורתו. אחרי 23 שנות עבודה במפעל הטכסטיל המכובד, שיחוג בשנה הבאה יובל לקיומו. הוא פועל בעל הכרה, נשוי ואב לשניים (בת 15 וחצי, ובן 13) שהתאכזב ממפלגת העבודה, מן ה־מערך. הוא מעיד על עצמו כעל סוצ־יאליסט, אך ממהר להדגיש כי ה־ממשלה הפועלית של ישראל — היא ממשלה של סוציאליסטים כוזייפים. למה כך? תשובתו מצטמצמת ב־שלוש מלים: לא דואגים לפועל.

בעיצומה של מלחמת הקוממיות, בספטמבר 1948, הגיע א״ז לישראל במסגרת מח״ל — מגוייסי חו״ל. הוא נולד ב־1922 בגליציה, נמלט ל־ברית״מ ב־1939, נדד במלחמת הע־לם השניה בשדות אוקראינה ובער־בות סיביר. משפחתו נספתה בשואה. רק אחיו שרד. כבר אצל הרוסים עבד כחשמלאי, הסתדר. בסוף המלחמה התגייס לצבא הפולני הגולה, שירת שנה וחצי, חזר לפולין, השתחרר, יצא לאוסטריה ולגרמניה — ועלה לישראל.

הוא צורף לפלמ״ח, שירת בגדודים 7 ו־9, זוכר היטב את „הזקן" (האלוף יצחק שדה), שלא אחת האיץ להסיעו בטרמפ. אחר־כך הועבר לחיל ה־אוויר, השתחרר ב־1949, אחרי ש־השלים את ידיעותיו בחשמל ואלק־טרוניקה — באוסטריה ובגרמניה למד א״ז מכונאות רדיו באורס — נקלט בלודזיה ביולי 1950.

עשר שנים התגורר א״ז בבית ערבי נטוש בסלמה (כפר שלם), אליו פלש עם שיחרורו מצה״ל. לפני 11 שנה עבר לשיכון חיסכון בחולון. תמורת 8,300 ל״י קיבל שני חדרים והול מאר, אך גם עול של משכנתא של 4,000 ל״י.

משכורתו של א״ז נחשבת מכובדת — 42 ל״י ברוטו ליום עבודה. ב־ממוצע שנתי יש 25 וחצי ימי עבודה בחודש, גם החלק ה־12 של מש־כורת 13, בהיות א״ז עובד חודשי שנהנה רק מיתרון זה, אך צמוד — כנוהג בתעשיה — ליומיים בהפר־קה ובנוכחות. סך כל המשכורת, כו־לל הכל מכל כל, מסתכם ב־1160 ל״י ברוטו בחודש, או כ־890 ל״י נטו.

צביעות מודרנית

א״ז, רעייתו ס., ילידת ציכיה ש־עלתה ב־1939, ושני ילדיהם, חיים בבנייה הדירתית. כל אגודה מתד־שבת. אין מעשנים, וגם לא מבלים בחוץ. רוב הזמן נמצאים בבית. ה־חיים מתרכזים בהול הכניסה. א״ז הוא בעל מסודר, אב טוב, שכיר מאורגן. הוא רושם את הכנסותיו והוצאותיו בכל חודש בפנקס שחור קטן, המזכיר את פנקסו המפורסם של שר האוצר פנחס ספיר, שאותו הוא אינו כתבבב.

ביגואר [...] משכורתו ברוטו 1090.20 ל״י, לא כולל משכורת 13. בתוספת [...] בפנקס פירט [...] את הניכויים: מס הכנסה: 86.31 ל״י; מילווה בטחון: 30.67 ל״י; ביטוח לאומי: 43.16 ל״י; פנסיה: 47.03 ל״י; מס אחיד: 44.94 ל״י. סך כל הניכויים יותר מ־252 ל״י. אחרי הפחתת הניכויים מהשכר נותרו בידי א״ז 838 ל״י. נוסיף לסכום זה את החלק ה־12 מ־משכורת 13 והמשכורת תסתכם בכ־890 ל״י בחודש נטו.

ההוצאות החודשיות הקבועות מכ־בידות על משפחת א״ז. ב־1972/73 שילמו לעירייה 19 ל״י בחודש ועוד 22 ל״י הוצאות מיוחדות על פיתוח כביש עוקף, הרחק מן הבית. חשמל עולה 25 ל״י בחודש וגז 10 ל״י. אגרות הטלוויזיה והרדיו — 125 ל״י לשנה, או כ־10 ל״י בחודש. ביטוח למקרר החשמלי עולה 42 ל״י בשנה, או כ־3.5 ל״י בחודש.

הבת לומדת בשישית תיכון. שכר הלימוד, אחרי ההנחה, 108 ל״י ב־חודש, אך א״ז משלם עוד 34 ל״י בחודש בשביל ספרי־לימוד, טיולים ונסיעות. שעורי־עזר במתמטיקה — לפי מחיר מוזל של 18 ל״י לשעה — עולים 400 ל״י בשנה (בעיקר בחוד־שים האחרונים ללימודים), או 33 ל״י בחודש.

במלים אחרות: א״ז נאלץ להוציא בכל חודש מינימום של 265 ל״י על הוצאות־בית קבועות ושכר לימוד בתיכון. ממשכורת נטו של 890 ל״י נותרות בידיו 625 ל״י — והוא עוד טרם הוציא אגורה על בנו, המסיים השנה את הרפורמה, ביגוד, בידור, מזונות.

הטלוויזיה — בידור עיקרי

האשה, ס., היא עקרת־בית למד־פת. כבר מזמן ויתרה על ביגוד אופנתי, תיאטרון וקולנוע. מסתפקים בטלוויזיה. א״ז אינו מוותר על שבו־עון ילדים לבנו, אך נאלץ להסתפק בקריאת עתון צהרים רק שלוש פע־מים בשבוע. אמנם קונים בגדים, אבל כאלה שאפשר להשתמש בהם בכל עונות השנה, וכך גם בהנעלה. מט־ליאים טלאים, מתקנים סוליות ועק־בים. לא מתלבשים כי לא יוצאים.

הבת, העלמה הצברית, כועסת על הוריה המסתגרים בביתם, תובעת כי־הם לצאת, להתאוורר, אך האם מב־הרת להשיבה לה: אם נצא לא יהיה בשבילך. חברותיה מתלבשות יפה, מתגוררות בדירות יותר מסודרות. ה־כסף נשפך כמים. מצבם של השכנים שפיר. לרבים מהם מכוניות פרטיות, משטח החניה הצמוד לשיכון הגדול כבר צר מהכיל את הרכב הנוצץ.

הגב' ס. אינה מקנאה בשכניה, אך היא מבקשת להדגיש כי נהגי אגד, בעלי משאיות ומטפאים, הת־חילו בכלום ההולך להם. למה לבע־לה, חשמלאי ותיק, שכר כה נמוך? קשה לה להבין מדוע חשמלאי חדש במפעל נהנה משכר כמעט זהה ל־בעלה, שלזכותו וותק של 23 שנה. המורות הוותק משלמים עד שתי ל״י ליום. האם אפשר בשכר יומי של 42 ליום ברוטו להחליף דירה? הבת והבן ישנים בחדר אחד, ההו־רים בחדר האורחים. הגב' ס. בראו־זה את סבל בעלה [...] מגיעה למסקנה כהירה: [...] אין תגבה בישראל. כה על פוקליט? הפועלים יצחק בן־אהרון? הבעל והאשה נלהבים כמנו, אך הוא רק אחד. א. מספר על עצמו כי הוא סוציאליסט שנוה לחלוטין מפנחס ספיר. זאם פועל יכן בכבוד מ־8 שעות עבודה ב[...] כי א. יכול להרוויח גם מ[...] מעבודות נוספות, אך הוא [...] לעבוד בפרך, או להסתו[...] נוספות. בעד כל לירה יש[...] מים מס כבד. לא כדאי ל[...]

א״ז קם בכל בוקר ב־5:30 לעבוד ב״ק. ב־4.30 אחה[...] לבית רצוץ ועייף מעבו[...] ליד מכונות הסריגה, מן התחזוקה, מעבודה רצוני[...] חלטר אחרי 10 שעות [...] אצל קבלן פרטי או שכ[...] מוטב להישאר בבית במנוחה.

דרישותיו של א״ז צנועות [...] משתכר עוד 300 ל״י [...] כבר היה כמו לורד. אך [...] להחליף דירה, להוסיף [...] להחזיר את הטלון לקבלו [...] להחזיר חובות על חשבון [...] שהיה נוטל, לחסוך קמעה [...] ביל לימודי התיכון לבן [...] עתון בכל יום, ליהנות [...] וירקות העונה.

היום מסתפקת משפחת [...]: קניית מצרכים בסיסיים. כבר לא נכנסו הביתה חד[...] לדבר על פירות. למה — [...] הבן — גובים ממנו 25 א[...] שקית שוקו כאשר המחיר [...] האריזה הוא 21 אג'? מה להשיב לצעיר העירני. [...] לו: אל תקנה... אל תנ[...] אינו מוכן לוותר: אבל שוקו...

א״ז אינו חבר מפלגה. [...] שיאפשרו לפועלי ישראל [...] כבוד, לגור בתנאים אנו[...] שלה סוציאליסטית „לא [...] חייבת, על פי מצעו של [...] כיח חינוך חינם גם בה [...] ניברסיטה, ביטוח בריאו[...] התבורה זולה. א״ז אינו [...] שכניו בעלי הפריבטים. [...] תפק בהתנהגה ציבורית, [...] שהתפעל כדבעי בשבת וחג. האם מיני[...] הוא שואלני — לא כבית [...] בעיני ילדיו — הוא כמס[...] כבר לא נראים האב והנ[...] בכביר־תרבות על שום ש[...] בבתיהם רוב הזמן כפאה [...] אמצעים, אינם רוקים [...] אינכה האחרונים, כמי [...] מבקרים בתיאטרון או ב[...]

א״ז מבקשני לא לסת[...] לגבי צורת הצבעתו בבח[...] בית לכנסת. רעיתו הו[...] יצביעו בעד אותה מפ־[...] לה את קולם בבחירות. [...] א״ז כועס על מפ״ם, ש[...] רך, איבדה את חוס ה[...] בגדה בפועלים. הוא א[...] בערך כזה. אמנם בהש[...] מודהה — הודהה ב[...] במפ״ם, אבל האם מפלגת [...] באחדות היא אותה מ[...] לפני שנים לא רבות? [...] ס. מתלבטים, אינם יוד[...] להצביע, אך לא מן הנמ[...] של „דבך ישלו לקלפי [...] בקייר או מפלגה אחרת [...] כשאלה כן המערך. ס. [...] כך בכל מפלגה שהצ[...] אך האם יש כזאה?

היהודי הגלותי: מיתוס ומציאות

מאת אמנון רובינשטיין

יחד עם ההכרה בדימוי הצברי האמיתי השתנתה תדמיתו של „היהודי המכוער"

שורשי הצבר יונקים מעליונותו על פני היהודי הגלותי הנחות. אחד משורשי המשבר מוליך אל התי־יחסות ליהודי הגלותי, ממש כשם שעליונותו של הצבר המיתולוגי הי־תה חייבת להיות מלווה בהשפלתו של האוכלוסבמהופך, הנער הגלותי.

שלילת הגולה הורגבה במציאות הישראלית — וכמה טבעי ומובן הד־בר — לשלילת היהודי הגלותי. דמו־תו של איש הגלות היתה דוחה ול־עתים התקרבה יותר על המידה לד־מויים אנטישמיים מסורתיים. הדב־רים ידועים מכדי שצריך יהיה להרחיבם.

היחס של הצבר לגולה וליהודי־הגולה הוא דו־ערכי. רוב רובם של ילידי הארץ מקבלים את הרעיון ה־ציוני על פיו ישראל קמה בראש ו־בראשונה למען יהודי התפוצות.

בספרו של פרופ' שמעון הרמן „ישראלים ויהודים" (ניו־יורק, 1970), יש הוכחות רבות לאיתנה האידיאולוגיה הזו בקרב צעירים. ספר זה מבוסס על מחקר שנעשה בין תלמידי תיכון בשנים 1936 — 1965. רוב התלמידים הנחקרים — כ־55 אחוזים — מצדיק את קיומה של ישראל ב„סבלו של העם היהו־די בגולה שלא מולדה".

שיעור זה ודאי עלה בעקבות מל־חמת ששת הימים, ההתעוררות ה־לאומית המוחשת בקרב יהודי ברית־המועצות. אך הצבר לבנו ביהדות הגולה נובע כתהו־יתו כי יהדות זו היא נתונה בכל תנאיה. בדימויו העצמי רחוק הצ־בר מהיהודי הגלותי. הוא בז לחו־סר־האונים שלו ושונא את „פהד־בותו". הוא חש קרוב יותר ל„גוי הבריאי" בגופו ובנפשו כאשר ל„יהו־די המתנסבכי" בגולה.

פיזיק מובהר

יחס דו־ערכי זה מגיע לשיאו ה־אבסורדי ביחסו של הצבר לשואה. רצח יהדות אירופה משמש בעת וב־עונה אחת הוכחה ניצחת לאידיאו־לוגיה הציונית־ישראלית וכתם־קלון ליהדות אירופה ש„הלכה כצאן לט־בח". בספרם „המיליון הראשון של צברים" (ניו־יורק 1970), כותבים מרגלית בנאי והרברט רסקול בכב־הו של הצבר כי „הוא מרגיש עליון כלפי התמיד היהודי מחו״ל", וכי יחסו זה מושפע מן העובדה כי אינו יכול להבין „מדוע נתנו שישה מי־ליון יהודים לנאצים לרצוח אותם. אין הצבר יכול להבין מדוע הם לא מתו על רגליהם. זה סיום עבודה. זה כתם על כבודי".

דברים אבסורדיים אלה משקפים נאמנה הלכי רוח מקובלים בקרב ה־צברים — הלכי רוח שכתבו בצוק כ„בירות כוהרי".

כך או כך, יחסו של הצבר אל ה־יהודי הגלותי השפיע על עיצוב דמותו שלו. ד״ר ג. טמרין וד. בר־צבי בדקו, בשנת 1963, את הדימוי העצמי כשהוא בצומת עם היהודי הגלותי. תוצאות המחקר — שהיה חלוץ בתחום זה — מאלפות. הצב־רים שנתבקשו לתת תווי־היכר ב־דמות הצברית הציבו סטריאוטיפים שתאם את המיתוס. על־פי תשובות אלה, הדימוי העצמי של הצבר הוא כלאכותי:

„הצבר: הופעה — גבוה, בעל בלורית, חסון ומוצק, שזוף, עיניים בהירות, מגומש, שער צהוב או אפור. לבוש — פשטות מרושלת, סנדלים, מכנסיים, כובע טמבל. אי־שיות — פעיל (עירני, לעתים סר־קר), תוקפני (תקיף, כרדני), מחו־כר נימוס, יהיר, שחצן, לאומי, בעל השפעה, חצוף, מקובל ובעל עמדה, טוב לב, רציני ושקול, פיקח ונבון, חופשי, כן, חלוצי, ציוני (ובעל חוש הומור)*)".

ולעומתו, סימניו של היהודי הג־לותי:

„נמוך ורזה, מבטאו זר, הוא חלוש חולני, עיניו עצובות, יש לו פאות ו/או זקן, הוא חיוור ואם הוא מבו־גר ניכרים בו סימני זיקנה כמו רעד וקמטים. הוא לבוש בדים מסור־תיים אירופיים כהים ובלויים, ול־ראשו כובע או כיפה.

באישיותו הוא סגור וזר בכל מקום, אחוז פחד ומשרתות, מתבטל דתי־מסורתי, כבד וחסר עירנות ו־פעילות, חסר ביטחון ומשפיל, שקט, הצנוע, שותק, ביישן הנבוך, [...] הציתו, עצוב ואינו מתפשט, מג־לה עקבות משבר, תלמיד שקדן, עוסק ברוחות, רציני ומנוגר ברוחו.

היהודיה הגלותית צנומה ורזה או נבוכה ושמנה, שערה שחור, עיניה עצובות, שחורות או בהירות, מב־טאה זר, והיא חיוורת".

דברים אלה עוררו בשעתו חילו־קי־דעות, אך מי שחי בישראל לא הופתע ביותר על־ידי הממצאים הללו. כותב אהוד בן־עזר: „הצבר בז ל„פליטים" היהודים, שהגיעו ארצה אחר השואה, אלה שאפילו עברית אינם יודעים, שמכנסיהם הקצרים אינם מקופלים, אלא מש־תלשלים עד לברך ושנימוסיהם הם אות לחולשה ולנשיות".

ספרו של שמאי גולן „מותו של אורי פלד" נותן ביטוי מלא לקבי־עה זו:

גיבור הספר, שמו אורי פלד (לש־עבר: יזוק קופרמן) וכמו המחבר עלה ארצה כנער פלים משואת אי־רופה. מפגשו עם החברה הצברית הוא דו־ערכי, כשהרצון להיות דומה לחברה החדשה מלווה במרירות צר־כה העוינות לנער השונה. הספר רווי מפגשים קשים בין החברה ה־ישראלית הוותיקה והמבוססת לבין הפליט הבא מכם, מהגולה. את ה־דברים החריפים ביותר מטיח באורי — יזוק — ידידו מינק, צבר בן צבר, בן הארץ זה חמישה דורות:

„לוחמי מלחמת השחרור מתו למענך, כדי שהארץ תו־כל לקלוט אתכם הפליטים ה־מגיעים מטבעים גלויות. אנח־נו שפכנו דמנו למען הארץ ה־זאת, ואתם, אומר אני לכם, אל תמכרו אותה לדיר הזירים בנעלי השחור־כבר ההדורים הגלותיים כלכם".

המטאמורפוזה ההכרחית

דברים מחרידים אלה הם רק בי־טוי אחד של היחס השלילי היהיר לניצולי הרצח הנאצי מצד־החברה הצברית. הדברים מחרידים בכוח שלמרות קיצוניותם הם מבטאים נאמנה את אותה התודעה המרכזית במציאות הצברית.

חיזוק נוסף לתהיה זו נמצא ב־דמות הצבר והיהודי הגלותי כפי שהם מופיעים בספרי הילדים, עלי־הם גדלנו ועליהם גדלים ילדינו.

ספרות זו ממחישה את שני הגי־בורים המיתולוגים, הצבר העליון והגלותי הנחות, בצורה הברורה ו־המובהקת ביותר. הסכמה בספרי ילדים אלה היא שהנער הגלותי ה־חלוש והחיוור הופך להיות אדם על־ידי עלייתו תהליך של היטמעות בתוך החברה הצברית, לשאת גינו־נה [...] דים רבים.

כך, למשל, בספרן של ימימה טשרנוביץ ומירה לובה „שני רעים יצאו לדרך" מופיע הנער מהגולה החיוור (אך בעל השכל היהודי) כשנגדו עומד אילן, הצבר הגבור. אין צורך לומר ששניהם הופכים להיות חברים וכי יעקב דושינסקי מפולין עובר תהליך של הפיכתו ל־צבר תוך זמן קצר.

סכמה מסוג זה חוזרת גם בספרים רבים אחרים — כמו ספרה של רב־קה קרן „רותי — שמוטי". כל הס־פרים הללו כתובים מתוך כוונה טובה ומתוך רחמים על „הנער ה־פליט", אך הפיתרון היחיד לו מצוי בהפיכתם של הנערים החיוורים וה־מבויישים לצברים בריאים ושזו־פים. רק לעתים רחוקות חש הקורא הצעיר בושה למראה חבורתו הצב־רית כמו בספרו של עמירם אביחי „מלחמת השלוליות".

בסיפור בשם „אנחנו נעזור לך" מוצג הנער הגלותי הקלאסי: „חיוור פנים, צהוב שיער" בחור בלבו־שו, „פניו עגלגלות כפני ילדה, חי־וורות וחסרות דם, שערותיו הלב־בניות־צהובות סרוקות בקפידה, מעל מצחו הלבן והחלק". בקיצור, הה־פך הגמור מהחבורה הצברית המק־דמת את פניו בלעג המקובל: „ב־חיי שהוא מצחיק". הנער הגלותי, ה„מתכווץ ומרעיד בכל גופו" למש־מע אווירון בשמים, קושר ידידות רק עם ילד אחד, בשה'לה, „שגם הוא ילד משונה קצת".

ברצונו להדמות לחבורה הצברית, טוען הנער הפליט כי הוא יודע לש־חות, וכדי להוכיח זאת הוא קופץ לתוך בריכה וכמעט טובע בה. מא־רע זה מביא סוף סוף לעזרה בק־רב החבורה הצברית: „פתאום מועוטים כאשר היינו, הבנו בבת אחת הרבה דברים. הבנו כתום של דיבורים מלעיגים וסתמים. הבנו מה הם עשויים לחולל בנפשו של הילד שלועגים לו... החרשנו".

אך גילויי חריפה מסוג זה נדירים בספרות הילדים הישראלית. הסכ־מה הרגילה היא זו המצויה בספרה של יעל רותנן „המצחיקה עם העגי־לים". נער ישראלי רואה את שם הספר ויודע באורח אינסטינקטיבי כי המצחיקה עם העגילים יכולה להיות רק אחת: הנערה, העולה החדשה, המצחיקה, השונה, הזרה, „התבוייתי". ואכן הספר עוסק ביל־דה בשם מריאנה, שהגיעה ארצה מהגולה, עם עגילים; „הנערה החי־וורת" מתבוננת בילדים הצברים „בעיניה השחורות הגדולות כהיה פגועה".

„הילדים הצברים מקבלים אותה [...] הגילה, מדביקים [...] שלא הנושא את הסיסמה „אני חמור" וכיוצא באלה תעלולים חב־ביים. אך הילדה מהגולה מתאקלמת מהר: היא מסירה את העגילים ו־מדברת כמו כל חבריה. לקראת סוף הספר היא מגיעה למעמד צברי על־יון:

„בוקר טוב!" ענתה מריא־נה בחוצפה צברית ממש לא־ביה — אותה מגלה לי את אמריקה?"

וכך, לאחר שהיא הסירה מעליה את כל סממני הניכור, היא תחיה באושר לעולם ועד.

„גולה זה פולניה"

אך לא הכל יהיו באושר עם ה־דימוי המיתולוגי של היהודי הגלותי הנחות. זה אינו עומד במבחן ה־מציאות מבפת כהאופו הצבר. הי־הודי הגלותי של היום כונה לחלו־טין מדימוי הפופולארי. הפירה שהולידה את היהודי הגלותי הקלא־סי נרצחה בשואה. שרידיה נפלטו. היהודים הגלותיים של היום הם לרוב תמירים ובריאים ושונים ב־תכלית מכל סיפורי הילדים והאג־דות למבוגרים. הצבר נפגש עמם ומאבד את עשתונותיו ואת מצפנו. היצבר לא הכין אותו למפגש מסוג זה. תאומו הנחות אינו מצוי עוד שם למטה אלא ניצב נגדו במלוא קומתו.

כדי להמחיש מבוכה זו של הצ־בר, שאלתי מספר ילדים בגילים 6 עד 9 שאלה אחת: „מי ספורטאי יותר טוב: הצבר הישראלי או ה־יהודי הגלותי?"

התגובה האינסטינקטיבית לשאלה זו היתה: „הצבר הישראלי, איזו שאלה?" לאחר מכן החלו הפיקפו־קים: „רגע אחד", אמר אחד היל־דים, „אבל מארק ספיץ חי בגולה". „ומה עם טל ברודי?" הוסיף שני. מבוכה גדולה השתררה עקב שא־לות אלה עד שהכריז שלישי כי „אמריקה אינה גולה ומארק ספיץ הוא לא גלותי". מה היא, איפוא, גולה, שאלתי. „גולה זה בפולניה" ענה האסם אחד וביטא במשפט זה את חוסר־האונים ואת פשיטת הרגל לשתי דמויות מיתולוגיות. היהודי הגלותי הקלאסי נעלם עם היעלמות יהדות „פולניה" והיעלמותו השמי־טה את הבסיס עליו הוקם פסלו של הצבר העליון.

שינוי גישה זה, בין ילידי הארץ, ניכר גם במחקר הנוסף שערך ד״ר ג. טמרין בקרב חמישה בתי־ספר תיכוניים. המחקר נערך בשנת 1969 — רק שש שנים לאחר המחקר ה־עיקרי ושנה וחצי לאחר מלחמת ששת הימים. במחקר זה ניכרים שינויים ברורים: גיבורי־משמעות — [...] שלנו — כלפי הדימוי העצמי של הצבר וכלפי היהודי הגלותי.

כלים שלובים

הצבר נהיה יותר מציאותי, קרוב יותר לדמותם של ילידי הארץ; קר־בתו היא בינונית והאורח כהצגגי והארגונבי נעשה לעתים קרובות על דרך השלילה. הערות שליליות מפו־רשות — המתארות את הצבר כאגו־איסט, עגל והאופורטוניסט מופיעות בחלק מהחיבורים. שינוי בכיוון הפוך בולט בדימוי של היהודי ה־גלותי. אף הוא מתקרב למציאות. נעלמות התכונות המיתולוגיות ולעי־תים אף מופיעות תכונות חיוביות: לעתים הם שריריים, גבוהים וכחו־לי עיניים. דמות הנערה הגלותית, החיוורת מפנה מקומה לנערה נאה, אפילו מגרה.

ושוב מעניינת תופעת „הכלים ה־שלובים" שבין היהודי הגלותי לצ־בר המיתולוגי; השינוי הוא הדדי; שקיעתו של הצבר מלווה בעלייתו של היהודי בגולה. כלים שלובים אלה הם שנתבר למשבר הצבר מי־כד ההיסטורי־אידיאולוגי. אנו פוס־קים כאן בשינוי ערכים מהותי.

בעבור נוכח יהדות אמריקה וה־מערב, ובמובן אחר גם נוכח יה־דות ברית־המועצות, איבד הצבר את אמונתו באמיתות ישנות. גרוע מזה: לתדהמתם, נוכחו כמה צב־רים רגישים כי אינם היפוך־יהד־רות: הם החלו לחוש כיצד תכו־נות שיוחסו ליהודי הגלותי הולו־דבקות בהם עצמם. הם קוראים ב־עתונים כי בירושלים הוקם בית ספר מיוחד לסטודנטים — „מגביה־גים" בעברית צברית.

בית הספר מוקם על־ידי קרן ה־יסוד והסוכנות היהודית, המיוחדת, במטרה להכשיר ישראלים צעירים להיות שגרירים מקצועיים, כדי שירכשו — בלשון העלבים כל כך דוחה זה — „ידע מודיעני מצוד־כן על יהודים עשירי נכסים הגד־(„מעריב" 20.11.72).

הצבר־המושב קורא קטעים כמבו זה ושואל את עצמו מי כאן היהודי הגלותי, מי הגבאי, מי השנורר, מי כאן מייצג את „הכולל"? לאחר שהוא חוזר מסיור בחו״ל הוא מס־תובב ברחובות תל־אביב ולפתע חוזרת להכרתו האמת המרה, כי השטעטל חי וקיים היום בישראל יותר כאשר בגולה.

הוא סוקר את הכלכלה הישראלית, את „הלופט מענטש" של המשק התעשייה הישראלים — הלקם מנוהלים בידי צברים — ומתחיל לשאול מי ירש את אופיית הגלות. הוא רואה כיצד מורים ישראלים אצל גבירים בחו״ל ומתניפים להם, ומטען של זכרונות מרים מתעורר בקרבו. הוא רואה את הליכות המס־חר של עמיתיו בארץ והולה עד־ברת בו: אותן תכונות שליליות שיוחסו לסוחר היהודי הגלותי מקו־בת־דנא, מתגבכות היום דווקא ב־ישראל, יותר כאשר בקרב יהודי הגולה.

הוא יודע כי גם מבחינת הבוטר הגופני והספורטיבי אין הוא הברית עולים על יהודי הגולה, וכי בסטר־היח רבים היפני גברים ישראליים עולים אך במעט על הישגיהן של נשים יהודיות בגולה.

אם אין הוא שואל את עצמו שא־לות אלה בקול רם הרי זה, לפיתים, משום שהוא מפחד להשיב עליהן.

(מאמר מתוך [...] של שנתון ה״ד).

*) יש דמיון בין תווי־אופי אלה לבין תכונותיו של האדם הישראלי כפי שהוא משתקף בעיניהם של תל־מידי בתי־ספר יסודיים ותיכוניים, במחקרו של קלמן בנימיני, שנערך בשנים 1965—68, „קווים לדמות ה־אדם הישראלי, האמריקאי, הגרמני והערבי בעיני נוער ישראלי", מגמות, כרך כ״ז, ע' 361.

משמאל: „עולים מבריה״מ בנמל־התעופה לוד" (בתוך) ובארק — עולה מארה״ב (משמאל). קשה לבבוא דימוי ברור לבין הצבר. המיפגש עם העולה שינה את יחסו של הצבר אל היהודי הגלותי.

ברכות ואיחולים
לסוכנינו המצטיינים
בביטוח חיים
שהגיעו להישגים
והתקבלו כחברים
ב
מועדון
הפיסגה

צבי ביתן	ירושלים
ברוך בלומנפלד	באר־שבע
יהודה בלכר	ראשון לציון
אממאנס ברברה	עכו
חיים וייצמן	ראשון לציון
משה זרנצ'י	פתח־תקוה
חאלד חליל	כפר בנה
שלמה כהן	ירושלים
שלמה לוי	בת־ים
דורון לוטן	תל־אביב
א.ע. לרנר	נתניה
יצחק סמואל	תל־אביב
אפרים פאר	באר־שבע
עבדלה פואד	נצרת
אמנון צמח	חולון
יהושע רוזנטל	תל־אביב
אריה שוורץ	נתניה

מגדל
חברה לבטוח בע״מ

האינטרס הפוליטי שהכתיב את עמדת הוואתיקן לשואה

מאת חולדה ליברנומה
סופרת „הארץ" באיטליה

פירנצה

בראשית החודש הופיעו שני ספרים נוספים המתייחסים למיסמכי הוותיקאן מתקופת מלחמת העולם השנייה ויש בהם כדי לזרות אור על מדיניות הכס הקדוש באותו פרק זמן. אין ספק שיש בהם כדי לתת תוקף מיוחד לביקורת שנמתחה על מדיניות הוותיקאן בתקופת מלחמת העולם השנייה. עיון בהם מלמד שבראש דאגת פיוס הי"ב וחבריו היתה סכנת ההתפשטות הקומוניסטית וכי במידה לא מעטה ראו בגרמניה הנאצית חוליה חשובה באמצע לבלום את מה שכינה מזכיר המדינה ההגמון מאליוני „סכנת הסובייטיזציה של אירופה".

אחרי כבוש אפריקה הצפונית ושיחרור לנינגרד מהמצור בחורף 1943, גברה בוותיקאן הדאגה לעתיד אירופה, והחשש מהשפעת הקומוניסטים. ובמגעים שקיים לקראת סוף שנת 1943 עם הבריטים הביע מאליוני את הצורך שלא להשפיל את העמים המנוצחים „כדי שלא לאלצם להילחם עד לרגע האחרון מטעמי כבוד לאומי". הוא התנגד לתנאי הכניעה ללא תנאי כפי שדרשו מעצמות הברית, ודרש יחס יותר „מעשי, יעיל ואנושי" כלומר שבעלות הברית יודיעו לגרמנים, כלשונו, „היכנעו ונהגו בכם יפה". הוא הסביר את עמדתו, בין היתר, ברצון לחנך לערכים חדשים את הדור הצעיר בגרמניה וטען שכובשים לא יוכלו לשכנע את המנוצחים, וכי רק מנהיגי גרמניה יוכלו לעשות זאת.

מאליוני הביע התנגדות לתכנית לחלוקת גרמניה אחרי הניצחון, מחשש שחלוקתה תחזק את ההשפעה הסובייטית באירופה, ודומה שלא האמין בכוחן של המעצמות האנגלוסכסיות בעצמן לעמוד בפני התפתחות זו בלעדי גרמניה. ייתכן שסמך יותר מדי על הנסיון ההיסטורי אחרי מלחמת העולם הראשונה כשהבדלנות האמריקאית הרחיקה את וושינגטון מבאורעות אירופה.

בדעותיו של מאליוני ישנו עדיין סימנים להנחתו של היטלר שהאנגלוסכסים עשויים ברגע מסוים לפנות עורף לבעלי בריתם הסובייטים. אולם הבריטים לא שעו לוותיקאן ומתוך המסמכים ברור שלא ראו בנפילת גרמניה הנאצית גורם לסובייטיזציה של יבשת אירופה וחוז השפעה אנגלו־סכסית קבועה.

אין ספק שבוואתיקאן ידעו היטב על קיומם של מחנות המוות, על הרדיפות ורצח המוני יהודים (המסמכים מביאים דוחות של רונקאלי, השליח האפוסטולי באיסטנבול ומי שעתיד היה להיות האפיפיור יוחנן הכ"ג, המתייחסים למצב היה נהיר לקריית הוואתיקאן). לברות זאת התנגד מאליוני לקיום משפטי פושעי מלחמה מחשש להשפלה יתר של גרמניה.

הפחד מפני התפשטות ההשפעה הסובייטית הינחה את מדיניות הוותיקאן בתקופת המלחמה ובכך יש הסבר לסבלנות הכס הקדוש כלפי גרמניה הנאצית, מדיניות שיש קשרים אותה גם בעמדה פרו־גרמנית אישית של האפיפיור פיוס הי"ב שכיהן שנים בגרמניה כשליח האפוסטולי של הוותיקאן.

המסמכים מבהירים שהקו המנחה את הוואתיקאן היה חוסר אמון מרים במעצמות האנגלו־סכסיות ופחד עמוק בפני מוסקבה ומכאן שאיפה להציל את העוצמה של גרמניה. את יחס הוותיקאן לשואה היהודית יש לראות במסגרת זו ועל רקע אנטישמיות מדורי דורות: האינטרס הפוליטי הכתיב הכריע את עמדת הוואתיקן כלפי השואה היהודית, כה גם שמטעמים דתיים היסטוריים ראו פיוס הי"ב וחבריו את העם היהודי כאשם במות ישו.

המסמכים מעידים על אישיותו הגדולה של אנג'לו רונקאלי שעתיד היה לזכור כעבור כעשרים שנה כהן כאפיפיור. לשגריר ישראל ברומא בורים פישר, שאילו היה הדבר תלוי בו בלבד היה הוותיקאן מכיר במדינת ישראל. ההגמון מונטיני, שהוא האפיפיור הנוכחי, והיה בתקופה האמורה אחד מעוזריו הראשיים של פיוס הי"ב, קיבל את הדיחות רונקאלי, אך אין ספק שהכבים לקו מדיניות הוואתיקאן באותם ימים.

המסמכים שפורסמו נוגעים בעבר בקיף לשיקולים הפוליטיים שהניעו פיוס הי"ב בעניין השואה היהודית.

פרשת ווטרגייט: כוח ונאמנות

הם רצו להצליח יותר מדי

מאת צ'ארלס פאנויואסי
„הארץ" בוואשינגטון

וואשינגטון

סביב לניכסון — ג'ון ... האלדמן, מוריס סטאנס, ... ג'ון דין — נתגבשו בפני שלא הצליחו, אלא להצליח יותר מדי בתפקיד... אנשים המעורבים ע... עזרו לניכסון במסעו להחזיר את המדינה מסף התמוטטות העצבים, עזרו לו לזכות בתקופת־כהונה שנייה בנצחון בחירות עצום חסר תקדים, והרמו תרומה ניכרת למה שבכתה מפנה ימינה בארצות־הברית.

כתוצאה משערוריית ווטרגייט, מוטלים עתה ההישג הראשון והשלישי בספק, והחליש המנגנון של ניכסון לשלום.

לאישים הנזכרים ולניכסון יש כמה תכונות בסיסיות משותפות. אין הם בני הממסד של מזרח ארצות־הברית. אין הם אוהבים את אמצעי התקשורת — העיתונים „ניו־יורק טיימס", „וואשינגטון פוסט" רשתות השידור סי.בי.אס. ונ.בי.סי. וכתבי־עת כמו „ניו־ריפאבליק" — והם מאמינים כי אמצעי התקשורת נבנים באופן שרירותי להבאיש את ריח השמרנים הוותיקים של אמריקה שאלה. בדומה לנשיא מאמינים הם אמונה פילוסופית בסיסית כי ארצות־הברית נחטפת בצורה מסוכנת ע"י עילית ליברלית, מתירנית, המורה רוח של הרס עצמי, המבהלת את האוניברסיטאות, את הרבנות ואת דעת הקהל וכי יש לעשות משהו כדי להחזיר על כנם את הערכים האמריקאים הישנים הטובים.

בדומה לניכסון אין מוצאם של אישים אלה מאוואנגארד, אף לא מן האוואנגארד של מקצועותיהם. הם לא היו פוליטיקאים או אישים אצפוזהר, אלא עורכי־דין, אנשי עסקים, מנהלי משרדים שעבדו קשה. ניכסון היה גיבור בעיניהם מכיוון שהלך בין ה„מתיכי" הפוליטיים, הביס את האמפרי, עשה היסטוריה בפקינג ובמוסקבה, והביא יציבות, סדר, והקדשת סבירה.

השד מפחד

אחרי ארבע השנים הראשונות יכלו אנשים אלה לברך את המוטל עליהם ולהתברך בעצמם על השגה בטוחה ועל סיכוני הרוב בארץ ללכת אחריהם. אך בכל זאת — קינן בהם השד כהרגש כי האויב עדיין עלול לנצח אותם. על אף כל ההחזרות בדבר נצחונו של ניכסון, פחדו הם מפני אסון של הרגע האחרון — איזה תכסיס כוהני מצד הדמוקרטים — שיקלקל הכל. הם פחדו מפני הדמוקרטים עד כי האמינו שציונות לוויותיהם הכלפוריות יוכלו להקנות להם ביטחון מוחלט מפני תבוסה. היתה להם הודאות של 90% — אך הם רצו 99%.

לא עלה על דעתם כי הם עלולים להיתפס בשעת מעשה. לא עלה על דעתם כי מה שהם עושים הוא בלתי חוקי או שלא היה איכפת להם — הם היו סבורים כי בבחירות מוטל הכל על כף המאזניים; שהפרת החוק היתה בעיניהם דבר של מה בכך בהשוואה להתרחבות שציפו לו למקרה שמקגאוורן ינצח. יתר על כן, הם היו בטוחים שיוכלו לצאת בשלום — לשקר, להישבע לשקר, לשחד נאשמים, לקנות שתיקה, להסתתר מאחורי הפריווילגיה של הזרוע המבצעת, לחבל במערכת הבחירות.

ובנקודה זו יהיה שיפוטם של האמריקאים קשה ביותר לגביהם. כי אלה שהיה מוטל עליהם לשמור על החוק היו ציניים עד כדי כך שהאמינו כי יוכלו לצאת בשלום לטשטש את העקבות, לרמות את כולם. קשה יהיה לניכסון לטהר את שמו: בבחירות 1974 ו־1976 כנראה יצטרכו הרפובליקאים לנהל מלחמה קשה, להתחיל מחדש. אם לא יקלקלו הדמוקרטים את סיכוייהם, יגדל כנראה תורם למשול.

גיבורי השערורייה: (מימין) בוב האלדימן, ג'ון מיטשל וג'ון ארליכמן

ילוג מסוכן בסגל ניכסון

ריסטופר ליידון
יוחד ל„הארץ"
„ניו־יורק טיימס"

וואשינגטון

...של האצבות בקשר ... רגייט ... הבית הלבן בהכוונת ... מיבה ביטחונית ... הזרוע המבצעת ... בכיר של הנביא ניכ... אלה: ..."כהונה האל... בבית הלבן נהגו ב... כהונה ביצ'אל... „ערכת אכזרית".

סבורים כי בקרב ה... יש התלהבות של מתנגדים לפי שני ... כח ונאמנות. אנשי ... אומרים כי בהנהגה ... עלידי התובע ... עבר ג'ון מיצ'אל והנהגה ... של ההנהגה האחר... האלדימן, ראש הסגל של ..., וסגנו ג'ון ארליכמן, ... הבית נתונה עתה ... באבק בר, עד ש... בבית הלבן אומרים כי ... להפיל את שתי הסיעות.

בחברת הבנייה של משפחתו, היה ב־1968 מנהל הבחירות מטעם מיצ'אל במערב ארה"ב. אחר כך שימש יועץ במיניסטריון הבריאות, החינוך והסעד ועוזר לתובע הכללי במחלקת הביטחון הפנימי. מארדיין הכחיש כי היה מעורב בפרשת הסרגיים. פרד לארוו, איש מיסיסיפי עשיר, עזר למיצ'אל לנהל את מסע הבחירות של 1968 בדרום ארה"ב ואחר כך מילא תפקידים מיוחדים בשביל הבית הלבן. במסע הבחירות עבד תוך מגע הדוק עם מאגרודר, וכמי החוזר לעיתים קרובות כאיש שהעביר כספים של הרפובליקאים לנאשמי ווטרגייט. הארי פלמינג בן ה־32, איש ווירג'יניה ובנו של ארתור פלמינג, מי שהיה בימי איזנהואר מיניסטר הבריאות, החינוך והסעד, מגדיר את עצמו כ„איש מיצ'אל" בשלב הראשון של המסע לבחירתו מחדש של ניכסון, אך לדבריו דוחקהו החוצה לפני שהמסע התחיל.

אנשי מיצ'אל, אומר אחד מהם, ראו את עצמם כמארגנים וכפוליטיקאים שתפקידם היה לעשות את העבודה הקשה. אנשי האלדימן המיד שאפו לדבריו להתקדם ולקדם את תדמיתם. אנשי קבוצת האלדימן באו מעולם הפרסומת; כמוצאם, במישרין או בעקיפין, הוא מקליפורניה. עיסוקו הקודם של מאגרודר היה שיווק תמרוקים וגרביים לנשים, והוא נחשב לאדמיניסטרטור הרב־צדדי ביותר של קבוצת האלדימן. דוויט צ'אפין, שעבד עם האלדימן במרוץ של ניכסון ב־1962 לתפקיד מושל קליפורניה, היה עוזרו האישי של האלדימן בבית הלבן. הוא שצירף לקבוצת האלדימן בבית הלבן את גורדון סטראצ'אן, שלמד באוניברסיטה של דרום קליפורניה. נוסף לכך גייס צ'אפין ידיד אחר מאוניברסיטה זו, דונאלד סגרטי, לניהול „רשת ריגול וחבלה" במסגרת המערכה לבחירתו מחדש של ניכסון. לאף אחד מאנשי מיצ'אל לא היה קשר לפעילותו של סגרטי.

...ופקידים לשע... רשימת השנים של שתי ... רשימה המבהירה ... האצבות־הנגד ... לאחרונה אנ... באנשי האלדימן, כי ... הצעיר ג'ון דין ... התוכנית המקורית ל... במטה הדמוקרטים ... כאשר מאגרודר בן ה... איש ... דיון, הוא ... של ניכסון ... בנהל ... התיקשר ... ידיד ...

19 הכיל מיצ'אל על אחד ... פלמינג, ל... לבחירתו מחדש של ... הגיב על כך ב... כדי לסיים את הפעולה. באביב 1972 ... הצליח לבטל ... של פלמינג.

... שהסתננו ידיעות כי ... את מיצ'אל ואת דין ... הפיצו ידידי דין ... כי האלדימן עזר בהס... על הציות אחרי ש... תוצאות ... של הבית הלבן, בשביל ... ב־1969, כשעבד במח... של מיצ'אל, מכנים ... הילד בהיר השיער של ... הוא עתה בן 34.

...ינה דראמטית

...הנשיא מזכיר את ... דראמטית שציינה את ... דין לסגל הבית הלבן: ... להודיע על מינויו ... גארמנט, שותפו לשע... עורכי־הדין, שהיה אז ... בבית הלבן, ליועץ ... האחרון. אומר הצ... מיצ'אל אל בשרד הנשיא ... את מינויו של דין. ... המספקים של ה... דין על מגע הדוק ... המיניסטריון המש...

אחרונים הוליכו דין ... „שציר לפאזזול" בשע... הוא ניסה בעצמו ... להפיצה ב... התיקשורת, לאחר ... של הבית הלבן, ... לפרסמה ב... הרגילים. ... בשביל האלדימן ... האלדימן בבית הלבן. ... מיצ'אל, ... מאגרודר, כי ה... על הציונות לשיחות ... על התוכניות ... לדבריו ... גורדון ... במשפט על קשר ... (וככה בקר... הדברים כהתקפה ... „הייתי רוצה לדעת ... שהשלה התוכניות אלה ... פרקליטו של ... מיצ'אל כי מיצ'אל ... את האלדימן, ... אחרים על מיצ'אל ...

... יותר של מיב... היו קבוצות מיצ'אל ... להצלחות הנשיא ... עתה אומרים חברי ... כי המיד שרדה ב... קבוצת נאמניו של ... בתקופת האירגון ... הבחירות ב־1968. שאותו ... לאחר מכן התרכזו ... במיניסטריון המש... מארדיין. העובד עתה

האנגלים עדיין מתלבטים בשאלת עונש המוות

מאת אלף שם
סופר „הארץ" באנגליה

לונדון

עדיין יש בנושא עונש המוות כדי לעורר רגשות עזים ולהשפיע על החיים הפוליטיים בבריטניה. בסירובו של חבר פרלמנט ימני שמרן להביא לדיון מחדש בהצעת־חוק נדחתה ברוב קולות של 1:2, רוב גדול מהצפוי. למרות זאת אין לזלזל במשמעות הפוליטית של הפרשה.

אם נתעלם מקולות הלייבור (כי הלייבור מתנגד כגוף אחד לעונש המוות) ונתחשב רק בשמרנים שהצביעו בשאלה זו לפי מצפונם האישי, הרי 240 מהם היו בעד המשך ביטולו של עונש המוות, לעומת 180 שהצביעו בעד החזרתו של עונש זה. פירוש הדבר עלייה קלה במספר התומכים בהחזרת עונש המוות.

חברי הממשלה היו חלוקים בשאלה. כיוון שראש הממשלה מר הית ושר הפנים מר קאר, הם בעד המשך הביטול, בטוח לפי שעה הרוב של מתנגדי עונש המוות. אך עם התגברות האלימות מצטמק רוב זה בצורה ניכרת. כמה מקרים נוספים של מעשי רצח מזעזעים במיוחד (כגון רצח סדיסטי של ילדים) עשויים לשנות את המאזן.

תגובה מאלפת

מאלפת היתה תגובתו של אנוך פאואל לוויכוח. יום קודם לכן הוא פירסם מאמר חתום ב„דיילי טלגרף" שבו התייחס לעניין כאל שאלה פתוחה. הוא עצמו הצביע בשעתו בעד ביטול עונש המוות וגם הפעם הצביע בעד המשך הביטול. אולם, כך כתב, אם דעת הקהל תמשיך להשתנות במידה ניכרת לטובת החזרתו של העונש, יהיה מחובת הפרלמנט לנהוג בהתאם.

כמה דברים אפשר ללמוד מהצהרה זו של פאואל, המייצג את דעת הרוב הגדול של ציבור הבוחרים בשאלת הגירת הצבעונים ונחשב לאיסטרטג

אנוך פאואל

ולתכסיסן פוליטי בעל יכולת. ראשית, פאואל סבור כי דעת הקהל נוטה לתמוך בהחזרת עונש המוות, אך עדיין לא הגיע לדעתו הזמן להשתמש בו כבנשק פוליטי. שנית, רוצה הוא להשאיר דלת פתוחה לאותם שמרנים שבהזדמנות זו הצביעו בעד המשך הביטול, כך שיוכלו לשנות בפעם הבאה את דרך הצבעתם מבלי לאבד את כבודם. שלישית, מודיע הוא שאם יהיה סבור כי הגיעה השעה מבחינה פוליטית לנהל תעמולה למען החזרת עונש המוות, יעמוד בראש מסע זה. הוא מבהיר בעקיפין, אך בצורה שאינה משאירה מקום לספק, כי לא יהיה צורך לשכנעו ביעילותו של עונש המוות כגורם מרתיע כדי לתמוך בהחזרתו, אם דעת הקהל תדרוש להחזירו נוכח מעשי הרצח והפשיעה האלימה.

יעשה רצון הציבור

בימקוד הוא, שאף כי חבר פרלמנט חייב לנהוג בעניינים עקרוניים לפי ... הבוחרים ... מיים, במיוחד חברי פרלמנט סוציאליסטים, עונש המוות הוא ענין שבמצפון. אך כל חבר פרלמנט מחליט בעצמו מה הוא ענין שבמצפון, ואנוך פאואל הבהיר כי אם ירצה הציבור שהוא יעמוד בראש המסע להחזרת עונש המוות — יעשה זאת.

מוסיפה לצוף בעייה השאלה כיצד אפשר לנהל בעייה זו, בדומה לבעיית ההגירה, כבנשק פוליטי בדמוקרטיה פרלמנטרית, להבדיל מדמוקרטיה המיוסדת על משאלי־עם. כיצד יכול אדם להפוך תמיכה ציבורית לתמיכה פרלמנטרית, כשהנהגת הפרלמנט היא נגדו? אין זה מתקבל על הדעת שתוקם מפלגה שמטרתה יהיה החזרת עונש המוות והחזרת המהגרים מחבר העמים לארצותיהם. רוב המועמדים השמרניים לבחירות הבאות כבר נקבעו, ועל כן אין סיכוי של ממש לחסידי פאואל להשתמש בבעייה זו כבאמצעי להשפיע על בחירתו של מועמד. כן אין הם יכולים להשתמש בה כבנשק במאבק הבינמפלגתי במסע הבחירות, כיוון שהנהגת המפלגה מתנגדת להם.

אף על פי כן, נוכח מספרם הגדל של חסידי החזרת עונש המוות, קשה להאמין כי בעייה זו לא תפרוץ לבסוף לחיים הפוליטיים בצורה זו או אחרת, אם פוליטיקאי כה כשרוני כמו אנוך פאואל מחליט שכך אומנם יקרה.

הממלכה של אבו שאדי

מאת קלייד פאנסוואראת
מיוחד ל„הארץ"
מ„ניו־יורק טיימס"

פאריס

בהתאם להזדמנויות ולתנאים הפוליטיים, ילך כסף־הנפט לכל מקום, ובהכרח יושקע במכשיריהן של חברות הנפט הגדולות — אומר מוחמד מחמוד אבו שאדי, בנקאי ערבי ראשון במעלה. קבוצתו „איחוד הבנקים הערבים והצרפתיים" היא אחד הכוחות הכספיים בעלי קצב הגידול המהיר ביותר במערב אירופה.

לדבריו, „אף כבעי הנאי שהכספים יורכבו להיך כפולי נפט. עם זאת כוונה היא שכרוכה בעיה בגבה סבירה זו: כי אותה כגמה עלולה להגיע להתמרמרויות מסויימות במדינות המערביות שבהן נמצאים משרדי המפעלים, אם ייחשב בהם היקף ההשקעות הערביות גדול מדי. יתכן ש־20% לא יהיו איכפת להם, ואילו 50% יעוררו בעיות, אם פירוש הדבר יהיה שליטה על חברות כמו אסו או של", אמר אבו שאדי, בראיון במשרדים המבריקים של הבנק שלו בפרבר הפריסאי נאואי. משרדים אלה מצויים בבניין מודרני שבו נמצאות גם חברות גדולות אחרות כמו „אינטרנשיונל ביזנס מאשינס קורפוריישן".

אבו שאדי הוא מצרי בן 59 שקיבל את הכשרתו באמריקה — אדם בעל גוף עם עיני ינשוף. הוא היה יושב ראש מועצת המנהלים של הבנק הממלכתי המצרי לפני שיסד בפברואר 1970 את „איחוד הבנקים הערבים והצרפתיים". זוהי שותפות של הרבה בנקים ערביים ואירופיים. בן הצד הערבי יש 23 בנקים מ־17 ארצות.

בצרפת, ה„קרדי ליונאי" שבבעלות ממשלתית הוא שותף זוטר באיחוד, ופקדונות האיחוד בצרפת מגיעים ל־700 מיליון דולר. בלונדון יש לו חברה־בת שהתחילה בפעולות רק ביוני אשתקד וכבר יש לה פקדונות 200 מיליון דולר. השותף הזוטר באנגליה הוא בנק מידלנדס. כן עושה האיחוד עסקים ברומא, לוכסמבורג ופראנקפורט. שותפיו באיטליה הם באנקו די רומא, בנקו נציונאלה דל לאבורו וחברות ההחזקה הממלכתית הצעקית א.י.ר.י. ו־א.נ.י. שותפים בקרב גרמניים הם קומרצבאנק, ביידישה פאראינסבאנק, והסטרייכישה לאנדסבאנק גירוצנטראלה.

יוקרתם וגודלם של הבנקים השותפים — שכולם מן המוסדות הראשונים במעלה בארצותיהם — מעידים על ההשפעה הגוברת שמסוגלים הבקות הכספיים הערביים להפעיל בשוקי ההון הבין־לאומיים.

כן הוחל במערב אירופה בקונסורציונים בנקאיים ערביים אחרים, חדשים יותר, אך האיחוד עולה עליהם בהרבה בגודלו ובכוחו.

„עסק הוא עסק"

שיעור כסף־הנפט הערבי המתחיל עתה להשפיע על העולם הבנקאי, מדהים לפי כל קנה־מידה שהוא. לפי אומדנות בוואשינגטון כנראה עלו ב־1971 הכנסות הנפט הערביות על תשעה מיליארד דולר, ויתכן שעד 1980 יעלה הסכום על 50 מיליארד דולר.

מאחורי שולחן עבודתו של אבו שאדי, במשרד עליו עם עציצים, ערוכים תצלומי ראשי הממשלה של 17 הארצות הערביות שבנקאיהם עשו יד אחת להקים את איחוד הבנקים. אבו שאדי אמר שהוא רואה „שותפות מצטלבת" כתוצאה מהשפעות שריבות בחברות המערביות הגדולות, והוסיף שיהיה זה הדאי לטובת התעשייה, מפני שהדבר יביר את השילוב בין אלה שיש להם המשאבים לבין אלה הזקוקים להם.

הארצות המעוניינות במיוחד ברעיון הם לדבריו הארצות של חצי־האי ערב — סעודיה, כוויית, קטר, אבו־דאבי ודובאי. הללו יושבות על כמויות עצומות של נפט, ואין להן צרכים ניכרים של פיתוח פנימי, בגלל מיעוט אוכלוסייתן.

לאחרונה מרבות נסיכויות הנפט הערביות לדבר על פתיחת פעולות משלהן בזיקוק נפט ובשיווקו — למשל, תחנות מילוי שבבעלות ערבית. אך אבו שאדי מצביע על המחיר ועל הסיכון הצפויים לחברת נפט לאומית מן המזרח התיכון שתקים בתי זיקוק או תכונן רשתות שיווק בארצות זרות, תוך תחרות עם החברות המבוססות הגדולות. לפי סברתו יהיה זה פשוט יותר לקנות חלק בחברות שכבר מפעילות שירותים כאלה. נוסף לכך, אמר, יש במקרה זה פחות סיכון של הפסדים כתוצאה מהלאמה, אם משתפים פעולה עם האינטרסים של הנפט הבין־לאומיים, המבוססים והחזקים.

לא הכל מסכימים לדעה זו. למשל, נגיד הבנק הממלכתי של אלג'יריה אמר ש„אבסורדיות" היא כי ישתמשו בכסף ערבי למימון חברות וממשלות מערביות, ושבמקום זה יש לנצלו לתכניות פיתוח במזרח התיכון. אף על פי כן מיוצגת אלג'יריה במועצת המנהלים של איחוד הבנקים של אבו שאדי. אחת הסיבות לכך היא אולי, כפי שמדגיש אבו שאדי, שהאיחוד פועל כעסק בנקאי „נורמלי" המנסה להפיק רווחים. כדבריו: „אנו שומרים מרחק מתחום הפוליטיקה. עסקים הם עסקים".

Britain
is your BEST holiday-
BEA
knows Britain BEST.

חופשה בבריטניה היא חופשה אמיתית, שתמשיך לזכור אותה כל השנה. חופשה בבריטניה, היא שילוב נפלא של טיול — ומנוחה.
כי מרגע עלייתך למטוס הטריידנט של B.E.A. אתה בדרכך לחופשה נטולת דאגות ומלאת חוויות. ולזאת בעצם אתה מצפה מחופשתך...

לונדון: הססגונית והתוססת, החמימה והמחייכת — היתכן טיול באירופה בלי לונדון ?... ה„תיאטרון־של־לונדון"; חנויות הכל־בו; מרקס את ספנסר, המוזיאונים; מאדאם טוסו; המוסיקה ו... משחקי הכדורגל. האם יש בין ידידיך כאלה שיוותרו על ההזדמנות לבוא ללונדון ?

אולם בריטניה איננה רק לונדון. B.E.A. תראה לך את סקוטלנד המרשימה והמסורתית, ווילס הענוגה, דיבון וקורנוול, מקומות מרהיבים ושלווים.

B.E.A. תדאג לך בנאמנות. מעוניין בכרטיסים להצגת תיאטרון ? למשחק כדורגל ? B.E.A. תרכוש אותם עבורך. מעוניין במכונית לנהיגה עצמית ? היא תחכה לך בשדה התעופה או בכל מקום אחר.

נהנת ? B.E.A ממשיכה אתך מלונדון לכל מקום באירופה, בתדירות יומית. לכן כדאי לך לתכנן את חופשתך השנה עם B.E.A. פנה נא אל משרד המכירות של B.E.A. (תל־אביב, רח' בן־יהודה 59, טל. 229251) או לסוכן הנסיעות שלך, ובקש את החוברת „טיולי וינדזור" הצבעונית בעברית ובאנגלית ובה מיפרטי הטיולים והאפשרויות. ל־B.E.A. טיסות קבוצתיות במחירים מיוחדים.

B.E.A. טסה 9 פעמים בשבוע ללונדון, ללא־חניית־בינים, יום יום ב־9.25 בבוקר (שעה נוחה, ואין צורך להשכים קום), ובימי ראשון ושני גם ב־3.25 אחה"צ (ונותר עוד ערב שלם לבילוי בלונדון).

B.E.A. מאחלת לך: חופשה נעימה בבריטניה.

Windsor
טיולים באנגליה 1973
BEA
British Airways

השנה, מציעה־לך B.E.A. לתכנן את חופשתך במסגרת מגוון ההצעות של טיולי „וינדזור". לדוגמא:

7 ימים בלונדון ב: 15.45 £ בלבד. או 11 יום של טיול ותיור מתעלת להמאנש ועד לאגם נס באירות מלא ועם כל הלב, במחיר מיוחד החל ב־91.60 £. אכן, בריטניה יודעת לפנק את אורחיה.

BEA
British Airways

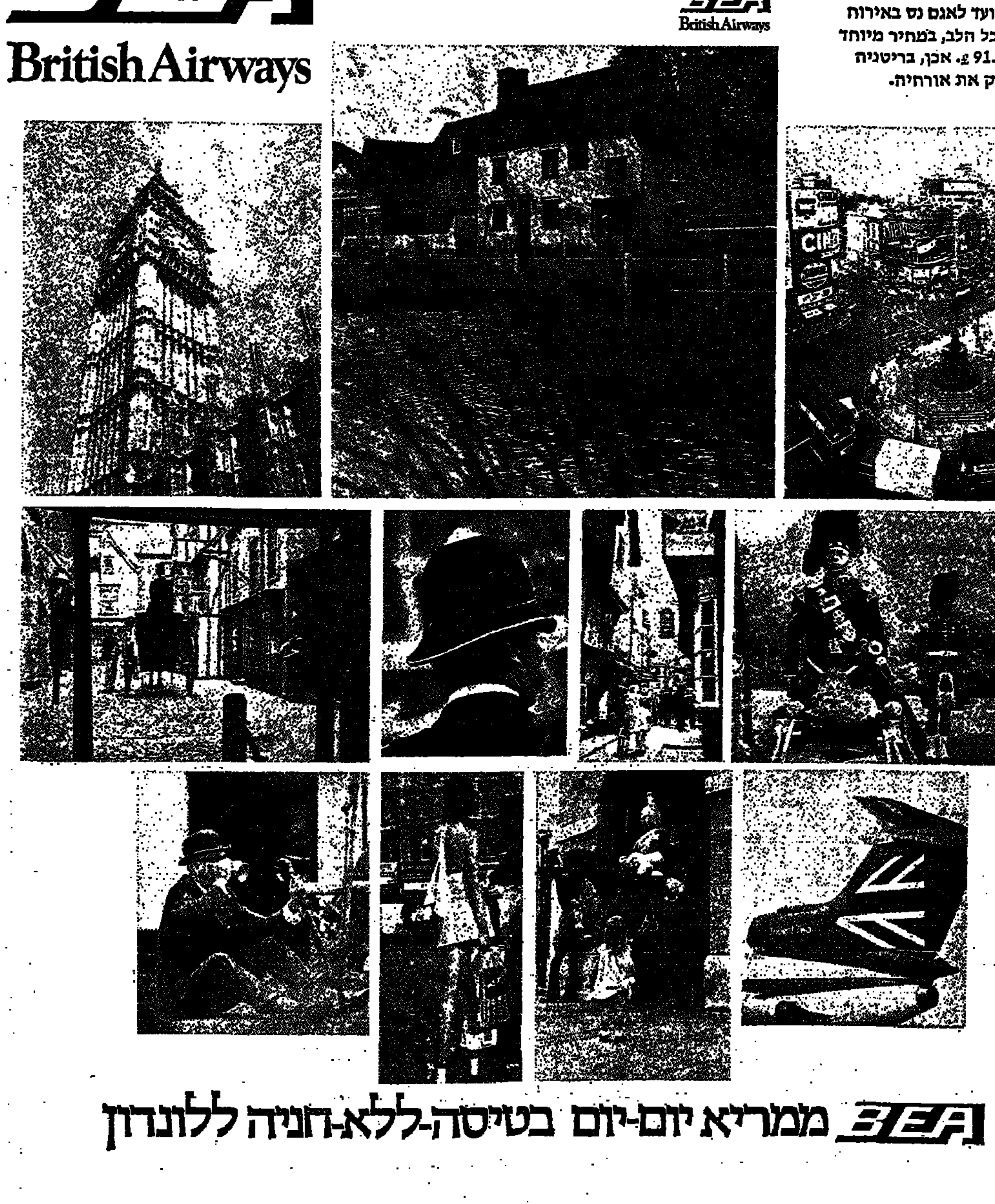

BEA ממריא יום־יום בטיסה־ללא־חניה ללונדון

هكذا من الأصل

هكذا من الأمل

פונדק בכביש הסרגל

מאת נחמן פביאן

עולי בוכארה נקלטים יפה בעפולה על אף בעיות התעסוקה

לבוש גופית משי צחורה ומכנסי פיג׳מה בצבע ארגמן פתח לי יוסף אשרוב (42), עולה חדש מטאשקנט, את דלת ביתו שמאחורי תחנת הדלק ברחובה הראשי של עפולה. השעה 11 לפנה״צ.

בשחיוך על פניו הובילני איש שיזוף, נמוך קומה, מגולח למישעי ומסורק בקפידה, לטרקלין דירתו. רצפות הבית, הקירות, השולחנות והכיסאות, מכוסים שטיחי צמר ר־קמים. „עליתי לפני 5 חודשים מ־טאשקנט. כבעל מקצוע אקדמאי הר־פניתי למרכז הקליטה בגבעת עדה. שם נשאלתי אם רצוני לגור באיזור תל־אביב או בנקודה אחרת במרכז הארץ. השבתי בפשטות כי ברצוני לגור בעפולה. עברתי לכאן לפני כחודש וחצי", הוא מספר.

עפולה היא עיר פיתוח המושכת אליה עולים מבוכארה. הסיבה העי־קרית היא העובדה כי עולי בוכארה ותיקים שהגיעו לעיר העמק לפני כ־40 שנה והתבססו בה מבחינה כל־כלית יותר מעולי בוכארה הוותיקים כמם היושבים בירושלים ובשכונות הדרומיות של תל־אביב.

יוסף אשרוב לא הגיע מטאשקנט בחוסר כל. מקצועו — ביולוג־פי־זיולוג שהתמחה בהזנת בעלי חיים. לאחר סיום לימודיו לפני כ־17 שנה באוניברסיטת טאשקנט עסק בעבו־דות הוראה ומחקר. „מספרם של יהודי בוכארה, יהודי המזרח היוש־בים כיום ברפובליקות הסובייטיות באסיה התיכונה ובעיקר ברפובליקה האוזבקית מגיע כיום ל־80 אלף ב־קירוב. הקהילה הגדולה ביותר היא בטאשקנט. קהילות אלה מבוססות ו־עשירות. היהודים הבוכארים פיתחו את הלשון הפרסית בכתב עברי כ־לשון מדוברת חילונית. קמו מתוכם משוררים וסופרים שכתבו עברית ופרסית. „השאיפה לחינוך גבוה היקנתה לנו מוניטין אצל השילטו־נות הסובייטים וצעירים יהודים, כ־במקרה שלי, לא נתקלו בקשיים כ־שרצו ללמוד מקצועות טכניים ואק־דמאים כמו מדעי הטבע, רפואה והנדסה", מציין מר אשרוב. לדב־ריו התגוררו היהודים בטאשקנט ב־כמה איזורים לפי השתייכותם החב־רתית הכללית. לא היו לו קשיים ל־השיג היתר יציאה ועברו חודשיים מאז הגיש בקשתו עד שזכה להיתר עליה.

אקדמאי־סבל

אשרוב הגיע לעפולה עם אשתו הצעירה ממנו בשנתיים ושני בני־הם; הבכור בן 16, לומד כבר ב־בית־הספר התיכון בעפולה והצעיר, בן 14, נרשם ללימודים בבית־הספר הדתי בגבעת המורה. העולה החדש האקדמאי מועסק כסבל ארגזים ב־מחלבת התנובה בקיבוץ תל־יוסף. רעייתו עובדת שם אף היא. בחו״ל היתה מנהלת חשבונות בחנות ממ־שלתית. ותפקידה כיום: שקילת חבילות גבינה. אשרוב אינו ממור־מר. „שלחתי תעודותי לאישור בירו־שלים וביקשתי מאנשי הקליטה עוד בעודי במרכז קליטה לשלוחני לקורס כלשהו להסבה מקצועית, כדי ל־השתלב בעבודה בארץ", הוא אומר.

מר משה ינובסקי, מנהל סניף משרד הקליטה בעפולה והממונה עליו מר ברוך זבולון, מנהל מחוז הצפון של משרד הקליטה, היו איתי בפגישה עם אשרוב. ינובסקי אישר כי ידוע לו שאשרוב סבל במחלבה. שאלתיו אם ניסה להפנות את אש־רוב לעבודה במקצועו בישובי האי־זור המגדלים בעלי חיים, או להפ־גישו עם אנשי תחנת הנסיונות נווה יער הקרובה לעפולה והשייכת ל־משרד החקלאות. „לא", השיב מר ינובסקי קצרות. מר ברוך זבולון אמר כמתנצל כי „אשרוב אינו מת־אים לעפולה". שאלתיו מדוע איפוא שוכן בעיר. „כיוון שביקש זאת ואנו נענינו, לפי המדיניות שלנו לאפשר לעולה המבקש זאת לחיות בעיר פיתוח", השיב.

חמימות

יוסף אשרוב אינו מוטרד כנראה מחוסר האונים של אנשי הקליטה. הוא מביע תקוה כי בקרוב יחול שי־נוי בתעסוקתו. „הגעתי לעפולה ב־ידיעה ברורה כי אני עובר מעיר גדולה שלה הייתי רגיל מאז הול־דתי לישוב קטן, אך יחד עם זאת ידעתי, על סמך דברי קרובים, כי בעיר הזו יש גרעין של ותיקים ש־יקבלו אותנו בחמימות, ואכן כך הדבר".

והנוהם הראשונה של עולי בו־כארה בעפולה היא פונדק באוף כביש הסרגל, בכניסה לעיר, מול העירייה ומועצת הפועלים. הפונדק שייך למשפחת מאירוב הוותיקה ב־עפולה. סביבו כמה בתי־מסחר ה־שייכים אף הם לעולים ותיקים מ־בוכארה. בפונדק מתאספים העולים בכל שעות היום, מחליפים רשמים ומתייעצים עם הוותיקים על דרכי הפיתרון של בעיות תעסוקה ופרנ־סה. פה ושם מוכרים או מחליפים חפצי בית. המעסיקים הגדולים ב־יותר של עולי בוכארה בעפולה הם האחים שרבט, מגדולי קבלני הבנין והעבודות הציבוריות בצפון הארץ. הם מפעילים את קשריהם עם פר־סים ומוסדות כדי לסדר בעבודה עו־לים שאינם חפצים לעסוק דווקא בבנין.

לעת ערב נפגשים העולים בבתים. כמעט כל ערב מתאספים קרובי משפחה, ידידים בני ערים אחרות, והוותיקים החדשים. במהלך המפגשים האלה, מספר מר אשרוב, מוצאים קרובים וידידים חדשים ובעיקר כותבים בצוותא לטאשקנט. שאלתי אם במכתבים מציין הוא העובדה כי בישראל הפך לסבל ארגזים. „לא, אני כותב שלעת עתה אני לומד עברית ומתחיל להשתלב במק־צועי". אשרוב מתחנן בסבלנות ש־יחזירו 6 אלפים הרובלים ששילם בגין כופר תעודה. „נוסף לזה הו־צאתי אלף רובלים נוספים לנפש על „מתנות" כדי לזרז את הטיפול בעלייתי".

אשרוב נוהג לבקר עם ילדיו ב־בית־הכנסת בשבתות ובחגים. „שמי־רת המסורת שם לא היתה קלה. ה־אוזבקים לא היו אנטישמיים בגלוי, אולם היה איסור על קיום תנועה ציונית, בתי־ספר עבריים ותנועת נוער. המסורת התרבותית, הדתית והלאומית נשמרה בחוג המשפחה. הרעיון הציוני נישא מדור לדור ב־התלהבות. מסיבה זו ראיתי את ע־לייתי ואת הקשיים הכרוכים בה כדבר טבעי".

נהיה קבלנים

בבנין שבו מתגורר אשרוב דר גם אמנון אברמוב, גבר צנום, שחר־חר, בן 25, עם אשתו בלה, המצפה לילד הרביעי. ילדם הגדול הוא בן 4 והקטן בן שנה. הם הגיעו ארצה לפני 4 חודשים. כתקרובת מגישים לנו פירות מיובשים, שהובאו מטאש־קנט. ביתם מרוהט בסיגנון המזרח כמו דירת אשרוב. „מיום בואי הת־חלתי לעבוד בבית־החולים בעפולה במקצוע הצבעות שאותו למדתי ב־גיל 14. אני משתכר 35 ל״י ביום", הוא מספר. גם אשתו עובדת למרות ההריון והצורך לטפל בילדים. אב־רמוב ממתין למטענו. „יש שם בדים ובעיקר כלי עבודה שלי". הוא מצפה לעלית אחיו הצבעים. „יש לנו תוכנית ברורה: נקנה טנ־דר ונהיה קבלנים. הצבעים כאן זק־נים ותהיה לי עבודה בשפע". מר ברוך זבולון מתרשם מהתלהבותו של אברמוב. הוא שואל בתמיהה את מר ינובסקי מדוע התקשה ל־הסדיר לאברמוב הלוואה של 150 ל״י או אפילו פחות מזה לקנית דלי וכלים כדי שיוכל „לצבוע כמה די־רות מחוץ לשעות העבודה שלו, לקראת חג הפסח".

ראש עיריית עפולה, מר שמשון שחורי, רווה נחת מעולי בוכארה. „הם אנשים שקטים, בעלי נימוסים; זו תוספת אוכלוסים נאותה לעפו־לה". מר שחורי סיפר לי כי בימים אלה הוא מנהל שיחות עם ראשי משרד הקליטה כדי להפוך את עירו למרכז קליטה לעולי בוכארה. 50 ה־משפחות הוותיקות מסוגלות לדעתו להעניק טיפול אישי לעשרות מש־פחות עולים. „בין העולים שמגיעים יש גם בעלי אמצעים ואותם אנו מעודדים לפתוח בתי־מסחר. דנים עמם על פתיחת סופרמרקט שינוהל על־ידי כמה שותפים ויתרום לפי־תוחה של עפולה. העולים האקדמ־אים יוכלו להיקלט בבית־החולים של העמק". מר שחורי טוען כי הממ־שלה אינה מספקת את כל הדרוש לה כדי לתת דיור לעולים ולבנות בתי מלאכה. העיריה, הוא אומר, זכתה בימים אלה לתוספת קרקע לתעשיה על־ידי החלפת 600 דונמים ליד בלפוריה ו„יתרונות" לטובת החק־לאים.

העולים רוצים שהעיר תהיה נקיה ומטופחת יותר. „תארתי לעצמי כי בארץ יש ערים יפות, אך כאן ה־נקיון לקוי. המימסד בעפולה לא השכיל כנראה לחנך את התושבים. אין זו שאלה של כסף כי אם של חינוך", אומר יוסף אשרוב. כנראה שבציפיות, התברואה מטרידה אותו יותר מבעיות התעסוקה שלו.

רות דיין בשם בדוי

מאת נתן ריבון

לוס־אנג׳לס

לא מכבר ביקרה בלוס־אנג׳לס ה־גב׳ רות דיין במסגרת מסע פיר־סום בארה״ב לספרה „ואולי..." ב־היותה בעיר התאכסנה הגב׳ דיין בבוורלי־הילס הילטון, אחד ממלו־נות הפאר, תחת שם בדוי. אף ש־הגב׳ רות שוורץ (שמה לפני נשו־איה) כבר איננה רעייתו של שר הבי־טחון משה דיין, צריכה היא לנקוט אמצעי ביטחון אלו מחשש פגיעה של אירגוני המחבלים. אולם הגב׳ דיין אינה חוששת.

בראיון לעיתונאית מ„לוס־אנג׳־לס טיימס" אמרה כי אינה אוהבת להסתתר תחת שמות בדויים. בעבר היתה באירגון ברית בני־שם, ארגון הפועל להבנה בין ערבים ליהודים. נמצאת הגב׳ דיין במגעים שוטפים עם ערבים. „הם מכירים אותי ו־בוטחים בי. חוץ מזה, אם רצונם להתנכל לי, הרי הם יכולים לעשות זאת כל יום בישראל", אמרה. בהיו־תה כאן קיימה מצוות ביקור חולים אצל הנערה הישראלית סימה שוד־ריקר המחלימה בבית־החולים של אוניברסיטת קליפורניה לאחר ניתוח כליה מסובך. (את סימה פגשה ב־מטוס בדרכה לארה״ב והבטיחה ל־

רות דיין

„משה דיין אינו מבחין בדברים המעניקים משמעות לחיים. הוא בודד מאוד"

בקרה לאחר הניתוח).

במסגרת הפירסומת לספרה, ה־מספר על חייה עם משה דיין, היי־תה היא לחשוף לפני עיתונאים כאן את מחשבותיה האישיות והידידיה על גירושיה. הכך גילתה כי כאשר נודע דבר גירושיה בישראל, הוצף ביתה בפרחים. „לא תארתי לי כי גירושי יעוררו הדים כאלה. למראה הפרחים לא ידעתי אם אני נישאת או מתגרשת".

הגב׳ דיין גילתה כי ידעה על ה־רומנים של שר הביטחון במשך 15 שנה, מאז שאל אותה עיתונאי אי־טלקי במישרין ובגלוי על „אהבתו האחרונה של דיין". מדוע המתינה, אם כך, עד דצמבר 1971? שאלה המראיינת. „הילדים היו צעירים. יתכן גם כי יום אחד התבגרתי ל־פתע (אותו יום שנשאלה מה שנש־אלה על־ידי העיתונאי האיטלקי) ו־הגעתי למסקנה שכל הגברים דומים. אולם משה לא רצה בגירושין. כ־שגדלו הילדים וכל אחד פנה לדרכו הנפרדת — לא היה עוד טעם להמ־שיך כך".

כהונות וכבוד עצמי

הגב׳ דיין אינה מגנה את משה דיין, אך מדברת על בעלה לשעבר בנימה של סלחנות. „אין זו אשמ־תו, הוא פשוט חלש מבחינה זו. אולם העולם יסלח לכל מעשה בלתי מקובל שלו כיוון שהוא אדם כה חשוב". גב׳ דיין גילתה כי לגירו־שיה היה גם מניע של כבוד עצמי. „היו שחשבו כי רציתי להמשיך ל־היות נשואה למשה כדי שאוכל ל־היות רעיתו של הגיבור המהולל. אולם כל אימת שהוצגתי כגב׳ משה דיין, חשתי שזו העמדת פנים. רצי־תי להיות מוצגת כעצמי, כרות דיין".

כמי שחיתה 36 שנים עם משה דיין סיפרה רות כי לדעתה מחמיץ בעלה לשעבר הרבה מהוות החיים משום שאינו מתייחס אל אנשים כאל בני אדם. „הוא אינו מבחין בדברים הקטנים המעניקים לחיים את משמ־עותם. הוא בודד מאוד". היא סיפ־רה כי התקופה היותר קשה בחייה היתה זמן מה לאחר נשואיה, כאשר נאסר דיין ב־1939 ונדון ל־10 שנות מאסר עם עבודת פרך בגלל פעי־לותו בהגנה.

למרות שגירושיה מגיבור מלחמת ששת הימים זכו לפירסומת בינ״ל־אומית, הרי למרבית האירוניה מכ־שיכים מארחיה בארה״ב להציג אותה כ„גברת משה דיין" והדבר מרגיז אותה לא כעט...

אולפן גרג (פרי־קטא) פותח ב־30.4.73 קורס ל־

קצרנות

עברית תא"ו אנגלית

הצלחה מובטחת! פרטים:
ת״א: גורדון 5, טל. 236209
חיפה: ב״יס „במעלה".

המשטרה פשטה על משרדי הש. ב. האוסטרלי

מאת איתן שני
סופר „הארץ" באוסטרליה

פרשת פשיטתו של התובע הכללי — בחודש שעבר — על משרדי שרות־הבטחון של אוסטרליה, מטי־לה צל כבד על ממשלתה. ב־16.3.73 פשטה קבוצה בת 27 קציני במש־טרת־הקומונוולת של אוסטרליה, ב־הנהגתו של התובע הכללי, ליונל קיית מרפי, על משרדיו של הארגון לבטחון־מודיעין (להלן: אסיי״ו, ראשי־התיבות של „אוסטראליין סק־יוריטי אינטליג׳נס אורגאניזיישן"). מטרת הפשיטה היתה החיפוש אחר ראיות למציאותו באוסטרליה של ארגון־טרור קרואטי.

פשיטה זאת (או בלשון־הממשלה, לאחר־מעשה, „ביקור" של התובע הכללי במשרדי־אסיי״ו) קדמה באר־בעה ימים לביקור של „רצון־טוב", שערך באוסטרליה ראש־ממשלת־יוגוסלביה. כיוון, שאוסטרליה מודעת לפעילות מחבלים קרואטים הי־תה הממשלה דרוכה.

עם שחר 16.3 „ביקר" מרפי במשרדי־אסיי״ו בקאנברה והציץ בתיקים מסוימים. הוא היה מלווה בקבוצת־קצינים ממשטרת־אוסטרל־יה. באותו בוקר, המריאו מרפי וה־שוטרים למלבורן ו„ביקרו" במשרדו הראשי של אסיי״ו. התובע הכללי בילה שם שלוש שעות, בעיינו במס־מכים שונים. שוטריו העתיקו פר־טים מתיקים וגם צילמו תעודות ו־מסמכים. לאחר זה, נועד מרפי לשי־חה, בת שעתיים, עם הממונה על שרות־הבטחון.

בשנה שעברה, שלחה ממשלת־יוגוסלביה באמצעות שגרירה בקאנ־ברה, איגרת־מחאה חריפה וארוכה לממשלת־אוסטרליה. היא מיחתה ב־איגרת על יחס־הסובלנות שמגלה היא כלפי מחבלים קרואטים. היא גרסה, כי מתאמנים הם באוסטרליה ולאחר־מכשה חודרים ליוגוסלביה לפעולות־חתירה, חבלה ורצח. איג־רת־המחאה, נשלחה בעקבות התקרית במערב־בוסניה, ביוני 1972, שבה הרגו כוחות־הבטחון של יוגוסלביה 19 בתוך 20 המחבלים הללו.

המענה של קאנברה, היה מיוסד על הצהרותיו של התובע הכללי דאז, איוור גריינווד. הוא אמר, כי החקירות, שניהלה משטרת־הקומנ־וולת של אוסטרליה, לא גילו ראיות מהימנות להנחה בדבר קיומו של ארגון־טרור קרואטי ביבשת. לאחר זמן־מה, נאלץ התובע הכללי להו־דות כי לפחות 10 מהמחבלים הללו שנהרגו בתקרית, התגוררו בפרקי־זמן שונים באוסטרליה ו־7 מהם — לפחות — היו בעלי־אזרחות. אולם, הוא עמד בתוקף על דעתו, כי קיב־לו אימוניהם באירופה ולא באוס־טרליה.

3 ימים לאחר המעשה, חיזק ראש־הממשלה את ידי התובע הכללי את „ביקורו". ויטלם האשים את המנ־הלה הקודמת (קואליציה ליברלים — מפלגת־הישוב) בסובלנות כלפי המחבלים הקרואטים באוסטרליה. החיפזון, שבו פעל התובע הכללי, לאורה מוצדק הוא כי תמה סרבנו של אסיי״ו להעביר לממשלת־הלייבר את האינפורמציה שבידו. ובכן, מהו מאגר מידע זה?

אסיי״ו הוקם ב־16.3.1949, לפי הנ־חיותיו של ראש־הממשלה דאז, יוסף בנדיקט צ׳יפלי (מפלגת־העבודה). אסיי״ו נועד לבטחון־פנים בלבד. אין לו שלוחות־חוץ. הוא פועל נגד הרי־גול באוסטרליה, בבטחון־המדינה ו־במניעתה של חתרנות. על אסיי״ו גם לייעץ לשרים הנוגעים בנושאי־בט־חון. אין הממונה חייב להכין דינים־וחשבונות, במועדים קבועים. אפילו אינו חייב לדווח לראש־הממשלה.

לאסיי״ו אין סמכות לאסור חשודים, או לעכבם בשימוש בכוח. אך יש לו חופש־פעולה מלא. לש״ב יש הסיכות רחבה. אינו חייב לגלות כיצד מוצ־אים הכספים שמוקצבים לו וגם לא מהו מספר עובדיו. התקציב שאישר לו פרלמנט־הבריב בשנת 1949—1950 היה 228,000 דולר אוסטרליים. תקציבו ב־1967/68 עלה ל־2.7 מיל־יונים דולר. בשנת־התקציב הנוכ־חית — 4.74 בילינים דולר. לפי ההשערה מועסקים בו 100—200 איש.

אין ביכולת הפרלמנט לבקר את פעולת־הש״ב, או לעצור בעדו, או לאחוז באמצעים נגד הממונה עליו. לממונה יש סמכות רחבה. לא ניתן לפטרו כיוון שמינויו לצמיתות, עד שהוא בא לגיל־הפרישה. משכורתו — 20,000 דולר אוסטרליים בשנה. משרדו הראשי של אסיי״ו — במלבורן. סניפים לו בבירות המדינות־אוסטרליה.

בראש אסיי״ו עומד שופט בארבור (כיום 48). במלחמת העולם השניה שרת בחיל־הרגלים של אוסטרליה, בגינאה. לאסיי״ו הצטרף ב־1951, לאחר השלימו את לימודיו באוניבר־סיטה של מלבורן, בחוג ללשונות־אסיה. ב־1964 היה אחראי על מש־רד־השרות בקאנברה ומשנת 1965 עד 1970 היה סגן־הממונה. בארבור נשוי ולו שני בנים ושלוש בנות. הוא מתגורר במלבורן. שמו, כתובתו ואפילו תצלומו, אינם סוד.

לא אחת נימתחה באוסטרליה בי־קורת על אסיי״ו. היא יצאה בעיקרה ממפלגת־העבודה, שישבה ב־23 הש־נים האחרונות באופוזיציה. נטען, כי אסיי״ו היה עסוק במעקב אחרי סטודנטים, מרצים ופרופסורים כהויו חשודים עליו בנטייה־אהדה לשמאל. הוא גם עקב אחרי קציני־צבא וזו־רים בעתודות, כהמצו לבקר את מערכות הצבא בווייטנאם. כמה שרים שונים בממשלת־הבינו הנוכ־חית (עבודה) היו משוכנעים כי תיקם האישי כבוי בארכיון־אסיי״ו.

רבים בציבור התמרמרו על, כי מת־נהלת האזנה מהבדת לשיחות־הטל־פון שלהם. לא אחת הושמעו רינו־נים על הבבבנותם של סוכני־השרות. בעבר, נזקפו לזכות־אסיי״ו שני הש־גים חשובים: עריקת ולאדימיר פט־רוב ולכידת המרגל איבאן סקריפוב. היה זה בתקופת „המלחמה הקרה", בשנות־החמישים.

מעשהו של התובע הכללי, הכה בתדהמה את מחנה־האופוזיציה. ה־תובע הכללי לשעבר, איוור גריינווד, גרס בתוקף, כי לא היתה למרפי ה־סמכות לפשוט על משרדי־אסיי״ו.

ב־20.3 הטעים מרפי בדין וחשבון לממשלה, כי „ביקורו" במשרדי־אסיי״ו נעשה ביוזן, שלא היה בטוח בשיתוף־פעולה מלא מצד השרות. הוא קבע עוד כי איפור לחשדו נימצא לו בידע, שגילה בתיקים שבארכיון־אסיי״ו, שבהם עיין. ב־2.4 גילה התובע הכללי, כי מסמך חסוי, שמצא בארכיון־אסיי״ו בקנברה הניעו „לבקר" גם במשרדו הראשי של הש״ב, במלבורן. הוא הביע תמ־יהה, על כי לא הובא מסמך זה, שנגע למשרדו לידיעתו. הוא סרב לגלות תוכנו של המסמך. נתברר, כי היה זה דיווחו של סוכן־אסיי״ו בקנברה, המסמך הזה דן בהחלטתה של ועדה בין־משרדית של פקידי־ממשלה בכירים, שלא למסור עוד מידע למפלגת־העבודה על כניסות וחבריגם קרואטים באוסטרליה. פקי־דים אלה „יצגו" את מנהלי־השרות, משרד־התובע הכללי, משרד־ההגירה ואסיי״ו.

ביום ראשון

בואו למזנון יום ראשון המפורסם של מלון שרתון

התנו מסעודה כיד המלך במזנון המלא טוב, ומיד לאחר מכן — ובמחיר כולל תבלו במרבד הקסמים, שם יופיעו:

* **יגאל בשן** הופעה בלעדית בשרתון
* **שלישית אף אוזן וגרון**
* **תזמורת „שרתון"** בניצוחו של ניקו הדיס

מחיר כולל -.45 ל״י (כולל מיסים)

מלון שרתון-תל אביב
Sheraton-Tel Aviv Hotel
SHERATON HOTELS AND MOTOR INNS. A WORLDWIDE SERVICE OF ITT

כל יום רביעי בשעה 5 אחה״צ תצוגת אופנה מעולה ות[illegible] מרבד הקסמים המלאה. כל יום שבת בשעה 5 תה [illegible] ריקודים והתכנית המלאה של מרבד הקסמים. —.15 ל״י (כולל מיסים).

יובל 40 שנה בישראל
(מקודם ברלין)
בית המסחר המקצועי הראשי
נציג הפירמות המפורסמות ביותר
BECHSTEIN ● STEINWAY & SONS
HAEGELE ● SCHIMMEL ● WELMAR
CRAMER etc.
NEUPERT צ׳מבלי

קליינמן פסנתרי

ירושלים, רח׳ בורכ 2, טל. 223796
תל־אביב, רח׳ [illegible] 36, טל. 282989
[illegible]

— אלפי שעות מבוזב [illegible]

תל־אביב הנסתמה

כך זה לא יכול להמשך!

— אם לא יקבעו מיד נתיבים מיוחדים לתחבורה הציבורית
— אם לא תנתן מיד עדיפות לאוטובוסי
— אם לא יסולק מיד רכב פרטי החונה ברחובות ול תחנות האוטובוסי
— לא יוכל „דן" להמשיך שירותי

כך זה לא יכול להמשך

מלונות גני שולמית

אשקלון ☆ אילת ☆ עין בוקק (בהקמה)

שלב נופש עם טיול

לבחירתך 3 הצעות לבילוי החל מ־1 במאי 1973 (פרט לחגים)

7 ימים באשקלון:

7 ימי חופשה במלון המפואר והמהודר „גני שולמית". תיהנה במקום מבריכת־שחיה, סאונה, מגרשי טניס ומועדון לילה (דיסקוטק) במשך כל השבוע תעמוד לרשותך מכונית שכורה לנהיגה־עצמית. את המכונית תוכל לשכור בירושלים, תל־אביב, חיפה, נתניה, באר־שבע ואפילו אילת.

מחיר לזוג —.1,175 ל״י

המחיר כולל: 6 לילות עם פנסיון חלקי ומכונית שכורה לנהיגה־עצמית לקילומטראז׳ בלתי מוגבל במשך 7 ימים (כולל ביטוח).

7 ימים באשקלון - אילת:

4 ימי חופשה במלון „גני שולמית", אשקלון ו־3 ימים במלון „גני שולמית" אילת. תוכל ליהנות מחדרים נוחים ומרווחים מבריכת שחיה ומיטב השירותים. במשך החופשה תוכל לבקר באתרים היסטוריים שבסביבה עם מכונית לנהיגה־עצמית שתעמוד לרשותך במשך 7 ימים עם קילו־מטראז׳ בלתי־מוגבל. תוכל לשכור את מכוניתך בירושלים, תל־אביב, חיפה, נתניה או באר־שבע.

מחיר לזוג —.1,285 ל״י

המחיר כולל: 3 לילות באשקלון, 3 לילות באילת עם פנסיון חלקי, ומכונית שכורה לנהיגה־עצמית למשך 7 ימים עם קילומטראז׳ בלתי־מוגבל (כולל ביטוח).

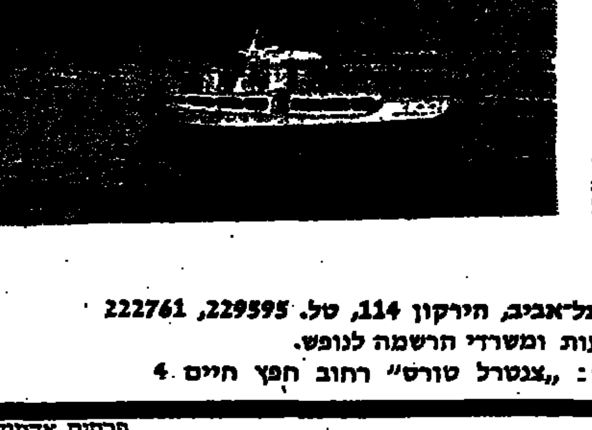

הצעה מיוחדת:
אילת
באויר-בים וביבשה

טוס לאילת מירושלים, חיפה, או תל־אביב, בלה 5 ימי חופשה במלון המקסים „גני שולמית" אילת ותיהנה מסיור ימי ל„אי האלמוגים" ולמפרצים, בקר באתרים המרהיבים שבסביבה במכונית שכורה בנהיגה עצמית ובלה ערב נהדר במועדון הלילה שלנו.

מחיר לזוג —.890 ל״י

המחיר כולל: 4 לילות ב„גני שולמית" עם פנסיון חלקי, סיור אמפיבי (כולל סירת זכוכית), ביקור בכפר נלסון (הסיור מופעל ע״י נאות הככר). מכונית שכורה בנהיגה עצמית ליום אחד, כולל 100 ק״מ חינם (או אפשרות של יום סיורים), וכן גם ערב במועדון הלילה.

הזמנות:
מלונות גני שולמית (מכירות) תל־אביב, הירקון 114, טל. 229595, 222761
ובאמצעות כל משרדי הנסיעות ומשרדי הרשמה לנופש.
לתושבי פתח תקוה והסביבה: „צנטרל טורס" רחוב חפץ חיים 4.

פרסום אדמון בע״מ

NEW!

A UNIQUE SOUVENIR!
NEW ARTISTICALLY DESIGNED
ILLUSTRATED COLOUR BOOK

לידידים ולקשרי עסקים ולקרובים בחו״ל

THE KIBBUTZ

הספר המתאים ביותר למשלוח בדואר אויר ליובל 25 שנה למדינה

A Passionate search for a "PERFECT WORLD"
Dr. H. ROSENFELD; M. SEGAL; Y. HANEGBI
Photography by Kibbutz camera-artists
I.L. 25.00
SADAN Publishing House
Sole Distribution — STEIMATZKY'S

מילכוד האנרגיה

ההרגל לאמצעים טכנולוגיים והקושי להשיג את האנרגיה הדרושה להפעלתם

מאת משה ביתן

כותב המאמר הוא מנהל חברת הנפט פז ולשעבר סגנב"ל במשרד החוץ.

בשבוע שעבר פנה הנשיא ניכסון בשדר, עליו עבדו עוזרות כותבים רבים, אל הקונגרס בהצעות רבות, בהן הצעה להוקים חדשים. בעית האנרגיה מסובכת ויש לה היבטים רבים כשהאחד קשור באחר: כלכלה, טכנולוגיה, מדיניות, דאגה לאיכות החיים — כל אלה מתחברים בתהליך של טיפול נאות בפתרון הבעיה המסובכת כשהזמן דוחק.

האדם המודרני נקלע לסבך שממנו קשה לו לבוא מוצא. מצד אחד גרמה הטכנולוגיה להתפתחות מדאיגה שמביאה אתה שימוש הולך וגובר, בקצב העולה על כל התחזיות, באנרגיה; מצד אחר, אנשים התחילו לגלות — אמנם באיחור מסוים — התעניינות באיכות סביבתם. הגדיר מישהו את האידיאל שלנו: אנו שואפים לחיות בסוף המאה ה־20 בעיר גדולה ומודרנית בכל הנוגע לנוחות, בעוד שאנו חולמים לחיות בצורה בה חי בעל אחוזה של המאה ה־18.

ברור שקיימת סתירה בין שתי השאיפות: למען המכוניות המגדלות, מיזוג אויר, מעליות בגורדי שחקים, רכבות, מטוסים, מכשירי חשמל, יש צורך בכמות גדולה של אנרגיה. כדי ליצור אותה בקצב הנדרש קיימת סכנה שהייצור יזהם את הסביבה. יתכן שהעולם המתועש המודרני טרם למד לתרגם את הסטטיסטיקה של הגידול החזוי לשפת־מעשה. בדרך כלל קיים איחור ואז פתאום מגלים שאין מספיק אנרגיה או שייצורה מפריע לאיכות הסביבה. למשל, קרה שארצות הברית, הארץ המתועשת והעשירה בעולם, הגיעה בחדשים האחרונים למחסור חמור באנרגיה, עד כדי כך שהחלו לחשוב על קיצוב של דלקים. ההתהרה היסטוריה אשר האי לא יכולה לבוא כתחליף לתכנון מסודר.

ארצות הברית, בה רק כ־6% מאוכלוסית העולם, צורכת כיום כ־33% מכלל האנרגיה המיוצרת בעולם. עדיין ייצור של כמחצית האנרגיה מבוסס על נפט. שנים רבות היתה ארצות הברית יצואן של נפט, עד כדי כך שעוד לפני כ־12 שנה הגבילו את יבוא הנפט מבחוץ ע"י חוק שקבע שאסור לייבא יותר מ־12% של כמות המופקת בתוך הארץ. כיום, כ־15% מצרכי הנפט מיובאים ומשערים שב־1980 יגיע היבוא עד כדי 50%. כעת יש צורך להשתחרר במהירות מהכבלים של החוק כדי לאפשר יבוא של הנפט החסר.

נוסף לכך הזניחה ארצות הברית את פיתוח מקורות הפחם ונקבעו כללים שמנעו הרחבה של הפקת הגז הטבעי. ההתפתחות בייצור אנרגיה גרעינית היתה אטית למדי. אך יש גם דוגמאות רבות שבגלל דאגה לאיכות הסביבה היו עיכובים נוספים: זה שנים שמנגנים באמצעים משפטיים מסובכים את הנחת הצנור שצריך להוליך נפט הנמצא במורד היבשת של אלסקה הצפונית הרחוקה אל מרכז ארצות הברית.

כלכלה ומדיניות

נשיא ארצות הברית הצליח כעת להכריע בשאלה ע"י חוק. גם אם יעבור עוד זמן רב עד אשר יוזרם הנפט. דוגמה בולטת אחרת היא של נמלי מזרח ארצות הברית אינם מסוגלים לקלוט מכליות נפט שקיבולן מעל 80,000 טונה. אילת שלנו קולטת כבר היום מכליות בעלות קבולת של מעל 200,000 טונה.

טוב קיימים חוקים על פיתוח הרשות לבניית נמל עמוק יותר הוא בידי המדינות ולא בידי הממשל הפדרלי. חסרים גם בתי זיקוק בכל חלקי המדינה ושוב מופיעים אלה הדואגים לאיכות הסביבה שגם נמל נפט וגם בית זיקוק מסוגלים להוות מיטרד לאלה החיים בסביבתם. נשיא ארצות הברית מבקש להסביר בשדר שלו שהארץ עומדת בפני אתגר ואם יעמדו בו בתבונה ובהחלטיות ייגבע כשבר. אך יש צורך בפעולות רבות, ויש לפעולן מהר.

טבעי הדבר שקושרים את משבר האנרגיה בעולם המערבי עם העובדה שכמחצית מקורות הנפט של העולם הלא־קומוניסטי נמצאת במזרח התיכון ובצפון אפריקה. לעתים קרובות מערבבים שתי בעיות — הכלכלית והמדינית. נפט היה והינו עד היום המקור הזול ביותר של אנרגיה. יתכן שחברות הנפט הגדולות בעולם גרמו בעבר למחיר נמוך, לא מוצדק מבחינה כלכלית, מתוך שיקולים בלתי נבונים. המדינות המייצרות נפט התארגנו בקרטל עולמי המכונה „אופק" וזה שנים שהחלו באופן שיטתי להעלות את המחירים. ארצות ערב, כמו חלק מהארצות המפיקות נפט, מאיימות מפעם לפעם בהקשר לסכסוך הערבי — ישראלי. אגב, אם יבדקו את הנושא באופן יסודי, יוכחו שלא פעם החליל הזה נולד במערב ע"י גורמים שונים והמניעים הם גם כלכליים וגם אידאולוגיים או סתם אי־יכולה לעמוד בפני לחצים.

בין כלכלני הנפט קיים ויכוח הקשור ספק בנושא הכלכלי ספק בנושא המדיני. למשל, טוען הכלכלן ההולנדי אדל, פרופסור באוניברסיטת רוטרדם, שחברות הנפט, מטעמים שונים, לא העריכו נכונה את הרזרבות הנפט והגז בים הצפוני.

טענתו של אדל היא שהתלות של מערב אירופה בנפט מיובא תלך ותקטן בעוד שהדעה המקצועית־המסורתית היא הפוכה. פרופסור אדלמן מ־מ.א.י.ט. שבארצות הברית טוען שחברות הנפט לא עמדו בלחץ של הארצות המייצרות בזמן המו"מ על מחירים. בין היתר גם מתוך איכפת כלכלי.

מתגבשת עמדה בעולם המערבי שמוצאת ביטוי בשדר של ניכסון, שנושא האנרגיה, ובתוך זה נושא הנפט, כל כך חשובים עד שהממשלות של הארצות הצורכות — קרי ארצות הברית, מערב אירופה ויפן — חייבות לטפל בו בשותף ותוך תיאום ביניהן. העיקר הוא שהטיפול חייב להעשות במישור ממשלתי ואין להשאיר את הנושא בידי חברות נפט בלבד. גם אשר שיוצר מצב שהארצות המערביות יתחרו, ביחוד בתקופת־הביניים, בינן לבין עצמן בהשגת מקורות אנרגיה.

רזרבות, הכסף הנצבר

לבעיית הנפט יש היבט נוסף: הארצות המייצרות רובן ככולן אינן מפותחות ואין להן מספיק יעדי פיתוח הדורשים השקעה שיכולים לספוג את הכספים הנצברים בקופותיהן. מכאן שארצות אלה אוגרות רזרבות עצומות של כספים שנצברים ללא שימוש. קרן המטבע הבין־לאומית חישבה שבתחילת 1973 היו בידי ארצות אלו כ־8 מיליארד דולר בצורת רזרבות לא מנוצלות. בקצב עליית המחירים של הנפט, הארצות המפיקות עלולות להגיע לרזרבות של כ־50 מיליארד בסוף שנות ה־70. יש אומרים שמשבר הדולר האחרון נגרם לא במעט ע"י כספים ספקולטיביים שנעו ממקום למקום. ברור שרזרבות בסוג זה מיועדות למטרות לא קונסטרוקטיביות. למשל ניתן להיבהל מהשימושים אליהם עלול להגיע שליט לא כל כך מאוזן כשליט לוב.

היכן נמצאת ישראל בכל הסבך? כצרכני אנרגיה, כשמשקנו כולו מבוסס כיום על נפט, אנו חייבים בראש וראשונה לדאוג לצרכים ההולכים וגדלים של המשק המתפתח במהירות. צריכת הנפט בשנים האחרונות גדלה ב־10% כל שנה. הנפט מסיני פותר חלק של הבעיה אך לא את הבעיה כולה. במובן זה מצבנו דומה לארצות צורכות אחרות ויחסית הוא איננו גרוע מזה של ארצות אירופה. אנו גם קשורים בחלק המדיני של הבעיה. כאן אנו עוקבים בעניין רב אחרי הנעשה בוואשינגטון.

אין להניח שנשיא ארצות הברית יפעל בשטח כה חיוני מתוך חולשה. פעולתו המדינית, כפי שהוכחה בעבר הלא־רחוק, מעידה על גישה הפוכה. גם יש לזכור שארצות הברית היא מעצמה־על שלא תסכים להיקלע למצב של תלות בצד שהמעצמה האחרת, ברית המועצות, פחות או יותר מספקת את צרכיה בייצור אנרגיה ומתכננת אפילו יצוא של גז ליפן ולמערב ארצות הברית.

בעולם המדיני לעתים קרובות תלות נגרמת לא רק ע"י עובדות אובייקטיביות אלא גם ע"י גורמים פסיכולוגיים. בשטח זה יש להניח שניכסון יידע לנצל את עוצמתה של ארצות הברית. שדר האנרגיה מצביע שהממשל ינסה את כוחו ביצירת משאבים אלטרנטיביים שבחלקם אמנם ידרשו זמן. בתקופת־הביניים לארצות הברית עוד מספר לא קטן של קלפים חזקים, גם במזרח התיכון. מרבית הנפט כאן באירן ובסעודיה. איראן איננה ארץ ערבית ולה שאיפה גיאופוליטית משלה. סעודיה תלויה בארצות הברית ובעוצמתה יותר מוואשינגטון תלויה במקורות הנפט הסעודיים. אם כן, מקורות הנפט של המזרח התיכון אינם אבודים לארצות הברית ומוגבל כוח התמרסה של ארצות ערב, אם אמנם יפעלו בשותף בנושא זה. וזה איננו ודאי כלל וכלל. סחיטה מוצלחת בדרך כלל כשהנסחט משלים עם גורלו. מתברר גם יותר ויותר שבעיית הנפט היתה קיימת גם ללא הסכסוך הערבי — ישראלי.

קשה לנבא התפתחויות בשנים הקרובות. בתקופה הקרובה ודאי יהיה קיים מחסור והמחיר של נפט גלמי ימשיך לעלות. מצד אחר, יש לקוות שארצות הברית, מערב אירופה ויפן, יגיעו למדיניות משותפת ובעקבותיה לפעולה מתואמת ביניהן. ברור דבר אחד: הנושא לא יירד מסדר יומנו.

מי זוכר את השואה

מאת אליעזר ליבנה

כאן הכוונה לא אירע דבר שיעיד על שינוי יחסם של מרבית השלטונות והגורמים המערביים כלפי עם ישראל. כבודים יוצאים מן הכלל, הם ראויים לציון ולגילוי, אך אינם קובעים. לא כן המבצע כי אם היארע שוב סכנה, יתהרו הכלכותות המסומכים העירוני־הציבור המבפיעה — נוצרית, ליברלית, סוציאליסטית — על מתכונת 1940—1945. אם לא גרוע מכך.

הכוונה של דב צחור „משתפי פעולה"* בהזור להברוהנו דבר שאסור לו למוש מבנה — השואה. שואת אירופה היא מוקד היחסים בין עם ישראל והעולם הנוצרי, „עבודה מרכזית של ההיסטוריה הנוצרית" (פרידריך האר), במהותם ובבודותם. השואה מבטאת לנו עולם זה ומעידה עליו יותר מכל שאירע בו לרבות המהפכה האנגלית במאה הי"ז, הצרפתית, במאה הי"ח והרוסית במאה הכ'.

*

האמת פשוטה ומוכחת, וניתן להסכים [illegible] לא היתה הכוונה [illegible] 1945 בלי שייעשה דבר להצלת המתבנדים. ההשלמה המערבית עם השמדת היהודים אפשרה את מבדיה; וההשלמה היתה מודעת, שיטתית ומכוונת. ההשמדה וההשלמה שתיהן מעוגנות בהיסטוריה הנוצרית; אינן מקרה או „תאונה". אחרי התיעוד, המפורט המחריד, במחקריהם של ארתור מורס והנרי פיינגולד, לא יכול להיות ספק בדבר**. אם יוסיפו, שהמהזיל השקול רווי מידה גדושה של סכלות, אין בכך נחמה: סכלות זו אף היא מאבני־הפינה של הציוויליזציה המערבית.

„הדמות" במחזהו של דב צחור מזהירה את הרבי: „הכל ומלואו לא השתנה... העולם בתהפוכותיו כמנהגו נוהג, הג'ונגל נשאר ג'ונגל... כל דאלים גבר... המערומים של הציוויליזציה רק מכסים את מערומיה". „הדמות" טועה: קללת השואה רובצת על האנושות ותוצאתה גלובליה; הג'ונגל הסתאב ואינו הג'ונגל לשעבר; ההשלמה עם רצח אפרה כצורה בהשלמה עם גורל שסה הפליטים, הציוויליזציה אינה מכסה עוד את מערומי הרציחה, אלא משכללת את מלאכת הרציחה ומזרזתה. העולם של שנות השבעים אכזר יותר ואדיש הרבה יותר מהעולם של שנות השלושים. והרוחש בלב מזהיר על האפשרויות הצפויות במציאות: זהו הפרדוקס.

השואה מצויה ברקע הרוחני והנפשי של התקופה, בירכתי השובב ובמרי המבוכה, כאחד. רק קיומה של ישראל וכוחה מציבים בין השוקת ההשמדה וביצועה: ורק בהשוואה עקויה ישראל לגייס ידידים־מאוהדים ומבינים־בהבנתה. בלעדי הכוח הישראלי מתקרבת השואה בצעדים מאוששים.

אכן, הרוב אינו רוצה לבצע את ההשמדה בידיו ואינו מוכן לשאת באחריות ישירה לה — מצפון מסובך ובגוהות, מחשש הסתבכות ומעצלות. אולם רבים ישמחו אם מלאכתם תיעשה בידי אחרים. מה שעשו הנאצים בשנות הארבעים מוכנים לעשות הערבים־הלאומנים בשנות־השבעים. נכונותם לחסל את המדינה היהודית מקפיעה [illegible] השלם המערב. [illegible] יום סולדים רבים מתקומתו המפתעת של ישראל? אותה, כיצד מכהים הרוב בעצרות אוים וקרקסאותיו את המדינה הישראלית. שהממשלות הערביות מכריזות קבל־עולם על אי־הכרתן בקיומה, על סירובן לדבר אתה ועל רצונן להשמידה? האירע כעין־זה כלפי מדינתו של עם אחר? ברור לממשלות ערב שמותר להן לנהוג כמנהגן כל־הן שאינו פוגע באוהדה נפוצה, גלויה ונסתרה: לא כשאר מדינות מדינת ישראל ולא כשאר עמים עם ישראל.

איכות השואה קיימת. העונש הבציגוני של אדולף אייכמן אינו מרתיע מיליוני רצחים פוטנציאליים, כשם שמאמץ־ההצלה הבציגוני של ל"ב צנחנים עטורי־גבורה לא הציל את מיליוני המועמדים לרצח. התפישה הבציגונית לגבי הענשה וגאולה זרה לישראל. במידה והוא בענה לה, ניתפש הוא להשפעה נוצרית.

לא העדר ידיעות על המתרחש באירופה הנאצית גרם לדלות מאמצינו להצלת קורבנות השואה. „הדברים היו ידועים בראשית 1943" אמר הרבי (מיכאל דב וייסמנדל) לעוזר, ממנהיגי הישוב. ידועים היו לפני כך, אלא קהות מדהימה, ברגש ובהבנה, גרמה שלא נחוש את הצלת אחינו כמצוות עשה ראשונה.

יהודי המערב, שנתבוללו במושגי הגויים ועניניהם, דנו „כדת וכדין הממשלות, ולא כדת ודין תורתנו הקדושה, כדת וכדין ישראל". יהודי הארץ, שחזונם הציוני צומצם, ניסו „להילחם בהיטלר כאילו הספר הלבן איננו קיים, ולהילחם בספר הלבן כאילו היטלר איננו קיים".

הנוסח תלקלק. אך האפשר היה להילחם בספר הלבן, כאילו היטלר איננו קיים? המותר לעשות בעצור של היטלר תוך התעלמות ממנו? המתמצית הצלת יהודים מידי היטלר במלחמה בו? ההוה מלחמת העמים המערביים בהיטלר (וסכמותו) עם מלחמת ישראל בו ובמרצחיו? — לא המלחמה, לא מטרותיה, ולא תוצאותיה! הם ניצחו, אנו הובסנו.

ברוריה, ניצולת השואה וגיבורה, מוזכרת שהמדינה „באה בפיגור פאטאלי של שנים אחדות" מבחינתם של יהודי אירופה. אך עלול להתרחש גם פיגור רוחני, כאשר הפיגור הכרונולוגי איננו עוד.

התודרים אנו במכר השואה למען עצמנו ובהכרת מציאותה בדרכנו? והם התנאי מוקדם למניעת התחדשותה ומקור האמצעים להריפתה. הכפונים אנו, שהמתרחש סביבנו אינו „נעמד בין שתי תנועות לאומיות" דמות ניגודים רבים, אלא שלב במלחמת ישראל על קיומו — גורלי משלבים אחרים? הפורצים אנו מסיגרתנו הרדודה ומתחומי אהרינו העוקשים להלהציות רבת־מידות, לקלוט המוני עולים כמוך זמן?

האין סבורים בינינו, שככל הגויים ישראל? והלא נראית להם האיזולת התהמפית הרווה בחיינו ובמציאותנו עיסוק מתחוכם? כאשר מסתכל איש יהודי במעשה ובמחזיל בארצו ובמדינתו, הוא מתחיל להבין — בארץ־ציון ותוך מעצורי־לב — לזעקתו של ר' וייסמנדל במחוה: „כי שדעתו שפויה, צריך שישתגע וכי שלא השתגע עדיין, סכא אין דעתו שפויה".

*

* דב צחור: „משתפי־פעולה", מחזה מעין־היסטורי מתקופת השואה, הוצאת הספרים „לדורי" תל־אביב, אפריל 1973.

** Arthur L. Morse, While Six Million Died, Secker And Warburg, 1968' Henry L. Feingold, The Politics of Rescue, Rurgers University Press, 1969.

בית לוחמי הגיטאות ע"ש יצחק קצנלסון

הוצאה לאור
בשיתוף עם הוצאת הקיבוץ המאוחד

דפים לחקר השואה והמרד
סידרה שניה, מאסף ב' בעריכת צבי שנר ושלמה דרך, מחקרים, סקירות, דברי־עדות
284 עמ' — המחיר 17.— ל"י

והעולם שתק (עם ביספח רשימה מיליונים) ארתור ד. מורס
ערך והקדים מבוא: שלמה דרך, תרגם: יוסף עוזיאל.
פרשת אדישותו של העולם החפשי אשר עמד מנגד כאשר יהדות אירופה הועלתה על גרדום.
323 עמ' — המחיר 17.80 ל"י

מאבקו של הגיטו — שרה נשמית
בהוצאה שלישית
200 עמ', צילומים, מפות — המחיר 8.30 ל"י

מן הגיטו [1939-1942] יאנוש קורצ'אק
תרגם: צבי ארד; דברי מבוא ובהם תיאור תקופת חייו האחרונה של המחנך הגדול על רקע הגיטו הדוקף: יצחק פרלים. הערות: צבי שנר. היומן של הסופר המחנך הגדול שנרשם בגיטו וארשה ערב הגירוש למחנה ההשמדה.
216 עמ', צילומים — המחיר 13.80 ל"י

כתבים אחרונים ת"ש-תש"ד יצחק קצנלסון
הדברים ביידיש הורגמו בידי מ. ז. וולנסקי ומשה בסיק, הובא לדפוס בידי יצחק צוקרמן ושלמה אבן־שושן, מהדורה חדשה ומורחבת.
390 עמ' כפולי טורים, צילומים.
יצירותיו בשיר ובפרוזה של משורר השואה, שנכתבו בגיטו וארשה ובמחנה ויטל. בסוף הספר: הערות וציונים ביבליוגרפיים.
המחיר 23.— ל"י

מן הדליקה ההיא
אהרן כרמי וחיים פרימר—בן־ציון
רשם וערך: אהרן מאירוביץ, מהדורה שניה.
ספורים של שני חברי הארגון היהודי הלוחם בגיטו וארשה.
240 עמ' — המחיר 11.— ל"י

ספרים אלה ומן יחד פרסומי „בית לוחמי הגיטאות" ימכרו לבאי עצרת־הזכרון בקיבוץ לוחמי הגיטאות (29 באפריל) בהנחה של 30%.

בקרו
בתערוכת הציורים
של
ציונה תג'ר
בגלריה בלטמן
ת"א, רח' הירקון 5
ע"י דיזנגוף 39

השבוע
במוזיאון תל־אביב

תערוכות

בבנין החדש (שד' שאול המלך 27)
* טולוז־לוטרק ליטוגראפיות (אולם זקס)
* מאוספי המוזיאון — אולמות כאיזר־הוף, יגלום, האפט, האולם מס. 3

בביתן הלנה רובינשטיין
(רח' תרסי"ט 6)
יום ה' 3.5 ב־19.00
פתיחת תערוכה:
לאה ניקל
ציורים 1963 — 1973
תערוכת אביגדור אריכא תיעני
במוצ"ש 28.4
★
הספריה ע"ש הלנה רובינשטיין
(בבנין החדש)
פתוחה בימים א—ה: 10—13, 16—19. יום ו' 10—13

סרטים
במאים של פרסי הגל החדש:
יום ב' 30.4 ב־19.00
אשה נשואה (צרפת, 1964)
במאי: ז'אן ליק גודאר
בהשתתפות: מאשה מריל, פיליפ לרוא
יום ב' 30.4 ב־21.30
[illegible] (1964)
במאי: [illegible]
בהשתתפות: אינגריד טולין, איב מונטן
יום ה' 3.5 ב־19.00 וב־21.30
האוהבים (צרפת, 1958)
במאי: לואי מאל
בהשתתפות: ז'אן מורו, ז'אן מרק בורי, אלן קוני

קונצרטים
(אודיטוריום ע"ש ליאון ומטילדה רקנאטי)
יום א' 29.4 ב־20.30
יונה אטלינגר (קלרינט) ורביעית תל־אביב (חיים טאוב, יפים בוזיקו, דניאל בנימיני, עוזי וויזל)
היידן (אופ. 20, מס. 4) בריטן (מס. 2, אופ. 36), בראהמס (הקווינטט עם קלרינט)
יום ג', 1.5 ב־20.30
ערב רוק
ג'רום ברי — באריטון, בצלאל אבירם — חליל, שלישיית יובל (יונתן זק, אורי פיאנקה, שמחה הלר)
קליקיה, אלבורדה דל גרציוזו, סונטה לכינור ופסנתר, שירים מדקסים
בשיתוף עם המכון הצרפתי בתל־אביב.

הרצאה
(אולם ע"ש מלי קאופמן)
יום ה', 3.5 ב־20.30 (תאריך חדש)
איך להאזין למוסיקה (9)
יהודה כהן
[illegible] ערב אודיו־ויזואלי עם הקרנת הטקסט והתסרים בעברית והגרמנית והאזנה ליצירה בשלמותה.
ההרצאה מאורגנת בשיתוף עם האגודה למען התזמורת הפילהרמונית הישראלית ועירית תל־אביב.

הקונצרטים מאורגנים בשיתוף עם עירית תל־אביב, האגף לנוער ולספורט.
כרטיסים לאירועים בקופת המוזיאון. לקונצרטים גם ב„אוניק", דיזנגוף 118.
שעות הביקור: (בשני הבנינים)
ימים א', ב', ד', ה': 10—13, 16—19; יום ג' 10—13, 16—22; יום ו': 10—14, מוצ"ש 18—22
יום ה', 3.5 ב־20.30

מוסד ביאליק • ירושלים

40 ספרי „דורות"
לפי סדר הופעתם

ספריית „דורות" תכליתה לחזק את קשרי בני־דורנו אל ספרותנו ברציפותה ההיסטורית: ספרים חיצונים, דברי הגות, פילוסופיה וקבלה, חסידות ומוסר, היסטוריה והיסטוריוגראפיה, סיפור, שירה ודראמה. כל ספר בסדרת „דורות" מלווה דברי מבוא והערות־הסבר, בלא עומס פרטים מחקריים, נדפס בתבנית של ספר־כיס ועטוף עטיפת־כרטון נאה עד כה יצאו לאור ספרים אלה:

1. **הנובלה החסידית.** ליקט והוסיף מבוא יוסף דן. 286 עמ'
2. **של הענבים.** סיפורים ארצישראליים בתקופת העליה הראשונה. ליקטה והוסיפה מבוא גלית ירדני. 184 עמ'
3. **ר' יוסף אלבו: ספר העיקרים.** ההדיר והוסיף מבוא אליעזר שביד. 184 עמ'
4. **משה חיים לוצאטו. מעשה שמשון.** התקין והוסיף מבוא יונה דוד. 72 עמ'
5. **א.מ. דיק: ר' שמעיה מברך המועדות.** תרגם והקדים מבוא דב סדן. 141 עמ'
6. **ספר חזון עזרא.** תרגם, פירש וצירף הערות יעקב ליכט. 103 עמ'
7. **יהודה אריה ממודינא: לקט כתבים.** ההדירה וצירפה מבוא והערות פ. נאה. 288 עמ'
8. **נפוליאון ותקופתו.** רשומות ועדויות עבריות על בני הדור. ליקט, פירש והקדים מבואות ברוך מבורך. 180 עמ'
9. **יהודה ליב לוין (יהל"ל): זכרונות והגיונות.** ההדיר וצירף מבוא והערות י. סלוצקי. 160 עמ'
10. **ישעיהו ברשדסקי: באין מטרה (רומאן).** ההדיר וצירף מבוא י. אבן. 237 עמ'
11. **שמואל רומאנילי: כתבים נבחרים.** (משא בערב; לקט שירים; קטעים מתוך מחזות). ההדיר, הקדים מבוא ופירש חיים שירמן. 221 עמ'
12. **ילקוט שירי תימן.** ליקט וצירף מבואות ופירושים יהודה רצהבי. 184 עמ'
13. **רבנו משה בן מימון: מורה נבוכים.** ליקט, פירש וצירף מבוא יוסף בן שלמה. 219 עמ'
14. **יוסף האפרתי: מלוכת שאול (מחזה).** ההדיר וצירף מבוא והערות גרשון שקד. 154 עמ'
15. **פרץ סמולנסקין: קבורת חמור.** ההדיר והוסיף מבוא דוד וייגלה. 208 עמ'
16—17. **פרקי זוהר.** מבחר מאמרי הזוהר מתורגמים לעברית בצירוף ביאורים ומבואות מאת ישעיה תשבי. שני כרכים. 286 עמ' + 271 עמ'
18. **השירה העברית בתקופת חיבת־ציון.** ההדירה והקדימה מבוא רות קרטון־בלום. 232 עמ'
19. **סיפור עלילות אלכסנדר מוקדון.** ההדיר, הקדים מבוא ופירש יוסף דן. 185 עמ'
20. **סיפורי ח. ד. נומברג.** ההדיר והקדים מבוא [illegible]. 219 עמ'
21. **אפרים ב"ר יעקב מבונא: ספר הזכירה,** סליחות וקינות וכתבים נבחרים אחרים. ההדיר והוסיף מבוא והערות א. מ. הברמן. 104 עמ'
22—24. **משה לייב ליליינבלום: כתבים אוטוביוגראפיים.** ההדיר והוסיף מבוא והערות ש. ברייטן. שלשה כרכים. 219 עמ' + 201 עמ' + 212 עמ'
25. **אברהם גולדפאדן: שירים ומחזות.** ההדיר וצירף מבוא והערות אברהם גולדברג. 217 עמ'
26. **דרשות בציבור בתקופת התלמוד.** ערך, הקדים מבוא ופירש יוסף היינמן. 103 עמ'
27—28. **יוסף בן אברהם ג'יקטיליה: שערי אורה.** ההדיר וצירף מבוא והערות יוסף בן שלמה. שני כרכים. 213 + 131 עמ'
29. **מיכה יוסף בן־גוריון: רומנים קצרים.** ההדיר והוסיף מבוא עמנואל בן גוריון. 215 עמ'
30. **עזרא גולדין: סיפורים.** ההדיר והוסיף מבוא יוסף אבן. 265 עמ'
31. **ר' עקיבא בן יוסף, חייו ומשנתו.** פרקי הלכה ואגדה מלוקטים ומבוארים בצירוף מבוא מאת שמואל ספראי. 268 עמ'
32. **אברהם בר־חייא: הגיון הנפש העצובה.** ההדיר וצירף הערות ומבוא ג'פרי ויגודר. 152 עמ'
33. **יצחק קארדוזו: מעלות העברים.** תרגם מספרדית והוסיף מבוא והערות יוסף קפלן. 151 עמ'
34. **משה חיים לוצאטו: מגדל עוז.** התקין על־פי כתב־יד והוסיף מבוא והערות יונה דוד. 168 עמ'
35. **יהושע חשל שור: מאמרים.** ההדיר והוסיף מבוא והערות עזרא שפייזהנדלר. 243 עמ'
36. **מסכת אבות.** מבוארת ומפורשת בצירוף מבוא מאת בנימין דינור. 148 עמ'
37—38. **אליעזר צבי הכהן צווייפל: שלום על ישראל.** ההדיר, הוסיף מבוא והערות אברהם רובינשטיין. שני כרכים. 212 עמ' + 147 עמ'
39. **כתבי ר' ישראל סלנטר.** ההדיר, הוסיף מבוא והערות מרדכי פכטר. 252 עמ'
40. **ניצני הריאליזם בספרות העברית.** ההדיר, הוסיף מבוא והערות יוסף אבן. כרך ראשון. 185 עמ'

מחיר כל ספר 6.- ל"י
להשיג בבתי־המסחר לספרים ובמדור ההפצה של מוסד ביאליק, ת.ד. 92 ירושלים.

התיאטרון העירוני חיפה
היום, יום ששי, 27 באפריל 1973 בשעה 3.00 אחה"צ
מנחה לבלט
לכל המשפחה
חנות הקסמים
בלט באורך מלא למוסיקה של רוסיני—רספיגי
כוריאוגרפיה: ליה שוברט
קטעים מתוך הבלטים
„סילפידים"
„היפהפיה הנמה"
הדגמות של מחול מודרני וג'ז
הנהלה אומנותית: ליה שוברט, קאי לוטמן
כרטיסים במחיר 4.— ל"י, 6.— ל"י להשיג במשרד המכון לאמנות המחול, בית רוטשילד, שד' הנשיא 142 ובקופה „גובה" רחוב גורדון 15.

אוניברסיטת חיפה
מודיעה על פתיחת ההרשמה
למחנה הספרותי השלישי
אשר יתקיים בסוף החודש יולי 1973 באוניברסיטת חיפה.
המחנה ימשך שבועיים ימים ומטרתו להפגיש יוצרים בתחום השירה, הפרוזה והדרמה תוך דיון, בקבוצות מצומצמות, ביצירות המשתתפים וכן יעסוק בנושאים שונים בתחום הספרות.
בין המנחים: אהרון אפלפלד, יאיר הורביץ, א.ב. יהושע, אהרון מגד, אידה צורית, דן צלקה, יורם קניוק.
טופסי הרשמה ופרטים נוספים: המחלקה להשתלמות אוניברסיטת חיפה, חיפה, טל' 254411, קו פנימי 33.

אוניברסיטת תל־אביב
הפקולטה למדעי הרוח
[illegible] ספריה — המכון לחקר הספרות — המחלקה להסברה ולקשרי ציבור ע"ש בנציון כ"ץ
[ב]מסגרת סדרת אירועים
[לצי]ון שנת המאה להולדת ביאליק
3.5.73 בשעה 20.00 באודיטוריום ע"ש פאסטליכט, בנין [illegible], קרית האוניברסיטה.
[ג]רשון שקד —
[תל־]אביב וארוחת ירק וההומור של ביאליק"
מנחה: נסים קלדרון

[הוצא]ת ספרים אחיאסף בע"מ
תל־אביב, יהודה הנביא 13, ת.ד. 4810
[ספר]ים חשובים שיופיעו בקרוב
[מ]ילון ספרדי־עברי [הופיע]
[מא]ת א. קימרי (מחבר המילון עברי—ספרדי)
40,000 מילים ראשיות; 432 עמודים גדולים בפולי טורים
המחיר 34.— ל"י
[מ]ילון שימושי עברי־עברי
[illegible] (יופיע בחודש מאי)
[illegible] מאיר [illegible]
מהדורה מתוקנת ערוכה ומחודשת.
[illegible] כ־632 עמודים כפולי טורים.
המחיר 32.— ל"י
[מ]דריך לתייר מסביב לעולם
[illegible] „פוליגלוט" (יופיע בסוף מאי)
מדריך שימושי ועדכני ליותר מ־100 ארצות, בלווה במפות [illegible]
[מ]ילון חדש עברי־צרפתי
(יופיע בחודש יוני)
[מא]ת מרדכי מ. כהן
מילון נדפס בהידור רב ובשימוש על כ־800 עמודים כפולי טורים
[ה]סיפורת העברית בשנות המדינה־[א]נטולוגיה
(יופיע ביוני)
יצירותיהם של 38 מספרים עבריים יובאו בכרך גדול ונאה, בכ־450 עמודים.
[ער]ך והקדים ד"ר אדיר כהן
[ה]פוליטיקאים
(יופיע בחודש יוני)
[illegible] באיב, את כל מיזגים, סגנון, מקורות גיוס והרבות [illegible]
[מ]את ד"ר שבח וייס

[בק]רו בביתן חב"ד
ביריד הספרים
הבינלאומי בירושלים
[ספרו]ת חב"ד בשפות רבות, חומר רב ומגוון על תורת ישראל, יהדות וחסידות

החברה לחקר המקרא בישראל
ודרופסי יוניברסיטי, פילדלפיה, ארה"ב
הוצאת קרית ספר בע"מ, ירושלים
[ספ]ר לגבורות — ספר שזר
[ק]ובץ מחקרים בתנ"ך ובחכמת ישראל
[המשת]תפים — דוד בן גוריון, פרופ' ז. ז. צייטלין, פרופ' א. י. כ"ץ, פרופ' גרשם שלום, פרופ' נתן רוטנשטרייך, ד"ר ישראל מהלמן ועוד 43 חוקרים מן הארץ ומחו"ל, שהקדישו את מחקריהם לנשיא המדינה ר' זלמן שזר במלאת לו פ"ג שנה לאוי"ט.
[העו]רך — ב"צ לוריא
מחיר הספר 60.- ל"י

יד יצחק בן־צבי
ירושלים
הופיע ונמצא למכירה
[פ]רקים בתולדות הישוב היהודי בירושלים
[illegible]: תשעה־עשר מחקרים העוסקים בישוב היהודי בירושלים. המאמרים מהווים תרומה חשובה [illegible] האוכלוסיה היהודית בירושלים על עדותיה ושכבותיה, חיי ההברותים הדתיים, אופיו וצביונו [של] ישוב הישן בעיר העתיקה וראשית התהוותו והתפתחותו של הישוב החדש מחוץ לחומות.
[illegible]: פרופ' בנימין מזר — פתח דבר; ד"ר שמואל אביצור — הרובע היהודי בירושלים [illegible]; פרופ' מרדכי אליאב — קוים להתפתחותו של הישוב הישן במאה הי"ט; מר אליהו [illegible] — בתי הכנסת ע"ש ריב"ז; פרופ' יהושע בן־אריה — גידול הקהילה היהודית בירושלים במאה הי"ט; מר אברהם ברטורה — לתולדות בתי מחסה; מר יעקב ברנאי — העדה [illegible] בית בירושלים במאה הי"ט; גב' כרשנה הלוי — האורות ליציאה מן החומות; ד"ר זאב [illegible] — ירושלים — ראשיתה של העיר החדשה (1860—1917); מר מנחם וינשטיין — על חיי [illegible] בירושלים במאה הי"ט; ד"ר צבי זהבי — עליית תלמידי החתם סופר; מר יוסף טובי — [illegible] השכונה הראשונה ליהודי תימן; אדריכל דן טנאי — מהרמב"ן ועד [illegible] בתי כנסת בשחזורם; הרב שאר ישוב כהן — הגר"א ותלמידיו [illegible] הישוב החדש בארץ ישראל; מר ציון מדמוני — התישבותם של יהודי תימן בכפר [illegible]; פרופ' משה מעוז — ירושלים בבאה השנים האחרונות לשלטון התורכי עותומאני; מר [illegible] פרידמן — על מבנה הנהגת הציבור הרבנות בישוב הישן האשכנזי בשלהי השלטון [העות]מאני; מר יהושע קניאל — שתוף פעולה בתחום ההרבות והרוח בין הספרדים והאשכנזים [בירוש]לים במאה הי"ט; פרופ' נחמיה קצבורג — הפולמוס הרוחני בעולם היהודי הישוב במאה [illegible]; מר דוד תמר — המקובל רבי אברהם הלוי חבנו.
[ספר ח]שוב לחוקר, למורה ולתלמיד ולכל מי שיש לו ענין בתולדות הישוב.
[הספר] מחזיק 344 עמ' לרבות מפות, דיאגרמות ומפתח, נדפס על נייר משובח ובכרך בכריכה הדורה.
[מחיר]: 22 ל"י.
[למש]תתפים באחד מ־הכנסים, סמינריונים, ימי עיון — של ה„יד" — 18 ל"י במקום 22.— ל"י.
גזור ושלח
[הוצאת] יד יצחק בן צבי
ת.ד. 7660 — ירושלים
רצ"ב סך . . . . . . עבור . . . . . עותקים.
שם וכתובת

مكان الأصل

هكذا من الأصل

יהקה אורן

חיים הזז - יום השלושים לפטירתו

בין „אבן שעות" ל„אבנים רותחות"

כרך סיפוריו האחרון של חיים הזז, „אבן שעות",* קרוב יותר מכמה בחינות לכרך סיפוריו כלפני כשלושים שנה, „אבנים רותחות", מאשר אל כל כרך אחר בכתביו. לא רק תיבת „אבן" מסמיכה את הכרך האחד לרעהו — ואף בכך אין לזלזל — אלא גם כמה סמיכויות אחרות. שני הכרכים מעמידים את עניניה של ארץ־ישראל במרכזם. שניהם ערוכים באופן דומה: מיבחר סיפורים, על פליטי אירופה ועל בני עדות המזרח, כרוכים זה בזה, שעה שהדעת נותנת, כי מוטב היה לערוך אותם בשתי חטיבות נפרדות. בשני הכרכים אתה מוצא אותן דמויות ואותן הוויות של חיים. ספק אם ניתן לסמן בברור איזה מן הסיפורים נתפרסם לפני שלושים שנה ואיזה מהם — אך לפני שבועות מספר.

„אבנים רותחות" נעשה כייד עם פרסומו כרך הסיפורים המפורסם ביותר של הזז. שני סיפורים במיוחד עשאוהו אבן־פינה בביקורת של הזז: „דרבקין" ו„הדרשה". גיבוריהם של שני סיפורים אלה — דרבקין ויודקה — אף הוצגו על־ידי הביקורת כשלוחיו של הזז בעניינה של ארץ־ישראל וכדבריו בחשבון־עולמה של האומה. והיתה לכאורה הצדקה מלאה לצייר כך את פני הדברים. הימים עצמם היו ימים של שפלות־הרוח, ימיו של היישוב שנים מספר לפני ההכרעה הגדולה בארץ, בתש"ח, בצילם של הימים האפלים באירופה. דברותם של דרבקין ושל יודקה — גסייתם הידועה לדרוש — והתפרקותם בעניינים שאינם מצטמצמים בעצמם — הרחבות ההיסטוריוסופית של תוכן דרשתם — אלה הצדיקו, לכאורה, את ראייתם של דרבקין ויודקה כמטיפים לנבוכי הזמן, כנושאי־דברו של הזז.

כאליו מובן, שמעיקרם רחוקים היו שני עלובי־נפש גלעגים אלה מהיות מייצגיו של הזז או עושי שליחותו. אלא שכך, ככל הנראה, הם פני הדברים בביקורת: יתד חלושה שתוקעין אותה בדור אחד, לפעמים היא מכה שורש ומצמיחה אילן גדול ואין יכולים לעקרה עוד. „אבן שעות" בא להאיר את עיניה של הביקורת בעניין שנעלם ממנה לאחר פרסום „אבנים רותחות": בעניין יחסו של הזז אל התקומה והארץ־ישראלית בתולדותיה של האומה.

בפיו של דרבקין ערעור גדול על מעשי הציונות באר"י: „הציונות ויתרה על עיקר היהדות, על עיקר גדול של היהדות, על חזון אחרית הימים". בגולה, טוען דרבקין, „היינו למעלה מן המקום, בעומקו של זמן, בדורי־דורות, בחיי־עולם... הי־

* חיים הזז: „אבן שעות", סיפורים. הוצ' עם עובד, 1973. 236 עמ'.

סיבת־נצח בעולם עובר וחולף זה, יחידה ומיוחדת, שלא מעלמא הדין, שונה מכל האומות הרשעות, מכל עצמה של אירופה וטומאתה כולה, כשושנה בין החוחים — — — ואילו כאן אין אנו אלא כגויים, כאירופה מנוולת זו ותרבות ריקה שלה — — — כאן אנו במקומו של עולם, בשיכנו של מקום, ושוב אין צורך בחיי־עולם... כאן ציונים בלי ציונות ויהודים בלי יהדות, ערטילאים וריקים, חופשים מתורה ומצוות, מכל ירושת הדורות — — — זו מלכות של גויים ולא מלכות ישראל".

אלא שהיסטוריוסופיה זו נתונה בפיו של זקן „מר מכרוז", שפרנסתו איננה מצויה, ויש בלבו על כל העולם. בתמלא אותו דרבקין, שלא סייעו בידו על שום עברו הציוני, „שנאה חריפה, עקשנית ומפעפעת כארס, קשה יותר כן אותה שהיתה

תרבות וספרות

לו בלבו על שונאי ישראל ומן אותה שהיתה לו על הבולשביקים". מהלך לו דרבקין בארץ באפס מעשה „מקטרג ומשטין ומושך עיסה כנחש". הוא ניזון מן השנאה „ואילולא היא, דומה שוב אין לרגל עמידה ובטל ועובר מן העולם". בהקשר זה צריך לראות את נאום־דרשתו של דרבקין: „כך נעשה פתאום, שלא ברצונו ושלא בטובתו, אנטי־ציוני, והיה סורך פקידים וארץ־ישראל, סותר גדר ועיקר, כוחל וכרם ועוקר את הכולי. ודרבקין מצות זה שלוחו של הזז? תמיהני.

עניינו של יודקה דומה מאוד לזה של דרבקין. אף כאן מטעים הזז, כי בעל־הדרשה חולם את תוכן־העוטפים של דרשתו. יודקה פרוש מחברתו. סר הינו בעיני אשתו, והלכה אחרי אחר בקיבוץ, ודומה היה על הכול שהשלים עם כך. שתקנותו ועיסוקו בשמירת לילה העידו על כך. מכאן „התמיהו עליו בני החבורה משמעמו בו נכנס לדרוש בפני הוועדה, התעודה, זו שאינה גלויה אלא לצנועים ולוחידים הבודדים לה, כל עצמה לא נכנסה לישיבה באותה שעה אלא לשמוע את דבריו". בפני ועדה זו של חברים, המטפלת בבעיותיו האישיות של החבר, שהכול מצפים לשמוע בה מפיו של יודקה איזה דבר ערעור וכעס על העוול האישי שנעשה לו, פותח יודקה ב„אני מתנגד להיסטוריה היהודית". הסיטואציה המגוחכת מד־

ברת, בעד עצמה. עניינו שלו פתרון בהיסטוריה של העם היהודי. כל נאומו הארוך, המפותל, מרובה החזרות, המגומגם, שהוא מארוגיה מושלמת על נאומים של קטגי־אמוגה, עומד, כמובן, בסימן הפתיחה המגוחכת ואיפיונו של הדורש את תוכן הדברים.

חיים הזז

הנן כלל נקוש בידיו של הזז: קטיגוריה על ישראל ועל ארץ־ישראל תמיד היא מושמת בפיהן של דמויות שהפרדוך מרובה בהן על העוכר, שהקיטרוג על הכלל מפצה אותם על היי־פרט שמנועים מהם. דברי הקיטרוג תמיד מושמים בפיו של אדם שהמבדידות מחלחלת בו, הרי הוא מוהם ההולך, כאילו אצלו הכול מתוקן ורק מסביבו הכול פגום. כך מצייר הזז את דמותו של מבשקה בזפרוזוני בסיפור „רחמים". עד שנפגש לו באקראי אותו רחמים הסבל ועוותה בו צינורות סתומים אל קיומו הפגום, בלא אשה, ומשתרדו בבת־אחת גם מקיטרוגו.

מיכל קרול מתוך „בעל דינך" ב„אבן שעות" דומה בכל למבשקה, לדרבקין וליודקה. משעה שיצא מן המחנה, עמד מיכל קרול יחד עם ניסל סוק ואמר קדיש על עצמו. מאותה שעה אין הוא נוטר לגרמנים, שגזלו ביתו ורכושו, שהאבידו את בני־משפחתו ושכלאוהו לייסורים, רק לקונו אינו יכול למחול. את גרמניה הוא מוצא נחותה לו ולהפקר־כעשיו. מה טעם בא ועלה לאר"י, אינו יכול להסביר לעצמו. משעת באו אליה אין גנותה פוסקת מפיו „כל שיכול הירבה מיכל קרול ספקות וספקי־ספקות". השומע טענותיו על הארץ, שומע בהן טענות מפורסמות שכבר אמרום דרבקין ויודקה לפניו: „אר"י היתה שם, בארקולוסיצה (=עיירתו), שם בלבד".

אר"י לא באה אלא להשלים מלאכה שהתחילו בה הגרמנים בכבשנים: „באת ה־היתה גם השריפה הגדולה, הכול מידה. הוא השאיר לנו פה שארית ופליטה להתרפא מאר"י, ממשיח, מיהדות". ועוד: „פה, אצלכם בישראל, ניטל טעם יהודי מן האדם, בטל הצורך להיות יהודי".

לשאלה אחת אין מיכל קרול מוצא תשובה „למה טרח ובא לכאן? אין כאן לאדם כמהו כלום. אין זה שלו. עולם בלא יהודים שלו, בלא משיח, בלא ארץ־הקודש, בלא זכרונות כל אלפים שנה, עולם מתוקן". אולם מיכל קרול הוא „בעל דינך להקב"ה", ועצה שהוא עומד וטוענו כלפי סמים, הוא מתעלם והולך מקטיגוריה שנעשית לפיוט בבנין א"י. נוח לו להישאר בלא מענה, ועל־כן הוא כבכיש בעפר את המעשה הגדול שנעשה בא"י. ובדרכו של הזז, אף קורטן כר בלענה זה ניכר בסיכניהם של כל המקטרגים שבסיפוריו, ביצולה פגש מיכל קרול בבית־המלון, נאה וראויה בגול. כאשר צריך הוא לנהוג כאדם־מן־היישוב ולינטול את זו שנאהבה לו, עומד הוא ונימלט על נפשו לגרמניה. עתיד הוא לחזור לכאן רק לאחר שנודע לו כי נתחתנה בינתים לאחר, כדי שיוכל להמשיך לטעון ולרטון — „בעל דינך" נצחי לקונו וקטיגור־תמיד לאר"י.

כנגד היסטוריוסופיה גלעגת זו של דרשניו, מעמיד הזז באחד מסיפורי הקובץ החדש היסטוריוסופיה אחרת, הבנויה על אורח־חיים, על ערכים נמשכים. הסיפור „דברי הימים" מעיד, כי בין גלות ובין אר"י קיימת רציפות. מבחינה זו מבליט הסיפור אותה תפישה הגותית שהטעים הזז בסיפור „אדם כישראל", שם הובלטה המשכיות שברציפות בין ערכיו של האב הלומד תורה בבית־מדרשו ובין ערכיהם של הבנים החלוצים באר"י.

„דברי הימים" הוא בתוכנו אנטי־תיזה ברורה לסיפור „הדרשה". ניתן ללמוד זאת מעובדה גלויה. יאן זאבולוצקי — „קומוניסט ותיק שנימוק רוב ימיו בפאוויאק" — עורך סדר של פסח. כאשר הוא מגיע ל„עבדים היינו" (ו„הגדה" אין לפניו), הוא נמשך בדברים על גנותו של המישטר הקומוניסטי ועל השיעבוד של העם הרוסי: „זה העם הרוסי, עם עבדים כאז ומעולם, עם ללא דברי־הימים, שאין דברי־ימים לעבדים, דברי־ימיהם של שולטיו הם־הם דברי־ימיו, תחילה בדברי־ימיהם של הצארים ולבסוף דברי־ימי המפלגה הקומוניסטית". אותה טענה עצמה טען יודקה ב„הדרשה" נגד העם היהודי: „אני אתחיל מזה שאין לנו היסטוריה כלל — — — שלא אנחנו עשינו את ההיסטוריה שלנו, כי אם הגויים

עשו אותה לנו — — — אין בה לא מעשים ועלילות, לא גיבורים וכובשי־עולם, לא שליטים ובעלי־מעשים האדוני כל המעשים, רק ציבור של דווים וסחופים, נאנקים ובוכים ומבקשי רחמים. והסכימו בעצמכם שזה לא מעניין, לכל הפחות, לא מעניין. אני בכלל הייתי אוסר ללמד לילדים שלנו את ההיסטוריה היהודית. לאיזה שד ללמד אותם קלון אבותיהם? אני פשוט הייתי אומר להם: „חברה! לנו אין היסטוריה! מיום שגלינו מארצנו אנחנו עם בלי היסטוריה. אתם פטורים. לכו לשחק בכדורגל".

מאליו מובן שקשה ליישב אותה קביעה, הן ביחס לרוסים והן ביחס לעם ישראל. אותם שעשו את יודקה שלוחו של הזז יתקשו ביותר לתרץ את הקושי. אך אין ספק שיאן זאבולוצקי קרוב יותר לומר את דברו של הזז מיודקה. יאן זאבולוצקי שייך אל משפחה שנייה של דמויות בסיפוריו של הזז, שצריך להבדילה לחלוטין מזו שתוארה קודם, מן המקטרגים בנוסח דרבקין־יודקה־מיכל קרול. אב־טיפוס למשפחת הדמויות הזאת היא גיבורו של הסיפור „אש בדברת" מתוך „אבנים רותחות". סיפור זה פותח כך: „תחילתו של שלמקה היתה בימי הפרעות של פטלורה וכו'" הן שלמקה היה בחיים גם קודם המעשה שאירע לו בימי הפרעות, שעה שניצל מידיו של הרוצח באותת הסימטאות, אלא שכאן באבת תחילתו. כמאורע זה היתה לו לידה הזכה ונעשה יהודי „בוער". כרגע זה ניעורו בו כוחות שהם גדולים מכוחות גופו, ונאצלה לו גבורה שאינה גבורת איש. הרבה חיבה רוחש הזז ליהודיו „הבוערים", שאש גדולה ניצתה בגופם, אש אהבת ישראל, וכשהם ניצתים בה — הם מסורים לה בכל ישותם. אילולא הקדימו אנשי האנקו"ד האסרו את יאן זאבולוצקי, למסרת אותו סדר שערך הדברים שאמר שם בגנות המישטר, היה ודאי מוצא את דרכו, כאותו שלמקה, לאר"י, ומקבל באהבה את הייסורים הכרוכים בכך.

אולם „דברי הימים" הוא אנטי־תיזה ל„הדרשה" במישור אחר לחלוטין, כי הוא מעיד על הרציפות, במקום ש„הדרשה" טוען לניתוק ההיסטורי. הסיפור מביא שלוש ואריאציות של מעשה אחד. הב"ח ביקש להדפיס את חיבורו „בית חדש" על הטורים, ואף מצא מדפיס למלאכה זו. בחלום לילה נאמר למדפיס, שימשוך ידו כמוספר, כי ביום שיראה הב"ח את ספרו בדפוס „ישלים את מלאכתו שהיה עליו לעשות ויפטר מן העולם". חזר בו המדפיס מהסכמתו. וכך נהגו גם שאר מדפיסי פראג. חזר הב"ח לפולין והדפיס ספרו אצל מדפיס בקראקוב. ביום שראה הב"ח את ספרו מודפס, בו ביום נפטר לעולמו.

„לליבוש המלמד היו שני בנים „הבכור כסוציאליסט־דמוקרט. נפל דינו בעבודת־פרך עד בימי ניקולאי, והצעיר נתחייב בנפשו כבוני דאי נטרד מן העולם ע"י הבולשביקים. בשני שבילים הלכו ושני מעשים עשו ואבדו מן העולם. נותרה לליבוש בת יחידה ומתה בלידתה. נטל ליבוש את נכדתו, אסתר, וגידלה עד שהגיעה לפרקה. יום קודם לחופתה הזמין אליו את אביו של אחד מתלמידיו, שגביר היה, ואמר לו כך: „בחר אם ירצה השם, החופה. השלמתי את מעשי בעולם הזה. עכשיו באה שעתי ליפטר מן העולם". ביקש ליבוש מהגביר שיהא לאסתר נכדתו כאב ביום כלולותיה — ונפטר.

אותה נכדה של ליבוש המלמד נישאה וילדה בן. באה המלחמה והחריבה את ביתה, בעלה נספה במחלת הטיפוס, הבנה נמסר לידי חייל יהודי לקחתו לא"י. לאחר המלחמה הגיעה אסתר אף היא לא"י, וכאן נתברר לה כי הבן אכן הגיע לכאן, אך נפל עם הלוחמים בירושלים. נתגלגלה היכן שנתגלגלה והקדישה את כל עיתותיה לטיפול בעניניהם של פצועי מלחמה ששכבו ב„הדסה". כאשר הגיע יומה, פנתה אל הרופא שטיפל בה לאחרונה „כאב־אמה, ר' ליבוש המלמד בשעתו, אמרה גם היא: השלמתי את מעשי בעולם הזה". את אלה חיבב הזז כבלום — את אלה שהשלימו מעשיהם בעולם. רבים כמותם שירטט הזז בסיפורי העדות: יהודים שלמים, המקדשים את א"י בחייהם, בלא קיטרוג ובלא תרעומת.

*

אי־אפשר לסיים את הביקורת על קובץ מעולה זה של הזז מבלי להזכיר סיפור־מופת שבתהילתו, הסיפור „אותו האיש". סיפור זה יש בו גם כדי לבאר את תעלומת הקשר שבין המספר ובין בוראי־רוחו, דמויות סיפוריו.

בופאלמאקו, צייר בעל שם, נתחייב בפני האפיפיור בונפציוס לצייר בשבילו „את ישו ואת יהודה איש־קריות יושבים כשיחים זה עם זה מתוך החיבה ומתוך הידידות". יום אחד, לאחר ששתה כדבעי בחברת ידידו, ניתקל בופאלמאקו בעובר־אורח, באלסנדרו, שלמראהו „כאילו ענן נגלל ונראה אור של רקיע", והוא מפותה בכדיר מזון ושהייה לשמש לו דיוקן לצייר. הלבישו בגד של משי כחול, וצייר את דמותו של ישו.

מאחר שהיה בופאלמאקו „בתנה מן הנעשה בקוירה וכמה שיש בכוסי יאף מבשים לא הזיר את עצמו. עברו ימים רבים עד שחזר אל הציור שהבטיח לאפיפיור. יום אחד נתקל באדם וכוס יין לפניו „אדם של מרירות, של רשע ותעתוע". בגר סייר לו אותו אדם כליסטים, „סובר פל על כהלכי־דרך ומלסטם אותם". הביאו לביתו, והחל לצייר את דיוקנו של יהודה איש־קריות. כאשר עמד לשלח את האיש מביתו, הציץ הלה במעשה־ידיו של הצייר, „פתאום כפה וכרע על ברכיו לפני דמות־דיוקנו של ישו: בה זיהה את עצמו, את אלסנדרו, לפני הרבה שנים.

על כוס יין בוכר בעיר הזה מתוך בופאלמאקו את ההגירה שבין פתיגומם הצבאית של בתכי־דיוקנאותיו לבין סגר־בעלוהותם של הדיוקנאות

(הסוף בעמוד 19, טור 5)

זרובבל גלעד

ירושלים של הזז

כאשר הטמטו נטף בעפר
הר־הזיתים
התרגש סבבי אחד בין השירים
ותכלת זרויה נשפכה בשמים.
צלהבות־צלהבות נאת הר־הנבית
ומרחוק, כהוצמה של כלה,
הרי־מואב.
וצל־עין על אוגוסטה־ויקטוריה.
בלבי עלה קולך הקורא אלי
למחרת היום בו הרעו הצחנים
אל הכתל:
"השעה גדולה מהשגתנו.
הכתל לא נראה, אבל יש היה כאן
ושאר בעלי־תריסין.
אומרים תהלים לעלוי נשמתו.
שתי ילדות בשמלות צבעונין
קפצו על חבל לרגלי החומה,
כמותן כתימניות הקטנות, לפני שנים,
ליד חדרך בבית אמך,
בנחלת־אחים.
עמדה בידיהן תקנה מתנופף
ובעינים צוחקות שאלה:
"איך אתן אומרות, בנות, כאשר
אחת נכשלת בחבלה?"
"מספספת, אדון, מפספסת"
ענו השתים כאחת.
נתחייכת במלוא־פה ואמרת:
"כך נולדת שפה".
אחר־כך בקפה רבאי, ליד החלון,
מול מהומת יום־חול של רחוב יפו:
"את העיר הרותחת הזאת
אני אוהב".
לפני החלון עבר סבל רחב־גרם
וחבל על כתפו.
עבר סיח וכלי מלאכתו בידיו
נערה כבדת־מחלפות ופניה
שהוב.
אדם אחד קצר־קומה ומרבע,
סינר בפיו, נתעכב
וקנה לו שרוכי נעלים
מילד יחף.
"פעם אחת אמר לי ברל כצנלסון, ספרת,
"כאשר יכתב רומן אמתי על ירושלים,
יהיה זה רומן על קבוץ גלויות.
ולא ידע ברל שבאותה שנה עצמה
כבר היו בידי ספריו של זכריה
אוליי".

פתאם בא הרגע רחמים הסבל,
מתגשם בכבדות ומושך אחריו
פמליה גדולה:
משקה בזפרוזוני המפנם לעצמו
בין תינוקות מכפר־גלעדי ומרי אלפסקה
ומרי סעיד העוסקים ביניהם בשאלות־חלום.
זקנה קטנה וכפופה נדחקת ביניהם, באה
סורחת ונוהמת מתוך "הגלגול",
בת מאה או יותר ועדין כהה אתה
לקום ממטה.
וציון בנו של מרי סעיד וסלאמה אשתו,
סל בזריה בידה וכתנת ילדה בטלאי־טלאים
נשרכים אחריה ורומיה הנערה ההולכת על קברי
מוריה אותם.
יודקה כמובן גם הוא בין הבאים,
נסער ורגש ולבט:
הנה־הנה יפתח בדרשה.
ואחריו צועדים מנחם הלפרין ואליהו מורדוך,
חבוקים ודבוקים ומלחשים:
"שמע ישראל".
אשר "קחצר" הרעו בבגדיהם הכבדים, ושלמה
כוחלאני צמוק כנרוערת וחזרה אשתו
הסוחבת אותו על גבה.
מיכל קרול וחימל סטביסקר ובלומה אשתו של [illegible]
ופיבל איזנשטאט, יוצאי המחנות, וביניהם
מקפצת ליזה הפרטיזנית, ששנאה לאדם עשיר [illegible]
ודדה עמו לשם.
ר' בונים המבקש מחילה על חוטאים ורכון
הסנדלר ומידה אשתו, מל"ו צדיקים,
הם תומכים בזקנה אחת, אף היא צדקת,
זו אסתר בת־בתו של ר' ליבוש, שבנה יהודה
נפל במלחמת השחרור ולא נשאר לה אדם בעו[illegible]
וקבעה חייה לסעד פצועים ונכי־מלחמה.
סאלימה נשענת על הנערה להמן
ופניה הדורות וזורחות כחולמת חלום:
הנה היא נקראת לגן־העדן ומוצאת מחסה
מתערת־יד בעלה המפקר.
ואחרון־אחרון: אותו סטודנט כהרירי, יונה,
הצולה בלהבה השמימה.
צועדים והולכים שירה ארכה
ומקיפים את תל העפר הצעיר
ושמו של מי שנתן להם החיים
על שפתותיהם.

ועדין היה הסבבי מרעיש עולם
בנגון שהעתיק מדפי ספר שלה.

בבה ביין

הרס והתחדשות אצל יונסקו

עם קבלת „פרס ירושלים" תשל"ג

יצירתו הדראמטית של יונסקו כבר כתה לטיפול בצד הביקורת מאספקטים רבים. מהות מוסרת מחשבתו של יונסקו. הכוונה איננה לאותה הגות הקשורה בדראמה שלו, אלא לזו הלקוחה ישירות מן המציאות, מנוסחת באותה פשטות־ביטוי שלו, אשר עושה אותה כה מרתקת, ללא יומרה ובלא חשש מן הבאנאלי — מיומנו, ב„רשימות ואנטי־רשימות" ובראיונות שלו — מדבר יונסקו בשפלות־רוח של מי שהתחקה אחר כבלו. לא נוהר איפוא, אלא לגלות את האחדות העמוקה שבין האיש, תפיסת־עולמו, אופן עבודתו והשקפתו הביקורתית. זהות בדירה ביותר זו היא הדבר אשר בו נעסוק כאן בקצרה: בעקוב אחר יונסקו בהלך־מחשבתו והשגתו, בבירות האס־

סא את הבלתי־ניתן־לביטוי: שאם לא כן „לשם מה הספרות?" זו לשון המעניקה לעולם משמעות חדשה. „הסופר ניגש אל המציאות מתוך היבט חדש". זו לשון המספרת את התחדשות העולם, שהיא הערד בה לאמיתותה: „חידושו של דבר הוא־סימן לכוונה ולאמת". כך, איפוא, בעשית אפשרית יצירתו של עולם אחר, קבוע ואוניברסלי. ואולם בשעה שמגיע יונסקו אל היצירה הפיוטית עצמה, הוא משתמש באותו מילון עצמו: היצירה היא חדשה, היא התגלות: „היצירה מדברת, היא אומרת משהו חדש, היא כתמיהה". היצירה היא משהו

יוצא־דופן, אוטונומי וקבוע והיא עומדת בין הזמני והעל־זמני.

בעיקוי הרבה יותר הוא המישבט של נושאים אלה עם המוטבים שבמאמרים. „תבניות, התאוה, משרות המיתוס: מדובר ב„גילוי מחדש של מצב בארכיטיפים", שלמה, עם־שאר הלפצבים; מדובר בשיבה אל המקורות, כדי להגיע למשהו שמעבר להיסטוריה שיציביל לה משמעות".

מסתבר כי אותו דבר, שיונסקו מכנה אותו „מהלכו של היוצר" (הקונפליקט בין התיפקוד והייעוד — המיוחד והחידוש, לידתו של עולם אחר ואוטונומי) תואם את הסכימה

הקלאסית של הגיבור המיתי. הפרדה ההתולה; מאניפסטציה האלוהה, לידה מחדש ומטאמורפוזה, וכן מוצאים שם את הסכימה המקובלת של המטליות המיתית: מוות סמלי וחזרה אל המקור, לידה שנייה ואצום־העולם למיבנה לשוני, המעבר מן המצב התוהי אל התוהו, המהלך הימי, שינוי־מקום ומעבר־במקום, וכו'... מסע מיתי, ומכל־מקום, כדי להגשים מהלך זה הוא חיפש וכמצא אינטגראטיביות, בתוך־תוכו, את הסכימות המכליות הקבועות של הדראמה, את הנושאים הנצחיים, את האב־טיפוסים הנשכחים והלא־משתנים. בדרך זו עצמה עשוי, איפוא, ה„אני" שהוא „אנחנו" להגיע אל

האוניברסלי. כך כושנות ה„אובססיות היסודיות" במקום ה„אובססיות הזמניות של ההיסטוריה".

תפיסת־העולם

תפיסת־העולם של יונסקו היא היבט אחד של תפיסתו את האמן ואת היצירה, שכן בע בין אין האדם מוצא את מקומו ביקום. אבוד, בלי חוס מנוחה, שרוי האדם בין המיסטוריון המטאפיסיקה. הוא עצמו, יונסקו, שרוי בקונפליקט עם היקום, שהוא „מכשולו". היקום כמוה בעיני „בהבר" או כ„בלים כוזבים". בדימים יפים להפליא הוא מבטא את מצוקתו: „אין לי דימויים" ... על־העולם כולה לאללו המכבסים את המולדת את הנתמרה, את התוך רבבות הכעס, האין את השבאה האיומה, האווילית".

יונסקו חש באופן עמוק את אי־ההיבנות של היקום, את אובדן האדם בזמן, או: „הכל כתמורה". רק יצירה־האמנות מאפשרת לאדם להגיע אל „המציאות הקבועה שב־

אוז'ן יונסקו

שר, בבילון שלו עצמו. אם נבלא אחר הצגה כיצד לבקר ה„אובייקטיבי", דהיינו: „להבין את היצירה על־פי לשונה ותמיהלוגיה שלה", יהיה עלינו לעקוב אחר היצירה בדרכה שלה, להתייהם להדבר של המבחר, להצביע על התגוך של היצירה, על כהותה וכשכפותה, אחדותה ושכבי־הרציפות שלה. יש להניח לה לדבר, ובעל לכול — יש להתבונן בה בעין חדשה.

פרישת הצורה, היצירה, המודבים

בעיני יונסקו היצירה היא כבארכיטיקה. תפיסתו את האמן כוליכה איתנו אל מטאפיסיקה זו. האמן הוא יכול נחה לעולם, בחדה הרויה־בבנוכה; הוא אינו מסוגל להבטיח מצב על פשרה בין הפונקציה שלו („חזות חוברית") ובין יעודו („התיכרה אחר הלא־נשתנה"): הוא מכבה ל„בקע" את היוביבי, נאבק כדי להתגבר במוסכמות, מקובלות, כאוטומאטיים, מתהברגנות, כהגמבאטיים, כפליכה המצביב אל החוזר — ובן הלשון שמוליכה אל כל אלה.

מכאן תפיסתו את האמן כבובל, כי יצירתו הדראמטית של יונסקו מבקשת להציג אותם נושאים וכי את בבל האמן רואה יונסקו כדגם של צורת חיים. אף־על־פי שהיצירה, אשר אליה מוליכה פרישות כבין זו כפי שמתאר יונסקו, איננה מבגלה להתבודד עם צורות של חיים אחר־באנים, יוכיומים וקולקלוטיים, חירות זו היא הכרח לאמן, שכך היא מאפשרת לו ההתגלות חדשה בדברים, רכישת לשון בתולית ובעל לכול היא מאפשרת לו את התמיהה: „בכמיהה זו נעוצים שורשי החייבי". לאמן יש, איפוא, גישה אל גילוי הדברים היסודיים ביותר, דברים שהתבונה מכסה עליהם ואשר הם בבחינת מציאות לא־צפויה: „עולם צפוי ולא־צפוי נגלה לפני עיניו התמהות". בעקבות אריסטו, מוצא יונסקו בהמיהה זו „עבודה פילוסופית יסודית".

הנה כי כן, מגיע האמן ל„שלב שני", הוא נולד מחדש: „כדי להבין, יש צורך להיות חדש". בדרך זו נולדת לשון חדשה, הנכנסה לב־

אוז'ן יונסקו

מבקרי ואני

ביום בהיר אחד, לפני שנים אחדות, עלה על דעתי הרעיון לרשום זה אחר זה את המשפטים השיגרתיים ביותר, המורכבים ממלים חסרות־תוכן, מהקלישאות הנבובות ביותר שיכולתי למצוא באוצר־המלים שלי, של ידידי וביותר־צימצום במדריכים ללימוד שפות זרות על־ידי שיחה.

רעיון אומלל: שלל פגרי־המלים הקיפני מכל עבר, המראגיות של השיחה טיטטכה אותי והמיטה עלי תפלות, עצבות שאין לה שם, לדכדוך עצבני, כתונק של מטכ. ואף־על־פי־כן יכולתי להמשיך ולהביא לידי סיום את המלאכה המטורפת שגזרתי על עצמי. במאי צעיר, שהטקסט הזה נפל לידיו, לגמרי באקראי, סבור היה שזוהי יצירה תיאטרלית ועשה ממנה הצגה. קראו לה „הזמרת הקירחת" וההצגה הצחיקה מאוד את הבריות.

הייתי כאיש נדהם, אני, שסבור הייתי כי כתבתי „טראגדיה של הלשון"!

כדי לבצע את הבלבול האפשרי, כתבתי מחזה שני, שבו ניתן לראות כיצד פרופסור אחד, אכזרי, סאדיסטי, מצליח להרוג את תלמידיו האומללים בזה אחר זה. הקהל מצא אותו עליז מאוד.

דומה היה לי אז שהבהבתי את טעותי ושלמעשה הנני מחבר קומדיות בלא־יודעין — לפיכך התחלתי לכתוב פארסה, בין השאר זאת שבה שתי דמויות כמעט בנות מאה כל אחת, מפנקות בבורה מגוחכת, מארגנות ערב, שאליו מוזמנים אנשים רבים שאינם באים ואשר בכבלים מביאים כמאות רבים בלתי־נראים. סיטואציה קלאסית של החהזאהיל: הצופים יודעים שאיש אינו בא, גיבורי המחזה אינם יודעים זאת ורואים בכסאות יצורים של בשר־ודם, מתוודים בפניהם באורח קומי־פאתטי על כל מה ש„מונח להם על הלב". הקהל מצא שהעניין היה מאקאברי ביותר.

ובכן, שוב טעיתי. אך שוב האבנתי שמצאתי פתרון שימנע כל בלבול נוסף: לא לכתוב קומדיה, לא דראמה ולא טראגדיה, אלא פשוט טכסט לידי, „כמו מן החיים". עיצבתי את ספקותי, את הרהורי העמוקים, לכדי מחזה: עשיתי מהם דיאלוגים, כבאתי בבבלים התגלבויות. כתבתי בתוך כנות גדולה, שהופכה את בוריכפי. כיניתי את המחזה: „קורבנות של החובה". התייחסו אלי כאל ליצן, בדרן קטן.

בקדר: אם כן, אני בדרן, אמרתי לעצמי. העיקר להתמיד על עמדי. ניגשתי לעבודה, חיברתי שבעה סקאצ'ים, שהוצגו באחד מאותם תיאטרונים של הגדה השמאלית המכונים בשם המשונה „אוואנגארדיים".

המבקרים כתבו אז שהנסיון בתיאטרון הכוטיכים שערכתי היה רציני מאד, העלה בעיה סובסטילית — אך בכל שהיה מעניין, אין הוא יכול להוביל לכלום. הסבו את תשומת־לבי לכך שהתיאטרון אינו כוטסט, כיון שהוא קונקרטי. מצאתי שהסתייגות — שהאבעה קצת לפני שהצעתי כמהו — היתה צודקת.

ביקשתי לדעת אז, במדויק, אם עלי להמשיך ולעבוד — כן או לא, ובאיזה כיוון. במי להתייעץ? במבקרי, כמו־

בן. אין איש שלהם שיכול להאירני. על־כן חזרתי וקראתי בעיון מעמיק ביותר ובכבוד הרב ביותר את מה שהם הואילו לחשוב על מחזותי. למדתי שאני מבכהר: קצת, הרבה, עד אין־שיעור, כלל לא; שהנני בעל חוש־הומור, שאני נטול חוש־הומור לחלוטין; שהנני אבן על הבלתי־רגיל, בעל מזג מיסטי, שלמחזותי יש השלכות מטאפיזיות; ופן שהנני בעומקי — כדברי מבקר אחר — ריאליסט, פסיכולוג, בוחן מבותק של הלב האנושי ולכיוון זה עלי לצעוד בהמשך; שאני רשלן לכדי ושכתיבתי היא נקיה ובהירה; ששפתי היא עניה ושפתי היא עשירה; שאני מבקרה החריף של החברה המודרנית ושהפגם החמור ביותר של התיאטרון שלי נעוץ בכך שלא קראתי תגר על הסדר החברתי הבלתי־צודק. כמו כן נודע לי שאינני פיוטי מכול־וכל ו„אין תיאטרון בלי פיוט"; שהנני פיוטי התרבר בעיקרי, שכן „מה השירה רוצה לומר"? — שהתיאטרון שלי הוא שכלתני מדי, „מודע" מדי, קר. ולהיפך: פרימיטיבי, פשוט, יסודי. שהנני חסר הדמיון, סכימאטי, יבש; שאינני יודע להנחות כראוי את הדמיון הפרוע שלי, הבלתי־מבושמש ובמקום להיות יבש וחמור כמו שצריך — אני „משתפך". מה שמעניין במקרה כלי הוא שהנני אחד מיוצרי הדראמטורגיה של האביזרים. מישהו אחר גרס: „האביזרים אינם חשובים בתיאטרון, מה שחשוב הוא הטכסט" — אך לא, לא, לא — האביזרים הם חשובים מאוד; הם נושאי החיזואליזציה, הם־הם שהופכים את הבמה לתיאטרון. כלל־וכלל לא, אבל כן, אבל לא...

נבלתי את ראשי בידי. אמרתי לעצמי שמוטב להאזין לשופט אחד בלבד. קראתי לפי סדר את כל הביקורות של אחד ממבקרי, שבו בחרתי באקראי, אשר טען נגד התיאטרון שלי שהוא קליל מדי, שאין בו רוח. חדשים לאחר מכן האשים אותי בהכברת סמלים כבדים ובלתי־ברורים וגרס שאין כלל כה להבין במחזותי.

„נפנה לאחר" — אמרתי לעצמי. המבקר השני ליקט בעיטמה את גאוותי: לדהתי כי כבררתי את כל המוסכמות התיאטרליות הידועות, שאני מחבר מחזות חדשים במלוא מובן המלה, מקוריים, נועזים, חדשניים, מהפכניים, אך — אבוי! — מבקר זה חזר בו הכריז שאני מבקש להיות גוסטה וחוזר בפעם האלף על מה שנאמר לפני. הוכח שאני מושפע מאוד מסטרינדברג. זה הכריח אותי לקרוא את המחזאי הסקנדינבי, ואז נוכחתי לדעת שאכן נכון הדבר. לא על־ידי סטרינדברג — גרסו אחרים — יהוי על־ידי האיר ושוב הדבר שאני תורם גם תרומה מבלי אך לא, אין כל טוב בזה כהום שאינני תורם כל תרומה מבלי — כי כבר ציכוב, מושייר, פלובאר, מבביא, ויטראק, פיקאסו, ראיכון, רוסאל, פיראנדלו, קורסאליו, אלפונס אלא, קאפקא, לואיס קארול, האליזבתנים, האכספרסיוניסטים — וגם מהצד של סינג, הצד של ארטו, וזאת בלי להביא בחשבון את צד־לוטראמון, צד־ראמבו, צד־הוגו, צד־פופיון, רישליא, מאוארן — והרבה צדדים אחרים...

התאמינו לי? אני היו את עצמי חסר־אונים לחלוטין.

יש בכוונתי לקרוא את האגדה הגדולה „הכתון, הבן כלו ההמון שלו". אולי מכם אפיק את המסקנה הסופית. אבוי! גם היא תהיה של מישהו אחר...

1956

(מתוך הכרך „רשימות ורשימות־נגד")

תירגם: י.ב.

יהודה רצהבי

גשמי אביב בגנים

שירת הטבע העברית של ימי־הביניים היא אחד מתחומיה של שירת החול בספרד. כאחותה הערבית, אף היא פרי נסיבות של הזמן והמקום. יציאת הערבים מגבול ארצם וכיבושיהם הנרחבים בעולם גררו תמורות גדולות בהוויה ובתרבות. נופן העשיר של ארצות פוריות ותרבותן כסוריה ועיראק, הגנים, והבוסתנים המסופרים בדמשק ובבגדד, הולידו שירת טבע ענפה, שהיה נבלית עינוי מה שנתפתחה בתוך המדבר של הבדואי הערבי. עלתה על כולן ארץ ספרד, שבנופה המקסים שיוה שירת הטבע מלאה. כמו בכל סוג שירה אחר, נטלו המשוררים היהודים את התבניות, התכנים, הכתיבים והציורים המקובלים בשירת הטבע הערבית. אף־על־פי־כן אין לראות ביצירתם חיקוי זה. הם עודו להקנות את שירת הטבע המקראית, שילבו בה יסודות יהודיים, ובכוח נאמנם הפירי יצרו שירה חדשה, שהמקוריות מכרעת בה. לכבות הצדדים המשותפים בשירת הטבע של שני העמים, ניתן להבחין בשירה העברית קווי־שוני, שהבולטים בהם שניים הם: אמונה ד־כובי־ראש. כמשוררים יראי שמים, שעולמם כלם האמוני, זקפו את פלאי הבריאה לכח הבורא וגבורתו; בביטוי לחוויה והנאה וההערכה כלהם מן הטבע והחיים הוא עצור ובאפק, דרך כלל, ואין בו באותה גלות והתפרקות יצרים המאפיינת את המשוררים הערבים.

ציורי ירידת הגשם בשירה הערבית

[illegible]

גלגולי דימוי בשירתנו הספרדית

גם תכונת הלחות, לפי שפניני הים בשעת שליתן מן המים לחות הן (מכאן המטבע הלשוני המבלצל, שנבעו להן משוררי ישראל: בדולח לח).

אבן כפאג'ה הספרדי (1058 — 1137) מצייר את ירידת המטר כיר־פי הגשם לפנינים, ואת הברק להתקפקות הענן לעצבר, שגונו בהב.

הרוח כוברת מן הרביבים פנינים לחות ומן הענן מבקעת היא עגבר

(דיואן אבן כפאג'ה, בירות 1961, עמ' 101)

בצורה דומה מתאר אלתנוכי (מת ב־953) את הגן לאחר הגשם:

פיזר הגשם פניני דמעה עליו התקשט (הגן) כמו בפניני ענקים

(אתמר אלהאשמי, ג'יאהר אלאדב, קהיר 1967, חב' עמ' 339)

גם אבן חמדיס, משורר טבע שחי באנדלוס (1055 — 1133) מדמה את נטפי הגשם, לאחר שנחו על פרחי הגן, למחרוזות פנינים סדורה בידי הטבע (סיד נופל, שער אלטביעה, קהיר 1945, עמ' 272).

המוטיב בשירת ישראל

עיקוב אחר עיצוב המוטיב בשירתם של המשוררים העברים בספרד מלמד שמקצתם העתיקוהו כצורתו ומקצתם הכניסו בו ניכוה אישית. ר' משה בן עזרא, הקלאסי שבמשוררי ספרד, ועמו ר' יהודה הלוי, נצמדו לציור הערבי ולא שינו בו. הרמב"ע רואה את הפרחים בערוגות לאחר הגשם, כבגד סגנוני של תולעת, הדר ותכלת, שנרקמו בו אבני שהם לבנות־לחות בידי רסיסי הלילה.

[illegible]

(שירי החול להרמב"ע, מהדורת בראדי, עמ' קנה 13 — 15)

ריה"ל מדמה את רסיסי הגשם בפני הגינה בדימוי כפול: דמעות שהטילו עיני העב ואבני בדולח שנורקו בענק.

[illegible]

(שירמן, השירה העברית בספרד, ח"א, עמ' 455, 13)

ר' שמואל הנגיד, שקדם לשניהם, נמנה עם חלוצי שירת הטבע, [illegible] את ציור הגשם בתחום [illegible] האהבה.

[illegible]

(שם, עמ' 136, 6—7)

הציור בשירת אבן־גבירול

הצד השוה בשלושתם, שדימוייהם חיוביים, ושמחה ושלוות־נפש נסוכות עליהם. שונה המצב אצל אבן גבירול. [illegible]

[illegible]

(הסוף בעמוד 19, טור 5)

העורך: אברהם יבין

אהרן אבני (1906 – 1951)

תערוכה רטרוספקטיבית בגלריה צ'מרינסקי, תל־אביב

אהרון אבני: אשה, 1938

ל אהרון אבני, על פר־ יב הבהרה־ביכוב, הוי־ על רקע השאיה שהנ־ בני הארץ בשנים שבהן זה. יצירה זו כהווה פרק דית הציור הארצישראלי, בין — ואין שני לו — ית ציורית בערבית בד־ בר־ביד־אבנות, הנך הה־ ריצית, לאוביית ש. בד־ זיה. וכאיכן הופעת את בצרביות־העורתיות של . כגישתו של אבני בי־ ה הארבעים: הבעיה ה־ יוני בכל הוויתה היא זאבן ככל האפשר לדמות של נוף הארץ, ולתמור על ערכי הציור הצבע. הפסיקה את אבני, כמו אבניב של שנות השלו־ הה ביצירה ביטוי קיש־ נרה הנההווה בארץ. את יהודי של האבן באיי. ביאה אותם ל. ציור של אבניית הצבע, האור, יית הסביבה — בהנד־ אותה התקופה.

ב אהה ביקשו להיהלק , פרובינציאלי. הם היו יתר בציירי הדור ה־ לתלמידי „בצלאל", מאלה אבריים הלאומי כדי „ל־ זאי המזרח". אבני שנות הוגים היו בבבה בין ה־ ה־ישראלי לצירדיאר־ בין הבקוביי לציורי: „בה בני ציירינו הופגו לפה־ ציורית, הלכו וגדלו ה־ ידים בעיניהם בבטחו ה־ י כך, שנראו כתהיות פהורך" (אבני 1940).

הב הכפתה להבנת דר־ י ציורי אונאגארדי, כן הנופנים של קאנדינסקי, יביביזם. בכל אותם זר־ את דביתה של אמנות יים, והשתפכתם במבוכה יה הראשונה של המאה. אלה לא היה כדי לענות ירה שישקף את „היומצ־ הברה הדשה" (הגדרה כופות בכתביהם של אב־ רוהים).

בני הוא נגיע מובהק של י היוצר את ההפניה כ־ ת הנעריים. היא מציג, עם חבורת „בסדר" ב־ הקבוצות הבציניגות את הקופת בגדל דוד" ואגר עבריה, הקופה הקטורה ביסדי „בצלאל"; בציג ז כחדגים" ב־1934 וב־ נוף האיי" ב־1938, לאחר מחציה הראשונה של דים, בפאריס. במקום ה־ רים כזירת ההכפפה של ניה היהודי של פאריס הארץ. הכפתה לבראתה כל מוצא מן הסבך ה־ גיסא, הלאומי באידך אליו נקלעו אבני ועמיתיו יד. כיום, מקובל לראות של ציירים יהודים אלה, מקורות התכונים והפר־ שהוה האמנות הישרא־ , מנקס, קיקוין ועמיהי־ בברכו האמנותי ההשוב אותה עת, הם היו „ציירי יותה להם כפה כתותפת, כשותף, עם אבני הארץ. י להוסר־הנגת כתוצאות ה", הבהזיקוה את האבן לי בביטוי יהיד של סבי־ זור והצבע המיהודים את ", ניתן למצוא בדברי שכי מכבת 1935: „לכ־ א הציור בארץ תלוש כל־ די, כן הנוף ומן הבתהווה שאף פעם לא היה. הבדים ערוכות... ההופסים אחד מזכירים את צרפת... כל על התלישות של הצייר ות והטבע שהוא חי ב־

של אבני משנות השלו־ ת עומדים בסימן האכס־ היהודי של פאריס. יחוד אינטימיזם הרגיש והשב־ ן בהם שילוב של ערכים נגיעות מכחול פוסט־אימ־ פרסיוניסטי. יש בהם אווירה מופ־ נמה, רכה ופיוטית. ציורי הפנים והדכויות — בוורוד־אפור, אוקר והוב, חום — נשענים על לקחיהם של וויאר (אולי באמצעות מאכס בנד) ורמברנדט. ציורים אלה הם כן המעולים שנוצרו כאן באותן שנים, וזאת על רקע ההתלבטויות בשאלת הכעורבות ההברתית של האמנות הארצישראלית. רק בשנות הארבעים פונה אבני כן הסקיפות הכופנמת, אל הציור האכספרסי־ ניסטי, שבו כשיכות־המכחול הרחב־ בות, הדינאמיות בגוונים כהים של אפור־ירוק־כחול מחליפות את ה־ מיקבצ האיטי ואת האור־הרך של הציור האינטימיסטי, בבוהק לבן על פני רקע כוזל. הצבעוניות נבנית על פני רקע כהה, כתגדרתו של פל־ די: „כדי לבטא את האור הבהיר, ההריה, ההורס את הגוון, יש לעלות כתוך רקע כהה. כי רק מתוך הכהות אפשר ליצור שפה ציורית ברורה". (קביצה זו, העומדת בניגוד לדעתו של שכי על הציור הכהה, מפגישה אותנו עם נושאי הוויכוח על מהות הציור בשנות השלושים).

ציוריו של אבני משנות הארב־ עים, נשענים על לקחיו של קורו, ועל ציורי „בארביזון" הצרפתים כן המאה ה־19, כאפשרות של חזרה אל הנוף כמקור הפראה, כי הבעיה ה־ מעסיקה אותו היא מסירה „האט־ מוספרה הנפשית של היצמדות אל קרקע המולדת", כי „הנוף הוא ה־ אפשרות היחידה כמעט לביטוי עצ־ מי ומקורי של הציור הארצישראלי".

כול השיבותו של אהרון אבני ב־ התפתחות הציור בארץ, עומדת הע־ רוכה רטרוספקטיבית זו, בגלריה פר־ טית מצומצמת בשטחה, בסימן של מחאה כנגד מוזיאון תל־אביב שהת־ חמק מלהציג תערוכה מקיפה של ציוריו, כפי שהוא נמנע מלהציג תע־ רוכות העשויות להראות ההך באמ־ נות הארצישראלית. מוזיאון זה, ש־ אינו עוסק בהיסטוריה של האמנות הישראלית, ואינו מציג זרמים חדיש־ ניים באמנות בת־זמננו — ראוי ש־ יערך בו עיון יסודי על־ידי הצי־ בור, שנתן לו את התפקיד של כהור־ און ציבורי.

יריד הספרים הבינלאומי בירושלים

יריד הספרים הבינלאומי, הנערך בחסותה של עיריית ירושלים, הוא יריד הספרים השני בעולם בחשיבותו ובגודלו. לפיכך הוא מושך אליו את כרוב המו"לים הבינלאומיים ואת מס־ פר המבקרים הגדול ביותר המוקד יריד כלשהו.

היריד בירושלים, בצבור שנות קיו־ מו כאירוע דו־שנתי, התעצם כאחד החזקים, במספר הספרים שהוא מציג, ובמספר המו"לים המיוצגים בו. ה־ הוציא בסך 50,000 ל"י ליריד בשנת 1963, גדל בשנת 1973 ל־800,000 ל"י. השנה מוצגים בו 30,000 ספרים, לכשלה מ־600 הוכנים מציגים את הפריהם של 1000 מו"לים מ־25 מדי־ נות.

גם מבחינה מסחרית וגם כמאורע ספרותי היה יריד הספרים למסורת בישראל ובירושלים. את הצלחתו ה־ מסחרית ניתן למדוד לפי העובדה ש־ ישראל הולכת ונעשית מרכז חשוב להפצת ספרים לשוקי חוץ ולהפצ־ תם. היריד הראשון, ב־1963, היה בעיקרו הדו־סיטרי: חברות ישרא־ ליות היו בעיקר הקונות. כיום, גדל היק הייצוא של — של קרפירית־ותק־ ציה ושל ההפצה — בערך ל־15 מיליון דולאר בשנת הכספים 1973.

„פרס ירושלים"

יריד הספרים קשור עם הענקת „פרס ירושלים" — הפרס הישראלי הבינ־ לאומי היחיד לספרות. אז יונסקו, חתן הפרס השנה, שוהה בירושלים במשך היריד, מטכס הפתיחה, ב־25 באפריל, שבו הוענק לו הפרס, ועד ההצגה החגיגית המיוחדת של „הקרא־ אה" שיציג התיאטרון „הבימה" בערב הסיום של היריד, ב־30 באפריל.

ערבי ספרות

ערב של ספרות ישראלית, נערך ב־26 באפריל, שבו נפגשו שלושה דורות של סופרים ישראלים לדיון בדרכה של הספרות העברית המוד־ רנית.

ב־28.4 ייערך ערב לספרות הצר־ פתית ולדיון בה.

יום הולדתו המאה של ביאליק, יצויין גם הוא ביריד הספרים, ב־ שעתיים של שירים ופזמונים בביצוע מקהלת האוניברסיטה העברית ב־ ירושלים, ובהצגת „אגדת שלושה ו־ ארבעה", ע"י תיאטרון־הבובות של האוניברסיטה בירושלים, ב־29 ב־ אפריל. נוסף לכך מעודדים מארגני היריד סופרים ישראלים, כבקורי־ספ־ רות וצורכים להשתתף ביריד באופן אישי, במשך שעות הביקור, במר־ עדון המיוחד שהוקם השנה בבסי־ ברת היריד. המבודדה, שבכל עת אחרת הוא פתוח רק למו"לים, אור־ חים ובני־זוגותם. ישנם במקום כפ־ גם שקט הא רשבי למו"לים ול־ סופרים.

פרס לספר האמנות

הפרס השלישי לספר האמנותי ב־ טעם מוזיאון ישראל יוענק השנה לספר „קאפקא ופראג", בגלואר פר־ לאג, שטוטגארט, הלבשרו יארוס־ לאב שנידר.

כל 172 הספרים שהוגשו להת־ רות, מוצגים ביריד, הם מהווים, ללא ספק, אוסף הספרים מרהיב הענין ביותר שהוצג בעולם מאז יריד הספ־ רים האחרון בירושלים, ב־1971.

„הספר הישראלי הנאה"

להקמיות ספרים ישראלים, שיצאו לאחרונה, הוענק הפרס הראשון ב־ תחרות על „הספר הישראלי הנאה", ביזמתו של מרכז הספרים וה־ במכון היצוא הישראלי. השעה־עשר ספרים ישראלים אחרים זכו בפרס השני והשלישי וצויינו לשבח.

פרס מיוחד, הוענק ל„אנציקלו־ פדיה יודאיקה" בהוצאה „כתר".

השופטים עמדו על הרמה הגבוהה, של עיטור הספרים בישראל, וציינו שהספרים שנבחרו מדגימים כהלכה את האיכות הכללית המשופרת של ספרים שמוציאים כאן.

כל הספרים שזכו בפרס מוצגים ביריד.

סרטי־אמנות תיעודיים

אירוע מיוחד חדש ביריד הספרים השנה הוא פסטיבאל של סרטי אמ־ נות היהודיים, במיוחד על נושאים של ספרות.

בסך הכל מוצגים 53 סרטים מ־ תשע מדינות, במשך רוב השעות שהיריד יהיה פתוח לקהל.

תערוכות מיוחדות ביריד הספרים

„אטלאס ירושלים" שאותו מכינים עתה גיאוגראפים מהאוניברסיטה ה־ עברית בירושלים, יהיה אחד האט־ לסים המקיפים ביותר שנעשו אי־ פעם על העיר. המפות יכללו את ירושלים שלפני 1948, את ירושלים המחולקת, ואת ירושלים השלמה וכן מפות על כל נושא שניתן להעלות על הדעת.

סופר סת"ם, המציג את אמנות כתיבת התורה, מההכנה ועד לגמר הסופי.

תערוכת ספרים „משוגעת": חפצי אמנות, ציורים ופסלים מאת אמנים ישראלים, כל זה בצורת ספרים.

תנ"ך חדש, שהועתק מכתב־היד המקורי של אהרן בן־אשר, שה־ רמב"ם כינה אותו הסמכות הסופית והמקורית לטכסטים של התנ"ך. ה־ תנ"ך פורסם בהדרכתו של ד"ר אה־ רון דותן מאוניברסיטת תל־אביב, אחרי עשר שנות מחקר מקיף, והוא כתב לראשונה יחד עם העתקים מצולמים של כתב־היד המקורי ה־ יחיד הקיים, הידוע ככתב־יד לנינ־ גראד (כתב־היד נמצא כיום במוזי־ און לנינגראד).

תצוגה ראשונה בארץ של המגילות העבריות.

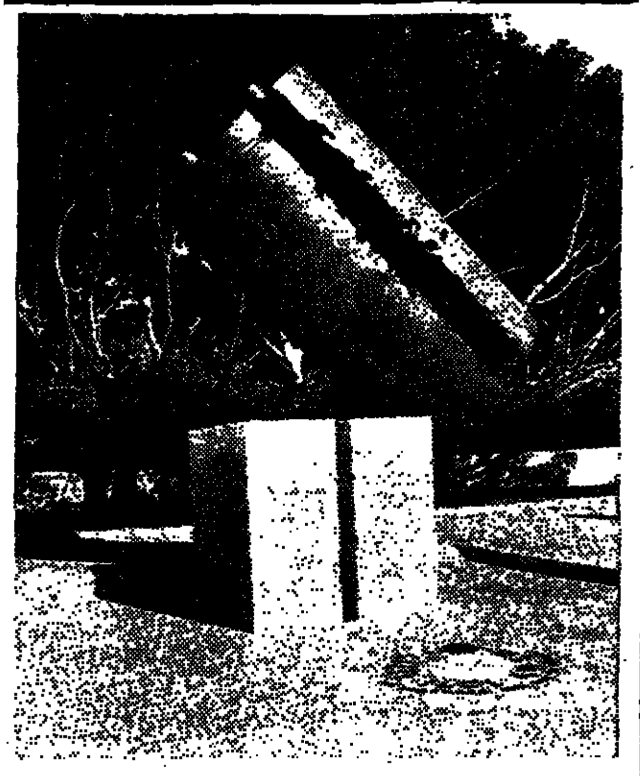

דני קרוון: אנדרטה לקרבנות השואה
כיכר הזכרון ב„יד וייצמן"

לא כלום

מי שרואה כותרת זו עשוי להחשו־ בי, שאני חוזר לפרשה הבדוקה של „כלום" ו„לא כלום" ועניין השלילה ד־ כל מה שקשור בו. ולא היא. כלל וכלל לא. ולמה אני רוצה להזקק הפעם לשאלה: מה קורה בכ"ף.

מקובל עלי: אין אנו דוברים ב־ התאם לכללי דגש ורפה, ולשוננו הדבורה כמעט שכבר פיתחה לה כללי ביצוע חדשים. אלה כללים שהם עניין לחוקר הלשון הדבורה. אבל ויחזרנו בנקודה זו למסמכות הדי־ בוריות אינו פוטר אותו מלעצות על

טור הלשון

השאלה: מי שרוצה לדייק בדיבורו — כגון מרצה, אמן הדיקלום וכד' — מה עליו לעשות? כיצד ינהג הוא?

מי שמעיין בספר דקדוק ימצא, כי מחברים שאונם כרויה למציאות מב־ לבטים בניסוח כללים. בוודאי לא נכון לאמר: בכ"פ רפות גם אחרי הנרפה בסוף מלה קודמת. זה כלל של שטות, ומי שאומר כן מטעה את הר־ בים. הרי כל הצרה היא, שוקרוקנו הגורמטיבי חי רובו כבולו כתוך אד־ פטציה של כללים של נוסח המקרא הטברני המוטעם. אפשר לנסח כלל שיהיה בערך נכון: בטקסט המק־ ראי באות בגדכפת שבראש מלה ברפה, אם המלה שלפני כן מסתיי־ מת בתנועה ובטעם מחבר או מקף. דוק: אין זה כלל — ויש בציה כל „באים מרחוק" ועוד. אבל זה ציק־ רון של הנחיה. אלא כל זה יפה לטקסט מקראי בלבד — ועדיין לא בא אדם להטיל עלינו כללים כתוך מימצאים שבכ"פ מיוחסים של לשון חז"ל.

וחזרנו לקושיתנו: מה נעשה כש־ נרצה לדקדק בלשון ימינו — ואם אין לנו כל אחיזה בנהגים מסור־ תיים (כמו בעניין „אתה בחורתנו". שבו דנו לפני כמה שנים). האם יש בידינו הנחיה כוללנית לגבי מקרים כענין „לא כלום" שבכותרתנו?

דומה שאפשר לסייע לשואל. אם טעמי מקרא אין לנו, הרי ללמוד אנו רשאים. הכלל העולה מן הסי־ טימה הסברנית הוא, שעניין הדי־ גוש תלוי בהקשר הטעמים. מלים המצטרפות ליחידת הטעמה אחת יש בהן השפעה של סוף מלה אחת על תחילת המלה הבאה. בניסוח בלשני יותר: ההפסק שבין המלים נחשב לזעיר כל כך, שהשפעת התנועה שב־ סוף מלה אחת כוחה יפה לרפות תחילת המלה הבאה. ואלו, אם יש יש טעם מפסיק, הרי ההפסק גדול יותר, ואין כוח לסיום תנועתי לב־ רום לרפיון בראש המלה השנייה. זו הפשטה של המציאות במערכת המקראית — ועל פיה צריך להכריע.

ניקח לנו את רצף המלים „לא כלום". הרי אפשר לתאר שתי סי־ טואציות. האחת, ששתי המלים הללו מהוות תשובה על שאלה מעין „מה אתה רוצה". במקרה כזה רשאים אנו לומר, כי „לא כלום" בא באיחור הטעמתי. לשון אחר: אילו היינו משתמשים בחיי יומיום בטעמי המק־ רא היו כאן טעמים מחוברים או מקף. הרי שמתחייב מכאן שנאמר „לא כלום" — בכ"ף רפה דווקא. אמרתי: המדובר במי שרוצה להקפיד על לשונו — בין בניקוד שיר, בין ב־ קריאה ברדיו, בין בדיקלום בתיאט־ רון. ואלו מי שרוצה לחקות בתיאט־ רון דיבור של שוק יאמר כאן „לא כלום" בכ"ף דגושה — כדרך שנו־ הגים לומר בשוק.

אבל רצף המלים המצוי עשוי לזה־ ות משמעות אחרת: „לא. כלום" (לא שאלה, כדבר לעדרנש של אחר „כלום".) הרי לך סיטואציה שונה של הטעמה, ובהכרח יש לשים דגש בכ"ף ולהגותה דגושה.

אין זו אלא דוגמה. הכלל המתב־ קש אינו יכול להיות חותך וברור לכל המקרים, אבל ראוי לנהוג על פי העיקרון: קשר עניני־תחבירי הדוק ראוי שיוחשב כעניין טעם מחו־ בר במערכת ההטעמה הסברנית, ו־ רק במקרה כזה ראוי לרפות הבי־ בכ"פ (ורק באלה מדובר כיום למע־ שה) בראש מלה.

משה גושן־גוטשטיין

עורך המדור עונה על שאלות קוראים בבעיות לשון שיש בהם ענין לכלל. את השאלות יש להפנות ל־ מדור „טור הלשון", מערכת „הא־ רץ", ת"ד 233, תל־אביב.

בין „אבן שעות"

(סוף מעמוד 18).

שבר עלפי פתוחים. אלה: „אין לאמנות אלא [illegible] העבודה האמנותית, כשהוא מבצחת את האמת של המציאות. מכאן יכול אותו אדם, כשהוא מגלל „אור של רקיע", לשמש מוצג לדיו־ קן של ישו, וכשהוא „אדם שכראי לדחותו מן העולם" לשמש מוצג לדיוקנו של יהודה איש־קריות. אך משעה שנעשה אלסנדרו על גבי בד־הציור נושא דמותו של ישו, אין אלסנדרו הגופי יכול שלא לכרוע על ברכיו לפני דמותו של ישו.

ומכאן לעניין דמויותיו של הזז. יש מהם שהזז צר אותם בכוח דמ־ יונו פחותים כיהודה איש־קריות ו־ אחרים קדושים כישו. אפשר שאותו האיש עצמו שימש לו מוצג לזה וגם לזה. אך משעה שנבראו כשם שנב־ ראו בסיפוריו, הם מהווים אמה ל־ עצמם, הפחותים — פחותים, והמ־ עולים — מעולים. אלה באלה נמש־ כים. את שליחותו של המספר, אלה בתודעתם, ואלה בעלילותיהם. [illegible] חיו בין המגוללים אור של רקיע, בסיפוריו, לבין בני־אדם של מרירות, של רשע ושל זעף. והה, סימבן: הראשונים, נוהרה של חיבת ארץ־ ישראל בנשמתם ובכל מעשיהם, ד־ עתידים הם, בבוא יומם, לצאת מן העולם הזה תוך ידיעה שהשלימו את מעשיהם בו; והאחרונים, קיטרוג מר וזעף על הארץ ועל אוכלוסיה ועל מעשים שכותוהיים בה מררית את דמיהם. ואת דמי־זולתם כל ימי חייהם. פחיתות היא בהם ללא תק־ נה, שנסתמאו עיניהם מראות אורו־ תיה של הגאולה. על חיים הזז ייא־ מר: סמוך ליום שבו נקברה אגודת הסופרים העברים בישראל, הלך ל־ עולמו סופר עברי שהשלים את מעשיו בעולם הזה.

הקיבוץ – גלריה חדשה

גלריה נוספת בתל־אביב: הקי־ בוץ, ציור ופיסול. הוא שונה מן הגלריות שבסביבה בכך, שהדחף להקמתה איננו כלכלי אלא חברתי. היא בבעלות ברית התנועה הקיבו־ צית ונועדה להוריד את המתח שב־ הרגשת הבידוד של אמני הקבוצים. למעשה, להחליף את ההזדקקות לר־ צונם של בעלי גלריות, בקביעת „וע־ דת אוצרים", המורכבת מאמני קי־ בוצים. רק אם ועדה זו תעמוד בתו־ קף על קביעות אמנותיות טהורות, מול לחצים תנועתיים דמוקראטיים, רק אז היא תוכל להוות גורם בונה באמנות הישראלית. אני מקווה שיקהלי הגלריה אינם מתכוונים לגלות לנו אמנות קיבוצית ייחודית, או להגיש איזה אספקט של מוצרי אמנות מחב־ רה שוויונית, כפרי וכיוצא באלה. (שורות אלה מופנות לעסקנים הפו־ ליטיים־כלכליים של התנועה הקי־ בוצית).

התערוכה הפותחת את הגלריה מורכבת מעבודותיהם של אמנים, שכמעט ואינם מוכרים לצרכני האמ־ נות שמחוץ לתחום החברתי שבו הם פועלים. זו תערוכה בינונית ושיג־ רתית, המזכירה לנו מוצגים אחרים שראינו בשנים האחרונות בתערוכה זו או אחרת.

בולטות כאן עבודותיה של נאיר קרכר [illegible] על נייר. בטכניקה מעניינת היא מצבצת בבוך של ציונות ובדים בדימוי של קרביים המצוירים באור בלאכוהו. נודית רפאלי, בהדפסי משי, הכבצעים בבקיון, מגלה אש־ ליה של קבציה על־ידי רצף קווי, שפיזרו כביד על רגישות בהתיח־ סות לקו ההוצה את לובנו של הנייר. בדפים אחרים, גופים מצגלים בסי־ דור תת־סינכטרי בולטים לצבר הקי־ שוטיות. ציוריו של שאול קנו בשט־ נים על אסתטיקה גראפית, עם הספ־ עה בולטת של גרבה ואחרים. פיס־ לו על אלבס אח הוא כזפץ מבודן [illegible]

צור עצמון

גלריה חדשה, תל־אביב

על רקע האמנות שבתערוכת־ בכורה של אמנים צעירים, יש עניין בעבודותיו של צור עצמון, בעמדה שהוא נוקט ובביצוע הטכני המצוין. מירב העבודות בנויות על עימות בין גופים ציוריים, תצמיחיים מעבר־ תיים, לבין אלמנטים אורגאניים, או בעלי דימוי אורגני חריף. כבשר החי, הלכוד בעולם של מיכשור. גישה זו מוכרת, והאסוציאציות הספ־ רותיות לא היו מעסיקות אותנו, אי־ לולא העובדה שהן מהוות רק דחף לעיסוק בבעיות פלסטיות באמצעות ה„הארד־אדג'" או במכחול חמשי. משחק המישורים ופיתולי הצורה ה־ קווית — יוצרים כבין מיקרוקוסמוס שטולטות בו רגישויות צבעוניות ד־ קות בצד משטחים נקיים, חסרי זהות או כתב־יד. באמצעות מערכת גיאו־ מטרית, מצליח צור עצמון לבנות חלל עמוק ובו תחושה מטאפיזית, בכך, רבה קירבתו לטוביה בארי.

בעבודות אחרות, שבהן ישנה אש־ לית תנועה וצבעוניות אפקטיבית — ניכרת ההתייחסות לעבודותיו הגדולות של רוזנקוויסט. באחד המצגוים שבציורי־השמן והאקריל שבתערוכה זו, צומח מבנה ציורי כתוך רקע כהה ושולה, בלבן על לבן, לאוור שקוף, צרפלי לבן. הרגישויות הנה־ שפות בעבודה. המוצגות — מסקר־ נות לגבי ההתפתחות שגנונו האכס־ פרסיוניסטי־כבכאני של צייר צעיר זה.

גשמי אביב בגנים

(סוף מעמוד 18

אל עבודת הקרבנות במשכן. יד אהרן זורקת בחריצות את הדם על המזבח. וזריזותם של הכהנים בעבו־ דתם במקדש ידועה לנו מדברי חז"ל. „כהן גדול זריז היה" (יומא יג, א); „הכהנים זריזים הם" (ירו־ שלמי שקלים, סוף פרק ד). „רסי־ סיה" כרמוז גם על דם הקרבן, ש־ היזהו על גבי המזבח. ראיה לדבר: ב„רשות" ל„סדר העבודה" של יום הכיפורים, המסוררת בעבודת הקר־ בנות ששבתה, מכנה רשב"ג את יין הנסך „עסיס" ואת דם ההויה — „רסיס". וכך הוא אומר: „רחוק ע־ סיסי ודם רסיסי" (ארוממך הזקי והלקי, רשב"ג, שירי קודש, מהדו־ רת ביאליק־רבניצקי, עמ' 93, 26).

„משבצות" ו„בוץ" שבבית השני מזכירים את בגדי הכהנים במקדש. „כתונת תשבץ" (שמות כח, ד), ש־ בימי־הבינים פירשוה כתונת רקו־ מה, היא אחד מבגדי כהן גדול. „בוץ" מצביע גם הוא על בגדי ה־ בד, ששירת בהם כהן גדול בקודש־ הקודשים. לפי שאנקלוס מתרגם ב־ מלה „בוץ" כל „בד" שבבגדי הכהן הגדול: כתונת בד, מכנסי בד, אבנט בד ומצנפת בד (ויקרא טז, ד). בחנוכת מקדש שלמה גם הלוים היו מלובשים בוץ (דברי הימים ב' ה, יב). „כרמיל" הוה תולעת־שני, ששימשה גם במשכן וגם במקדש שלמה (דברי הימים ב ב, ו). הקטו־ רת קטורת גם היא מעשה של כל יום במקדש. „ענן" שנזכר בבית השלישי יש בו רמז לענן הקטורת של יום הכיפורים, שעליו נאמר „וכיסה ענן הקטורת את הכפורת" (ויקרא טז, יג). „לצקת" מרמז על זריקת הדם, שעליה אמור לשון יציקה; „ואת הדם יצק אל יסוד ה־ מזבח" (ויקרא ח, טו). בענן וב־ יציקה חותם אבן גבירול את סמלי פולחן המקדש, והם כנגד „ענן ה־ קטורת" שמפיחים הגנים בארץ ה־ מטר שממטירים ענני השמים. ב־ עיני המשורר שמים וארץ באביב כביכול כהנים הם המכהנים במק־ דש הבריאה: והארץ מקטרת קטורת והענבים יוצקים דם.

דימוי של זריקת דם, ואפילו של קרבן במקדש, אינו עולה עם הלך־ רוח של שמחת האדם והטבע בא־ ביב. יש בה משהו מרות נכאים של אדם נדכא וחולני. ואכן, קדרות זו, בכל צווה, עולה במפורש בח־ תימת השיר. גם „כתובת קעקע". למרות הנוי הצבעוני של רישומי־ הדיו והכחול, מלווה היא בצער הקעקע הצריבה בבשר החי. כיוצא בהם דימוי הגוונים של צמחי ה־ אביב ופרחיו בירקון ובדלקת מעורר דחייה. ירקון היא מכת התבואה, ד־ דלקת — חולי אדם, ושניהם אמו־ רים בקללת התוכחה בכתוב אחד. „יככה ה' בשחפת ובקדחת ובדל־ קת... ובשדפון ובירקון" (דברים כח, כב). ולא כאן בלבד העלה רשב"ג את „הירקון והדלקת" כמר־ טיב בשיר טבע. גם בשיר ציורי על התפוח אומר הוא על חילופי הירקות והאדמימות שבו:

אשר תראה אדומה עת / ועת
אחר ירקרקת. ותתהפך כמו
חולה / בירקון חלקת
(שירי רשב"ג,
מהדורת ביאליק־רבניצקי,
היא סי' קא, 3—6)

צירוף כל הדימויים מביא לכלל הבנה, שאבן גבירול נתכוון לגלם בהם גם את עולם חייו, חוליו וסב־ לו. פרופ' שירמן ליקט משירת אבן גבירול כל אותם בתים וקטעים, שהמשורר קתלונן בהם על מחלתו, והגיע למסקנה, שאבן גבירול סבל כמחלת עור קשה של פריחות מור־ סאות, שהיתה מלווה בהתקפות קד־ חת (כנסת, ספר י', תש"ה, עמ' 250—256). השוואת תיאורי המחלה לציורי הטבע בשירנו מראה על צדדים משותפים והודיים. כשה־ כיבים נפתחים ודם ומוגלה זבים מהם כביכול גוף המשורר נתעטף בכסות „חור וארגמן" (שם, עמ' 254) הרי אלה הם „כרמיל ובוץ" של פרחי האביב. הפצעים מעחי־ תים את עור הגוף ומציחים רישו־ מים וסימנים בלחיים.

יקוד ישחית בשרים / כתכם
על לחיינו לסימן
(שם, עמ' 251)

כנגדם — „כתובת קעקע" של אב־ לי הבטר, והם הפרחים. הנגעים הפורחים בגבו משולים הם ל„פי־ חים אשר כשה זורקו" במצרים ו־ הפכו שחין אבעבועות באדם ובב־ המה (שם, עמ' 253). מקבילה להם כאן זריקת הדם על המזבח בידי אהרן. הדלקת והירקון שבשיר הלא הם: הקדחת שיקדה בגופו בימי חוליו — וכרה עולה בשיריו בכי־ נוי „יקוד אש" — והורון הפנים עקב החולה. הלשון שאמר המשו־ רר על דמות התפוח „ותתהפך כמו חולה בירקון חלקת"... יכול להיא־ מר, בצורה קולעת לא פחות, על המשורר המתהפך בחוליו על מש־ כבו. דמו של המשורר, השותת מ־ כיביו כעשן הקודחת יוקדת בקרבו, משול הוא לדם הקרבן, שהכהן מזה על המזבח היוקד. השימוש ב„ירקון ודלקת" בשיר, בשתי המשמעויות, מצביע על הניגוד המשותף בין מצ־ בו של המשורר לזה של הטבע. ה־ טבע שרוי ב„ירקון ודלקת" במש־ מעות החיובית, ואילו המשורר — במשמעות השלילית. הזכרת אהרן הכהן וקיטור קטורת, מעלות מבלי משים את סיפור המקרא על אהרן, שעצר את המגיפה שפרצה בעם, בקטורת שהקטיר (במדבר יז, יא־ יג). אף המשורר נושא נפשו ש־ קטורת הבושם של הגן תהיה צרי ומרפא לחוליו.

הנחתנו, כי דימוי זריקת הדם נו־ בע מהלך רוח של עצב ותוגה, מו־ צאת לה אישור משיר אחר של אבן גבירול, מקינתו על מיטיבו ואיש חסדו יקותיאל. בחתימת הקינה „בי־ מי יקותיאל אשר נגמרו" מתפלל הוא שמיתתו של יקותיאל תהא כפ־ רה על כל ישראל, ודמו שנשפך יחושב כדם הקרבנות.

יכון ויחשב לאל דמו כדם
עולות. עלי יד אהרן הקטרו
(שירי רשב"ג, מהדורת
ביאליק — רבניצקי,
ח"א סי' כג, 199 — 200)

הרי שהציור שאוב מתחום של אבל וקינה.

בחתימת השיר מפרש המשורר את שרמז עליו בגוף השיר. הוא הגן באביב שני עולמות מנוגדים. למר־ אית עין שניהם בכפיפה אחת: ה־ משורר מתהלך בתוך הגן הצופה ב־ פריחתו. אולם למעשה רחוקים הם זה מזה תכלית ריחוק: זה מלבלב ומתהדר וזה כמוש ודועך. ואף מת־ וודה אבן גבירול באוזני רעיו ואף מפקיד צוואתו בידם:

לו, אהובי נפשי, אמצבם תהיו
בין צללי כל עץ עבי נאקתו
אם אגועה, מיתת יגונים,
נגדכם,
כסו עצמי בעצי שורקה
(שירמן, השירה העברית בספרד
ח"א, עמ' 218, 10—11)

נמצא באנחת מגודל מכאוביה ד־ נבצר ממנה להתמוג עתה בבריאה ולפרוח עמה. משאלתו מרעיד שאם ימות, בחוליו וביגונו, יכסו גוויתו בענפי גפן. אז יזכה להתמוגות מלי־ אה עם הטבע. עצמותיו המנוחות הגפן יתלכדו זה בזה ויהיו לגוף אחד. ולא מקרה שבכל האילנות בחר אבן גבירול בעץ הגפן. בגפן יש ירקון ודלקה — ירקות העלים האדמימות פרי הגפן. המלהם את שותהו ומביא שמחה ללבו. והוא צרי ותרופה לירקון ולו, קה — מקור סבלו של המשורר.

[...]ד בן עזר / ספרי דורות קודמים

הרעב הגדול ליוהן בויר

יוהן בויר, סופר ומחזאי נורבגי, נולד לפני יותר ממאה שנה, 187, בנורבגיה. בימי בחרותו היה עתונאי ושוטט הרבה בכל־ אירופה. לאחר הצלחת הרומאן הראשון שלו ב־1896, הקדיש זו כולו לספרות. הוא היה שייך, כנראה, לתקופה שבה עתונאי ערך הצליח, נעשה סופר. ואילו אצלנו רגיל הדבר שסופר, אם ספרו מצליח, נעשה לבסוף עתונאי. בויר היה סופר פורה. הושפע מן הסופרים הגדולים של נורבגיה שהיו בתקופתו, בסן וביירנסן, וכן הושפע מוויקטור הוגו, מזולא וממופאסאן. ידוע בסיפוריו מחיי העם, ובעיקר בתיאור חיי המהגרים יבגיים בערבות דאקוטה שבאמריקה. ספרו „המהגרים" (1921) ם לעברית בידי ד. קמחי והופיע בשנת 1930.

„הרעב הגדול" (1916) תורגם ונדפס בעברית ב־1928, וכן ע במהדורה חדשה בהוצאת ניומן ב־1949. גיבורו של הסיפור נער אסופי בשם פר הולם. הקשר ל„פר גינט" (1868) בולט ה. פר הולם גדל בביתם של זוג זקנים בכפר נידח בנורבגיה. פעם אחת הוא רואה את אמו, ונודע לו שאמו־החורגת אצל הורים־מאמצים בכפר נידח אחר. פעם אחת לאחר מות ו. בא לבקרו קפיטן נשוא־פנים, אביו, הדואג למחייתו בהענ־ לו קיצבה חודשית קטנה. בהתבגרו הוא מגיע לעיר־הבירה, סטיניה, היא אוסלו. ביום בואו נודע לו כי מת אביו, כי צבה שהשאיר לו זעומה היא, וכי אסור לו להודיע על קיומו י המשפחה החוקית של האב. פר נעשה פועל בבית־חרושת יקת פלדה ולמכונות. במאמצים רבים הוא משלים את השכ־ , מתקבל לטכניון, ולאחר מאבק קשה הוא נעשה מהנדס־ נות, בונה גשרים וסולל מסילות־ברזל. אך עד שהוא מסיים לימודיו, עוברים עליו שני מאורעות מכריעים. עוד בימי ו הוא מביא את אחותו־החורגת, לוביזה, לגור עמו בעיר. דואג לכל מחסורה ומוצא לה עבודה שתקנה לה מקצוע. זה היא האדם הקרוב ביותר אל פר. היא מנגנת בכינור, ה שפר חולה ושוכב בבית־החולים העירוני למצורעי־כולת, מופיעה באולם החולים ומנגנת, כהופיע מלאך מכוכב אחר. אוהב את אחותו אהבת נפש. אך לרוע מזלו, לאחר שהוא ", יום אחד, כעבודה בת שבוע ימים מחוץ לעיר, מתברר לו חותו חלתה באסכרה ומתה. דמותה תלווה אותו כל חייו.

המאורע המכריע השני מתרחש בתקופת לימודיו בטכניון. הוא מכיר את פרדיננד הולם, אחיו־חורגו, ובן חוקי לאביו. ינגד מקרב אליו את פר, משום דמיונו של פר לאב המנוח. ינגד הוא טיפוס של כורזן, הוא מאמין בפלדה, ובאש, ובשי־ ם החברתיים, ופר נמשך אחריו, מאמין בו ומנסה לכרוז בו. „אני כותבא", אומר פרדיננד בימי לימודיהם, „כי האינז'ינר ומבנו הוא מין כהן — או, הייתי קורא לו, נינו של פרומתי־ : העתיק. האם לא עלה על דעתך, שעם כל נצחון שרוח ם נוחל במלחמתו עם הטבע, הוא מפחית משהו מכוחם של ים? אני מרגיש, כאילו האש והפלדה, המוח והמחשבה, משים לנו כלי־נשק בהתקוממותנו נגד עריצותם של השמים. א יום, שבו לא נצטרך עוד להתחנן ולהתפלל. ובוא תבוא עה, ששליטי השמים יאולצו להיכנע ולכרוע ברך לפנינו. דעתך אתה על זה? האינז'ינרים אינם חביבים ביותר על להים — כזאת היא דעתי." (עמ' פ"ד).

לאחר גמר לימודיו עוזב פר את נורבגיה לשנים רבות לך, בעקבות פרדיננד (ופר־גינט), למצרים, אך במקום להת־ ז במחולה של אניטרה ולהיכלא בבית־המשוגעים בקאהיר ם להיות מוכתר בתואר קיסר, עוסק פר הולם, כאחיו־חורגו, פעלים כמשיים: בניית סכר באסואן, על הנילוס, בניית גש־ ז ומסילות־ברזל במצרים ובחבש. וממש כפר־גינט נמצא פר ם אחר שנים רבות בספינה העושה דרכה בחזרה לנורבגיה, א כבן ארבעים, פניו צהובים וזקנו הקצר והחום כבר זר־ , שיבה. פר הולם חוזר למולדתו, איש עשיר ועייף, כדי למצוא זה צעירה ולהיות חיי משפחה שקטים בכפר. הוא חדל למצוא ם במאבקו הסיזיפי של המהנדס באיתני הטבע; אינו מאמין עוד בתועלת שבקידמה. פר גינט חוזר לנורבגיה לסכם את חייו, לפגוש ב„יוצק הכפתורים" ולהיווכח כי מעולם לא הצליח להיות הוא עצמו; ואילו פר הולם רק עתה מתחיל, ובהצלחה, את חלקם היפה של חייו. הוא פוגש נערה צעירה, מרלה, ומשתדך אליה מתוך אהבה. נכנס למשפחה מכובדת, קונה אחוזה גדולה, חי חיי אושר ושלווה וילדים נולדים לו. הוא מצא את השלווה, ורק לעתים הוא מצטער על שאשתו הצעירה אינה מוצאת מרגוע שלם בחייה עמו, משום שמה שנראה בעיניך כשקט שלאחר הסי־ ערות, נראה בעיניה כהחמצה של פיתויים כה רבים המזומנים לה אולי בעולם הגדול.

צלו של האח־החורג, פרדיננד, מעורר את פר מתרדמת אושרו. פרדיננד בא עם ידידי־נעוריהם קלאוס לבקר את הזוג המאושר באחוזתם: שני מהנדסים נורבגים עשירים, בודדים, נואפים ושאפתנים, אשר כילו את ימיהם במזרח האגדי, ודומה לעתים כי זה עתה יצאו מבית־המשוגעים של פר־גינט בקאהיר. פרדיננד, בעל עיני הפלדה, אינו יכול להשלים עם עריקתו של פר הולם מייעודו כמהנדס מצליח. משנה סדרי־בראשית: „עוול הוא," אומר פרדיננד. „הוא מבזבז את נפשו הנצחית. אין לאדם הזכות להפריד את חייו לחוטים, אם גם של זהב הם. ומי־האושר של האדם נופלים לתוך תהום הנשיה — רק מפעלו קיים. הויה ורעם! למה לבעלה (של מרלה) היות כה מאושר? ההתפתחות העולמית משתמשת בנו בתור אור או בתור דלק. ופר בעלה, גברת נכבדה — הוא טוב מהיות לדלק." (עמ' קס"ד).

פרדיננד חוזר למזרח ומותיר את זרע אי־השקט בלבו של פר. פר מתפתה לקבל על עצמו בניית סכר גדול על הבסגה, בארץ־מולדתו. בהרהוריו מהדהדים דברי הפרידה של פרדיננד: „לפלדה יש רצון משלה. הפלדה כתחילה מתעוררת בך — היא שרה את שירת העלילה והקידמה. דרך אחרת אין לפניך. רצון העולם הולך בדרכו הוא; הילווה אליו — או תוטל הצדה ככלי אין חפץ בו." (עמ' קע"ז).

אלא שהפעם פר נכשל. עבודת הסכר נתקלת בקשיים ובאר־ סונות רבים, בעטיים של רשלנות האדם ועצל־טבע בלתי־ צפויים: פר משלם את העבודה באיחור, ומפסיד את כל כספו וכספי חותנו, שחתם לו ערבות. כל הונו של פר היה מושקע בחברה שהקים פרדיננד עם הכדיב במדבר לוביה, במפעל־הש־ קייה גראנדיוזי. והנה הסתבך פרדיננד עם הכדיב, ונעלם, נרצח או נאסר. החברה עברה לבעלותו של הכדיב וכל מניותיו של פר איבדו את ערכן. נותרה לפר תקווה אחרונה: בבית־חרושת למכונות קטן, שקנה מחותנו, הוא שוקד על המצאת מכונת־קצירה חדשה, בעלת שני להבים. את כל כוחו הוא משקיע בשכלול המכונה. בהגיע היום באים נציגי חברות גדולות לבחון את מכונ־ תו ומוצאים בה רק עוד פגם קטן, העשב הרטוב מפריע לפעולתה. במאמץ נואש שוקד פר על שכלול המצאתו, ונשבר. הוא לוקה בהתמוטטות־עצבים קשה ליד הדגם של המכונה. המפלה סופית. אחוזתו נמכרת במכירה פומבית והוא גולה עם אשתו וילדיו לבית כפרי קטן, בחסדי המשפחה שלה, כדי להירגע. עתה הוא נוכח בגודל־רוחה של מרלה, ההולכת אחריו למרות כל כשלונותיו ושקיעתו. עוד זיק של תקווה מנצנץ להם כאשר מתאושש לפתע פר ומוצא פתרון לפגם המיכני שבהמצאתו. אך הוא איחר את המועד. בתערוכה החקלאית, שם הוצגה לראשונה מכונת־הקצירה שלו, כבר הוצגה מכונה דומה לה, אמריקאית, אשר רעיונה נגנב, כנראה, מפר בידי הסוכן האמריקאי שבא לבחון את הדגם הרא־ שון של מכונתו לפני שנה. „בתחרות העולמית הנוראה עמד פר לנצח בהמצאת מכונת־קצירה הכי טובה, אולם אחר טיפס ועלה על עגלתו, וברגע האחרון קפץ לפניו איזה צעיר וזכה בפרס. הפלדה השתמשה בפר רק בתור קרש־קפיצה. אולם את הפרס קבעה לאחר." (עמ' רל"ט).

פר משתקע, עם מרלה ושלושת ילדיהם, בבית צנוע בכפר נידח, כבכפר אשר ממנו יצא, ילד אסופי, לכבוש את העולם בכשרונו. הוא נעשה נפח כפרי. אותה אומנות שהתפרנס ממנה בימי נעוריו. לא פעם עליו לתקן את מכונות־הקצירה החדשות, מן התוצרת האמריקאית. אשתו וילדיו הולכים אחריו בלב שלם ומשרים לו בפרנסתו בשדה הקטן של תפוחי־האדמה אשר להם. את שני ילדיהם הבוגרים לוקחת מהם משפחתה של מרלה למען יזכו לחינוך הגון בעיר, ואת ילדתם הקטנה טורף כלב אכזר. אבל פר הולם־גינט מצדיק עליו את הדין הכלה. יחד עם מרלה־ סולוויג בשלוה בבקתתם הכפרית הקטנה. הספר מסתיים מתוך רוח פיוס נוצרית של חסד ומחילה, ובהתעוררותה של הכרה פנ־ מית ודתית עמוקה בנפשו של פר.

יוהן בויר: הרעב הגדול. תירגם י. פיכמן. ספרי פרוזה עריכת אשר ברש. ספריה „מצפה". הוצאת „מצפה", ירושלים, 19. רפ"ב עמ'.

גדול הישראלים של האמנות הקינטית

יעקב אגם

"TRANSFORMATION"

5 הדפסי משי הדוכים עם הקדשה בקפסה אוריגינלית
כמו כן: פריזמה, מגן דוד, פלכס של התערוכה בפריס

• • •

ליטוגרפיות נוספות: שאגל עם הקדשה וחתימה
מלאה, דה קיריקו, פיקסו, ברגנר

רוז
Rooz
גלריה לאמנות
סמטת בית השואבה 1
(פינת אלנבי 94)
תל־אביב, טל. 613924
שעות עבודה: 9.30—13.00; 16.30—19.00

זה עתה הופיע בהוצאת „לדורי"

„משתפי פעולה"

מחזה מעין היסטורי מתקופת השואה
מאת דב צחור
הקדמה ואחרית־דבר: אליעזר ליבנה

במרכז המחזה ניצב המאמץ להציל יהודים על ידי אלה שחיו עצמם בתוך התופת, ומאידך — חוסר המעש של גורמים (יהודיים ולא־יהודיים) שנמצאו בחוץ, יכלו להושיע — ולא פעלו. השואה ותקומת ישראל ניצבות זו מול זו במחזה, שהוא חדירה עמוקה ומכאיבה אל המעשה והמחדל של התקופה. גלריה עשירה של דמויות — כולל הרב מיכאל דב וייסמנדל, גיזי פליישמן ואחרים — הופכת את המחזה להיסטוריה חייה ותוססת ובעלת משמעות לעתיד, בדברי אליעזר ליבנה בהקדמתו: „כאשר מסתכל איש יהודי למעשה ולמחדל בארצו ובמדינתו, הוא מתחיל להבין — באי־רצון ומתוך מעצור־לב — לזעקתו של ר' מיכאל דב וייסמנדל: ,מי שדעתו שפויה, צריך שישתגע; ומי שלא השתגע עדיין, שמא אין דעתו שפויה'. החשים באי־השפיות המשתפכת אצלנו, בלבוש של חלקלקות בוהה, ימצאו במחזהו של דב צחור ,משתפי פעולה' סעד לתחושתם, והתחושה תוליד מעשה".

הופיע

פתחים ב [24]

אברהם יהושע השל זצ"ל
וולף קלמן, טוביה פרידמן
*
חנוך ויהדות
יוסף בנטואיץ
*
הבר־מצוה — סימפוזיון
מאיר איילי, ברוך בן־יהודה, אליעזר דרורי,
נתן חפשי, יעקב גיב, שמואל נתן
*
ח"כ שמואל תמיר — על „איש צדיק היה"
*
מאמרים * דיונים * ביקורת ספרים * סקירות
*
להשיג בקיוסקים או ת.ד. 7295, ירושלים

בצלאל צ'יריקובר — מוציא לאור בע"מ
גומא — ספרי מדע ומחקר

ספרים חדשים בסדרת יסודות הפסיכולוגיה המודרנית

יסודות הראיון הטיפולי
מאת: ד"ר יונה כהן
המחיר: 11.50 ל"י

יצירתיות
מאת: ד"ר אריקה לנדאו
המחיר: 11.50 ל"י

עד עתה הופיעו בסדרה זאת:
- ☐ אישיות והסתגלות / ר.ס. לאזארוס 9.50 ל"י
- ☐ ההתפתחות הפסיכולוגית של הילד / פ.ה. מוסן 9.50 ל"י
- ☐ הנעה ורגשות / א. מורי 9.50 ל"י
- ☐ למידה / ס.א. מדניק 9.50 ל"י
- ☐ מבחנים ומדידות / ל. טיילר 9.50 ל"י
- ☐ מהותה של חקירה פסיכולוגית / ר. היימן 9.50 ל"י
- ☐ פסיכולוגיה חברתית / ו. לאמבארט א. לאמבארט 9.50 ל"י
- ☐ פסיכולוגיה חינוכית / ד.ת. גרין 9.50 ל"י
- ☐ פסיכולוגיה קלינית / י.ב. רוטר 9.50 ל"י
- ☐ פסיכולוגיה של ארגונים / א.ה. שיין 9.50 ל"י
- ☐ פסיכולוגיה חושית / ק. מילר 9.50 ל"י
- ☐ פסיכולוגיה פיסיולוגית / מ. טייטלבאום 11.80 ל"י

העתיד

רבעון גרמני בעברית
עשיר אינפורמציה ובעל ענין רב לקורא הישראלי

עתה למכירה בקיוסקים — כמ' 29 במחיר של 1.50 ל"י | מנוי שנתי (4 חוברות) עולה —.4 ל"י (כולל משלוח)

נא למלא תלוש זה (רצוי את השם בלועזית)
ולשלוח לפי המען: „אמלס", ת.ד. 1109, תל־אביב

בזה הנני חותם על 4 עותקים של הרבעון „העתיד"
בצרוף המחאת דאר/צ'ק ע"ס —.4 ל"י

שם משפחה ______
שם פרטי ______
הגיל: ______ מקצוע ______
רח'/מס' ______
מקום ______

مكان الأصل

مكذا من الأمل

חיל הרגלים תוקף

שחמט
מאת משה צ'רניאק

במשחק הבא מיישם האמן י. רדשקוביץ' את אמרתו המפורסמת של גדול שחמטאי המאה השמונה־עשרה, אנדרה פילידור: „הרגלים הם נשמת הקרב".

בשל התקדמות רגלים כרשימה באגף המלך, הוא מצליח לחלץ תיקו במשחק בו עמד בגרעון של כלי.

לבן: רדשקוביץ'
שחור: בלשן
תחרות האוניברסיטה 1973

1. ד4 פ—ה6 2. ג4 ה6 3. פ—ג3 ...

השחור פותח בפעילות מוקדמת מדי, אך הלבן אינו מדייק. יש לשחק 12. צ—א—ד1.

12. ... פ—ה5?! 13. פ—ה5 ...

14. ...

צדיק 14. ... עם עבודה לא ברורה אולם הלבן שואף לסבך את המשחק.

14. ...

הכבון היה 22. ר—ו1 ותם אחרי נסיגת הפרש השחור יהיה הרגלי ב—ה6 אסור בלקיחה בשל פ—ו5+. עתה זוכה השחור בכלי אולם הלבן מקבל יוזמה ממושכת.

22. ...

הלבן פותח בהתקפת רגלים לבסוף לייצר רגלים חופשיים.

29. ...

הלבן איים 34. פ—ו6+

למרות יתרון השחור ברגלי לא ברור אם יש לו זכיה, ואכן, לאחר הארכה, נסתיים המשחק בתיקו.

שחמט בישראל

תחרות האמנים באוניברסיטה

התחרות נסתיימה. בבטחנו המפתיע של לאון לדרמן שצבר 8 נקודות מ־11 משחקים. אחריו לוי (סקוטלנד) כבן 7½ כ״א. מארוביץ' (יוגוסלביה) קלדור וכרמל 7, גרוס 6½, רדשקוביץ', צנגר, סטפק, מלאכי ובנך 6, בירנבוים, פריץ ובלשן 5½ כ״א ועוד.

בסיבוב האחרון התנהל מאבק מרתק על הבכורה. לדרמן גבר על פריץ לאחר משגה גס של האחרון. לוי שהוביל עד לסיבוב זה נוצח ע״י קלדור, ואילו כבן גבר על מרוביץ' לאחר משחק „פראי". בו היו שני הצדדים בדוחק זמן חמור. למנצחי שעלה רק לפני כשנה לארץ, יועגק ואור אמן בנוסף לפרס כספי של 800 דולר. לוי וכבן שהתחלקו במקום השני זכו ב־400 דולר כ״א. הפתיעו לטובה כרמל וגרוס שתפסו מקומות בצמרת, בצד לשמטם מרוביץ', רדשקוביץ' ובלשן ניתן היה לצפות ליותר.

על אופיה הבלתי פשרני של התחרות תעיד העובדה שלמעלה מ־75% מן המשחקים נסתיימו בהכרעה.

התחרות נוהלה בהצלחה ע״י האמן י. גלפר.

ידיעות בקצרה

● בחודש יוני תתקיים בנתניה פעילות שחמטית ענפה. בנוסף לתחרות רבי־האמנים תתקיים תחרות בינלאומית משנית בה צפויה השתתפותם של האמנים הבין־לאומיים: צ'וקילטיה (רומניה), מאטאי (איטליה), ביאסס (קנדה), מארוביץ' ומאריץ' (יוגוסלביה), לוי (סקוטלנד). בתחרות ישתתפו 30 איש, ותתנהל בשיטה השווייצרית (11 סיבובים).

בנוסף לכך תתקיימנה שלש תחרויות מטעם „הפועל". הראשונה תהיה מיועדת לשחמטאים מדרגת מרעמד לאמן ומעלה, וכן בעלי דרגה ראשונה שמד־הכושר שלהם עולה על 2050.

התחרות השניה לבעלי דרגת שליש עד ראשונה, והתחרות השלישית לבעלי דרגות רביעית־חמישית. מנצח תחרות „הפועל" הראשונה יעלה אוטומאטית לבינלאומית המשנית בעוד שנתיים.

● נמשכות תחרויות רבע גמר אליפות הארץ. בראשון־לציון אחרי 8 סיבובים מוביל שלמה כבן עם 5 נק', אחריו ויגברגר ואקסלרוד 4½. בכרכו הנוער ת״א: אאופמן 8, לזבוב 7½, א. בורשטיין 7.

שחמט בעולם

ידיעות בקצרה

● בלס־פלמס שבספרד נסתיימה התחרות הבינלאומית בנצחונם המשותף של שטיין ופטרוסיאן 9½ נק' (מ־15) כ״א. אחריהם: הורט, אנדרסון, פאנו וריבלי עם 9 נק' כ״א.

● בבריהיים עומדת להיפתח תחרות בה ישתתפו 3 קבוצות בסיבוב כפול. כל קבוצה תכלול 10 שחקנים.

בקבוצה הראשונה ישחקו בין השאר: טל, ספסקי, קורצ'נוי, פטרוסיאן, קרס וסמיסלוב; בקבוצה השניה: ברונשטיין, טיימנוב, ליין ושבקוביץ'. הקבוצה השלישית תהיה קבוצת הצעירים: קרפוב, כרקמוק, בלאשוב, גולקו ועוד.

● בתחרות הבינלאומית בלובליאנה לזכר ד״ר וידמר, לאחר 11 סיבובים מוביל פורטיש עם 8½ נק' כשאחריו גליגוריץ' וסמייקל 7½ כ״א.

● בתחרות הבינלאומית השנתית בהרגצ'קה מוביל ... עם 11½ בשני משחקים.

ישראלים בלונדון

ברידג'
מאת נ. גשרי

יד השבוע: מחלק דרום. אין פגיעים.

צפון
♠ K 7 6 2
♡ A 6 4
◇ K 8
♣ 10 9 5 3

מערב
♠ Q J 10 9
♡ Q J 10 9 3
◇ A Q 6
♣ 4

מזרח
♠ 8 5 3
♡ 2
◇ J 10 9 7 5 4 2
♣ 7 6

דרום
♠ A 4
♡ A 8 7 4
◇ 3
♣ A K Q J 8 2

יותר מ־300 משתתפים התמודדו בתחרות הברידג' הבין־לאומית שנערכה בלונדון בחסות העתון „באר רדיאף" בסוף־השבוע של חג הפסחא. רוב המתמודדים היו מבריטניה, שיוצגה על־ידי הצמרת של שחקני הברידג' באנגליה, סקוטלנד, ויילס וצפון־אירלנד. נגדם התייצבו כ־80 שחקני ברידג' מ־13 ארצות שונות. בין „האורחים" הופיעו גם מספר ישראלים לרבות אלופי הארץ משה כץ וד״ר ניסן רנד שהוזמנו על־ידי „באר רדיאף" לייצג את ישראל בתחרות זו לצד אלופי הברידג' של צרפת, גרמניה, פינלנד, אירלנד ולבנון. בתחרות השתתף גם כוכב הקולנוע המצרי עומר שריף ששיחק בנבחרת עם אמן הברידג' הבריטי (יהודי) בוריס שפירו.

בתחרות הזוגות המרכזית התמודדו 140 זוגות והיא עמדה על רמה גבוהה מאד. בתחרות הזוגות תפסו את העמדה הראשונה זוגות הבריטים ובראשם הזוג שארפלקלארק. האלופים הישראלים כץ־ד״ר רנד היו הראשונים בין הבתרבותים „הזרים" והפסו את המקום העשירי. למרות שזו צריכה להיחשב לתוצאה יפה ומכובדת, איבדו התוצאה הסופית בידיעתכה את אלופי הארץ, שהיו ראשונים בתחרות בתום הסיבוב הראשון (כבין שלושה). ישראלי נוסף, פרופ' ל. רוזיאנו מחיפה, שיחק בנבחרת עם מידענו האמן הסקוטי לואי שינקין, תפס את המקום ה־29 עם תוצאה נאה.

בתחרות הקבוצות התמודדו 64 קבוצות בשיטת התנועה השווייצית. הקבוצה „הישראלית" בהרכב של ד״ר רנד־כץ־פרופ'־רוזיאנו ולואי שינקין הסקוטי תפסו את המקום השישי, בהשיגם חמישה נצחונות לעומת הפסד אחד. המנצחים בתחרות הקבוצות היו הבין־לאומיים עומר שריף (מצרים), בוריס שפירו (בריטניה), ליאון טינטנר וליאון ילוז (צרפת). קבוצה „ישראלית" שניה בהרכב רודולף גוטליב (נהריה), רבקה ושיבור אילן (סביון), שנעזרו על־ידי האוסטרלי ברנרד, תפסה את המקום ה־21. גם הם זכו בפרס הודות לכך שקפצו בהמקום ה־53 בתום הסיבוב הראשון למקום ה־21 בסוף התחרות.

האדון הגברת אילן זכו בפרס נוסף בתחרות הזוגות המעורבים, שבה תפסו מקום ראשון בסקציה שלהם. בתחרות הזוגות המעורבים ניצחו הגב' ילוז עם עומר שריף.

כן הראוי לציין שהאלופים הישראלים נתקבלו במחיאות כפיים סוערות כאשר נקראו לבמה לקבל את הפרסים שהוענקו להם.

היד שלפניכו, שנתקבלה בתחרות „באר רדיאף" בלונדון כאפיינית את כשרונם המקצועי של כץ־ד״ר רנד, שהנכח כיעיל למדי גם בלונדון, בעיקר בתחרות הקבוצות. דרום (ד״ר רנד) פתח את מהלך ההכרזה בקריאה של „1 קלאב" ומערב הכפיל. צפון (כץ) קרא „כפל כפליים" וכהזרת הכריז „3 דיאמונד". דרום עבר (כראה חזק) ולאחר שמערב עבר קרא צפון „3 ספייד". דרום קרא „4 דיאמונד" וצפון ענה עם „4 הארט". דרום הכריז „4 בלי שליט" וצפון ענה עם „5 דיאמונד" (A—אחד). דרום סיים את מהלך ההכרזה בקריאה של „6 קלאב", שנשאר בתור החוזה הסופי של המשחק.

מערב התחיל את ההגנה עם A דיאמונד המשיך עם Q ספייד. הכרוז בחן את המצב שנוצאה גרוע למדי. בנוסף ללקיחה שהפסיד בדיאמונד, נראה כי הכרוז צריך להפסיד לקיחה שניה בהארט ולהיכשל בביצוע המשחק. אולם לכרוז היה ידוע כי מערב התעכב במהלך ההכרזה בקריאת „כפל" וכי מזרח צריך להחזיק מספר רב של קלפי דיאמונד לפי מהלך ההכרזה.

לפיכך חישב הכרוז כי אם מערב מחזיק בלפחות ארבעה קלפי ספייד בשילוב עם לפחות ארבעה קלפי הארט ניתן לבצע את החוזה באמצעות טכניקה של הפעלת לחץ. בהתאם להשערה זו המשיך הכרוז לתאם את צעדיו במהירות האופיינית של משחקו. הכרוז זכה בלקיחה השניה עם A ספייד בידו ומשך שתי לקיחות גבוהות בקלאב, לפני שעבר לדומם באמצעות K ספייד. כעת משך הכרוז את K דיאמונד והשליך מידו הארט נמוך. הוא המשיך עם ספייד שלישי מהדומם וחתך בידו, בהבחינו כי מזרח משליך את 8 ספייד בפעם השלישית. הכרוז משך שתי לקיחות נוספות בקלאב בידו, ובשלב זה, לאחר תשע לקיחות, נראו הידיים כדלהלן:

דומם
♠ 7
♡ A 6
◇ —
♣ —

מערב
♠ 10
♡ Q J 10
◇ —
♣ —

מזרח
♠ —
♡ 2
◇ 10 9 7
♣ —

כרוז
♠ —
♡ K 8 7
◇ —
♣ 8

הכרוז משך את הקלאב האחרון בידו והפעיל את נשק הלחיצה נגד מערב. זה שמר בהכרח על 10 ספייד מפני האיום של 7 ספייד בדומם, ולפיכך נאלץ להשליך הארט. הכרוז יכול היה לשחק את A הארט והמשיך עם K הארט, שמעכו את קלפי ההארט הגבוהים של מערב. ההארט השלישי ביד הכרוז הגבוה, אפשר לקיחה ה־12 ששעשתה את ביצוע המוצלח של החוזה.

כשאתה קונה מכונת כביסה
*הזהר!
אל תכניס הביתה אוטו־ או טרקטור
*להרבה מכונות כביסה מתחשק "לטייל" בזמן הכביסה ולהרעיש כמו טרקטור בזמן הסחיטה.
אבל...
Constructa קונסטרוקטה
מצוידת בבולם זעזועים חזק ביותר. עובדה, הערבות למכונה יציבות ופעולה שקטה אפילו בזמן הסחוט
קונסטרוקטה - תוצרת גרמניה.
קונסטרוקטה - כיכרת אל־חלד מעש
ביטוח־שרות נאמן - מלאי חלקים אוריגינליים.
להשיג אצל:
תל־אביב — אוריקור, אלנבי 118.
קרית מוצקין — מרכז שחק הקריה, שד' השופטים
חיפה — פלון כמי, הרצל 57.
רמת־גן — כל־אלקטריק, ז'בוטינסקי 93
פתח־תקוה — כל־אלקטריק, ההגנה 12
הרצליה — כל־אלקטריק, הנבורה 15.
מכונת כביסה יקרה - קצה משתלמת Constructa

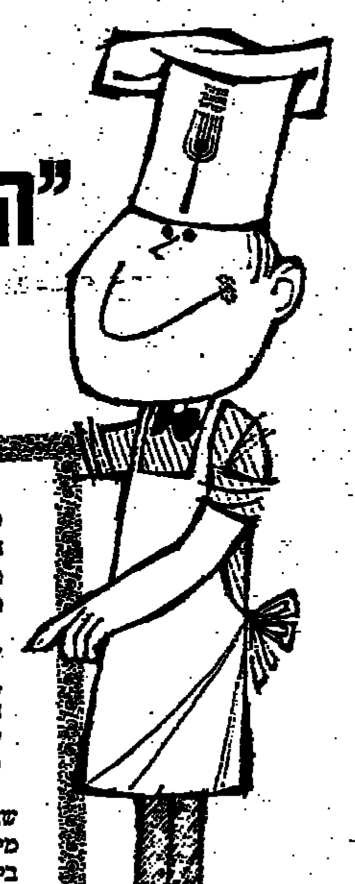

תחרות "התפריט הישראלי" תשל"ג
מצעד מטעמי ישראל מודיע על המשך ההרשמה לתחרות התפריט הישראלי תשל"ג. התחרות מיועדת למבשלים מקצועיים בלבד, מבתי מלון, מסעדות, בתי הבראה, מטבחים תעשייתיים, צה"ל, בתי־חולים וכו'.

כלב א' של התחרות יערך בבית הספר המרכזי למלונאות „תדמור" ע״ש אריה אביבר והתחרות הגמר תיערך, בסוף חודש יוני ש.ז. בירושלים במסגרת הקונגרס הבינלאומי לגסטרונומיה ובשיפוט צוות שופטים מהארץ ומחו"ל. לזוכה בתואר „אשף המטבח" נסיעת ליכוד לחו"ל.

שאלוני הרשמה ופרטים ניתן להשיג בלשכה „מצעד מטעמי ישראל", ת.ד. 2160, טל' 528191/2 — ירושלים, או ביה"ס המרכזי למלונאות „תדמור" הרצליה, או במטבחים בועד הפועל של ההסתדרות, רח' ארלוזורוב 93 תל־אביב שלח עוד היום את התפריט הנבחר שלך!

המועד האחרון להרשמה ולהגשת התפריטים 4.5.1973

קיץ של אושר בקיטנת „הוד הכרמל
קייטנה לילדים בהר־הכרמל
400 מ' מעל פני הים.
בהנהלת דבורה ושלמה אלון
באישור ובפיקוח משרדי החינוך והתיירות
לילדים בגיל 6 — 14
שלושה מחזורים ביולי — אוגוסט במרומי יער הכרמל.
רחצה בבריכת הקיטנה — למוד כחיה — רכיבה על סוסים — „לונה פרק" עם מכשירו הפיל וגלגל ענק — התעמלות — כמחקים תחרויות — ספורט — טניס בדמינטון — קליעה למטרה — בית סיסבים — כתוגאות וימי כתגה — ימי „קומיב" — מלאכת יד — ציור — ריקוד עם — חוג דרמטי — קולנוע — טיולים ועוד...
פרטים הרשמה לקיטנה היומית ולפנימיה:
חיפה: קיטנה „הוד הכרמל" רח' זכיה 25, טל. 253901
בשמחה לקבל הורים וילדים בקייטנה ולשלוח עלון מפורט לפי בקשה.

בדוק מהירות קריאתך והבנתך - חינם
לאחר מכן תוכל להצטרף לקורס
קריאה מהירה של מיל"ה
מה תוכל להפיק מהשתתפותך בקורס? אתה תכפיל את מהירות קריאתך (שהיא כיום כ־150 מלה בדקה), פי־שניים, לפחות. אולם אתה מסוגל לקרוא פי־שלושה, פי־ארבעה ופי־חמישה יותר מזה. אם הנך כשרוני במקצת, אתה מסוגל לקרוא כ־1000 מלים בדקה (כשלושה וחצי עמודים) וכל זאת תוך קליטה והבנה של חומר הקריאה.
הקורס יפתח בבית ציוני אמריקה, רח' אבן גבירול 26, תל־אביב ביום שני 30.4.73 בשעה 6.00 בערב — ההרשמה במקום.
קורס לקריאה מהירה בביתך — פרטים: ת. ד. 470, פתח־תקוה.

פענח את הצופן [33]

להלן פעולת חילוק רגילה, אלא שבמקום ספרות רשומות בה אותיות, שכל אחת מהן מייצגת סיפרה מסויימת. נסה לפענח, על דרך ההגיון, איזו סיפרה מייצגת כל אות. אחר־כך, רשום אותיות מתאימות במקום הספרות בשורה למטה. הן תצטרפנה לאימרה של סוקרטס.

השוויונים

```
 ר כ ו ש ר | ל מ י
 ע ל ל      י ק ר
 ──────
 ר צ ע ר
 ר ר י ר
 ──────
 ש ש י ר ·
 ר ק ו ר
 ──────
 כ י ר
```

האימרה: ה177 1ג60 ב8854
8323618 את 8ג316 9פ837
832אן8

הפתרון בשבוע הבא

פיתרון פענח את הצופן (32)

„כוחו של המפש מקבל פילוסופיה לאוזלת, מרע לאמונה טפלה, אמנות לקפדנות, וזהו ההנוך האוניברסיטאי"
(ברנרד שאו)

כשלון ההתקפה

לבן: ינושביץ'
שחור: גאומרבע
תחרות אירופה 1973

1. ה4 ג5 2. פ—ג3 ו6 3. ז4 ג5:4 ...

נוסח זה זכה בשנים האחרונות לפופולריות גדולה, בשל אפשרויות ההתקפה הטמונות בו.

9. ... מה—ג3 10. ר—ב3 פ—ב6 11. ...

כנראה שעדיף 11. ... ר—ד7 (פישר — לרסן, פלמה — דה־מיורקה 1970).

12. צ:ד4.
אפשרות אחרת 12. ר:ה4.
12. ... ב5.

אם 12. ... הה א5 13. צ—ג4 מה— ... 14. ... 15. ... 16. ... והלבן יזמה תמורת הסיב.

13. ... 14. ...
עדיף על 14. ...
... ובעקבותיו 16. ... ר—
... והיוזמה עוברת לשחור.
14. צ—ב8.

בעבר נוסה 14. צ—ד8. המסע בטקסט הוא לפי המלצת מומחים הונגרים.

15. ...
הדרך הנכונה היתה כנראה 16. ...
17. ... 18. ... 19. ... 20. ... עם הכשר התקפה.
אז 17. ... 18. ... 19. ...
16. ... 17. ...
17. ... והיוזמה עוברה לשחור.
17. ... 18. ... 19. ...
... הלבן נכנע.

בולי או"ם למען פירוק הנשק

בולים
מאת שמואל שליט

העצרת הכללית של ארגון האומות המאוחדות הודיעה בשנת 1969 להכריז על שנות הע' כעשור לפירוק הנשק. לכבוד מאורע זה הנפיק בול זכרון. הבול כשקף את המלטת ה־ארים להגביר את מאמציו כדי להביא להפסקת ייצור כלי נשק הרסניים תוך פיקוח בין־לאומי. את הבול צייר קורט פלאוריך. כ־

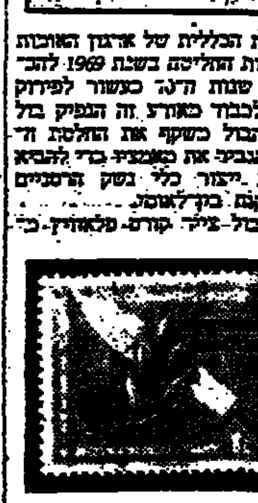

בולי אירופה של יוגוסלביה יופיעו ב־3.4 בשני ערכים: 2.00 ו־5.50 דינר, בתבנית מלבנית אופקית ובגודל 36X26 מ״מ. צייר, ככל והזה, בידי האמן הנודע לייפ פריזן אביטול והדפסו במפעלי קרוטיה שבעשיית. 9 בולים בשיטת הדפס שקע (פוטו־גרביורה): 2 דינר בכחול ירוק וצהוב — בתפוצה בת 900,000 עותקים, 5.50 דינר בורוד ארגמן וצהוב בתפוצה בת 700,000 עותקים.

חותמת זכרון ליריד הספרים הבין־לאומי

ביום רביעי 25.4.73 נפתח בבנייני האומה בירושלים סניף דואר מיוחד לרגל פתיחת יריד הספרים הבין־לאומי.

לסניף הדואר המיוחד הוקצה חותמת מיוחדת. תבואו ... הדואר ישאר פתוח לשרות הקהל כל יום בשעות 12.00—18.00 ויעסוק במכירת בולים למכתבים רשומים.

ארה״ב שזכה בפרסים רבים על יצירותיו בתחום הבולאות.

בקרכו הבולים החדשים, בתבנית מלבנית־אופקית בערכים של 6 סנט, ענף עלה זית — סמל השלום, על רקע חרב מתכנגת ובפינה השמאלית ההתגוננה כמל האומות והבאר תזהת הכתובת פירוק נשק. הבול הודפס בדפוס־בשיטת אופסט אגיאגב בזוק בוורוקה גודלו 26X36 כ״מ.

שיטת המיקוד הופעלה גם בפולין

בתחילת שנת 1973 עבר הדואר הפולני לחלוקת צרורות ומכתבים לפי שיטת המיקוד המצגה בכבוד בבצרב.

לכבוד מאורע זה ולהסביר לציבור הנחות, הנפיק הדואר הפולני בול זכרון והמעטפה הופיעה לכבוד ב־5.5.73.

הבול הופיע, בתבנית ריבועית גדולה, בדואר בתוך מעטפה בשם ... הבול בתבנית, מלבנית־אופקית, צויר בידי ה. חילינסקי ונדפס אצל המשרפים הבבשלניי בהדפסה בשיטת דפוס שקע (פוטוגרביורה) בערך נקוב 1.50 זלוטים ובתפוצה בת 20 מיליון עותקים.

הבול נדפס על בייר גיר לבן בגודל 31.5X39.5 כ״מ, בגליונות בני 50 עותקים כל אחד.

בולי תוקרים בריטיים מפורסמים

ליוויגנסטן וסטנלי החוקרים הבריטיים של אפריקה נפגשים שוב בבולים שהונפקו ב־18.4.73. שני הבולים הם בערך נקוב של 3 פני והודפסו זה על יד זה כחלק מסדרת בולים הנושאים את דיוקנאות של חוקרים בריטיים מפורסמים. הראשון בבולים אלה הופיע בפברואר 1972.

ד״ר ליוויגנסטון וסטנלי מופיעים על רקע של מפת אפריקה. ד״ר ליוויגנסטון הסקוטי גילה את כמלי ויקטוריה וסטנלי הוולשי שהיה עיתונאי גילה את ספונה של קונגו. הבולים צוירו על־פי צילומים שמסרה להוצאה חברת ריאל גיאוגרפיקל. צבעי הבולים הם סגליל ורוד ועוד זהב.

ביתר הבולים מופיעים דיוקנאות של פרנסיס דרק (ערך נקוב 5 פני), סאר וולטר ראלי (ערך נקוב 7.5 פני) וצ'ארלס סטוארט (ערך נקוב 9 פני). הדיוקנים מופיעים על רקע של כמפת חלקי הבל. הבולים נדפסו בתבנית מלבנית־אופקית ובפינה הימנית העליונה צללית דיוקנה של אליזבת השניה מלכת בריטניה.

מאה שנה לאוניברסיטת דרום אפריקה

במלאת מאה שנה לאוניברסיטה של דרום אפריקה (יונסיא) הנפיק הדואר של דרום אפריקה בולים המתארים את בנין האוניברסיטה, הקבעם ועיצובו העת סמל־המוסד.

אוניברסיטה זו היא הראשונה במדינת דרום אפריקה.

בולי אירופה המערבית גם ביוגוסלויה

יוגוסלויה היא הארץ היחידה מן הגוש המזרח אירופי המנפיקה בשנים האחרונות בולים עם ציור זהה לבולי הארצות החברות באיגוד הדואר המערב אירופי.

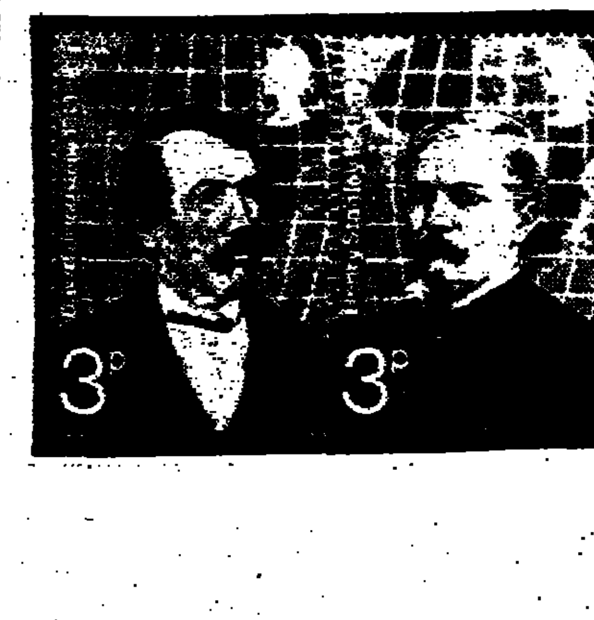

בטוח פי 20*
*למעלה ממחצית האוכלוסיה בישראל סבורה שרמת הבטיחות באוטובוסים הנה הגבוהה ביותר. נאמר במחקר שערך מכון המחקר של "דחף".

הנסיעה באוטובוס בטוחה פי 20 מהנסיעה בכל רכב אחר, הודיע גד יעקבי, סגן שר התחבורה בפני חברי הרשות המרכזית לצרכנות שליד הועד־הפועל של ההסתדרות.

המחלקה ליחסי ציבור

זילזול בתיירים

טיפול מרושל במלונות ✶ שירות גרוע

מאת חביב כנען

[illegible] התיירים את ישראל [illegible] אבל אין בתופעה [illegible] על רמה [illegible] של הזולת [illegible] ביחוד [illegible] הבירה [illegible] עליהם להתהלך [illegible] ניצול התייר [illegible] התוצאה [illegible] בפעם בפעם עם חברים [illegible] לישראל [illegible] על כדי להיזכר [illegible] אצלנו כרגיל [illegible] האורחים [illegible] בנים יפה. נהנים [illegible]

באירוח נדיב, רואים את היפה הי־ בעניין שבישראל מתגוררים בבתי־ מלון טובים, מודרכים על־ידי מורי־ הדרך בעולים. המטרה מושגת הכת־ בות מהארות את ישראל כארץ שמר־ פה אורות. אין בהתבנה זכר ללכלוך, להופ־ים מוזנחים, לבתי קולנוע קר־ הניים ומוזהמים, לרחובות מכוסים פסולת, לגסות הנהגים, לכרטיסני האוטובוסים שאינם לבושים כראוי ו־ כו׳. אולם טועים המארחים המתנה־ גים כן הכתבות המעודדות; רבים מתיירים אלה נהברכו בעין הזה ולכבוד היחס המיוחד, לא נעלמים מהם הפגמים.

שרותים ומחירים

לרביב נראה הטיפול בתייר מרושל ומזיק. בארוחות ערב קולטה אוזנם קול שבירת צלחות ונשמעות מידי המלצר: שפיכת קצת מרק או משקה על בגדיו של האורח עדיין נראית בעיני מלצרים בישראל כדבר של מה בכך; היין מוגש חם על אף ההוראה המודבקת לבקבוק כי יש לצננו לפני ההגשה; בקיץ יש זבו־ בים במסעדות בעונתיות; המלצר ההולך בין השולחנות אדיש לבקשת האורח להכותו בכוס מים קרים, אולם הוא ממהר להביא משקה אלכוהולי; הבעת הפנים הכאובות של המלצר או של פקיד הקבלה בכלון יוצרים רושם כי עבודתם נכפתה עליהם על־ ידי גורל מר; מזגני אויר בקיץ, אינם פועלים כראוי; מורי־ הדרך המראים את הארץ הם — בדרך כלל — נחמדים ועליזים, כלמ־ דים את האורחים לפזם שירי ציון

ולחני הפלמ״ח, אולם מבליטים את השקפותיהם הפוליטיות; מחירי משקים אלכוהוליים, ביחוד בבתי־ קפה קטנים, גבוהים באופן בלתי סביר; הרחובות בערים מלוכלכים.

התנהגות מורי־הדרך

התיירים אומרים שישראל יקרה מכל ארץ אחרת במזרח הקרוב. כמו רות רוה מובעת מרכזה השרות הסל־ פוני בבתי־מלון ישראלים. האורח מוטרד על ידי הטלפוניאה המבלבלת במספרי חדרים ובשמות האורחים. החדרניות מנהלות שיחות קולניות במסדרונות ומפריעות את מנוחת אחר־הצהרים.

תיירים נרגזים בשל האטיות בהע־ ברת מברק מן המלון ובשל החשבו־ נות המנופחים של שיחות טלפוניות. הנסיעה בתחבורה ציבורית לא נעי־ מה לאיש שבא מארץ מסודרת. התח־ נה המרכזית בתל־אביב היא חרפה לעיר, בתי־שימוש בכקומות הפומ־ביים, מזעזע את התייר. ב־80 אחוז מבתי האוכל בתל אביב חס־ רים בתי־שימוש או שרמתם בשפל המדרגה, אך גורמי התיירות אינם עושים דבר.

מורי־דרך מרכיבים את התיירים לחנויות ולבתי־חרושת לביקור שנמ־ שך מעבר לזמן סביר, על חשבון הסיור. רוב מועדוני לילה מפוק־ פקים ברמתם והחשבונות מסתכמים לפעמים במאות לירות. תיירים מר־ בים להתלונן על מחירים לא סבי־ רים, על אריזה מרושלת ולקויה. (מאמר ראשי)

סיורה התיירות לישראל — אגודה ובניאה.

האם תל אביב מתפוצצת

מאת יהודית וינקלר

האם בהתהוות התפוצצות אוכ־ לוסיה באזור המטרופוליטני של תל־ אביב, ומה עתידו של האזור ה־ משתרע מהרצליה בצפון ועד רחו־ בות בדרום, מתל־אביב במערב ל־ עבר פתח תקוה, כפר־סבא, לוד ו־ רמלה במזרח? — על שאלות אלה ועל ההשלכות התיכנוניות, החברת־ יות, הכלכליות והטופוגרפיות שלה, דנו השבוע מדינאים, מתכנני ערים, חוקרים וסוציולוגים בסימפוזיון ש־ נערך בבית המהנדס בתל־אביב. ב־ כהן גם ראש עיריית רמת־גן ד״ר ישראל פלד ומועמד גח״ל לראשות עיריית תל־אביב, מר שלמה להט.

בעשור האחרון גדלה אוכלוסיית האזור ב־32% מ־1.1 מיליון ב־1961 ל־1.5 מיליון ב־1972. באזור תל־ אביב גדלה הצפיפות מ־4.113.5 תו־ שבים לקילומטר ב־1961 ל־5.324.2 ב־1972. אולם בתקופה זו המספר האבסולוטי של התושבים בתל־אביב עצמה היה בירידה מתמדת, ובעוד שבכל יישובי האזור נרשם גידול ניכר, עד כדי 214% בבת ים ו־ 190% בחולון, אוכלוסיית תל־אביב קטנה ב־6%.

ירידת האוכלוסיה בעיר תל־אביב עצמה מהווה בעיה בקופית, גרידא, אולם המנהלים התכנסו להעלות מח־ שבות ורעיונות כיצד להרחיב ה־ אפשרויות לנהוג, לייעל ולהחזיק את הסיחוף בנינהלת המרחב כולו. ב־ אזור האמור נוצר פרדוקס — בעוד המבנה הפוליטי של היישובים ה־ מרכיבים את המרחב המטרופוליטני לא השתנה ומבוסס על פיצול ו־ שמירת אחוזות מפלגתיות, נוצר צו־ רך להקים מינהלה ציבורית־פולי־ טית התואמת את המציאות: אין צורך להעלות על הדעת פתרון מק־ ורי לבעיות התחבורה, תכנון פיזי, סילוק קטנים ואשפה, חינוך והר־ בות, שירותי שטחים פתוחים לנופש ובילוי, יצירת מרכזי מלאכה, תע־ שיה, מסחר וכלכלה.

לדעת פרופ׳ אריה שחר אין עדיין סימנים להתפוצצות אוכלוסין, ש־ כן לדעתו משקלו של האזור בכלל אוכלוסיית המדינה אינו משתנה. יתירה מזאת — קיימים בעולם מר־ חבים מטרופוליטניים גדולים מזה שבאזור התל־אביבי, בהם איכות החיים גבוהה יותר. לדעתו הבעיות של המטרופולין התל־אביבי נובעות בעיקר מהפיצול בתפעול ובתיכנון ומהעדר פיתוח כתואם של שימושי הקרקע, התחבורה והאקולוגיה, למ־ רות האפשרויות המרובות להכוונה כתואמת.

למעט ארצות סוציאליסטיות, קיי־ מת בארץ שליטה ממשלתית־ציבו־ רית חסרת תקדים על קרקעות, בנייה ציבורית, השקעות ותוכניות פיתוח. למרבה הצער, נתונים אלה לא נוצ־ לו בהכוונת מדיניות העיור של ה־ מרחב המטרופוליטני, וההזדמנויות רבות הוחמצו.

יערות בטון

לדעת פרופ׳ שחר, כאשר אוכ־ לוסיית המדינה תמנה בעוד 20 שנה 5 מיליון תושבים, יתוספו לאזור המטרופוליטני כ־600־700 אלף נפש, ומספר תושביו יגיע לכ־2.2 מיליון. זאת, על יסוד ההנחה כי 35% מה־ עולים ישתקעו באזור המרכז. התה־ ליך הנדידה מהעיר תל־אביב ל־ יישובי המטרופולין הסובבים אותה, מלווה בגידול חריף של פערים ב־ תוככי העיר עצמה. כאשר מצד אחד קיימת יציאה בולטת מאזורים מסו־ יימים, ובאחרים מסתמנת צמיחה, ו־ השוני ברמה, בתיכנון ובאוכלוסין יוצר פערים חדשים וחריפים.

אשר לתעסוקה — עד 1968 נרשם גידול בכמות התעסוקה ובמס־ פר המועסקים, ומאז 1971 קיימת יציבות ואף מסתמנת דצנטרליזציה תעסוקתית, כאשר מרכזי תעשיה יוצ־ אים מהגלעין המטרופוליטני ומת־ מקדים קרוב יותר לריכוזי המגורים החדשים. ההחלטות התיכנוניות חיי־ בות אפוא להביא בחשבון שינויים אלה.

במצב הנוכחי, בו הבניה למגורים גואה, וכל חלקה טובה ברדיוס של עשרות קילומטרים, נאכלה לבניית קוביות המגורים ההופכות תוך זמן קצר לשכונות רצופות בנינים ומו־ כמים המיועדים לשירותים ומסחר, קיים חשש להתהליך הניכור בין ה־ אדם לסביבתו, להתגברות התחושה האלמונית וההליכה לאיבוד ביע־ רות הבטון.

האמנם מבחינה חברתית תהליך זה נותן כבר את אותותיו ומשמש אזהרה מפני הצפוי בעתיד? — ל־ דעת ד״ר דן סואן המצב אינו גרוע כפי שסוברים. הוא התייחס בהרצאתו בעיקר להיבט הכולל של המרחב המטרופוליטני, כולל להפחית מ־ חומרת בעיות הפשיעה במרכז תל־ אביב ובתת־דרגתיה. בדבריו הצביע על העובדה כי בשנת 1971, 3.2% מכלל האוכלוסיה בארץ זוקקה ל־ עזרה כלכלית קבועה משירותי ה־ סעד. בעוד שיעור זה במחוז תל־ אביב היה 2.9%. הוא ציין כי שי־ עור העבירות המכונות בעגת המש־ טרה „עבירות נגד גוף״ גבוה ב־ מחוז תל־אביב. בעוד המצב יוצא דופן לטובה ברמת־גן ובבת־ים. ד״ר סואן מייחס את המצב הטוב יח־ סית במחוז תל־אביב בכל הנוגע לפשיעת מבוגרים ונוער, בהשוואה למקובל בערים גדולות בעולם, ל־ מציאות העירונית הישראלית המיו־ חדת.

הניתוח הסטטיסטי המעיד על מצב טוב שאנו חשים בו בחיי היום יום. אינו יכול להקל על החרדה והדא־ גה המלוים את תושבי מחוז תל־ אביב לנוכח גילויי האלימות מה־ סוג שאינו בא לידי ביטוי במספר תיקי המשטרה ושאינו יכול להימדד בנתונים של משרד הסעד. מועקת „האלימות העירונית״, המלווה את התושב העירוני יום יום, המתח ה־ הולך וגובר בגבולות העיר הצפו־ פה, והקושי לצאת ממנה או להנות בתחומה משטחים פתוחים למנוחה ונופש — הנם ללא ספק חלק מ־ סבך הבעיות החברתיות שהם מנת חלקו של העירוני, בכרך שהחיים בו הופכים לסיוט.

אופטימיות

משב רוח רענן ומידת אופטימיות הביא לסימפוזיון פרופ׳ עזרא זהר, בהציעו עקרונות תיכנון ערים. ה־ מבוססים על בניית גרעין עירוני מר־ כזי וקביעת ריכוזי מגורים בסדר גודל של 100 אלף תושבים במרחק של 10־12 ק״מ זה מזה, תוך איסור מוחלט של בנייה בשטחי הביניים והפרדה פיזית בין מגורים למסחר ותעשיה.

פרופ׳ זהר חזר והזכיר כי גם התושב העירוני זקוק ותכאי לאזו־ רים פתוחים, לקשר עם הטבע, ל־ מרחב ולאוויר צח. כדי לגמד את המרחקים ולאפשר קשר מהיר ו־ נוח בין מוקדי המגורים למרכז ה־ עירוני הגדול והראשי, הציע תיכ־ נון רכבות נוספות במהירויות גבו־ הות של 200 ו־250 ק״מ לשעה, כך שהמרחק ימדד בזמן ולא בקילומט־ רים.

על פי הצעתו, יגרום תהליך ה־ עיור לפתיחת אפשרויות רבות ל־ אכלס אנשים בבנורים בעלי אופי עירוני על פני כל הארץ, מבלי ל־ נתקם מהמרכז הגדול, ומבלי לאלצם להתרחק הלכה למעשה ממוקדי תר־ בות, בידור, כלכלה ומסחר. די ל־ העיף מבט לבצשה בשטחים החק־ לאיים המוריקים ברדיוס של עש־ רות קילומטרים מתל־אביב, כדי לת־ מוך בהצעת הפרופ׳ זהר לאסור בכוח חוק שימוש באדמות חקלאיות לבנייה מעבר לתיכנון ארצי כולל שיבטיח ריאות ירוקות בין ריכוזי מגורים.

דברי פרופ׳ זהר נתקבלו על־ידי רבים ממשתתפי הסימפוזיון בחיוך סלחני, ללמדך כי רבים מבין אלה המופקדים על התיכנון של עריני ורובעיהן, איבדו תקותם כי עוד ניתן לשנות במדינה זאת עיוותי עיור. כדי להבטיח לא רק קורת גג כי אם גם רווחה פיזית ונפשית לאוכלוסיה.

הצעה דומה במהותה העלה גם הארכיטקט חנן הבנם במשרד ה־ שיכון בדברו על הצורך להדריך עתה פיתוח רכב מסילתי ועל־ידי כך להרחיב את המרחב המטרופו־ ליטני עד גבולות מזרח פתח תקוה, רמלה, לוד ואשדוד. לדעתו, דרושה מדיניות פיתוח שמשמעותה בלימה מסויימת בעיור המרכז הקיים לטו־ בת יצירת אלטרנטיבות שימשכו עלי־ הם חוגות צעירים להתיישב רחוק יותר מבלי ליטול מהם אפשרויות קשר נוח ומהיר עם הכרך הגדול.

מצב עגום

על משמעותם וחשיבותם של ה־ שטחים הפתוחים בתיכנון הארצי והעירוני עמדה הארכי׳ רות אניס: „הציבור הישראלי מסתגר ודואג לד׳ אמותיו בעוד המתרחש מחוצה לו הוא הפקר. המצב ברוב ערי הארץ עגום ובעל השלכות על איכות ה־ סביבה והחיים״ — אמרה. לדעתה, שניים הם המחדלים התיכנוניים ה־ עיקריים:

✶ אי־הכללת שטחים פתוחים ב־ תיכנון עירוני כולל.

✶ חוסר תיאום בין הביקוש ל־ שטחים פתוחים לבין ניצולו של ה־ היצע הקיים. בתל־אביב הקושי הנו לא רק בחוסר התיכנון כי אם ב־ מחסור פיזי בשטחים פתוחים. לדב־ ריה מתכננים ופרנסים הסבורים כי בהעדר שטחי נופש ומרגוע בגבו־ לות העיר ניתן לפצות את התושב על־ידי הקצאת שטחים כאלה מחוץ לעיר שוגים. העירוניים מבלים 70% מעתות הפנאי שלהם בקרבת מגו־ ריהם. כדוגמה לתיכנון משולב נאות של מגורים ושטחים פתוחים הביאה הגב׳ אניס את הולנד (125 מ״ר שטח פתוח לנפש) ואת מרחב העיר ציריך, בה משתתפים סוציולוגים ו־ פסיכולוגים בתיכנון הפיזי של מע־ רכת עירונית המשלבת מגורים, נו־ פש, ספורט ופעילויות עירוניות אח־ רות.

השאלה היא אפוא כיצד ליישם ב־ ישראל ידע ונסיון בתיכנון עירוני הכפוף ככלות הכל בידי עסקני מפלגות? כיצד להבטיח איזון נכון בין משקל ההכרעה של מומחים ל־ זה של נבחרי ציבור? האמנם כ־ דעת ד״ר שבח וייס, האידאולוגיה של תנועת העבודה התייחסה לעיר כאל התגלמות תכונות שליליות ו־ עד היום, בתנאי המציאות הדינמית, ההנהגות המוניציפלית של המערך נתונה בתסביך זה, ומתקשה להד־ ביק את קצב ההשתנות בעריה ה־ וותיקות של הארץ ובתיכנון של עיירות הפיתוח?

אף כי הדברים נשמעים באזני מי שאינו מצוי ברזי התיכנון כתאור־ טים ומופשטים, אין ספק כי החיפ־ וש אחר נוהלי תיכנון חדשים ו־ טובים יותר, והשגות על אופי ה־ תיכנון ורציונותיו של פרופ׳ זהר, מעידים על אי־שקט בקרב המומ־ חים ובקרב אלה האחראים לעיצוב עריינו ובתינו. אולי אי־שקט זה יניב גם פירות ויפקח עיני עסקנים ו־ מומחים כאחד, שהרי מי אם לא הם אחראים ליש ולחסר.

אוטובוס לעמידה

מאת שלמה גרבר

ארבעה נהגים־ניסוי ב־ [illegible] עורכים ניסויים אלה באוטובוס המיפרקי ה־ ראשון, שהובא ל־ [illegible] משרד התחבורה. נסי־ [illegible] ערוכה כמעט בכל קווי [illegible] הבין־עירוניים כדי [illegible] מתאים למצי־ [illegible] ברחובות תל־אביב: בפועם התנועה תוך [illegible] לנוסעים, כאשר הוא [illegible] יותר נוסעים. [illegible] מהתפרת חלבו ה־ [illegible] הדרך. הוא פועל מאז [illegible] אחת מחברות ה־ [illegible] דיה, וכבר עשה יותר [illegible] יחד עמו הגיעו מ־ [illegible] ומהנדס החברה, כדי [illegible] נהגים ואת הצוות ה־ בכל הקשור במיפרסיו [illegible] קה. אחרי מספר נסי־ [illegible] אחד מנהגי־הניסוי [illegible] צחק סגל: „בימים ה־ [illegible] ה אצלנו קצת התרג־ [illegible] אחר כרכשנו את ה־ [illegible] האוטובוס ובמיו־ חד של אורכו, אין עוד בעיות נהי־ גה.

שטח מת

עם זאת חייבת להיות עירנות גדולה מאוד בעת נהיגת אוטובוס רגיל. בגלל אורכו והבעיות המיו־ חדות הנובעות מכך. בסיכום — זה די נחמד״. מסתבר כי נהיגת או־ טובוס כה ארוך — 18 מטר לעומת ל־11 מטר אורכו של אוטובוס רגיל — מחייבת את הנהג להקפיד על כמה כללי נהיגה חדשים. מסביר מר סגל: בנהיגה רגילה בכביש ישר, אין כל הבדל בינו לבין אוטובוס רגיל, אך בפניות, הדבר קצת מסו־ בך. מסתבר כי בעת פניה ימינה, הופך החלק השמאלי האחורי של האוטובוס לשטח מת בשביל הנהג, ועליו לערוך חישובים מיוחדים כדי שחלק זה של האוטובוס לא יפגע במכוניות העומדות או נעות לשמא־ לו. מבחינת כושר הסיבוב או כושר התימרון, אין כל בעיות.

בעיה שניה שנתעוררה בעת הני־ סויים היו הכניסה והיציאה של ה־ רכב לתחנות. שטחי התחנות מתוכ־ ננים לאוטובוס רגיל. לכן כניסה לתחנה באוטובוס המיפרקי, במיוחד כאשר חונות בקרבתה מכוניות, מ־ חייבת חישובים מיוחדים להגיע ב־ מרחק של 60־80 ס״מ מן המדרכה.

הבעיה החמורה ביותר היא המע־ בר בצמתים. מסתבר כי לעתים אין האוטובוס מצליח לעבור את הצו־ מת, בגלל עיכובים בתנועה לפניו, ואז הוא חוסם את הצומת למעבר כל הרכב ברחובות המצלבים. בעי־ יה זו חריפה במיוחד בצמתים מרו־ כזים. כאשר הרכב ברחובות ה־ צולבים אינו יכול לנוע לפרות הת־ חלפות האורות ברמזורים.

בארצות שבהן משתמשים באו־ טובוס המיפרקי, הוא מופעל בדרך כלל בקווים פרבריים או בשירותי הסעה מנמלי התעופה למרכזי ה־ עיר. אצלנו המגמה היא להפעילו גם בקווים העירוניים. נהג הניסוי סיפר כי ביום הראשון לבוא האו־ טובוס ערכו בו שורה של ניסויי נהיגה במגרש החברה, בהדרכת ה־ נהג והמהנדס השוודים. ברחבת ה־ חניון הותקנו מכשולים ופניות ב־ צורת אוטובוסים. הניסויים כללו נסיעה במסלולים צרים, פניות ח־ דות, חניה, בתחנה, נסיעה לאחור ועוד. למחרת ערכו ניסויי נהיגה בחניון הצבאי שליד גני התערוכה, כולל ניסויי בלימה, האצה, פניות, כח המנוע ופליטת עשן, התוצאות היו חיוביות. ביום השלישי יצא ה־ אוטובוס לנסיעות בקווי החברה ה־ שונים — 1, 18, 25, 40, 61, 68 — באיזור התחנה המרכזית והאיזורים אחרים. „גם בקו הקשה ביותר, 66, שמהלכו החדש עבר בשכונות פתח תקוה על רחובותיהן הצרים, היו ה־ תוצאות מצוינות, אף כי לא האמנו כי האוטובוס מסוגל לעבור בהם״, מדגיש מר סגל.

החויה נעימה

כן נערכו נסיונות נהיגה בקו ה־ עמוס 15, תוך קליטת נוסעים ב־ דרך ולהפתעתם הרבה של המנהי־ גים בתור שבתחילה היסוס לעלות. בשעות אחה״צ נערך נסיון נהיגה מבני־ברק לירושלים (קו 400) עם 68 נוסעים. בדרך התחמם המנוע במקצת בגלל מבנה הקירור המות־ אם לשוודיה, אולם לפי הוראות ה־ מהנדס לא הופסקה הנסיעה, שארכה כמו באוטובוס רגיל, 95 דקות. „שום משאית או אוטובוס לא עקפו אות־ נו, אף כי אוטובוס אחד של אגד ניסה לעשות זאת, אך ויתר״, מציין מר סגל. בדרך חזרה, ושוב עם אוטובוס מלא נוסעים, כולל ארבעה בעמידה, עברה הנסיעה ללא תקלות מיכניות, פרט לתקלה אחת, הנוב־ עה מכך שהאוטובוס אינו מותאם למזג האויר הישראלי. היה זה יום חם מאוד, אך חלונותיו לא ניתן לפתוח מאחר שהם קבועים; הה־ איוורור המאולץ, בעל 4 דרגות, לא הספיק, וחום כבד העיק על הנוסעים לאורך כל הדרך. אך הנוסעים, ש־ הנסיעה היתה להם חוויה נעימה, לא התלוננו. הנסיעה חזרה לתל־ אביב ארכה קצת יותר משעה ו־ חצי. משום שחלקה היה בלילה.

כושר הפניה והתמרון של האוטו־ בוס הארוך נובע ממבנהו המיוחד, כשהחיבור בין שני הקרונות נעשה באמצעות שתי דיסקיות המחוברות זו על גבי זו. לאוטובוס שלושה צירים במקום השניים המקובלים, האחורי שבהם מחובר למערכת ה־ היגוי. כאשר מסובבים את ההגה ימינה, פונה הציר האחורי בכיוון הנגדי ומסייע לסובב את האוטובוס כאילו היה זה רכב רגיל.

באוטובוס המיפרקי 74 מקומות ישיבה וכן אפשרות להסיע עד 60 איש בעמידה. בנוחיות סבירה. או־ לם ניתן להתאימו לתנועה עירונית ולקליטת 170 נוסעים, רובם בעמי־ דה. אורכו כאמור 18 מטר, אך ניתן גם לבנותו באורך של 16.5 מטר בלבד.

הקפיצים בו הם קפיצי עלים ר־ גילים אך כאשר הנוסם מגיע ל־ משקל מסויים נכנסים לפעולה קפי־ צי האויר. הרכב מסוגל לפתח מהי־ רות של 100 ק״מ בשעה, אך התא־ מתו לתנועה עירונית כרוכה בהת־ קנת ציר מיוחד שיקטין את המהי־ רות ל־85 קמ״ש. המנוע הוא בן 260 כוחות סוס, קצת יותר חזק מ־ אשר באוטובוס רגיל, אך, כאמור, מסוגל הרכב להסיע מספר כפול של אנשים ואורכו קטן מזה של שני אוטובוסים רגילים.

מערכות בקרה

לצרכי בטיחות, אין להתניע את האוטובוס כשהוא בהילוך. הנהג יו־ שב בתוך תא סגור. כאשר מנסה הנהג לצאת מתאו מבלי להפעיל את בלמי היד, נשמע זמזום התר־ אה. בעת שנפתחות דלתות האוטו־ בוס לקליטת הנוסעים או להורדתם, מופעלים הבלמים אוטומטית, כך שלא ניתן להתחיל בנסיעה כאשר הדלתות פתוחות. הדלתות מופעלות על ידי עין אלקטרונית, וגם באופן מיכני על ידי מתג. קיימת גם מע־ רכת אבטחה מפני הפעלת חזות ה־ מסובכות בעת נסיעה אחורנית; ב־ מקרה כזה מופעלים בלמי הקרון אוטומטית ואין אפשרות להמשיך בנסיעה בלי ללחוץ על מתג מיוחד לשחרור הבלמים, המחייב נסיעה קדימה בלבד. שילוט מספר הקו ו־ יעדי הנסיעה מבוצע בשיטה יעילה וטובה, באמצעות סרט נע עליו מ־ פורסים כל הקווים ויעדי הנסיעה. „על ההנהלה לאמץ שיטה זו כדבר ראשון בכל האוטובוסים של דן, ב־ מקום השיטה הקיימת של לוחות הקרטון הנקרעים או חסרים״, מציין נהג הניסוי.

השבוע הותקן באוטובוס תא כר־ טיסן ומיום ד׳ הופעל האוטובוס ב־ קו 5 ובקווים עמוסים אחרים. הני־ סויים יימשכו שלושה שבועות, ש־ בסיומם יצטרכו צוות נהגי הניסוי ומומחי דן המלווים אותם, לקבוע אם אכן האוטובוס מתאים לתנאי התנועה ברחובות תל־אביב. יש לז־ כור כי מחיר האוטובוס המיפרקי הוא כ־310.000 ל״י לעומת כ־150,000 — 200,000 ל״י לאוטובוס רגיל.

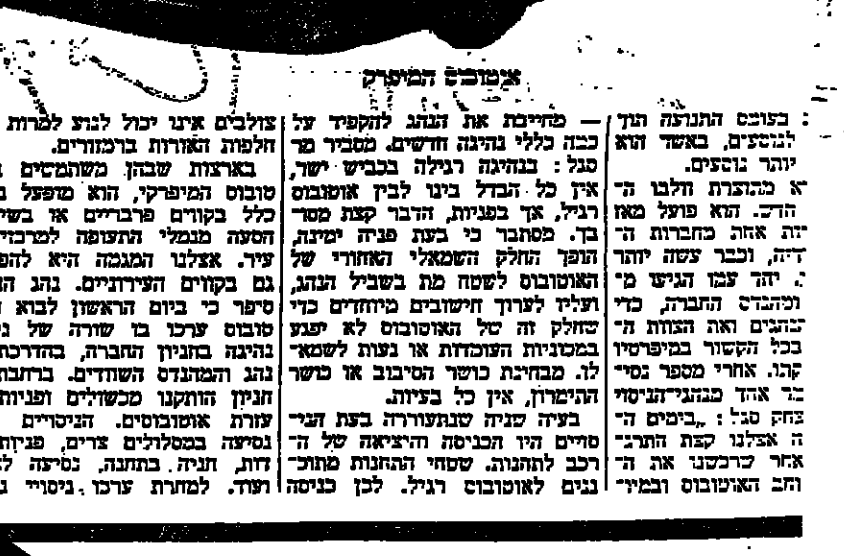

אוטובוס המיפרקי

פקק־תנועה, האופייני כל־כך לתנועה ברחובות ת״א [illegible] כל בוקר

קריה טובלת בירק

קריית ביאליק: דוגמה לשילטון מקומי הדואג לתושבים

מאת אריה נשר

בצורתה ובאורחות החיים בה מפ־ ריכה קרית־ביאליק את הטענה ש־ הווי חיינו הוא תמיד תערובת של שטטיל מזרח־אירופית וקסבה צפון־ אפריקאית, בלי סדר, בלי נקיון, בלי נוי ובלי שמירה על רכוש הציבור.

את הקריה, המשתרעת כיום על פני 5500 דונם יסדו ב־1934 150 משפ־ חות יוצאי גרמניה שהתיישבו על 400 דונם מחולות המפרץ. כיום, מ־ קץ כ־40 שנה, מהווים יוצאי גרמ־ ניה לא יותר מחמישה אחוזים מה־ תושבים, שמספרם 19,000 נפש. כ־ 30% מתושבי קרית־ביאליק הם יוצאי צפון־אפריקה ועיראק. עוד 30% הם ילידי מזרח־אירופה, שמספרם גדל והולך עם העליה מרוסיה. 35% הם ילידי הארץ. ביניהם רבים מקרית־ חיים ומשכונות אחרות בסביבה שה־ עדיפו לגור כאן. אולם אותם חמשת האחוזים שהניחו את היסודות הצ־ ליחו לבבש דפוסי חיים ולהטביע חותמם על המקום בדרך כה נכר־ צת שהיה בה כדי להשפיע ולתכן את העולים החדשים והתושבים האח־ רים. לא ה״ייקים״ התבוללו בקרב ה־ תושבים החדשים אלא האחרונים הס־ תגלו לרמת המקום ואימצו את הער־ כים הטובים של יוצאי־מרכז־אירו־ פה.

התוצאה: קריה טובלת בירק, נקיה ומטופחת, עם תאורה טובה, כבישים ושבילים סלולים כהלכה. הנקיון אינו רק בחוצות אלא גם בחצרות. הגדרות צבועות. שולחים פקח להזכיר לבעל הבית לסיים את חזית ביתו והמקיפים קרן לצי־ פורן בתים. סדר, ארגון והטעם שולטים בכיפה. כאן לא כבנו במכון מס־ חר פרטי כמו בקרית־חיים. נהפוך הוא: המועצה היא שיזמה הקמת מרכזים מסחריים שבהם אף יש לה הכנסה.

קליטת עולים

חלק ניכר מזמנו מקדיש ראש המועצה המקומית, מר צבי קרלי־ נר (67) לקליטת עליה. הדבר מתבטא לא רק בתיאום בין הגורמים הרבים המטפלים בעליה, אלא ב־ ביקורים יום יומיים בשיכוני העולים ובאזורי הבינוי החדשים. הוא מש־ תדל לפתור בעיה עוד בטרם נוצרה. כך הוא מגלה שחב׳ שיכון ופיתוח מקימה שכונות בלי חנויות ומרכזים מסחריים. ופועל לתיקון המצב. עתה הוא מייחד את זמנו לעולי גרוזיה. הוא אינו מטיף מוסר, אלא מסביר אילו מצוות מעשיות נדרשות מה־ תושבים: קצת הקפדה על נקיון, קצת סדר, מניעת רעש, קצת סבלנות כל־ בה. בקריה אלפי זוגות אופניים. ליד בית הספר המקיף אורט דאג קרלינר להקצות מוסך ענק לאופניים ופי־ סיגור מופקד על הסדר הטוב.

ההקפדה על הצורה החיצונית אינה גולשת לפעולות ראווה. סולם ה־ עדיפויות של פעולות המועצה מוב־ חה על־ידי שיקולים רציניים. לחי־ נוך ולדאגה לנוער יש מקום ראשון בסדר העדיפויות. לשיקולי החסכון ויעילות מקום חשוב מיבני הציבור בקרית־ביאליק הם מועדונים לנוער וגם מרכזי חברה. חצרות בתי־הספר משמשות מגרשי משחקים בשעות אחר־הצהריים. ארבעת אולמי ה־ התעמלות המשמשים תלמידים בש־ עות לפני־הצהריים עומדים לרשות אירגוני ספורט והמבוגרים בשעות א־ חר־הצהריים והערב.

בית־הספר המקיף

בבית־הספר המקיף של אורט ב־ קרית־ביאליק לומדים לא פחות מ־ 1,600 תלמידים. הוא עונה על צרכי החינוך העל־יסודי של תושבי המ־ קום וקרלינר מדבר כבר על הקמת מוסד שני מסוגו. במוסד זה יש מג־ מה עיונית המכינה לבחינות בגרות, בצד מגמה מקצועית ברמות שונות, בהתאם לכישוריו של כל נער, עד לכתן הבשרה של הנדסאי (י״ג ש־ נים). לידו ישנה חטיבת ביניים ב־ מסגרת הרפורמה בגלל הרכבו המ־ יוחד של התושבים בקרית־ביאליק — שני שלישים ותיקים מבוססים וש־ ליש משכבות סוציאליות אחרות — האינטגרציה החברתית כאן קלה יותר מאשר במקומות ניסוי אחרים של הרפורמה. במוסד נעשות פעולות רבות למען תלמידים טעוני טיפוח, לרבות מתן שיעורי עזר על־ידי מו־ רי המוסד בשעות אחר־הצהרים. יש מורים הנוספים במיוחד לשכונה ה־ מרוחקת צור שלום כדי לתת את ה־ שיעורים שם. אופיו הכולל של ה־ מוסד מאפשר העברת תלמיד ממג־ מה אחת לשניה מבלי שהדבר ישבש את חייו מבחינה חברתית (כמו ב־ מקרים של מעבר לבית־ספר אחר בעיר). בית־הספר הוא מוקד לפעי־ לות חברתית צעירה בשעות אחר־ה־ צהרים הערב.

הצלחת האינטגרציה בבית־הספר המקיף משקפת בבירור במידה את הצלחת הגיבוש החברתי של קרית־ ביאליק. ראש־המועצה אומר כי ב־ קריה נתגבשו חיי חברה תוססים, כמעט כל אחד מוצא לעצמו מסגרת מתאימה ואין חשים בבידוד כמו ב־ עיר. כל השנים היו פעולות המוע־ צה מכוונות לגיבוש חברתי כזה. ל־ צעירים עזרו בכיוון זה מגרשי ה־ ספורט. יש קונצרטים קאמריים עם 300 מנויים קבועים. לקשישים יש לא פחות מחמישה מועדונים. (לשם השוואה — בכל איזור הכרמל טרם הצליחה עיריית חיפה להקים אפילו מועדון אחד לקשישים).

מרכז קהילתי

שוקק חיים בכל שעות היום וה־ ערב הוא בית כך, בית־תרבות או „מרכז קהילתי״ לפי הכינוי החדש בניגוד לשיממון האופף את המרכז הקהילתי הסמוך — בית גבלר ב־ קרית־חיים. בבית כך יש חוגים לפ־ ני הצהרים ובערב לשפות היאב־ רזן טרטים ועוד. נערכים בו סימ־ פוזיונים שונים. בלילות שבת נעשה המקום מוקד פעילות של סטודנטים וצעירים אחרים, ביניהם עולים חד־ שים.

קרלינר אינו תומך נלהב במימסד הדתי, אולם כאשר מתעוררת בעיה של סיפוק צרכי דת שהוא משוכנע בנחיצותם הוא ממלאם ביסודיות המבוצה באפיו. לפני בניית מקוה סייר בכל חלקי הארץ. המועצה מח־ זיקה בית־עלמין מסודר למופת ו־ שירות החברה־קדישא שלה אין דוג־ מתו בארץ. תמורת מס קבוע מספקים את כל שירותי הקבורה ל־ רבות אוטובוס, חזן ושירותי למשבה.

קרית־ביאליק יכולה לשמש דוגמה לשילטון מקומי נאור. אולם במרכז השילטון המקומי אין צבי קרלינר אי־ שיות רצויה. הטעם פשוט: אין הוא נושא דגל מפלגה. כל השנים הוא מופיע בבחירות בראש רשימה „ל־ מען קרית ביאליק״ ומעט בלי תע־ מולה נבחר מחדש. הצלחה זאת בו־ לטת במיוחד על רקע הקנאות ה־ מפלגתית באיזור מפרץ חיפה, שכל העמדות הפוליטיות בו נכבשו זה מכבר על־ידי הסניף החזק המאורגן של העבודה במחוז חיפה. כל המא־ מצים להדיח את קרלינר עלו בתוהו. קרלינר. הנעזר כל השנים ברעו וע־ מיתו שמואל הרשמן, טוען שהתאו־ רה אינה צריכה להיות פרלית, ה־ מדרכות אינן צריכות להיות דתיות והביוב אינו צריך להיות ליברלי. כ־ רווים אינו מפרסם. הרעות לא ש־ לח מימיו. להצטלם הוא מסרב בא־ רח עקרוני. אף על פי כן מעשיו מדברים בעדו.

היריד הראשון למלאכת מחשבת בעכו

מאת יהודה אריאל

לפני כחודשיים נולד הרעיון לע־ רוך יריד בעכו בימי הפסח, כדי למשוך מטיילים ותיירים. קרוב ל־70 אמנים הציגו את פרי עמלם בחאן־ אל־עומדן הציורי. בשעה היעודה ב־ יום הראשון של חול המועד פתח שר התיירות מר משה קול את ה־ יריד, כשאלפי אנשים צבאו על ה־ דוכנים ומילאו את חדרי התצוגה ו־ המכירה בקומה השניה של החאן.

עיריית עכו והחברה לפיתוח עכו העתיקה קיבלו על עצמם לכסות מח־ צית ההוצאות של היריד, הנאמדות בכ־130 אלף ל״י. חברת מינהון ה־ מארגנת את האירוע, קיבלה על עצ־ מה כיסוי המחצית האחרת. היו חש־ שות כבדים שמא יצטרכו המארגנים לכסות גרעונות כבדים. אולם כבר ביום השני לפתיחה נתבדו החששות. ביום הראשון ביקרו במקום קרוב ל־ עשרת אלפים איש והנהירה ליריד נמשכה גם למחרת וביתר ימי הפסח. נקבעו דמי כניסה של לירה לאדם שודאי יכסו חלק ניכר של ההוצאות, נוסף לדמי שכירות הדוכנים והחדרים שנקבעו ל־600 ל״י לכל חדר. ניתנו הנחות, במיוחד לאמני הקיבוצים ולאמנים הדרוזים והערבים.

הצלחות ותלונות

בבוקרו של היום השני של היריד אמרו לי מציגים: הופתענו לטובה. מר אלי שהם סוכן ויבואן של „קדם אומנות״ מתל־אביב הסביר: היום הראשון של היריד אף שהחל רק אחה״צ היה טוב מאוד וכיסה כמעט את כל ההוצאות שלי לעשרת ימי היריד. לא חשבתי שתהיה נהירה כה רבה למקום, ולא יכולתי לחלום ש־ תהיה מכירה כה טובה. הסחורה ש־ הבאתי ומלאתי בה חדר גדול, אינה מספיקה לכל ימי היריד ואצטרך לה־ ביא מוצרים נוספים כדי שלא אשאר ללא מוצגים. דברים דומים שמעתי מפי מציגים אחרים.

רק לעמוס מורחי מגבעת עדה היו טענות חמורות. מורחי מייצר תכשי־ טים מסוגים שונים, בעיקר מפיליי־ גראן. תוצרת מפעלו מיועדת ב־ ביחוד לתיירים. אלא שהתיירים כמעט לא נראו. ביום הראשון של היריד ביקרו באולם התצוגה שלו למעלה מאלף איש. ביניהם תיירים מעטים. המכירה היתה בכ־700 ל״י למרות שבירידי אפשר להציג את המוצרים בהנחה של 30 עד 40 אחוז. אבל עמוס מורחי: מדריכי התיי־ רים אינם מאפשרים לקבוצות לבוא ליריד. הלכתי למרכז עכו העתיקה ושוחחתי עם כמנין מדריכים. כולם אמרו שהיריד אינו בתוכנית הסיו־ רים שלהם ואין להם זמן.

מר פירסטנברג מחברה מ־גוזן התלונן במשרד התיירות כאחר ש־ קיים חשש שהמדריכים אינם מאפש־ רים לקבוצות לבקר מפני שאינם יכולים לגבות את דמי העמלה. הם זוכים בכל חנות אחרת בעכו.

דוחק וגניבות

מערבית המציגים שמעתי תלונות על גניבות. לרוב דברים פעוטים. אבל היו מציגים שאצלם גנבו דברי אמנות בעשרות ל״י. ביום השני ליריד נאלצו להעסיק יותר אנשים כדי למנוע גניבות.

תלונה אחרת היתה בדבר מקום התצוגה. אמנם החאן־אל־עומדן הוא מקום מושך ביופיו. אלא שחדרי התצוגה הוכנו בחופזון. הטיח נפל מתמוטטת. הרצפה מתפרקת. ברוח המזרחית החזקה שנשבה אי־אפשר היה לפתוח את הדלתות של חלק מחדרי התצוגה. הכניסה לחדרים היא לרוב צרה וקשה לזרם כה גדול של מבקרים להיכנס ולצאת דרכה.

כל אדם יכול לרכוש ביריד כדברי האמנות. אף אלה שתקציבם קטן. כי המציגים התחשבו בכך. מצויים כאן עבודות באטיק וקרמיקה, גילוף עץ ותכשיטים. הדפסת משי ואריגת כלי בית שימושיים ולנוי.

היריד ישאר פתוח עד מוצאי־שבת הקרובה, ורק אחר־כך אפשר יהיה לערוך את מאזן ההכנסות. אולם בעקבות ההצלחה שהביאה רבבות מבקרים בימים הראשונים ברור כבר עתה לעורכי היריד, שחייב להיות המשך לכך בשנה הבאה. כל עכו נהנתה מזרם גדול של מבקרים, שגם סעדו בעיר. ביקרו בעיר הצלבנית התת־קרקעית ובמוזיאון ורכשו מז־ כרות ודברי־מתיקה בחנויות, הרבות שבעיר.

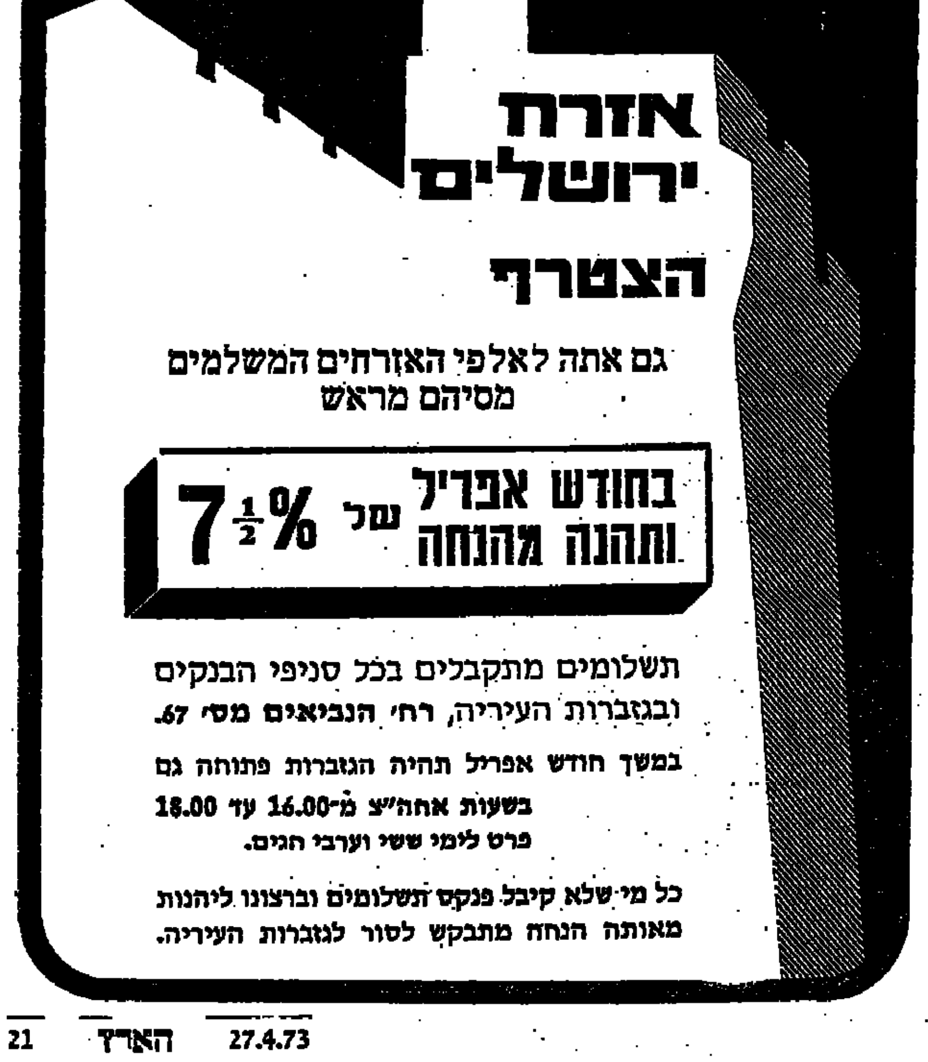

مكان الأصل

مكذا من الأمل

הלוח הכפול | הארץ | ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: שדרות רוטשילד 76, תל־אביב. טלפונים: מחלקת מודעות 614898, 614955, 612495
המחיר: יום חול: 1.00 ל"י לשלה / יום ו': 1.20 לשלה

לחברה מסחרית גדולה
דרושים

1) מספר משרה 100/1
מהנדס כימאי
אשר התמחה בצבעים ופיגמנטים לתעשיית הטקסטיל. אופי המשרה שווק וייעוץ. רצוי נסיון קודם בייצור ובשווק.

2) מספר המשרה 100/2
אקולוג
הכישורים הדרושים: מהנדס תעשייתי או כימאי אשר התמחה בבעיות זהום הסביבה. אופי המשרה שווק וייעוץ.

3) מספר משרה 100/3
מהנדס אלקטרוניקה
הכישורים הדרושים: התמחות במערכות נשק וכלי טיס אופי המשרה מסחרי, נסיון קודם בתכנון ופקוח על מערכות דומות.

נא לפנות בכתב עם פרטים מלאים וציון מספר המשרה אל ת.ד. 8AAAA, ת"א

NCR
דרושה למשרדנו בתל אביב
כתבנית אנגלית
הכישורים הדרושים:
— נסיון בכתבנות אנגלית
— רצוי ידע בכתבנות עברית
★ תנאים טובים ★ עבודה יציבה
נא לפנות בכתב יד בציון קורות חיים לי. א. ביטוח ובנין בע"מ ת. ד. 1089 ת"א 61000 (מס' משרה 44—9)
— סודיות מובטחת —

לחברת יבוא
דרושה פקידה
לעבודות משרד והדפסה
ידיעה אנגלית הכרחית
שעות עבודה רצופות מ־8.00 — 4.00
לפנות לת.ד. 21095 ת"א עבור „פקידה"

למשרד אדריכל בת"א
דרושים
1. ארכיטקט(ית) בעל נסיון
2. שרטטת פקידה
עבודה מגוונת
תנאים טובים
שעות: 7.30—14.00
טל. 28 13 70

להברה בת"א
דרושה
עוזרת למנהל חשבונות
2—3 שנות נסיון לפחות
למשרה מלאה.
לפנות ת.ד. 21095 ת"א עבור מנהל חשבונות.

לחברה גדולה בתל־אביב
דרושות
1. מזכירה למנכ"ל
השולטת היטב בעברית ואנגלית
2. פקידה כתבנית
2 שנות נסיון לפחות
3. נערה
עם ידע בעבודות משרדיות
נא לפנות למחלקת כוח אדם טל. 824186 ת"א.

בענף הדפוס
מתפנה אדם צעיר היר... נסיון ד... בעל ...
בהצעה רציניות ת.ד. 3063 ראשון לציון.

דרושים
מפעילים מקצועיים למדפסות 850—855 ... עבודה ...
לפנות אוהן ב. דינר ... פתח־תקוה טל. 913388

דרושות תופרות
...
תאים טובים ...
לפנות „אביגדור"
רח' קרדובר 12
(ליד פלורנטין)
תל־אביב.

דרוש
שליח עם וספה
(רצוי בסביבות פ"ת) בתנאים טובים
לפנות: ... רח' אלנבי 111, ת"א (...)

דרושים
אנשים מאוחדים
דרוש חותך
לפנות ...

דרוש/ה
למשרד עורכי־דין
יצחק מוריץ — ה. מרגוליס
מנהל/ת חשבונות
בעל/ת נסיון
שעות העבודה כל יום מ־08.00 עד 13.30
נא לפנות בכתב תוך ציון הנסיון והמלצות לפי ת. ד. 29308 תל־אביב 61290

לקבלן בנין
דרושים
מהנדס, הנדסאי או טכנאי בנין
...
נערה
למזכירות + הדפסה.
... בטלפון 446193.

דרוש באופן דחוף
מתכנן ומתאם שרותי רווחה
במשרה מלאה בעיירת פתוח באזור הצפון

מועמדים בעלי השכלה אקדמאית במדעי החברה, רצוי בעבודה סוציאלית ובעלי נסיון בעבודה קהילתית.

יפנו בכתב למשרד הסעד, המרכז לעבודה שכונתית רח' העמק 18, ירושלים או טלפון: 02—224651, לציין על המעטפה „האגף ..."

תנאים טובים למועמד המתאים!

דרושים
עובדי אינסטלציה בבנין
מכל הסוגים
לקביעת פגישה לטלפן 250370 ת"א
בין השעות
18.00—8.00

למוסד מחקר ופיתוח באיזור חיפה
דרושים

★ מהנדס למחקר מערכות
תאור התפקיד: מחקרי מערכת של מערכות משולבות בשלבי התכנון והפיתוח, הכוללים חקר ביצועים והגדרה, חקר סיכוי ומערכות והאוואלואציה של תוצאות הנסויים.
הכישורים הדרושים: תואר אקדמאי (רצוי MSc) באחד התחומים הבאים:
— הנדסת תעשייה וניהול
— הנדסת בקרה או אוירונוטיקה
— פיסיקה
— מתמטיקה + סטטיסטיקה
— הנדסת מכונות / אלקטרוניקה, עם רקע או נסיון בסטטיסטיקה או מחקר ביצועים
יועדפו מועמדים בעלי רקע בנושאי חקר ביצועים ומחקר מערכות.

★ מהנדס אלקטרוניקה / אוירונוטיקה
תאור התפקיד: הכנה, ביצוע ופענוח נסויים של מערכות מתוחכמות.
הכישורים הדרושים: נסיון של שנה לפחות בעבודה זו הנדסית דומה.

★ עוזר לתכנון ומעקב
תאור התפקיד: איסוף המידע והנתונים הדרושים לתכנון הפיתוח והייצור. מעקב אחר התקדמות ביצוע תכניות העבודה בשיטת ה־PERT ובשיטות אחרות. טיפול בדוחות מכניים הנוגעים להתקדמות ובביצוע המשימות.
הכישורים הדרושים: טכנאי ייצור, מכונות, אלקטרוניקה או מיכון, בעל נסיון של מספר שנים בעבודה דומה.
● המעוניינים יפנו לת. ד. 9757, חיפה (עבור 13) ויציינו קורות חיים, השכלה, רקע מקצועי ומספר טלפון להתקשרות.
— סודיות מובטחת —

החברה נקיה בתל־אביב
דרושות
נקבניות
י.ב.מ.
בעלות נסיון
בתנאי שכר גבוהים
מתבקשות לעבודה גם בקבוצות בחוץ לאזור ת"א. י.מ.א. חברה ל... בע"מ 623743, ... 4, ת"א.

דרושה פקידה כללית
בעלת נסיון
בעבודה משרדית והדפסה במכונה
★
מועמדות עם בגרות ו־לאחר שרות צבאי בת־בקשות לפנות בכתב בצירוף פרטים מלאים ולציין טלפון לתשובה ל: ת.ד. 29259 ת"א

האוניברסיטה העברית בירושלים
מודיעה על משרה פנויה של:
עוזר למבקר האוניברסיטה
מכרז מס' 2/73
תאור התפקיד — ניהול ורכוז לשכת מבקר האוניברסיטה ואחריות על עובדיה; בדיקת נתונים וריכוזם לצורך דיון והחלטה; עזרה למבקר האוניברסיטה בתפקידיו השונים וביצוע תפקידים שיוטלו עליו המבקר במסגרת סמכויותיו בתקנון.
דרישות התפקיד — השכלה אקדמית גבוהה (רצוי במשפטים או כלכלה או מינהל ציבורי) ידיעת הדשפות עברית ואנגלית על בוריין, ותק ונסיון בנושאי מינהל — לפחות 5 שנים, נסיון בבקורה.
הדירגה — א—א+ בדירוג מח"ר.
על המעוניינים לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים עד תאריך 8.5.73 אל: — מחלקת כח אדם, קרית האוניברסיטה, הקריה, ירושלים ולציין על המעטפה „מועמד למשרה מכרז 2/73".

למלון
כפר המכביה
דרושים
★ סגן מנהל קבלה עם תעודה
ידע בשפות והמלצות, רצוי.
★ טבחים
★ אנשי אחזקה ומשק
סוג א' ו־ב'
נא לפנות להנהלה טל. 749711

קלי — יועץ לבטוח פנסיוני
שדרות רוטשילד 72 תל־אביב, טל. 624413
דרושה
מזכירה-כתבנית
בעלת נסיון, חרוצה ומסורה.
רצוי נסיון קודם.
לפנות טלפונית.
סודיות מובטחת.

לחברתנו דרוש
איש מכירות
לרכיבים וציוד אלקטרוני
הכישורים הדרושים:
השכלה — מהנדס או הנדסאי אלקטרוניקה
שפות — אנגלית ועברית (שליטה מלאה)
על המעונינים לפנות לקביעת ראיון אל:
מר י. רייס
MMI LTD.
רח' הלסינקי 23 ת"א, טלפונים 250484, 254985

NCR
דרוש לאגף הטכני
מחסנאי טכני
הכישורים הדרושים:
— נסיון בסיסי במקצוע
— ידיעה מספקת בקריאה ובכתיבה כל מונחים טכניים באנגלית.
★ עבודה יציבה ★ תנאים טובים
נא לפנות בכתב יד בציון קורות חיים לי. א. ביטוח ובנין בע"מ ת.ד. 1089 תל־אביב 61000 כמספר המשרה 46—6
— סודיות מובטחת —

דרושה
כתבנית
עברית—אנגלית
בעלת נסיון בהדפסה בשתי שפות, רצוי תושבת חולון
נא לפנות:
תקליטי סי בי אס בע"מ
רח' סוהן 50, איזור התעשיה חולון, טל. 840191

מוסד כלכלי גדול בתל־אביב
מחפש
★ פקיד חשבונות
★ פקיד מחסנאי
★ פקידה כתבנית עברית
★ פקיד רשוי
נא להתקשר בטלפון 39955 קו פנימי 357

קופת חולים מכבי
דרוש/ה
פיזיותרפיסט/ית מוסמך/ת
בסניפינו בפתח־תקוה ובנתניה.
ימי עבודה ושעות עבודה:
א', ג', ה' 15.30—18.00
ב' ד', ו' 08.00—13.00
מועמדים יפנו בכתב יד עם ציון קורות חיים ונסיון עבודה קודם לת. ד. 4026 תל־אביב, עבור מחלקת הכח־אדם.

דרושות
מזכירות-כתבניות
שפת־אם אנגלית
והדפסה על מכונת כתיבה.
ידיעת השפה העברית רצויה.
תנאים טובים.
נא לפנות אל מנהל כח-אדם:
... INTERNATIONAL LTD.
תל־אביב, נחלת בנימין 52 טל.: 53115

לחברת יבוא לחלקי חלוף בתל־אביב
דרושים:
★ מנהל חשבונות עצמאי
צעיר ודינמי עם אפשרות להתקדמות מהירה.
★ פקידה להנהלת חשבונות
בעלת נסיון
בהצעות נא לכתוב לת. ד. 866, תל אביב עבור מס. 784.

דרושים
מרכיבים
לעבודות אלומיניום
רק בעלי מקצוע יפנו לתריסול בע"מ חיפה
רח' גורדון 14 טל. 527381/2

לקרתא
חב' לפיתוח מרכז ירושלים בע"מ
דרושים
1. מזכירה־כתבנית
ליום עבודה מלא
2. חניך/כה
לבצוע עבודות בשרד והליהורוה
ליום עבודה מלא
לפנות טל. 223030, 222474 ירושלים

לבנין רב קומות בת"א
דרוש
מנהל עבודה
בעל נסיון של 5 שנים לפחות
מועמדים מתאימים יטלפנו 623301, ת"א, או יפנו לרחוב נחמני 14, קומה א', תל־אביב.

לסוכנות מכוניות
באזור פתח־תקוה
דרושה
מזכירה
עברית-אנגלית
נא לטלפן: 51511 ת"א, בשעות 9.00 — 15.00

לסברינה
מפעלי מקצפיל בע"מ
דרושים
גזרנים
רצוי נסיון של מספר שנים בעבודות לכלי עשיה.
תנאים טובים למועמד המתאים.
נא לפנות למנהל כח־אדם ב־מפעל, דרך הנשיא 9 בני־ברק, כל יום בין השעות 800—1700 (אוטובוסים: 51, 54, 64, 68, 69, 70), או להתקשר לטל': 03—781265 / 03—791133.
סודיות מובטחת!
sabrina

„אגרידב"
חברה לפיתוח חקלאי אזורי חוץ בע"מ
לעבודה באפריקה — בארץ דוברת צרפתית
דרושים
★ מהנדס אזרחי
עם נסיון בעבודות עפר ובטונים
★ מהנדס מכונות
עם נסיון בציוד מכני כבד
★ מכונאי לציוד מכני כבד
רווק או נשוי ללא ילדים
נא לפנות לת.ד. 20021, תל־אביב

כתבנית מנוסה
דרושה ל„אגד" ירושלים
בפרטים נא לפנות למחלקת כח־אדם, משרדי אגד, רח' יפו 224 ירושלים.

דרוש בירושלים
מורה לפיסיקה
בעל רשיון הוראה קבוע לכתות ט'—י"ב ובעל נסיון בריכוז מעבדה.
על המועמד לפנות בכתב בצירוף צילומי תעודות והמלצות להנהלת בי"ס תיכון עירוני כ"ח ע"ש ריבה קסין, רחוב יעקב נטר — רמת אשכול, ירושלים

דרושה מרכזנית
לעבודה במשמרות
למשרה חלקית
נא לפנות בשעות העבודה למר בן־פנחס לשכת העתונות הממשלתית, רח' איתמר בן אבי 9 תל־אביב
(מאחורי בית־סוקולוב).

תהנו לעבוד
במלונות שרון
דרושים לנו
● מלצרים — אפשרות לינה במקום.
● טלפוניסטיות — ידיעת השפה האנגלית העברית על בורין הכרחית.
בקשר לפרטים נא לפנות למנהל המנגנון טל. 938777 מלונות השרון הרצליה — חוף־ים.

לבית ספר תיכון
בפקוח משרד החנוך
בסביבת תל־אביב
דרוש
סגן מנהל
בעל תואר .B.A או .M.A ובעל נסיון של 5 שנים לפחות בהוראה ובחנוך
מועמדים מתאימים יפנו בכתב בצרוף נסיונם ... ת"א למס' 9809058.

בית הספר לרפוי בעסוק
הר הצופים, ירושלים, טלפון 87530
דרושים
מדריכים קליניים
לעבודה בבית הספר
אפשרות גם עבודה במשרה חלקית
הכשורים הדרושים: מרפא/ה בעסוק מוסמך/ת עם ותק של 5 שנים לפחות, נסיון בהדרכה ורצוי נסיון במפעל קבוצתי. העבודה כרוכה בנסיעות בכל הארץ.
המעונינים יפנו בכתב בצרוף קורות חיים להנהלת בית הספר לרפוי בעסוק, הר הצופים, ירושלים, עד 30 למאי 1973.

למפעל תעשייתי
בענף המשקאות הקלים
בבת־ים
דרושים
1. חשמלאי תעשייתי
בעל ידע ונסיון באוטומטיקה תעשייתית
2. מסגר אחזקה
עם נסיון של 3 שנים לפחות
3. אחראי לאחזקת רכב
עם נסיון של 3 שנים לפחות.
★
לפנות לטלפון 864111, ת"א

למוסד ציבורי-גדול
בתל־אביב
דרוש
קבלן
לנהול מסעדה
נא לפנות בכתב בציון נסיון ק... והמלצות לת.ד. 866 תל־אביב ע... מס. 783.

לחברה תעשיתית ומסחר...
גדולה בת"א
דרוש
מנהל חשבונ...
ראשי
המעונינים יפנו בכתב בצרוף קורות ונסיון קודם לת.ד. 7172 ת"א מקוד...

לחברה גדולה דרוש מ...
מהנדס כימ...
רצוי עם נסיון בשטח הטיפול במים הכרחית שליטה מלאה בעברית וידיע... האנגלית.
פרטים נא לפנות לת.ד. 2306 תל־אב... מס' 13/73.
סודיות מובטחת

לחברת נפט
דרושות
1. פקידת חשבונות
הכישורים הדרושים
א. ידיעת אנגלית על בוריה.
ב. ידע בהנהלת חשבונות.
ג. הדפסה באנגלית ובעברית.
2. פקידה למחלקת מטע...
הכישורים הדרושים
א. ידיעת אנגלית על בוריה.
ב. הדפסה באנגלית.
ג. נסיון קודם בחברה מסחרית...
שעות העבודה מ־8.00 עד 15.00
לפנות בכתב לת.ד. 7167 תל־אבי...

דרושים
1) מחסנאי טכני
2) עוזר למחסנאי טכני
לפנות במקום
ל: נעליות ישראל
רח' הקישון 31, אזור התעשיה, ב...

למפעל מזון באיזור תל־א...
דרושים
★ מנהלי עבודה
(העבודה ב־2 משמרות)
בעלי נסיון בניהול צוות ע... בתעשיה.
★ חשמלאי אחזק...
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות ב... יד עם פירוט קורות חיים, נסיון קודם 2438 תל־אביב, בציון המשרה המב... על גבי המעטפה.
סודיות מובטחת

למחלבת נהריה שטראוס ב...
דרוש
רואה חשבון
מנהל חשבונות מדופ...
בעל נסיון של לפחות 3 שנים בתח...
המועמד מיועד לתפקיד מנהל חשבונות ובתקופת נסיון יועסק בתפקיד ביוזמי ארגון מערכת חשבונות למרכז ולסניפים, וניהול חשבונות למחוז עצמאי וכו' — במקביל ללימוד הבעיות השוטפות.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכת... תוך פירוט קורות חיים, נסיון בעבודה ומש... מבוקשת, לת.ד. 5 נהריה.

...ערד רואה חשבון
דרוש/ה
...ד/ת ביקורת
...ביים שנות לימודים באוניברסיטה
...לטלפון: 57946 ת"א לקביעת ראיון

למשרד אדריכלים גדול
דרושים
אדריכל בנין
אדריכל נוף
...: טל. 264161. בשעות 8.30—13.30

החברה לייבוא וייצוא
במרכז תל-אביב
דרוש
...נהל חשבונות
צעיר
...ים הדרושים:
...קודם של שנתיים בעבודה מעשית ... טובות בשפה העברית ובליטה ... האנגלית.
...אות בהתאמת הנהלת חשבונות.
...נים יפנו בכתב יד בציון קורות ... ונסיון קודם לת.ד. 1514 תל־אביב ... "מנהל חשבונות".

מטבחי ...
גבה
דרושים
פקיד למחלקת ביצוע
לאחר שירות צבאי
המסוגל לקרוא שרטוט
ולטפל בלקוחות.
נגרים להרכבת מטבחים
בעלי נסיון, רכב וכלי עבודה.
פקידה עם ידע בהנה"ח
א לפנות לטלפון 252478/9
בין השעות 9.00—13.00

עו"ד — בעל נסיון בשטח האזרחי
מחפש
תעסוקה כעו"ד שכיר
או כשותף
במשרד עו"ד מבוסס באשקלון—אשדוד
הצעות לת. ד. 29322 ת"א, עבור עו"ד

דרוש בצפת
פקיד אחראי
לבדיקת חוזים והעברת הזמנות
בדרגה: ח — 24 נקודות.
על המעונינים לפנות בכתב יד לת. ד. 1142 צפת

דרושות
צעירות
בכל הארץ
באם את בגיל 16—25
באם אין לך מקצוע והשכלה
תוכלי להרויח —.800 ל"י
לחודש ויותר
לאחר שתרכשי מקצוע חדיש ומתקדם תוך שלושה חודשי הכשרה בזמנך הפנוי.
לקבלת פרטים גזרי ושלחי לת.ד. 28125
כס. 20 2
שם: ______
כתובת: ______
עיר: ______ גיל: ______

אוניברסיטת חיפה
דרושים
1. אחראי על מדור אישורים.
תאור התפקיד: הכנת אישורים לסטודנטים באוניברסיטה.
הכישורים הדרושים:
1. השכלה תיכונית לפחות, רצויה השכלה גבוהה.
2. נסיון של 3 שנים בעבודה מנהלית.
3. שליטה מלאה בעברית ואנגלית ... יכולת הבעה בשתי השפות.
4. כשר לקיים מגע עם קהל.
5. כשר ארגון ופיקוח על צוות עובדים.
6. כשר ניסוח בכתב ובע"פ בעברית ואנגלית.
הדרגה — בהתאם לכישורי המועמד.
2. טכנאי בנין.
תאור התפקיד:
1. עוזר לראש מדור בנין.
2. ניהול מו"מ עם קבלנים לבצוע עבודות אחזקה.
3. אחריות על בצועי אחזקת מבנים באוניברסיטה.
4. פקוח על עבודות פתוח ובניה, בדיקת חשבונות של קבלנים וחישובי כמויות.
5. ניהול ארכיון תוכניות.
הכישורים הדרושים:
1. בוגר ביה"ס לטכנאים במגמת בנין.
2. נסיון של שלוש שנים לפחות בעבודות בניה.
3. כושר ארגון ופקוח על צוות טכני.
4. שליטה בשפה העברית.
הדרגה — בהתאם לכישורי המועמד.
המעונינים יפנו בכתב למחלקה לכח־אדם באוניברסיטת חיפה, בציון שם המשרה.

ערד
תעשיות
כימיות
בע"מ
דרושים
לעבודה באחזקה
* מנהל עבודה
— בוגר בי"ס מקצועי במגמת מסגרות או מכונאות כללית.
— נסיון של 5 שנים לפחות כמנהל עבודה באחזקה, רצוי בתעשיה הכימית.
— כושר אירגון וניהול צוות עובדים.
* מכונאי
בוגר בי"ס מקצועי, בעל נסיון באחזקה של מתקנים תעשיתיים.
* רתך
בעל נסיון בריתוך צנרת בלחץ גבוה.
* חשמלאי
בעל רשיון חשמלאי מוסמך ונסיון באחזקה של מתקנים תעשיתיים.
תנאי שכר טובים בהתאם לכישורים האישיים
תנתן עזרה לדיור בערד
המועמדים יפנו בכתב עם פרוט קורות חיים ונסיון, לפי הכתובת:
ערד תעשיות כימיות בע"מ
מחלקת כח אדם
מישור רותם ד.נ. ערבה

דרושים
* מרכזנית
עם ידיעה באנגלית
שעות העבודה 8.00—16.00
בא לכתוב לת. ד. 26031 תל־אביב
* נער שליח
לטלפן 52428 תל־אביב

לצה"ל דרושים
העובדים הבאים:
לעבודה באיזור
ראשון-לציון — רמלה:
א. כרסם
ב. נגר (בניין ורהוט)
ג. מסגרים ורתכים
ד. פחחים
ה. פקיד - מחסנאי
בדבר פרטים נוספים נא לפנות לד.צ. 3036

בית ברל
דרוש
מנהל חשבונות עצמאי
רצוי בעל השכלה בראיית חשבון
למועמד המתאים תנאים טובים
נא לפנות לטל: 925426
לשם קביעת ראיון

עו"ד — בעל נסיון משפטי ומינהלי
השולט היטב בעברית, אנגלית וערבית
מחפש
תעסוקה מתאימה
באשקלון—אשדוד או הסביבה
בהצעות בא לפנות לת. ד. 29322 ת"א
עבור עו"ד.

למפעל מתפתח
בענף חומרי חיטוי וניקוי
דרוש-באשדוד
מהנדס
כימאי
לתפקיד: ניהול הייצור, בקורת איכות, פקוח על מלאי ופיתוח מוצרים חדשים.
הדרישות: נסיון בענף, ידיעת השפה הצרפתית הכרחית, גיל מעל 35.
אפשרויות קידום ותנאים טובים לאדם המתאים
לטלפן 58006—03, או לכתוב לת. ד. 29079, תל־אביב

למפעל מזון גדול בסביבות ת"א
דרוש
טכנולוג מזון
בעל נסיון מעשי של 3—5 שנים רצוי בענף הקודים, ידיעת עברית ואנגלית, הכרחית, רצויה גם ידיעה בגרמנית.
בהצעות בא לפנות לת.ד. 33157 ת"א
עבור מס' 691.

דרושים
מועמדים
בכל הארץ
אם סיימת חמישית או שישית תיכון.
אם אין לך מקצוע.
אם אתה מעוניין להחליף מקצוע
תוכל להרויח כ־1000 לירות לחודש
בשטח האלקטרוניקה ולהגיע למעמד מקצועי גבוה.
לקבלת פרטים גזור ושלח לת.ד. 28125 ת"א למס' 7
שם: ______
כתובת: ______
השכלה: ______
גיל: ______

קצין בטחון
מנוסה
משתחרר מתפקידו ומחפש תעסוקה
במפעל או מוסד
באשקלון—אשדוד והסביבה
בהצעות רציניות לת. ד. 29322 תל־אביב
עבור קב"ס

למפעל מתפתח
דרושות
עובדות ייצור
באלקטרוניקה
לעבודות חיוט
הרכב והלחמה
● מעונינות מתבקשות לפנות לת.ד. 25099 ת"א. ולציין קורות חיים, כתובת ומס. טלפון.
סודיות מובטחת

למפעל מתכת בת"א
דרושים:
1. חרט
2. עובדי־מתכת
לא־מקצועיים
נא לפנות אישית,
בין השעות: 8.00 — 16.00, אל:
רפאל
אבזרי צנרת - מים ותעשיה
תל־אביב רחוב הכרמל 12, טל. 5-4-51958

למפעל תעשייתי בדרום דרושים:
משרטטים
— בוגרי ביה"ס מקצועי במגמת משרטטות מכנית ו/או בי"ס טכני של חיל האויר במגמת תכ"מ.
— דרוש נסיון מקצועי מתקופת השירות הצבאי, לפחות.
שרטטי חשמל ואלקטרוניקה
— בוגרי בי"ס מקצועי במגמת שרטוט.
— דרוש נסיון מקצועי של שנתיים לפחות כשרטט חשמל.
למועמדים המתאימים יוצע:
— אפשרויות נרחבות לקידום מקצועי.
— עזרה בדיור לבאים מחוץ לאזור.
— שכר בהתאם לכישורים האישיים.
המעונינים יפנו תוך פירוט השכלה הנסיון מקצועי לת.ד. 6125 תל־אביב, ויוזמנו לראיון אישי.
— סודיות מובטחת —

מידה
מיכשור מתוי
בע"מ
דרוש
מהנדס ייצור
עם נסיון בארגון וניהול קו ייצור למיכשור אלקטרוני תעופתי
תנאים טובים למועמד המתאים
נא לפנות טלפונית או בכתב: רח' צבי 5, רמת־גן, טלפון 720268, 722820
— סודיות מובטחת —

דרוש
מחסנאי טכנאי
למחסן חלקים אלקטרוניים
לעבודה במפעל בטחוני.
●
● המעונינים מתבקשים לפנות לת. ד. 25034 עבור י. ה. בצירוף קורות חיים, כתובת ומספר טלפון.
סודיות מובטחת

למפעל תעשייתי בסביבות ת"א
דרושות
עובדות
בלתי מקצועיות
לעבודות יד ובקורת
עבודה מעניינת ומגוונת
לקביעת ראיון נא לפנות בין השעות 8.00 — 16.00 טל. 781161

למכשירי תנועה בע"מ
בית קרייזלר סימקה
דרושים:
1 מחסנאים -
למחלקת חלקי חלוף לרכב בסניף המרכזי בתל-אביב ובסניף חיפה
כישורים:
השכלה תיכונית או טכנית מקבילה.
שליטה בעברית וידיעה בסיסית באנגלית.
גיל עד 25.
לבעלי נסיון קודם — עדיפות.
2. חניכים/מכונאים מתחילים -
למוסך שרות מלגזות הרמה.
כישורים: השכלה יסודית.
עדיפות לבעלי השכלה טכנית.
3. כתבנית אנגלית -
למשרה חלקית במשרד הראשי.
כישורים: נסיון של מספר שנים.
אנגלית — שפת אם — עדיפות.
4. נער שליח -
למחסן החלפים המרכזי בת"א.
5. חניכה -
למשרד הראשי בת"א לעבודות משרדיות שונות.
למועמדים המתאימים תנאי עבודה הולמים ואפשרויות התקדמות.
נא לפנות בכתב יד בציון קורות חיים לת.ד. 20205, תל־אביב.
סודיות מובטחת

למפעל בדרום דרושים:
מכונאי אחזקה/מסגרים:
— בוגרי בי"ס מקצועי הלת שנתי לפחות במגמת מכונאות או מסגרות מכניה.
— דרוש נסיון מקצועי של שנתיים לפחות, רצוי נסיון באחזקת מתקנים תעשייתיים.
עובד מערכת מזוג אויר/קירור
— בוגרי בי"ס מקצועי במגמת מזוג אויר/קירור.
— רצוי נסיון מקצועי בהפעלת מערכות קירור ו/או מזוג אויר.
המועמדים שיבחרו יקבלו:
— עזרה בדיור. (למועמדים מחוץ לאזור).
— שכר בהתאם לכישורים.
— אפשרויות נרחבות לקידום מקצועי.
המעונינים יפנו תוך פירוט השכלה הנסיון מקצועי לת.ד. 6535 תל־אביב ויוזמנו לראיון אישי.

באם הנך בגיל 25-55,
בעל/ת השכלה תיכונית או מקצועית מתאימה
בעל/ת מרץ וכשרון מכירה
נהיה מוכנים להכשיר אותך
כסוכן ביטוח
*
מועמדים מתאימים יפנו בכתב אל ת. ד. 805, תל־אביב. הנך ציון נתוניהם האישיים, בשביל "סוכן ביטוח"

משרד התקשורת נציבות שירות המדינה
לשירותי ההנדסה של משרד התקשורת
דרושות
פקידות ומזכירות
לעבודה במשרה מלאה
על המועמדות להיות בעלות השכלה תיכונית, נסיון קודם וידיעת כתבנות — יתרון.
למתקבלות לעבודה מובטח תפקיד מבין ואפשרויות קידום.
המעונינות תפנינה בכתב לת.ד. 29107 תל־אביב, ביקוד 61290, ולציין על המעטפה "עבור מדור כח אדם, פקידות ומזכירות".
סודיות מובטחת.

אחראית
חדר
ניקוב
למפעל מוביל בצפון הארץ דרושה אחראית חדר ניקוב בעלת כושר ניהול מעולה ונסיון מקצועי. רק מועמדות מעולות מתבקשות לפנות בכתב יד (בלוית קורות חיים) למנהל החברה. ת. ד. 2073 חיפה
שכר גבוה גבוה, עזרה בדיור. תנאים נילווים מצויינים, עבודה מענינת ורבת אתגרים

אם אתה מהנדס אלקטרוניקה
בעל ניסיון מעשי של 3 שנים לפחות, בתכנון ופיקוח של מערכות אלקטרוניות —
והנך מעונין בעבודה מענינת ובעלת ספוק רב, במפעל מתפתח.
נא פנה לת.ד. 25034 ת"א 61250 בפרוט תולדות חיים, כתובת ומס' טלפון.
* עדיפות לקציני צה"ל משוחררים.
סודיות מובטחת

מידה
מיכשור מתוי
בע"מ
דרוש
מהנדס אמינות
עם נסיון במיכשור אלקטרוני תעופתי
תנאים טובים למועמד המתאים
נא להתקשר טלפונית או בכתב: רח' צבי 5, רמת־גן, טלפון 720268, 722820
— סודיות מובטחת —

مكان الأصل

مكذا من الأصل

ר. רייפר אדריכל
דרוש/ה שרטט/ת
לתוכניות עבודה לביצוע
נסיון מוקדם הכרחי
טל: 244001, ת"א.

להב
יצרני הלבשה בע"מ
דרושים
1. מדפיסה למכונת אוליבטי להנהלת חשבונות
2. עוזר/ת למנהל חשבונות

לפנות טל. 827102 תל־אביב

למפעל מתכת בשרון
דרושים
* **מחסנאי טכני**
3 שנות נסיון לפחות
* **מבקר טיב**
3 שנות נסיון לפחות
* **מרכז אינפורמציה**
* **שרטט טכני**

לפנות בכתב לת.ד. 1101 ת"א

אוניברסיטת תל-אביב
דרושים/ות
1. **הנדסאי/טכנאי מכונות**
למחלקת המשק/ענף חשמל ומתקנים לתיאום ולביצוע אחזקה במתקנים אלקטרו־מכניים.
הכישורים הדרושים: בוגר בי"ס טכנאים/הנדסאים; רצוי נסיון של שנה לפחות במתקנים אלקטרו־מכניים.
הדרגה: בהתאם לכישורים.
2. **פקיד/ת בקורת־ למרכז למידשם**
לבדיקת דו"חות מחשב. (רצוי בוגר/ת קורס הכנה)

המעוניינים/ות, יפנו בכתב בצירוף קורות חיים, פרטים על נסיון בעבודה ומספר בודעה, אל ענף כח־אדם/מחלקת המנגנון, אוניברסיטת תל־אביב, רמת־אביב, עד ליום 4.5.73
מועמדים שימצאו ראויים, יוזמנו לראיון אישי.

דרוש
מנהל מפעל
למפעל בתחום העוסק כ־100 עובדים

כישורים: מהנדס יצור או מהנדס תעשייתי עם נסיון של 5 שנים.

נא לפנות לת.ד. 33157 ת"א עבור מס' 692

סודיות מובטחת

„אתא" חברה לטכסטיל בע"מ
דרושים
חשמלאי תעשייתי
בעל רשיון ממשלתי לעבודה בענינה באחזקת זרם ישר והילופין ובהדרכת פיקוד.
מסגר מכני
עם נסיון של שלש שנים במפעל תעשייתי.
מכשירן
עם נסיון במפעל תעשייתי.

המעוניינים יפנו אישית או בלפונית למחלקת כח־אדם לפי הכתובת ביה"ח „אתא" רח' העצמאות 10, קרית־אתא — 28000 טלפון 04—721321

דרושים
סוכנים
בעלי משאיות לחלוקת
סובר סוגת
בכל חלקי הארץ

לפנות: אריזות סוגת בע"מ קרית־גת
טל: 051—91661

דרושים
למפעל מתכת במפרץ חיפה
1. טכנאי יצור
2. מסגר מכני

לפנות ת.ד. 4496 חיפה למס. 23216
טלפון 04—721258

„אתא" חברה לטכסטיל בע"מ
דרושה
כתבנית מעולה
בשפה הגרמנית והאנגלית
במשרה מלאה

הכישורים: נסיון של שלש שנים לפחות, ידיעת השפות על בוריין.

המעוניינת תפנה אישית למחלקת כח־אדם לפי הכתובת: ביה"ח „אתא", רח' העצמאות 10, קרית־אתא, מיקוד 28000, טלפון 04—721321

משהב תעש־עץ בע"מ
דרושים מרכיבים
להרכבת נגרות בנין
בהקף גדול, לאיזור המרכז
תנאים טובים למתאימים
לפנות טל. 58144 תל אביב

למשרד נסיעות
דרושה מרכזנית
עם ידיעה בהדפסת עברית
ליום עבודה מפוצל

לפנות טל': 52412 ת"א בין השעות 8.00 — 13.00 15.00 — 18.00

המרכז לטכנולוגיה חינוכית
סדרות יעקב 8 הרצליה
טלפון: 938619 938813

דרושה
מורה!
לפתוח וכתיבת חומר למוד.

העבודה תשתלב בצוות נושאי הוראה יחודית (אינדיוידואלית) בכתות היסוד

הכשורים הדרושים:
* נסיון רב בהוראה בכתות היסוד (מעלתניות).
* נסיון בכתיבת חומר למוד בעברית
* בקיאות בהוראת הלשון
* נסיון בהדרכה — יתרון.

ידיעת אנגלית כדי קריאת חומר מקצועי.

נא לפנות בכתב ולצרף קורות חיים והדוגמאות של חומר כתוב.

— סודיות מובטחת —

למפעל מזון בסביבות חיפה
דרוש
עוזר למחסנאי

הצעות נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת. ד. 4353 חיפה עבור כספר 423 (מיקוד 31040).

משרד החקלאות — המרכז לשיתוף חקלאי בינלאומי
משרד החוץ — המחלקה לשיתוף בינלאומי

לפעילות הסיוע החקלאי בארצות מתפתחות

דרושים מועמדים

להקמת שרות בחו"ל,
לפתוח שבתיים עם אפשרות הארכה
במדינה דוברת אנגלית

משימה מס. 1/73 — מומחה לגידול דגים
תאור המשימה:
אתור שטחים מתאימים לבריכות דגים, תכנון ופקוח על חפירת בריכות דגים. גידול דגים מסחרי.
בעל השכלה תיכונית חקלאית עם נסיון של 7 שנים בניהול ענף כדגה. ידע בסיסי בהידרו־ביולוגיה ויכולת לנהל מעקב כלכלי על הי־פרויקט.
ידיעת השפה האנגלית כדי כתיבת דו"חות מק־צועיים.
בעל רשיון נהיגה.

הערות:
1. שאלונים אישיים ופרטים נוספים בקשר לשכר, השכלה, נסיון וכו' ניתן להשיג במזכי־רות המרכז לפי הכתובת: רח' הרצל (ליד פסי הרכבת) טל. (03)950—984 רחובות.
2. המועמדים יוזמנו בפני ועדות מקצועיות ועדות המלצה אשר מתפקידן להמליץ בפני הרשויות המוסמכות על המועמדים למשימות. כל המועמדים ע"י הועדות האמורות לעבור השתלמויות והכשרה מקצועית בכל הקשור ל־שליחות לרבות בענפי החקלאות המתאימים וב־תחומים אחרים.
הרשויות תבחרנה את המועמדים למשימות לפי המלצות ועדת המלצה, תוצאות ההשתלמויות וההכשרה שהמועמדים יעברו ונתונים נוספים.
עם המועמדים שיבחרו — יערכו חוזים.
3. המועד האחרון להגשת הבקשות 13.5.73.

דרושה כתבנית
בשפה העברית
עדיף עם נסיון בהדפסת מאזנים
נא לפנות לת. ד. 452 תל־אביב.

למכרות נחושת
תמנע בע"מ
דרושים
מנהלי חשבונות סוג 2
בעלי נסיון של שנתיים לפחות

מועמדים מתאימים יפנו בכתב למח' כח־אדם, דאר אילות ויציינו נסיונם המקצועי, השכלתם, גילם ומצבם המשפחתי.

המועמדים שיבחרו ידרשו להתיישב באילת ועזרה בהשגת דיור תנתן

למוסד העוסק בשטח החנוך
דרושה:
מזכירה בכירה

הכשורים הדרושים:
1. בוגרת תיכון לפחות
2. נסיון של חמש שנים בנהול משרד.
3. הדפסה טובה בעברית ואנגלית.

עבודה רבת ענין — תנאים טובים ואפשרות קדום למועמדת המתאימה.
נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 28065 תל־אביב עבור 5.

— סודיות מובטחת —

דרושה
עוזרת
הפקה לטלויזיה
לתקופה של כשנתיים

נתונים דרושים: 1. גיל 20—30; 2. רווקה; 3. דוברת עברית; 4. נסיון קודם בתיאטרון / סרטים / טלויזיה — רצוי; 5. השכלה תיכונית לפחות.

נא לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים וכל חומר מתאים אל ת.ד. 16540 מיקוד 61160, ת"א עבור מס' 50,000

מחפשים זוג
לעבודה בבית פרטי
בסביבות חדרה

ידיעת הבישול הכרחית. אפשרי שהבעל יעבוד מחוץ למסגרת באותה סביבה. השפה הצרפתית או האנגלית הכרחית. הצרפתית עדיפה. סדור מגורים במקום, משכורת טובה לזוג המתאים.

נא לפנות בהצעה לת.ד. 29831 ת"א עבור זוג לעבודה.

נדרש
מנהל כללי
לניהול חברה ליבוא
ציוד בנין רגיל וכבד
ולמתן שרותים לענף הבניה

בעלי נסיון מתאים, השולטים באנגלית, מתבקשים לפנות בכתב ולפרט תולדות־חיים וכישורים לת.ד. 2705 רמת־גן, עבור מספר 111.

סודיות מובטחת

לבית חולים ליכטנשטטר
תל־אביב — יד אליהו
דרושים מיד
* **אחיות מעשיות**
* **כוחות עזר**

המעוניינים יפנו לאח הראשי בביה"ח שד' החייל 4, ת"א — יד אליהו או יתקשרו טלפונית 32482 או 38264, ת"א.

דרושה פקידה
למיפול בדואר ובתיקיות
ידיעת השפות עברית ואנגלית הכרחית.
רצוי ידע בהדפסה בעברית.

על המעוניינות לשלוח נתונים על נסיון בצירוף קורות חיים. ל־ניכון פרמינגר בע"מ, ת.ד. 29001, ת"א.

למפעל מתפתח בחולון
דרושה
מזכירה
למנהל המפעל

כשורים: ידיעת השפה העברית והגר־מנית על בוריה כולל הדפסה בכתי השפות. ידיעת השפה האנגלית יתרון.

תנאים טובים למועמדת המתאימה.

מועמדות תפנינה עם פירוט כישוריהן ונסיונן לת.ד. 2644 רמת־גן מיקוד 52100

סודיות מובטחת

אוניברסיטת תל-אביב
מכרז מס' 15/73
שם המשרה: **אחראי לרישום אינונטר**
היחידה: מחלקת ההספקה
תאור התפקיד: ניהול כרטסת אינונטר מרכזית באמצעות מחשב; ריכוז עבודה, הכנה והפצה של דיווחים בנושא אינונטר, בקורת פיזית של הציוד ביחידות האוניברסיטה.
הדרגה: [illegible]
הכישורים הדרושים: השכלה תיכונית, רצויה השכלה מקבילה; שליטה מלאה בשפה העברית וידיעת השפה האנגלית, לצורך קריאת חומר מקצועי וריכוזו (לא הכתובות עצמאיות); רצוי נסיון של כמספר שנים בעבודה מינהלית בהיקף רחב, וכן נסיון בעבודה דומה.
— פניות בכתב בצירוף קורות חיים, פרטים על נסיון בעבודה, ובמספר המכרז, יש להגיש לענף כח־אדם — מחלקת המנגנון, אוניברסיטת תל־אביב, רמת־אביב, עד ליום 4.5.73
מועמדים שימצאו ראויים, יוזמנו לראיון אישי.

Pilot
דרוש לנו
מנהל כספים ואדמיניסטרציה

הכישורים הדרושים:
* נסיון של כ־10 שנים בעבודה פרקטית בניהול כס־פים בחברה יצרנית, מסחרית וכן תמחיר יבוא ויצוא.
* ידיעה יסודית ומעמיקה בהנהלת חשבונות, נתוח מאזנים וחוקי מס הכנסה.
* ניהול מו"מ בדרג בכיר.
* ידיעת השפה העברית ואנגלית על בוריין.
* נסיון בנהול חבר עובדים.

נא לפנות בהצעות מפורטות בכתב יד, תוך ציון קורות חיים ומקומות עבודה ל: פילוט רדיו (ישראל) בע"מ רח' הצפירה 19, ת"א.
סודיות מובטחת!

פז חברת נפט בע"מ
דרושים

רואה חשבון
כמנהלת לביקורת הפנימית באגף הכספים של החברה בחיפה
כישורים נדרשים:
השכלה — השכלה לראיית חשבון / או בוגרי הקורס לראיית חשבון.
נסיון — לפחות שנתיים נסיון בעבודת בקורת או במשרדי ראית חשבונות.
גיל — עד 35.

מנהל חשבונות
באגף הכספים של החברה בחיפה
כישורים נדרשים:
בוגרי קורס להנהלת חשבונות ב' דרג גבוה לפחות סוג ד' בהנהלת חשבונות, או מתמטיקה. נסיון — לפחות שנתיים נסיון בהנהלת חשבונות.
גיל — עד 35.

המשכורת תקבע בהתאם לכישורי המועמד.

מועמדים יפנו בכתב לאגף כח־אדם, פז חברת נפט בע"מ, ת.ד. 434 חיפה, 31000.

דרושה
כתבנית-עברית
מעולה
בעלת נסיון קודם.
שעות העבודה: 8.00—16.00.
נא להתקשר טלפונית 3—252302, ת"א.

מכון ויצמן למדע
דרושים
1. **מזכירה כתבנית מעולה**
בשפות אנגלית—עברית (למשרה מלאה)
בעלת נסיון בעבודות משרד והדפסה בשפות הנ"ל.
שפת אם אנגלית — רצויה
משרה מס' 202
2. **טכנאי**
בעל רכב לאחזקה מכשירים אלקטרו־ניים במקומות שונים בצפון הארץ — למשרה מלאה. רצוי בעל טלפון.
משרה מס. 208

על המעוניינים/ות לפנות בכתב, בציון קו־רות חיים ונסיון קודם, למח' המנגנון, ת.ד. 26, רחובות — בציון מס' המשרה.

לחברת **משמר** לסניף חיפה
דרושים
שומרים
לשמירה בטחונית מעניינת
* יוצאי צבא
* גיל 21—45
* יודעי עברית על בוריה
* תנאים טובים

לפנות אישית לסניף חיפה, רחוב גורדאו 30

דרוש/ה
1. אדריכל פנים.
2. שרטט/ת.

בעלי 3 שנות נסיון למשרה מלאה.

לפנות בכתב לת. ד. [illegible] לדרישות שכר.

מנהל
בעל נסיון רב באדמי־ניסטרציה, כספים, די־והשי צבור. שליטה בשפות עברית, אנג־לית, צרפתית
מעוניין בהצעות.
ת.ד. 23000 ת"א עבור מנהל

דרוש
מנהל חשבונות
בעל סוג ב'
יוצא צבא ובעל ידיעה בשליטה בעברית

נא לפנות לת.ד. 33157 ת"א, עבור מס. 687

לצה"ל
דרושים העובדים הבאים
לעבודה באיזור ראשל"צ — רמלה
א. **כרסם**
ב. **נגר** (בניין ורהוט)
ג. **מסגרים ורתכים**
ד. **פחחים**
ה. **פקיד - מחסנאי**

— • —

בדבר פרטים נוספים נא לפנות לת. צ.

אוניברסיטת בר-אילן
מודיעה על משרות פנויות של

1. מכרז מס' 22/73
עוזר למרכז ועדת מח
הדרישות:
תואר אקדמאי (רצוי בכלכלה, מינהל עסקים, משפטים); ידיעה בהנהלת חשבונות; שליטה בשפות עברית ואנגלית; נסיון של שנתיים בעבודה מינהלית.
התפקיד:
ריכוז אדמיניסטרטיבי של פעולות ועדת וקשרי חוץ
הדרגה תיקבע בהתאם לכישורים.

2. מכרז מס' 23/73
מנהל חשבונות עצ
הדרישות:
ידיעה באנגלית; שליטה מלאה בעברית; ידיעה בהנהלת חשבונות ממוכנת במחשב; מצוות.

3. מכרז מס' 24/73
מזכירה (עברית ואנגלית)
הדרישות:
השכלה תיכונית לפחות; שליטה מלאה בהדפסה מעולה בעברית; ידיעה טובה בנסיון בעבודה משרדית.

4. מכרז מס' 25/73
מזכירה (אנגלית)
הדרישות:
[illegible]
נסיון בעבודת מזכירות.

נא לפנות בכתב אל מחלקת-המנגנון, אונ' בר אילן, רמת־גן.

Burroughs תמכין
דרושה נקבנית
בעלת נסיון
למועמדת המתאימה מובטחים תנאים טובים

לפנות בכתב לת.ד. 11014 עבור „לשכת השרות".

דרושים
* **מהנדס מכונות**
לעבודה בזיווד מערכות אלקטרוניות.
נדרש נסיון של שנה לפחות בעבודה הנדסית דומה.
* **מהנדס אלקטרוניקה**
לעבודה בפיתוח מערכות מתוחכמות.
נדרש נסיון של שלוש שנים לפחות בעבודת תכנון.
* **מהנדס אלקטרוניקה**
בעל התמחות בשטח האנטנות והמיקרוגלים.
* **טכנאי אלקטרוניקה**
לעבודה בפיתוח מערכות מתוחכמות.
נדרש נסיון קודם של חמש שנים לפחות בעבודה דומה.

מקום העבודה: איזור חיפה.

המעוניינים יכתבו לת.ד. 9757, חיפה (עבור 34) ויציינו קורות חיים, השכלה, נסיון מקצועי ומס' טלפון להתקשרות.

לבנק משכנתאות במגדל שלום
תל־אביב
דרושים
1. **עובדים בעלי נסיון לעבודה עם קהל**
צעירים/ות, נמרצים, רצוי בעלי השכלה תיכונית. המתקבלים בעבודה קבועה ובסיכויי התקדמות בהירים.
2. **מזכירה — כתבנית**
לאחר שרות צבאי, השולטת בעברית ויודעת לפחות שפה זרה אחת.

תנאי שכר טובים

המעוניינים מתבקשים לכתוב 1163 ת"א או להתקשר טלפונית 57222/3
סודיות מובטחת

לוח הכפול | הארץ | ידיעות אחרונות

המשרד הראשי: שדרות רוטשילד 76, תל־אביב. טלפונים: מחלקת מודעות 614808, 614955, 612495
המחיר: יום חול: 1.00 ל״י לשורה / יום ו׳: 1.20 לשורה

דרוש
לבימ״ס סיטוני
...הל חשבונות
עצמאי
לכתוב לת.ד. 296 תל־אביב
עם פרוט תולדות חיים

...ברה מסחרית בחיפה
דרושה
...בנית מנוסה
...ים נא לפנות לת.ד. 4353 חיפה
...מספר 422 (ביקוד מספר 31040)

גבור
...מפעל הסריגה בכפר־סבא
דרושים
תלמים למכונאות
...יגה
הכשרה טכנית וביה״ס מקצועי
או הלקי.
...עילי מכונות סריגה
...ם עד גיל 40
...הלבות היא בזמן העבודה והכשר
...ר־סבא וסביבתה יפנו למחלקת כח־
... במפעל הסריגה אזור התעשיה ב׳
כפר־סבא בשעות 7 — 15.

...ברה ציבורית גדולה
דרושה
...ידת ארכיב
...משרה:
...ת על בוריה
...נסיון קודם.
...ה ידיעת שפה לועזית.
...מתאימות יפנו בכתב בפירוט נסיון
...אל כס׳ 221 ת.ד. 2160 ירושלים.

דרושה
...ידת מכירות
...ת מסחר בהדר הכרמל
שעות העבודה מפוצלות
ידיעת שפות רצויה.
לפנות להמקרר בע״מ
...רצל 20 חיפה, בין השעות 12—10.

...ית מלאכה מבני
...באזור תל־אביב
דר...
...שים לעבודות מדויקות
...רזריסט מעולה
...רט מעולה
...ים המתאים תנאים טובים
... טלפונית 829245 בשעות העבודה

...זרותי חשבונאות ומנהל בע״מ
דרושים בחיפה
...ל חשבונות עצמאי
...פיקוח על צוות עובדים.
...ת למנהל חשבונות
...דה
...ה בסביבת כתיבה, רצויה ידיעה
בסביבה של הנה״ח.
...נות לת. ד. 3091 חיפה או לטלפון 04—534985.

למכירות נהדשת
המגע בע״מ
דרושים
...סנאים טכניים
...בוגרי בתי ספר מקצועיים.
...ה.ד. (שלב 7 או 9 באפסנאות טכנית).
נסיון במחסנאות טכנית במפעל
...(חלקי חלוף הומרים).
...מתאימים יפנו אישית למשרדי החברה
...ריה, רח׳ כ׳ (כול קול ישראל) בימים
...ה׳ מצויידים בפנקס מלואים ותעודת
שחרור מצה״ל.

למפעלנו דרושים:
1. גרפיקאי מנוסה
2. מזכירה בשפה האנגלית
עם ידיעת השפה העברית.
(אפשרות למשרה חלקית).
3. סוכן מכירות עם רכב

*

המועמדים המתאימים יפנו ל,,מפעלים גרפיים״ ב.מ. בע״מ ערבי נחל 18 נחלת יצחק ת״א, טל: 253311/2

האוניברסיטה העברית בירושלים

מודיעה על משרה פנויה של:
עובד מחקר סוציולוגי במחלקה לחינוך רפואי בביה״ס לרפואה.
(בהקף משרה עד משרה מלאה)
מכרז מס׳ 129/73
דרישות התפקיד — בעל תואר מוסמך או תלמיד מ.א. מתקדם בסוציולוגיה, אנתרופולוגיה, פסיכולוגיה או חינוך; ידיעת השפות עברית ואנגלית; נסיון במחקר סוציולוגי.
הדרגה — בהתאם לכישורי המועמד (בדירוג כה״ר)
הערה — העובד יועסק עפ״י חוזה מיוחד;
מקום העבודה — תל־אביב. (רצוי בעל רכב).
על המעוניינים לפנות בכתב בצירוף תולדות חיים ונסיון בעבודה ושמות ממליצים אל המחלקה לחינוך רפואי, ביה״ס לרפואה ת.ד. 1172, ירושלים ולציין על המעטפה „מועמד למשרה מס׳ 129/73״.

למפעל תעשיתי בנמל התעופה לוד.
דרושה
פקידה
נדרשת שליטה בעברית, הדפסה במכונה בכתיבה עברית ואנגלית, נסיון בעבודות משרד.
תנאים טובים למועמדת המתאימה.
נא לפנות בציון פרטים על הנסיון לת.ד. 57 נמל התעופה לוד, עבור „פקידה״, או להתקשר טלפון 971266 מ־8 עד 1.00.

לדפוס אופסט טל
דרושות
בחורות
עוזרות למדפיס אופסט
פרטים: טל׳ 39293 בשעות העבודה, או במפעל ברוך׳ שונצינו 1 ת״א (פינת רח׳ המסגר).

מאקטרוניקס בע״מ
מערכות בטחון
דרושה
פקידה כתבנית
למשרה מלאה
יכולת לעבוד באופן עצמאי, ידיעה טובה בשפה האנגלית, הופעה נאה.
תנאים טובים מובטחים למועמדת המתאימה.
נא להתקשר טל׳ 03—284816, בין השעות 9.30—14.00 ולבקש את רותי.

דרושים עובדים
בין הגילים 40 — 30
למחלקת אחזקה
בעלי רשיון נהיגה על קטנוע
לביצוע עבודות שימון ואחזקה מונעת למעליות.
שכר עבודה + פרמיה
לפנות בתאריך 29—30.4.73, בין השעות 08.00 עד 10.00 בבוקר,
ל: ישראליפט
רח׳ הקישון 31, אזור התעשיה בני ברק.

לצה״ל דרוש
כתב עורך
לכתיבת הבניות הדרכה אור־קוליות בנושאים טכניים ועריכתן.
1. בעל רקע מדעי או טכני־תעשתי.
2. רצוי בעל נסיון בכתיבת פרסומי הדרכה או תכניות אור־קוליות.
3. ידיעת עברית על בוריה וידיעה טובה ב־אנגלית.
העבודה קשורה בנסיעות והיעצאות בשטח.
השכר בהתאם לכישורי המועמד.
● על המעוניינים לפנות לי.ד.צ. 2704/ש עבור „כתב עורך״.

אדמיניסטרטור
המתפנה בקרוב
מחפש
מקום עבודה מתאים
בעל נסיון אדמיניסטרטיבי רב, שולט ב־עברית, אנגלית, צרפתית, נהול כספים, קרי־ כה הקציבים, פקוח על ההוצאה, כח אדם, נהול משרד בדרג בכיר, יבוא ויצוא, כמות.
הצעות רציניות נא לפנות אל ת.ד. 14090 תל־אביב, עבור כס׳ 16

לבי״ס התיכון מקצועי לפקידות בחולון
דרושים מורים
במקצועות הכלליים
ובמקצועות הפקידות
נא לכתוב בצרוף פרטים על השכלה, נסיון, גיל ובצב בכשפחתי — לת. ד. 4395, ת״א

למוסד חנוכי דתי
דרוש
מנהל חשבונות מנוסה
בעל כושר אדמיניסטרטיבי למלא תפקידים אחראיים.
אפשרות של דיור במקום.
נא לפנות ליו״ר המרכז, ת.ד. 7216, ירושלים 91070.

לחברה מסחרית גדולה בחיפה
דרוש/ה
פקיד/ת מכירות
שעות עבודה מפוצלות 4 ימים בשבוע.
לפנות בכתב לת.ד. 44516 חיפה (מיקוד 31040)
— סודיות מובטחת —

למשרד להנדסת חשמל וסוכנויות
דרושים
1) מהנדס במשרות לציוד מתח נמוך, ומכנוני החשמל, והנדסת החשמל מבוקר
2) מכנאי מכירות בשטח החשמל.
3) טכני בשטח מאוורר, מוזיק, השמשה.
4) ארכיטקט־הנדסאי לטפל ביבוא ובנהול חשבונות ועבודות כלליות
5) פקיד טכני בשטח החשמל, היכול לנהל גם מחסן.
ידיעת השפה האנגלית רצויה
לפנות בכתב יד בצרוף תולדות חיים לת. ד. 33300 תל־אביב או טלפונית 260223.

למפעל בירושלים
דרוש
מהנדס(ת) אחזקה
או
טכנאי(ת) אחזקה
בעל נסיון בשטח טכני וחשמל.
דרגה ג׳ מהנדסים או ג׳ טכנאים.
נא לפנות בציון קורות חיים לת.ד. 3779 ירושלים.

מנורה חברה לאחריות
ולביטוח משנה בע״מ
דרושה
כתבנית פוליסות
בעברית לאגף לביטוח חיים
תנאים טובים למתאימה
לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לת. ד. 927 תל־אביב, עבור „כתבנית״

יודעי גרוזינית ובוכרית
היודעים גם עברית
אם אתם מוכנים להתנדב פעם בשבוע לפחות לעזרה בקליטת עולים חדשים דוברי שפות אלה —
פנו בכתב תוך ציון שם, כתובת, טלפון וידיעת שפות
אל:
מרכז לשרותי התנדבות,
ת.ד. 7033, תל־אביב

דרוש
קבלן
להפעלת מזנון
למפעל מבוסס בן 400 עובדים בת־א העובר לבנין חדש.
המזנון המוצע הוא גדול ומרווח עם מטבח מודרני.
המפעל משתתף בהוצאות לארוחה של העובדים ופרנסת הקבלן מובטחת.
פקדון לציוד דרוש בגובה 100,000 ל״י.
בהצעות רציניות בלבד נא לפנות לטלפון 623311 בשעות 15—8 למר יבנה.

בית חרושת למוצרי פלסטיק
במפרץ חיפה
מחפש הנדסאי
לתפקיד טכני בתהליכי ייצור.
פניות בצירוף קורות חיים לת.ד. 10200
סניף הדואר מפרץ חיפה.

עבור חברה מסונפת
דרוש
מנהל מפעל באילת
תיאור התפקיד: ניהול יחידה לתיקוני אניות ועבודות מתכת יבשתיות, קידום מסחרי, ניהול צוות עובדים, משא ומתן עם גורמי חוץ, אחריות טכנית לביצוע עבודות.
דרישות התפקיד: מהנדס מכונות בעל נסיון של 5 שנים בשטח המכונאות ו/או עבודות מתכת, צנרת, קיטור ומסגרות תעשייתית.
מקום המגורים אילת.
למועמד המתאים מובטחים שכר ותנאים נלווים נאותים.
המעונינים מתבקשים לפ־נות אל כח אדם „כלל״ יהודה הלוי 62 ת״א.
סודיות מובטחת
כלל בעמ

למפעל גדול באיזור כפר־סבא
דרוש
טכנאי חשמל
עם ידע באלקטרוניקה
לתפקיד ניהול מחלקת החשמל במפעל.
נא לפנות בכתב לת.ד. 496 פתח־תקוה למחלקת כח אדם, עם ציון נסיון קודם.
סודיות מובטחת

אוניברסיטת תל־אביב

מכרז מס׳ 2/73
עוזר לראש מדור משכורת
במחלקת המנגנון
פקוח וסיוע בהכנת כרטיסי משכורות ורישום שכר עבודה ופרטים אחרים הקשורים בחישוב משכורות; קיום מגע בכתב ובע״פ עם קהל התשלומים שונים בגליונות מיוחדים וכד׳; עריכת תיקונים ורישומים שונים בגליונות שכר העבודה ובכרטיסיות המתאי־מות; קיום מגע ועריכת תיאומים עם יחידת המיכון בקשר להפקת המשכורות; קיום מגע בכתב ובע״פ עם קהל העובדים; הכנת אישורים לעובדים על גובה המשכורות לעניני הביטוח הלאומי וכד׳.
הדרגה: י״ג—י״ד בדירוג האחיד.
הכישורים הדרושים: מנהל חשבונות סוג ג׳ לפחות; השכלה תיכונית; נסיון של שלוש שנים לפחות בהכנת משכורות; נסיון בניהול צוות הכנת משכורות; ידיעת השפה העברית והאנגלית.

מכרז מס׳ 10/73
עוזר לראש מדור בקורת
במחלקת המנגנון
זיהות למחשב (בעניני תקציב) ובקורת דו״חות; ריכוז וחישוב זכאות הסגל לקרן השתלמות ול־שבתון; התאמות חשבונות עם מח׳ הגזברות; בטוח לאומי וכד׳.
הדרגה: י״ג—י״ד בדירוג האחיד.
הכישורים הדרושים: סוג ג׳—ד׳ בהנה״ח; נסיון של מספר שנים, רצוי בנושאי דווח למחשב; ביקורת התאמה של חשבונות בנקים ודווחים.

מכרז מס׳ 12/73
מרכז משק, ציוד והפקות
בפקולטה לאמנויות ולתקשורת
ממונה על חמרים, ציוד ועוזרי הוראה של הפקולטה לאמנויות ולתקשורת, ובכלל זה ציוד תיאטרון, ציוד קולנוע וטלויזיה, ציוד מוסיקאלי וציוד אור־קולי מסוגים שונים; ריכוז הזמנות הציוד מן היחידות השונות בפקולטה, וקשר עם גורמי פנים וחוץ לצורך קבלת הציוד, דאגה לקבלתו, אחזקתו, איחסונו, שמירתו במצב תקין ושמיש, לסידורי רישומו והשאלתו למורים ולתלמידים לצרכי ההוראה והעבודה המעשית, מעקב הזמנות פנים וחוץ, סיוע בביצוע הפקות קולנוע ותיאטרון, טיפול בהזמנות חמרים וציוד להפקות אלה, ואח־ריות להשבתם והכנתם של אביזרי במה, בהתאם להנחיות הבמאים והפקידים.
הדרגה: י״ד—ט״ו בדירוג האחיד.
הכישורים הדרושים: נסיון בארגון ובטיפול ב־ציוד רב־גוני, ובכלל זה הכרת מערכות ציוד אור־קוליות; נסיון בניהול ורישום ציוד ומלאי; רצוי נסיון בעבודת הפקות וניהול במה בתיאטרון ובקולנוע; רצוי נסיון והכשרה בעבודה אפסנאית וטכנית.
פניות בכתב, בצירוף קורות חיים ופרטים על נסיון בעבודה ומספר המכרז, יש להגיש לענף כח־אדם, מחלקת המנגנון, אוניברסיטת תל־אביב, רמת אביב, עד יום 4.5.73.
מועמדים שימצאו ראויים, יוזמנו לראיון אישי.

דרוש
שליח
בעל רשיון לוספה
לפנות טל. 39992/3

דרוש כרסם
סוג א׳ א׳
לבריג־פורט
תנאים טובים
לאדם המתאים
טל. 824237

מקט בע״מ
אופנת עור תל אביב
מחפשת
מזכירה
אנגלית עברית
בעלת נסיון
בעבודות משרד.
שעות העבודה
8.00 — 14.00
תנאים טובים למועמדת המתאימה.
נא להתקשר טלפונית 283049, 282797 לקביעת ראיון.

לבית־חרושת
לייצור חולצות
נשים
דרושים:
● מתפרות
● מנהל/ת עבודה
בתנאים טובים
לפנות טלפון 53954.

דרוש
פקיד צעיר
יוצא צבא
בעל השכלה תיכונית.
עדיפות לקצין או סמל התבורה.
מקום העבודה — הרצליה
לפנות יונייטד מורס רח׳ הירקון 51, טלפון 56166, תל־אביב

דרושות בחיפה
1. נקבניות I.B.M.
בעלות נסיון.
2. כתבניות
אנגלית
לפנות רח׳ הרצל 18, חדר 229 טלפון 641435

דרוש
עובד
להנות מכנית
...
באמבטאות מכונה
...
רח׳ יהודה הלוי 79
תל אביב טל׳ 621721.

תדיראן

לתדיראן דרושים:
1. **מתכנת בכיר.**
לצבור נהונים בנושאים כגוונים על מחשב י.ב.מ. 370/135.
דרוש נסיון של 3 שנים בעבודה במחשבי י.ב.מ.
2. **מזכירה בכירה.**
ידיעת השפות עברית ואנגלית, כולל כתבנות.
3. **מחסנאי / אפסנאי.**
למחסן תוצרת גמורה.
4. **פקידת מעקב ותיוק.**
תיוק שוטף של התעודות ורישום בהזמנות ובכר־טיסיות.
נסיון של שנתיים בפקידות טכנית.
ידיעת השפות עברית ואנגלית.
5. **כתבנית עברית ואנגלית מעולה.**
מועמדים/ות מתאימים/ות יפנו בכתב יד לת. ד. 648 ת״א 61000 בציון פרטים אישיים ונסיון מקצועי.
סודיות מובטחת.

EXCHANGE NATIONAL BANK OF CHICAGO

Requires
TELLER

Please call Mr. Raz, Tel. 03-56287, ext. 26

דרושים
מרכזי ומדריכי קייטנות ופנימיות
לאגף הנוער במחוז הדרום דרושים מרכזים מדריכים לקייטנות פנימיות ומחנות הקיץ, במחוז (מאשדוד.—אילת).
... מנוסים יפנו בכתב בצירוף תעודות והמלצות למשרד החינוך והתרבות אגף הנוער באר־שבע

לנהול כספי וארגוני של משרדנו
דרושה
מזכירה בכירה
עצמאית ובעלת נסיון ממושך בנהול וארגון משרד, נהול כתבניות, נסיון בטפול בעניני כספים.
*
נא לפנות בכתב בציון פרטים אישיים, סוג ומשך הנסיון.
*
תכנון ויעוץ כלכלי בע״מ
רח׳ הירשנברג 21 ת״א.

לחברה א״י לאוטומובילים בע״מ
מפיצי Ford בישראל
לסניפנו בחיפה דרוש
איש מכירות
רצוי נסיון במכירות בענף המכוניות, ידיעה שפות עברית ואנגלית לפחות, רצוי רקע טכני.
המעונינים מתבקשים לפנות אישית לסניפנו בחיפה למודיעין ברח׳ יפו 145 בשעות העבודה.

לבנק ישראל
בתל־אביב
דרושים עובדים
לתפקידי שמירה ואבטחה
בעלי כושר בריאות גבוה, לאחר שרות בצה״ל ועד גיל 45.
הערות:
1. עדיפות תינתן לבוגרי קורס מכ״ים ולבעלי נסיון בתפקידי שמירה ואבטחה.
2. העבודה כרוכה במשמרות.
המעונינים יפנו עד ה־13 במאי 1973 למדור כח־אדם בבנק ישראל תל־אביב, רח׳ נחלת בנימין 69 (טל. 611531) או בכתב לת.ד. 1604, מיקוד 61000, תל־אביב.

דרוש אורג
לנולי קרומפטון W-3
בעל ותק באריגת צמר
המעונינים יפנו לטלפון 780902 בין השעות 8.00—10.00 תל־אביב.

פדקו

לפדקו ישראל בע״מ
למפעל בהרצליה
דרושים
* **מבנאי מטוסים**
* **פתחי מטוסים**
בעלי 3—2 שנות נסיון
עדיפות ליוצאי חיל האויר
תנאי שכר ועבודה מעולים
סודיות מובטחת
לפנות: „פדקו״, הרצליה ב׳, רח׳ משכית, או ת.ד. 416 הרצליה

למפעל בחיפה
דרוש
עוזר אישי למנהל הכללי
לתפקידי ארגון ופקוח
בלשכת המנכ״ל וביצוע
משימות מעניינות
ולא־שגרתיות אחרות
דרישות:
1. נסיון רחב בניהול לשכה, חליפת מכתבים ועבודות משרדיות מגוונות.
2. ידיעת השפות עברית וגרמנית על בוריין; ידיעת אנגלית — רצויה.
3. השכלה אקדמאית במדעי החברה או במדעי הרוח, - רצויה.
תנאים מצוינים לבעל כישורים מתאימים
סודיות מובטחת
נא לפנות לת.ד. 4997 חיפה
עבור „עוזר אישי״ בצירוף קורות חיים
מכתב־יד ופרטים מלאים על נסיון מעשי.

מכזן الأصل

هكذا من الأمل

המשרד הראשי: שדרות רוטשילד 76, תל־אביב
טלפונים: מחלקת מודעות 614808, 614935, 612495
המחיר: יום חול 1.00 ל״י לשורה / יום ו': 1.20 לשורה

תדיראן

למפעל הסוללות ברחובות

דרוש:

מסגר -

מסגרות כללית

לבנית מתקנים ומכשירי עזר לייצור, אחזקה שוטפת של מכונות ופתוח הדגמים.

נסיון של שנתיים בעבודת מסגרות. רצוי מקום מגורים בסביבת רחובות. מעונינים מתאימים יפנו ישירות למפעל בעקיר רחובות, או טלפונית 950051 — 950795

לחברה א״י לאוטומובילים בע״מ

מפיצי Ford בישראל

דרוש

פקיד טכני

הכישורים: ידע טכני במכונאות, רצוי גם בחשמלאות, התמצאות בקטלוגים של חלקי חלוף לרכב, ידיעת השפות עברית ואנגלית.
המעונינים יפנו אישית למשרדנו בת״א רח' המסגר 43 לאגף כח אדם.

למפעל תעשיתי באשקלון

דרושים:

1. **מהנדס מכונות בכיר** (אחזקה).
2. **מהנדס מכונות צעיר** (אחזקה), בוגר טכניון או מקביל.

תנאים טובים למועמדים מתאימים עם אפשרות עזרה בדיור.

נא לפנות לת. ד. 1378 תל־אביב.

„לסמוך"

אזור התעשיה ראשון לציון

טלפון 948173

דרושים

1. **עובדים**
לאחר שרות צבאי, רצוי בוגרי בי״ס מקצועי.

2. **מכונאים**
לאחר שרות צבאי, לשפ״ץ מנועי בנזין.

למוסד גדול בתל-אביב דרושים:

נקבניות

מתחילות ובעלות נסיון
אפשרות לעבודה במשרה חלקית
אפשרות לקידום
עבודה בתנאים נוחים.

עובד/ת בקורת

בדיקת מסמכים הכנתם למחשב
בקורת מסמכים
אפשרות לקידום בנושא המחשבים

מפעיל/ה מתחיל/ה

רצוי בוגר קורס הכנה

המעונינים יתקשרו כל יום בין השעות 08.00 עד 15.00 לטלפון 262763 ת״א, ע״מ לתאם פגישה לראיון.

CONTROL DATA
ISRAEL LTD

דרושות

1) מזכירה עברית אנגלית
עם נסיון של 3 שנים לפחות

2) כתבנית עברית אנגלית מעולה

3) פקידה למחלקת חשבונות סוג ג'

ידיעת השפה האנגלית הכרחית.

שעות העבודה 8.30—16.00

נא לפנות בצירוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 39023 תל־אביב.

סודיות מובטחת.

דרוש בצפת

פקיד אחראי

לבדיקת חוזים והעברת הזמנות

בדרגה: יוד (24 נקודות)

על המעונינים לפנות בכתב יד לת.ד. 1142, צפת.

מוזיאון ישראל, ירושלים

דרושים שומרים

למשמר המוזיאון.

יוצאי צה״ל, משטרה, או משמר הגבול, או בעלי נסיון בתפקידי אבטחה ושמירה.

תוספת מיוחדת תנתן עבור עבודה במשמרות. מועמדות יש להגיש בכתב בצירוף קורות חיים, למחלקת המינהל, מוזיאון ישראל, ירושלים, או טלפונית למספר 36231 (239)

לעבודת תאום ופקוח בצפון הארץ

דרושים:

1. מהנדס בנין/אזרחי
2. מהנדס חקלאי (בנין ומים)
3. הנדסאי / טכנאי בנין
4. פקיד טכני

בוגר ביה״ס מקצועי — מקום מגורים צפת או הסביבה.

התנאים בהתאם לכישורי המועמד.

לפנות בכתב יד עם פרוט השכלה ונסיון — לת.ד. 22108 ת״א 61220.

האגודה למען הקשיש באר-שבע

באר־שבע, רח' דוד המלך ת.ד. 4178 — טל. 2157:

בית-אבות

דרושה

אחות מוסמכת

בדבר פרטים נא לפנות במקום, או לטלפון (057-2157) לפני הצהרים.
בעלות כשורים מתאימים המעוניינות במשרה הנ״ל תגשנה את מועמדותן בכתב עד יום ג' י״ג באייר תשל״ג (15.5.73) לפי הכתובת, ת.ד. 4141 באר־שבע.

ד״ר א. לחמן, יו״ר האגודה

לחברה קבלנית גדולה לבנין

דרושים

1. **פקידה לגזברות**
הידיעה בהנהלת חשבונות הכרחית במכונת כתיבה עברית ואנגלית.
אפשרי משרה חלקית.

2. **פקיד טכני**
למעקב היוזה בנושאי ציוד רצוי נסיון בענף הבנין ו/או כבישים.
אפשרי משרה חלקית.

3. **פקידה מתחילה**
למחלקת הנהלת חשבונות

לפנות ת.ד. 20204 ת״א

למחלקת המשאיות של חברה מסחרית ידועה

דרוש

איש מכירות
SALESMAN

ידע מכני הכרחי.

תנאים טובים לאיש המתאים.

לפנות בכתב: לת.ד. 20193 ת״א, עבור „איש מכירות".

למשרד עורכי דין בחיפה

דרושה

מזכירה-כתבנית עברית-אנגלית

(אפשרית משרה חלקית)

בדבר פרטים נא לפנות, לת.ד. 4746 חיפה (בציון מספר טלפון) או לטלפון מספר 664517/18.

דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות עצמאי/ת

בדבר פרטים נא לפנות: טל. 224491, תל־אביב

תברה ארצית בנכסי דלא ניידי

מחפשת

מנהל מחלקה מסחרית

הכישורים הנדרשים:
* שליטה בשפה העברית והאנגלית
* נסיון קודם בעסקי נכסי דלא ניידי ו/או תיווך.
* נסיון בניהול צוות
* בעל רכב

סודיות מוחלטת מובטחת

בהצעות בכתב נא לפנות אל ת.ד. 32 ר״ג, עבור „מנהל מחלקה מסחרית".

לחברת ליאו גולדברג בע״מ

דרך פתח־תקוה 65, ת״א

דרוש

ספק

למחלקת חלפים

עם ידע בחלקי חילוף ורשיון נהיגה.

לפנות בשעות העבודה למנהל מחלקת חלפים.

לרשות הגנים הלאומיים

דרוש מנהל חשבונות

עצמאי — סוג ד'

בעל נסיון, תושב תל-אביב או סביבתה

נא לפנות בכתב עד 3.5.73 אל רשות הגנים הלאומיים, ת. ד. 7028, הקריה, תל־אביב 61 070 ולפרט תולדות חיים, גיל, מצב משפחתי, נסיון קודם ומקומות עבודה

אפנת ניבה

יצרני ויצואני אפנה

דרך יפו־ת״א 25, טל. 59555

דרושה

מתפרה

לתפירת חולצות נשים

לפנות למר ברגמן בניבה.

עירית אשקלון

דרוש

רכז תרבות

במחלקה לחינוך ולתרבות

הכישורים הדרושים:
א. השכלה תיכונית/אקדמאית רצויה.
ב. נסיון בארגון פעולות חברה, חוגים ומופעי אמנות למבוגרים.
ג. כושר להפעיל צוות עובדים.
ד. יכולת לנהל משא ומתן ולעמוד מעלה עם מוסדות וציבור.

המשכורת תקבע בהתאם להשכלה ולותק.

יכולים להגיש מועמדותם גם עובדי חינוך אשר יתפנו לקראת שנת הלימודים תשל״ד למשרה מלאה ומכונים ביניתיים לעבוד במשרה חלקית.

הצעות נא להגיש בכתב לפי הכתובת: מזכיר העיר אשקלון ת.ד. 9001 עד ליום 15.5.1973.

דרוש

מהנדס בנין מנוסה

בעבודות ניהול ביצוע לפרויקט גדול בצפון הארץ.

לפנות טל: 235608 ת״א
או בכתב אורדין-ניר בע״מ
רח' מצדה 8 ת״א.

באם הינך

מנהל עבודה

מנוסה בעבודות בנין גדולות עם נסיון של 5 שנים לפחות

נא לפנות אלינו בקשר לעבודה מעניינת [illegible]

אורדין-ניר בע״מ
טלפון 235608, תל־אביב

לחברה להנדסת חשמל

דרושה

כתבנית-טלפונאית

לפנות טלפון 822228
או לת.ד. 8299 תל־אביב—יפו

למשרד רואי חשבון

דרושה

כתבנית עברית טובה

שעות העבודה מ־8.00 עד 4.00 בחורף ומ־8.00 עד 3.00 בקיץ

בדבר פרטים נא לפנות לת.ד. 888, או טלפון 50216, תל־אביב.

לחברה גדולה במרכז תל־אביב

דרושות

פקידות צעירות

למחלקת החשבונות

ידע בהנהלת חשבונות רצוי אך לא הכרחי. נא לפנות לת.ד. 628 תל־אביב.

לחברה הנדסית

דרושים

1. **מהנדס אזרחי**
עם נסיון בתאום ופקוח

2. **הנדסאי בנין**
רצוי עם נסיון בהכנת כמויות.

תנאים טובים לאדם המתאים.

לפנות לת.ד. 7011 חיפה.

— סודיות מובטחת —

אנו מחפשים:

למשרדנו בתל־אביב

שרטטים / שרטטות

לעבודה בנושאי הנדסה אזרחית, כבישים, דרכים [illegible]

כמועמדים בעלי נסיון יפנו בכתב [illegible] כישוריהם ונסיונם המקצועי לת.ד. 33390 תל־אביב

שרותי הנדסה בישראל בע״מ

עץ לבוד בע״מ
ETZ-LAVUD LTD
דרושים

מפעילים ללוחות בקרה

אחרי שרות צבאי — 10 שנות לימוד מינימום

ההכשרה תינתן ע״י המפעל — העבודה במשמרות.

המעונינים מתבקשים לפנות בכתב או לטלפון, לשם קביעת ראיון, למחלקת כח אדם, ת. ד. 38 פתח־תקוה, טל. 914931.

הגדל הכנסתך

באם אתה שואף להגדיל הכנסתך תוך עבודה מעניינת ועצמאית

אנחנו [illegible] לך לרכוש [illegible] מקצוע בשטח המכירה והיעוץ.

באם הינך אקדמאי או בוגר תיכון, פנה אלינו בצרוף תולדות חיים ת. ד. 1996, תל־אביב.

סודיות מובטחת.

לבית חרושת גדול בענף המזון בתל־אביב

דרושים

מסיקים

לדודי קיטור

בעלי רשיון.
העבודה ב־3 משמרות.
תנאים טובים ומשכורת מצוינת לאדם המתאים.

סודיות מובטחת

לפנות לת.ד. 3471 ת״א, עבור „מסיק".

למפעל טקסטיל בתל־אביב

דרושה בחורה

לעבודה מעניינת בתנאים מצוינים.

לפנות לטלפון 828793.

בית החולים שערי צדק

דרוש אדם מוכשר ובעל מרץ לרכז פעולות התרמה ויחסי ציבור בישראל

התכונות הדרושות:
* שליטה מלאה בשפה העברית.
* כושר מעולה בהבעה בכתב ובעל־פה.
* כושר ארגון.
* ידיעת שפות נוספות כגון: אנגלית ויידיש יתרון.
* השכלה יהודית וכללית רחבה, תואר אקדמאי.

רק בעלי נסיון, יפנו בכתב עם פרטים מלאים בצירוף תצלום אל: אלחנן פלס, המחלקה ליחסי ציבור, ת״ד 293 ירושלים 91000, לציין מספר ל' 734.

(סודיות מובטחת)

למשרד אדריכלים גדול

דרוש

שרטט או הנדסאי בנין

להתקשר טלפון 264161

בין השעות 8.30—13.30

בית הנוער העברי — מרכז קהילתי

רח' הרב הרצוג 105, טל. 66141 ירושלים

מכרז

דרושים:-

1) **קבלן אחזקה**
הדרישות: תפעול בריכת שחיה; נקיון; אחזקת המתקנים.
נסיון של 5 שנים לפחות.
אין המוסד מתחייב לקבל ההצעה הזולה ביותר.

2) **רכז משק וקניות** — משרה מלאה.
הדרישות: יכולת לטפל בכל שטחי האחזקה: מים, חשמל ומכונות.
נסיון של 5 שנים לפחות.
הדירוג: 28—30 נקודות ע״פ הדירוג האחיד.

3) **מנהל חשבונות** [illegible]
משרה מלאה.
הדירוג: 28—30 נקודות ע״פ הדירוג האחיד.

הצעות בכתב יש להגיש במעטפות סגורות אל מנהל כח האדם עד ליום 10.5.73.

סודיות מובטחת

לאומני אופסט
דרושה שרטטת
(המעוניינת לעבוד במונסג׳ים)
לפנות:
מרדכי אנילביץ 60
ליד גוטסק, טל' 35456

הכפר הירוק ע״ש לוי אשכול

ד-ר-ו-ש

מסגר (בעל ידע באינסטלציה)

לפנות טלפונית: 772231

דרושים:

1) חרטים
2) רתכים CO_2

לאחר צבא

לפנות טלפונים: 910172, 912626

למפעל באשדוד

דרוש

מסגר עצמאי

לעבודה קבועה ובתנאים טובים

נא לפנות טל' 055-25391

דרושים/ות

• **מוכרים/ות מנוסים/ות**
בענף הלבשת גברים

• **חייטים לתיקונים**

יום עבודה מפוצל

לפנות לאהרון
בית האופנה שנידמן
דיזנגוף 128 ת״א

הודעות לציבור

חוק ההגבלים העסקיים תשי״ט—1959

הודעה על רשום הסדר כובל

בהתאם לסעיף 25 לחוק ההגבלים העסקיים תשי״ט—1959 (1), אני מודיע שנרשם הסדר כובל בענין שנוי מכסות רכישת חטים למחינה.
הצדדים להסדר הם: 1. „ברדיב" מפעלי תעשיה והשקעות בע״מ, דרך בן־צבי 24 יפו—ת״א (ת.ד. 8123). 2. טחנות ישראליות בע״מ, רח' רבנו חננאל 20, תל־אביב. 3. [illegible] 4. טחנת קמח [illegible] 5. טחנת קמח „עזיהוי" בע״מ [illegible] 6. טחנת קמח [illegible] 7. [illegible] 8. [illegible] 9. [illegible] 10. [illegible] 11. הטחנות הגדולות של א״י בע״מ [illegible] 12. טחנות קמח [illegible] 13. [illegible] 14. [illegible] 15. [illegible] 16. טחנת קמח „העמק" [illegible] 17. [illegible] 18. טחנת קמח [illegible] 19. טחנות קמח יפו־באר־שבע בע״מ ת. ד. 50, באר־שבע. 20. טחנות הקמח המאוחדות בע״מ, דרך העצמאות 31 (ת.ד. 205), חיפה. 21. טחנת קמח נוה־שאנן, תל־אביב.
מהות הכבילה: שנוי מכסות רכישת חטים למחינה של הצדדים להסדר.
ההסדר האמור פתוח לעיון הציבור במשרד המסחר והתעשיה רח' אגרון 30, בנין פלס, ירושלים. חדר מס' 42.
כ״ב ניסן — תשל״ג
24 באפריל — 1973
(1) ס״ח 286 תשי״ט עמ' 152.

מ. הורוביץ, עו״ד
הממונה על הגבלים עסקיים

משרד הבריאות

שרותי אספקה
ת.ד. 7094, תל־אביב

מכרז מס' 55/704/73

נתנת בזה הודעה לצבור כי שרותי אספקה מבקשים הצעות ל:
הפירה והרכבת 5,000 מטר רץ וילונות למוסדות משרד הבריאות.
פרטים אפשר להשיג במזכירות שרותי האספקה, רח' נחלת יצחק 15, תל־אביב, טלפון [illegible] בשעות הרגילות.
את ההצעות יש להגיש ב־3 העתקים במעטפה שאפשר להשיג בשרותי האספקה, מועד אחרון להגשת ההצעה הוא 6.5.73 בשעה 12.00 לפי הכתובת: ועדת הרכישות המרכזית, משרד הבריאות ירושלים רח' דוד המלך, ת.ד. 1176
על המציע לצרף ערבות בנקאית של 10% מערך הצעתו כערבון לקיום תנאי ההצעה באם תתקבל.
אין שרותי האספקה מתחייבים לקבל את ההצעה הזולה ביותר או איזו הצעה שהיא או להזמין את כל הכמות ממציע אחד

פ. ראיטרוביצקי
בן. מנהל שרותי אספקה

משרד החקלאות

מכרז מס' 17/73
המחלקה לנכסים
ביצוי ומשק

מוזמנות בזה הצעות מחיר ל: — אבטחת היביקליב.
פרטים וטופס ההתקשרות במכרז אפשר לקבל במחלקה לנכסים ביצוי ומשק, משרד החקלאות, הקריה, תל־אביב רח' ד' בית מס' 10 חדר מספר 8, בכל יום השבוע בשעות העבודה.
את ההצעות יש להגיש במעטפה סגורה אשר עליה יש לרשום: „מכרז 17/73" ול־הכניסה להיבת ההצעות הנמצאת במשרד החקלאות, המחלקה לנכסים ביצוי ומשק, הקריה תל־אביב, רח' ד' בית מס' 10 קומה ג'.
להצעה יש לצרף ערבות בנקאית בגובה של 10% מערך ההצעה.
מועד אחרון להגשת ההצעות הוא 10.5.73 שעה 11.00 —
אין משרד החקלאות מתחייב לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.

עבור חברת-בת

דרוש

מנכ״ל

הגדרת התפקיד: ניהול החברה, הנהגת צוות עובדים, קידום מכירות והרחבת שווקים עם גורמים מוסדיים.

דרישות התפקיד: נסיון בניהול מערך שיווק, הבנה טובה בשטח יחסי־העבודה.

רצויה השכלה בכלכלה ו/או מנהל עסקים. הכרחי נסיון קודם של מספר שנים בניהול יחידה עצמאית.

מתבקשים לפנות רק מועמדים העונים להגדרות הנ״ל.

למועמד המתאים יובטח שכר ותנאים ההולמים את התפקיד.

מעונינים מתבקשים לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים אל: כח־אדם כלל, יהודה הלוי 62, תל־אביב.

סודיות מובטחת

כלל בע״מ

המשרד הראשי: שדרות רוטשילד 76, תל־אביב
טלפונים: מחלקת מודעות 614808, 614955, 612495
המחיר: יום חול: 1.00 ל״י לשורה / יום ו׳: 1.20 לשורה

לקיבוץ נצר־סירני
[דר]וש גנן מקצועי
[...] אצל מרכז המשק, טלפון 965235

[ל]מלון נופש באילת
דרוש
[...]גן מנהל
[...] הדרושים:
ארגוני וניהול צוות עובדים
הבנה שוטפת עברית ואנגלית לפחות
ביחסי־ציבור ואירוח
תנאים טובים למועמד המתאים
פנית בכתב לת.ד. 6393 תל־אביב
— סודיות מובטחת —

קואופרטיב הנמל החדש בע״מ
חיפה
דרושים
[נ]מלאי רכב משא
[מכ]ונאי רכב משא
[...] צבא
[...]: למוסד כביש מצה־זו כפרץ
[...] החבר גרשון או טלפונית 667771.

[...]ים מפעלי מתכת בע״מ
פתח־תקוה, קרית־אריה
דרושים
[...]סגרים - רתכים
[...]חים
[...]נים לפנות לת.ד. 825 תל־אביב
[...]לפונית 913044. למנהל כח־אדם.

[...]מק־ מפעלי סריגה בע״מ
דרושה
[מז]כירה בכירה
[ל]תפקיד מנהלת משרד
[...]ים:
[...]יעה טובה של אנגלית ועברית —
[...]דפסה.
[...]זיון ביצוע ההכנה ביכורות
[...]חשב — יתרון.
תנאים מצוינים למתאימה.
לפנות טלפונית ל־5—729181
רמת־גן

[...]ר תיכון מקצועי באיזור המרכז
[ד]רוש מנהל
[...]: השכלה אקדמאית, רצוי בטכנו־
[...]סיון הוראה קבוע. נסיון בניהול
[...]כ.
בכתב־יד לת״ד 303 תל־אביב ולפרט
[...]ם. על המעטפה יש לציין עבור
[...]עות תתקבלנה עד 10.5.73

[...] עבור חטיבת הבניה
[...] דרושים
[...] מחירן בנין
[...] ידע בחישוב כמויות לבנין
[...] עבודות עפר.
[...]יזר למנהל חשבונות סוג ג׳
[...] בעל נסיון עבודה של שנתיים.
[רו]אה חשבון נסיון לפחות 3 שנים
[...]: ריכוז הכנת דו״ח רווח והפסד
[...] הלת הודשי בחברות. ייעוץ
[...] מנהלי החשבונות וביקורת פנים
[...]נים מתבקשים לפנות בכתב, בצרוף
[קו]רות חיים אל: כח־אדם כלל, 62
[...]יה הלוי, תל־אביב.
סודיות מובטחת
[...] לבעת[...]

לחברת עלית
בסניף הרצליה
דרושה פקידה
בעלת נסיון
על המעוניינות לפנות בכתב למחלקת כבירות ת.ד. 19, רמת־גן, עבור „סניף״.

מנהל משק־רכב
מתפנה בקרוב
בעל נסיון רב בניהול הובלה ואחזקת משק רכב בצה״ל ובמשק האזרחי, עם ותק וקשרים בענף התחבורה.
נסיון בנהול כספים, כח־אדם, אדמיניסטרציה ומשא ומתן עם מוסדות.
מעונין בהצעות עבודה או שותפות פעילה.
(עם השקעה כספית)
נא לפנות לת.ד. 16284 עבור „מנהל משק רכב״.
— סודיות מובטחת —

הטכניון - מכון טכנולוגי לישראל
המחלקה למכניקה
מודיעה על משרות פנויות לשנת הלימודים הבל״ד
לאסיסטנטים ולמדריכים
עם אפשרות השתלמות לתואר גבוה
שטחי ההתמחות המוצעים
1. מכניקת הרצף, אלסטיות, ויסקואלסטיות, מכניקת מבנים מחומרים מרוכבים, הרמואלסטיות, יציבות.
2. מכניקת חומרים, חוזק, ראולוגיה, פולימרים, חומרים מרוכבים. מכניקת השבר, חומרי בניה, חומרים וכוכיתיים.
3. דינמיקה, תנודות, גלי מאמץ, העמסות אקראיות, מבנים פיאזואלקטריים, יציבות דינמית.
4. ביו־מכניקה, ביו־ראולוגיה.
הדרישה מהחה לבעלי תואר ראשון או שני בהנדסה או מדעים.
טפסים ניתן להשיג במזכירות בית־הספר ללמודי מוסמכים, קרית־הטכניון, בית־הסנט חדר מס׳ 405. פרטים נוספים אפשר לקבל במזכירות המחלקה למכניקה, קרית־הטכניון, גוה־שאנן, חיפה. טלפון 225111 שלוחה 304, או קו ישיר 221516.

לחברת ביטוח גדולה
סניף נתניה
דרושה
מזכירה עצמאית לניהול משרד
הכישורים הדרושים:
- לאחר שירות צבאי.
- השכלה תיכונית.
- נסיון של שנתיים לפחות בעבודה משרדית.
- הדפסה במכונת עברית.
עדיפות תינתן לבעלת נסיון בשטח הביטוח.
4 ימים בשבוע, שעות העבודה מפוצלות.
נא לפנות בכתב יד בציון קורות חיים לת.ד. 7095 ת״א, עבור מס׳ 83.
סודיות מובטחת.

אלקו
ELCO
תעשות אלקטרוטכניות ישראליות בע״מ רמת־גן

- פקיד מוכשר ומנוסה
  כעוזר למנהל מחלקת אספקה והשבונות ללקוחות.
  הכישורים הדרושים:
  השכלה תיכונית.
  נסיון בעבודות משרד ובקבלת קהל.
  ידיעה בהנהלת חשבונות.
- פקידה כתבנית מנוסה בעברית
  (אנגלית רצויה)
  הכישורים הדרושים:
  השכלה תיכונית.
  נסיון 3—2 שנים בכתבנות עברית.
  נסיון בעבודות משרד כלליות.

לקביעת ראיון נא לפנות בין השעות: 16.00—18.00, לטל. 727131 קו 47.

- פועלות ייצור
- עובדות
  בעלות נסיון בהלחמת מעגלים מודפסים.
- עובדים
  בעלי נסיון בעבודות הרכבה באלקטרוניקה.
- מבלטן מנוסה.
- מסגרים
  קוראי שרטוט בעלי נסיון באחזקה או בממגרות מכנית.
- נער שליח.

המעוניינים יפנו ישירות למח׳ המנגנון, דרך הפטריארכי 23 ר״ג, או טלפונית 727131.

„סיטרואן״
למוסך מרכזי
באזור פתח־תקוה
דרושים:
בוחן רכב מוסמך
מכונאי רכב
סיכאים
רוחצי מכוניות
נא לכתוב לת.ד. 1191 ת״א.

לבית־חרושת גדול
באיזור ת״א
דרושה
מרכזנית
בעלת נסיון בעבודה במרכזיה.
שעות העבודה — 7.30—16.00.
תנאים טובים למתאימה
לפנות לת.ד. 3471 ת״א עבור „מרכזניה״.

דרוש טכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה
לניהול קוו יצור במפעל המיצר מכשירי מדידה. לניהול מכשירים בגיל בשיתוף עם המהנדסים.
למועמדים מתאימים עד גיל 30, רווקים ובעלי מספר הוה עם ילדים עד גיל 6 מובטח דיור טיפול בילדים והעיקר חברה צעירה וכוהרמת בהקמת מפעל צעיר ועתיר מדע.
בפניות: אל־המה תעשיות מכשירים ד.נ. רמת הגולן.

דרוש מנהל מחלקת סקרים
הכשורים הדרושים:
- השכלה אקדמאית במדעי החברה (רצוי סוציולוגיה או סטטיסטיקה).
- נסיון קודם בעבודות סקרים ונסיון בנהול צוות, רצוי נסיון בעבודה עם מחשבים.
תנאים מוצעים:
- [illegible]
- [illegible]
- אפשרויות לימוד לתואר גבוה.
נא לפנות ביד לטלפון (03)790152 בין השעות 9.00—13.00, או לשלוח פניות בצרוף קורות־חיים לת.ד. 20153 תל־אביב.

מהנדס כימאי צעיר
עם סיום למודיך תמצא ענין בעבודה בעלת אתגרים במתקנים רב־תכליתיים
העבודה במשמרות
מגורים בבאר־שבע
נא לפנות למח׳ כח אדם, ת.ד. 180, באר־שבע

לחברה מסחרית גדולה בחיפה דרוש
מנהל חשבונות עצמאי
בעל נסיון של מספר שנים.
לפנות לת.ד. 429 חיפה עם ציון קורות חיים.

„פלד״, קבלנים ומהנדסים בע״מ
דרוש
מנהל חשבונות מנוסה
למפעל כתכת וקבלני, המסוגל גם לנהל צוות ומשרד, השכלה מקצועית הכרחית.
לפנות טלפון 04—721059 או בכתב יד לת.ד. 10084, מפרץ חיפה.

ש. גבור (צרכי צילום) בע״מ
Agfa GEVAERT
דרוש
מנהל יבוא
התפקיד כולל תיכנון היבוא, תיכנון שחרורים, המחיר
הכרחיים ידע בנהלי יבוא ומכס לפיקוח על ביצוע הפעולות, נסיון במינהל ובניהול צוות. ידיעת השפה הגרמנית רצויה. מתבקשים לפנות רק מועמדים המתאימים בכישורים אלה המסוגלים לשאת באחריות של ניהול עצמי.
אפשרויות ההקדמות מעניינות לאיש המתאים.
נא לפנות בכתב, בציון נסיון קודם, גיל, מצב משפחתי ודרישות לת.ד. 16301 תל־אביב.
— סודיות מובטחת —

דרושות כתבניות מעולות
אחראיות בעלות נסיון מהיפה:
הזמר בטלפון — עברית.
תכנון ויעוץ כללי בע״מ, טל. 228016 ת״א.

לחברה פרטית
דרושה
מזכירה-כתבנית
למחלקת מכירות
שליטה מלאה בעברית כולל הדפסה במכונת כתיבה. שליטה טובה באנגלית ונסיון בעבודה משרדית
מועמדות מתאימות תפנינה בכתב, בצרוף פרוט נסיון עבודה קודם ומס׳ טלפון לת. ד. 826, גבעתיים 53108

מ.ר.ב. הנדסה בע״מ
דרוש
מהנדס בנין מנוסה
לעבודות האום ופקוח על פרויקט גדול במרכז הארץ לפנות טלפון 04־86845 ובכתב לת.ד. 44550 חיפה.

לקבלן לעבודות אינסטלציה
דרושים
א. אינסטלטורים מעולים
ב. נערים ללמוד מקצוע
פרטים בטלפון 625679 17.00—19.00

דרוש
עורך־דין
למחלקה המשפטית של מוסד ציבורי גדול
יועדפו מועמדים המחזיקים בשנתיים ברישיון עו״ד ובעלי נסיון קודם בכיפה הזוים והופעות בבתמ״ש.
נא לפנות לת.ד. 9142, תל־אביב, מח׳ המנגנון.

FIAT
למוסך המרכזי תל־אביב
רח׳ [...] 109
דרושים
מכונאים
מקצועיים בעלי נסיון רב בענף
מכונאים
מתחילים יוצאי צבא, בוגרי בי״ס מקצועי
פקידה כללית
למחסן חלפים לרישום כרטסת מלאי
פקידת קבלה
עם ידיעת שפות נוספות — יתרון
נא לפנות אישית למנהל המוסך

למנהל כללי
דרושה
מזכירה
הכישורים הדרושים:
- שליטה מלאה בעברית ואנגלית (גרמנית רצויה)
- הדפסה בעברית ואנגלית
- נסיון של 5 שנים ומעלה כמזכירה עצמאית

למועמדת המתאימה מובטחים תנאים טובים
—*—
נא לפנות בכתב יד בצירוף תולדות חיים ונסיון קודם לת. ד. 3156 רמת־גן, עבור „מזכירה״
— סודיות מובטחת —

דרוש בירושלים לסוכנות סטימצקי
נהג עם מכונית
רצוי „סטיישן״
לחלוקת עתונים וספרים
נא לפנות לסטימצקי רח׳ יעבץ 5 ירושלים בין 8.00 בבוקר עד 14.00 אחה״צ בכל יום.

לחברת יבוא רכב בתל־אביב
דרושים
1. פקידים ופקידות כלליים
לעבודה משרדית במכונת כלאה, ידע בשפות (אנגלית, צרפתית או ערבית) — יתרון.
2. מרכזנית
לעבודה בשעות 14.00 עד 18.00 במרכזיה של 3 קווים.
נא לפנות בכתב יד לת.ד. 115 תל־אביב, עבור מר קריכר ולפרט קורות חיים ונסיון קודם.
סודיות מובטחת

לחברה ציבורית
דרושה כתבנית
ליום עבודה רצוף
נסיון קודם לא הכרחי
טל. 264264 מח׳ מינהל

לביח״ר לאריגה ישראל רוזן
דרושה פקידה
רצויה ידיעת הדפסה עברית ואנגלית.
לכתוב בכתב יד בצרוף תולדות חיים לת.ד. 1677 ת״א. 61000.

דרוש
קצין, בוגר תיכון אחרי צבא לעבודה במשרד באזור נחל ריה—עמו.
טל. בערב 04־988507.

דרושה גננת מתלמדת
בתנאים טובים מאוד
לסניף ארצי ת״א, רח׳ אילת 22

למשרד רואה חשבון בתל־אביב
דרושים
- בוחן ראשי
- בוחן מרכז
נא לפנות בכתב־יד עם פרוט קורות חיים ונסיון אל ת.ד. 4631, תל־אביב.

דרושות:
פקידה מתחילה ופקידה
בעלת נסיון
לעבודה במחלקת הנהלת־חשבונות במפעל
להתקשר לטל׳ 528281 ירושלים למר הרברט.

למשרד השקעות בתל־אביב
דרושה
פקידה מתחילה
לעבודה משרדית רגילה
לפנות:
טל׳ 249184, ת״א.

לחברת בנין בחיפה דרושים:
1. מהנדס ביצוע או הנדסאי
2. מנהלי עבודה
3. מפקחים יהודיים
4. בני משקים או כור־שבים — עם לינה במקום
העבודה באיזור חיפה — בצרות
למתאימים מובטחת עבודה קבועה ושכר גבוה.
לפנות טלפון 04־86632 אל שמואל

לחברה קבלנית בחיפה
דרושים
1. מנהל עבודה לעבודות עפר
2. איש אחזקה לציוד כבד
3) מפעיל מגוסה לד 9
נא לפנות בכתב לת.ד. 55 חיפה

לתה״ל מהנדסים יועצים בע״מ
דרושים
הנדסאים / שרטטים
1. בהנדסה בנאית — בעלי נסיון של שנתיים לפחות בעבודות הכנון.
2. בהנדסת מכונות — בעלי נסיון של שנתיים לפחות בעבודות תכנון צנרת תעשייתית.
דרגות ותנאים יקבעו בהתאם לכישורים.
המועמדים יפנו בכתב לתה״ל מהנדסים יועצים בע״מ רח׳ אבן גבירול 54 ת״א מיקוד 64362 בצרוף תולדות חיים השכלה ונסיון, או לטלפון 03־263263 קו פנימי 322. סודיות מובטחת

לעבודה בבנק גדול
דרושות
נקבניות I.B.M.
בעלות נסיון
העבודה במשמרות
המעוניינות מתבקשות לפנות טלפונית תל־אביב 55288 ולבקש את מר צור

מנורה
חברה לאחריות ולביטוח משנה בע״מ
דרוש בחור מוכשר
לאחר שרות צבאי
לעבודה משרדית
אפשרות לקידום בעבודה
הכישורים:
- בוגר תיכון
- ידיעה בהנהלת חשבונות — יתרון
לפנות בכתב בציון מס׳ טלפון, קורות חיים, מקומות עבודה, קודמים ומשכורת מצופה לת.ד. 927 ת״א עבור „פקיד״.

לחברת מימון דרושים:
1. פקיד/ה עצמאיים
בעלי נסיון רב בעבודות משרד
ידע בהנהלת חשבונות
2. פקיד/ה עצמאיים
לשעות אחה״צ בין 15.30—19.00 פרט ליום ששי
נסיון בקבלת קהל.
הדפסה בעברית על בוריה
עדיפות תנתן לעובדי בנקים או לעובדי חברות מימון והשקעות.
לפנות בכתב יד ת.ד. 14052 ת״א.
— סודיות מובטחת —

MARKETING ADMINISTRATOR

For the qualified, experienced administrator, The responsibilities of this new position include coordination and supply of a multinational network of sales and service facilities.

Delivery dates, credit, shipping, contracts, budgets are some of the topics describing his activities.

Sci-Tex is a rapidly growing, high-technology firm producing proprietary computer systems for the textile industry.

SCITEX

Send complete curriculum-vitae to Gerald Dogon: Sci-Tex, P.O.B. 330, Herzliya B.

למספנות ישראל בע״מ חיפה
ת.ד. 1282 טלפון 724401
דרושים
מהנדס אחזקה (מהנדס מכונות)
בעל נסיון של 5 שנים לפחות באחזקת מכונות עבוד שבבי, מנופים, צנרת. ידיעת השפה האנגלית הכרחית.
עובד לתפקיד בכיר במחלקת אספקה
בעל נסיון קודם בתעשיה, בהזמנת ציוד מחו״ל ושליטה מוחלטת באנגלית. רצוי מהנדס.
מהנדס ייצור
בעל נסיון של 5 שנים לפחות ב־ PLANNING
כתבנית
שפות עברית ואנגלית.
לעבודה יום מלא.
רואה חשבון
לתפקיד הקצינן ראשי
רצוי נסיון קודם בתעשיה.
נא לפנות בכתב ולפרט קורות חיים והנסיון בעבודה

مكذا من الأمل

אנו מציעים!

ח.ל.ב חברה לבנין ופתוח בע"מ
רחוב בן יהודה 178/א ת"א
טל. 227419, 228456

ב־חדרה רחוב ביאליק
באיזור היוקרה
דירות פאר
105,000.- ל"י!

* קרקע פרטית.
* 3 קומות על קומת עמודים מפולשת.
* 3 חדרים, פינת אוכל, חדר ארונות.
* מטבחי פאר.
* גז מרכזי.
* אנטנה T.V + F.M מרכזית.
* חניה פרטית לכל דירה.
* טלפון חוץ (הכנה) ופנים.
* גינון ופיתות.

- תכנון מודרני
- ביצוע וגמר בסטנדרט גבוה.
- כניסה תוך 12 חודשים.
- אפשרות למשכנתא.

משרדנו בחדרה: **פ. רפיח** רח' הלל יפה 36 א' טלפון: 22108—063.

ראיתי שמעתי

מצדה של ספרד

מצדה, שמלאות 1,900 שנה להתאבדות הקולקטיבית של מגיניה העמידה אותה עתה במרכז ההתעניינות, אינה מקרה בודד בהיסטוריה. גם לספרד יש „מצדה" או כמעט־מצדה, בדמות נומאנסיה העתיקה הנחשבת בה למונומנט לאומי.

עיר זו, על רמה מבודדת קטנה באמצע עמק בקאסטיליה, מילאה את התפקיד העיקרי במלחמות שניהלו במאה ה־2 לפנה"ס הקלטים־איברים הילידים נגד הרומאים הכובשים. המצור הסופי עליה, ב־134—133 לפנה"ס (206 שנים לפני מצדה), נמשך 15 חודש, עד שהרעב בעיר עזר למצביא הרומאי המפורסם סקיפיו אמיליאנוס להכריע את 6,000—8,000 מגיני נומאנסיה. כדברי החוקר הצרפתי פייר גרימאל מן הסורבון בספרו על היסטוריה עולמית, בהוצאת פישר: „סקיפיו התחיל לאט לאט בכיתור העיר והגביהו עד להסגר מוחלט. את נומאנסיה הכריעו רעב ומגפות. רוב המנהיגים הרגו את אנשיהם ואחרי כן שלחו יד בנפשם. אלה שנותרו בחיים, ולא עמד להם האומץ לעשות כדוגמת חבריהם, נמכרו לעבדים, והעיר נחרשה".

ברור שקומץ מנהיגים לא יכול היה להרוג את המון הלוחמים בלי הסכמתם — כפי שהיה הדבר גם במצדה. הקבלות נוספות הן המצב הטופוגראפי של העיר הנצורה, העדיפות המספרית המכרעת של הצבא הצר (במקרה נומאנסיה 60,000 רומאים נגד 6,000—8,000 ספרדים). בחפירות ארכיאולוגיות שבוצעו בנומאנסיה ב־10—1905 נחשפו מפעלי המצור הרומיים, מחנות הצרים ותוכניות המעגן הבצור.

ההקבלה בין נומאנסיה למצדה משמשת גם גורם מעריך נוסף להשערת ד"ר וייס־רוזמרין כי יוסף בדמיונו בדה את סיפור ההתאבדות במצדה כדי להקל על מצפונו. ד"ר רוזמרין טוענת כי „בהעלותו על נס את ההתאבדות ההמונית של מגיני מצדה, ביקש יוסף לטהר עצמו ממעשהו ביודפת ולרמוז כי בפתותו את 39 חבריו להתאבד, העניק להם תהילת־נצח" („מיתוס המטרידה", „הארץ" 20.4). מקור עיקרי לפרשת נומאנסיה הוא ההיסטוריון הרומי אפיאנוס, הוא חי קרוב ל־300 שנה לאחר המעשה ולא היה לו צורך „לטהר את מצפונו", כפי שאפשר אולי לחשוד במקרה יוסף. אין, איפוא, צורך להסביר התאבדות המונית של נצורים בימים קדם כפרי דמיון של היסטוריון שמצפונו מעיק עליו.

דרכו של גריי

רפאל רוטשטיין כותב לי מניו־יורק:

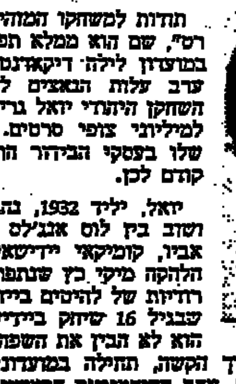
יואל גריי

תודות למשחקו המזהיר בסרט „קברט", שם הוא ממלא תפקיד של מנחה במועדון לילה דיקאדנטי בברלין של ערב עלות הנאצים לשלטון, נעשה השחקן היהודי יואל גריי דמות מוכרת למיליוני צופי סרטים. אך הקריירה שלו בעסקי הבידור התחילה זמן רב קודם לכן.

יואל, יליד 1932, נהג לנסוע הלוך ושוב בין לוס אנג'לס לקליבלנד עם אביו, קומיקאי יידישאי, ועם מנצח הלהקה מיקי כץ שנתפרסם כזמר פארודיות של להיטים ביידיש. יואל זוכר שבגיל 16 שיחק ביידיש, אך לדבריו הוא לא הבין את השפה בכלל. למרות כשרונו הוא עלה בדרך הקשה, התחילה במועדוני לילה, ואחר כך בהופעות בטלוויזיה. אחת ההזדמנויות הראשונות שלו ניתנה לו על־ידי אדי קנטור המנוח ששיתף אותו בתכנית קומית בטלוויזיה.

יואל גריי אומר כי „היו דרושות הרבה שנים ושעות של פסיכואנליזה" כדי להסדיר את יחסיו המורכבים עם אביו; „אולם עתה", אומר הוא על עצמו, „אני בן אדם". על ילדיו שלו, ג'ניפר וג'יימס ריקו, אומר הוא: „אני רוצה מילדי שיהיו רק מה שהם — בלי שום דעות מוקדמות". אשתו היא שחקנית לשעבר.

יואל גריי כבר הספיק לתפוש עמדה מבוססת בברודוויי כאשר נתבקש לגלם את תפקידו בסרט „קברט". הלהיט המוסיקלי הגדול הראשון שלו היה „ג'ורג' מ".

רז"ק

מלחמה נגד מוות בחופים

איננו היחידי שהזדעזע ממותו של המכבה אישטוואן קרטש. נראה לי שהדבר לא נבע רק מאשמתו הוא, אלא בעיקר מחוסר סידורי הצלה מינימליים בחופי הארץ, מחוץ לעונת הקיץ.

ארץ המתיימרת להיות ארץ תיירות ורוצה למשוך קהל רב בכל עונות השנה בגלל השמש והים, צריכה לדאוג לסידורים אשר יבטיחו את חיי קהל הנופשים, הן הזר והן המקומי.

לפי דעתי צריכה אחריות זו להתחלק בין משרד התיירות, העושה תעמולה בכל ארצות תבל, לבין הרשויות המקומיות. אני מציע כי בדומה למלחמה נגד המוות בכבישים, תבוא למלחמה נגד המוות בחופים.

פרופ' צ. לרון
ביה"ח בילינסון

*

בעיקבות האסון שקרה לכבאי קרטש בחוף אבדיה יורשה לי להזכיר מאורע שקרה בים, באיזור חוף נתניה, בשנת 1950.

בשעת הבוקר המוקדמת התהפכה סירה עם ילדים שהתחנכו בתורות שיט, מחיפה לתל־אביב. הדייגים, אמבולנסים והמשטרה כבר בידי קלפר. אז מפקד משטרת נפת פתח־תקוה וכיום נציב בתי הסוהר, גם מייד לכים עם המציל ועוד אנשים; כולם שחו למרות הסערה לכיוון הסירה, שסביבה נראו מרחוק ראשי הילדים. הילדים הוצאו, בחלקם בלי רוח חיים ובחלקם במצב קשה, ניתנה להם עזרה על החוף. המשטרה עשתה כמיטב יכולתה — עבודה טובה ויפה.

הצעתי לי למלון אבדיה: לרכוש מספר אביזרים כגון „אמבו" לנשימה מלאכותית, בלוני חמצן וכו', להכשיר כמה מעובדי המלון לתת עזרה מיידית חיונית מבלי להמתין עד שיגיעו השירותים הסודיים מן החוץ. זה יביא תועלת לנפגע, סיפוק לפרסונל, ושם טוב למלון.

ד"ר י. ליבמן
נתניה

היכן ניצודה הצביה

בתאריך 25.3.73 נתקבל ברשות שמורות הטבע מכתב בלי חתימה מאת ציידים אלמונים שהרגו בשגגה צביה. וזה נוסח המכתב:

לכבוד
אלוף (מיל.) אברהם יפה מנהל רשות שמורות הטבע
א.נ.,

ברצוני לבקש את סליחתך; כשצדנו תוירי בר, פגענו במקרה באיילה הרגנה. הננו מחזירים בזה את התג של האיילה, ומצרפים 200 ל"י כפיצוי. אתך הסליחה, אדוני.

אני פונה מעל דפי העתון אל הציידים האלמונים ומבקש להודיע לנו היכן בדיוק ניצודה הצביה. התג הזה שנמצא עליה מעיד שהיא הועברה לגולן לשמורת יער יהודיה בתאריך 10.3.71 וחשוב לנו מאוד לדעת להיכן מצאה את דרכה. נודה לכם מאוד אם נקבל מידע זה שיעזור לנו בעבודתנו.

אברהם יפה
מנהל רשות
שמורות הטבע

אנדרטת זיכרון מוזנחת

לפני כמה ימים טיילתי עם בני משפחתי בגבת, בעברנו על פני עמק דותן, בסביבות הכפר קבטיה, עברנו ליד האנדרטה שהוקמה במקום לזכרם של החללים שנפלו בכיבוש המקום. להפתעתנו ולצערנו הרב נוכחנו לדעת כי המקום מוזנח ועזוב. עשבי בר בגובה של יותר ממטר צמחו לכל אורך המצבה, המכסה כל־שה במקום. הכתובת שנחקקה על גבי המצבה כלל לא נראתה. הזרים [illegible] בבקים.

דבר זה בולט פי כמה אם נביא בחשבון שאנו עומדים זמן קצר לפני יום העצמאות, שבו מעלים הכל על נס גבורתם של החללים במלחמות ישראל.

נראה לי כי זהו מחדל של הגורמים המטפלים בהנצחת החלל.

אהרן קרנשטר
ירושלים

שירות יעיל בדואר

צלצלתי ב־19 באפריל בשעה 9 בבוקר, אל 16 (תיקונים), כדי שיתקנו לי את התקלה של טלפון בן 17 שנים, שהפסיק לפעול. שעתיים אחרי כן, בשעה 11 הופיע טכנאי מהדואר והחליף לי את מכשיר הטלפון בחדש.

אני מרגיש כי מחובתי לפרסם זאת ברבים לאור התלונות המרובות נגד [illegible] תיקוני הטלפונים.

נפתלי רוזן
רמת־גן

חברת שיווק צעירה ודינמית
בעלת משרדים והמשך בטבור ת"א 2 קוי טלפון —
מעוניינת לקבל
סוכנות בלעדית
למוצרים מקומיים או מיובאים
בהצעות רציניות בלבד לפנות: אדקו, דיזנגוף 82 ת"א
(עבור 250)
סודיות מובטחת

הימים הללו.

הסדרן...

מכתבים למערכת הארץ

אופוזיציה או אלטרנטיבה

בקשר לוויכוח הציבורי המתנהל בבנין חוק עופר־בדר, להפריד בין שני מישורים: עצם החוק וצידקתו וההליכה המשותפת של המערך עם גח"ל.

המישור הראשון הוסבר ע"י מומחים ואין מה להוסיף עוד. באשר להליכה המשותפת של שתי הסיעות הגדולות, אומרים בציבור כי „גח"ל איננו עוד אופוזיציה; האופוזיציונרים האמיתיים הם ש. תמיר וא. אבנרי". להעמולה זו מתלווה הסבר כי גח"ל בעולם לא ניהל מאבק אופוזיציוני כה חריף כמו שניים אלה בנושאים הרבה יותר חשובים.

טענה זו איננה רלוואנטית. אני רואה בגח"ל לא אופוזיציה פרינציפית קיצונית, אלא אלטרנטיבה לשילטון הנוכחי, כלומר גורם שהציבור יהיה מוכן לתת בו אמון ולאפשר לו לנהל במשלה. יש לשאול את כל המתרשמים מהאופוזיציה של תמיר ואבנרי: האם תהיו מוכנים לאפשר להם גם את ניהול המדינה?

לדעתי, גח"ל סבר ושופר על דבות של אלטרנטיבה והוא יכול להרשות לעצמו לגבי נושאים בודקים לא להיות אופוזיציה.

רפאל הצבי
גבעתיים

*

בכיוון שטרם שונתה שיטת הבחירות והכך יש להאשים בעיקר את גח"ל שאינו משתף פעולה עם המערך בענין זה — אין ברירה אלא ללכת בדרכים אחרות כדי לצמצם את מספר המפלגות.

לדעתי יש להעלות את אחוז החסימה בכנסת. אבל גם שינוי השיטה של חישוב העודפים (חוק בדר־עופר) מועיל לצימצום מספר המפלגות.

נביר שקד
תל־אביב

*

בחירות יחסיות כשכן כן הן, אין הן יכולות לשקף צדק מוחלט אלא צדק יחסי בלבד, אולם גם במקרה זה הברתי שהיחס יהיה קרוב לאמת ככל האפשר. התיקון שהתקנה הכנסת לחוק חלוקת עודפי הקולות מקרב אותנו ליצוג יחסי נכון יותר של רצון הבוחרים כפי שהוא בא לידי ביטוי בבחירות.

יפה עשו המפלגות הגדולות שלא נסוגו מעמדתן הצודקת למרות ההתקפות של המפלגות הקטנות, העתונים והמתימטיקאים.

משה ויטלז
רמלה

תרגום ערבי בטלוויזיה

אני רוצה למחות על החלטת רשות השידור לבטל את התרגום הערבי לסרטי הבידור והמתח הזרים. לפי סקרי דעת הקהל אלה הן התוכניות הפופולריות ביותר בציבור, לרבות הציבור הערבי.

ברצוני להפנות את תשומת לב רשות השידור לעובדה שאנו, ערביי ישראל, משלמים אגרת טלוויזיה כמו יתר אזרחי המדינה, ומגיע גם לנו לצפות בסרטי בידור ולהבין אותם בשפתנו, שהיא שפה רשמית במדינת ישראל.

אחסאן מחמוד אבו־גוש
אבו־גוש

תושבי ת"א-יפו
נותרו עוד 2 ימים
לזכות בהנחה של 7½% עבור
תשלום מסים מראש!

50 אלף איש שילמו אשתקד את מסיהם מראש באפריל.- כי התשלום מראש הוא:
* חסכוני
* נוח
* מונע טרדות במשך כל השנה.

הצטרף גם אתה לאלה המשלמים מסיהם מראש לכל השנה באפריל ותווכח כי כדאי הדבר.

אנא מסור תוכן מודעה זו למכריך וגם הם יזכו בהנחה של 7½%

זכור. הנחה זו בתוקף בחודש אפריל בלבד.

תשלומים מתקבלים בכל הבנקים ובבית העיריה, כבר מלכי ישראל. לנוחות הקהל תהיינה הקופות בבית העיריה פתוחות עד שעה 6.00 בערב ללא הפסקה בכל ימי השבוע. בימי ששי וערב חג עד שעה 2.00.

אם מסיבה כלשהי, לא הגיעה לביתך ההודעה לתשלום מס ל־1973/74, פנה למשרדי העיריה ותוכל לשלם את המס במקום ולזכות בהנחה של 7½%.

עירית תל־אביב־יפו

התנועה הליברלית
המפלגה הליברלית

תכנית שבועית

ההנהלה

היום, יום ששי — 27.4 בשעה 8.30 בבוקר, ישיבת ההנהלה, באולם „מירנבורג", בבית המפלגה.

במסגרת שבוע המפלגה בירושלים — 30.4.73—5.5.73 ארועים במועדון המפלגה — החבצלת 9:

יום שני — 30.4 בשעה 7.30 בערב, ישיבת מועצה חגיגית, בהשתתפ' ד"ר א. ריםלט — יו"ר המפלגה.

יום שלישי — 1.5 בשעה 7.30 בערב, מפגש סטודנטים, בהשתתפ' חה"כ מ. נסים וא. כץ.

יום רביעי — 2.5 בשעה 7.30 בערב, מיפגש עם נוער עובד בהשתתפ' מ. רביואן וה. זייגרמן.

שבת — 5.5 בשעה 11.00 לפנה"צ, במת יום העצמאות בהשתתפ' אלוף (מיל.) שלמה להט וחה"כ א. כץ.

במסגרת ארועי השבוע הנ"ל, ייקבע דוכן ברחבת המשביר לצרכן ובו יחולק חומר הסברה על המפלגה ופעולותיה.

חוג דוברי אנגלית

ביום ראשון — 29.4 בשעה 5.00 אחה"צ, יערך מיפגש של חוג דוברי אנגלית, בהשתתפ' ח"כ גדעון פת ועו"ד יצחק ברמן.

עולי בריה"מ — הדרה

ביום ראשון — 29.4 בשעה 7.00 בערב, אסיפת פעילים במועדון המפלגה, הרברט סמואל 87, בהשתתפ' דב בר־זילי — ראש העיריה ומרדכי דיין — יו"ר מחלקת העולים הארצית.

נתניה

ביום שני — 30.4 בשעה 8.30 בערב יתכנס חוג בית, בבית דב אבידן, רח' סמילנסקי 42, נתניה, בהשתתפ' ח"כ גדעון פת וד"ר א. ימרודין.

קרית ים וקרית טבעון

ביום שני — 30.4 בשעה 2.00 בצהרים, פגישה עם מזכירי הסניפים קרית ים וקרית טבעון בחיפה.

מרחב תל-אביב—יפו

ביום שני — 30.4 בשעה 7.30 בערב, ישיבת מזכירות המרחב בבית המפלגה בת"א, קרנה ה. תכנית פעולה — עו"ד י. ברכן — יו"ר המזכירות.

יוצאי מרכז אירו' מרחב ת"א—יפו

ביום שני — 30.4 בשע' בערב תתקיים אספת פ' המרצה: ד"ר יוסף לם תה: ס. וינטראוב. תתקיים בבית המפלגה ד' באולם „מירנבורג".

עולי בריה"מ — 1

ביום שני — 30.4 בשע' בערב, חוג בית בכט' רח' הקבלנים 4/13, ב' ב. וינשטיין וה. ברקיג הכזכיר הארצי של הו'

ארגון יוצאי דרום אמריקו

ביום שלישי — 1.5 6.00 בערב, ישיבת הארצית של הארגון הי"ר א. גושטאג ו ד. קריקאוצקי הצה"כ בארגנטינה.

כפר כנא

ביום שלישי — 1.5 5.00 אחה"צ התקיים פעילים בטבריה, „הליג", בהשתת' נציג

חוג דוברי אנגל' מרחב ת"א—יפ

ביום רביעי — 2.5 8.00 בערב, אספה בהשתה' ח"כ גדעון פ פותה: י. לובקין, המנו גידון — מרכז החוג, המפלגה קומה ד' „מירנבורג".

גוש חלב

ביום רביעי — 2.5 4.00 אחה"צ, פגישת פ בגרוש חלב, בהשתת' ז.

מרחב תל-אביב—

ביום רביעי — 2.5 בשע' אחה"צ, יערך סיור ת פעילים בנהריה ובגע' הייל בהשתת' מר שלמה מ. הוברמן, י. כספי וה' לה.

קרית גת

ביום חמישי — 3.5 4.00 אחה"צ, תתקיים ' הנהלת הסניף, במועדון לגה בקרית גת, בהשתת' הברכה.

נתניה

ביום שלישי — 1.5 8.00 בערב, ישיבת מ הסניף, במועדון המפלגה נתניה, הרב קוק, בה' ה"כ ג. פת.

מחלקת קליטה

משרדי המחלקה פתוחים קהל הרחב בעניני קליטה ייערך כל יום בשעה 8 לפנה"צ וביום שלישי ב' 5 אחה"צ. המעוניינים בה שים לפנות לבית המפלגה ליברלית בת"א, רח' גבירול 68 קומה ד' הדר למר אריה בלייך, מזכיר מחלקה. כמו כן אפשר לפ ליו"ר המחלקה עו"ד רוב אהרון בבמשרדו בת"א, מלצ'ט 1.

יד יצחק בן־צבי
ירושלים

קתדרה
לחוקרים בתולדות ארץ ישראל ויישובה

ביום שלישי, כ"ט ניסן תשל"ג, 1.5.73, בשעה 20.00, יתקיים מפגש חוקרים לדיון בנושא:

הקנאים בסוף ימי בית שני בבעיה היסטוריוגרפית

המרצה: ד"ר ישראל לוין

פותחי הדיון:
ד"ר אוריאל רפופורט, פרופ' מנחם שטרן

יושב ראש: פרופ' שמואל ספראי

בדבר הזמנות נא לפנות ל„יד יצחק בן־צבי" ת. ד. 7660, רחביה, י—ם, בציון תחום ההתמחות.

פרויד ובנו
בונים בע"מ
טל. 268627, 229508

הדירה לכל החיים
דירות פאר בכל הגדלים
חנויות ומשרדים בהדר תל־אביב

דירות פאר בנות 3 ו־5 חדרים ברחוב: לסל 20.	דירת פאר בת 5½ חדרים ברופין 22	דירות בנות 3 חד' ברחוב מהלל 12 והדיזנגוף 229.

המכירה ביום: בגלאל 24 ת"א, בין 6—4 אחה"צ.

פרסום אמיר טל. 269760

לחברה קבלנית בחיפה
דרוש
מבנה משרדים
בשטח 300—500 מ"ר
בשכירות חודשית לתקופה ארוכה או לרכישה
באזור העיר התחתית
נא לפנות בשעות הערב לטלפון 241325—04

NEW!

A UNIQUE SOUVENIR!
NEW ARTISTICALLY DESIGNED
ILLUSTRATED COLOUR BOOK

לידידים ולקשרי עסקים ולקרובים בחו"ל
JERUSALEM THE HOLY
הספר המתאים ביותר למשלוח בדואר אויר ליובל 25 שנה למדינה

A Vision of the city, never seen before
Prof. AVI-YONA.
Photography — W. BRAUN
I.L. 25.00.
SADAN Publishing House
Sole Distribution — STEIMATZKY'S